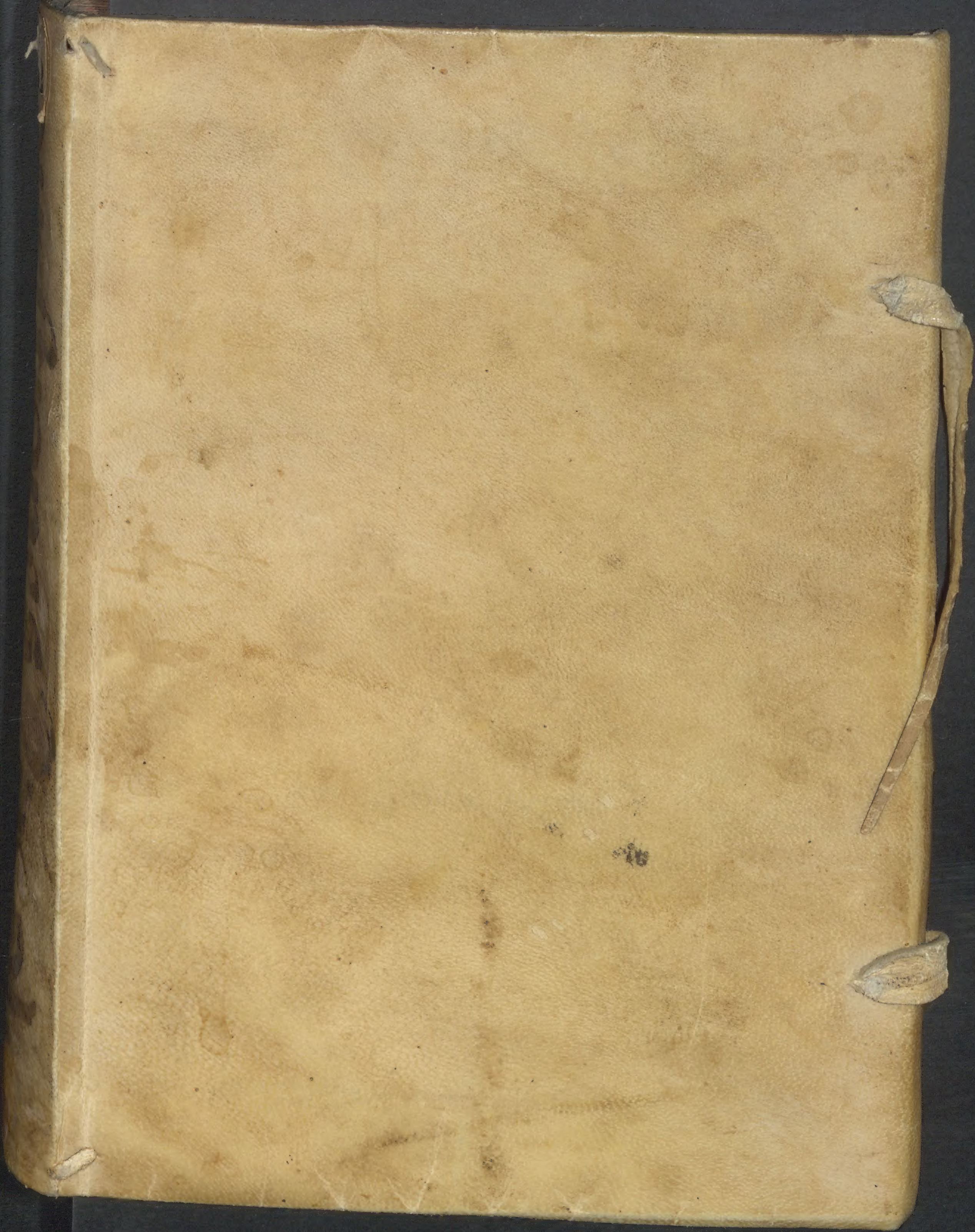

De divina praedestinatione et varia materia.

M. S. 4.º pergamino, con diferentes foliaciones, completo, bien tratado.

R = Questiones Theolog.

Fórmese el Indice de los tratados q. contiene.

Incipit materia de divina prae= destinatione.

Quaest. art. D. Thomae 1. p. q. 23.

Materia haec de divinae praedestinationis arcanis difficillima est,
ideoque multorum ingenia tam extra Ecclesiam quam intra
illam pressit; haeretici enim suis viribus innixi in hoc pelagus
profundum ingredi tentantes in varios delapsi sunt errores, no-
lentes componere infallibilitatem praedestinationis cum arbitrii li-
bertate; unde alii illam negavere, alii autem admittentes praete-
ram componunt modum operandi liberi arbitrii cum divina praedestin(atione),
et inter catholicos licet sit controversia in substantia praedestinationis, in
modo tamen explicandi non est uniformitas. Nos autem cognoscentes cum
regio Vate, accedentes ad cor altum exaltetur Dominus, non cum
superbia, sed ut humiles agni divinae gratiae fonte adaquati, et
Sanctorum vestigia sectantes, praecipue Augustini et D. Th.
in hoc mare magnum et campum spatiosum ingre-
dientes, hoc misterium, summa, qua potuerimus, cla-
ritate, aperiemus, faxit Deus quod sicco pede transeamus.

De hac materia plures scripsere Doctores, praeci-
pue D. August. qui librum integrum de praedest. Sanctorum
scripsit. Item egit de illa in lib. de gratia et dono perseverantiae.
Item Filius D. Prosper in lib. quem edidit de
[illegible] et eius articulos falso impositos August. et in aliis locis. = Scho-
lastici tamen agunt de hac materia cum Mag. in 1° dist. 41. et etiam in
3. dist. 7. et interpretes D. Th. tam intra eius scholam quam ex-
tra in praes. q. 23. cuius [illegible] quam explicare conabimur, et Deo duce,
atque auspice eius mentem attingemus, qua cognita
inimicorum tela evertemus, et nos bonis operibus evademus.

Articulus 1us

Utrum homines praedestinentur a Deo?

Resp. est affirmativa, ut ex ipso art. constat, et quamvis omnes [illegible]
probat ratione D. Th. quae sic stat: omnia, quaecumque illa sint sub-

iacent

iacent divinae providentiae, cuius munus est res in suos fines ordinare; finis autem ad quem res creatae ordinantur a Deo, et ab eius providentia, est duplex, unus, qui excedit providentiam naturae creatae, et hic est vita aeterna; alius est naturae creatae proportionatus, quem attingere potest secundum vires ipsius naturae; sed ad illud, ad quod non potest aliquis virtute suae naturae pervenire, est necesse quod ab alio transmittatur, ut patet in sagitta, quae in scopum quem pervenire non potest, transmittitur a sagittario in ipsum: ergo necesse est quod creaturae rationales a Deo transmittantur in vitam aeternam; huius autem transmissionis ratio in Deo praeexistit, ratio autem fiendi existens in mente existens auctoris est quaedam praeexistentia rei fiendae in eo; unde ratio praedictae transmissionis creaturae rationalis in finem vitae aeternae existens in Deo, praedestinatio nuncupatur.

2a propositio: praedestinatio est pars divinae providentiae quoniam ad dicta=

3a propositio: in solutione ad 3. Angelis convenit praedestinari, sicut et hominibus.= 4. propositio: ad 4. non convenit quod dibus revelet sua praedestinatio.

Dubium 13.

Utrum conveniens sit Deo homines praedestinari?

In hac difficultate sunt tres sententiae Haereticorum; 1a est illorum, quorum meminit Augustinus libro secundo de dono perseverantiae capite 14. et Divus Prosper in responsione ad obiectionem Gallorum, qui negabant divinam praedestinationem, et semel admissa dicebant illam esse fatum, et auferre libertatem arbitrii creati.

2a est Caluini admittentis praedestinationem, non tantum in ordine ad bonos sed in ordine ad damnatos et reprobos.=

3a est Catherini, lib. de praedestinatione cap. ultimo admittentis praedestinationem, addit tamen ille non esse circa omnes, qui salvantur, praedestinavit enim Deus, dicit ille, viros eximiae sanctitatis, non tamen omnes, qui

qui consequunt vitam æternam.

Pro resolut. tm̄ et 2.ª vt sequit in sect. 1.

Pro resolut. tm̄ notandũ e 1: q hoc nomen prædestinatio, vt hic docent oẽs derivat ex præ, et verbo destino. Vnde sicut hoc verbum destino hẽt duas significões principales apud latinos, 1.ª qdẽ statuere aut designare, 2.ª v. mittere, ideo prædestinare idẽ est ac prius signare, seu prius mittere; et si bene inspiciat D. Th. in hoc art. et in art. 3. sed duplicem ponit diffionem prædestinonis: n in hoc art. accepit prædestinonem in 2.ª significone, scet q e roo transmissionis creaturæ rõalis in vitam æternam; in 3. v.º art. in alia significone accepit, dicens q e roo ordinis mediorum in vitam æternam; quæ diffio coincidit cũ alia D. August. dicentis, q prædestino e præparo beneficiorum Dei, qq certissime liberant, qcumque liberant: Vnde vt clarius pcedat notant advertite, q in diffione tradita a D. Th. n accepit transmissio, p transmissione exercita, q alias prædestino n eẽt ætna, s accipit p transmissione in mente diuia existente, quæ vt sic coincidit cũ alia diffione D. Th. quæ e ordo mediorum, et præparo beneficiorum Dei etc.

2.º Not.m est, q particula præ tria dicit, scet priorit 3. temp. y dignitatis et causalitatis, et oibus his modis sumit in præsenti: n prædestinati si electi ante seculum, elegit nos ante mundi costitut 3., et similiter vt digniores eligunt in gliã, et tm prædestino e caã mediorum, qq prædestinati pducunt in vitam æternam.

Vltimo e Not.m; q de prædestinone tripliciter possumus loqui 1.º n ad eius examn, 2.º de facto Deus aliquos prædestinet ad beatit 3.; 2.º si conveniens fuit Deo ne-

es predestinari? et tandem 3.° si fuerit naturis (supp. q. De-
us hoc creavit et illud elevavit in finem supernaturalem, q
Deus predestinet aliquos, ut talem finem infallibiliter conse-
quantur. his suppositis sit.

Dico 1.°: Secundum fidem asserendum est Deum prede-
stinare aliquas creaturas rationales ad vitam eternam. hec
conclusio est contra hereticos sup. citatos, et constat ex illo ad Rom.
8. quos prescivit et predestinavit; et ad Ephes. 1. q.
predestinavit nos in adoptionem filiorum Dei. et quamvis
adoptio fiat per gratiam viæ, multo melius per gratiam Patriæ,
que est gratia consumata. idem constat ex Trid. sess. 6. cap. 12.
et Can. 15. ubi docet, neminem posse de sua prede-
stinatione esse certum. Ubi expresse habetur nostra conclusio. et alia
loca Sacre Scripture communiter intelliguntur a Patribus de prede-
stinatis et reprobis, ut est ex illo ad Timoth. cap. 2. in mag-
na autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea; que-
dam in honorem, quedam vero in contumeliam.

Probatur igitur conclusio ratione iam facta in principio art.i constat enim secundum
fidem multos homines esse transmissos in vitam eternam; ergo in Deo fuit actus
qui sit voluntas vel prescientia aut providentia, de quo infra, explicantes in quo
actu predestinatio consistat, qua statuit ab eterno aliquot homines in tempore
consequuturos vitam eternam.

Ex hac ratione aperte constat in Deo ponendam esse veram rationem pre-
destinationis non solum quo ad rem, sed etiam quo ad nominis significationem. Un-
de aperte etiam constat, ut infra explicabimus, ponendam esse aliquam spe-
cialem gratiam prevenientem, preparatam a Deo electis, non vero repro-
bis, ratione cuius illi ab illis discernuntur. Unde qui docent eodem mo-
do se habere respectu omnium, quos decrevit perducere in regnum previden-
do bona vel mala opera, quatenus prevvisis premium decernit bene operan-
tibus, et supplicium male operantibus, non videtur admittere veram
rationem predestinationis, quam tradit D. August. lib. de dono persev. ubi
n. dicit q predestinatio Sanctorum non esse aliud quam prescientia et pre-
paratio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque
liberantur; ubi non obscure docet q predestinatio sit per electionem gratie
predestinantis. et eundem discursum prosequitur Sanctus Doctor q.
4. de verit. immediatis veniunt coeunt dicere, q Tu Deus eodem
mo

mō se hẽt q̃ ad oīa auxilia prevenientis grię cum oībus hoībus aliquos eorum credituros eē fide viua et pseveraturos in ea, vsque ad finem vitę, alijs in sua duritia pseverantibus: Vnde solum ex diuā prescia alig dicerent predestinati et alij repbi, ac subinde talis predestinō n̄ fieret p electione gratuitam, nec talij electio esset reqsita, vt aliquis de facto salvaret, cuius ɔ̃rium ex sacra pagā, et ex S.is dictis infert D. Th.

2ª ɔ̃o: Nullus hoō neque Angelus ɔsequutus ē, neque ɔsequetur vitam eṫnam, q̃ a Deo n̄ sit predestinatus. ɔ̃rium huius ɔ̃is asserentes n̄ digni censura vt p̃t ex locis sup. addeuctis. e tm̄ ɔ̃o nostra coīs ap.d Patres et Theologos. videte D. Fulgentium lib. de fide ad Petrum cap. 23. vbi sic ait firmissime tene et nullatenus dubites neminem ɔsequuturum salutem q̃ per predestinatus n̄ sit; et idem passim August. precipue lib. de predest. S.is, et dono pseverę.

Roē autem Theologica p̃ 2ª ɔ̃o: q̃ beatitudo eṫna n̄ pōt ɔsequi sine diuinis auxilijs et Dei griā: ɔmensurat. n. beatitudo grię vt p̃t ex 1ª 2ę. q. 114. et in hac 1. p. q. 12: q̃ n̄ pōt eē sine causalitate diuā; sed causalitas diuā negt eē ad extra sine eius voluntē, et ea ɔ̃min. q̃ oīa ospat Deus sm̄ ɔsiliu voluntatis sue, determinantis finem et eius media ad eius ɔseqs: igit beatitudo in re ɔseqda supponit actum diuius ordinantem talem ɔseqs, q̃ actus predestinō ē.

ɔ̃frat: q̃ ad bonum ppiorem p̄tinet prius detrāre de fine, (e. n. primo intentus in bona metapha), et deinde ordinare et taxare media, vt finis ɔsequat, et deinde oīa illa executiōi mandare, vt finis in re sequat: igit cum Deus sit vllius ppiorum ad ipsum ptinet finem efficacit intendere, scet beatitudinem et ex virtute illius se detrāre ad eligda media, vga, ispirationes, illustrōnes, griam iustificantem, et in ea pseverare vsque in finem, q̃ discursus ɔfris e D. Tho.

Vltima ɔ̃o responsiba dubij: maxime decens et ɔveniens ē Deum aliquos predestinare. hęc ɔ̃o absolute vera ē et n̄ intelligat facta suppor. ē Deo narria. 1ª pars p̃t ex loco D. Tho. q̃ maxime ɔveniens ē diuinę bonitati, ostendere diuitias glię et misericordię: q̃ maxime ɔveniens fuit Deo, hoēs creare

are, et illos ordinare ad beatitudinem per consequens, quia haec facit Deus media predestinatione; ut patet ex illo ad Ephes. 1. predestinavit nos in laudem gloriae suae; et ad Rom. 9. ut ostenderet divitias gratiae suae in vasa misericordiae, quae preparavit in gloriam.

Et confirmatur, quia decet divinae bonitati, ut se intentionaliter communicet, non minus quam physice, ut factum fuit in incarnatione. Talis autem intentionalis communicatio fit media elevatione ad finem supernaturalem consequendum: sed decens est, quod hic finis ab aliquibus consequatur, ac subinde quod predestinentur.

2a autem pars constat ex 2a ratione: nullus enim consequetur vitam eternam, quin supponat mensuram prescriptam in hac bone ut illius verbis, quae aliis verbis sic corroborat, omnia, quae fiunt in tempore, cadunt sub divina causalitate et eius providentia: sed consecutio beatitudinis, quae in tempore fit, cadit sub divina predestinatione, per consequens, quia divina predestinatio et Dei providentia solum distinguntur ex parte obiecti materialis. neque immorandum est in eisdem repetendis, cum de Angelis sit eadem ratio ac de hominibus; unde sicut nostrae rationes probant non solum viros et feminas esse predestinatos, sed beatam Virginem et Apostolos, et Christum, omnes, qui consecuturi sunt beatitudinem, idem etiam probant de omnibus Angelis, qui Deum vident.

Arguitur 1o: non predestinatio repugnat cum oratione, admonitione etc. sed possunt non predestinari a Deo, consequens patet, et antecedens probatur: predestinatio habet infallibilem effectum: sed semel admissa impertinens est oratio, admonitio etc. = Dices, quod non repugnat predestinatio cum oratione etc. quia sub eadem predestinatione cadit quod illi, qui salvantur, salvent per orationem etc. et etiam quod illa bona opera, quae fiunt a predestinatis, sicut providentia Dei de frugibus percipiendis non repugnat cum agricultura, quia sub eadem providentia cadit quod per agriculturam colligant.

Sed 2a replicatur: adhuc non posita tali oratione et admonitione, et non positis talibus operibus predestinatio erit infallibilis: sed illa oratio etc. sunt impertinentes, consequens patet, et antecedens, predestinatio non sumat suam infallibilitatem ex tali oratione, et admonitione, sed solum ex efficacia actus divini intellectus, et divinae voluntatis simul: sed adhuc non posita tali oratione et admonitione predestinatio erit infallibilis. = Confirmatur hoc: quia admissa predestinatione datur hominibus occasio peccandi, et negligentiae per eamdem rationem; si enim isti sunt predestinati, etiam si negligentes sint, consequentur gloriam, et si alii sunt reprobi, etiam si servent mandata, frec-

recte vixerit, damnabuntur, et vita desperent: sic n͂ e͂ per predest.
Ad argutum bene dictu͂ e͂, ad replicam resp. q. predestino
pot considerari dupliciter: uno mo in sua essam, et quasi in actu
1o. alio mo in actu 2o, et quoad executionem. predestino in actu
1o het sua infallibilitatem ex se, sed ex actu intus intellectus et divus
voluntatis; at vo predestino in actu exercito pendet ab illa practio-
ne et admonitione, q. predestino in actu exercito dicit ordinem ad
nostra opera n͂ tam im ad causam, sed ad effectum, et hoc n͂ obs-
cure docet a D. Petro in 2. sua epist. cap. 1. Fratres satagite
ut p bona opera certam vestram vocationem et electione facia-
tis.
Ad confirmationem negat ans, debet. n. predestinatus credere
n͂ consequuturum gloriam sine bonis opibus neque reprobus condemna-
ri sine bonis opibus, ex quo constat n͂ debere dari occasionem
negligentiae et desperationis, unde eadem certitudine, qua credit predestino-
nem n͂ posse frustrari, eadem credendus e͂ q. predestinatus bene
operabitur. quare negotium hoc inscrutabile predestinationis meli-
us e͂ here infallibilitate ex Deo, qm ex nostris opibus, quae in se
fallibilia sunt, advertentes, q. q bene operant, salbant; hoc autem
ex precipuis signis predestinationis est, sicut q male operant, habent
in hoc signum, q. de num. reproborum sit. q vo hoc misterium
absconditum sit, p se loquendo ad providentiam divinam reducen-
dus e͂, fundatum in convenientia vitae reprobi et predestinati:
n͂ predestinatus si sciret se ee talem, saepe negligens operaret se-
curus de gloria, sicut reprobus omnino desperaret, neque aliqd bonum
faceret.
2o Arguitur: sm legem ordinariam Dei neqt dari homo,
q n͂ possit peccare (dixi sm legem ordinariam) q de pota Dei ab-
soluta alia e͂ ratio: q nullus e͂ predestinatus a Deo, cum p, q pre-
destinatus eo ipso q sit predestinatus e͂ dilectus a Deo; s dilectus a
Deo ex supp. q sit dilectus n͂ pot peccare mortalit: s predestinatus
n͂ pot peccare. mai. p, et p min. q implat q aliqs sit dilectus et
simul odio habitus, sicut implat q aliqs sit in gratia et in peccato:
s ei implat q dilectus peccet mortalit; cum s predestinatus ex hac
supp. q sit dilectus, implat ipsum mortalit peccare.
Confirmat ex illo Joan. 3. q natus e͂ ex Deo, peccatum n͂ fa-
cit, q semen illius in eo manet, et n͂ pot peccare, q ex Deo na-
tus e͂. et istum locum explat Bernardus serm. in septuag. et
serm.

serm. 15. in Cant. de predestinatis, probans ex illo quod non possunt peccare: quia a posteriori evidens est, quod quia sunt predestinati non possunt peccare.

Ad argumentum respondeo negando consequentiam; ad eius probationem negat antecedens, et ad aliam probationem dico quod predestinatus (concedendo) est dilectus a Deo, non tamen pro illo instanti in quo est in peccato, sed pro illo, in quo consequitur beatitudinem; cum igitur predestinatio sit ad gloriam in ordine ad illam, dicit hoc ex vi predestinationis dilectus, et tunc cum illa non erit peccatum neque possibilitas peccati: bene tamen potest esse, quod quando hoc non est dilectus a Deo dono intrinseco gratie, quod tunc peccet, seu sit in peccato mortali, cum quo pro illo instanti non stabit gratia neque dilectio.

Ad confirmationem respondeo authoritatem D. Ioan. et intelligentiam D. Bernardi explicandam esse cum grano salis, constat enim multos predestinatos de facto peccasse, ut Davidem, Petrum, Matheum et Magdalenam; dicendum est predestinatum non posse peccare finaliter, ita quod in peccato mortali recedat a vita; unde licet ante mortem peccet, non tamen exiet cum finali impenitentia ab hoc seculo. Vel dicendum quod predestinatus ex vi huius doni non potest peccare, licet aliquando ex fragilitate peccet.

3º Arguitur contra rationem D. Th. que in hoc sita est, quod salvatio hominum, que in tempore fit, cadit sub divina providentia, ita quod ab eterno debet in Deo reperiri ratio transmissionis creature rationalis, qua efficaciter transmittit hoc in vitam eternam; et huiusmodi ratio transmissionis nihil aliud est quam predestinatio. Contra: dato enim multi consequuntur vitam eternam sine eo quod sint predestinati; quia facta suppositione quod hoc sit consequuntur vitam eternam, non requiritur predestinatio. Probatur antecedens: quia quod hoc predestinet non est simpliciter et absolute necessarium ad vitam eternam obtinendam; dato enim quod non essent predestinati non haberent ex parte Dei omnia necessaria ad salvationem, et sic neque in potestate illorum esset salvatio, quod est falsum.

Ad hoc argumentum respondeo rationem D. Th. esse egregiam; ad cuius impugnationem negat antecedens, et ad probationem distinguit antecedens: non est necessaria predestinatio, ut rebus ut nunc hoc consequatur salutem, nego antecedens; ut possit consequi, concedo antecedens: neque ex hoc hoc non habet in sua potestate sufficientiam ut possit salvari, habet enim auxilia sufficientia ratione quorum est in potestate illius consequi beatitudinis.

4. Arguitur: non quia D. Th. dicit quod homines predestinantur a Deo, et quod conveniens est Deo homines predestinare, vel intelligit hoc convenire Deo nulla facta suppositione, vel illa facta, scilicet quod aliqui consequantur salutem? Si hoc secundum dicat, non solum est Deo conveniens, sed est necessarium, sicut est Deo necessarium cognoscere futurum ex suppositione quod est futurum; si autem primum dicat, non videtur urgens ratio,

Ad 1. qm asserat eē Deo magis conveniens hões prędestinare, qm n prędestinare. p. anS. q si aliqua esset roo, maxime q Deus ordinauit totam natā humanam in finem supnatale qd illam creauit, et n ē conveniens dicere, q illa ordino frustraretur in omnibus indiuijs natē, ac pcoens conveniens ē q aliq hões consequant tale finem ex diua prouidentia prordinante in illum; s hec roo ē nulla: p. si mon. in statu innocentię 1us parens pse et p quibus ordinatus ē in fine supnatalem; et tm nullus in illo statu consequuturus esset talem finem: q roo assignata n convincit.

Dices: roē optimam esse, et ad impugnonē R q licet 1us parens p vt ptinebat ad illū statum innocentię n fuisset consequutus talem finem, neque predestinatus, simpr tm consequutus ē talem finem, et fuit prędestinatus, q gra collata illi, p vt erat in illo statu n fuit effectus predestinonis, s generalis pvidē, p vt tm reparanda erat, et recuperanda, fuit effectus talis predestinonis: preterqm q si Deus vellet efficacit statū illum durare Deus predestinare aliquos hoē, p vt ptinerent ad illū statū; ac sic in illo statu, ē q Deus preuidit talē statū n n prędestinauit in illo statu, ē q Deus prevídit talē statū innocentię n pmansurum.

Sed replicat: 1us parens, p vt erat illius status, erat ordinatus in finem supnatalem: s p vt erat illius status, debebat predestinari: et si hoc n fuit n fuit nārius, neque conveniebat predestinari: et si hoc n fuit n fuit nārius, neque conveniens ē fuit, q absolute hoēs predestinent: = arguitur hoc: q in sentā D. Th. multę speēs Angelicę defraudatę st, quo ad consequutionē finis supnatalis; cu in ipsius sentā de indiuia in consequutione finis supnatalis; cu in ipsius sentā de facto sit vnicus indiuidum, et forte eē de potā absoluta Dei n possent eē plura indiuia in vnica spē: p.

Ad argutum bene dictum ē; ad replicam negat cōā q ille statusq, vt diximus, n erat duraturus, et coent n erat nārius, q status vt erat illius status, predestinaret. = 2° R, et ē fere idē, q licet primus 1us parens p vt ptinebat ad statū innocentię n fuit predestinatus, simpr tm fuit predestinatus, ita q gra illi collata p vt reparanda fuit effectus predestinonis, cum quo tm stat q p vt collata in illo statu tm fuit effectus pvidē generalis Dei.

Ad confirmationē R q licet Angeli distinguant spē int se, distinguitur tm in suis ordinibus et Hierarchijs; et ex quolibet ordine plures Angeli st prędestinati; vnde n st defraudatę speēs, q tota natā Angelica distin-

distinguit per ordines et Hierarchias; et qui tenent in ipsis habent se, ac si solo numero distinquerent.

Ultimo arguit contra nos D. Th. quia Deus predetterminat in opinione Thomistarum non solum naturalia sed etiam libera, et transmittit omnia in suos fines efficaciter: ergo haec transmissio erit predestinatio, et sic non erit solum transmissio hominis in vitam aeternam, ac proinde coextensiva predestinatio. = confirmatur: quia homo nequit suis viribus finem ultimum naturalem consequi: ergo transmissio hominis in talem finem erit predestinatio; quod negat Doctor Sanctus; antecedens probatur, finis naturalis hominis est consequi Deum naturae auctorem; sed hunc non potest assequi propriis viribus, ut est dictum tam in materia de gratia, quam in materia de Scientia, ex eo quod Deus auctor naturae non potest diligi, quin etiam videat Deus auctor gratiae: ergo antecedens propositionis verissimum est.

Ad hoc argumentum concesso, concedendo omnia naturalia et etiam libera predeterminari a Deo, hoc enim tenta est basis nostrae Thomisticae Scholae, ex hoc non Deus predetterminet et transmittat in proprios fines naturales non propterea antonomastice dicitur predestinare, quia non dirigit hominem in finem omnium dignissimum, sicut naturis ad predestinationem; quia sicut particula prae dicitur dignitatem excessus predestinatorum, ita etiam dicit dignitatem ex parte objecti seu finis; unde constat transmissionem in finem naturalem non esse propterea predestinationem.

Ad confirmationem patet ex dictis; concesso antecedente, negatur consequentia; quia licet homo propriis viribus non possit consequi finem naturalem, ut docet in materia de gratia, hoc est propter indignitatem naturae lapsae et tentationes insurgentes, non tamen dicatur hoc adillius consequutio ut sic naturalia ee predestinatione, quia non est tanta dignitas subjecti et finis, si intra limites naturae consideret.

Dub. 2um. Utrum praedestinatio divina essentialiter consistat in actu intellectus vel voluntatis vel in agregato utriusque potentiae vel potentiae executivae?

In hac difficultate sunt plures sententiae. 1a docet predestinationem essentialiter consistere in utroque actu, scilicet intellectus et voluntatis, ad eam mens quo aliqui docent 1a p. q. 3. art. 4. quod nostra beatitudo consistit essentialiter in visione Dei et eius amore seu fruitione; ita Alensis in 1. q. 26. memb. 2. et Marsilius in 1. dist. 40. art. 1. et Egidius etiam in 1o. dist. 40. art. 1. et in tract. de predest. cap. 10. = 2a Senta. docet predestinationem essentialiter consistere in actu voluntatis licet dicat ordinem ad actum intellectus, quasi ex connotato; ita Scotus in 1o. dist. 40. q. 1. et D. Bonaventura cap. q. 2. et Vazquez idem tenet; et sunt ipsi auctores non concordia in quo voluntatis actu predestinatio consistat: aliqui non docent consistit in actu electionis ad gloriam; alii vero in pre paro mediorum ad ... consequendam.

3ª Sentª docet prædestinationem esse actum potentiæ executivæ, et authores hujus sententiæ ponunt in Deo potentiam executivam distinctam reale ab ejus intellectu et voluntate, et illam collocant in Deo ut sit immediata causa productionis creaturarum. sic tenet Suarez 2. tom. metaph. disp. 30. sess. 16. et hac supposita sententia docent Authores ejus prædestinationem consistere in actu potentiæ executivæ, quæ est post electionem.

Vltima sententia docet prædestinationem consistere essentialiter in actu intellectus, et hæc est communior, dissident tamen ejus authores, in quo actu intellectus sit essentia prædestinationis. Durandus in 2. dist. 41. tenet consistere prædestinationem in actu scientiæ, quæ precedit voluntatem. Molina 1ª et alij assignant illam in actu practico seu iudicio; at vero discipuli D. Th. qui cum ipso admittunt imperium in Deo docent in actu intellectus, quod est imperium, prædestinationem essentialiter consistere.

Pro resolutione notanda est doctrina communis et vtilissima scilicet quod sicut in homine respiciunt multi actus respectu alicujus finis, quoniam actus inter se realiter distinguunt, ita sublata tanta distinctione, et solum ratione ratiocinata contingit in actibus divinis. in hoc vero ordine assignat Dom. Caiet. plures actus, quos communiter deducit ex D. Th. 1. 2. a q. 12. usque ad 17. inclusivè.

Primus igitur actus est apprehensio divinæ finis, 2us est volunt. seu volitio illius, 3us imperfecta ejus fruitio, 4us intentio illius, et quando sic inquirit perfecte voluntas perfecte eum vult finem, et ex hac inchoat 1ª habitudo ejus quod est ad finem, vnde 5us actus est vsus, quo voluntas movet voluntas intellectum ad consiliandum, 6us actus est consilium de mediis ad finis consecutionem; ut studio theologiæ, et prædicatione et bonitate morum; 7us actus est consensus adhærens omnibus, ut sint ita media magis placent, et inter hæc 8us actus est electio, ut ut legere theologiam, et in virtutibus exerceri, et non illa in alijs scientijs; et sic est perfecte volitum id quod est ad finem, scilicet medium, 9us actus est imperium quo præcipit intellectus electa media executioni mandari, vt scit finis realiter habeat, 10us actus est vsus alius, quo voluntas movet potentias executivas applicans eas ad executionem, pedes ad eundum ad cathedram, et voluntatem ad cultum Dei etc. 11us est executio ipsa assequens ipsum finem per id quod est ad finem, vt perite et studium Dei glorificationem videre, et tandem 12us actus est omnium actuum, adveniente scilicet perfecta fruitione ipsius finis.

Igitur ad hunc modum nos debemus in Deo plures actus distinguere, et licet possemus omnium facere distinctionem supra factam solum in presenti afferemus

eos q magis ad intentum pressens narij ss. 1us. n. actus diuinus e scia simp[l]
intelligentiae quo cognouit hoes productibiles et eleuabiles ad finem supnatale,
deinde e 2us actus diui voluntatis, quo voluit istos producere et n alios; 3us est
actus dilectionis l. electionis quo voluit aliquos pducere ad beatitudinem q actus ve-
ro subdi e electio, q hic hoo fuit electus pre alijs, et dicit intentio respu
finis, 4us e consilium seu inquisitio de medijs in particulari in ordine ad talem
finem; 5us e electio horum mediorum, relictis alijs, et 6us e imperium l. intima-
tio, vt hec media in executione ponant, et pr illa hoo beatitudinem consequatur, ad
quem sequitur vsus voluntatis, quo fit executio. dubitat igit in quo isto-
rum essentialiter et formaliter consistat predestinatio?

2o Notandum e q predestinatio e actus liber in Deo, et pars di-
uine prouidentie, vt inf. dicemus, et ad illum n solum concurrit actus di-
uini intellectus, sed etiam diuine voluntatis, ppterea aliqdo predestinatio vocat
electio, aliqdo dilectio, et etiam prescia = 3o. Notandum e ex D. Th. cum suis di-
scipulis 1. 2. q. 13. et alibi sepe, q aliquis actus post ee elicitiue ab a-
liqua pota, cum ordine tm essentiali ad actus alterius pote, quem essentialiter pre-
supponit, et connotat, et tunc talis actus essentialiter tantum e illius pote, que
illum elicit, Vg electio essentialiter e actus voluntatis, q ab illa elicitur, et
tm presupponit essentialiter consilium, q e actus intellectus, et idem e de actu oronis,
q e ab intellectu, et dependet a religione, que e in voluntate. inquirimus
igit in presenti Vtrum scilicet predestinatio sit actus essentialiter intellectus, con-
notans tm actum Voluntatis, l. e contra. his igit suppositis sit.

1a Conclusio: predestinatio essentialiter n consistit in actibus vtriusque
pote, scilicet intellectus et voluntatis: Et pr sic, predestinatio a nobis concipit tan-
quam aliquid vnum per se; sed ex actibus diuersarum potarum, quarum quec-
libet e ens in actu neqt fieri vnum per se; g ex illis simul n post forma-
liter fieri predestinatio. = Confirmat: actus ptinet essentialiter ad illam potam,
que immediate elicit subam actus; sed actus predestinationis sicut neque
vllus alius, post immediate et ex equo pendere a duabus potis:
g predestinatio n post ab intellectu et voluntate pendere. pt min, q pendere
ab aliqua pota e quedam dependentia tamqm a prio intrinseco, immediato et vi-
tali, qd neqt a duobus ee. tum etiam idem pt; q pendere ab aliqua pota tan-
qm a suba e pendere tamqm ab attingente primario eius obiectum,
sed actus predestinationis n post habere duo obta primaria: g n post ex
equo ptinere ad duas potas.

Confirmat 2o pr Conclusio: n predestinatio omni placitum fere omnium Theologorum
dicit ordinationem mediorum in finem: g in pota, que het ex se et ex sua natura ordina-
re consistit, hinc sic. ordinare e actus intellectus et n voluntatis: g in actu intellectus et
n voluntatis consistit: de efficacia huius rons inf. dicemus.

2a ss.

2° Pbatur: predestinatio quamvis essentialiter presupponat actum voluntatis, non tamen consistit formaliter in tali actu, sed in actu intellectus. Probatur hoc: predestinatio est pars providentiæ et solum ex parte obiecti materialis distincta; sed providentia consistit in actu intellectus et non voluntatis, quamvis illum essentialiter presupponat; quia imperium intellectus est non in actu voluntatis consistit non providentia, ut communiter docent theologi et patet prudentiæ; sed prudentia essentialiter et formaliter consistit in actu intellectus; ergo et predestinatio.

2° Probatur: non predestinatio est ordinatio mediorum in finem, seu est ratio transmissionis in vitam æternam; sed ordinare seu esse rationem transmissionis est actus intellectus, et proprius ipsius; ergo predestinatio in actu intellectus consistit. Maior constat ex definitionibus predestinationis receptis ab omnibus; et minor ostenditur a D. Th. 1. 2. q. 17. art. 1. ubi maxime est notandum quod licet voluntas nostra unum velit propter aliud, ipsa tamen non ordinat, sed sequitur ordinem a ratione datum seu prestitum proponente quod obiectum appetibile propter se, et aliud est appetibile propter aliud; ex quo constat quod sicut voluntas est potentia realis non essentialiter sed per participationem; intellectus vero est potentia essentialiter realis, ita ordinare quod suam essentiam pertinet ad intellectum, non vero voluntatem: unde voluntas sequitur ordinem rationis intimantis et efficaciter proponentis.

3° Probatur: quia si predestinatio consisteret essentialiter in aliquo actu divinæ voluntatis, maxime in actu electionis seu in actu dilectionis; sed in his non consistit: ergo in nullo. Probatur minor quoad 1. partem, quia si Deus non eligeret predestinatos, neque aliquos reprobaret, sicut in sententia Augustini si Deus non permitteret peccatum Adæ, in isto non casu non esset separatio predestinatorum a reprobis, et sic neque electio, et in isto casu vere aliqui salvarentur, ac subinde esset vera predestinatio cum aliqui essent ordinati efficaciter in vitam æternam: ergo etc.

Dices, quod predestinatio, quæ modo de facto consistit in electione, licet possibiliter in tali electione non consisteret. — Sed contra replicatur, nam alia, quæ esset possibiliter in tali electione non consisteret; tunc posita predestinatione, predestinatio quoad suam essentiam non pendet ex facto. Sed cum posita esset predestinatio, sicut modo est absque illa electione, evidenter sequitur non consistere essentialiter in tali electione; ergo esset predestinatio eiusdem rationis, quia licet esset alia talis de mediis (provideret enim Deus alia media, quæ predestinatis requirerent) tamen ratio essentialis transmissionis ad vitam æternam finem eadem esset, ac proinde eadem ratio predestinationis.

Quoad 2. vero partem minoris probatur eadem minor: bene enim intelligitur aliquem hominem esse dilectum a Deo ad vitam æternam, et tamen non esse ordinatum per hæc aut illa media: sed in isto casu bene intelligitur non esse predestinatum et esse dilectum, licet enim ad predestinationem presupponat dilectio, si tamen non sit ordinatio formaliter non intelligitur essentia predestinationis; unde sicut electio predestinatorum a reprobis, ut sentit D. Bonaventura, addit supra dilectionem separationem a reprobis, quam nos ponimus supra electionem dicit ordinationem efficacem in predestinatione.

efficaciam mediorum, unde sequitur, quod licet electio et dilectio presupponant ad predestinationem, ipsa tamen in illis non consistit, sed in actu efficaci intellectus, qui sequitur ad electionem.

3° Dico: predestinatio formaliter consistit in actu divini intellectus practici, qui nostro modo intelligendi subsequitur ad electionem mediorum, et dicitur imperium. Pro intellectione notandum est ex D. Th. 1. 2. q. 17. quod praeter actus speculativos, immo et practicos dat aliquem actum, qui dicitur imperium; distinguitur autem actus practicus ab imperio per hoc, quod iudicium illud tantum iudicat de convenientia alicuius operis faciendi, ut non per verbum indicativum dicamus bonum est hoc facere, vel hoc est ibi faciendum; at vero imperium superaddit quandam expressionem rei faciendae, movendo ad hoc quod fiat, et explicatur per verbum imperativum, fac hoc.

Ex quo patet, quod stante iudicio de convenientia rei potest non sequi opus, at vero stante imperio efficaci non stat non sequi operationem. Imperium igitur hoc, quod nos ex mente D. Th. et discipulorum eius, et aliorum extra suam scholam collocamus, ponitur post iudicium et electionem mediorum. docet enim Sanctus Doctor q. cit. art. 3. ad 1. quod post determinationem consilii, quae est iudicium rationis, voluntas eligit, et post electionem ratio imperat, ad quod imperium sequitur usus voluntatis applicantis ad exercitium operis.

Si autem dicas quod efficatia illa et motio ad opus est a voluntate: ergo predestinationis ratio in voluntatem debet reduci ac per consequens erit actus voluntatis. = in contrarium: quod licet radicaliter ita sit, quod efficatia est a voluntate, immo formaliter etiam sit in ipsa, quae movet efficaciter intellectum ad imperium; tamen ex illo actu voluntatis remanet aliquid virtualiter in actu intellectus, scilicet movere ad opus, neque hoc mirum debet esse, siquidem ex peculiari dependentia et subordinatione virtus unius potentiae et actus eius redundat in aliam potentiam, et in eius actu aliquid ponitur talis potentiae; sic noster Sapientissimus Magister docet quod peccatum formaliter esse in ratione, quia licet ratio peccati, quae in voluntate et libero consistit, sit formaliter in voluntate, participative est in intellectu, et hoc ipsum demonstrat exemplum cum cogitationibus, quae ex voluntate ad humanum intellectum discurrit; sic igitur in proposito imperium ex sibi propriis habet ordinare intimare et proponere id, quod voluntas vult fieri; ex qua voluntate derivat in intellectu et participat ab illo virtualiter efficatiam ad movendum ad opus.

Hanc doctrinam docuit D. Th. non obscure loco citato, cum dicit quod imperium est ordinatio alicuius ad agendum cum intimatione et motione; et eiusdem art. 4. seq. docet predestinationem esse actum providentiae praeceptibus, de ordi-

ordinatj ad finē; cēn. predestinonē actū preceptiū idē ē ac imperium, siquidē precipere idē ē q. imperare. = videat et Doctor Sanctus 2. 2. q. 49 art. 6. ad 3. ubi memorans tres actus prudentiæ dicit in rectam ad finē, quæ includit in roē prudentiæ importat rectitudo iudicij, precepti et consilij; & consilium et iudicium sufficienter dirigunt voluntatē ad actū electionis, ac proinde imperium subsequitur ad electionis actum, et dirigit voluntatem ad actum exequendum.

Hoc igit probat nostra concl.: predestinatio ē ordinatio efficax mediorum in finem: & iudicium practicum non ē efficax ordinatio: ergo predestinatio essentialiter non consistit in iudicio, & in ordinatione primæ intimationis executionis fiat, ac proinde non consistit predestinatio in voluntate, qua Deus voluit dare gloriam aliquibus, neque in electione mediorum, quæ non dicunt ordinationem et intimationem, & in actu imperij, in quo ordinatio solum reperitur perfecte. = Confirmatur: non de rebus divinis debemus philosophari ad modum rerum humanarum (secluis tamen imperfectionibus); & in humanis, quamvis aliquis habeat voluntatem efficacem finis et consilium de medijs, per electionem et approbationem voluntatis, non tamen operabit nisi intercedat imperium efficaciter intimans voluntatem procedentem potentijs executivis; hoc autem fit per imperium, in quo omnes actus antecedentes complentur, et in quo antecedentium virtus manet, ut efficaciter exequatur voluntas: ergo suo modo dicendum est in Deo.

Sed dices 1º: quod post iudicium illud quod antecedit electionem non ē necessarium quod voluntas eligat aliud iudicium practicum, seu primum imperij, & illud met iudicium ē efficax roē electionis, quæ subsequitur: ergo facta simili electione, ut illa executioni mandet non erit necessarium imperium. 2º: quia ante istud imperium intelligit Deus actu velle efficaciter hos homines in particulari salvari, et non alios: ergo ex vi illius 1æ electionis tales homines consequentur efficaciter aliquid; illud sufficit ad predestinationem, ac proinde consistens in electione supponente iudicium, vel in iudicio ut connotante electionem consistit predestinatio.

Ad 1. obiectionem Respondent plures Thomistæ quod electio reddit infallibiliter illud iudicium, unde ē necessarium imperium ad illam, et si aliquando habet efficaciam, hoc ē per accidens a voluntate se determinante et eligente.

Hæc solutio non placet, quia semel dato quod aliquando iudicium habeat efficaciam sine imperio, idem videtur dicendum in nostro casu, quod stante electione voluntas sine novo imperio ad usum opus faciendum.

Melius igit dicendum dando disparitatem, scilicet quod post iudicium de eligendis medijs ipsum eligere voluntatis non habet difficultatem peculiarem, ac proinde ē immediata habitudo ab eo ad electionem ab ipsa naturali et auctore ejus instituente. at vero post electionem mediorum, ut voluntas utatur et assequiat

rum, sive intra sive extra, est maxima et nova difficultas, petens novam et particularem directionem et intentionem. Unde ponendae sunt duo actus, et imperium, sicut ponimus binos virtutum ad actus earum, et non ponimus ad electionem ipsorum binos distinctos, ut ad velle amare Deum et ipsum amare.

Si igitur Thomistae dantes solutionem sup. facta, vellint quod iudicium petit efficaciam, quam in se habeat, sed exercendam in actu subsequenti, bene dicunt, sed illa non est potentia actus iudicii, neque illa postulat ut in se sit determinata talis actus est ut illa ponat in sequenti; non vero aliquid non ponit est praecedens. 2º Quia cum contra Thomistarum placitum, quod imperium antecedit electionem et illam et subsequentis; praecedit quod est imperium ad bene eligendum, et subsequentis ut postea electio obtineat effectum et executioni mandet, ad quod imperium necessarium est.

Ad 2. Replica. Quia concedo ans. et disting. cons., consequenter vitam aeternam solo illo actu, nego cons.; consequenter illo actu non excludendo concomitantes, concedo cons. Nam illa 1ª voluntas non habet efficatiam nisi in ordine ad illos actus, ac proinde solus est praedestinatio radicaliter, initiative et in via. Et ratio huius est; quia cum illa voluntas sit intentio dandae beatitudinis, quae est finis ultimus hominis, et volitus talis finis in proprio genere, et in illius volitione claudit efficatiam omnium mediorum: unde executio praedestinationis alios actus requirit, et haec ignorare sine dubio est non cognoscere naturam causae finalis, non illa cognita facillimum negotium est nostram sententiam defensare; non si Deus, verbi gratia, vellet me loqui, necessarium est in illa volitione quod includam virtualiter aliquid dandi auxilium efficax ad loquendum.

Ultima Dico: praedestinatio, ut ex dictis patet, non est actus potentiae executivae. Dico est verum in utraque opinione, quae circumfert potentiam executivam, non si teneamus contra sententiam Thomistarum, quod talis potentia non distinguitur ab intellectu et voluntate, tamen 3 potentia, sed solus sunt nomina significandi. Suarez et alios eiusdem scholae, et actus praedestinationis, ut antea dicebamus, pertineat ex aequo ad intellectum et voluntatem, potentia executiva quae hoc ex aequo dicit non erit praedestinatio: in alia vero sententia, quae admittit potentiam executivam distinctam ab intellectu et voluntate, est vera. Dico: quod actus istius potentiae executivae praesupponit praedestinationem: quod non patet in tali actu potentiae executivae consistere. Prob. ans. quod executio seu potentia executiva ad exequendum praesupponunt ordinem ipsorum: quod potentia executiva et actus eius quod versatur circa media praedestinationis, ergo praesupponit media praedestinationis.

2º Prob. Dico: actus potentiae executivae non salvat nisi per ut illi correspondet aliquid ad extra; sed praedestinatio est ab aeterno in Deo, et nihil

nihil ponit in predestinatis, vt videbimus art. seq. vbi constabit, quod licet predestino quo ad executione ponat virtutes, gratias et glorias in predestinatis; ipsa autem sm suam essentiam nihil ponit; actus potentie executiue presupponit totam essentiam predestinationis completam et ille ponit aliquid ad extra, quod pertinet ad predestinationem essentialiter: igitur in tali actu potentie executiue predestinatio essentialiter et formaliter non consistit.

Arguitur 1º ad probandum consistere in actu volunt., quoniam verbis connotetae in textibus ex illo ad Ephes. 1. elegit nos ante mundi constitutionem; et item predestinati sm propositum voluntatis sue. et ad Rom. 8. Iacob dilexi, Esau autem odio habui; sed propositum, electio et voluntas ad ipsam voluntatem pertinent: ergo ex mente D. Pauli predestinatio in actu voluntatis consistit.

Confirmatur hoc auctoritate Sanctorum; nam Damascenus lib. 2. fidei docet quod providentia est Dei voluntas, per quam res omnes congrue gubernantur, et idem sanctus definiuit prouidentiam, per hoc quod est verum curatio seu studium; consistit in actu voluntatis: ergo item D. August. definiuit predestinationem per hoc quod dicit propositum miserendi, et D. Thomas cap. 1. vbi ait, quod licet predestinatio sit actus intellectus, dicit tamen essentialiter actum voluntatis: ergo ex mente horum Doctorum in actu volunt. consistit.

Ad hoc argumentum respondetur cum D. Th. q. 6. de Ver. art. 1. ad 1. quod predestinatio dicit electio, dilectio et propositum, quatenus in illa manent virtutes horum actuum, et est impressa, in quo essentialiter consistit predestinatio, dicitur et est virtualiter et participatiue electio, dilectio et propositum; actus non precedentes sunt tales cum quodam ordine ad alios, cum vero sequentes sint, quo dummodo includunt antea, et ista est fundatalis ratio, quare predestinatio explicat aliquando per actus voluntatis.

1. 2. Respondetur, quod licet in Scriptura dicatur quod Deus predestinat homines sm propositum voluntatis sue 1. sm electionem, hoc tantum probat predestinationem supponere hos actus, non tamen in illis consistere, et hoc facit Scriptura, non curans de formalissima constitutione predestinationis, nam hoc relinquit opinioni Theologorum, et precipue hoc facit, quod per actus voluntatis explicat aliquid quod maximum est in negotio predestinationis.

Ad confirmationem respondetur sollicitudo et cura, quam ponit Damascenus et ponit in definitione providentie est actus intellectus, quia preceptum vt docet D. Thomas 2. 2e q. 46. art. 9. vbi ait, sollicitudinem ex parte providentie, que in intellectu residet, et in solut. ad 1. sic ait, in precepto et directione enim sollicitudo consistit, et si Damascenus definit prudentiam per volunt.m, non est, quod formaliter in illa consistit, sed quia concomitatur eam actus voluntatis, et in eius virtute actus rationis est efficax, neque August. nobis est contrarius, ex eo quod vocauit predestinationem miserendi, vt ipse constat: propter quam quod si in illo dicto posuit propositum, et asseruit illud pertinere ad voluntatem, alibi sepe vocat predesti-

rone preparonem beneficiorum Dei et hec distio in recto dicit actum in- tellectus, cum preparare idem sit quod ordinare. Ex quo patet quod tam in Scrip- turis et Sanctis sit fundatum ad utrumque urgendum nos in prio Theo- logico et ex variis Philosophie magistris colligimus predestinationem esse actum intellectus.

Ad id vero quod Divus Thomas ducet loco cit. et precipue ad id, scilicet, quod pre- destinatio formaliter de se non tantum importat scientiam sed voluntatem et potentiam quia causalitas gratie et gloriae attribuitur proprie voluntati ut efficienti, scientiae autem ut dirigenti, quia ut exsequenti, ideo etsi predestinatio impor- tet illativum formaliter spectat in genere voluntatis.

Respondetur enim ad rationem, quod attenta precisive directione rationis non consistit in illa predestinatio, cum ista solum haberet esse in iudicio practico, si autem accideret talis directio, quatenus in illa manet actus voluntatis precedens, ut sic esse efficax, et in illa consistit predestinatio, ut scilicet est imperium imbibens actum voluntatis, et ratione huius actus dicit predestinationem consistit principaliter et formaliter in actu voluntatis, faciebat enim Doctor Sanctus rationem cum iudicio, quod dicit directionem rationis sine efficacia, non vero cum imperio, quod licet dicat origi- naliter actum voluntatis, formaliter tamen explicat actum intellectus.

Neque imaginandum est contrarium docere Divum Thomam, cuius mens evi- dent nobis constet. quaestione 6 de ver. expresse tenet quod predestinatio consistit in actu rationis dirigentis in finem, cuius finis voluntatem presupponit et in- fert. art. 3. dicit quod predestinatio presupponit electionem, et huius rationem assignat, quia predestinatio est pars prudentiae, providentia autem sicut et prudentia est ratio in intellectu existens preceptiva ordinis aliquorum in finem, unde ratio preceptiva ordinis, est sine dubio actus imperii. Et hec est mens Divi Thomae.

2o Arguitur ratione: si predestinatio consisteret in solo actu in- tellectus, maxime in cognitione simplici verum, vel in actu iudicii, quo Deus iudicat hunc esse salvandum, et illum excludendum a regno, vel in actu imperii practici dirigentis efficaciter in vitam eternam per hec media; sed in nullo istorum consistit: ergo. Probatur minor quo ad primum: simplex verum cognitio est actus naturalis in Deo, et nihil ponit in creaturis; at vero predestinatio est actus liber Dei, et causat media in finis beatitudinis: ergo non potest consistere predestinatio in cognitione simplici verum. quo ad 2um probatur minor: quia actus iudicii non est efficax ad consequendum finem, actus enim iu- dicii hominis nos deponit et convenientia virtutis, et hoc non sequitur actus virtutis infallibiliter: ergo in illo non consistit.

Quo ad 3um vero probatur, in qua est difficultas, probatur 1o: quia talis actus imperii non datur in nobis, cum sit impertinens: ergo non datur in Deo. probatur consequentia tenet a fortiori, et antecedens probatur, quia stante iudicio et convenientia medii ad finem

finem, et volunt^de^ approbante et elig^de^ tale mediu, et si nullus actus sequat^r^ in intu, q sit imp^rium^, seq^r^ effectus infallibilit^r^: ergo imp^rium^ n^on^ e^st^ nariu, p^roba^ ant^e^ 1° q totu q requirit^r^ e^st^ cognitio et efficatia, s^ed^ p^rim^ invenit^r^ in iudicio practico, 2^m^ in volunt^te^ efficaci: ergo.

2° p^robatur^ id^em^ ant^s^: n^am^ si imp^rium^ practicu esset nariu, maxime ut voluntas utat^r^ alijs potis applicando eas ad op^er^ones; s^ed^ post ult^m^ iudicio: ergo ss^a^ ita min^r^, q^a^ voluntas utit^r^ ipso intu se sola ad praedictos actus imp^eri^j, ut adversarij concedunt: ergo et post sine tali imp^erio^ alijs potis.

3° ss^a^ p^robatur^ ans: q^a^ talis motio p actus imp^eri^j n^on^ e^st^ naria, neque quo ad exercitiu, neque quo ad sp^ecificati^one: ergo n^on^ e^st^ ponenda: p^roba^ ans, q^a^ quo ad exercitiu voluntas e^st^ regina movens et n^on^ intus, sicut docet D. Th. 1.2. q. 9. quo ad sp^ecificati^one aute sufficit cognitio l. iudiciu, l. tande p^rae^ceptio ex p^rae^cedenti, que antecedit imp^eriu^: ergo et^c^ = 4° p^robatur^ id^em^ ans, posita in volunt^te^ electione efficaci op^er^is exercendi, ut talis electio mandet executioni, sufficit usus actibus in volunt^te^, sc^ilic^et volitio efficax, applicandi pot^as^ executibus ad opus: ergo impertinent^r^ ponit^r^ actus imp^eri^j.

5° p^robatur^ ans, q^a^ dato q actus imp^eri^j ponat^r^ in nobis, in Deo tamen n^on^ e^st^ ponendus: ergo r^ati^o^n^e actus imp^eri^j, praedestinatio n^on^ e^st^ actus intus divi: p^roba^ ans, q^a^ si in Deo ponit^r^ e^st^ ut Deus imp^er^et sibi ipsi, l. ut imperet creaturis q effiiciendas: s^ed^ p^rim^ videt^r^ denotare imp^er^fectione in Deo, n^am^ imp^er^ari p ut sic d^icit^ inferioritate, et coent^r^ a Deo denegandu e^st^, et id eo negat D. Th. q. ant^e^, art. 1. in corp^ore^: et p^robatur^ q^a^ in nobis ponit^r^ imp^eriu^, ut efferat virtute et impetu volunt^s^ ad potas executibas; s^ed^ in Deo, ut cou^m^ fert thomistary, opinio n^on^ dat^r^ pot^as^ executiba que sit d^ist^a ab intu et volunt^te^, sicut n^on^ d^isti^nguuntur pot^es^ int^er^ se: ergo = quo ad 2^m^ p^robatur^ q^a^ n^am^ n^on^ ponit^r^ ipsius, sicut creat^ae^ n^on^ n^on^ creat^ae^ n^on^ capaces imp^eri^j, antequam sint, n^isi^ imp^eriu^ ss^a^ p^ro^ creat^ur^ forte metaphorice, q^a^ ita se hent, ac si ad nutu moverent, et obedirent mutationi Dei: ergo.

6. et ult^o^ p^robatur^ ans, q^a^ si praedestinatio e^st^ actus intus, q e^st^ imp^eriu^m, necessariu e^st^ e^ss^e cognitione, q^a^ hec e^st^ intus essa, et coent^r^ in oi actu eius debet resp^ici^, unde si esset imp^eriu^, l. istud imp^eriu^ d^icit^ q commune cu iudicio, et tunc in id^em^ coincidit, l. consistit in actu imp^eri^j, ut imp^eriu^ d^icit^ aliq^d^ efficatie a volunt^te^, hoc aute e^ss^e imp^eriu^, potius e^st^ voluntatis, q^am^ intus; unde r^ati^o^n^e huius praedestinatio ad volunt^m^ p^er^tinebit, l. ad minus erit in actibus utriusque pot^s^, sicut aliq^i^ concedunt de beatudine: ergo n^on^ in solo actu intus essalit^r^ consistit.

Athon

Ad hoc argum. Rsp. neg. min. quo ad 3. p.; et ad pbonem negat superfluere talem actum. ig. n. constat ex dictis, q. efficatia et virtus electionis n. communicat opori, nisi medio impio intimante et dirigente. = Ad 2. pbonem Rsp. q. efficatia, quae est in volunt. n. est ibi eodem mo, ac in impio, q. in vnoquoque est xa propria natam; in impio n. participat p. mo. intimonis et dirigentis, q. ptinet ad predestinonis essam. et hac roe n. est in volunt. ad pbone aute dcit, q. voluntas vtit intu ad impium, et event alijs potis, quomodo hoc fiat constat ig. ex dictis in dubus precipue ca 3. scet q. n. est narius actus impij ad def. actus, q. imperfecti sunt, et q. ante illu nent pote et actus ordone; regrit igit impium ad actus q. prait pertinent ad prudentiam, vt ad electiones, et ad act. q. pfectos virtutis interiores et exteriores; et sic videbitis q. n. ponit impium ad actum intensione seu simplicis volitionis finis, iste n. actus est ante prudentiam, et ad illud constat ab authore natali, l. supnatali, immo neque ponit ad actum, quo voluntas supposita intensione movet intum ad ingrendum consilium et indicandum remedijs, q. ad hos actus sufficit ipa intensio efficax, roe cuius est sufficient. in actu voluntas ad movendum intum vt iudicet remedijs.

Si dices, similli roe poterat intum movere p. iudicium practicum voluntatem ad eligendum, et voluntas, semel posita electione ad imme exeqeundum in se l. in alijs potis; ergo superfluit impium. f. = Rsp. neg. ans, q. iste actus het spiales roes et difficultates, eis suppositis prioribus actibus, et ad has vincendas constituit in intu spiales virtus, scet prudentia preceptiva cuius actus est impium. Videte D. Th. q. 47. 2a 2e. art. 8. et q. 51. art. 3. ad 3. Ad 3. pbonem min. R. necenarium impium ad movendum vtroque mo, et quo ad exercitium, et quo ad specionem; ad id q. in contra dicit dicat q. intus ex se proprijs solum movet quo ad specionem, proponendo obiectum voluntati, si vo accideret enim id q. het ex participone voluntatis eis het efficatiam in ordine ad exercitium dirigens voluntatem efficacit ad illum. = Ad 4. pbonem ig. diximus sup. in dub. 3. n. posse fieri q. voluntas imm vtat se l. alijs potis sine directione, et impio ppt roe dictam, precipue intimonis.

Ad 5. pbonem dicas, ponendum esse eis in Deo impium, neque in illo dicere impfectionem, q. ponit sine superioritate pprie dicta, sicut eis in Deo est consultio, seclusa impfectione ignorantis, et similliter scia, spes impressa etc. et licet in Deo respu sui n. esset impium, esset tm in ordine ad creat., quae existunt in eternitate. =

Ad

Ad ult. pb. R. predestinone ee cognit. que e imperium, et tale ee efficatiam pr participatione a volunt. et pr hoc causaliter intu intre distinguit a motivo, cui efficatia fralit sit inhalis directio.

3° Arguit: actus imp. supponit in Deo decretu efficax de re facienda, qd decretum prest affectione intre dei relo nem roi ad creatura futuram, sic coint Thomiste sup. q. 19. exponentes q. dit altu liberi: g supflue ponit actu imp. q. a. ante illum res esset futura, et sic applicaret voluntas Dei ad tali rei opdnem. ans, in quo e difficultas, pr q in dna senta actus imp. supponit electionem, que ita efficax e, q movet efficacit intus simpotent movere potas executibas ipsamet Voluntas pr efficacem electionem.

Ad hoc argm R. q. p. altum I. Liberum res dicant futuras quasi in radice, ut aute dicant fralit et pxime tales, si naru re quasi in radice, vt aute dicant fralit et pxime tales, si nari alij actus, immo ponere intentione efficacem infert infallibilit actus, et sic dicunt futuree absolute, n ex vi unius actus lit imp. et sic dicunt futurre absolute, n ex vi unius actus tantu secludendo scet a comitantibus, alias. R. neque electio eet naria, vt argm pbat.

4° Arg. ad pbandu q predestino sit actus pote exec: q predestino e cau mediorum, q ghuo coseq vitam eternam; s qq de hus facit ad extra opat p potam executibam, cu hec sit immediata ad opus: g dicendu e predestinone ee actu huius pote.

Ad hoc argm R. disting. coens, si predestino sei deus q cam ad eius executionem transeat, si q m ad eius essam, nego coam: ad eius executionem transeat, si q m ad eius essam, nego coam: L. 1. dicat e cau mediorum pr m pote executibe, nego ans, si m intendentis efficacit, scedo ans, et nego coam: R. q. Deus intendentis efficacit, scedo ans, et nego coam: q. o. Deus in tendentis efficacit, dalis collatio e effectus predestinationis, et pr pote executibe, n predestino scurrit p m dirigentis pote cert grie predestinato, talis collatio e effectus predestinonis, et pr pote executiba p m exequentis. et hec de hoc dub. efficatiu, pota vo executiba p m exequentis. et hec de hoc dub.

Dubium 3.

An praedestino sit pars divine providentiae, et an essentialis, an integralis?

inhac

In hac difficult[ate] e[st] 1.a Senta Durandi asserentis predestinonem ee p[er]se subtibam prudentie, et coent ee illius sp[eci]em; ita tenet in 1. dist. 41. q. 1. et est Mag. Soto sup[er] caput 9. ad Rom. et Cameraring in suo dialogo cap. 5. int[er] hos e[st] dria, q[uod] q[ui]da[m] asignant 4[o]r spes prudentie, altera e[st] natalis, que ne[cessari]o p[er] fine ee natae et ordine eius. 2.a sup[er]natalis et generalis, s[ecundu]m q[ua]m Deus p[ro]videt de medijs sufficientibus ad vitam etnam; hac n. electione ordinauit Deus o[mn]es hoes in illam vitam, et simul voluit Deus p[ro]ferre ip[s]is talia auxilia, licet inefficacia. 3a e[st] prudentia, predestino particularis, qua Deus p[ro]videt de medijs efficacibus, et ad consequutione[m] infallibile[m] glie. 4a denique e[st] reprobo, qua Deus voluit aliquos deficere a consequut[ion]e vite etne; et ab istis o[mn]ibus sp[eci]ebus prudentie abstrahunt isti authores roe[m] coe[m] p[ro]videntie.

Alij v[er]o tantu[m] ponunt duas p[ro]vid[enti]as, sc[ilice]t predestinonem et repbonem, quarum genus e[st] p[ro]vid[enti]a sup[er]natalis, nullo. n. mo[do] isti admitunt p[ro]vid[enti]a natalem, quare res natales create ordinent[ur] ad fine[m] predestinonis et repbonis.

2a S[ententi]a e[st] aliorum asserentium, q[uod] predestino nullo mo[do] e[st] pars subtiba, s[ed] solu[m] obtiba p[ro]vid[entiae] ex p[ar]te obti. natales ad eum mo[dum] quo dicit de Philosophia et partibus eius. et est sicut in Deo ponimus unicum actum intellig[endi] quo o[mn]ia intelligit, cuius actus p[ar]tes s[unt] cognitio hois, et leonis, s[eu] huiusmi p[ar]tes n[on] s[unt] subtibe s[ed] solu[m] obtibe, ide[m] n[on] s[unt] partes ex p[ar]te actus intellig[endi], s[ed] ex p[ar]te obti inti, q[uod] sub obto cognit[ioni]s diuine claudit[ur] est hoo, tamen pars illius obti. sic eminentissimus Caiet. hic et coit[er] Thomiste.

Pro resolut[ion]e tm e[st] adv[ertendu]m 1o q[uod] nostrum ingrere, p[er]se p[ro]vid[enti]a ita sit unica s[ecundu]m roe[m], ut n[on] heat sub se alia attributa dista, sicut in Deo distinguimus attributum iustie ab attributo misericordie, et simillit[er] distinguimus; n[on] p[ro]cedit de actu diuine p[ro]vid[entiae] s[ecundu]m sua entate, qui sic n. certissime debet ee, q[uod] sit unicus simplicissimus, et s[ecundu]m roe[m], s[ed] difficultas e[st] de illo actu p[er] p[ro]paronem ad res, que cadunt sub diuina p[ro]vid[enti]a, et de illo quatenus fert[ur] in res natales, et sup[er]natales, ingrimus an induat diua roe[m] p[ro]vid[entiae] saltem s[ecundu]m roe[m] distam, ita q[uod] diua roo ua[ria] torum obtorum sit sufficiens ad causandam diuam roe[m] saltem rrat[ion]e in actu diue p[ro]videntie, talit[er] q[uod] ille met actus heat roe[m] diuersa[m] p[ro]videntie, ut p[ro]parat[ur] ad res natales ex una p[ar]te, et ad sup[er]natales ex alia, et coent[er] q[uod] predestino, que ad finem sup[er]natale[m] efficacit[er] hoes ordinat, sit pars generalis p[ro]videntie. 2o

2° e Notm, q. vt docet D. Th. q. anti, provid. nil aliud e, qm roo ordinis rerum ad suos fines: vnde apte constat intrum eesse ale ee providentiæ versari cc media in ord. ad finem, ita q. materia provid. act., cc qm imm. versat., et quæ se het per modum obti immediati ipsius providentiæ n e ipse finis, s media ordinabilia in illum. finis. n. presupponit eq intentus, et deinde provid. ordinat media ad illum.

Inquirimus igit in pres. ita sit vnicus finis diu. provid. et vnum obtum, nedum materiale, s formale, et simillr vnus ordo formalis ad ipsum finem, a quo omnibus sm modum vnitatis quem het, nostro modo intellig., sumat vnitas diu. provid., an vero oia ista sint distincta n solum materialr, s etiam formalr, et coent predestino, quæ sub provid. continet, sit pars eius subiectiva detrans roe quasi generica ad consequut. infallibilem vitæ etnæ, tamqm dria coherens genus, l. quasi genus, et sic de alijs specialibus providentijs.

3° e Notdum ex his quæ dicunt q. 22. q. diuæ provid. n. post desumi ex diuo fine verum provisarum, vtcumque sit ex diuo fine desumi, intento ab ipso, alias essent infinitæ providentiæ, ne provisoris, intento ab ipso, alias essent infinitæ ... neque hoc a diuitate rerum, quæ eq hent suos diuos fines, neque hoc e mirum, cu eq in scijs, immo et potius, hoc sm proportiom reperiat. certum e. n. q. distio sciarum n desumit ex diuitate rerum scitarum, si sm se sciderent, et idq dico de distione potarum, s quarum, si sm se sciderent, et id dico ... tenus comparant ad modum tendendi sciarum.

Vlt° e Notandum, ex his, quæ docet D. Th. sup. q. 15. art. 2. q. qmvis in Deo sint plures ideæ distæ sm roe, n tn in Deo plures sciæ nec plures sapiæ distæ sm roe, cuius roo e, q. scia et sapia dicunt actum quo Deus oia cognoscit, idea vero terminum cognitionis, vnde stante vnitate actus potest ee diuus trorum: simillr q. mo inquirimus, vtrum provid. Dei ita sit vnica q. n dent plures providentiæ in Deo distæ sm roe, quatenus providentia tenet se ex parte actus, quo Deus providet de rebus, et n ex parte rerum provisarum?

1a concl: predestino ex parte actus diui n e pars subiectiva provid. ex parte, sicut hoo e pars subiectiva alis, neque e eius species contenta sub gen. immo neque e aliq inferius contentum sub superiori. 1a pars concl. probatur: a derogat diuinæ simplicitati modus compositionis gen. et driæ. 1, q. cu roo gen. comparet vt vera potalitas respu driæ, quæ dria vere compleat roe genericam, et vbi int venit vera roo gener. et driæ inferri sit ve-

est vera spes, que ut diximus Deo repugnat, ut. n. aliquid scipiamus in divinis ad modum cuius et particularis actus, et sententia, iure tamen non est vera dictio, cum semper dictum in divinis sit inbibitum in continente ut manifeste constat in essentia divina, in personalitatibus et relationibus, etc. ergo, si genus relationes inde receptu eius tamquam modi eius intri: ex quo constat in Deo non esse rationes generis neque speciei.

Etiam 2.a pars constat ex notabilibus, ex illis. n. patet clare tantum esse in Deo unicam providentiam respectu omnium rerum naturalium et supernaturalium, si providentia sumatur ex parte actus divini, a quo providentia non habent distinctionem, neque similem rationem, ac proinde neque reperitur ratio superioris et inferioris ex parte actus divini.

2.a dico: si predestinatio consideretur ex parte obiecti est pars subiectiva divinae providentiae. hanc dico debent tenere omnes veri thomistae, cum sit expresse ipsius Doctoris Sancti. docet. n. in hoc art. quod predestinatio est pars divinae providentiae ex parte obiecti. et ratio probatur ex effectu providentiae, nam providentia ordinat res tam naturales, quam supernaturales, et disponit omnia media utriusque ordinis, ut omnes res creatae suos fines consequantur ad manifestationem suae bonitatis. sed predestinatio solum versatur circa finem supernaturalem: ergo est pars subiectiva divinae providentiae. maior patet a divina providentia versatur circa creaturas intellectuales, et ordinat media, quae consequantur suos fines speciales, in quibus omnibus Deus intendit unum finem, scilicet bonitatis suae ostendendae, et similiter versatur circa creaturas irrationales et ordinat media, quae consequantur suos fines, et simul eis ostendit suam bonitatem. predestinatio non est circa creaturas irrationales, sed circa intellectuales ordinando eas in finem supernaturalem: ergo ex parte obiecti inadaequati predestinatio est pars providentiae. confirmatur, quia hoc dictum, circa quod versatur predestinatio non adaequat obiectum, circa quod versatur providentia: ex quo patet, quod ex parte obiecti materialis se habent providentia et predestinatio, sicut inferius et superius, et sicut includens et inclusum, quod quidem non est sufficiens ad variandum formalitatem actus illius divini, cum habeat unicam rationem formalem indivisibilem, sicut nec duas materiales obiectivas sufficit in scientia et virtute, ut distinguat species huiusmodi earum.

Arguitur 1.o ad probandum quod sit pars subiectiva, quia in Deo reperiuntur plures ideae specie distinctae, ut dicemus inf. q. 15: sed datur aliqua ratio cuius et superius ad eius genus non detrahendo in particulari aliquam ideam speciei creatae, sed potius in communi rationes ideae continentis, idest hominis, leonis etc. ergo et possumus abstrahere rationes communes providentiae, quasi genericae, cuius partes subiectivae sint providentiae particulares, et providentia supernaturalis circa predestinatos, quae nihil aliud est, quam predestinatio: ergo haec est pars subiectiva divinae providentiae.

natalis

Si autem-

Si aute dicas ee maximam diffam, q in Deo dant plures ideæ sm roe dictæ, a qq post abstrahi roo cois ideæ, at v. n dant plures prouidentiæ, et sm roe ex pte actus diuini, et coent n post respiri aliq superius ad prædestinone, ac subinde n erit pars subiba. Et roo e, q prouida tenet se ex pte actus diuini, sicut scia, sapia etc. et ita sicut in Deo n ponunt plures sciæ dictæ sm roe ex pte actus diuini intrinsece, ita n possunt ee plures prouidæ dictæ et sm roem; at v.o idea dicit trm cognitum, et cu stante vnitate actus diuini potest ee diuas trorz, hinc fit ponendas fore plures ideas, n v.o plures prouidentias.

Replicat: et si idea se teneat ex pte tri seu rei cognitæ, hinc oes spei cognitæ hent cognosci in diua Essa, quæ het roe vnius tri simplicissimi et obti immediati: g tota illa distio e matalis et tri sicut talis distio in alijs rebus n facit ad re, et ad plurificoent sicut talis distio in alijs rebus n facit ad re, et ad plurifico coent sicut fralem, ita de ideis: l. si hæc sufficit multiplicare ideas fralites in alijs rebus, vt in presenti currit de prouida. = et si iterum respondeas n ee matalem distione in ideis, s fralem in Deo, g pari roe respu sciæ et prouidæ diuinæ dicendu e, q distio trorz cognitarz, vt diio obti existentis, l. possibilis respu sciæ et distio prouidentiæ natalis et supnatalis n e matalis, s fralis, ac p coens hemus intentu.

Confirmat roe deducta ex auctor. D. Th. q. 6. de Verit. art. 1. vbi ponit diffam int prouidam et prædestinone, q illa neque excludit, neque includit infallibilitate finis; prædestino aute includit tale infallibilitate, vnde sic fmat roo, prædestino claudit qq continet in prouida generali, maxime si talis sit supnatalis, et addit mu essale pertinente ad roe prouide: g medio hoc ostitur in suo ee specico. coaq in oibus roibus generieis et earu spebus, quæ fiunt tales p roes spiales ohentes p intranea roe cog. mai, et ea prædestino claudit qq otinet in prouida generali, claudit eni et p. q pte ordinone mediorz ad finem supnatale. min. v.o syllog e D. Th. loco cit. q infallibilitas ossequutio finis, e aliq a ohens roe prouidæ p intrinseca sui.

Ad argum bene ibi, ad resp dicat, q obtu diu scie e vnicu fralit hq, sicut et obtu diu prouide e vnu fralit, sez obtentio diuinæ bonitatis, at v.o respu aduersarz idearz n dat vnicu obtu, s tot obta, quot st ideata, et ad pbo, quæ ibi adducit, dico q diua Essa n het roe ideæ præcise vt cognita, s quatus e cognita in roe idealis

lis, et ita licet non cognoscantur in ipsa, ut habet rationem imitabilis à le-
one est diuina à se ipsa, ut habet rationem imitabilis ab equo, hinc prouenit
ponendas esse plures ideas non vero plures scientias neque prouidentias.

Ad confirmationem dicendum quod diuina prouidentia, ut diuina est continet sine dubio in-
fallibilem consequutionem finis intenti per illam; est n. actus diuinus infinite ef-
ficax, at D. Thomas in illo loco non loquitur de diuina prouidentia ut diuina est, sed de illa, ut abs-
trahit à diuina et humana, quae ut sic, neque includit neque excludit infalli-
bilitatem, sicut conceptus rationis, neque includit neque excludit subsistentiam, at vero
diuina praedestinatio, cum sit pars prouidentiae diuinae reduplicatiue includit infallibili-
tatem consequutionis finis, ex quo constat, quod cum Deus non ordinauerit omnes homines ad vitam
aeternam infallibiliter consequendam, sed tantum ut possent consequi, hinc fit esse proprium pro-
uidentiae diuinae finem, quem intendit, consequi; non tamen ex vi prouidentiae generalis
intendit Deus efficaciter beatitudinem aeternam.

2° Arguitur: dantur et aliae plures species prouidentiae distinctae à praedestinatione
ergo ab illis potest abstrahi aliqua ratio communis. Consequentia patet, et antecedens probatur, nam formalis specifica-
tio prouidentiae sumitur à fine proximo, à quo omnis actus, tamquam ab obiecto specificatur.
Sed prouidentia naturalis ordinat media ad finem naturalem, praedestinatio
ad supernaturalem, et reprobatio ad alium finem, scilicet ad ostensionem diuinae
iustitiae, ac denique ordo hypostaticus ad salutem hominis: ergo respectu harum rationum
datur aliqua ratio communis, quae sit generalior et superior.

Confirmatur 1°. Si praedestinatio coincideret secundum totam latitudinem, non solum cla-
udit praedestinationem hominis et Angelorum, sed etiam praedestinationem Christi: sed praedes-
tinatio Christi est alterius rationis formalis à praedestinatione hominum et Angelorum: ergo dantur
diuersae species diuinae prouidentiae. Maior ex se patet, et probatur minor, praecipue ex 3. p. q. 24.
ubi docet D. Th. quod finis et terminus specificans praedestinationem Christi est filiatio Dei
naturalis, finis autem nostrae praedestinationis est filiatio adoptiva Dei, atqui
hae duae rationes filiationis sunt diuersi ordinis et generis: ergo.

Confirmatur 2°: quod obiectum diuinae prouidentiae quando adaequatum secundum quod respicit
creaturas vel est aliquid naturale solum, vel est finis supernaturalis, vel est Christus Dominus
in quo omnia naturalia et supernaturalia ordinantur; si dicatur 1. sequitur praedes-
tinationem esse partem prouidentiae siquidem obiectum praedestinationis non includitur sub obiecto pro-
uidentiae, cum illud sit aliquid supernaturale, et istud aliquid naturale, si dicatur
2um falsum est quod praedestinatio sit pars prouidentiae, cum sit formaliter ipsa met pro-
uidentia ideoque obiectum utriusque, et si dicatur 3. est etiam falsum, et contra doc-
trinam D. Th. et discipulorum eius praesupponentium peccatum et totum ordinem
naturae et gratiae, et conuenientem prouidentiae esse talem ordinem, ad praedestinationem
Christi. Et hinc non saluatur quod aliquomodo praedestinatio sit pars neque obiecti-
ba

ba neque subtiba div. provid., quia obiectum praedest. non claudit sub obiecto praedest. Christi: &c. Ad hoc probatur arg. ex notabilibus, unde dico negando ant., licet enim dentur plures fines, vero provisarum, non tamen datur nisi unica provid. formalis, quia unitas formalis div. provid. sumitur ex fine ipsius, qui formaliter est unicus, diversitas vero tantum est materialis, quia scientia divina rebus vocantur huiusmodi, ut dixi, sicut est eadem scientia quae ut naturalis tendit ad res possibiles, eadem est ut libera tendit ad res existentes, unde eadem est scientia formaliter, diversitas autem solum est ex parte obiecti materialis, neque datur superior et generica scientia ad scientiam naturalem et liberam, unde unicus est attributum scientiae, et idem est de providentia.

Ad confirmationem dico distinguendo ant.: provid. nostrae et providentiae Domini distinguuntur materialiter in ordine ad fines et tres materialiter sumptos, concedo; formaliter in ratione provid., nego ant.: finis enim provid. Dei, a quo sumit suam unitatem, est ostensio suae bonitatis in communicatione rerum naturalium, supernaturalium et unionis hypostaticae, ac subinde finis rerum naturalium formaliter et realiter est distinctio ex parte obiecti, quasi integrantis et materialiter unicus formaliter in suis provid., non tamen ex parte actus divini, neque ex parte obiecti adaequati, sicut est dictum et dicitur de lib. de coelo, generatione et anima respectu Philosophiae naturalis.

Ad 2. confirmationem iam diximus quod obiectum adaequatum div. provid. nullo modo debet esse aliquod naturale, sed necessario debet esse aliquod supernaturale, et si teneamus tunc sententiam communem, quod finis adaequatus div. provid. est ostensio div. bonitatis, tunc enim facile colligitur, quomodo praedestinatio sit pars obiectiva divinae provid., et per ut hic solum attingat divina ostensione bonitatis quae cadit sub div. provid.: si enim teneamus quod ostensio bonitatis finis adaequatus est unio hypostatica, ex eo quod omnia naturalia et supernaturalia condita sunt et ordinata ad suos fines ex amore Christi, unde propter ipsum omnia, et per ipsum omnia &c. tunc enim facile convincitur quomodo praedestinatio sit pars obiectiva divinae provid., quia non attingit omnia illa obiecta, sed solum finem supernaturalem, et in hoc casu idem erit divina provid. ac div. Christi praedestinatio.

Si autem teneamus quod finis adaequatus divinae provid. est finis praedestinatorum, scilicet beatitudo, quod omnia naturalia et supernaturalia, ac ipse Christus sunt ordinata in nostrum bonum, tunc est dicendum est quod praedestinatio est pars obiectiva provid., quia praedestinatio in rigore tan-

hy importat impiu, quo disponit de medy efficax ad beatitd supnatalem consequendu; at diu prudentia n solu hec importat, s etia oia alia, que antecedunt ad hoc impiu, de qq dub. anti, et ide dicat de predestinone Xpti, q licet e pars obliba diue prud. et si teneamus q finis adequatus diuine prude e finis predestinonis Xpti, et vnio hypostatica, q predestine Xpti put sic, tantu videt importare impiu practicu diuinu ordinans media efficatia ad vnionem hypostaticam, et prud. oia antia et coentia ad hec importat.

3o Arguit; et p q predest o n sit pars integralis, scet ex pte obti, ad cuius pro dicunt q tenent phisice et vnu scie simpem atho mg, cu qo patit q tes eius ut tractatus de generone, Caelo, &c p integrales philosophie ex pte obti, q attingunt pe obti matali, p q sit n ee sic predestinone respu prude; q ea que ita se hent, oueniunt in eade rone frali spica, et distingunt solu matalit ex pte obti inadequati et partialis clausi et stenti in obto adeq; s pred o et reprobatio distingunt spe: p pred n e pars integralis diuy prude. min p, predest o et reprobatio ordinant ad fines spe distos, et simul ordinat media ad illos psequendos; s prudentia ordinat ad fine natale, predest o vo in obtens diuine misericordie, et reprobatio ad obtensione iustitie: p n e solu distio obliba.

Ad hoc argm pp ex dictis neg min. et ad pbe pp tantu seq illa tria distingui matalit ex pte obti quam integrantis, n aute ex pte actus diuini, sicut p philosophie distingunt spe matali, q obla sic distingunt, at v fralit si eiusde spei in ord ad ide obtu adeq scet ens mobile.

4o Arguit ad pbm predest s nullatenus ee pte prude n p uid a e actus diuini intus, q dicit ordinone mediory in fine; s actus diuini intus sciderata in singli n post here aliqm parte ppt illius simplicit s: p o predestinon nullo mo e pars prudentie.

Ad hoc argm pp et ex dictis: predestino. n. e ide simplicissimus actus et prudentia, hent. n. ide obtu frale spicatiby, scet diui bonitm et illius manifs, Vnde n post intelligi roo pte et totius pueniens ex ipso actu, cu quo bene patit quod ex pte obti et mate e ex-

ex parte finis diuitas aliqua respiat, hec autem tota est naturalis ad vnitatem diuine prudentie gratie & nature.

Vltimo arguitur: in Deo reperiunt plures relationes specie diuersae, a quibus abstrahit aliqua ratio earum relationum, quasi generica, respectu cuius ipsae sunt subtiles relatio paternitatis, filiationis, & ex hoc non infertur aliquid inconueniens in Deo, nec pluralitas, nec quod sit aliquid limitatum in aliqua ratione: ergo similiter possumus abstrahere aliquam rationem prudentiae, veluti genericam eorum, cuius partes subtiles sint prudentia naturalis et supernaturalis, sicut supra.

Confirmatur hoc, quia in Deo, intellectus et voluntas sunt vnica et simplicissima potentia, et tamen propter eminentialem differentiam obiectorum distinguimus istas duas potentias specie per modum nostrum intelligendi cum fundamento, et licet actus intellectus sit vnicus, distinguimus ipsum in artem, sapientiam, prudentiam et similia, a quibus abstrahimus vnicam rationem diuini intellectus, in qua omnia hec conueniunt: ergo pariter quamuis actus diuinae prudentiae vnicus sit possumus illum considerare et quasi diuidere in prudentiam naturalem, supernaturalem, ac proinde huiusmodi prudentiae erunt species respectu prudentiae communis.

Ad hoc argumentum respondetur, quod est maximum discrimen inter relationes diuinas ex vna parte ac prudentiam diuinam ex alia, quia in Deo datur pluralitas relationum ex oppositione earum, quo modo distinguunt, vnde ab illis potest abstrahi ratio communis siue analoga siue vniuoca, at vero non dant in Deo plures prudentias propter rationes iam dictam.

Ad confirmationem respondetur quod actus diuini intellectus et voluntatis non distinguunt specie, ex parte ipsorum actuum, quia distinctio specifica dicit perfectionem finitam et aliquid potentiale seu diuisibile, que derogant simplicitati diuinae, et in hoc est conuenientia cum prudentia, cum quo tamen stat quod ex parte obiectorum secundum nostrum modum concipiendi cum fundamento in re esse concedendus actibus intellectus et voluntatis, et alijs actibus, sapientiae, artis et ceteris distinctionem specificam, quia obiecta, que respiciunt, distinguunt secundum modum concipiendi ad modum distinctionis specificae, licet non inueniat, nisi distinctio rationis ratiocinatae; sed in prudentia non est nisi vnicus finis et vnicum obiectum, quorum alia

alia distinctio tantum est materialis, ut dictum est. Et haec de hac q.

Ut rum substantia praedestinati sit effectus praedestinationis illius.

In hoc dub. tria ut certa supponenda sunt, et aliud in examen vocamus. Primo quod supponimus est substantiam praedestinati, in sensu considerato intra limites purae naturae, non esse praedestinationis effectum, quia effectus praedest. finem eius respicere debet, substantia autem praedestinati in praedicta consideratione finem supernaturalem praedestinationis respicere negat, siquidem consistit intra limites et fines naturae. Tum etiam quia effectus praedestinationis non est indifferens ad finem reprobationis, substantia autem praedestinati in praedicta consideratione indifferens est ut praedestinetur, vel ut reprobetur. = Tum denique, nam ut aliquid sit effectus praedestinationis ex intentione finis eius, saltem aliquid debet importare, quod hoc imperium naturaliter participat ordinationem saltem extrinsecam ad finem supernaturalem: quod considerata substantia praedestinati absolute intra limites purae naturae negat comprehendi sub praedestinatione, ut effectus illius.

Secundo quod supponimus est substantiam praedestinati non esse effectum praedestinationis proximum et elicitum, tum quia effectus elicitus praedestinationis debet esse supernaturalis ratione sui, sicut actus elicitus a virtute supernaturali; non potest non esse ratione sui supernaturalis, substantia autem ratione sui supernaturalis non est. = Tum etiam, quia substantia praedestinati est effectus elicitus a principio naturali, quod a supernaturali, qualis est praedestinatio elicitive seu quasi elicitive procedere negat, sed ad summum imperative. = Qui autem esse effectus praedestinationis imperatus dupliciter contingere possit. Primo quo ad ordinationem supponendo existentiam rei ordinatae, secundo quo ad existentiam ipsius rei, ita ut non solum ipsa res, sed etiam rei productio imperet ex intensione finis praedestinationis, ideo:

Tertio quod supponimus, est substantiam praedestinati saltem aliquo modo esse effectum praedestinationis, siquidem per praedestinationem ordinat ad gloriam et ad illam transmittit, et hoc modo omnia entia naturalia huius

vni-

vniuersi si effectus predest. juxta illud Apostoli, omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei, quod verbis manifestum est omnia ad predestinatum vt ad finem ordinari, predestinatos ad Christum et Christum rone humilitatis ad Deum.

Dubium igitur est de modo imperij, an scilicet substantia predestinati, etiam ex vi alterius prouidentie natalis quasi elicitiue ad finem natalem ordinet et in rem producat, procedat ab illa independenter a predestinatione, i. vt illi subordinata tamquam imperanti, eo modo quo actus aliarum virtutum etiam ab illis eliciti, procedunt tamen a charitate imperante elicientis illorum.

In tres sententias diuidunt auctores. Prima negatiua, quam tenent Vazquez disp. 93. cap. 4. Alarcon disp. 4. cap. 2. et plures alij ex eadem familia. tenent etiam ex nostris Albelda sect. 1. Cornejo in presenti disp. vnica, et alij relati a Salmant. disp. 5.

2a affirmatiua docet substantiam predestinati esse effectum predestinationis, quando aliquam rationem supernaturalitatis induit, saltem quo ad modum, id est quando miraculose et ex vi prouidentie aliquomodo supernaturalis producit, secus vero quando ex vi prouidentie communis natali cursu fiat. ita Herize disp. 30. cap. 5. falso in sui fauorem adducens Suarem. = 3a et verior sententia defendit substantiam predestinati semper esse predestinationis effectum. ita Bañes in presenti dub. 2. Magister S. Thoma disp. 9. art. 5. Nazarius contrav. vnic. Salmanticenses disp. 5. vnica. et ex Patribus Societatis Suarez lib. 3. de predest. cap. 7. Granado trac. 6. disp. 12. et alij plures relati a Salmat. vbi supra.

1a D.o 2a 1. sit: Non repugnat ab intrinseco ab intro quod substantia predestinati sit effectus sue predestinationis. Contrarium huius docere videntur auctores 1e sententie: quatenus ad probandum illam vtuntur argumentis indicantibus repugnantiam. Probatur 1o nostra D.: non repugnat quod substantia predestinati quo ad sui existentiam fiat ex vi decreti eligentis ad gloriam: ergo nec repugnat quod sit predestinationis effectus. consequentia est euidens, et antecedens probatur 1: ex vi decreti ordinantis Christum

ad

ad esse filii naturale Dei fuit factus et plus in quo modo, quod prout sic est sub-
iectum sui praedestinationis: quod non repugnat quod ex vi decreti efficacis ordinantis ad
gloriam fiat saltem imperative substantia subiecti ad gloriam ordinati.

Quoad 2ᵃ probationem ans, quod si in hoc esset aliqua repugnantia maxime quod substantia
praedestinati debet supponi ad intentionem suae gloriae, cum sit subiectum illius et
consequenter ex vi talis intentionis nequit fieri; at haec ratio est nulla: ergo. probatur minor,
licet non id quod est prius in genere causae materialis, post esse posterius in genere causae
finalis: sed quamvis sit substantia talis prior in genere causae materialis, non imperative et mot.

Quoad probationem illa minor, quod substantia genita post esse generationis sub-
iectum, et simul causa efficiens a generatione, similiter substantia creata est sub-
iectum creationis acceptae passive, et nihilominus a creatione causat: sed quamvis
substantia talis sit subiectum praedestinationis, poterit ab illa procedere directive, et ab eius in-
tentione motive. = denique probatur illa minor, quod licet potentia vitalis sit prius ef-
fectivum et receptivum sui actus, post fieri ex intentione illius: ergo pariter
quamvis talis substantia sit subiectum gloriae, quamvis respiciat praedestinationem ut finis poterit ex
illius intentione procedere. et ratio omnis est quod non repugnat mutua inter duo causalitates
in diverso genere causae, qualiter inter electionem ad gloriam et subiectum praedestinationis debet intercedere.

℟ si Respondeat V. subiectum praedestinationis non so-
lum esse subiectum gloriae, sed finem cui Deus gloriam intendit, et ideo
non posse imperari ex intentione illius; in 2ᵃ contra V., quod Christus prius ut homo est fi-
nis cui Deus vult filiationem naturalem, et tamen fit ex vi eiusdem decreti, quo
filiatio intendit: sed ex eo quod substantia praedestinati sit finis cui Deus
gloriam intendit non repugnat ex intentione gloriae imperari. = 2º dicitur: non
finis cui et finis cuius opera distinguunt: sed non obstante quod substantia prae-
destinati sit finis cui respectu gloriae poterit ab illa ut finis cuius
propria causa, et consequenter ex illius intentione procedere.

Si dicat 2º: se ratio facta solum convincit subiectum praedestinationis pos-
se ex intentione gloriae procedere, si fiat per providentiam extraordinariam aut
miraculosam, non autem si ex vi providentiae omnino naturalis causet. =
Dicitur: quod nulla est repugnantia in hoc quod providentia pure naturalis a supernaturali
imperetur, cum Deus, ut auctor naturae, quam subordinet sibi ut auctor
gratiae: sed substantia ex vi providentiae naturalis producta poterit ab intentione gloriae
imperari nulla alia supernaturalitate interveniente nisi quae ab extrinseco
provenit, scilicet ab intentione gloriae imperante: quod est exemplo virtutum
moralium, quae possunt neque actus virtutum acquisitarum naturalium im-
perari, ... supernaturalis ponat in illis propter convenientem
a virtute imperante: sed pariter providentia naturalis poterit a super-
natura-

natali impari absque aliâ supernat. de interveniente praest. illamque ab extrio proveniet, sed ab intent. gloriae.

Si dicat 3° cum Cornesio, quod licet argumento facto probet posse subiectum predest. fieri ex vi electionis ad gloriam, non tamen probat posse esse effectus electionis ad gratiam nec impij, in quo consistit predest. essentia, eo quod isti duo actus supponunt electionem ad gloriam, ex vi cuius subiectum predestinati constituitur futura, ex quo videtur inferri implicare contradictionem quod subiectum predestinati sit effectus electionis ad gratiam, et impij, in quo consistit predestinationis essentia.

Respondeo 2a, quamvis intentio efficax gloriae, ex vi cuius constituitur gloria futura, precedat electionem mediorum et sic impij potest nihilominus gloria esse effectus impij, in quo consistit predest. essentia, ut fatetur Cornesio disp. relata dub. 7. § parit quamvis ex vi intent. efficacis gloriae subiectum predestinati constituatur futura, et talis intentio electionem et impij precedat, poterit esse effectus electionis et impij ipsa subiectum predestinati.

Respondeo gloriam ex vi intentionis efficacis solum constitui inchoative futuram, unde dat locum ut per impium accipiat completam futuritionem. subiectum autem predestinati constitui debet futura complete ex vi decreti intentivi gloriae, et ideo tali decreto supposito non remanet locus causalitati aliorum actuum supponentium hoc decretum. Respondeo 2a negando: ex vi decreti intentivi gloriae solum requiritur quod constituatur futura subiectum predest., ut sit subiectum gloriae, que intenditur, ut sit subiectum gloriae ut future solum inchoative, et in ordine intentionis sufficit futuritio subiecti inchoata et in eodem ordine. Si ex vi talis decreti intentivi necessarium non est, quod subiectum predesti. complete et in omni ordine constituatur futura, et consequenter poterit per actum subsequentes completam futuritionem recipere, et sic evertitur contrarium fundamentum.

2a Conclusio. subiectum predestinati in omnibus est proprie predestinationis effectus. et probatur 1° ex August. Epist. 105. explicans illud Pauli ad Rom. 8. Ut secundum electionem propositum Dei maneret

neret, sic ait, sm elect^s qua facit elig^dos n eo invenit illos: ergo
2^a August. electio ad gliam e causa subae eligendorum, et coent.
subae predestinati e predestinonis effectus; oe namque
causat ab elect^e in ordine intent^is e in execut effectus pred^s.

2° pr^ ex D. Th. inf. art. 8. ubi in argto s^d^a probat pre-
dest^s precibus Sanctorum iuuari ex cap. 25. Gen. ubi dicit, quod
Isac rogavit Deum Rebbeca ex ore suo, et dedit sceptrum
Rebbecae ex quo scepto natus e Iacob; at si subae Iacob pre-
destinati n esset predest^is effectus, argutum D. Th. n conuinceret: ergo
sm mentem illius subae predestinati e effectus predestino-
nis illius. pr^ min. predestinonem precibus Sanctorum iuuari
e illius effectus precibus Sanct^s obtin^i: sed ex eo quod natiuitas
Iacob obtenta fuit precibus Isac, n colligit pred^s Iacob
precibus Isac iuu^i, nisi illius natiuitas sit proprie effec-
tus predestinonis.

Si forte dicat, quod ut coa D. Th. sit bona sufficit
natiuitate Iacob talit ad illius predestinonem requiri, ut sine
illa eius predest^o n posit impleri, et si effectus predestinonis n sit. =
quod obstant Verba D. Th. in 1. dist. 4. q. 1. art. 4. in corp. ubi ait
Unde sm hoc ois caa, cuius opone interueniente oplet effus pre-
destinonis dicit predestinonem iuuare, et post qm numerauit
caas meritorias, de congruo, et de condigno et prmus disposit^is, conclu-
sit corpus art^i. Ls et naturali opone, sicut motus coeli et ois caae
naturales iuuant predestinonem, in quantum eorum officio perficit generatio
et substentatio electorum. ex quibus verbis tale argm conficio, ea-
tenus aliqua caa, siue moralis siue naturalis dicit predest^s
iuuare, quatenus eius opone perficit effus predestinonis, s motus
coeli iuuat predestinonem, quatenus illo perficit electorum generatio:
sed hic effus e predestinonis, et coent electorum subae.

Denique pr^ quod aliquomodo ad predest^s reducit e effus
predest^is si fiat ex intentione gliae, quae e finis predestinonis;
sed subae predestinati conducit ad predestinonem, et fit ex intentio-
ne gliae: ergo e effus illius. maior constat, quod oratio et exterioris

occas-

occasiones bene operandi et miracula et alia, quae hoc invitant ad bonum sunt effectus predestinationis; dico authores oppositos sunt, et tamen nec meritoriae nec dispositivae adducunt: sed quovis modo adducentis sufficit, ut aliquid sit predestinationis effectus, si fiat ex intentione gloriae. Minor autem 1i syllogismi quoad 1. partem probatur, quia substantia predestinati est conditio sine qua non predestinatio impleri non posset. Item est causa efficiens actuum, quae hoc promeret gloriam, praeterea est causa efficiens gloriae mediis potentiis et fructibus elevantibus: et tamen postea motibus per modum obligationis [illegible] actionis, per creationis beneficio, quem modum adducentis sufficit ut aliquid sit effectus predestinationis, ex infra dicendis constabit: sed substantia predestinati adducit ad predestinationem sufficienter modo, ut sic effectus impartus illius. Pro 2a vero parte, in qua est difficultas pro illa 1a minor: etenim ut constat ex 1. dicto non repugnat ab intro quod substantia predestinati fiat ex intentione gloriae, et alias sic fieri congruit extensioni predestinationis in providendo et ostentat maxime amorem Dei erga electos et curas, quam habet de illis: ergo de facto fit ex intentione gloriae.

Arguit 1o contra istam conclusionem: iuxta Augustinum predestinatio est gratiae praeparatio; sed substantia predestinati non est gratia, siquidem gratia distingui debet a subiecto, cui fit: ergo substantia predestinati nequit esse effectus predestinationis. = Respondeo explicando seu distinguendo maiorem: predestinatio est gratiae praeparatio, quae large aut stricte est gratia, concedo maiorem: quae stricte tantum est gratia, nego maiorem: Utaque quamvis substantia predestinati non sit gratia stricte sumpta, tum quia haec a subiecto, cui fit, debet distingui, tum etiam quia supernaturalis debet esse, quod non spectat substantia predestinati, est tamen gratia large sumpta, ut asserit in Epist. 5. episcoporum ad Innocentium, in qua probanda vere dicit, gratia Dei, qua creati sumus: quod etiam docuit Hieronymus, dialogo 1. adversus Pelagianos, et August. lib. de Spiritu et litt. cap. 35. Unde quamvis ut aliquis sit effectus predestinationis explicitus, requirat esse gratia stricte, attamen ut sit effectus impartus et remotus sufficit quod sit large gratia. Et quidem hoc argumentum instat contra adversarios, specialiter contra Varquez. in casu substantiae fratris pro miraculis, in quo fore gratiam per Christum, fatetur ille: sed communiter fateri

tenet

tenet fore pred. effum; et tm subā in tali casu n esset grā strictē s. largē.

2° distinguit illā maiorem: ē prep. grē quo ad effus eius, concedo mai: quo ad impatū, subdist. ē preparō grē, que intrē ē grā, nego, que ē extrē et roē alterius ad q ordinat, concedo. et distinctē consq.

Arguit 2° ex D. Th. 3. p. q. 1. art. 4. ad 4. vbi docet q pred. supponit prescīa futurorum: ē à fortiori supp. subā pred. vt futura, et coent et. et est lect. 6. sup epist. ad Rom. cap. 8. explicans illa verba quos predestinauit hos et vocauit: art. 1us autē ē, in quo incipit pred. impleri, ē vocō hōis, que qdē ē duplex vna exterior, que fit ore predicatoris ē tā at si subā eē pred. effus n inciperet pred. impleri in vocone s. etā.

Rsp. ad 1. test. predestis supponere prescientiā futurorum prinentiū ad lineam natē, qualis ē subā pred. in vno gen. caē, nec materialis, cū quo bene stat subā supponi ipsam predestis in gen. caē ordinantis et dirigentis. = Ad 2. test. q idē D. Thomas solum tenent, cū asserant circumstās natiuitatis eē effus pred. = Rs vocōnē eē 1us in quo incipit pred. impleri, 1. int effus elicitos, 1. int ea, que prerequirunt ad preds, vt media, n vō absolute, subā s n ē illius effus, vt med. subiectū.

3° Arguit: q dissentio Patrum cū Pelagio et illius reliquis intendentibus probare dari caā predestinōnis ex p. nostra intelligit de caā 1ī effus predestinōnis; at si subā predestinati esset 1us effus predestinōnis Pelagius et eius reliquie à Patribus n dissentirent cū nullus illorum docuerit dari ex p. nostra caā dimi creat. ē subā predestinati effus predestinōnis n ē.

Rsp. 1°. si subā predestinati esset effus predestinōnis, esset 1us. s n posset dici q sit 1us effus: ē neque q sit effus. Pr. min. q si subā esset 1us effus, et si quis assereret dari ex p. nostra caā 1ē vocationis n cogeret dicere dari ex p. nostra caā predestinōnis. coens ē cōe theologis: ē p. seq. dari ex parte nostra caā predestis idē ē ac dari ex p. nostra caā 1ī effus predestinōnis; at qmvis daret ex p. nostra caā 1ē vocōnis n daret caā 1ī effus predestis, nā cū in nostra sñā subā predest. esset 1us effus, cuius caā n dat: ē si oppositio esset effus predestis sequeret manifeste, q et si quis assereret dari ex p. nostra caā 1ē vocationis n cogeret dicere dari ex p. nostra caā predestinōnis.

Rsp.

Cfrat. 2°: q̄ si subā predestinati esset 1[us] effect[us]
predest[inatio]nis deberet eē caā, seu vocatio aliorum bonorum, quae ex meri-
tis Xpi̅ conferuntur praedict[is]: sed hoc n̄ p[ote]st: cum caā revocatio adaeq[ua]ta
Deus omnipotens conferat, una d[icu]nt fatentur oēs theologi: ergo
p[ro]b[atur] maior: quia effectus predestinationis debent eē connexi inter se, et n̄ pos-
sunt eē connexi nisi 1[us] p[ote]rit 1. sit caā ceterorum: ergo
R[espon]d[eo] 1° hoc argum[entu]m ex suis confrationibus retorqueri pos-
se ad ipsum auctorem; etenim ex Vazquez asserat circumstanti-
as nativitatis eē effectus predestinationis, quarum ex p[ar]te nostra caā
n̄ datur, asserebat Pelagius, et alias praedictae circumstantiae sunt
priores 1ª vocatione eius; verbis quibus p[ar]te impugnat subā pre-
destinati eē effectum predestinationis impugnatur ex praedictis circum-
stantiis nativitatis eē effectus praedestinationis, ut recte applicanti pa-
tebit.
R[espon]d[eo] 2° ad argum[entu]m, litigium Patrum cum Pelagio et eius di-
scipulis eē de causa 1ᵉ effectus supernaturalis praedestinationis, scilicet in-
terne motionis supernaturalis, quam eē naturalem Patres contendebant
cum Pelagius, q̄ dicebat nullam aliam gratiam eē naturalem praeter gratiam cre-
ationis, et p[ro]p[ter] externe legis, et contra Semipelagianos contendebant
Patres huius 1ᵉ gratiae et 1ⁱ effectus predestinationis n̄ dari caā ex p[ar]te nos-
tra, q̄ licet Semipelagiani a Pelagio discesserint, asserentes
necessit[atem] huius 1ᵉ gratiae interne moventis, asserebant tamen ex p[ar]-
te nostra caā illius, scilicet bona opera ex viribus illius naturae,
n̄ ex p[ar]te Dei, quae Deus expectabat ut interiorem gratiam daret. Ergo infra
ad argum[entu]m admissa maiori negat[ur] min[or], n̄ licet Pelagius et
eius discipuli fateantur n̄ dari caā ex p[ar]te nostra effectus in-
spati, qualis ē subā predestinati, dissentiebant tamen a P[at]ribus
asserentes dari ex p[ar]te nostra caā moralem 1ⁱ effectus electi, qua-
lis ē interna motio et illuminatio, q̄ quidem P[at]res Catholici negabant.
Ad 1. cfrat. concessa mai. negat min. ad eius p[ro]b[ationem] di-
stinguo mai.: n̄ teneretur dicere dari ex p[ar]te nostra caā p[rae]-
destinationis adaequatè concedo mai: caā predestinationis quo ad
partem

1.m effm supnatalem nego mai, et concessa min. nego cons. n.n. e inconveniens in Theologia concedere causam 1.i effus absolute, et predestinonis adequatam, s(ed) esset inconveniens concedere dari ex parte nostra causam 1.i effus supnatalis et predestinonis vt impugnantis illud, et in hoc erat int(er) Pelagianos et Ecclesie PP. litigium.

Ad 2. confirmat. distinguo mai: si subsa predest.e esset 1.us effus predestinonis deberet esse causa seu occasio aliorum donorum, causa phisica, c. moralis, concedo mai; causa moralis, subdistinguo nego mai, et distincta min. eodem modo, nego conseq. q(uia) vt subsa predestinati sit 1.us effus predestinonis n(on) e necessarium esse causam moralem ceterorum effuum per modum meriti, impetrationis aut dispositionis, nec requirit esse ab intro connexa cum donis supnatalibus, s(ed) sufficit esse causam phisicam efficientem respectu actuum supnatalium, et subsam respectu aliorum donorum et conditionem sine qua n(on) respectu omnium, et aliàs connexam cum illis ex extreme vel ordinationis extrenseca Dei.

4.o Arguitur: predestinatio supponit culpa originalem, siquidem illam supponit predest.o Xpti, vt ex Sancto Thomas doctor Angel. docet 3. p. q. 1. art. 4. et aliàs nostra predest.o sit posterior predestinatione Xpti; s(ed) peccatum originale supponit subsam predestinati productam: ergo de 1.o ad vltimum predest.o nostra subsam predestinati supponit, et consequenter illam n(on) causat.

Resp(ondeo) ex dictis int(er) probandam concl. distinguendo mai: predest.o supponit peccatum originale in vno genere causae, scilicet materialis, concedo mai; in alio genere causae nego mai: ex quo n(on) infertur q(uod) subsa predestinati n(on) sit effus predestinonis, ad hoc n(on) sufficit q(uod) in genere causae materialis supponat ad illam et subsequatur illam in alio genere, scilicet finalis et directiue.

Dices: subsa predest.i e prior quid. supnatali cum qua Deus de auxiliis sufficientibus providet: at hoc quid totaliter predestinonem supponit et illa precedit, et in nullo genere causae ab illa causatur: ergo non solutionem minor: id q(uod) e prius alio subsistendi

coa

coa talit e prius illo, q in nullo gen. cae e posterius, eo .n. ipso, q ab illo causet in aliquo genere cae, valebit coa, cu ab effectu ad causam semp coa valeat, et quida supnatalis cois e prior suba predestinati subsistendi coa: s hec quida talit predestinonem supponit q in nullo genere causa e posterior illa. Pr minor, q bene valebit, predestinat quis: g sufficient ordinat ad gliam; n aute valet, ordinat quis sufficient ad gliam, g predestinat, vt clare

Rr, q licet quida generalis sit prior predest. subsistendi coa, attenta precise quo ad sibi intra, vt instantia reproborum manifeste convincit, sideratata tn predicta quida quo ad extra, nempe quo ad intentione efficacem diuina, ex qua in predestinatis illius effus, scet auxilia sufficientia impaunt, tali prioritate n gaudet, Vnde in hoc sensu bene valet consequa, scet ordinat quis sufficient ad glig ex imperio [illegible] intentionis efficacis dandi illam: g predestinat, et hoc sufficit, vt quida illa posterior sit suba predestinati in gen. cae finalis, et si precedat illo in gen. cae efficientis, quat auxilia suffica si pria efficientia actium, qq presvenit ad gliam.

Ex dictis in discursu dubij colligit 1°. oia bona natalia ee in predestinatis effus pred., q p. n oia illa ad fine predest. aliqua roe ducunt, x illud Pli ad Rom. 6. diligentibus Deum oia &c. at suba predest. e effus predestinonis, q ad illus fine conducit, vt vidimus. g idem &c. cu hoc tn discrimine, q recte annotauit Mag. s.Th. vbi sup. q suba pred. e effus pred. n vt medium, s vt subtm, alia v natalia bona s effus vt medium.

2° colligit bonam indolem et ingenium n ee pred. effum, q conducunt ad facilius credendum, aut ad supnatales hi[illegible] facilius eliciendos, s q conducunt ad pauciora committenda peccata: 1a p., q vt dicit in mata de visione, ad q roo proxima agendi respu actium supnatalium e virtus supnatalis infusa: s vis natalis, ad qm spectat [illegible] n possunt ad actus supnatales facilitate prestare. 2a v p.: q ex bona hois inclinone et ingenij bonitate multoties pvenit, vt pautiora committant peccata, sicuti e converso, mala hois inclino ad plura committenda maxime iuuat.

Tande

Tandem colligit alius bona moralia virt. acquisitarum esse effectus praedestinationis, licet quae ducunt ad gaudium accidentale, quod praedestinati percipiunt ex illis in gloria, quia deus qui bene operat, si opus in praecepto sit, vitat peccatum. Denique, quae menti obveniunt, dat occasionem agendi gratias Deo, sed tamen sunt effectus praedestinationis, quamvis de primo ad finem praedestinationis concurrant, eo quod sint ordinis naturalis, nullum moralem influxum in dona supernaturalia possunt habere, etsi admittat elici ex gratia per Christum, non per talem gratiam ab ordine inferiori non extrahunt.

Dubium 2um

An permissio peccati in electis sit effectus praedestinationis illorum.

In hoc dubio tres versant sententiae: 1a est absolute negat, quam tenet Vazquez disp. 83. cap. 2. Arrubal disp. 82. cap. 2. et Meratius disp. 39. assert. 1. = 2a sententia distinguit de permissione cognita independenter a peccato l. media pecc. cognita: priori modo affirmat esse effectum praedestinationis, non autem posteriori modo, et quod de lege ordinaria solum 2o modo cognoscit, infert posse esse effectum praedestinationis de potentia absoluta, non autem de lege ordinaria. item Herice disp. 30. tract. 3 cap. 6. quem sequitur Alarcon tract. 4. disp. 4. cap. 5. in sua sententia trahens nolentem Vazquez. = 3a et vera sententia docet permissionem peccati in electis de facto esse praedestinationis effectum. ita cum Thomistis, Nazarius hic, Albelda disp. 71. sect. 5. Joan. a S. Th. disp. 9. art. 6. et alii, quibus accedunt ex alienis Molina disp. 3. in hunc art. Suarez lib. 3. de praed. cap. 8. Granado disp. 5. tract. 6. = illi tamen non eodem modo ostendunt, quidam enim asserunt permissionem peccati esse effectum praedestinationis ut volita ex praeelecta poenitentia, alii autem asserunt non ex praevolita poenitentia, sed ex praeintenta humilitate, perseverantia et aliis, quae exalit non supponunt peccatum.

1a prop. permissio peccati est in electis effectus praedestinationis illorum. =

ante=

antequam probet D., advertendum est quaestionem non procedere de permissione activa, quae in voluntate Dei permittentis consistit, sed de permissione passiva consistente in carentia gratiae efficacis, qua posita vitaret peccatum, sive includat, sive non includat collationem auxilii sufficientis.

Probatur 1. D. ex August. lib. de natura et gratia cap. 27. ubi explicans illa verba Ps. 29. avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus; ad finem capitis docet, Deum paululum avertere faciem suam, ut ille fieret conturbatus, id est humilis, ex qua doctrina sic efficaciter arguitur Deus faciem suam avertere est suam gratiam negare, in quo consistit permissio peccati, at ex D. August. ideo faciem avertit, ut homo conturbatus humilis fiat, ergo ideo peccatum permittit, ut homo humilis resurgat, et consequenter ex fine salutis spiritualis praeparatae a Deo convenit ut permittat peccatum.

Idipsum docuerat in cap. praeced. et cap. 28. ubi explicans illa verba Pauli 1. ad Tim. 1. quos tradidit Satanae, ut discant non blasphemare, eamdem doctrinam astruit ut legenti constabit. = Eamdem veritatem plures PP. Ecclesiae affirmant, nempe Bernardus serm. 2. in Ps. qui habitat, serm. ad Rom. 8. Ambrosius lib. 2. de fide cap. 9. ergo ex doctrina Patrum constat denegationem gratiae, in qua consistit permissio peccati ordinari a Deo, ad maiorem effectum praedestinati, et consequenter esse effectum praedestinationis in illo.

Respondet Vazquez Patres Ecclesiae vulgari modo fuisse loquutos exprimendo eventum, quem Deus ex peccato deducit, ac si esset finis permissionis peccati. = Sed contra 1º. nam verba PP. possunt absque incommodo accipi in rigore ut ex argumento solutionis constabit: ergo absque necessitate non in vulgari sensu accipiuntur. = 2º. nam intentio PP. erat finem permissionis assignare non eventum ex ipsa sequutum: ergo explicare eventum, et non eamdem finalem esse diminute procedere et non solum vulgariter loquutos. = Denique, nam PP. quicumque indifferenter docent Deum peccatum permittere propter gloriam suam et propter bonum nostrum ut constat ex Damasc. fidei cap. 29. ubi docet Deum aliquoties velle permittere

peca-

peccatum propter gloriam suam, aliquando propter bonum alienum, aliquando propter bonum ipsius peccatoris: sed ly propter gloriam semper denotat causam finalem: ergo et ly propter bonum peccatoris denotare debet finalem causam et non solum eventum.

2º probatur. Permissio peccati est effectus volitus a Deo propter aliquem finem, et aliàs ad finem predestinationis in electis ordinatus, ut constat ex illis Pauli verbis ad Rom. 8. diligentibus Deum omnia etc. ergo permissio peccati est predestinationis effectus. Probatur maior 1º ex D. Th. 1. 2. q. 79. art. 4. ubi ait, quod obcecatio est quoddam preambulum ad peccatum, peccatum autem a Deo ordinatur ad unum quod est, scilicet ad damnationem, ad aliud autem ex divina misericordia seu providentia scilicet ad sanationem, in quantum Deus permittit cadere in peccatum, ut peccatum suum cognoscentes convertant. Et paucis interpositis ait, hanc misericordiam non omnibus impendi, sed solum predestinatis: ergo ex D. Th. obcecatio, que pertinet ad permissionem peccati est effectus providentie divine volitus a Deo propter aliquem finem, scilicet propter bonum predestinati, et consequenter ex intentione beatitudinis.

Confirmatur hec ratio, quia omne, quod conducit ad aliquem finem si aliàs amabile sit, conducit ex intentione talis finis, preparatur et amatur: at permissio peccati ad finem predestinationis conducit, et est a Deo amabilis: ergo potest amari et preparari a Deo ex intentione finis predestinationis, que est beatitudo, et consequenter sic de facto preparatur, si non preparari posset ex predicto fine, non est cur de facto non preparet, maxime cum id conducat ad ostentationem amoris divini et dilectionis Dei erga electos.

Explicatur amplius, ideo namque permissio est volita a Deo propter alios fines, quia ad illos, ut medium conducit: ergo si permissio conducit ad finem predestinationis est a Deo volita propter illum, et ex illius amore preparata. = R. ex dictis, permissionem posse amari et preparari a Deo ex intentione aliorum finium, quia ad illos conducit immediate et ratione sui, ad finem autem predestinationis non conducit ratione sui immediate, sed mediante peccato, ac proinde ex tali fine preparari non posset, nisi amet peccatum a Deo, quod implicat.

Sed contra hanc solutionem obstat impugnatio 1ª, quia licet permissio ad finem predestinationis non conducat nisi medio peccato, posset ex intentione illius finis preparari a Deo, per hoc precise quod permittat peccatum, ut ex dictis manifeste constabit: ergo ob dictam causam non videtur posse amari ex

exin-

ex intent. alterius finis, et n. ex intent. finis predestinonis.

Denique, 2. Deus pmittere peccata reprobory ex intent. obstendendi divitias glie erga predictos, constat ex illis Verbis Pli ad Rom. 9. Deus volens obstendere gliam suam, et notam facere potam suam, sustinuit in multa patientia vasa ire apta in interitum, vt ostendat divitias glie sue in vasa misericordie, que preparauit in gliam.

Contra istam 2am Arguit 1o ex Vazquez: ois predestinonis effus debet ee gra, imo gra per Xphy; at pmissio pecti n. e gra, i. grie negao, neque e gra per Xphy, alias Xphus esset mortuus, vt predestinatis pmittat pecca; alias ets Xphus postularet a Patre, q. predestinatis grie denegaret, siquidem postulauit de premiis meritorum suorum: q. pmissio peccati effus et.

Rsp distingdo mai: ois predestinony effus debet ee gra, intre et roe sui, semp, nego mai: extre et roe alterius, ad q. preordinat, sedo mai: et dista min. eods mo, nego coam: itaque pmissio pecti n. het intre et roe sui gra, sed vt hm ordinat, vt predestinatus humilior resurgens perseveret in grã. a induit me grie, et vt sic cadere post sub meritis Xphi et eius trare petitione. = neque ad hoc neceny e q. dicat Xphus mortuus e vt predestinaty pmittat pecca, sed tantumo se[…] qui q. dicat, q. mortuus e Xphy vt pmissio peccati predestinatorum deservire possit, vt resurgat in maiorem grãm cognoscentem suam humilitatem.

Dices, id q. pot Xphus postulare post ets postulari a nobis; vt orones nostre orom Xphi possint ee afres, at pmissio pecti negt postulari a nobis: q. neque a Xphi Domo. = huic obiectr docti recent. Rnt, neg mai: arguantes disparitatem int postulone Xphi et nostram; melius Rr. se[…]dendo mai, et disting. min: pmissio pecti negt postulari a nobis petitione absoluta sedo mai: petitne condicionata nego mai: itaque n. licet hoi pet. absolute pmisionem pecti q. hoc

a hoc esset desid[e] pec[ca]ti, licet tamen petere á Deo, quod si aliquando permittat ipsum cadere in pecc[atu]m disponat quod tali permissio deserviat illi, ut humilior resurgat.

Arguit 2°: negatio gr[ati]ae efficacis, in qua consistit permissio pecc[ati], ad finem predestinationis non conducit: ergo effectus illius non est. ans[equen]s probatur 1°: est medium per se conducens ad finem reprobationis: ergo nequit ad finem predestinationis conducere, cum isti fines sint inter se opositi, et coment media ad unum apta, ad aliud exequendum esse nequeant idonea. = 2° probatur ans: nego gr[ati]ae efficacis nequit conducere ad finem remotum predestinationis, scilicet manifestationem beatitudinis et gr[ati]ae divinae: ergo neque ad finem proximum, scilicet beatitudinis. cons[equenti]a est evidens, ans autem probatur ex D. Th. 1. p. q. 104. art. 4. ad finem corp[ori]s: reddigere ens aliqua in nihilum non pertinet ad gr[ati]ae manifestationem, cum magis per hoc divina pot[enti]a et bonitas ~~[illegible]~~ conservat, quae res in esse conservat. Unde simpliciter dicendum quod nihil omnino in nihil reddigit. ex quibus verbis sic arguitur: quia anihilatio non est actio sed carentia actionis conservantis per quam bonitas et pot[enti]a divina manifestat, infert D. Th. anihilationem non pertinere ad manifestationem ~~pot[enti]ae~~ divinae gr[ati]ae; at nego gr[ati]ae efficacis non est actio sed carentia actionis gr[ati]ae, per quam divina bonitas et pot[enti]a manifestat: ergo ad divinae gr[ati]ae manifestationem non pertinet, quae est finis predestinationem.

R[espondeo] neg[an]do ans: ad 1.um probationem distinguo coens: nequit ad finem pred[estinationi]s conducere per se et ex natura sua, concedo coam, ex divina miser[i]cordia, nego coam. quae doctrina est D. Th. 1. 2. q. 74. art. 4. ubi docet, pecc[atu]m per se ordinari ad damnationem, ex miser[icordi]a autem divina ordinat ad sanitatem, et in hoc maxime ostendit divinam omnipotentiam et misericordiam, ut media quae ex natura sua tendunt ad damnationem, in bonum predestinatorum convertat.

Ad 2. prob[ationem] nego ans: ad illius prob[ationem] distinguo coens: per se ad divinae gr[ati]ae manifestationem pertinet ratione sui in seipsam, concedo coam, ratione illius, ad quod ordinat, et respectu illius, ratione cuius exhibet, nego coam. Itaque permissio pecc[at]i, quatenus in carentia gr[ati]ae et actionis illam infundentis consistit ratione sui in se ipsa non manifestat gr[ati]am et bonitatem Dei, manifestat tamen quatenus ordinat á Deo, ut ex illa peccator sumat occasionem maioris humilitatis et perseverantiae in gr[ati]a, et hoc sufficit ut ad finem

nem [illegible] proximum quam remotum praedestinationis conducat.

3° Arguit: n. e. prudentis prudentioris permittere maius malum ex intent. minoris boni: at pecc. e. maius malum, quam beat. bonum: ergo ex intent. beatit. permitti n. pot, et conseq. n. e. praedest. effectus.

R. solet 1°: q. licet peccatum bonit.m beatit. in roe off. e. excedat roe sui, quatenus tm beatit. includit divinam essam unitam, quae magis quam pecc. quae e. aliq. infinitum simpl., hinc fit q. possit ex illius intent. permitti. = 2°, q. licet beat. particularis alicuius a gra-uit. offensae excedat, considerata v. huiusm. beat. ut pars e. uni-versi n. excedit abilla: unde ex intent. beatitudinis sub 2a consideratione pot. offensa permitti.

2a solutio facit: q. licet div. essa sm se sit bonit. infin., ut tm beatorum mentibus finito mo. unit. infinitae aestimabilitatis e.; at pecc. in roe offensae infinite odibile e.: ergo excedit beatitudinem, etiam ut involvit divinam essam unitam ex parte prius. = 2° est idem argutum confirmatur: beat. n. quae nec roe sui, nec ut pars uni versi infinitae aestimabilitatis e., nec tamen universum infinita gaudet aestimabilitate: ergo nec tantae bonitatis est, quantae gravitatis offensae e.

Ad hoc argutum q. distinguo mai: si sit maius malum respective ad subiectum, cuius bonum intendit, omitto mai: si respective ad subiectum, cuius bonum intendit, omitto mai: si respectivè ad Deum, concedo mai: e. maius malum in roe malitiae, et respectivè ad Deum, concedo mai: e. maius malum in roe malitiae, ex respectu subiecti proprii, nego min. et cosam: licet n. peccatum q. e. ma-lum Dei sub roe offensae excedat bonit.m beatitudinis fratris, sub roe tm malitiae, et ut e. malum hois n. e. ita malum ac beat. bonum n. ut sic solum pat hoc gratia et morali rectitudine actus, quo-rum utrumque exceddit a beatit. et perseverantia finali, et in hoc De-us suum amorem obstentat, q. malum sui ex amore hois [illegible] illo-rum bonum permittit.

2a D.: permissio pecc. e. effectus praedest. praeparatus a Deo ex praevisa poenitentia. Hoc D. statuit 2. modus defendendi nostrae st. per quae 1° ex D. Th. q. 1. de Ver. art. 4. ubi postquam solut. ad 4. docuerat, Deus permittere ma-lum

bum, ne impediat malum bonum resp.^it ad 3. arg.^m his verbis, dic.^m q^d aliq^d e bonum q n post elici, nisi ex aliquo malo, sicut bonum patientiae n nisi ex malo persecutionis elicit, et bonum poenitentiae ex malo culpae.

Ex qq verbis tale conficit arg.^m: arg.^m D. Th. ostendebat probare n permitti prudent peccatum ex intent. boni, q^a melius e ex bono, qm ex malo bonum elicit, et D. Th. resp. ee aliquod bonum, q n post elici nisi ex aliquo malo, sicut bonum poenitentiae n elicit nisi ex malo culpae: ergo sentit D. Th. ex intent. huius boni, q^d e poenitentia, permitti peccatum; ex quo ulterius ergo coam manifestam colligit, q adv^o permiss.^m peccati ee consequenter praed.^ij praeparatum a Deo ex praevol. poenit.^a

Probat 2.º co: medium remotum n eligit in ordine ad finem, nisi ex amore medij proximioris, si hoc sit amabile ab intendente finem; at permissio pecc.^i e medium remotum, poenitentia v^o e medium proximum ad finem praedij, et alias e amabilis a Deo: ergo permissio peccati n elegit ad talem finem, nisi ex poenitentia praeelecta. = Si dicat, veram ee maiorem q^do medium proximius e per se amabile, secus aute q^do solum e amabile occasionalit. poenit.^a v^o per se amabilis n e, sed occasione peccati, ac proinde n inf. coa.

S. 3.º: et si Xpus ut redemptor n amet, nisi occas pecc.^i nihilominus pendet peccati permissio ex illius intent.^e et volutione, ut multis doctissimis placet 3. p. q. 1. art. 4. ergo qm vis poenitentia n amet, nisi intent.^e et occas peccati, nihilominus post ex intent. illius peccati permitti. = 2.^a 2.º q^a cum prioritate in gen. cae materialis stare post prioritas in gen.^e cae finalis; s prioritas pecc.^i respu poenitentiae e in gen.^e cae materialis destruendae: ergo stare optime post q^d poenitentia amet occas peccati, et q ex illius intent pecc. permittat.

Denique p. co: permissio peccati post ee volita ex intentione gloriae, q reducit ad illam ex intent.^e humilitatis; et eadem de causa (ut etiam adversarij fatent) ad bonum poenitentiae reducit: ergo ex illius intentione post praeparari, et coent. sic de facto amabit. ut praedest. effus.

Si dicat, q ex fine consequibili sine medio pecc, sive il-

lo n

consequent' supponit præsuppositionem peccati.

Ad 2um, aliud illos prius pænitentia potest considerari ex-
plicit: 1º quatenus est virtus destructiva peccati, 2º quatenus est obtinendi miseri=
cordiam Dei, qui maximè parcendo et miserando manifestat, 3º quatenus est
vtilis ad ... ... acquisitionem et finem ... ; hac
suppositione distinguit maior argumenti: intentio pænitentiæ ... suppo-
sit peccatum ... a Deo, ... intelligatur ... ... vtili
... ... intelligatur ... ... ma-
... omnipotentia et ad ... ...
consideratum ... ...

... ... maioris, ... aliquid continent
... hac distinctione; etenim pænitentia ... ... bonum ... ...
... sub 1a consideratione ... sub 2a et 3a, vnde optimè potest amari
... quod ametur, vt destructiva peccati, nempe vt vtilis ad diuinæ om-
nipotentiæ ostensionem, et ... ...

Ad vlteriorem probationem maioris ... Christus Dominus præ-
... potuisse ... ... reduplicatiuè, vt redemptor, quod nihil ali-
ud ... quam prædestinari potuisse ex fine redemptionis, ... vt specificatiuè,
redemptionem ... ... ex fine redemptionis, sed ... excellentiæ propriæ et
... ... supponit neces... culpæ præuisionem, sed ... potentiorem mo-
... ... prædestinatus fuerit ... ... non potest ... ...
ex ... ... carnem sumpsisse ...
... homines et propter nostram salutem, ... illius prædestinatio
supponeret ... ... pænitentia ... et ... peccati destructi=
... ... vt destructiva reduplicatiuè, sed vt vtilis ad finem ...
... ... et hoc modo culpam ... ... supponit.

Si dicas, quod pænitentia debet ... destructiua peccati ... ... po-
test amari, nisi vt reduplicatiuè destructiua. ... nego consequentiam,
... amari debeat vt destructiua specificatiuè ... ...
... amet semper reduplicatiuè vt destructiua; sicut ... gloria, vt corona
... sit effectus meritorum ... necessariò ... vt ... ...
... amet reduplicatiuè vt effectus illorum. De quo infra.

Colli=

Colliges ex dictis in discursu dubii, omnia peccata in reprobis esse effectus praedestinationis electorum, ordinantque ad finem praedestinationis, et ex hac intentione praeparari a Deo, nam sicut malum quod accidit in Universo, in sensu praedicto ad bonum illius, cui accidit, cum ad bonum Universi ordinet, ita malum culpae seu permissio illius in sensu ordinat in bonum eius, cui peccatum permittit, bene tamen in bonum nobilissimae partis, scilicet electorum, iuxta illud Proverb. 11. stultus serviet sapienti, scilicet illis, quia peccatorum in bonum iustorum cadunt, eo quod Deus illos propter se diligit, non autem peccatores, qui sicut per culpam se velut iumenta fiunt, iuxta illud Psalm. homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, et similis factus est illis, ita ut iumenta tradantur a Deo dirigente omnia illorum in utilitatem sanctorum.

Dubium Ultimum.

An omnia dona supernaturalia sint in praedestinatis praedestinationis effectus?

Sententia 1a negans est, quam tenet Durand. in 1. dist. 41. q. 2. ostendens iustificationem relevare a praedestinationis effectibus. Gabriel q. un. art. 3. dubio 2. gratiam et gloriam justificantem inter praedestinationis effectus enumerans, et excludens dispositiones ad gratiam et vocationes quae efficaces. Vasquez disp. 9. cap. 1. et 3. et Maratius tract. 7. dist. 4. cap. 2. et 3. negantes vocationes inefficaces, gratiam habitualem intermissam, quatenus collata esse praedestinationis effectus, consentiunt quoad vocationes congruas. Valentia in hac q. disp. 1. punct. 3. Albarez tract. 3. disp. 4. sect. 2. et alii recentiores tenent hanc sententiam. Enriquez quodlibeto 4. q. 11. et Molina in praesenti art. 4. et 5. asserentes actus supernaturales, quia sunt a libero arbitrio, effectus praedestinationis non esse.

2a Sententia affirmans est, quam tenent omnes discipuli D. Th. in praesenti, quos late citatos refert Albertin. disp. 13. sect. 1. usque ad 4. Salmanticenses tract. 5. dub. 1. usque ad 5. et alii innumeri hanc sententiam defendunt.

1o. [illegible]

1a. 2a. glorificatio, iustificatio, et vocationes efficaces sunt effectus predestinationis. ita omnes Thomistae, et D. Durandus, Gabriel, et D. Bonaventura; et quo ad omnes partes deducit ex illo ad Rom. 8. quos predestinauit hos et vocauit hos et iustificauit, hos et glorificauit. ergo ex mente Pauli ex vi predestinationis causat a Deo aliqua vocatio aliqua iustificatio et gloriae consequutio. = Nec refert si ex Durando dicas glorificationis nomen non gloriam felicitatem, sed gloriae celebritatem nominis a quibusdam intelligi.

Nam in contrarium obstat D. August. de predestinatione sanctorum cap. 17. illis verbis, glorificauit, illo utique fine qui non habet finem: ergo glorificationis nomen intelligitur eterna felicitas. = 2o. non de omni predestinato verba Pauli verificantur; at non de omni verificatur celebritas nominis, potest nam adultus aliquis recenter conversus mori et saluari, in quo non verificatur celebritas nominis: ergo.

Denique: non est si aliquis, et ex Ecclesiae Doctoribus glorificationis nomen, celebritatem illam, aut virtutis effectus intelligat, nullus tamen negat intelligi et felicitatem eternam: ergo haec ex mente Pauli comprehendit inter predestinationis effectus.

2o suadet 2a. non predestinatio est preparatio mediorum, efficaciter inferentium finis consequutionem et consequenter ad ipsum finem extendit; sicut medicus applicans efficaciam mediorum sanitatem; at volutis non solum causat media, sed sanitatem, quae est finis; at vocationes efficaces, et iustificatio est finis consequendus non interrupta in mediis efficaciter inferentia sequuntur finis, et glorificatio est finis consequendus; ergo ad omnia haec extenditur predestinationis causalitas.

1a. obstat: 1o ex Gen. 19. illis verbis, Dominus pluit ignem et sulphur a Domino de coelo, in quibus verbis, exponente Athanasio contra Gregales Sabelii, et in ... 5o. de Trinit. per illam repetitionem Dominus a Domino clare insinuatur processio Dei a Deo. et Isaiae 48. Micheae 5. et Zachariae 2o. Deus mittit mittendus a Deo; missio autem includit processionem missi a mittente, ut docet D. Th. inf. q. 43. et Joan. 7. Deus de se ipso sic ait: ego scio eum, Patrem, scilicet ...

3 sua-

q ab ipso procedit, et cap. 8. ego n. ex Deo processi. que verba de eterna filii processione interpretantur Ruffinus 5. de Trin. cap. 14. Hilarius 6. de Trin. Athanasius in expositione fidei, August. et Glossa, qe denique Joan. 15. loquens de Spiritu Sancto, sic ait, cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum Veritatis, q a Patre procedit.

Constat 2º; esse Veritas hac voce Theologica. E. n. de fide, dari in Deo tres personas distinctas in Unitate essentie; at personarum multiplicio realique illarum distinctio absque reali processione unius persone ab alia subsistere nequit, vt inf. evidenter constabit; ergo. — denique: licet n possit voce naturali evidenter ostendi, potest tamen aliquibus congruentiis suaderi:

1ª sit: infinitam namque bonitatem decet infinita communicatio, et ad summam fecunditatem, qualis est nature divine, pertinet summe communicari, iuxta illud Isaie 66. q alios parere facio, ego sterilis ero; at seclusa processione unius persone ab alia summa et infinita communicatio n stat, cum ad extra infinito modo n possit Dei natura diffundi: ergo.

2ª sit

3º suadet specialiter contra Durandum: beatitudo namque est effectus providentie supernaturalis, cum sit providentia a Deo, ut auctore supernaturali, et consequenter media supernaturali providentia, ab ipso debeat causari, et n esset effectus providentie generalis, cum n. hec prout a predestinatione distinguitur, solum sit de mediis sufficientibus n inferentibus finem: ergo est effectus specialis providentie, scilicet predestinationis.

Denique probatur contra Durandum et Gabrielem: si solum gloria esset predestinationis effectus, daretur ex parte nostra causa meritoria primi effectus predestinationis, scilicet glorie, cum illam nostris operibus ex gratia factis promereamur. Ergo gloria predicte nequit esse effectus predestinationis secundum se.

Rursum

Lo n̄ mediante optime post pmissio amari, q ex hoc n̄ colligitur amor peccati, poenitia vo neq n̄ post, nisi medio peccato, Vnde si ante praevisum peccatum poenitia intendat, erit necesse quod amet peccatum, sine quo poenitia ee nequit, et ideo peccati pmissio eligi n̄ post a Deo ex praevolita poenitia.

S[ecun]do 1o: ex praeintent poenitentiae evaliter ... mex n̄ seqr amor peccati; et sic amor pmiss illi: sex roe facta n̄ tollit q pmisio peccati elegat a Deo ex praeintenta poenitia. cons. e evidens, ans aut pbatur: n̄ min mexa eius exa peccati pmissio illius, qm poenitia, etm ex eo q Deus vellit efficaciter pmissione ante praevisum peccatum n̄ seqr velle positive peccatum; ergo ex intent efficaci poenitie praecedentis praevisum peccati n̄ seqr Deus velle peccatum.

2o pbatur illud ans: si exa peccati, ut amata nata esset ad amorem poenitie n̄ esset min amor virtualis peccati, amor poenitie praeviso peccato, qm amor poenitie praecedens praevisum peccatum, sed q nata n̄ e exa peccati, ut amata, amor poenitie peccato iā praeviso n̄ e amor virtualis peccati; ergo ex roe amor poenitie ante praevisum peccatum n̄ erit virtualis amor peccati.

3o pbatur: tunc solum intentio finis est virtualis amor eorum, quae sunt ad finem, et quae tenderant ad eius existentiam quando existere n̄ possunt nisi per amorem intendentis ipsum finem; at ut peccatum existat n̄ requiritur quod terminetur amorem divinum, sed solum eius permissionem; ergo intentio poenitentie ante peccatum praevisum n̄ est amor virtualis peccati, nec infert in Deo amorem illius.

Denique explicat hoc ipsum: Ut existat peccatum n̄ requiritur amor Dei terminatus ad illud, sed solum ad permissionem illius: ergo ex eo quod praevise Deus ante praevisionem peccati poenitentie intendat n̄ sequitur producturum, aut causaturum fore peccatum, et tantum pmissionem illius. pbat cons: ex eo q Deus poenitentie intendat solum sequitur futuritio peccati, et solum colligit fore ex parte Dei, quod requiritur ex parte illius ad existentiam peccati; sed sic, et ex parte Dei n̄ requiritur

amor peccati, Vt peccatum existat, sed solum amor permissionis illius: ergo ex eo quod Deus ante praevisum peccatum intendat poenitentiam, non sequitur amatum aut causatum fore peccatum sed tantum permissionem eius.

Arguitur 3º: Istam maiorem: ex intentione sanitatis morbum permittere non est viri prudentis; at peccatum morbus est, poenitentia sanandus: ergo non est iuxta regulas providentiae permittere peccatum ex intentione poenitentiae; et consequenter hoc Deo repugnat.

Resp. distinguo maiorem: ex intentione solius sanitatis, concedo maiorem, ex intentione robustionis sanitatis scilicet maioris perseverantiae in sanitate, nego maiorem, et concessa minori distinguo consequentiam: ergo non est iuxta regulas providentiae et prudentiae permittere peccatum ex intentione poenitentiae, secundum quod poenitentia respicit sanitatem, concedo consequentiam, quam dico, secundum quod dicit robustiorem sanitatem scilicet maiorem perseverantiam in gratia, nego consequentiam, et hic solutionis ex dicendis ad 3 argumentum magis constabit.

2º Arguitur: intentio efficax poenitentiae ante praevisum peccatum est amor virtualis peccati; at repugnat Deo virtualis amor, sicut et formalis peccati: ergo et repugnat Deo poenitentiam intendere ante peccatum praevisum. Minor, in qua est difficultas probatur 1º. intentio efficax finis est virtualis amor omnium conducentium ad existentiam illius; sed peccatum conducit ad existentiam poenitentiae: ergo intentio efficax poenitentiae ante praevisum peccatum est virtualis peccati amor, et hoc repugnat Deo: ergo.

2º probatur illa maior: etsi existentia panis ad conversionem eius in corpus Christi, solum sit necessaria, ut materia destruenda, nihilominus Deus intendens conversionem illius in corpus Christi virtualiter vult panis exam: ergo quamvis peccatum requiratur ad poenitentiam ut materia destruenda, nihilominus intentio efficax poeni-

pœnitentiæ ante prævisum peccatum erit amor virtualis existentiæ peccati.

3° probat illa maior: ex vi intentionis efficacis pœnitentiæ constituitur radicaliter peccatum futurum; at futuritio remota peccati ex vi intentionis pœnitentiæ haberi non potest, nisi talis intentio sit virtualis amor illius; ergo.

4° probatur maior, intentio pœnitentiæ est virtualis amor permissionis, ut utilis ad pœnitentiam; at permissio utilis constituit tale peccatum, non n. est utilis, nisi ut materia pœnitentiæ, nec materia illius esset, nisi ratione peccati: ergo idem quod prius.

Denique maior argumenti probat: virtuale odium negationis existentiæ peccati est virtualis amor existentiæ peccati; at intentio efficax pœnitentiæ est virtuale odium negationis existentiæ peccati: ergo est virtualis amor peccati. probatur min. intentio efficax pœnitentiæ est virtuale odium omnis, quo posito prædicta intentio redderet frustranea: sed intentio efficax pœnitentiæ est virtuale odium negationis existentiæ peccati.

Respondeo ad argumentum nego maiorem, ad 1. probationem distinguo maiorem, intentio efficax finis est virtualis amor eorum quæ sunt necessaria, ut amata ab intendente finem, concedo maiorem quæ sunt necessaria solum, ut permissa, nego maiorem et sub eadem distinctione minorem, nego consequentiam, quia existentia peccati non est necessaria tamquam amata a Deo, sed solum ut permissa. ex quo ad 2. probationem constat solutio, pœnitentia namque existere non potest, nisi amet a Deo

Ad 3. nego maiorem, quando namque ea, quæ requiruntur ad existentiam finis non sunt causata ab intendente finem non constituunt futura radicaliter ex vi intentionis finis causaliter sed solum illative, id est, quod valet bene est intentio: ergo ea, quæ requiruntur ad finis existentiam; et quia peccatum non causatur a Deo intendente pœnitentiam, hinc fit, quod ex vi talis intentionis non constituatur physice peccatum futurum, sed stante permissione illi, ex eiusdem suppositione, evidenter colligitur, quod peccatum erit.

Ad 4.

Ad 4ᵃᵐ pbᵐ sᵐ Dis nego min. qm n̄ convincit pbᵒ ibi facta; permis.ᵒ neque n̄ē utilis ad pœnitentiā, ut mala illi, sed q nata est, ut possit existere mala pœnitiæ, scilt peccatū, ex quo n̄ infert, quod eo q amet talē permis.ⁿᵉᵐ utilis ad pœnitentiā in sensu explicato, debeat ez amari peccatum.

Ad Vltᵐᵘᵐ pbᵐ sᵐ negat min. ad eius pbᵒ Dico q sicut amor pœnitentiæ n̄ē amor odij, sine qq ee negt, i totius illorū, quæ pt existant petunt amari a Deo, et ideo n̄ē amor virtualis peccati, i totius permis.ⁿⁱˢ illius, ita odiū efficax frustrationis dei peccati, n̄ē virtuale odium omniū, qq ponitr frustraret, sed præcise illorū, quæ terminare petunt odiū divinum. Cū autē ut existat nego peccati, n̄ petat terminare divinū odiū, bene tm̄ nego permissionis peccati, sequitur q odiū frustrativus decreti permitentiæ sit virtuale odiū negationis existentiæ permissionis, n̄ autē negationis existentiæ peccati.

Vltimó Arguit: intentio pœnitentiæ neces.ᵒ supponit peccatū prævisum a Deo; sed prævisio peccati præsupponit prævisionem permissionis illius: ergo intentio pœnitentiæ supponit prævisionē peccati. maior, in qua ē difficultas, pbatur 1.ᵒ pœnitentia n̄ est de primaria intentione, sed bonū occasionatū, ut docet Damascenus lib. 2. de fide cap. 4. et alij Thⁱ frequenter, at bonū occasionatū, cū n̄ ametur nisi occasione mali illius prævisionem neces.ᵒ supponit: ergo intentio pœnitentiæ neces.ᵒ supponet prævisionem peccati. =

2.ᵒ pbatur illa maior: pœnitentia n̄ aliter potest amari nisi ex fine destruendi peccatū, actus autē primarius pœnitentiæ est voluntas destructiva peccati: ergo intentio pœnitentiæ necessario supponit destructionem pecc.ⁱ prævisam, et consequenter supponit prævisionē peccati. = 3.ᵒ pbatur illa maior, q neque Christus Dominus prædestinatus fuit ut redemptor et consequenter ex intentione redimendi a peccatis, ideo eius prædestinatio supponit originalem culpam prævisam, ut docent nostri Thomistæ; at pœnitentia intendit ut destructiva peccati: ergo necessario supponit destructionē peccati, ut prævisam, et conse-

D. Istam mae militat 1um argutum Dur: etenim predestinatio non est de fine sed de medijs, quae conveniunt ad finem; at glorificatio finis est et non medium: ergo non est predestinationis effectus. = Confirmatur 1o: non predestinatio supponit efficacem electionem ad gloriam; at ex vi huius electionis, cum efficax sit, constituitur beatitudo futura: ergo actus in quo essentialiter predestinatio consistit, illam futuram supponit, et consequenter non causat. = Confirmatur 2o: omnis predestinationis effectus debet esse obiectum illius; at glorificatio predestinationis obiectum non est: ergo minor: obiectum predestinationis debet esse obiectum electionis, at beatitudo obiectum electionis non est, cum obiectum electionis sit ab intentione dante medium sit et non finis, beatitudo autem finis sit et non medium, ergo neque est predestinationis obiectum.

Ad hoc argumentum omnissis varijs solutionibus Respondeo: communis solutio predestinationem esse immediate preparationem mediorum, quae tamen haec in predestinationem executione efficaciter inferunt finem, mediate in executione predestinationis finem causat. = Ad 1. confirmationem concessa maiori distinguo minorem, illam quae concedo de futuritione in ordine et actu intentionis, nego autem de futuritione completa, et in ordine executionis. Cum quo bene stat quod predestinatio, quae posterior est electione ad gloriam, concurrat ad dandum illi futuritionem completam. = Ad 2. nego minorem. Vero dato esse effectum et obiectum mediatum predestinationis, id est illato ex aliquo quod esset immediatum predestinationis obiectum. Ad impugnationem dicatur esse effectum et obiectum mediatum electionis, siquidem in executione causatur a medijs, quae sunt obiectum immediatum electionis.

Contra eamdem militat 2um argutum Gabrielis, quod effectus predestinationis nequeat esse reprobis et predestinatis communis; at sola visio beatifica est predestinatis propria, cum sit illa prout ipsam reprobis et predestinatis multiplices concedantur scilicet iustificatio et vocatio: ergo sola gloria est predestinationis effectus: = Solutio facile, quia licet iustificatio et vocatio non perseverantes usque ad finem sint communes reprobis et predestinatis, iustificatio autem numquam interrupta, et vocationes efficaces perseverantes usque in finem vitae reprobis communes non sunt, sed propria predestinatis et de his in hac re sumus loquuti. et quidem Gabriel negare non potest donum perseverantiae esse proprium predestinatis: ergo hac ratione convincitur negat solum glorificationem esse predestinationis effectum, cum donum perseverantiae distinguatur ab illa.

Ex dictis

Ex dictis in 2º colligit amorem beatificum, gaudia accidentalia beatorum, et gloria, quae beatitudinem et gloriam consequuntur effectus predest[inationis], cum omnia haec ad eamdem prosecutionem pertineant, ad quam pertinent gratia et gloria, sive ut proprietates essam consequentes, sive ut accidentia exornantia.

2º Dico: gratia interrupta per pecc[atum] est effectus praed[estinationis] non solum ut reparata per poenitentiam, sed etiam ut primo collata et quatenus interrupta per culpam, sed a Deo. hanc statuo adversus Vazquez et quosdam theologos, ipsum sequentes, et quidem quod ut recuperata sit effectus predestinationis, negat Vazquez, neque de recuperatione, nunquam interrumpenda, sed si recuperata iterum dimittat, idem est dicendum de illa, ac de gratia primo collata, quod haec sit pred[estinationis] effectus. Ostenditur 1º ex D. Th. ad Romanos 8. lect. 6. ubi de iustificatione (quam ex verbis Pauli effectum pred[estinationis] constituit) loquens sic ait, haec autem iustificatio etsi in aliquibus frustraret, qui non perseverant usque in finem in predestinatis hominibus nunquam frustratur: sentit D. Th. nullam iustificationem electorum esse, etsi peccatum interrumpat, ab effectu frustrari, et consequenter verum esse pred[estinationis] effectum.

Probatur 2º: gratia interrupta, quatenus primo collata cum effectu conducit ad finem predestinationis, (supponimus enim cum communi D. gratia et merita per pecc[atum] mortificata, in eventu poenitentiae reviviscere, cum eadem iure ad gloriam, et consequenter aliquos gradus illius sibi correspondere, quatenus primo collatae, et alias ex intent[ione] gloriae illius collatio procedit: ergo ut collata effectus pred[estinationis], consequenter ex dictis, cum autem pro ... in qua est difficultas etenim non obstat ut primo illius collatio ex intent[ione] gloriae impetrata, quod solum mediate, scilicet media recuperatione et finali persever[antia] ad finem predest[inationis] conducat. gratia ... dimittatur usque ad mortem ex intent[ione] gloriae impart[ita], non solum ut ... mediata, sed ut primo infusa, etiam non conducit ad gloriam, quatenus primo infusa, nisi mediante ... et persever[antia] finali: ergo etc. ... gratia prima ut effectus pred[estinationis] ex intent[ione] gloriae est preparatus a Deo, et tamen non nisi mediante ... glorificationem ... scilicet medio ... ergo etc.

Neque obstare post interruptio per culpam, quod nulla est ratio, ... primo collata ex intent[ione] gloriae, interveniente poenitentia, procedat, ... per interruptionem ... quominus gratia perseveret in divina acceptione: quod non interrumpit volunt[ate], ... ut primo collata ex intent[ione] gloriae ... operatur, et consequenter predest[inationis] effectus.

Quod autem est ut interrupta sit effectus praedestinationis sumpta interruptione, et ut a Deo, suadetur: Notandum gratiae amissionem considerari posse dupliciter: 1°, quatenus ex peccati voluntate procedit, quae ratione constituit maculamque, seu essentiam peccati habitualis, seu complementum eius ratione variorum dictorum modorum sortitur. 2° consideratur post carentiam gratiae, quatenus est a Deo, qualiter poenam esse peccati saepe docet D. Th.

Hoc ita praevisso suadetur facile illa pars 2a: non carentia gratiae sumpta ut sic, et ut scilicet est poena peccati est a Deo, et ad finem praedestinationis conducit ratione verba Pauli saepius repetita, et ex intentione beatitudinis praeparatur a Deo, cum sic praeparetur, et ad finem praedestinationis conducit: ergo gratia ut interrupta interruptione sumpta et ut a Deo est effectus praedestinationis.

Quod amplius confirmatur: etenim permissio peccati consistit in carentia auxilii, quo posito non requireret peccatum est effectus praedestinationis, eo quod praeparatur a Deo ex fine humilitatis seu poenitentiae; at est carentia gratiae, quatenus a Deo, ex isto fine praeparabilis est: ergo de facto praeparatur.

Contra istam 2am arguit Vazquez, et non gratiae Adami correspondeat aliquis gradus gratiae consequenter ad finem praedestinationis non fuit quatenus primo collata, sed solum ut recuperata; at hoc non alia de causa nisi quia prius per peccatum fuit interrupta: ergo hominum gratia in hoc statu per peccatum interrupta praedestinationis effectus non est quatenus primo collata, sed solum ut recuperata. = Sed praetermisso maiori, negando consequentiam minorem, ideo gratia status innocentiae quatenus primo collata effectus praedestinationis non fuit in sententia, quam libenter admittimus, quia non supponat Christi praevisionem, et consequenter neque intentionem beatificandi Adamum, quae intentio fuit post Christi praedestinationem, consequenter fit quod prima gratiae illius exhibitio ex intentione efficaci glorificandi Adamum nuncupata non fuerit. Unde ex vi illius intentionis ad finalem perseverantiam ordinem non dicebat, sed solum ex vi reparationis factae per Christum; in nostra autem gratia quae a primo collata oppositum dicitur, ratione quod eius dicta, quod scilicet cum sit illius collatio, Christi praedestinationis et intentionem praedestinationis supponat ex tali intentione praeparatur a Deo, et ordinem ad perseverantiam finalem importat.

Contra hanc solutionem opponit Vazquez: gratia interrupta non conducit ad finem praedestinationis ex vi illius voluntatis, qua confertur a Deo ergo ut primo collata non est effectus praedestinationis, sed antecedens permissio peccati, qua gratia int-

intrumpit nō a Deo ex intent. glie, q. pbatum supponit Vazquez
q. gria intrupta n̄ ducit ad glig ex vi voluntatis, qua V. sfent,
v. coā, n. n̄ pmissio intrumperij nō ex intent. glig intrumpit
volunt. 1. infundentem griam: q. gria ipsa n̄ ducit ad glia
ex vi illius voluntatis. = D. neg. ant. ad pb. 1. negat ant.
x. dicta dub. ant. vbi pbauimus pmis. peccati ee effus predis
1. omisso ant. negat coā, ad cuius pbonem dicat q. pmissio
intrumpit exām phisicam gric in subto, n̄ autē pman.
eius moralem in diu. acceptane, ac pinde nec intrumpit
volunt. remun. merita et sferendi gliam.

3.a D.: Voio inefficax ē effus predis. q. dicimus voco-
nem inefficacem n̄ logt de illa reduplicatiue, pvt inefficad, speci-
catiue. 1. pars, q. Vocones inefficaces fralit ii ille qq. hoo n̄ resp.: at
licet ite vocones n̄ ducant ad glig media opone, ad qm dent imm.,
ducunt tm dispo. mediate, quat. paulatī emoliunt cor hois, vt tandem
Deo Vocanti respondeat, ducunt eq. distiue, quat. in memoria redac-
te excitant ad griarij actiones, et ad humilitatem, qua sfundit hoc,
p. vitam prestentam: q. preparat a Deo ex intent. glie, ac pinde ē pre-
destinonis effus. Vtraque coā stat ex dictis, et minor ppa. id se pe dn-
git, experā testante, gratulant. n. hoes Deo ppt illustrones qq. resti-
terunt. q. p. in August. lib. 5. sfess. cap. 14. et lib. 6. cap. 15. vbi me-
morans vocones diuinas, qq. restiterat, excitat se et alios exemplo suo,
ad pnitentiam, humilitatem et griarij actiones.

2.a pars D.; q. licet eq. vt inefficaces specicatiue sint effus pre-
destinonis p. n. pmissio peccati, que psistit in negone grie efficacis,
supposita gria suffice, ē effus predis, quat. duat ad humilit., s. eq. inefica-
cia intra vocones post sducere ad istam finem n̄ minus qm nego
grie efficacis, quatnus movet ex illa ad cognos. ppriam infirmitatem
et indig. ictinoris auxilij: sess. = q. autem n̄ vt reduplicatiue
sit effus predis p. v. n. pmissio peccati n̄ e effus predi reduplicatiue,
p. vte tarentia grie, s. rōne cōplicone sducentis ad actij humilit.
de poenitie: q. pant dd. inē et gria auxilij inefficacis. = D.
n. reduplico denotat voem formalem ob qm aliquaroo seu seeptus a-
liud conuenit: d. roo, ob qm venit grie inefficaci ee effum predis n̄
post ee in efficatia vespue actus, ad quem immediate. sat, vt dsesp.
sed

i efficax inducentia respu aliorum: [illegible] &c.

D. 1. p. M. Arguit 1. in n. sola illa voco e effus predts que e voco sm oppositum, i voco inefficax n. e huiusmodi: p. mai. e D. August. lib. de pred. sanct. cap. 16. min. p. 1. q. a voconi inefficaci venissemus. 2, n. August. oponit voconi sm oppositum illam voconem, qua vocati noluerunt venire: &c. tali voco inefficax n. e sm oppositum, e. icent nec pred. effus.

Resp. neg. min. 1. m. ad vtramque pponem dico voconem inefficacem n. e sm oppositum respective ad actus pximos & immedtos ad quorum efficientiam immed. inclinant, bene tm respective ad quos ocurrit, l. dispositive mediate emoliendo cor hois, l. obiive, quat. in memoriam redacta excitant ad humilitem & grarum actionem, & hic actus, licet mediate infallibiliter ad talem voconem sequit.

2. Arguit: n. n. oes vocones inefficaces offerunt memoria nec oes paulatim emoliunt cor hois: e nois ii effus predts q an. q. potest contingere, q quis longo tempe vitiis deditus, & multoties frustra vocatos, repente convertant, & penitentiae agens, l. vagus breui ad martirium statim moriat, et consequat gliam: in tali casu n. oes vocones occurrunt memoria, cum in tam breui temporis intervallo sit moralit impossibile, neque cor hois emoliunt. p. &c.

huic argumento Mag. Cornejo, concedit ant. et negat coq., unde nostram n. restringit ad illas duntaxat vocones, quae pp. memoria redactae excitant ad predictos actus. = q magis placet aliorum n., q illam vllit accipientes, negant ant., & ad pbone dicunt credenda ce vocones inefficaces semp ocurrere in hac vita aliquomo ad actus ex predictis aliquos, qm credulitatem fundatur in illa vlli pli, diligentibus Deum &c. & in amore speciali, quo Deus amat predestinatos.

Ne videamur potius diuinare qm argum tollere, Resp. o d. licet in hac vita n. reddicant in memoria oes vocones inefficaces, tm in Patria p visione in Verbo cognoscunt a predestinatis, ex quo ad gratiarum actione excitant, quem m. inducentia ad effus predts sufficere, constat 1. exeo q illa gratiarum

actio

actio ẽ effus predẽ: ẽ ex vocones inefficaces, quas ad ipsam gratiam actionem excitant. 2.° in permissione peccatorum in reprobis ee effum predes electorum, defendit Vazquez eo q̃ in Verbo cognoscunt excitant beatos ad gratiam actiones, efficaci gratia sibi collata: ẽ ille mus adue, reputari debet sufficiens, ut vocones inefficaces sint effus predestinonis.

4.° D: Supnatales actus, ut a libero arbitrio procedentes st effus predes. Contrarium huius docuit Molina, ductus 1.° quia gratia et liberum arbitrium concurrunt ad actus supnatales, tamquam cae partiales partialitate cae: ẽ actus supnatales, considerati ut a gratia procedunt a libero arbitrio: ẽ ut a libero arbitrio non procedunt a gratia, et coent non sunt predes effus. = 2.° q actus supnatalis non habet q sit liber a gratia, sed a libero arbitrio, quod debet habere a principio libero, gratia autem ẽ prius determinatum ẽ ad unum: ẽ ut a libero arbitrio non ẽ effus gratia, et coent nec predestinatus, ẽ

Nihilominus sa nostra defendit ab omnibus Thomistis, et illi, q gratia et libero arbitrio concedunt partialem concursum, illam fuse probant nostri Thomistae, praecipue Alvelda, Mag. Joan. a S. Th. apud quos multi author. possunt Vidi, nos in presenti illa sic rone suademus: actus supnatalis ẽ effus predes sub ẽ consideratione, sub qua ẽ effus gratia: ẽ effus gratiae ẽ ut procedit a libero arbitrio: ẽ ut sic ẽ effus predes. coa ẽ legitima; mai non negat a Molina, min. autem probatur: q gratia ẽ adaequata virtus prima, et tota roe influendi in actus supnatales, ut late probant nostri Thomistae, supp. q. 12. art. ẽ; actus non potest procedere a principio remoto sub aliqua roe, sub q non causetur a principio proximo: ẽ actus supnatalis, ut procedit a libero arbitrio, causatur a gratia.

2.° ẽ illa min, q licet admitamus gratiam non ee adaequatam ẽ partialem, tamen negari non potest ee adaequatam roem sive primam ordinandi et proportionandi liberum arbitrium cum actu: ẽ actus supnatalis non procedit a libero arbitrio, nisi ut proportionato ẽ sub nulla roe procedit a libero arbitrio, sub qua non procedat a gratia. = 3.° n actus supnatalis, prout a libero arbitrio, procedit ab illo ut ordinato a Deo, at non ut natali auctore: ẽ ut supnatali, et coent ut causante media gratia actus supnatalem, ut procedentes a libero arbitrio.

5.° ẽ.

2° p. D: actus supnaturalis het q sit libera gria; pro̅o het q pro̅o 3. p ans, q actus supnatalis libere elicitur ab hoie, n e volentis hois, sed miserentis Dei, Xa. Plum ad Rom. 9; at sic e, q si hoc q e libere elici, n heret a gria, n esset miserentis Dei, sed volentis et currentis hois, vt arguit Augusti. 2a Semipel. in Enchiridione, cap. 32; q hoc q e libere elici, het a gria.

Ex qq ad 1. fundaty Molinae R. neg mai, q n causat actus supnatalis a gria et libero arbitrio, vt a causis partialibus, n virtus adequata pxima, et caa cuius e virtus n sit, nec dicunt cae partiales, gria vo et liberum arbitriu, pparant virtus pxima, et pota remota, et ideo n concurrunt partialit. = adde, q licet libero arbitrio concedamus virtm partialem, q tn tali virtus n agit, nisi vt eleuata, ideo qq correspondet actui supnatali correspondet prio eleuanti et pportionanti. = Ad 2. distinguo ans; actus n het q sit supnatalis a gria vt pota, concedo ans, vt a virtute pote adequata et pxima, nego ans, et simil. licet eam, ad cuius pbonem dico, q licet gria auxiliary n sit libera vt quod, e tn libera vt quo, vt pote participo diuinae voluntatis.

Art. 4. Vtrum praedestinati eligant a Deo?

Dub. Vnicum: an electio efficax praedestinatorum ad gliam, merita praevisa antecedat?

1a D: electio efficax praedestinatorum ad gliam p inus intent. antecedit prepria merita, ac p inde n respicit illa vt motiua, sed p ipsi ex tali elect. illatos et pparantos. hanc xm ee D. th. clarius e luce meridiana. p eius roe, ad hanc fram reducta: electio efficax medij

dij efficacis efficacit. adduc. diij ad aliquem finem presupponit intentionem finis; s electio predestinatorum ad gratiam et merita decretiva illorum a reprobis e electio efficax mediorum efficatiter conducentium ad gloriam, que erit ex intentione efficaci glorie, illamque presupponet, ac proinde talis electio presupponit ad previsionem meritorum; hoc est nostre sententie firmissimum fundamentum, cuius efficaciam satis ostendit varietas solutionum, quas adversarij ei occurrere conant.

Pater Vazquez resp. et ad illud 1.º neg. mai. 2.º illa distinguendo concedendoque de electione medij phisici, et neg.do de electione mediorum moralium, qualia sunt gratia et merita in ordine ad gloriam. = 3. distinguendo aliter mai: concedit namque illam, si media eligantur ad finem, que quis desiderat sibi; negat autem, si finem desideret alijs, tanquam premium obtinendum ab illis = explicatque solutionem exemplo seq. Pater Vasquez ex inefficaci volunt. qua filio desiderat episcopatum, movet ad ponendam efficatiam medij, illa scet, que ad studium necessaria sunt, ergo si inefficax intentio finis alijs desiderati, et ab illis coendi movet ad efficacem electionem mediorum; cum gloria sit finis coendus a nobis, poterit Deus ex inefficaci intentione illius, elicere media efficatia.

S. nulla ex his solut. argumento satisfacit: non 1. tum, quia electio medij supponit intentionem finis, alias a casu posset obtineri: et ut servetur debita proportio electio efficax medij efficacis ad finem, debet supponere intentionem efficacem finis. = tum etiam, quia ex inefficaci intent. finis, non nisi a casu posset procedi ad electionem efficacem mediorum; s modus iste procedendi repugnat divine voluntati: et in illa ad minus, efficatia electionis mediorum supponit efficatiam intent. maior patet, intentio inefficax finis compatitur cum negatione assecutionis finis: ergo ex vi illius non potest ... accidens, et coeni a casu post obtineri finis. = Item tum denique, non minus supponit electio intentionem, quam executio electionis at realis et efficax finis executio et media necessario supponit necessario, nam efficacem electionem mediorum: ergo efficax electio supponit intent. efficacem. = Tandem, non minus dependet electio ab intent., quam assensus conclusionis ab assensu premissarum, s assensus certus et evidens conclusionis supponit certitudinem et evidentiam premissarum: ergo efficatia electionis necessario supponit efficatiam intentionis.

Nec

Nec 2ª solutio aliquid valet: 1º, quia tota ratio, quare elec-
tio efficax debeat supponere intentionem efficacem est quia finis est ratio di-
ligendi media, et ne ex intentione inefficaci finis procedat a casu ad
electionem efficacem mediorum; at ratio ista pariter efficatia militant in
mediis moralibus et phisicis: ergo. — 2º quia media sint physica vel moralia
non arguit ista et non illa posse eligi absque presupposita intentione finis,
cum fateatur Vazquez ad electionem mediorum conducentium ad gloriam supponi ne-
cessario aliquam intentionem finis: ergo pariter discrimen mediis moralis et phisi-
ci non arguit ad unum et non ad aliud debere presupponi intentionem efficacem.

Tandem, quia in executione non minus dependet finis a mediis
phisicis, immo forte magis, et tamen in intentione ista dependentia non datur,
sed potius est contra, media non phisica dependent in tali ordine ad finem: ergo ac-
tus seu ordo actuum in divina intentione non mensuratur ordini executionis
et consequenter ex eo quod finis per media moralia consequendus in executione de-
pendeat ab ipsis non sequitur quod intentio efficax illius debeat presupponere
prevista talia merita.

Nec 3ª solutio aliquid valet: 1º quia exemplum, quo Vazquez
utitur, in nullo servat paritatem: pater enim, non solum desiderans filio episcopa-
tum, ~~[illegible]~~ non habet illud in sua potestate, nec exhibet efficatia
media ad eius assecutionem, Deus autem omnia habet in potestate, et consequenter fi-
nem, quem consequendum; et ideo confert efficatia media, ut illud assequa-
mur: ergo exemplum Vazquez extra chorum cantat.

2º: quia ideo desiderans sibi finem, debet efficaciter inten-
dere illum, prius quam procedat ad electionem efficacem mediorum, quia habet
in sua potestate et finem consequendum et media; sed Deus habet utrumque
alias non haberet omnia, que nostre subiacent potestati, imo etiam quia ut Aug. as-
serit lib. de correct. et gratia, cap. 14. Deus magis habet in sua po-
testate voluntates hominum, quam ipsi suas: ergo ut eligat efficatia media,
debet prius efficaciter intendere finem, ut a nobis consequendum: unde
retorquendo argumentum Vazquez dicimus, quod si esset in potestate pa-
tris facere filium episcopum, posset, immo deberet ex intentione
efficaci providere filio, et disponere de mediis efficacibus ad illud

consequen=

cendus; at in potest. Dei e conferre hominibus gloriae, vt coronam eis que media ad illam conseq. tribuendi; & post ex intent. efficaci gloriae tribuere gratiam et merita efficacit. conducentia, ergo cogit. ante praevisa merita dat in Deo efficax electio hominis ad gloriam. Tertius alijs tribus solut. occurrit nostro arg. in 1. conuenit cum Vazquez in distione medij physici et moralis. = 2. resp. maiorem esse veram, si media non tantum sint efficatia sed formalit. vt talia eligant electione efficaci: falsam autem, si quamvis media sint efficatia, non tamen vt efficatia formalit. amant, et sic distinguo in pres. = 3. resp. quod vt media efficatia, vt talia eligant, sufficit intentio efficax gloriae sumpta absolute, non autem e necessaria intentio efficax prius gloriae, vt applicatur istis hominibus prae alijs.

1. Ex his solut. ia e impugnata: 2. V. reijcit 1. necessitatis solum efficax respectu auxiliorum gratiae quo ad sug entitatem communis est praedestinatis et reprobis, non in ut ... conferunt illi auxilia entitatiue efficatia: sed electio discernens praedestinatos a reprobis necessaria esse illis communis: sed debet esse efficax, non solum respectu entitatis auxiliorum, sed etiam respectu efficatiae et connexionis cum gloria. = 2. non 1. de facto media hac electione conferunt a Deo auxilia cum gloria connexa, 1. non ferunt. 2. si non 2. dicatur non ponit de facto discretio inter praedestinatos et reprobos; non autem conferunt, et non amant, quatenus sic connexa sunt talia auxilia cum gloria: sed a casu praevis intentionem conferunt a Deo sub hac ratione.

3. non hec electio discretiua e amor specialis respectu praedestinatorum; at si solum tribuit efficax ad entitatem physicam auxiliorum, et non ad connexionem quam habent cum gloria non erit amor specialis erga praedest. sed efficax debet esse nec solum respectu entitatis, sed respectu connexionis efficacis auxiliorum cum gloria. probatur min. non specialitas amoris ex obiecto volito praedest. et reprobo, e desumenda; at si solum sit efficax electio respectu entitatis auxiliorum, et non respectu connexionis efficacis illorum cum gloria, non stabit ad solum non volitum et reprobo, cum ei entitas auxiliorum illis concedat, et creent amet: connexio autem cum gloria, que illis non confert, volita sit praedestinatis: ergo huiusmodi electio specialis amor erga praedestinatos non esset. Dices:

Dices: mem̃ ex efficacem auxiliorum cum gratia esse volitam per hunc actum saltem indirecte, eo quod Deus previdens per suam mediam decessum hominis futurum in gratia, et mem̃ ex cum gratia, exhibet auxilia predestinatis in circumstantia et occasione premissa verbis vel non cum hac prævisione eadem auxilia impedit, et consequenter licet non vellit directe predestinatis mem̃ ex auxiliorum cum gratia, illum tamen vult indirecte, quod sufficit ut sit spiritualis predestinatorum amor.

Contra 2a si bonitas obtiba solum indirecte volita non constituat actum in specie virtutis, ut docet D. Th. 1. 2. q. 19. art. 7. ad 3. et cum illo frequenter theologi, et ex dictis, ad doctrinam malitiæ obtibæ quæ est indirecte volita se in actum transfundit: ergo pariter spiritualis bonitas, solum indirecte amata, non constituat actum in ratione amoris spiritualis. = 2o. Deus tribuens concursum simultaneum in occasione, in qua videt hominem peccaturum non dicitur indirecte spiritualiter volens, nec de malitia, nec materiale peccati: ergo similiter largiens gratiam prævisa eius mexione cum gratia non dicitur spiritualiter volens illam mem̃ ex nisi adsit spiritualis amor directe ad illam terminatus.

Denique reiicitur 3a solutio Tertii: licet sit possibilis efficax electio ad gloriam absolute et non prout applicatam illis pre aliis, nihil ominus procedere ex intentione ad illam, ut specialiter applicatam est congruentior modus operandi: ergo semel probato et concesso, quod debet precedere efficax electio ad gloriam efficacem electionem mediorum non debet esse electio ad illam absolute et confuse, sed ad ipsam ut illis applicatam pre aliis.
sed ad ipsam, ut illis applicatam pre aliis.

Arguitur 1: Christus Dominus de facto meruit nostram electionem ad gloriam ... de facto illius merita electa fuerunt, ut ... et tamen non presupposuerunt efficacem intentionem gloriæ ... non secus efficax electio mediorum presupponit intentionem efficacem finis ... Christus Dominus suis meritis non solum promeruit ... exhibitionem ... decretum efficax tam intentionum quam executionum ... de quo in tract. de merito Christi ... presupposuere decretum efficax electionum ad gloriam; neque ex illis traxerunt originem, aliud principium

merit

meriti caderet sub merito, quod est falsum in nostra sententia.

Ad secundum antecedens distinguo consequens: electa fuerunt electione proprie dicta, tracta ad medium proprie tale, nego consequentiam; electione accepta pro volunt[ate] causa efficaciter inferente effectum, concedo consequentiam, voluntas autem tur[?] voluntas efficax meritorum Christi proprie electio non sit, eo quod merita Christi Domini, ut pote ordinis superioris non fuerunt assumpta, ut proprie media ad gloriam, sed ut causa illius, unde voluntas amandi merita Christi non fuit filia praedestinatorum, sed excellentia ipsorum meritorum, fuit enim filius dilectus, in quo Pater sibi complacuit; caeteri autem praedestinati placuerunt in ipso, dicente Paulo, elegit nos in ipso etc. nostrum autem argumentum solum procedit quod aliquis amat ut medium proprie tale; cuius enim voluntas amandi medium sit bonitas finis, ut medium amet efficaciter, debet praecedere amor efficax finis.

2.º Arguitur: si sub aliquam rationem electio efficax ad gloriam deberet praecedere efficaciam electionis mediorum, maxime quia discretio in electione mediorum debet desumi ex discretione intentionis finis, hoc est falsum; ergo etc. Probatur minor: electio efficax praedestinatorum ad gloriam discernens illos a reprobis non est intentio, nam licet sit intentio respectu mediorum, est tamen electio respectu manifestationis attributorum Dei, et tamen nullam discretionem supponit in intentione; ergo non discretio electionis desumi debet ex discretione intentionis. Probatur minor, nam intentio, quam supponit est manifestandi attributa divina; et haec intentio communis est praedestinatis et reprobis, nec pro illo aliquo tempore est illorum prae istis; ergo in intentione supposita ad electionem ad gloriam, nulla invenitur discretio.

Ad 3. [?] nego minorem ad cuius probationem negatur minor. cuius probatio diluitur quod dicendo quod in intentione manifestandi attributa continetur virtualiter discretio quae invenitur in electione praedestinatorum prae reprobis; cum enim sit efficax ad manifestandam misericordiam et iustitiam divinam; (quam canet: Propheta, misericordiam et iudicium cantabo tibi Domine) divinamque providentiam, suavitatem et ut manifestativa iustitiae sit radix exclusionis reproborum a gloria, sicut ut est manifestativa misericordiae est radix electionis praedestinatorum,

fit

fit coens, q̃ haberet discretio elect^is n̄ pertineat^r formalit^r in illa in=
tent^e, sed habet virtualit^r tantum.

Sed instabis 1°: male inferunt Thomistæ ex inten-
tione gliæ respectu prædestinatis co'is n̄ posse oriri discret^m elec-
tionis ad gliam, q̃ æ illa equalis ad o'es. Sed co'a n̄. illi dicunt de-
rivari inequalit^m electionis. 2°. Sed ex inefficaci intent^e mani-
festandi attributa potent Deus immediate pcedere ad elect^m
tionis ad griam, ut efficacit' oducentem ad gliam absque intent^e me-
dia efficaci gliæ: ergo co'a, n̄ in illa intentione otinet virtualit^r di-
scrimen huius electionis, ergo si sufficit virtualis otinentia talis di-
scretionis, poterit ex ista ad illam Deus immediate pcedere.

Resp. ad 1. illat^m Thomistarum optimam esse, n̄ inte-
tio gliæ opposita ab adversarijs inefficax, et coent n̄ possit ine-
qualitate virtuali gaudere, nec addunt virtualit' post prædestine-
re discret^m electionis ad griam ex efficatia desumptam ob roem
dictam: voluntas autem manifestandi attributa, cum efficax sit
post inequalitate virtuali gaudere respu inequalitatis fra-
lis electionis. = Ad 2. nego coam; ad probinem distinguit ant,
otinet virtualit' imm^e, nego ant, mediate, transeat ant, et ne-
go coam, q efficatia intentionis n̄ solum debet eē cū fine media-
tum, sed et immediatum parit^e desumpta ex evidentia premiarij,
quæ exigit ad evidentiæ DEI. Unde cum manifest^o attributorum sit
finis mediatus respu griæ et meritorum, ut efficacit' oducen-
tis ad gliam. fit coens, q discrimen reptum in elect^e ista otinea-
tur et solum mediate in volunt^e manifestandi attributa, imm^e
v° in elect^e ad gliam, ac proinde requirit intent^m efficacem utriusq.
finis. 3° Arguit^r: Gloria, ut corona e finis meritorum; et tn pt sic
preintendi n̄ post efficacit' ante prævisa merita, ut efficacit' oduce-
tia ad ipsam: ergo deficit precipuum assumptum. Prob. min: gliæ corona essalit
dependet a meritis: ergo neqt preintendi ante merita. = Resp. neg. min, ad
cuius prob^m distinguo ant, dependet essalit' a meritis in genere ca' effic^tis, et in
ordine execut^s, concedo ant, in ord^e intent^s, et in gen^e ca' finalis, nego

ant.

ant. et coam; Vt. n. in ord. intent. ut opor. sufficit q. licet dependeat a me-
ritis in gen. cae effic. n. dependeat ab illis, s. poti. in ratione illorum in gen. cae finis.

Dices: implicat intelligi coronam vt coronam sine ord. ad me-
rita: ergo implicat intendi sine ordine ad illa, et coexist. sine illorum praeexist. =
Distinguo ant. sine ord. ad menta, vt causantia in suo genere, nego ant.
ad menta vt causantia in execut. concedo ant. et distinguo cons. eodem modo, ex
quo solum seq. debere attendi menta et attingi a decreto intentiuo glae
vt effus ipsius decreti, n. autem vt motibum decernendi.

Si dices: quia poena vt poena est effus demeritorum nequit intelligi
in aliquo ord. aut intendi efficacit. absque praeuisis demeritis, vt moti-
bis; ergo corona vt corona, si meri. est effus demeritorum, quam poena demerito-
rum: Resp. Distinguo ant. causalem mai. quia poena est effus demeritorum praeuisse,
nego maiorem, quia est effus demeritorum, et alias quia n. est bonum de prima ratione intent.
bonum occasionatum, transeat maior, et concessa min. nego cons. n. corona
vt talis n. est bonum occasionatum, s. quid de se amabile, sec. autem poenam, et ideo po-
test corona rone sui in ordine intent. amari absque decret. et praeuis. me-
ritorum, n. quidem causata in illo ord. a meritis, s. ut illa causans et inferens.

Denique Obiicies: sequit. ex nostra rone, q. neque est de pota ab-
soluta potent. Deus eligere efficacit. ad gram et menta absque supp. in-
tent. efficaci ad gl. am; coens est falsum, cum nequeat assignari ro implic-
tionis: Pr. seq. etenim ro nostra procedit ex eo q. id petit ordinat. modus
appetendi menta, et ex dependentia essali electionis ab intentione,
at Deus nullo modo post appetere inordinate, neque variare essales depen-
dentias rerum: Resp. si ro facta aliq. pbat, n. totum concludit de facto s. de pota abs.

Distinguo ant. si sumantur amenta vt media solum sufficien-
tia ad gliam, nego seq. si vt efficacit. et infallibilit. nexa cum glia, concedo seq.;
neque in coendi aliqd inueniens repis; tum q. aut Theologi n. reputant incon-
ueniens asserere Deum n. posse efficacit. inuiscere a glia, est de pota absoluta; q.
quid mirum, si nos in ord. efficatiae opponamus implicare asseramus; tum est q.
inconueniens n. est, s. poti. ratio asserendum n. posse assensum euidente ma. quat.
n. est fieri absque euidenti praemissarum assensu: ergo q. electio efficax medii, vt nexi
infallibilit. cum fine, nequeat ee. de pota absol. sine praeuia efficaci finis intent.
n. debet iudicari inconueniens: implico autem constitit in hoc q. praedicta electio esset
efficax et n.; efficax esset, vt supponit, n. esset efficax, vt roe facta pbam.

Sta=

Statuit decretum exec^bus^ gloriæ post prævisa merita.

2^a^ p^o^: Præter decretum intentivum gloriæ ante prævisa merita datur aliud executivum quod ipsam gloriam supponens merita prævisa: sic nostri Thomistæ, et q. tot illius testimoniis sacræ Scripturæ quod Vazquez suam intendit probare p., quæ nostram D.^nem^ efficaciter suadent, ut postea videbimus. = Deinde non Aug. libro 1° ad Simplicianum q. 2. propositum iustificationis non sine elect.^me^ electio. Sine propositum, sic n. ait August. electio non præcedit iustificationem, sed efficit iustificationem, quæ verba verificari nequeunt de electione efficaci ad gloriam intentiva, quæ ista, ut vidimus in 1^a^ p^e^ antecedat iustificationem et merita contra doctam Augustini: quod datur alia electio ad gloriam ab æterno, quæ pertinet ad ordinem executionis, quæ quidem non præcedat, sed subsequatur iustificationem et supponat merita prævisa.

Urget hoc amplius: non contra Aug. loco cit.^o^ datur alia electio ad gloriam, ait n. nemo n. eligit, nisi iam distans ab illo qui relinquit: et sine hanc electionem intelligit Christum dicentem, elegi vos ante mundi constitutionem: at non possunt hæc verificari de decreto intentivo in sensu D. Aug. ut vidimus: quod de decreto executivo debet intelligi. Videat de hoc Mag. Joan. á S. Th. 1. p. q. 23. de prædest.^e^ disp. 8. lib art. 2.

3° suadet p^o^: media moralia videlicet merita non aliter causant execut.^em^ finis, nisi movendo volunt.^em^ præmiantis: quod si merita causant temporalem execut.^em^ gloriæ movent volunt.^em^ divinam, illam quæ movent ad execut.^em^ gloriæ; at divina voluntas temporaliter moveri non potest, nec in tempore aliquid novum habere, sicut neque in tempore aliquid velle de novo quod ab æterno movet a meritis, et cum de voluntate gloriæ intentiva hoc nequeat verificari ponenda est in divina volunt.^e^ quædam gloriam electio executiva ab intent.^e^ dicta.

4° suadet p^o^: actus exterior non potest habere honestatem alicuius virtutis specialis, quin det aliquis actus interior [illegible] voluntatis, qui formaliter habeat eamdem honestatem: at exterior gloriæ collatio gaudet formaliter honestate virtutis iustitiæ, aut distributivæ aut commu-

imutatibe aut Utriusque simul 2a Varias 1a: Quod dat aliquis actus divinae Voluntatis gaudens formalit. huiusmi honestate, cum que electio efficax ad gloriam spectans ad ordinem intentionis non sit formalit. actus iustitiae sed omnino liberalis et independens à respectu meriti, vt vidimus decretis executionum recognoscendus est in Deo, à quo exterior gloriae collatio habeat honestatis formalitatem. Discursus elegantius vsque ad ultimam illationem non probet maior, quae sic suadet; tum quia actus exterior sumit speciem ab interiori, tum quia exteriori actui non petit ratione sui formalit. honestas, sicut nec libertas, sed ratione actus interioris. = Deinde que ab inductione nostrorum actuum exteriorum in quibus honestas virtutis nequit reperiri, nisi formalit. participat talis honestas in actu interiori: Quod Vera est illa maior.

Respondebis fortasse, electionem intentivam esse actus iustitiae formalit. quia licet non habeat merita pro motivo, quae obligant Deus vellet conferre gloriam non tamen Vult quod illum actum dare gloriam gratis, sed propter merita et hoc sufficit, vt praedictus actus habeat honestatem iustitiae quod probatur tum, quia ille actus, quo quis proponit ius suum vnicuique tribuere, est actus iustitiae, vt constat ex eius definitione, et tamen actus iste non movet ex iure praerequisito in alio: Quod 2o probatur tum, quia quando quis eligit vnum de duobus, cui vendat equum, actus iste electivus licet quoad comparationem sit gratuitus, non tamen est actus liberalitatis absolute, sed est actus iustitiae, quia non vult dare, sed vendere equum, et si non sit obligatus ad Vendendum: Quod similiter quamvis Deus non sit obligatus ad Volendum efficaciter gloriam istis prae alijs, quia tamen non vult omnibus dare illam gratis, sed vt ita loquar, Vendere, vt mercedem meritorum, actus iste non erit liberalitatis, sed iustitiae, ac proinde ex hoc capite non erit necessario alius actus pertinens ad ordinem executionum. Contra 1o: omnis actus virtutis debet pro motivo respicere proprium talis Virtutis obiectum, et non solum vt rationem quae attractam, vt per discursum probat Doctor; sed obiectum iustitiae est ius alienum: Quod eo ipso quod electio efficax ad gloriam non respiciat pro motivo ius fundatum in meritis, non potest esse actus iustitiae. = 2o: nam fere omnes Theologi, qui fatentur Deum esse incapacem rigorosi debiti ex iustitia, tollunt consequenter ab illo habitus iustitiae rigorose acceptum: Quod quia sentiunt omnes actus iustitiae necessario respicere pro motivo ius alterius, et egredi à persona obligata, ac proinde eo ipso quod Deus abs-

absque obligatione vellit hominibus gloriam voluntate intentiva, talis voluntas nequit gaudere honestate iustitiae.

Denique: non esto daremus actus illum aliqualiter esse iustitiae, quia respicit pro obiecto gloriam dando ut coronam, quae tamen non habet merita pro motibus non potest esse actus rigorosae iustitiae, seu saltem ad quem Deus saltem aliquomodo ex iustitia teneatur; sed debet constitui in voluntate Dei aliquis actus huius conditionis, et praeter decretum intentivum admitti debet aliud executivum.

Ans probat ratione facta; omni enim actui exteriori correspondere debet

ans probat ratione facta: omni enim actui exteriori correspondere debet aliquis actus interior eiusdem honestatis speciei; at exterior gloriae collatio, seu est actus iustitiae strictae, seu est talis, quod ad illum ex aliqua ratione Deus ex iustitia teneretur: ergo debet admitti actus voluntatis Dei, qui seu sit rigorosae iustitiae, seu ad minus talis quod ad illum Deus aliqua ratione teneatur ex iustitia; cum quo decretum intentivum gloriae non sit huiusmodi conditionis admittendum est in Deo decretum executivum gaudens tali firmitate.

Neque exempla in solutione adducta illud adiuvant: non primum, quia actus ille quo quis vult absolute ius unicuique tribuere, licet non moveatur a proprio iure alterius in particulari, movetur tamen a iure alterius in communi. = Neque 2um, non ille, qui inter emptores eligit unum prae alio, cui vendat equum, licet operetur ratione aliqua ratione, quoad praeparationem, absolute tamen movetur a pecuniis, ut equum vendat: Deus autem in praedicto actu nullatenus movetur a meritis, neque in particulari, nec in communi, quae postea illa respiciunt ut effectus voluntatis suae, et ideo talis actus non est iustitiae aliquomodo sed mere liberalitatis.

Arguitur 1o contra iam dictam: ex testimoniis Sacrae Scripturae, et 1o ex illo Math. 25. Venite Benedicti Patris mei, percipite regnum, ubi causalitas illa, inquit Vazquez, non solum ad temporalem exhibitionem gloriae, verum etiam ad aeternam eius praeparationem est referenda. = 2o ex illo [illegible] seu ad Chorinth. 2. Occulus non vidit, nec auris audiuit, quae praeparauit Deus [illegible] denotat. = 3. illud Iacobi 2. non ne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, et heredes regni. cui textui non respondeat, ait Vazquez, quod eligere diuites, idem est ac facere diuites in [illegible], quia alias eligere pauperes idem esset ac facere pauperes, quod videtur infirmare textum. = 4um est illud

illud Ap.li ad Rom. 8. quos prescivit, hos et predestinavit, vocavit, et iustificavit, confres fieri imaginis filij sui, id est quos prescivit bene operaturos, et confres futuros imagini filij sui, hos predestinavit etc. ergo prevision operis fuit causa electionis, que omnia confrat Vazquez quest. negativa Sing. q ex tota illa non posse aliquod testimonium suaderi voluntas efficax glorie antevertens merita, cum hoc, que ad illam subsequitur, sit tot testimonijs confirmata.

R. 1. et 2. testimonium: probare electionem executivam ex previsis meritis, quae autem pret. statim non det alia connexionem ad ordinem intentionis causantis merita, omnino quae nec levit indicare. = B. test. non ad rem, cum D. August. (cui magis quam Vazquez credendum est) lib. de pred. Sanct. cap. 17. sic explicet verba Jacobi: elegit, q facit divites in fide, sicut heredes regni, recte quippe hos eligere dicit, quod ut in eis faciat, eligit, cum hic August. verba illa interpretetur de electione causante et non supponente merita, inepte illud testimonium adducit pro electione ad gloriam supponente merita. neque inveniens indicari debet q eligere pauperes sit pauperes efficere, non est paupertas effectus predestinationis.

4. testimonium est extra rem, ut D. Th. ibi lect. 6. allegans intellectum predictum, illamque impugnans, ita concludat, unde convenienter sic ordinatur littera: quos prescivit, hos et predestinavit, fieri confres imaginis filij sui, ut ista confrmitas non sit ratio predestinationis, sed terminus et effectus. = Ad confrat. de auctoritate negativa constat ex testimonijs pro nostra sententia a thomistis com. allatis.

2.o Arguitur ratione a priori, ut inquiunt contrarij: ordo inter diuina decreta desumitur ex ordine obiectorum; at gloria, neque in intentione neque in executione causa est meritorum: ergo neque intentionem neque executionem glorie decretum merita previsa precedunt. probatur min. ex differentia, que versatur inter media physica et moralia, quod illa causant finem in seipso; haec autem non aliter causant, nisi movendo et alliciendo voluntatem premiantis ut velit premium conferre; at merita non physice, sed moraliter conducunt ad gloriam: ergo movent diuinam voluntatem, ut velit illam conferre, et ideo non causant gloriam, sed illam causant in ordine intentionis.

R. neg. min. ad probationem dicatur q licet media moralia debeant movere voluntatem premiantis, non sequitur q eodem eius actu debeant illam movere, sed sufficit q ad voluntatem executivam moveant. cum quo recte compatitur q voluntas intentiva precedat non mota a meritis, sed causans illa.

q. n.

q. n. intendens finem propter merita conferendum, habet in manu sua utrum-
que conferre finem scilicet et merita, quo consequendus est finis, nā-
trio debet ipsamerita causare, ut contingit in pres. et quidem
si aisp aliquid probaret, convinceret eß quod voluntas inefficax
glie deberet precedere merita, q nullus usquemodo averruit..

Dices: Supp. voluntate efficaci glie in ord. intentionis non
mota a meritis, non adest locus tali executioni a meritis mote; sed voluntas
est nulla. Probatur ans: Voluntas efficax intentiva cum infallibilitate executionis
connexa; dat supp. talis volunt. infallibilitate propter executionem non cadentem sub
merito, repugnat mediare volunt. executivam motam a meritis: sed primum
non solum id ipsum requirit ad hoc premii, se etiam ex pietate generali ēnd
rore beneficii gratiosi, si est gratis; at supp. voluntate efficaci infallibi-
liter cum executione connexa non datur locus nobis volunt. libere, hoc est adornatam
non actiones: sed neque volunt. premiativa = 2° id ipsum requirit ex-
parte premiantis, ut voluntas eius sit premiativa, quod requirit ex parte mere-
ntis, ut voluntas ei sit meritoria; at supp. tali efficaci voluntate cum executio-
ne connexa ex parte merentis non adest locus nobis voluntati meritorie, ie supp.
parita ex parte premiantis volunt. infallibiliter cum execut. connexa non
remuneratiba non datur locus voluntati premiative a meritis mote.

S. non minus connectit voluntas executiva cum voluntate
intentiva, quam executio cum volunt. exeq. at propter connex. execut. cum volun-
tate exequente, si hec non cadat sub merito, executio neque sub merito
cadere: ergo si voluntas efficax intentiva non movet a meritis, voluntas
executiva ab iisdem moveri non poterit.

Ad neg. ans. ad cuius probationem negat min., ad eius probationem dis-
tinguo min. non adest locus nobis voluntati libere, nobilitate excludente
connexam cum priori volunt., concedo min. nobilitate distinctionis, nego
minorem et conam, 1. distinguo eodem eodem modo. = Ad 2. distinguo
min. eodem modo. = Ad 3. nego causalem min. non n. ideo executio
sub merito neque cadere, si voluntas exequens sub merito non ca-
dat, quia cum illa connexa infallibiliter sit, sed quia executio neque a meritis im-
mediate movi, sed mediante volunt. premiantis: unde si hec a me-
ritis non moveat, executio ipsa non potest sub meritis cadere; voluntas autem
exequens capax est rōe sui motionis meritorie; unde licet voluntas ante-
tece-

antecedens n̄ moveat à meritis, poterit voluntas exequens trahere meritoriam motionem.

4° Arguit: glia in execut. n̄ confert adultis, nisi ut praemiu meritorum: ergo ab æterno Deus n̄ aliter conferre decrevit, q̄m ex meritis praevisis: p̄ cons. n̄ aliter ab æterno fuit glia decretata, ac in temp. execut. mandata; at in temp. confert dependent. à meritis: ergo ex illis ut praevisis fuit decretata, et consequent. nullus dat. decretum efficax esse gliam in Deo merita praevisa antevertens.

Ex dictis duplex esse gliae constituendum esse decretum in Deo: alterum intentibum, executibus alterum: 1us n̄ adaequat cum execut. in ordine, imo opposito modo procedit, n̄ unde incipit intentio, ibi terminat executio, ac proinde sequitur dicto falsum esse dicere eodem glia eodem modo intenta ac executa: si vero de decreto execut. loquamur, verum est illud ab æterno esse volitum gliam eodem modo, quo in tempore exequitur; unde cum in tempore conferat ex meritis, ex illis fuit volita ab æterno p̄ decretum executibus.

Multipliciter insurgunt contrarii adversus hanc sol.em 1° n̄ merita Xpi, eo q̄ in re praecesserunt exhibitionem nostrae gratiae et gliae, fuerunt ab æterno praevisa, neque ante decretum executibus, q. et intentibus gratiae et gliae: ergo si merita nostra praecedunt temporalem collationem gliae, ut in re parta praecedunt ab æterno praevisa decretum efficax gliae, tam intentibum q̄m executibum. = 2° apud Augustinum et alios Ecclesiae Patres benefactibus hoc cons. promeret quis 1am gratiam: ergo promeret praedestinationem ad illam; at si staret glia conferre in temp. intuitu meritorum, et decretum efficax intentibum à meritis n̄ moveri, illa cons. esset nulla: ergo eo ipso q. glia in tempore conferat ex meritis, os decretum efficax gliae, sive intentibus sive executibus merita praevisa supponit.

3° arguit q. ut glia conferat in tempore sufficit decretum executibus, cum neque sit efficax, infallibiliter ex vi illius, glia esset conferenda: ergo inutile esset 1m decretum intentibum, si daretur hoc 2us executibum. = 4° impugnat solutio ab impossibile dicti decreti intentibi, liberalis et gratuiti, n̄ os decreto efficaci divino debet ex parte effectus aliquid correspondere; at glia, p. ut in re confertur nihil includit, q. decreto efficaci intentibo liberali et gratuito correspondeat: ergo p. min. n̄ glia in re ex iustitia et n̄ ex liberalitate confertur: ergo in illa p. ut sic in re confertur, nihil valuerit correspondere decreto liberali et gratuito. = denique: implat gliam dari gratis et da-

et dari ex meritis: Ergo est implicatio inter efficax dandi gloriam gratis, et volitionem efficax dandi illam ex meritis. Probatur consequentia, tanta enim repugnantia est inter decreta efficatia, quanta in illorum executione invenitur.

Sed obiectiones istae parum urgent: ad 1. negatur causalis, ratio enim cur merita Christi praevisa fuerunt ad electionem efficacem intentivam gratiae et gloriae non est quia promeruerunt gratiam et gloriam, quatenus in re conferunt sed, quia non fuerunt electa ut media, sed ut causa absoluta ad gratiam et gloriam recte superius assignata, unde potuerunt praecedere de decretum efficax circa illa.= Ad 2. dicatur, ex merito 1ae gratiae quoad ut in executione solum inferri per consequentiam formalem meritum decreti executivi gratiae, meritum autem decreti intentivi illius solum inferri per materialem consequentiam, et a pariter ratione, quia si non obstante quod gratia sit prius intrinsecum meriti possit cadere sub merito, ergo si decretum intentivum illius sit prius extrinsecum meriti poterit cadere sub merito, quae ratio non militat cum merito gloriae, cum gloria non sit prius merendi, sed huius meriti.

Ad 3. nego ant. nam licet 2um decretum efficax sit, quia in ordo dicit ad finem, petit ut praecedat ordo intentionis ordinis executionis, ideo quod finis sit prior in intentione et posterior in executione, et dicta amabilitas [illegible] in intentione sit prior, et posterior in executione, et dicta amabilitas sit in gloria ut intentibili, ac in illa ut exequibili, consequens sit quod non sufficit [illegible] exigat decretum intentivum, distinctum ab executivo.

Ad 4. nego min. ad probationem distinguo ant. quoad 2am partem, et non ex liberalitate conferatur, proxime et formaliter, concedo ant. non ex liberalitate in radicalitate et virtualiter, nego ant. et consequentiam, quia ut decreto intentivo efficaci libero et gratuito aliquid correspondeat in re sufficit quod exterior collatio gloriae sit liberalis radicaliter, licet non formaliter.

Ad ult. concedo ant. distinguo consequens: repugnat intendi gloriam gratis, et ex meritis, sumpto gratis determinante obiectum, concedo consequentiam, determinante et explicante motivum illius, nego consequentiam: itaque haec duo decreta, scilicet volo efficaciter quod gloria detur gratis, et volo efficaciter quod detur ex meritis non minus pugnant quam exhibitio gloriae ut corona, et collatio eius gratis non minus pugnant; haec autem duo decreta, volo gratis dare gloriam, sumpto gratis determinante actum internum, et excludente merita, non a gloria sed a motivo voluntatis intentivo gloriae, et hoc decretum ex meritis praevisis, volo gloriam conferre voluntate executiva non pugnant aliqua ratione inter se: decretum autem intentivum gloriae quod nos vocamus liberale et gratuitum, et opponimus cum executivo ex iustitia, non importat sumpto gratis 1o sed 2o modo.

Sim-

Instabis: licet illud decretum intentionis gratuitum et efficax ex motivo gratuito, tamen mandandum erit executioni ex motivo generali remunerativo, et consequenter non potest comparari cum decreto executivo dandi gloriam ex meritis, et ex motivo iustitiae. Licet consequentia, ex qua colligitur quod non in hoc distinguitur decretum efficax a decreto inefficaci, quod illud habet infallibilitatem annexam executionis ex eodem motivo; tum est quia decretum illud, eo ipso quod sit liberale, debet liberaliter gratis determinare. Probatur: quia si comparetur predictum decretum cum altero executivo, hoc ipso quod liberale sit, quia decretum gratuitum sumit speciem ab obiecto, at obiectum eius per ly gratis explicatur; quod ly gratis ex parte obiecti se tenet, et illud detrahat, eo ipso quod liberale sit.

Respondeo ad primam instantiam, nego consequentiam, et ad probationem concesso antecedente distinguo consequens: habet infallibilitatem annexam executionis ex eodem motivo, id est ex eodem motivo dicente rationem obiectivam, ex qua habet efficaciam, ut motivum radicale et remotum executionis, concedo consequentiam; ut motivum formale et proximum executionis, nego consequentiam. — Ad 2. nego antecedens, ad probationem concessa maiori, et minori distinguo consequens: debet se tenere ex parte obiecti, ut quo, admitto consequens; ut quod, tanquam quod volitum, nego consequentiam, et hoc solum negavi in solutione, quod licet velit Deus per talem actum dare gloriam gratis intemporaliter, non autem negavimus motivum gratitudinis ut quo ingredi ex parte gloriae, ut volitum in ordine intentionis.

Denique plura inconvenientia opponunt nobis adversarii: ex quibus aliis omissis, duo difficiliora adducam: primum sequitur ex nostra sententia, hominem non electum efficaci electione salvari non posse, et quod hoc illi ad culpam non imputetur, quod est absurdum. Probatur sequela: quia electio illa efficax necessaria est in nostra sententia, ut homo salvetur; sed illi, cui deest, deficit aliquod requisitum ad consequendam salutem, et consequenter illam adipisci non potest. — Si respondeat cum solutione electionem efficacem non esse necessariam, ut dante potentiam sed actualem executionem, ac proinde ex deffectu illius non sequitur deffectus potentiae, sed solum consequutionis actualis.

Contra: quia licet predicta electio non requiratur ex parte potentiae, ut dans potentiam, requiritur tamen indispensabiliter, ut homo de facto salutem consequatur; at ille, qui non habet in sua potestate requisitum necessarium ad aliquid, nec illud potest in sua potestate retinere: sed homo non electus, in cuius potestate electio efficax non est, non solum non salvabit, sed nec est in sua potestate retinebit salutem, ac proinde salvari non poterit.

2º sequitur ex nostra sententia libertatem predestinati penitus destrui. Probatur sequela: posita efficaci electione necessarius est electus consequi gloriam, nec potest illam non consequi: sed aufertur ab eo libertas in consequenda gloria. Probatur consequentia, quia illud solum agit quis libere quod positis omnibus requisitis potest agere et non agere, at electio necessaria est, ut homo consequatur salutem, et illa non posita non potest non consequi: sed necessario et non libere gloriam consequitur.

Si vel-

Si respondeat necessit^m illam esse ex suppos^e et impot^e non seq^di gloriam elect^e presupposita essentia consentiente et in sensu composito, non vero ante et in sensu diviso, ac proinde libertatem nostram non subsistere. Contra in dictis arguit pasque, illa necessitas sm Anselmus libert^m evertit que est ante; at necessitas obtinendi salutem orta ex electione, est necessitas ante, cum non subsequatur ad nostram libert^m, sed illam preveniat et destruat libertatem.

Resp. ad 1. inveniens solut^e datas et impugn^m. Resp. 1°: elect^{ionem} efficacem ad gloriam ante previssa merita non esse necessariam de pote absoluta, ut hoc illam consequatur meritorie, ut iam sup. diximus, sed esse necessariam ex supp^e quod Deus procedat ex electione efficaci mediorum efficacius ad consequut^m glorie; unde ex eo quod predicta electio non sit in nostra potestate non sequitur actus meritorios glorie non esse in nostra potestate quo ad substantiam, sed solum quo ad actualem coniunct^m cum gloria, que dependet ex perseverantia finali. Hanc autem perseverantiam, et ut sic non esse in nostra potestate docet 1.2. q. 109. art. 1.

Resp. 2° admittendo predictam elect^m esse indispensabilit^r necessariam ad consequut^m glorie, quo admisso, dico continentiam omnis requisit^i ad aliquem actum solus esse necessariam, ut quis possit illum elicere pote libere causa non subordinate, non autem pote causa 2^e subordinate; quod doctrinam omnes tenentur admittere, cum fateri debeant ad eius vis act^{us} elicientis prev^m concursum causae 2^e esse necessariam concursum causae 1^e quem tamen agens 2us liberum actibus non continet, quod ex hoc sequatur in sua potestate non continere actus 2us.

Ad 2. inveniens Resp. solut. illic data, ad impugn^{nes} concessa maiori negatur min.; ratio quia electio efficax licet non supponat actus nostros liberos, supponit tamen in sui execut^e propria libertatis ipsamque libert^m actus causat, et infert ratio quia ut necessitas non sit ante [illegible] sufficiat quod supponat libert^m nostrorum actuum non inde [illegible] voluntate divina, que per [illegible] dicit August. magis habet in se hominum voluntates quam ipsi suas; inde non necessitas que volunt^e hominum liberas supponit in se non est ante, destruens libertatem illorum, neque eos poterit illam destruere necessitas supponens actus nostros, per ut contentos in divina potestate, et ad hanc indifferentiam ad oppositum inclinans.

Ex dictis in discursu dubii colligitur 1°: quod electio efficax ad gloriam ante previssa merita conducit ad conferendum in tempore detractus gradus glorie, ratio quia gloria in gradu detracto est finis meritorum, et ideo prout sic debet trahere efficacem electionem ante previssa merita, ratio est quia electio illa trahit ab libere ad [illegible] quo gloria

gloria in temp. dat; tum deniq. non ex vi to mo elect. ad gloriam nullus seqt. invenire [illegible] et alias e conformari mo efficaci volunt. divinæ, ad deum semp complacentiæ, quæ non attingit nec attendit circumstantias obti, in quo complacet.

Colligit 2°. gloriam et merita non uno actu sed diuers. esse a Deo effic. volita, tum q. electio ad gloriam vt finem obtinet rnem intent. voluntas autem gratiæ et merit. obtinent rnem elect., at electio et int. in nobis disting. realit., in Deo autem virtualit.: sed tum q. electio efficax ad gloriam et voluntas gratiæ et merit. habent obiecta dicta, quorum vnum e rnem alterius: secundum ordinem, et consequent eadem distinctionem seruant int. se virtualit.

Supponet 1°. ex D. Th. 1. 2. q. 8. art. 3. volas eodem actu ferri in media et in finem, prout e rnem volendi media; et art. 4. eiusdem q. docet eodem mo ferri volas in finem et in id q. e ad finem: sed electio fert in finem vt e rnem volendi media, et in media, vt stant sub fine tamqm sub rne formali: sed idem actus e in nobis electio et intentio, et potiori iure in Deo. = 2°. q. intus eodem actu, quo attingit prima attingit et 2a, cum sint obta int. se ordinata, et consequent vno actu ab intu attingibilia; at eodem mo comparant ad voluntate finis et media, quo prima et 2a ad intum: sed post volas vno et indiuisibili actu atting. media et finem, et consequat vnus actus erit virtualit. quo Deus amat gloriam, gratiam et merita.

Ad 1. obiect. Dist. not. volunt. posse ferri duplr. in finem, vt dicit ordinem ad media, et ad media, vt dicunt ordinem ad finem: 1°. talit q. ad vtrumque tret. in recto, et vt quod. 2°. talit q. ad vnum tret vt quod et in recto, et ad aliud vt quo et in obliquo: 1° mo non posse voluntas vno et eodem actu versari in finem et media, bene tamen posterior mo, quo supp. explico D. Th, et distinguo min.: intentio fert in fine, vt e rno diligendi media, ratione ad finem vt quod et in recto, ad media vt quo et in obliquo, concedo min., scit q. feratur eodem actu, ita vt intus respiciat fine et media, vtrumque in recto, et vt quod, nego min., ad hoc non requirit duplex actus, quæ distinctio applicat proportionabiliter min., quatenus affert pro exemplo actus electionis.

Dices: actus, q. trat ad media rne finis non solum vt quo et in obliquo, sed et in recto et vt quod, trat in finem: sed ille actus realit. et formalit. e intentio, et consequent intentio et electio non distinguunt realit. in nostra voluntate, nec in Deo virtualit. Pr. ans. q. non lux e rno videndi colores non solum vt quo, sed et vt quod videt ipsa lux, eo actu quo videt color, at finis e ros

dili-

dilig. media: electio tracta ad media, tract. ad finem, non solum ut quo est in obliquo, sed ut quod est in recto, et ro ent. ipsa electio est intentio.

Resp. neg. ant. ad prob. dicat causalem maioris non esse adaequatam, sed insuper reo est, quia pota visiba non movet ad videndum colores, media visu lucis, sic non non possent lux et color eadem visione attingi a pota visiba. voluntas vero a fine ut quod volito, mediante intentione movetur realiter in nobis, et in Deo virtualiter ad volenda media, quia illa sm se non sunt volibilia, nisi deriuet ab illa bonitas, ut a fine participat, et ideo non possunt in nobis idem actus realiter et in Deo virtualiter tracti ut quod ad finem et media.

Ad 2. obiect. Resp. neg. ant. quia non convincit prob. ibi facta, non licet enim pria et 2da sint obta ordinata, tn quod utrumque attingit in recto, et ut quod, id non fit in nobis uno actu unitate simplicitatis, sed unitate ordinis, eo quod intellectus medio actu atting. pria, movetur discursive ad attingendas 2das in Deo autem utrumque cognoscit in recto uno actu unitate simplicitatis, quia ut simplicitas opponitur compositioni, non tn tali unitati, quae excludat distinctionem virtualem actuum, quia Deus ex cognitione prioris velit discursive virtualiter, ad cognitum posterius deducit; si autem cognoscant pria et 2das non ut quod et in recto, sed alterum ut quod et alterum ut quo et in obliquo, uno actu attingunt, non actus luminis prioris attingens pria, ut quod transit in obliquo ad 2das et vice versa actus scientificus attingens 2a, ut quod transit ad atting. pria, ut quo et in obliquo.

Denique colligit, quod intentio gloriae ut coronae attingit in obliquo merita, et grad. meritorum determinatos specie, non autem haec merita in individuo et in particulari. 1a pars prob. quia intentio finis, ut finis in obliquo tract. ad media, ut prob. ex dictis; at gloria ut corona est finis meritorum. ergo intentio gloriae ut coronae attingit in obliquo merita. Hic ultra, amor efficax alicuius obti, necessario attingit saltem in obliquo, tum, ex quo essentialiter connectitur tale obtum; at gloria ut corona, habet essentialem connexionem cum meritis, tamquam cum effectibus in ordine in intentionis et tamquam cum causis in ordine executionis, ergo intentio efficax gloriae ut coronae non potest praescindendo a meritis in obliquo importatis.

Ex his 2a pars constat: intentio namque gloriae ut coronae, in gradu determinato terminatur ad illam. sed gloria ut corona in tali gradu determinata, habet essentialem conexionem cum meritis, etiam in gradu determinato: ergo ad illam pro ut

sic

sic terminat intentio efficax gloriae ut coronae. = Denique 3a pars suadet: actus efficax voluntatis, ut in vi obiecti primarii trahit ad secundarium, solum transit etc. ut sequitur.

Denique: actus efficax voluntatis ut in vi obiecti primarii trahit ad secundarium solum transit ad illud sub quo est terminus connexionis essentialis; sed gloria, ut 8. vidimus, non connectit essentialiter cum meritis sub ratione individuali, sed sub gradus similitudine in communi, cum nec gradualiter inter gloriae individuet a meritis; neque e converso, ergo electio efficax tracta ad gloriam, ut coronam in gradu determinato non tangit in obliquo haec vel illa merita individualiter sed in communi.

Hac ratione facile intelligitur ex vi talis voluntatis non attingi merita, ergo individuam entitatem illorum, videlicet ut sunt actus misericordiae, iustitiae etc. quod patet, quia gradus gloriae ut ordo non connectit essentialiter cum his aut illis meritis, sub tribus entitatibus, cum posset talis gloria conferri intuitu huius vel illius virtutis individuentur: ergo amor efficax gloriae non detrahit in obliquo entitatem diversam meritorum. = Si autem ratio meriti in actibus aliarum virtutum nequeat reperiri absque ratione charitatis, ut tenet frequentior thomistarum sententia, intentio gloriae ut coronae secundario et in obliquo charitatis actus attingit: quod fit ex eadem ratione, quia licet gloria ut corona essentialiter petit actus charitatis ad meritum, ut suppono: ergo amor efficax illius, ut coronae, nativo attingit secundo et in obliquo charitatis actum.

Opponeres contra ultimam maiorem: quia minime repugnat divinae voluntatis tractio a fussa, quam divina intellectus; at haec non potest confusa cognoscere terminos, sed nativo illos attingit sub ultima differentia usque ad individuationem, alias praescinderet distinctam facere et cum ratione confungeret: ergo nec divina voluntas, et consequenter si ex vi huius trahit ad merita, attingit illa sub rationibus individualibus. = 2o divinus intellectus absque consultatione proponit voluntati omnia media quae gloria sunt consequibilis sub ratione sua individuali: ergo volatum illa in particulari attingit.

Ad illam 1am maiorem: confusione obiectiva se tenente ex parte obiecti cognitionis, nego minorem, se tenente ex parte cognoscentis, concedo minorem et distinguo consequentiam eodem modo. Neque ex hoc sequitur intellectus divini praescindere rationem communem a ratione particulari, quia confusio a nobis posita non est praecisiva, sed disiunctiva, id est tractans ad haec vel illa merita, taliter tamen, quod in qualibet parte disiunctionis rationes communes et particulares, usque ad individuationem ingrediantur: = Ad 2. concesso antecedenti, distinguo consequentiam ex vi actus, quo ad gloriam trahit primario, nego consequentiam, ex vi alterius actus directe in eodem instanti trahentis ad merita, quod est electio, concedo consequentiam; =

Art. 5.

Artic. 5. Utrum praescia merit[orum] sit causa praedest[inationis]. D. Th. C.C. est negatiba.

Dub. 1. an detur ex parte nostra causa praedest[inationis] quoad 1. effectum.

In hoc dub. aliqua sunt de[ben]t supp[oni] ut certa; 1[us] e[st] praedestinationem quo ad ultimum effectum scil[icet] glorificationem dari in adultis cum merit[orum] quat[enus] in exequit[ionem] differt, et ratio e[st], q[uia] gloria differt in temp[ore] adultis, nihil ut praemium et corona meritorum (saltem loq[uendo] ant[e]) ut constat ex Ap[osto]lo asserente reposita e[st] mihi corona iustitiae, at illud, q[uo]d dat, ut praemium, recognoscit merita p[ro] causa; s[ecundu]m fidem dat causa ultima effectus praedest[inationis] = Ex quo evident[er] colligit[ur], q[uo]d [contra] Sententiam Maiorum et aliorum asserentium solam glor[iam] ee effectus praedest[inationis] nanis affirmandum e[st] dari ex p[arte] nostra causa praed[estinationis] quantum ad 1. effectum.

2[us] supp[ositum] e[st] dari ex p[ar]te nostra causa dispositiba gratiae habitualis et co[n]sequent[er] praed[estinatio]nis, quat[enus] se extrat ad illam. q[uo]d constat ex Trid. sess. 6. de iustificatione illum verbis: iustitiam in nobis recipientibus s[ecundu]m p[ro]priam unicuique dispos[itione]m. Unde in S. Bonav[entura] asserentibus solam iustificationem et glorificationem ee effectum praed[estinationis] co[n]sequent[er] asser[en]dum e[st] dari ex p[ar]te nostra causam dispositibam praedestinationis quantum ad 1. effectum. q[uo]d p[robatur], q[uia] [contra] hanc sententiam 1[us] effectus praed[estinationis] e[st] iustificatio, q[uae] dat in adultis causam dispositibam iustificationis: &c.

3[um] supp[ositum] e[st] dari ex p[ar]te nostra causam o[mn]ium effectuum praed[estinationis] quo ad entitatem phisicam q[uod] p[robatur] q[uia] o[mn]es tales effectus 1. si actus 1. habitus 1. auxilia; at o[mn]ia haec ex pot[enti]a obedientiali nostra educunt[ur] in illa recipiunt[ur], et ab illa moralit[er] causant[ur]: &c. = His supp[ositis] controv[ersia] p[raese]ns intelligit[ur] de praedest[inatio]ne quoad 1. effectum p[er]sonatum, scil[icet] quo ad 1. gratiam, an illius det[ur] ex p[ar]te nostra causa merit[ori]a aut dispositiba iustificationem, qua in re cum haereticis et Catholicis e[st] ad manus veniendum.

1[us] haereticorum error, aliis pluribus omissis, affirmat opera natalia ee causam meritoriam o[mn]ium effectuum praed[estinationis] ita p[ro] fidem Pelagius a D. Th. in praes. relatus, a quo paulisper discedunt Basilienses,

2us error est Semipelagianorum, qui recedentes a Pelagio quatenus asserit liberum arbitrium sufficere ad merendum proportionaliter omnes effectus predictos conveniunt tamen illi, quatenus asserant opera naturalia esse initia quedam condigna ad effectus predictos sicut infirmus quaerens medicum non habet in se principium salutis, sed nihilominus qui quaerit medicum, dignus est, ut sanus sit, si conferat.

2a sententia, et inter Chatolicos 1o operi bono morali virtutis acquisitae meritum congruum concedit respectu supernaturalis, recedit tamen haec sententia a Semipelagianis, quatenus asserat huiusmodi opera, non a libero arbitrio mere naturaliter considerato, sed ab illo ex speciali gratia per Christum ex iustitia procedere. itaque asserit haec sententia, quod ipsa opera bona naturalia conferri per Christum, quae possunt ad predestinationem conducere: ita Vasquez in presenti disp. 91. cap. 14. et 16. = 3a et 2a sententia, et 2a inter Chatolicos, asserat, quod licet opera ordinis naturalis non sint vere sui dispositiones phisicae aut morales ad 1. gratiam auxiliantem, habere tamen infallibilem connexionem cum illa ex lege divina et pacto innito cum Christo de non neganda gratia facienti quod in se est. ita Molina in Concordia disp. 10.

Dico 1o: opera bona moralia ex viribus naturae perfecta, nec de condigno, nec de congruo 1am gratiam auxiliantem merentur. in 1a parte conclusionis ut fidei dogmate omnes Chatolici conveniunt, et merito sane est enim deffinita in Concilio Arausicano Can. 2. 3. 6. 7. et 8. et in Trid. sess. 6. cap. 16. et sess. 14. cap. 8. relictis aliis testimoniis, sive relatis a recentioribus in presenti mitto etiam testimonia Scripturae, quae ex illis, quae pro 2a parte conclusionis adducemus, evidenter constabit. ratio autem communis et efficax est haec. non meritum condignum adequari debet premio in morali estimatione, de quo 1. 2. q. 114. art. 1. at repugnat quod res ordinis naturalis et inferioris possit in morali estimatione rem superioris ordinis adequare: ergo etiam repugnat quod opera naturalia sint condigne meritoria finis supernaturalis.

Quo ad 2. partem conclusionis, nempe quod nec de condigno, nec de congruo (haec 2a pars) opera naturalia 1am gratiam auxiliantem mereri possint probatur, deest. Sacrae Scripturae, quod habetur cap. 9. ad Rom. ubi dicit, non est volentis neque currentis sed Dei miserentis. at si hoc ex solis naturae viribus 1am gratiam auxiliantem mereretur de congruo, salus spiritualis, de qua ibi loquitur Paulus, non esset solius miserentis Dei, sed etiam volentis et currentis hominis, cum aliquo libero arbitrio corresponderet sine Dei gratia, scilicet initium vitae spiritualis et aliquo corresponderet Deo merenti 1am gratiam, scilicet initium talis vitae: sed tale meritum congruum operibus naturae

nate e denegandus. hoc ait sto Vir D. August. lib. 1. ad Simplicianum q. 2. et D. Thomas sup illum locum Lect. 3. et 1. 2. q. 109. art. 2.

2o p testimoniis Concil. Arausicani, Milevitani et Palestini in qq Pelagio precipitur ut fateatur sine gratia Dei nulla esse merita nostra. ubi stilla vtitur negativa de merito excludit, et coveant meritum de congruo, alioqui dicendum quod multi ex Semipelagianis nihil diffinivent, si solum meritum condignum excludevet, et in re satis probabili plures ex illis non condignum, sed solum congruum meritum statuerent in operibus naturae respectu primae gratiae. quod est expressum videtur diffinitum in Concil. Trid. sess. 6. cap. 5. his verbis: declarat preterea sancta Synodus, ipsius iustificationis exordium esse ab eius vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis vocat; si prima vocatio, ex qua exordium iustificationis desumit, nullum in naturae operibus meritum recognoscit.

3o p r. 2o testimoniis SS. Patrum 1us est Cipriani lib. 3. ad Quirinum cap. 4. ubi ait, in nullo esse gloriandum, quando nostrum nihil est. 2us est Ambrosius lib. 2. in Lucam, cap. 12. ubi ait, neminem donum sine Domino incipere posse. 3us est Aug. lib. 1. de gratia Christi cap. 47. et lib. 1. contra duas Epist. Pelagianorum cap. ult. et lib. 2. de Vocatione et gratia cap. 2. illis verbis, sine gratia nullum prorsus, sive cogitando, sive volendo aut agendo faciunt hoes bonum.

4o p r. 2o duplici ratione theologica; quod non datur pure gratis, non est gratia simpliciter, ut constat ex Fulgentio lib. de gratia Christi, cap. 8. et ex Aug. lib. de dono perseverantiae cap. 20. et lib. de praed. SS. cap. 2. illis verbis: quae utique non esset gratia si eam ulla praecederent merita; at si prima gratia auxilians daretur intuitu operum naturalium non daretur pure gratis. p. min. ex Aug. lib. de praed. SS. cap. 6. ubi dicitur dari aliquid gratis, est dari pro nihilo; sed sic est; constat, non quod in recompensatione datur pure gratis, quod autem confertur intuitu operis merentis de congruo in recompensatione datur. Ac denique constat, non quod datur intuitu meriti de congruo confertur ex gratitudine; sed cum prima divina gratia auxilians sit simpliciter gratia, non cadit sub merito aut congruo operum naturalium. hoc ait sto Vir Sanctus Aug. lib. de praed. SS. cap. 2. et Fulgentius lib. de gratia Christi cap. 18. et D. Prosper contra Collatorem cap. 6. 2a ratio theologica sic procedit: meritum est congruum facit sibi aliqua ratione debitum premium; at nihil pure naturale potest supernaturalem gratiam sibi debitam facere: sed nullum opus naturale est de congruo post primam gratiam auxiliantem. mer. min. p. r. 1o: Ut aliquod opus pure naturale possit supernaturalem gratiam sibi debitam facere, requiritur quod possit ad eam ordinari ut ad finem; sed opus pure naturale negat finem supernaturalem respicere, cum finis et media debeant proportionari: p. = 2o quia illa min. gratia supernaturalis excedit totius naturae exigentiam: at si deberet operi naturali, non excederet exigentiam illius: sed nihil pure naturale potest supernaturalem gratiam sibi debitam facere. denique

Denique evertuntur duo principia hæreticorum et Molinæ: primum principiorum est quod si Deus sine aliquo præcedente merito humanæ voluntatis sua gratia sublevaret, esset personarum acceptor, et irregularis distributor, eo quod uni et non alteri suam gratiam largiretur absque ullo ex parte illorum præcedente discrimine; at hoc inveniens non sequitur: ergo fundatum principiorum ruit. Probatur minor 1°, etenim absque vitio acceptionis personarum Deus ex pluribus possibilibus quos decrevit producere alijs relictis in statu possibilitatis, et tamen ex parte illorum, quos de facto producit, nulla vero inducens ad sui productionem præcessit: ergo si Deus uni et non alteri suam gratiam largiatur, nullo ex parte illorum præcedente discrimine non incurrit vitium acceptionis personarum. = 2° probatur illa minor, ut Deus humanitatem Verbo copularet, nullum ex parte illius meritum præcessit, et tamen ex hoc quod alias humanitates sibi unibiles relinqueret, tale vitium non incurrit: ergo etc.

3° probatur minor ad hominem contra Semipelagianos: nam ad illud bonum opus, quod prius hoc, quo unus homo, sic meretur de congruo primam gratiam auxiliante Deo sub impendit decursum, quem alij homines non sic operanti non largitur, et tamen ex hoc non deducit esse personarum acceptor: ergo similiter. = Denique probatur illa minor a priori, quia vitium acceptionis personarum tunc solum incurritur, quando quod debet pluribus uni soli offert; at divina gratia nulli debet, alias gratia non esset: ergo si Deus tribuat uni, et non alteri gratiam, nullo ex parte illorum præcedente discrimine, acceptor personarum non est.

2um fundatum hæreticorum est: quod si Deus suam gratiam offerret non præcedente voluntatis consensu, tolleret libertatem arbitrij: hoc inveniens non sequitur: ergo fundatum ruit. Istam minorem adduc ex doctrina ipsorum, etenim Cassianus inter Semipelagianos præcipuus aperte fatetur quosdam de salute non cogitantes, immo etiam voluntate repugnantes Deus gratia prævenire, et apponit exemplum in Andrea et Petro, quos nihil de suo salutis remedio cogitantes, spontanea gratiæ suæ donatione præelegit. Et post pauca subdit quod invitum aut repugnantem attraxit Paulum, at primus a divina gratia preventus libertas arbitrij non subsistit: ergo etiam in omnibus divina gratia præventis subsistit arbitrij libertas.

Contra veritatem Chatolicam multa opponunt hæretici, contra quos nullius sint ponderis, possumus tamen in illorum favore arguere 1° magis distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quam ordo gratiæ ab ordine naturæ, cum distantia illius sit infinita, huius vero finita, et tamen potest ordo hypostaticus cadere sub merito congruo actus pertinentis ad ordinem gratiæ: ergo ordo gratiæ cadere potest sub merito congruo actuum spectantium ad ordinem naturæ. Minor docetur a pluribus 3. p. q. 2. art. 11. ubi asserunt quod antiqui PP. meruerunt saltem de congruo Incarnationem, et ad minus circumstantias eius promeruisse dicantur ab omnibus.

Ag

R.^r Veram esse maiorem de distantia entitativa, falsam autem de distantia proportionis et habitudinis, nam hoc 2° modo plus distat ordo gratiae ab ordine naturae, quam ordo hypostaticus ab ordine gratiae, cum isti duo ordines intra genus ordinis naturalis contineat, et unus possit trahere habitudinem actus spectantis ad aliud, et haec 2^a in distantia est quae ad meritum condignum attenditur. et in isto aequalitatis plus enim distat Deus ab intuitu per justo lumine gloriae, quam substantia spiritualis ab oculo corporeo, et tamen post Deus ab intuitu lumine gloriae pro justo videri; sed autem substantia spiritualis ab oculo corporeo, cui alia ratio est neque, nisi quod illa maior distantia est in genere entis, non autem ratione habitudinis potentiae et obiecti. pariter quod dicemus in proposito, et ratio a priori est, quod ordo hypostaticus non petit excedere omnem exigentiam ordinis gratiae; ordo autem gratiae postulat superaddere toti naturae exigentiam.

Sed dices: potentia obedientialis est exaltabilis ordinis naturalis; et habet connexionem cum supernaturalibus, siquidem his repugnantibus non esset potentia obedientialis; ergo distantia ordinis supernaturalis ab ordine naturae, non petit excludere connexionem inter illa; et consequenter opus mere naturale exigere poterit rem supernaturalem.

Resp. disting. min.: potentia obedientialis habet connexionem cum supernaturalibus per modum non repugnantis, concedo min. per modum positivae inclinationis exigentis illa, nego min; et eodem modo distinguitur consequens, ex quo non infert possibilitatem meriti de condigno pure naturalis respectu supernaturalis, quia haec ratio meriti requirit quod positive exigat premium.

Arguitur 2° contra hoc quod est dari ex operibus, ut meritis de congruo salutem ratione gratiae simpliciter talis: Ex eo quod licet auxilium sit gratia simpliciter non relicte, non dari ex naturae operibus meritum congruum: dum per ideo non dari ex meritis opponitur gratiae quia illi opponitur esse debitum: sed debitum tale simpliciter excludit rationem gratiae simpliciter, debitum autem secundum quid tale optime compatitur cum ratione gratiae simpliciter, tunc sic, sed debitum ortum ex merito congruo est secundum quid tale: ergo cum hoc quod est ex operibus dari ut meritis de congruo, compatitur ratio gratiae simpliciter talis.

Resp. disting. ant. cum hoc quod est dari ex operibus ut meritis de congruo salutem ratione gratiae simpliciter talis, prout ly simpliciter opponitur secundum quid, concedo ant. prout ly simpliciter est idem quod omnibus modis tale, nego ant. et conseq.; unde cum licet gratia sit gratia simpliciter talis solum hoc secundo modo, non potest esse debita cum secundum quid, et consequenter non supponitur in operibus naturae ratio meriti de congruo.

Ex dictis colligitur quid dicendum sit de sententia Vazquez, etenim cum auxilio quod iste author decernit dari pro [illegible] et si sit conferat, nihil accrescat perfectionis extrahentis illud a ratione entis naturalis, sequitur tamen quod relinquat improportionata

opera

opa natalia ad fram supnatalem, ac si tale auxilium n daret [illegible].

2a. D. o: opera bona moralia natalia, ex nae viribus habita, neque es dispositibe scurrunt ad 1. Vocone. ita frequent Theologi, in tali gradu certitudinis, vt oppositam sentiam, qdam hereticam existiment, alij erroneam, alij temerariam. = Et qdem Angelicus Doctor quodlib. 1. art. 7. sic de illa loquitur in corp. art. Vnde ad Pelagiani errorem ptinet dicere, q hoo possit se ad griam preparare absque auxilio diuinae griae.

Pbat 1o. a q si hoo pprijs actibus se disponeret ad 1. griam verificaretur, scurrere ad spiritualem salutem et q se discerneret ab alio hoe n ita disposito; s n Aplum loco sup. allegato, int pbones 1. D. salus spiritualis n e currentis hois, nec hoo se discernere post ab alio in ordine ad finem supnatalem.

2o pbat ex Tridentin. sess. 6. can. 6. illis verbis, si quis dixerit sine preueniente Spus Sti inspiratione atque eius adiutorio, posse hoem credere, sperare, diligere, aut penitere, sicut oportet, vt ei gria iustificonis sferatur, anathema sit.

3o. pr. D. roe: desumpta ex D. Th. 2. 2. q. 109. art. 6. finis et principij alicuius effectus debent portionari quo ad ordinem; at finis dispos ad griam supnatalem, e Deus n vt author nae, s vt author griae: g principium illius debet ee eiusdem ordinis, scet Deus vt author griae et n vt auctor nae, et coent talis dispo, n a libero arbitrio, sm pprias vires natales pcedit, s illud adiuta gria. mai et coe stant, min aute p, cis effectus, cui finis pxim e sup natalis, het p fine vltimo Deum, vt authorem supnatalem; s dispo ad griam het p fine pximo supnatalem finem, scet griam ipsam; g recipit et p vltimo Deum vt authorem supnatalem.

Vlt pr. D.: ex dria in mo causandi int subiectum et dispones respu frae supnatalis; subiectum, neque potentia scurrit p potentiam obedientialem, quae consistit in n repugnantia ad frae acceptionem, dispones vero n cingunt roe potentiae obedientialis n repugnantiae receptioni frae, alias illis positis, eodem modo remaneret subiectum ad fram recipiendam, ac antea; siqdem ex aduentu dispositionis solum haberet n repugnantiam, qm roe subiecti sui hebant; causant igitur dispones positibe inclinando, et approximando subiectum ad fram recipiendam; positibe incl[illegible] e positibe petere frae educendae: g cis disp ad fram supnatalem posit illam petit, et cum illa connectit, q spetere nequit frae natalis.

Si dicat p auct ctra[illegible] hic ars [illegible] solum scrinet opa bona

moralia n dispe ad Lgrã auxiliante dispos intre ide ita Vtroe
sui exigant fram, et spectant ex ila naute omnei, q n disponant
dispos extre, ide n vt exigentia grãe, s vt exequta ad illa p my
gratuitate, et hoc 2s n repugnat rei natali = Rd, si grã exi-
geret ad sui infusm actus bonos morales ex fe subti actus tales ad
Vita æternam conducerent p subt illos disting sine Dei grã secy-
cerneret in ord ad Vitã æternam q ed Clq loco alleg.

Arguit 1. c ilam ddme: n min e de roe fre supnatalis
excedere facultm acliam nae, qm facultatem dispositibam at sicut
in rata videt Vis proxima activa actus supnatalis dat pm Vis illos
mediata et remota in sn cõi theologorum. e qvis fra supnatalis ime-
diata Vim dispositibam actus supnatalis, n m excedit Vim dispositiba,
remotam, et aent act natales mere, sortiant roe dispos ad grãm remotã.

Rd. qvis in natalib ex Vi activa mediata et remota ad
act supnatales, nihil omin n poss dari disp natalis et remota et medta
etiã diuine, et q pota activa remota n instruit roe sui in act supna-
tales, nec causalit exercet in fram, que elevat p Vim proximam disp
aute remota n instruit, nec vederat Vt elevabiles p proxime, s p ista
Vires disponit, siquidem intuitu illius grã que n dat alteri habenti tale
L. similem disposit.

Arguit 2. c nostram sn ex illo com Theologorum ploquio
net facienti qd in se e, Deus n denegat grãm, q intelligi debere de cogna-
te Virib nae, pbat, q D. Thomas 1.2. q. 89. art. 6. docet, q n infidelis
nutritus in sylvis s. qumque mer pveniens ad Vsum rois faciat q
in se e ex Virib nae stati justificabit. et Vuri quodlib. 1. art. 8. ad
2. dicit q dilectio Dei natalis p qm facit hoc qq post ee preparone ad grã.

Rd. illud ploquium intelligi a D. Th. 1.2. q. 109. art. 6. de
faciente qd in se e, n ex Virib nae s ex viribus grã supnatalis, nec
obiie in q. 89. citata; n q ibi dicit hoem infidelem, seu puerum
nutritus in sylvis pvenientem ad Vsum rois justificari a Deo, n fa-
ciat qd in se e, loquit plane de illo, q s observantia toti legis natalis,
L. p dilectm pfectam et absolutam, convertit se in Vltimus finem natale illus
seq oia diligens, certum e aute in doctrina D. Th. q hoc in nata lapsa n post si-
ne auxilio grã observare tota legem natalem L diligere Deus sup oia,
et Vt ait nae; Vuri q in quodlibetto cit dicit, dilectm Dei natalem

fit

p qm hoc facit qd postea dispon ad gratiam intelligit de dilectione Dei naturali, imperata tamen a charitate non tamen est in summo perfectionis gradu, quem amor potest habere.

Arguitur 3°. non inconsequenter promittit gratia hominibus bene operantibus ex facultate naturae, ergo talia opera naturalia habent meritum saltem imma... et dispositiva ad gratiam, non merentur aliqua dispositione ... non promissio sub conditione onerosa inducit obligationem debiti in promittente, ac proinde facit opus aliquomodo meritorium praemii promissi. ante antecedens probatur ex illo Danielis 4. peccata tua elemosinis redime. et Math. 5. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

Respondeo ista testimonia et alia similia debent intelligi, ita ut promittatur gratia facientibus elemosinam, et alia opera misericordiae non ex facultate naturae sed ex auxilio supernaturali gratiae et per motivum supernaturale. haec explicatio colligitur ex Apostolo ad Chorinth. cap. 13. si distribuero in cibos pauperum facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

Arguitur 4°. Ille consideratur opus supernaturale quatenus procedit a vocatione efficaci communi reprobis et praedestinatis, ergo ut sic est argumentum. opus supernaturale consideratum quatenus procedit a vocatione supernaturali communi reprobis et praedestinatis non est effectus praedestinationis sed quid est generalis communis reprobis et praedestinatis, ac proinde praesupponitur ante praedestinationem: sed debet esse causa meritoria et dispositiva, saltem conditio sine qua non respectu praedestinationis, ergo non tale opus est supernaturale procedens a gratia supernaturali et eiusdem ordinis cuius est effectus praedestinationis, et ut supponimus antecedit praedestinationem, potest esse causa praedestinationis.

Confirmatur et explicatur amplius: non in reprobis datur vocatio efficax quae sit principium operis supernaturalis, procedens a generali providentia Dei: sed eis in praedestinatis dabitur similis vocatio efficax, quae ut sic non erit effectus praedestinationis generalis providentiae, quatenus sub alia ratione posteriori sit effectus praedestinationis, quatenus scilicet stimulat eius consequutionem ut est finis, et ad illam in exercitio dandam ordinatur, quod tamen non habet in reprobis. et consequenter illa consideratio opus supernaturale procedens ab illa vocatione poterit esse causa praedestinationis.

Ad hoc argumentum Magister supposito antecedente et ipsum argumentum iacet quod vocatio efficax, data praedestinatione, consideretur ut potest consideratam, ut procedens a providentia generali communi reprobis et praedestinatis; non re separabilis

tali Voce pcedit a puidª spiali, scet a predē, et ē effus ipsius, q supponit elec-
tione efficacem ad gliā, que n̄ post preintelligi ad predestm ex quo pad
ofrat. n tali Voce sm̄ se totū ē effus predestⁱ, et dat ex intentione effi-
caci gliæ, quæ ē 1ª radix oīū, quæ ptinent ad predestm.

Et si Urgeas pvidentia generalis ē prior, qm spialis; se pri-
intelligit in Deo, illa Voluntas generalis, qua vult oēs hoēs salvos fieri,
qm altera spialis, qua vult aliquos determinate salvari: ex illa pvidentia
generali, mediante aliquo supnatali auxilio poterit intelligi aliquod
op' supnatale, q cū sit ante predestm, poterit eē ipsius predⁱ effª.

Occurrendo ē neg. ans, quia potius puidª spialis Dei erga pre-
destinatos, prior ē in Deo qm puidentia generalis eē oēs reprobos, n ideo
Deus puidet generalit de oībus reprobis et de reb' natalibus, q puidet
spialit de electis ad beatitm, et ita ex voone illa efficaci dandi gliā, aliqª
fuerit Voluntas inefficax salvandi oēs, ubi oīa auxilia pcedentia ex is-
ta Voluntᵉ inefficaci oducunt cū effu, vt predestinati ssequant gliam.

Dmō post sparari opus supnatale ad predm, vt 1us effus illius,
n quatus ē effus alicuius griæ precedentis, s quatus ocomitant se habet
cū gria, hoc ē quatus puenit a prio dono, scilicet a Voluntᵉ ocomitant
se hente cū gria, n dat op supnatale, n solū ocurrit gria supnatalis, s et
volas creata, nec illa gria sine cui' Voluntatis cooparōne hebit effm, nec int
predⁱ effus oputabit. ex qq sic frat vltimū ansᵐ.— qmvis opus su-
pnatale, pvt pcedit a griā sit effus predⁱ in predestinatis, tn pvt pce-
dit a Voluntate creata n ē predⁱ effus, et ex alia pte pvt a Voluntate
vt sic oiderata n saluatᵈ ē effus predⁱ in actu 2o ostitutis: saltim
pvt sic oideratum opus illud supnatale erit mō sine odito sine qua n pre.

Ad neg. ans, n opus supnatale predⁱ n solū ē effus predⁱ oide-
ratū vt puenit ab auxilio supnatali, s et oideratū pvt puenit a Vo-
luntᵉ, cui' roō ē, q in tali opere supnatali n ē aliqd supnatale pueni-
ens ab auxilio, et aliqd natale pueniens a Voluntᵉ, s potius sm̄ se totū
tale opus ē supnatale, n Voluntas n influit in illud, nisi vt mota et
elevata p auxiliū supnatale, vt bene ocluit D. Th. in hoc art. et ita
Voluntas pvt sic elevata, ē pris ptinens ad ordinē supnatalem, et ca-
dens sub predestinatione.

Dubium 2us

Sit ne Deus Vtrum ex pte reprobi detur causa suæ reprobationis.

Pro

Pro intelligentia huius difficultatis notandum est quod reprobatio potest quadrupliciter sumi: 1° pro actu divino, quo Deus vult damnare reprobos: 2° pro actu divino, quo Deus vult excludere reprobos a consequutione vitae aeternae nihil attendendo ad illam electionem, an scilicet talis exclusio fiat per modum denegationis et punitionis, an vero fiat absolute. 3° potest secundo modo sumi pro actu divino, quo Deus vult permittere, quod reprobi deficiant a consequutione vitae aeternae; et quibus illis modis dicitur reprobatio positiva. 4. modo potest sumi reprobatio pro non electione reproborum ad gloriam, sive Deus habeat actum positivum circa talem non electionem, quod melius existimo, sive tantum se habeat negative ut dicunt Scotus et alii, qui iudicant quod Deus in illo priori signo rationis, quo elegit praedestinatos efficaciter ad gloriam habuit se mere negative circa alios et isti dicunt reprobationem, quod non electionem; et haec vocatur reprobatio negativa sive fiat per actum positivum, sive mere negative, secundum diversa placita authorum. praeter hos modos aliter et ab aliquibus sumitur reprobatio, scilicet pro actu divino excludente reprobum a sua gratia et vocatione, vel de permittente ipsum peccatum. hoc supposito inquirimus, quo horum modorum magis proprie dicatur reprobatio, et quo modo detur causa, vel non detur reprobationis.

2° Notandum est: quod reprobatio sicut et praedestinatio non consistit in uno solo actu, multos non includit actus intus, quam voluntatis licet ultimate et essentialiter in actu interno consistat. 2do autem inquirimus an detur causa reprobationis ex parte reprobi, loquimur de illo 1° actu voluntatis divinae in quo et a quo incipit totus reprobationis ordo, et in quo radicantur vel radicaliter continentur omnes effectus ipsi praeparati a Deo ad consequendum finem intentum.

3° Notandum est: quod de reprobatione possumus hic secundum quod se extendit ad reprobationem Angelorum, vel secundum quod contracta est ad reprobationem hominum secundum sententiam magis veram et communem, utpote secundum D. Augustinum et D. Thomam sententia post praevisum originale vel parentis peccatum, et tota natura humana ipso infectam, ut sic non peculiaris ratio et difficultas est de reprobatione hominis, an detur causa illius, licet ad ipsam praesupponat peccatum primi parentis, quod tamen nec aliud quod ullum peccatum praesupponitur ad reprobationem Angelorum sumptam saltem negative; unde in sententia aliquorum existimantium reprobationem hominis non praesupponere peccatum originale, eadem utrique ratio est reprobationis hominis et Angelorum.

4. Notandum est quod quaestio interrogat an ex parte reprobi detur causa suae reprobationis, triplex sensus potest esse huius modi difficultatis. 1° si communiter detur causa, quare Deus

prae-

predestinet quosdam hoes, quosdam vero reprobet, cui rone assignat hic D. Th. ad 3. dicens, ee illam divinam bonitatis et manifestationem eius, quae ostendit miserendo, ea praedestinatos, et puniendo reprobos: 2do modo post ee quaerat, quare scet Deus reprobet magis unum hoem quam alium, et si ex parte ipsorum det aliqua causa huius reprobonis? 3. post ee absolute, quare scet Deus reprobet hunc hoem, et si ex parte ipsius hois det aliqua causa sue reprob. suppositum sit.

1a D.: si reprobo sumatur reputone reprobi ad poenam, et pro ut ipsius, sive pro actu eius divo, quem Deus ab eterno het deputandi deputandi illum ad poenam, puniendi l. damnandi dat causa ex parte reprobi huiusmodi reprobonis sic sumpte, scet peccatum originale l. actuale, l. utrumque simul, quatenus alia peccata perseverant usque ad finem vite, que D. e expressa D. Th. sup caput 9. Epist. ad Rom. lect. 2. infin. e eo coisima inter oes theologos; immo multi Authores qui tenent dari causam reprobonis ex parte reprobi intelligunt sug. 113 D. ita D. ita Belarm. Suarez et alij.

Probat 1o ex illo Math. 22. ite maledicti in ignem eternum, esuriui et non dedistis mihi manducare, et ex illo Pli ad Rom. 2. tribulatio et angustia in oem animam hois operantis malum; et ex alijs multis locis Sacre Scripturae, que passim reperiunt in Auctor, ubi reddit causam quare Deus odio heat reprobos, et illos reputet igni eterno: sed ita dat causa reprobonis sic sic acceptae ex parte reprobi, scet peccatum.

2o pbat D. rone desumpta ex D. August. non damnare aliquem, l. punire, seu deputari igni eterno sine causa et signe alique Deo, qui iustissimus e, convenire nequit, ut dicit August. lib. 1. de gratia et libero arbit. cap. 23. Deus reddit mala pro malis, quia iustus e, et non reddit mala pro bonis, quia iniustus non e: sed nec Deus damnat reprobum, nec het voluntate ab eterno illum damnandi, nisi presuppositis demeritis, et cum non solum ad punitionem in re exercitam, sed ad voluntate divina inferendi poenam supponit causa ex parte reprobi, scet peccatum a Deo praevisum.

2a D.: sive reprobo sumatur positive sive eius negative pro actu divo, quo Deus vult neligere istos ad vita eternam, l. permittere quod ille de=

isti deficiant a consequutione eius non datur aliqua causa ex parte ipsorum, quare isti reprobent, et illi praedestinent, et multo minus inter illos, qui possunt reprobari non datur causa quare Petrus reprobet, et non Paulus, sed totum hoc reducitur in divinam voluntatem licet ex parte Dei detur causa scilicet divina bonitas, et eius manifestatio, ut docet D. Th. hic art. 5. ad 3.

Haec 3a non debet esse certa apud eos, sive teneatur quod reprobatio omnium antecedit peccatum originale, sicut reprobatio Angelorum antecedit eorum peccatum: sive teneatur quod reprobatio hominum praesupponit peccatum originale, et totam naturam humanam sic ipsam corruptam; si enim 1um dicamus non potest assignari neque intelligi aliqua ratio de cur Deus reprobet istum et non illum, nisi sola divina bonitas, ut dictum est de praedestinatione; si autem 2um dicamus cum peccatum originale sit omnibus commune non potest ex illo sumi ratio, quare potius isti reprobent, quam illi, et quare Petrus potius reprobet, et non Paulus, quia respectu omnium eadem est ratio omnino aequalis, scilicet peccatum originale. et hoc est quod docet August. dicens, cur istum potius, quam illum liberet, aut non liberet? scrutetur qui potest iudiciorum eius tam magnam profundaque iustitia scrutare verum tamen caveat praecipitium. hoc idem est alibi asserit dicens, quare istum trahat, et illum non trahat, nolli velle diiudicare, si non vis errare: quia non solum non datur causa praedestinationis, sed neque est reprobationis hoc modo sumptae.

3a 2o, D: si reprobatio sumatur ut sumi debet pro actu divinae voluntatis quo Deus voluit efficaciter relinquere aliquos homines defectuose a consequutione vitae aeternae. 1. quo voluit efficaciter non dare illis gloriam non datur causa ex parte reprobi huiusmodi reprobationis. Pro intelligentia huius dubii notandum est quod reprobatio, sicut et praedestinatio est pars providentiae consistens in praeparatione efficaci mediorum facta pro impiis in ordine ad finem prius intentum, ita similiter reprobatio est pars providentiae consistens in praeparatione efficaci mediorum facta pro impiis in ordine ad consequendum finem prius intentum, et continet 1um actum, a quo incipit praedestinatio, et in quo radicaliter continetur totus praedestinationis ordo, est voluntas efficax qua Deus intendit efficaciter gloriam istis et non illis, antecedenter ad praevisa illorum merita praevisa: actus autem voluntatis efficacis et totius praedestinationis non datur aliqua causa ex parte praedestinati, sed totum hoc reducitur in solam divinam voluntatem, ut iam dictum est praeced. dub.

Eodem modo philosophandum est de reprobatione positive et negative sumpta: tunc enim negative sumitur quod consideratur ut opponitur praedestinationi; unde 1us actus positive, quem Deus habuit de reprobis, et in quo continet

totus

totus ordo reprobationis fuit volitas, qua Deus intendit, et voluit dare ipsis gloriam, sive derelinquere istos efficaciter a consequutione gloriae, et excludere et reiicere istos a gloria et non illos; haec non omnia in re idem sunt, licet illa verba excludere et reiicere videantur denotare exclusionem propter aliquam causam, tamen ita sumuntur hic pro quatenus significant reiectionem a sola voluntate Dei causatam.

Pro cuius maiori explicatione ulteriori notandum est, quod sicut Deus in collatione gloriae potest se dupliciter habere, et tamquam Dominus, et tamquam iudex, et primo modo consideratus potest offerre cuicumque gloriam pro mera sua libertate et voluntate praecise, absque meritis, non tamen si consideret secundo modo, quatenus ut iudex est custos iustitiae, et ideo debet attendere ad ipsa merita in collatione premii; ita similiter dicendum est in reiectione a gloria, scilicet quod potest se gerere ut Dominus et ut iudex, et quatenus Dominus est potest reiicere a sua gloria quemcumque voluerit absque aliqua causa ex parte illius, quem reiicit, sine eo quod illi faciat aliquam iniuriam, secundum illud Evangelii, non facio tibi iniuriam, non possum facere quod volo, itaque ex mera sua voluntate et libito suo potest hunc eligere, et illum reiicere, quia Dominus est. Unde dicitur Iob cap. 2. si bona suscepimus de manu Domini, quare et mala non sustineamus? Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, ac si diceret bona dedit pro sua bona voluntate, et illa abstulit, quia voluit, eo quod Dominus est; ceterum prout iudex est non potest excludere a gloria eum, quem semel admittit voluntate sua antecedenter, non praesupposita causa ex parte illius quem excludit, et hunc talis exclusio habet rationem poenae, quam non habet primo modo considerata reprobatio, itaque in praesenti dicimus, quod Deus fuit voluntate absoluta et efficaci non dandi gloriam, sive excludendi a gloria illos et non illos, antecedenter ad omnia illorum demerita praevisa pro sua libera voluntate, quatenus Dominus est.

Ex quibus utraque pars conclusionis breviter in hunc modum probatur. Nam tunc reprobatio sumitur positive et positibiliter, quando sumitur pro actu positivo volu[n]tatis opposito alteri actui, in quo radicatur totus praedestinationis ordo. Sed talis actus est ille, qui explicatus in conclusione; ergo ille pertinet ad reprobationem positibiliter et positive sumptam, quod vero illius non detur causa ex parte reprobi, quae est secunda pars conclusionis, est patet ex dictis, quia talis actus fuit in Deo antecedenter ad omnia demerita reprobi praevisa, ut probatum est.

4o. Dico:

4. D.º: Et si peccatum originale ante se habeat ad praed. et reprobationem hominis, sicut tenendum est in doctrina D. Th. [adhuc] tamen non est concedendum, quod peccatum originale primum [carentiae] totam naturam humanam inficiens, fuerit de facto causa reprobationis non solum respectu omnium reproborum, sed nec respectu aliquorum, scilicet illorum, qui propter ipsum damnantur; quia hic non loquimur de reprobatione sumpta, scilicet pro damnatione l. deputatione ad poenam aeternam; sed loquimur de illa parte, quae est pars providentiae divinae, et ut opponitur praedestinationi, de ea, quae diximus supra ante.

Haec D.º quoad 1. partem est expressa D. Th. art. 1. ad 3. ubi ponit differentiam inter praedestinationem hominis et Angelorum, et probat argumento desumpto ex opere Dom., cuius praedestinatio praesupponit praeviam peccati originalis in genere causae materialis, tamquam materia destruenda, quia fuit ordinata in remedium illius: sed praedestinatio hominis fuit ordinata in remedium peccati: ergo in genere causae materialis fuit praevisum et praesuppositum peccatum originale ad praedestinationem hominis, et eodem ad reprobationem.

2. pars D.nis probatur suppo. quod licet peccatum originale praevisum a Deo ante reprobationem potuerit esse sufficiens, ad hoc ut Deus aliquos reprobaret, de facto tamen non fuit, nam si Deus assumeret peccatum ad quod causam reprobationis Petri, v.g. peccatum originale eiusdem, eis assumeret pro causa ad reprobandum Paulum, peccatum originale eiusdem Pauli: sed non assumpsit de facto, nam supponimus Paulum fuisse praedestinatum: ergo peccatum originale non est causa reprobationis reprobi; siquidem in illo sunt aequales Petrus et Paulus, et unus reprobatur, alter vero praedestinatur: ergo totum reducendum est in divinam voluntatem independentem a peccato originali.

Arguitur 1.º contra dicta: reprobatio est actus iustitiae vindicativae: ergo necessario debet habere pro causa aliquod demeritum. Probatur consequentia, quia iustitia vindicativa praesupponit peccatum quod puniat. Antecedens est probatum, quia reprobatio ordinatur a Deo in ostensionem suae iustitiae vindicativae, eo quod Deus per reprobationem intendit non peccatum, nec malum hominis, sed bonum suae iustitiae vindicativae: ergo pertinet ad iustitiam vindicativam reprobatio.

Respondetur distinguendo antecedens: reprobatio est actus iustitiae vindicativae, si sumatur pro punitione, ut in 1.ª D.e dictum est, concedo; tunc si sumatur pro parte, et absolute, ut de illa in ultima D.e locuti fuimus, nego antecedens, quia sic est actus divinae providentiae, et non pertinet ad iustitiam vindicativam, licet in executione ipsam claudat; de facto n. et in exercitio nullus excludit a gloria, nisi propter peccatum.

2.º Arguitur: Deus vult omnes homines salvos fieri, et quantum est ex se omnibus tribuit media sufficientia quibus salvari possint: ergo si non praesupponant aliqua demerita ex parte hominis tamquam motivum non habebit Deus voluntatem efficacem excludendi aliquos a gloria, hoc n. et videtur ridiculum, et ex alia parte crudelitatis sapit, indignam Deo, scilicet quod vellit omnes homines, quantum est ex se salvos fieri, et eos quantum est ex se, nullo praesupposito demerito vellit illos excludere a suo regno.

Resp. conc.-

R. conc. ant. et neg. cons. ad cuius prob. dico, quod non ex eodem motibus vult Deus homines salvos fieri, voluntate anti. et aliquos a gloria excludere voluntate efficaci, 1ª enim vult ex motibus misericordiæ, 2ª vero ex motibus suæ bonitatis, ad quam pertinet permittere effectus in natura deffectibili, maxime ad ostentationem suæ gloriæ maioris, et misericordiæ erga prædestinatos, et si nullus sit demeritus ex parte creaturæ possunt ista duo conpati, scilicet quod Deus voluntate anti. et inefficaci intendat gloriam, ut ostendat sua misericordia in ipso reprobo, conferendo illi media sufficientia ad illam consequendam, et quod voluntate efficaci absoluta vellit ipsum relinquere a consequenda gloria, ut ostendat excellentia misericordiæ Dei in electis. neque in hoc est aliquid ridiculum et crudele, optime enim possunt conpati inter se istæ duæ voluntates, cuius exemplum est in illa Parabola de homine invitato ad nuptias quem tamen Rex invitans, sciebat excludendum esse a convivio propter deffectum vestis nuptialis.

3º Arguit. non reprobatio cuiuscumque hominis, quæ sit de reprobatione Angelorum, præsupponit peccatum originale. ergo illud potest esse sufficiens causa reprobationis cuiuscumque hominis. cons. probatur, quod peccatum præsuppositum ad totum ordinem reprobationis potest esse motivum sufficiens ut Deus reprobet hominem, in quo prævidet tale peccatum. ant. vero a reprobatio hominis est posterior secundum rationem, vel saltem simul cum prædestinatione aliorum hominum; quod etiam prædestinatio hominis præsupponit prædestinationem Christi, tamen causa eius et prædestinatio Christi præsupponit præscientiam peccati originalis, ut fert communis Thomistarum 11 cum suo Angelico præcep. 3. p. q. 1. art. 3. ergo de primo ad ultimum reprobatio hominis præsupponit præscientiam peccati origin.

R. ex dictis ca. quæ diximus in suppositionibus, quod peccatum originale prævisum a Deo ut actualiter existens ante ordinem reprobationis et prædestinationis hominis sufficiens motibus erat, ut Deus propter illud reprobaret omnes homines, de facto tamen non assumpsit tale motibus ad reprobandum aliquem, et sic in forma dico quod fuit sufficiens causa, quasi in actu 1º, ut Deus pro illo posset reprobare, non tamen de facto reprobavit, quia non erat causa quare propter originale peccatum Petrus et non Felix reprobaret, cum in illis ambo essent æquales.

Articulus 6.

Utrum prædestinatio sit certa?

Concl. asserit prædestinationem esse certam, certissime et infallibiliter consequi suum finem, non tamen lædere arbitrii libertatem. circa quas conclus. sit

dub. 1.

Dub. 1. an ultra certitudinem præsciæ includat prædestinatio certitudinem causalitatis.

In hoc dub. tres sunt sententiæ: 1. negat sententia, divinam prædestinationem habere aliquam certitudinem, ultra illam, quam dicit præsciæ. hanc tenet D. Augustinus lib. de præd. Sanctorum cap. 18. et D. Th. q. 16. de Ver. art. 8. et in 1. dist. 40. q. 2. art. 3. 2a sententia est illorum, qui hac nostra ætate defendunt scientiam mediam, qui con[sequenter] asserunt præd[estinatio]nem esse certam certitudine præsciæ de futuris, et certitudine ex causalitate mediorum, quæ efficatia seu congruentia sint non quidem in se, et ex natura sua, sed quatenus proveniunt a Deo, qui decrevit offerre illa eo tempore et loco et sub illis circumstantijs, sub quibus præcognovit per scientiam mediam nostrum liberum arbitrium fore consensurum. fundamentum istius sententiæ est, quod tenent, ut docent Deus non posse movere nostram voluntatem ad actus bonos per auxilia efficatia ex se absque læsione libertatis nostræ.

3a sententia asserit certitudinem divinæ prædestinationis non solum esse præsciæ futurorum, sed etiam ordinis et causalitatis mediorum efficatium, quæ in sua efficatia independentia sint a præscia boni usus nostræ voluntatis. hæc sententia est procul dubio D. Th. in q. 6. de Verit. ubi docet quod præter præsciæ ordinem ipse ordo prædestinationis habet infallibilem certitudinem causalitatis, unde quamque sententiam oppositam impugnat, dicens ex ea sequi, quod prædestinatio non esset sine electorum vocantis, quoniam, inquit, est contra auctoritatem Sanctorum. et eodem loco cit. expresse ait, quod prædestinatio respectu gloriæ et gratiæ habet certitudinem præsciæ et causæ, et ponit differentiam inter prædestinationem et reprobationem respectu culpæ, quod reprobatio respectu culpæ solum habet certitudinem præsciæ, prædestinatio autem respectu gratiæ habet utramque certitudinem, scilicet præsciæ et causæ. hanc sententiam tenent Capreol. Caiet. Banes, Zumel, et omnes inter professores D. Th. qui vere Thomistæ sunt, Alvarez etiam lib. de aux. disp. 41. qui defendunt divinam prædestinationem fieri sine electorum absolutam et efficacem, independentem a scientia media.

1a Dico: præd[estinatio] est certa non solum certitudine præsciæ sed etiam causalitatis, qua Deus præparat efectus media, quæ efficaciter consequantur salutem. hæc dico Augustinus ad Veri 1. sententiam, et ita certa est inter Theologos, ut opposita sit contra fidem. probatur 1o ex textibus Scripturæ et Sacræ Scripturæ in Sacra Script. certitudo prædestinationis et providentiæ divinæ reducitur ad efficatiam et causalitatem divinæ voluntatis, dicit enim Ester 13. cap. in ditione tua Domine cuncta sunt posita, et non est qui possit resistere voluntati tuæ, si decreveris salvare Israel. et eodem Isaiæ 14. Dominus exercituum decrevit, et quis poterit

terit infirm.e ex qq loc. D. Aug. lib. 1. de correct. et gra cap. 20. colli-
git certit.m diuinae pred.is ex efficatia grae Dei predestinantis.

2.o pr. roe; q. si pred.o esset certa solis certitud.e prescie et n. caalit.is sequeret. q. decretu Dei n. esset caa iustificonis et pseuer. in predesti.natis; consequens e falsum: e. p. seq.a, n. si decretu Dei etnu et immutabile causat iustificone et pseuerantia in illa, ig ex etnit. immutabilitate et caalitate reddit certa pred.o certit.e caeq. immutabilis et indefectibilis.

2.a D.o: auct.es q. docent certit.n pred.is p scia media, qua De.s het de futuro desensu liberi arbitrij, ant. ad suu decretu, revera solu certit.n praescie admittunt. = hec D.o statuit ad v.ltas 2.e sentia, et pr. 1.o, n. D. August. disputans contra Pelag. q. docebant pred.m pendere a prescia futuror. meritor. sub odit.e infert contra illos hoc inconveniens scit q. Deus precognosceret q. futuri essent boni, et n. facere Deu bonos, q. n. preparat eis media, qq fiant boni. Ihoi ig. inveniens tenent admittere auct.es scie mediae: e. revera solu certit.n prescie admittunt, certitud.n vo caualitatis n. videns recipere.

2.o pr. et explicat rod precedens; q. certitudo causalitatis sumit ex efficatia diuinae voluntatis, sicut certitudo prescie ex cognit.e diuini intellec.s in ss Doctoris, q. admittunt scie media, diuina volas n. het efficatia, nec causalitatem circa media, qq predestinati saluant: e. ex illa nulla certitud.m accipit pred.o mai. et coa p., et min. pr. n. ex illor. senta diu.a volas solis preparat media, q. movet liberu arbitriu predestinati ad actus bonos dependent. a scia oditionata, et p. ut sube illi: e. de se ant ad hanc scie nulla het efficatia circa media, a qua possit sumi certit.o caalit.is. hec ult.a coa p., et ans. prof. qm q. admittit a contrarijs roe p., q. si diu.a volas de se et independent a scia odicionata efficatia ad actus bonos, ig. boni act. dependerent a caalit.e et decreto diuinae voluntatis, et sic nulla heret futurit.m ant. ad illu, et sub oditione, ac p. inde n. possent presciri ut futuri, qd e contra supp.m adversariorum.

3.a D.o: certitudo causalitatis, quae e in pred.ne, sumit 1.o ex efficacia et immutabilitate diuini decreti, 2.o ex auxilijs efficacibus, quae Deus offert predestinatis, quae adeo sunt efficatia intre, et ex natu sua. = hec D.o certa e ap. des Thomistas, et ponit contra auth. 2.e ss.e, het que tres p.tes et quoad 1. pr., q. certit.o caualitatis, ut dictu e, desumit a diuina volunt.e, causante efficacit. nostros act.s liberos; s. diu.a volas n. caat, nisi mediante actuali et efficaci decreto: e. a decreto isto sumit primordialit. certit.o caalitatis, que e in pred.e, in quo suenit Scotus cu nostro Angelico Doctore. = 2.a aute pars pr., scit q. sumat ex auxilijs efficacibus intre receptis in predestinatis p.;

q. decretum, quo Deus efficaciter statuit vocare Petrum v. g. l. ad poenitentiam ē efficax amor et benev.ª Dei erga Petrum, potius quam erga alterum, quem permittit impenitentem l. infidelem manere: sed omnis amor et benev.ª Dei efficax ponit aliquid reale in re amata, ut testatur D. Th. 1. 2. q. 100. art. 1: ergo huiusmodi vocatio Petri, ad fidem l. poenitentiam ē aliqua gratia realis et intra ipso Petro.

3ª pars concl., scilicet, q. auxilium sit efficax ex natura sua, et non ex praescientia media, prob. n. ratione huius auxilij efficacis dicitur in Sacra Script.ª q. Deus incipit nostros actus liberos bonos, et trahit nostram volunt.em, ut patet ex Ezechiel 36. faciam, ut in praeceptis meis ambuletis, hoc ē praedeterminando nostras volunt.es ut explicat August. lib. de praed. SS. cap. 11. Et rursus ad Philip. 1. ait Apost., q. coepit in vobis opus bonum, ipse perficiet. deinde ad Rom. 9. non volentis neque currentis sed Dei miserentis, q. ut arguit August. ad Simplic. q. 2. Deus praemovet et applicat volunt.em ut vellet, si n. solum auxilium simultaneum cum illa concurreret, ita diceret volentis nostrae voluntatis, et currentis, sicut dicitur ee Dei miserentis.

2° prob. ratione: n. volas humana, quantumvis infrata habitibus supnaturalibus et auxilijs sufficientibus, n. applicat ad supnatales actus, ut causa volens, sed ut causa subordinata 1ª, sed sic ē causa 2ª, et ut talis debet applicari: sed n. applicat ad supnatales actus absque praevio auxilio efficaci ante humanam coopem esset causa volens in sua applicone, q. ē maxime inconveniens: ergo applicat mediantibus auxilijs efficacibus. cons.ª patet, et min. prob. quia difficultas, q. illa ē causa 1ª in sua applicone, quae in illa a nulla alia dependet: sed si volas absque ullo auxilio efficaci applicaret, ita a nulla 1ª volate dependeret: sed a se ipsa applicaret praeveniente humanum consensum, quo gratiam vocantem sibi subordinaret, ut admittunt adversarij: ergo.

Confirmat hoc: n. dum volas applicat ad actus supnatales eliciendos n. solum ipse actus elicitus, sed etiam applicatio volatis ē aliquis effectus supnaturalis existens a parte rei: ergo ab aliqua causa phisica supnaturali praeveniri debet. hoc sic, sed n. potest praeveniri a sola volunt.e cum auxilio sufficienti q. volas cum auxilio sufficienti ē indifferens ad applicari et n. applicari, sed inveniri cum actuali applicone et aliquando sine illa, ut volunt adversarij: ergo huiusmodi applicatio debet fieri a Deo mediante auxilio praevio ex natura sua efficaci. ans. prob. pr, q. indiffa, quam habet voluntas et auxilium sufficiens antequam determinet ad actum supnatalem realis ē: ergo determinatio, per quam tollit huiusmodi indiffa, debet ee realis, q. unum contrarium tollitur per aliud sibi proportionatum.

Arguit 1°.

Arguit 1.° contra 1.am initio relatam ex illo Pauli ad Thimoth. 2.
Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: cognovit Dominus, qui sunt eius:
In quibus verbis Apostolus ponit certitudinem predestinationis quam appellat signaculum in cognitio-
ne Dei, et prescientia, qua Deus novit, quod ii eius et statim dixit, si quis emunda-
verit se ab istis, erit vas in honorem etc. ad denotandum quod in potestate cuius-
libet est positum fieri vas in honorem et in contumeliam, id est fieri predestinatum. Ergo
rebus, sentit Apostolus predestinationem esse certam sola certitudine prescientiae quam Deus habet
de futuro bono fine, quod a libero arbitrio dependet et non a preparatione gratiae.

Confirmatur hoc: certitudo causalitatis consistit in eo, quod Deus preparet
auxilia efficatia ad bonos actus, quos predestinati producunt in beatitudine. Sed huius-
modi auxilia efficatia non preparavit predestinatis: ergo in predestinatione non erit certitudo
causalitatis. Probatur minor, quia efficatia gratiae prevenientis et excitantis pendet a cooperatione nostri
liberi arbitrii, eo quod hoc, quod cum auxilium gratiae preveniat, ita libere cooperatur cum
illo ut possit non cooperari: ergo efficatia illorum subdit cooperationi huius arbitrii; ac proinde
secclusa prescientia de huiusmodi cooperatione predestinatio non potest esse certa.

Respondetur ad argumentum, quod Apostolus reducit certitudinem predestinationis ad notitiam practicam
Dei, quae habet adiunctam voluntatem, et simul est causa rerum, in qua fundatur certitudo
causalitatis. Unde testimonium Apostoli potius est pro nobis, quam contra nos.

Ad confirmationem concedo maiorem, et nego minorem, et ad probationem distinguo antecedens: voluntas nostra
sic cum auxiliis, ita libere cooperatur ut possit non cooperari possibilitate coeuntis,
concedo antecedens, ut possit non cooperari possibilitate ..., nego antecedens, et hoc negat consequentiam;
possibilitas autem coeuntis illa est qua posita cum auxilio, potest iungere non operationem,
sive operationem oppositam illi, ad quam est auxiliata, et hanc possibilitatem tollit auxilium
efficax a voluntate absque lesione suae libertatis: possibilitas coeuntis est illa, quam
potentia habet ex se ex naturali modo suae dispositionis, et has duas possibilitates explicuit
Angel. Doctor in hac q. art. 3. ad 3. et est 1.2. q. 102. art. 4. quando inquit quod impotentia,
quam habet voluntas ex divina motione ad non operandum est secundum quid, quae compatibilis est cum
potentia absolute, haec igitur potentia agendi, sive absoluta, quae convenit voluntati secundum se, seu
quod illi convenit sive ante ad premotionem, sive cum ipsa premotione.

Arguit 2.°: non Deus de potentia absoluta potest ita movere voluntatem stan-
te integro iudicio rationis de obiecto indifferenti, ut non sit non ferat in tale obiectum: sed huiusmodi necessitatem
non aliter melius inferret voluntati, quam imprimendo ei motionem de se efficacem: ergo talis motio tollit libertatem. Probatur
maior ex testimoniis August. et D. Th.: August. enim in Enquirid. cap. 98. in-
quit, Deum posse de sua omnipotentia mutare hominum voluntatem, quando voluerit, et ubi vo-
luerit, et D. Th. q. 22. de Verit. art. 8. et 1.2. q. 6. art. 4. ad 1. fatetur Deum sine
ulla limitatione posse humanam voluntatem immutare, et ab uno in aliud determinatum convertere
prout voluerit: sed non minus pertinet ad omnipotentiam Dei posse immutare voluntatem, quando volue-
rit.

vit, si aliás in modo non inuolbat contradictio, quæ quidem non inuolbit in eo, quod Deus immutet voluntatem necessitando illam, et impediendo eius liberum vsum: ergo vera est maior.

Minor autem probatur; quia duo tantum modi excogitari possunt, quibus Deus posset nostram voluntatem necessitare, nimirum 1. per mutationem antecedenter factam in voluntate, et realiter distinctam ab ipso actu voluntatis, 2. per mutationem concomitantem, et inhibitionem in ipsa actuali volitione, quam Deus immediate et per se ipsum imprimeret voluntati, quibus datis sit de hoc 2.º modo tantum 1.um modum necessitandi voluntatem salvat in premotione physica de se efficaci, illa enim nulla facta mutatione ex parte iudicii, seu obiecti, ita intrinsecam connexionem habet cum actuali exercitio, vt illa posita hic et nunc exercitium deficere non possit.

Respondeo negando maiorem; quia licet Deus posit nostram voluntatem necessitare per impressionem alicuius qualitatis, antecedenter actualem operationem, tamen ad hoc debet prius tollere indifferentiam iudicii rationis, non stante hac indifferentia, implicatio est quod voluntas non ferat libere in obiectum sic propositum: propterea enim motus indeliberati voluntatis, prout in pueris et amentibus contingunt, sunt necessarij quo ad exercitium, quia non subdunt iudicio rationis proponenti obiectum cum indifferentia, ex qua fluere debebat deliberatio, et ex defectu huius sic motus non subiiciunt dominio voluntatis; vnde cum premotio efficax non tollat quominus iudicium rationis proponat obiectum cum indifferentia, hoc est non vt omnino bonum, aut necessario connexum cum summo bono, ideo voluntas etiam premota efficaciter, libere tendit in obiectum sic propositum.

Arguitur 3.º ab inconvenienti, nam si huiusmodi efficax premotio requireret, sequeretur destrui auxilium sufficiens, et consequenter destrui etiam potentiam operandi in hominibus; consequens quo ad vtramque partem est absurdum: ergo et antecedens. Probatur sequela, quia si modo instat obligatio precepti amandi Deum, verbi gratia, et Deus non det voluntati hanc efficacem premotionem, auxilium sufficiens non potest reduci ad actum 2.um ac proinde sufficiens non est, sicut nec potentia vera est ad aliquem actum, quæ ad illum per se ipsam reduci non potest. = deinde si ad actum 2.um amoris non potest reduci nostra voluntas cum auxilio sufficienti, quia deest illi auxilium efficax requisitum: ergo nequit vitare voluntas id, per quod frangit preceptum amandi, scilicet carentiam auxilij efficacis, quod sicut non est in nostra potestate, ita nec eius carentiam potest homo vitare. = Insuper vltra, si nullus peccat in eo, quod vitare non potest: ergo neque in transgressione talis precepti, homo peccabit.

Ad hoc argumentum respondeo negando sequelam quo ad vtramque partem: neutrum enim inconveniens sequitur ex necessitate auxilij efficacis: non 1.um, quia vt salvet auxilium sufficiens sufficit quod in hoc sit tota ratio proxima eliciendi supernaturales actus, non requirit auxilium efficax, nam revera in habitu charitatis et in habitu fidei, quæ sunt auxilia sufficientia ad amandum et credendum, antecedenter ad auxilium efficax est vera potentia constituit hominem in actu 1.º et proxime operativum suorum actuum supernaturalium, licet ad applicationem actualem indigeat auxilio efficaci, quod in nostra sententia solum prestat;

communem

mun. sdit applicantis actus 1. ad actum 2.

Hec 2. invenies seq. q. vt hoi imputet culpa violationis precepti, sat e huius auxilii sufficiens hire, qm vis n heat efficax: quare hoc n prepnot auxilio efficaci ad amandu, obligat precepto amanti, et sibi imputat violatio precepti, siqe tenet, posit, et n facit, quae q. de obligo, vt ingt D. August. lib. 6. cfess. cap. 1. n cadit supra nos, prgmo. tos auxilio efficaci, s sup nos, adiutos auxilio suffic. q. De precipit castitatem Presbiteris, qm sine ei auxilio n servabunt. et ide docet lib. 1. cfess. cap. 29. dicens, impat nobis ctinentia, dat q. iubes, et iubet q. vis. ex dictis, cstat iuste imput. hoi ad culpam transgressionem precepti, qm vis n heat auxilii efficax, nario requisitu ad ei adimpletionem, et hoi in o. ss. admittere e, sicut in o. ss. admittet, q. si hoc damnet sibi imputat, qm vis ad hoc vt salvet, sit naria prede. divina, quasm n e in ei potestate, ej si admittamus scia media, vt bene ratiocinat Vazquez 1. p. disp. 89. cap. 10. et nunc disp. 99. cap. 3.

Dub. Ultimum

Quaenam sit vera ratio concordiae inter divinam praedestinationem et creatam libertatem?

Supprono tamen certum de fide divinam predestinatione recte ccordari cu nostra libertate predestinatorum, s quenam sit et quomodo intelligat hec ccordia semper difficillima in Ecclesia fuit, quare Theologi in duos modos dicendi diviserunt.

1us. vero modum ccordie in eo sitam e q. De n heat decreta predefinitiva operationem liberam in singulis et quo ad oes ei circunstantias temporis, loci, et c. s tantu predefiniat in coi et quo ad substantiam, et supposita voluntate efficaci finis in particulari, vg salvandi Petrum, heat decretum cferendi illi media naria ad eliciendos act bonos, sive istos, sive illos, qs in beatitudine dirigi cat, s n decernat aliquem actum in particulari, n tn decernat circunstantias illius, s illos relinquat voluntati Petri, ut p. vt voluerit, ipse operet, ad eum modum, quo aliqui Theologi explicant libertatem in opib. preceptis Xpto Dom. cum impecabilitate ipsius, q. scit precepta n cprehendebat opus cu oibus circunstantiis.

S iste modus displicet: q. ex illo sequeretur humanus actus in particulari et quo ad circunstantias esse pret intentionem Dei, q. nc pbo, n ide e alid fieri pret intentionem agentis intellectualis, atq in certo predefiniri, nec determinate intendi a tali agente: s si Deus n het decreta predefinitiva, quo certo et determinate vel-

lit

vellit et prediffiat circunst. petuz hum. ita istos act. q. ad illas circunst. essent preter intent. Dei, hoc tm derogat perfectioni voluntatis divinae q. imperfectio agentis intellectualis e agere aliq. preter intent. hanc rez cum aliis bene explicat Nost. Alvarez lib. 3. de auxiliis disp. 22.

2us modus illorz, q. admittunt scie media, q. quidz asserunt q. humanae scie scilicet verum nostre libertatis cu certitudine divine predest. q. Deus previdit p hanc scie liberam coop.one predestinatorz antequam illos predestinasset. i. e. iste mus n e admittendus q. falso nititur fundato, vt vidimus dubio anti.

Quare dic e, q. vera rõo concordie desumit ex efficatia divinae volunt. det eius decrete predeterminantis nostras voluntates independent a prescia futuri vsus liberi arbitrii prius cognita. ita docet D. Th. in hoc art. et sup. q. 22. art. 4. et q. 19. art. 8. et 3. a q. cap. 4. et alibi sepe. quat. docet duo: 1um e tanta ee efficatie divine voluntatis et providentie vt n solu attingat substm effus, i. e. sem. rez realem ipsius ac pinde n solu facit vt nostra volas vellit, i. e. vt libere vellit et contingent. q. libertas siue contingentia e mus realis nostre volitiones. = 2m e, q. divina prescia siue providentia n imponit necessitate rebus prescitis et provisis, q. e caa 1a effectus n. imitat. oditiones causarz 2s ac pinde bene post caa 1a et sua efficace et determinata producere effum contingenter ppt. oditione causarum 2s, a qa proxime dependet effus, et quarz oditione imitat.

Ex qua docta duplex argm p nostra ssa. desumit: 1m n ex maxima efficatia divine volatis nascit, q. causet effus n solu q. ad substa, i. e. q. ad modu. ita vt si effus e caa creata naria, causet a Deo nario x a modu ipsius cae, et si e caa libera causet libere x a modu libertatis. q. toto expresse affirmat D. Th. locis citatis: q. cu efficatia diu. volatis optime compatit libertas volatis create.

2m asse e, n effus n imitat odit. cae 1ae s. causarz 2s, que manent illesie q. ad mu natalem operandi, scet libere, l. nario, n obstante efficatia cae 1e: q. cu hac optime compatit libertas nostrorz actuz, et oditiones nostre volatis que e caa proxima illorum. = Plura ad veri resolut. tradita opponunt quamplurimi doctores auctores quorz rigorosum examen ptinet ad tractatu de auxiliis, et es ex professo tractat in mata de scia media, nunc aliq. breuit. dicemus, vt species ille in memoriam revocent.

Arguit 1o contra nostram sententiam: qui post destruere tm nex. eialis, potest eti esialem nexionem destruere: q. qui post destruere tm actionem esialit reppuit, q. ipsam actionem possit destruere; et q. post destruere

truere sub[illegible] essalit' impertum ab aliquo mo, modi est destruct^m in sua potest^e
stinet; et q potest destruere ob[illegible] alicuius potentie, valet etiam ipsam
potentie destruere; at decret Dei, pot efficax dicit onexione essalem cum
actu amoris, vel, vt existente, l. vt extituro, et Voluntas poteris destruere
existentie actus decretati, post est destruere onexione essalem decreti cum ipso
et coent. ei efficatie, que in tali onexione consistit, l. e overso, si efficatia decreti
a nostra potestate n sit auferibilis, l. evitabilis, similiter existentia actus
n erit auferibilis, l. evitabilis ab ipsa.

R ad arg. 3 concedendo mai^m et min^m, et distinguo coens, si sit pota
ad destruct^m actus, compositibe cum opposito actu, l. decreto, concedo coam, si sit po-
ta ad destruct^m actus sm se, et divisibe, nego coam: itaque sicut pota ad odium,
qm het volas p instanti, quo amat, n arguit pota ad oponendum odium cum amo-
re, s e pota ad odium sm sibi essalem, ita similiter pota qm het volas ad nego-
nem amoris in instanti, quo amat, n e pota ad destruct^m onexionis decreti
cum amore, q n e pota ad tales negonem oponendam ex supposit^e decreti exis-
tentis onexi cum actu, s e pota ad talem negonem sm se acceptam.

Hoc pro nunc sufficiat, advertendo tn, q totum fundamen-
tum contrariorum opponit expresse menti D. Th. q sup. q. 19. art. 4. secun-
dum argutum ita opponit: ois causa, que n pot impediri ex necessitate su-
um effum oducit: s volas Dei n pot impediri: ergo rebus volitis necessit^m
imponit. Cui argutu his verbis respondet. = Dicendum q ex hoc
ipso q nihil voluntati divine resistit, sequitur q n solum fiant ea que Deus
vult fieri, s q fiant otingenter l. necessario, que sic fieri vult. q expressit
oassumptum contrariorum. n cum min arguti asserat volatem Dei a nobis
impediri n posse, illam D. Thomas n negat, s diluit argutum concessa
maiori, immo inevitabilitatem voluntatis divine, q fundato sue solutionis
assumit ad astruendam otingentiam et libertatem; cum tn contrarij idem fun-
damentum assumant, ad pbandum, q in nostra sententia lae=
dat libertas. = , s vt exactius hec mata nostra intelligat,
et quomodo reprobis imputet peccatum, quo mereant supplicium eternum,
dubitat an Deus oferat omnib reprobis auxilia sufficientia ad
salutem.

Dubitat.

Vtrum Deus oferat omnib reprobis auxilia sufficientia ad salutem?

auxi=

Dubitatur.

An Deus conferat omnibus reprobis auxilia sufficientia ad salutem? (2

Auxilia sufficientia ad salutem vocant ea, quae homo potens constituit potentia antecedenti ad salutem consequendam, auxilia autem efficatia sunt ea, quibus de facto homo consequitur salutem, et quod auxilia efficatia reprobis negari, ita certum est, sicut certum est illos de facto salutem aeternam non consequi. = Tota ergo difficultas est de auxiliis sufficientibus, an scilicet aliqua reprobis negentur a Deo, et consequenter negotium illorum sit ex suis reproborum, an vero omnibus concedantur, qua in re ut certa ab incertis separemus, ea, quae sine controversia sunt apud theologos, breviter supponenda sunt.

Supponendum est omnibus reprobis tam parvulis quam adultis Deum providisse remedia sufficientia ad salutem saltem in causa remota: quod probatur 1°, nam ad minimum hoc requiritur ad salvandam illam voluntatem, qua Deus omnibus hominibus salutem desiderat, et conditionem reproborum, quandoquidem in hac vita ab hominibus damnatur, et ab homine in puris naturalibus condito. = 2° nam Christus pro omnibus mortuus est, suaque merita pro omnibus obtulit, ut constat ex illo Pauli ad Timoth. 2. ipse est propitiatio pro peccatis, non pro nostris tantum, sed pro totius mundi: unde passio Christi oblata pro omnibus, ita est causa sufficiens omnium, quod quantum est ex se continet omnia remedia necessaria ad illorum salutem: ergo Deus dat omnibus reprobis media omnia sufficientia ad salutem, saltem in causa remota.

2° apud omnes certum est, quod quotiescumque adulti obligantur inexcusabiliter ad aliquod supernaturale praeceptum datur illis supernaturale auxilium sufficiens, et probatur quia nemo enim peccat in eo quod vitare non potest; at si Deus homini non conferat auxilium sufficiens, instante supernaturali praecepto, est impotens ad illud implendum: ergo non peccavit in non adimplendo; et consequenter stare nequeunt haec duo, nempe quod homo inexcusabiliter ligetur praecepto supernaturali, et quod Deus illi deneget auxilium supernaturale sufficiens.

3° est certum apud omnes non negari a Deo hominibus reprobis auxilia sufficientia ad salutem, nec singulis momentis conferre, 1a pars supposito constat, quia non omnes reprobi excusari possunt ab obligatione imposita per legem supernaturalem, alias nullus reprobus in illius transgressione peccabit, at inexcusabilis obligatio praecepti supernaturalis supponit prius et auxilium sufficiens, ut vidimus in 2° suppositione: ergo non omnibus reprobis negantur a Deo auxilia sufficientia. = 2a autem pars suppositionis sic ostenditur, quia collatio auxiliis sufficientibus pro omni momento necessaria non est ad supernaturalem providentiam, quam Deus habet de reprobis, immo neque ad illam quam habet de electis, sed sufficit pro certis occasionibus dari: ergo continua collatio supernaturalis auxilii asserenda non est.

Denique omnes disputantes fatentur, quod si dari sit, quod offerri in communi, Deus omnibus hominibus dat auxilia, seu remedia sufficientia ad salutem, quod esse de fide docet docet Magister Bañes, et patet ex primo nostro supposito: offerre namque in communi remedia sufficientia ad salutem, est Deum instituere remedia ex se potissima omnibus; at Deus pro omnibus instituit sacramenta in Ecclesia, et pro omnibus Christum misit. ergo. =

Aliquando tamen dare accipit aliter, nempe ut correlativum est ad recipere ...

q. tam

9ª Qm dare accipit alit, nempe est correlativum est ad recipere, et remedia ista de facto homib. non possunt nisi applicata, et in ipsis recepta, ingens controversia exurgit inter theologos, an Deus det repbus auxilia sufficientia ad salutem ita ut recipiant in illis l. illis applicent l. saltem sint applicabilia per liberam facult. propriam in adultis, l. alienam in parvulis.

Circa quod tres reperio ss. 1ª docet oibus repbis tam parvulis qm adultis dari à Deo in sensu explicato media sufficientia ad salutem. hanc tenet Suarez lib. de prædo. cū reprobo a cap. 1. vsq ad 9. Bellarm. lib. 2. de gra. et lib. arb. cap. 15. — 2ª st. distinguens int. adultos et parvulos asserit illis modo prædicto media suffa. ad salutem conferri, sec. autem istis. hanc Vazquez disp. 97. et plures alij relati ab Alarcon tract. 4. disp. 4. et 5. cap. 1. et 9.

3ª affirmat non oib. repbis, et adultis media ad salutem suff. conferri. sequ. Banes in pres. dub. 2. Albeldo disp. 77. seu 3. Num. 3. p. q. 86. art. 1. dub. 2. Albarez disp. 112. de auxilijs n. 13. p. cuius explicatione sit.

1ª D. plures sunt parvuli, quibus Deus non dat media suff. ad salutem in sensu explicato, sed ut proximè applicabilia per aliquam diligentiam, ita ss. 1. 2. et 3. sententiae auctores, et ostenditur 1º ex D. Aug. lib. de dono persev. cap. 12. illis verbis: quid dicam quod parvul. antequam illi per ministerium baptizantis succurri possit, spirat; plerumque non festinantib. parentib. et paratis ministerijs, ut baptismus parvulis det. Deo non volente non dat, qui eum parvulis in hac vita non tenuit ut daret. ita dicuit D. Th. in 4. dist. 6. q. 2. art. 1. quæsta. 1. ad 1. at parvulo in casu ab Aug. expresso non potuit humana diligentia succurri ut illi applicaret baptismum, qui respu. parvuli est unicum medium ad salutem sufficiens: ergo aliquibus parvulis Deus non dat media suffa. ad salutem, ut sit proximè applicabilia per humanam diligentiam.

2º D. parvulo morienti in utero non humana diligentia applicabilis est baptismus, eo quod capax illius non sit nisi iam nat. ex utero, ut docent Scholastici cum Mag. in 4. dist. 6. et theologi cum D. Th. 3. p. q. 68. art. 11. at quod puer moriat. in utero et sic posset quoque ex humana culpa aut aliquo facta humana diligentia vitabile pervenire, multoties tm pervenit ex sterilitate seminis, aut ex natali matris aut fetus infirmitate, quæ ex humano arbitrio non dependent: ergo in his casib. non est provisum parvulis baptismus humana diligentia applicabilis.

Si opponas: Deus vult omnes homines salvos fieri 1ª ad Timoth. 2. quam voluntatem, et si Vazquez neget parvulos comprehendere, id tm Aug. affirmat lib. 4. contra Julianum cap. 8. et probat ex eo quod alias Xptus redemptor omnium parvulorum non fuisset, cum illius redemptionem excedat debite voluntatem generalem, qm De-

us

ut hec de salute hominum, at ex vi huius voluntatis, etsi efficatia media omnibus ad salutem non conferant, bene tamen sufficientia: quia ex vi illius preparat Deus parvulis media sufficientia ad salutem, et commune baptismum, ut humana deligentia applicabilem, quod unicum remedium a Christo pro parvulis institutum.

Hinc ad argumenta omissis varijs solutionibus Distinguo minorem: conferunt auxilia sufficientia offerunt scilicet, et pro omnibus absque ullius executione constituunt, concedo minorem; conferunt, id est applicant, et intra in omnibus reciprunt, nego minorem, et eam; itaque ex vi illius voluntatis necessarium non est, ut eadem modo omnibus exhibeant media sufficientia ad salutem, sed diversimode, nos autem duicitatem attendimus; ista tamen quidem illud de facto applicandum quidem baptismus illis, scilicet quod de facto lavacro regenerationis abluunt, alijs autem solum ut proxime applicabilis per humanam deligentiam, illis videlicet qui ex negligentia hominum non fuit applicatus, alijs denique nec ut applicatus nec ut aliqua deligentia applicabilis, sed ut pro illis quod est ex parte Dei institutus, eius oblatus, et per merita Christi quo eorum sufficientia debeat.

2a Dico: non dat Deus omnibus reprobis adultis auxilia sufficientia ad salutem pro ut dare correlativum est ad recipere, ita autem 3. quod et ostendit 1o ex Conc. Trid. sess. 6 cap. 12 illis verbis: Deus sua gratia semel iustificatos non deserit nisi ab eis prius deserat. quod est docet Ciprian. lib. de ordine Domini et medico. Bernardus lib. de anima cap. 7. et August. lib. de natura et gratia cap. 26. post medium, quam desertionem non de subtractione habitualis gratiae, sed actualis auxiliantis intelligendo esse docet Vazquez ubi supra et plures alij ex nostris; at non intelligit de subtractione gratiae auxiliantis efficatis, cum hec absque hominis culpa proveniente multoties negat a Deo, quod de gratia auxiliante sufficientia, et ceteris et non homini iustificato auxilia sufficientia numquam negent, non interveniente peccato, illo tamen precedente aliquando negant.

2o probatur Dico ex D. Th. ex 2. 2. q. 2. art. 5. ad 1. quod ita procedebat: nullus tenetur ad id quod non est in eius potestate; sed credere aliquid explicite non est in hominis potestate; quod cui argumento respondet D. Th. dicendo quod si in potestate hominis esse dicatur aliquid, excluso auxilio gratiae, sic ad multa tenetur homo, ad quae non potest sine gratia preparante, sicut ad deligendum Deum et proximum, et credendum articulos fidei, sed tamen hoc potest cum auxilio gratiae, quod quidem auxilium cuicumque divinitus datur misericorditer datur. quod quis non datur ex iustitia, non datur in penam precedentis peccati, saltem originalis; at D. Th. loquitur non de gratia efficaci, sed de sufficienti, cum illa multoties negetur absque culpa sufficientia; et sentit gratiae sufficientis ad amorem et fidem, quae necessaria est ad eternam salutem, aliquibus hominibus negari in penam precedentis peccati.

3or probatur Dico: parvulis negat Deus remedia sufficientia ad salutem, ut vidimus conclusione precedenti, et fatetur maior Theologorum pars: quia et adultis negat Deus aliquando auxilia sufficientia ad salutem. quod conceditur quia ut inquit Augustin. lib. 4. contra Julianum cap. 8. Deus non est benevolen=
hior

tior impiissimis hoibus ppria repugnantibus volutate qm innocentissimis par-
vulis q ppria voluntate n repugnant saluti, et sola originali ss
infectis: et si Deus parvulis aliquando in pœnam peccati origina=
lis negat remedia ad salutem sufficientia infinita, illis cur
n dicemus aliquando adultis negare auxilia ss qq possint adipisci
salutem in pœnam tantæ multitudinis peccatorum.

tz est, n Deus n solum adultis sed parvulis salutem ætnam desiderat, ut obst
ex August; at hoc n obstante aliqdo illis negat remedia ad salutem: ergo licet Deus
oibus adultis ætnam salutem desideret, aliqdo eis negabit auxilia sufficientia ad ei assequtionem

℟ disparem esse rõem int parvulos et adultos desumptam ex eo q parvuli
sola pœna damni puniunt, adulti autem pœna damni et sensus; et ideo n mirum q illis
media sufficientia negent, utpote mitiori pœna puniendis, sec autem istis. =
2° ℟ aliam assignando rõem, q licet medium, q parvulis negat, n est ut sufficiens, sed
ut efficax, nempe Baptismus, q applicatus subito efficacit culpam expellit, et
gratiam causat; cum autem Deus ex vi providentiæ generalis n teneat ad efficatia media lar-
giendum, hinc fit q possit parvulis baptismum n applicabilem restringere, adultis
autem n possit gratiam sufficientem negare.

Sed nulla ex his solutionibus satisfacit, et ad 1am facit, q sicuti peccato
originali pœna damni debet, ita psonali pœna sensus: ergo sicut Deus, pœna ori-
ginali prævisa, in illius pœnam, absq ulla crudelitatis apparentia, negat par-
vulis auxilia suffa ex fine puniendi illos pœna damni peccato originali de-
bita, ita poterit absq nota crudelitatis, et absq insuavitate providentiæ, prævisa cul-
pa psonali, negare adultis auxilia suff ex fine puniendi illos pœna
damni et sensus, debita peccato psonali. = deinde 2a solutio reiicit. =
n licet baptismus applicat subito, sit medium efficax ad remissionem culpæ et
infusionem gratiæ ad salutem tn assequendam, n est medium efficax sed sufficiens:
si n illud Deus aliqdo negat, negare et poterit adultis auxilia sufficien-
tia ad salutem;

Denique particularit suadet 3° q fides supnaturalis misteriorum
naria est ad salutem; at pluribus rebus negat Deus auxilia suffica ad creden-
dum supnaturalia misteria ergo illis negat auxilia suffa ad salutem. cõa est legit,
maior de fide. minor autem prob., ex cõi Theologorum sa ex 2.2. q.1. art.1. cy-
serente dari in illis hoibus, ad quorum aures prædicatio Evangelii n venit ne-
gativam infidelitatem, seu ignorantiam invincibilem misteriorum fidei, qm ita
docet August. lib. quæst. novi Testam. q. 67. et tr. 89. in Joan. et lib.
9. de nata et gria cap. 4. et D. Th. 2.2. q.1. art. 2. et ibi Caiet. et alii expo-
sitoribus D. Alexandrum, Bonavent., Guilielmum Parisiensem et Gabrielem.
at nisi istis hoibus neget Deus auxilia intra suffica ad credendum, infide-
les negativi n erunt, sed culpabilit misteria supnaturalia ignorabunt, cum pos-
sint credere, et ad id teneant, et consequenter in n credendo peccabunt: illis

- illi negat De aux suff ad cred, et coent aux suff ad Salutem.

Huic arg, q in hac p potissimu e R D. vij auct, q licet infidelib negatibus n dent auxilia pxima suffic ad credend, et ideo in n credendo n peccent, dant tm illis aux suffa remota, qq si bene utant, infallibilit Deus pleniora aux ad credendu necessaria donabit. ex quo satis segr neg aliqq repbis aux suff pxima ad salutz, n autz suff remota.

5 D: q habenti auxiliu remotu sufficiens ad aliquem actu, et si careat pximo, imputat ad culpam omissio actus. i. x hanc sibi hoibus ad quoru aures praedio Evangelij n venit, dant aux suff remota ad cred. fi et si negent pxima imputat eis ad culpam n credere et coent infid negatibus n d. coa e bona; qnq alte docent plures theologi, quos refert, et segr idem ma e Vnic. de auxilijs, ea ductus roe, q mente hens auxiliu remotu, haeret in sua libera potest pxamu: q es actus; et coent libere et imputabilit illu omitteret.

Cd nostram 2am Arguunt 1 Auctes D. vij oferentes varia testa generalit: 1s ex generalitate illuminaconis divinae explicata illi. Joan. cap 1. illuminat oem hoem venientem in hunc mundu, quod n sit de illuminone p lumen natale, i. e de illuminone graa intelligunt Chrisost. hom. 13 in Joan. Cirilus Alexand lib. 1. in Joan. cap. 11. et Jeron. sup illud 1 ad Galatas, cu autz placuit ei q me segregavit. et D. Th. ibi lect. 5. q oes hoes supnatalem illustrionem recipiunt. et coent null erit repbus, cui neget a Deo oe auxilium supnatale sufficiens.

2s Test desumit ex generalitate vocaonis divinae invitate oes, ut ad se veniant. Math. 1. Venite oes, q laboratis estis &. et Isaiae 55. oes sitientes venite ad aquas. et Joan. 7. si quis sitit, veniat ad me. et Math. 12. quoscumq inveniritis, vocate ad nuptias; at indignu e Deu ad se hoes vocare, et oia aux suff ad veniendu negare. q nulli negat aux sufficientia oia ad salutem.

Rs ad 1. Test ex D. Th. ibi lect. 5. illuminari p Verbum, posse intelligi dupliciter: 1 de lum. naturalis cognits de quo Ps. 4. dicit, signatu e sup nos lume vult tui Domine. 2 de lumine graa, de quo Isaiae 6. dicit. surge illuminare Jerusalem, q lumen [illegible] oes hoes venientes in hunc mundu illuminent p Verbu, i. q de oes intus recipiunt q e lume roe naturalis derivatu a Verbo: n t lume intelligat 2 mo, pot predictu Test exponi tripliciter: 1 in Origenem de oi hoe veniente in mundu n solam p creationem, i. in Ecclesiam p fidem, et sic verum e oem hoem venientem in hunc mundu, i. e venientem in Ecclesiam p fidem illuminari lumine graa. = 2 in Chrisost. oes venientes in mundu p creat a Verbo illuminari q e de se, i. de sui voluntate autem, ex quo oes inte recipere illuminonem supnatalem n segr.

3.

3° sm August. exponit, ut ly oes sit distributivum ad modo, ita ut sit sensus, q illuminat oem hoem n simpr, s oem hoem, q illuminat, q nullus nisi a Verbo illuminat lumine griæ, hæc D. Th. ibi, fere ad Verbum. Unde colligit qm falso d nostrq sentq in ment' prædicti testimonij adducat, cum nihil p illa expressi docere poterit.

Ad alia test. generalit dicitur Vocationi indicantia dicat intelligi de Vocatione ad legem, et qd ad legem nae oes venientes ad usu rois vocant, ad legem aute griæ oes vocant, qd e ex pte Dei, et sm Volunts ante, n autem Volunte cosequente efficacem, et n tiens lex griæ seu supnatalis fuerit promulgata, s ad aliq in visibilit ignorata ex quo nihil c nos.

Argunt: si aliq nobis oem griæ supnalm negaret maxime illis, ad quorum aures prædicatio evangelij n venit sicut gentilibus in remotis locis degentibus, at ijs cofert Deus supnatales illustrationes qq n bene responderant, paulatim disponent ad fidem, et a Deo, l. ab Angelo, gratiosis moniss instruerent eis fide credenda, et pxime auxiliabunt, q nullum e respb, cum Deus n cofert aliqua aux. supn. remota saltem suff ad salutem. Prim. in quæ e dist ostrs pbatur ex illis Verbis Ap. ad Rom. 1. revelat ira Dei de cælo sup oem impietatem, et iniustia hoiu eorum, q veritm Dei in iniustia detinent, q q notu e Dei manifestu e in illis etc. invisibilia n. Dei p ea quæ facta sunt intellecta conspiciunt, vbi Lum log de Philosophis Gentilibus tenet eos intell. prætr Deum, et si hunc locum tanquam de genit natali intelligat Sanct. interpretatim poste de supnatali illustratione colligit ex Angelico sup illis locis Verbis; Dominus manifestabit, ide natalis n solis nos pfuit Deus quotidie adiuvit, ne sola n nata sufficere videntur et ex D. Th. ibi lect. 2. Ubi ait, manifestabit l. interius infundendo lumine, l. exterius ppponendo visibiles creaturas, et ex Aug. lib. 2. de serm. Domini in monte, ubi explanat hanc illustratione noie illustratis, q supnatalis illustratio indicat.

2° illa min ros d sumpta ex illis Verbis Ap: q Phil inexcusabiles a Ap. dicunt, eo q neglectis idolis, Deum verum n adorarunt, at nisi essent a Deo supnatalit illustrati et adiuti forent excusabiles, cum ad impletem præcepti difficilis, quale e veri Dei adoro, et idolorum ctemptus, vires natales n sufficerent absque dicto griæ ut tenet cois Theolog. 4: sp ex mente Ap. colligit barbaros Philosophos supnatales illustrationes et aux intra suff recipere.

Ad arg. neg min. ad 1. pbatione ocedo Ap. loqui de Philosophis Gentilibus nequaquam eis ocedere supnatale Dei cognit., sed tantum natalem q docet D. Th. ibi lect. 6. his Verbis: fuit n. in eis, q pter aliq vera Dei cognitio, q q notu e Dei, id e q cognoscibile e de Deo, ab hoie, et tum manifestu e illis, q est sup eundem locum notavit Caiet hinc pbans eos q n dixerit Ap. illis revelabit, s illis manifestavit gio tum mo indi-

indicat loquuntur fuisse illis de omnibus supernaturalibus, vel naturalibus, ratione ex
roe, qua illis probat notitiam, quam praedicti Philosophi habuere de Deo, quae licet
invisibilia Dei per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciunt: cognitio autem habita ex cre-
aturis de Deo, naturalis est, non loquitur textus de cognitione supernaturali, vel de natura-
li, qua naturae ducta possumus scire de Deo, scilicet quod sit unus, omnipotens, infi-
nitus et immensus, et adhuc dicemus quam cognitionem Philosophi Gentiles
in iniustitia detinuerunt, quae ipsa inclinaret ad exhibendum cultum soli
vero Deo naturaliter cognito, Philosophi non sicut Deum glorificaverunt, sed a Dei
veri cultu aberrantes, ad idolorum cultum diverterunt.

Nec oppositum huic resultat ex probationibus factis vincunt: non quidem, primo
ex Anselmo, verbis enim antiquis expresse tradit nostram interpretationem, sic dicens
itaque quod notum est Deo, manifestum est illis, scilicet in illis, id est in cordibus eorum, quam vis ex-
terius in opere ipsorum non appareat, habent enim in se, unde cognoscant, id est na-
turalem roe, quo nihil clarius potuit asserere pro nostra interpretatione: unde quod ad-
dit, scilicet quotidie adiuvat, est intelligendum de adiutorio naturali tam intro quam extra,
quod satis explicuit sic dicens, Deus illis manifestavit, id est dedit creaturarum
per naturalem roe intellexerunt quod hoc non est creator, quod creat.

Ad 2. probationem D. Th. dicimus, quod verbum a nobis adductum satis explicuit
de quo lumine loqueretur, scilicet naturali, ratione, quod infundit eis Deus: ex mente D. Th.
est Dei manifestare interius infundendo lumen naturale, quo possent interius
et exterius per creaturas visibiles in ipsis Deum ut in libro cognoscere. =
Ad 3. ex illius dicimus, quod nomine illustrationis etiam significari posse manifesta-
tionem naturalis Dei per creaturas. = Ad ult. ex roe dicimus, quod ipsa maior, neque minor,
ad cuius probationem dicat gratia requisita ad opus nimis difficile non evitabile,
supernaturalem, vel naturalem naturae lapsae indebitam, hanc autem non negamus Gen-
tilibus ceterum non esse sufficientem ad disponendum ad iustificationem prime aut
remote, de quo in materia de gratia.

3º Arguunt rationibus theologicis, ad probandum conferri Gentilibus
a Deo supernaturales illustrationes, nam singulis Gentilibus praefecti Angeli custo-
des, ut fert communis sententia cum D. Th. infra q. 113. at, nisi Angeli excitare possent
in Gentilibus illustrationes supernaturales ducentes ad salutem, inutilis esset
illorum praefectura et custodia, ergo etc. = 2. est, quia Deo decorus est adhibere ea
providentiae ratione, quae ipsius misericordiam, iustitiam, desiderium salvandi homines,
atque redemptionem Christi magis commendat; sed talis est providentia, quae omnibus Gen-
tilibus supernaturalem gratiam largitur: ergo etc.

3. est, quia nullum impedimentum potest assignari in Gentilibus ut a Deo
supernaturalem gratiam recipiant, ergo illam non recipere, si volunt Deo eam adiiciendam,
de quo id apte credendum non est. Probatur ant. quia forte plura sint peccata Haereticorum
quam Gentilium, et tamen Deus Haereticis supernaturales illustrationes largitur, nec po-
test impediri ignorantia, quia a Deo cohibetur naturalibus virtutibus, de praemio et poena
bono-

bonorum et malorum operum, ipso naturae lumine non sufficienter instructi, et absque illo miraculo possunt erga ipsa obiecta excitare cogitationes supernaturales, et consequenter nullum impedimentum ex parte illorum meditari potest, ut supernaturalem gratiam auxiliantem recipiant.

4a ratio est: quia infidelibus sufficienter proponit ex parte doti veritas fidei ab aliquo ministro Evangelico, simul a Deo infundit supernaturalis intra illustratio ad credendum sufficiens, alias esse res fidei sufficienter propositas inculpabilis ignorantia daret, quod theologi non admittunt: sed ex proposita sufficienter ex parte doti rationes motiva virtutum moralium infusarum excitat simul intra supernaturalis illustratio, sufficiens ad illarum actum; hypsiis, sed post infidelibus ante fidei notitiam sufficienter proponi rationes motiva virtutum moralium infusarum: sed ante fidei notitiam conferuntur infidelibus auxilium supernaturale. Probatur minor, virtutum infusarum motiva non distinguuntur a virtutum naturalium motivis: sed motiva virtutum naturalium post ante fidei notitiam sufficienter proponi, sed quoque motiva virtutum infusarum.

Confirmatur: quia minister Evangelicus intendens gentilem ad fidem disponere, posset illi continentiam suadere, at hic persuasionibus adiuncta esset supernaturalis illustratio, sicut persuasionibus eiusdem ad res fidei credendas est annexa ex missione divina intra illustratio ad credendum sufficiens: sed posset ante fidei notitiam infundi infidelibus gratia supernaturalis auxilians = quibus rationibus possumus addere alias rationes desumptas ex eo quod Christus Dominus est caput omnium infidelium docet D. Th. 3. p. q. 8. art. 3. et proprie est capitis in sua membra influere: quo esse dominus caput non est, quia in illos non influit gratiam: sed influit Christus in infideles aliquam gratiam, et consequenter supernaturalem gratiam ad minus remote sufficientem ad salutem recipiunt.

Ad 1. ex his rationibus concessa maiori, nego minorem quia ut inquit D. Th. loco in argumento citato art. 4. ad 1. sicut presciti et infideles non privantur auxilio interiori naturalis rationis, ita etiam non privantur exteriori auxilio, doti nempe huius divinitus concesso, scilicet custodia Angelorum, quod quidem et si enim iubeant quoad hoc quod vitam aeternam bonis operibus mereantur, iuvant tamen quo ad hoc quod ab aliquibus malis detrahant quibus et sibi ipsis et aliis nocere possunt, nam et ipsi daemones arcent per bonos Angelos, ne noceant quantum volunt. Verba sunt D. Th. ex quibus duo habemus: 1um est quod ut custodia Angelorum pro infidelibus frustranea non sit, non requirit quod excitent illustrationes supernaturales iuvantes ad opera proficua ad salutem, sed sufficit iuvari ministerio Angelorum ad bonum morale efficiendum, et pauciora committant peccata, ut minus in inferno puniantur.

2um est Angel. Doct. sensisse infideles ministerio Angelorum non instrui de supernaturalibus, si namque sentiret oppositum, facilius argumentum dissolveret, dicendo quod licet Angeli non instruant infideles ad opera merentia, dato quo tamen instruunt ad opera disponentia remote saltem vel sufficientem, et quod id argumentum militat in pueris, qui in instanti animationis fetus Angeli deputantur ad custodiam, docet Angelicus Doctor ibi, art. 5. et in 2. dist. 42. art. 3. ad 3. et 4. argumentum quod li-

q licet n̄ sint ꝓ tunc capaces illustrationu̅, immò nec sacramentorum; possunt tn̄ dæmon illorum complexione̅ deteriorare, ut proximi ad peccatum inclinent, et ut ab hoc et alijs malis dæmones arceant, Angeli custodes parvulis deputantur; quamvis et infideles supernaturales illustrationes minus Angelorum n̄ recipiant, q tn̄ possunt magis et minus peccare, plura et pauciora bona moralia efficere, n̄ est frustranea Angelorum custodia, ut illos ad bonum intra suum ordinem moveant, a malo detrahant, dæmonesque arceant, ab illis dæmum, quæ ad inferendum illis maxime inclinant.

Ad 2. nego min. sicut enim n̄ magis commendat attributa enumerata, et Christi redemptionem, sed hoc ad gloriam ducere, quibus quæ gratia sufficiente proxime largiri, et quibus parvulis proxime baptismum applicari, quamquam plures ex hominibus aliqua deficiant, et aliqui gratia proxime sufficiente careant, et pluribus parvulis baptismus negetur; ita neque ex hoc quod omnibus supernaturales illustrationes cedant, magis commendant sapientia et misericordia Dei et Christi redemptio, cuius ratio est, quia Dei misericordia et redemptio Christi sufficienter monstrat pro hoc, quod quantum est de se omnibus offerat gratia sufficientem, et si pluribus non applicet in pœnam peccatorum, ut in illis iustitia ostendat, et magis erga alios, quos recipit misericordia, splendescat, sicut in exemplis a nobis adductis accipitur.

Ad 3. dicat, impedimentum sufficiens esse peccatum, n̄ tn̄ impediens necessitans Deum, ut sufficientem gratiam n̄ conferat: quo et alijs maioribus ꝓ peccatis peccatis multoties concedit: inde licet ratio sufficiens ex culpa sumat, quæ quo ad suffitiam meret, ut homines n̄ solum supernaturali gratia, sed et ipso naturali esse priventur, ratio tn̄ efficax est divina voluntas, de qua absque ulla impietate nos credimus velle quod quosdam homines pro negatione̅ omnis supernaturalis gratiæ punire, sicut contrarij autem absque impietatis specie fatentur Deus in pœnam precedentium peccatorum aliquos homines gratia proxime sufficienti privare.

Ad 4. recto ante distinguo consequens: in homine fideli transeat consequens, in infideli nego consequentiam; et ratio habetur ex dictis, connexio namque interioris illustrationis cum exteriori pendet ex libera voluntate Dei, de qua iudicare nequimus nisi ex revelatione, Scripturis, aut ex dictis PP: cum autem ex Trid. et PP. habeamus, quod actus in ordine ad iustificationem esse actus fidei, consequens est, quod alij actus supernaturales n̄ nisi ab homine credente eliciantur, et consequenter gratia ad illorum elicientia soli fideli homini concedatur. Et sane, si argumentum aliquid vinceret, probat in nullo homine dari ignorantiam inculpabilem Dei auctoris supernaturalis. probatur, n̄ voce creaturarum Deus ut auctor naturæ sufficienter probat de illud Psalm. Cæli enarrant gloriam Dei: sed Deus ut naturalis cognoscendus omnibus hominibus sufficienter proponitur, et consequenter de mente argumenti sufficienter proponitur ut objectum fidei et supernaturalis cognitionis, si n̄ omnem sufficientem propositionem objecti comitatur gratia supernaturalis sufficiens, nullus est homo circa gratiam sufficientem ad supernaturalem Dei cognitionem n̄ concedat, ac proinde nullus erit, qui ignorantia inculpabili Dei auctoris supernaturalis laboret. ex dictis ad confirmationem constat solutio.

ad

Ad Ult.am 3.am Proem (supp.do id, ee. iungi Xpto capiti et influxu supnatalem ei recipere) R.o ex D. Thoma loco alleg.to ad 1. q. illi, q. si infideles, et si actu n. sint de Ecclesia, st tn de Ecclesia in pota, que qdem pota fundat 1.o et principalit in Virtute Xpti, que e sufficiens ad salutem totius humani generis: sex qq. infra scessa maiori, distinguo min.rem: influere actu, 1. pota, scedo min, actu semp, nego min.em, et csam; insto que afs.m, tu in parvulis, tu in adultis presatis, amentibus, quorz Xptus e caput, et tn nullu supnatalem gria actu influit in illos.

4.o Arguit: oi hoi, qmdiu e in hac vita, pot salvari, alias esset extra statu salutis, sicut illi, q. st in stu damnationis, at salus hois n e possibilis nisi p griam: q. oi hoi, qmdiu e in hac Vita, dat gria supnatalis sufficiens. =

Ne. ex Banes ubi sup. solut. ad Ult. scessa mai, et min.i nego csam, in sensu D.ri, sicut illa csa n dat; oi hoi, qmdiu e in hac Vita, pot credere, at n pot credere nisi p griam: q. oi hoi sfert gria ad credendu sufficiens: et rao e, q. Vt hoi dicat potens salvari, sufficit q. licet n heat grias dantes potam, possit tn illas recipere, et Deus n possit illas sferre, q. totu verificat de hoi, qmdiu e in hac vita, et ideo vere dat posse salvari.

S.d dices: licet hec docta sit vera, lq.do de auxi efficaci, q. n dat potam, s supponit et ad actu applicat, n tn e vera de gria suffic.ti dante potas: q. solutio nulla e. p dnt, effus frali.i pressens absque gria prei, seu existenti dari n pot, at posse sequi salute e effus frali.s grie suffic.tis: q. n stat vere affirari de hoe, q. sit potens adipisci salutis, qui vere affret here in se receptas grie sufficientes.

R. ex alia docta Mag.ri Banes ibi notab. 2. ante 6. Dr, posse dici dupliciter: 1.o extrie, ab extra pota alteri, 2.o intrie roe 1.i actus in subto existentis, pportionati ad id, q. possibile dat. qua docta supp.ta nego seq, ad pb.m distinguo min.em, posse sequi salute, pota hoi intra, e effus frali.s grie suffic.tis, scedo min.em, pota extra, nego min, et distinguo csq; n stat affirari, q. possit hoi salvari, p potam intre, absque gria suffic.ti recepta, scedo csq, p pota extre, nego csq, et hanc sola nos damus infidelibus, et auxi.o destitutis, qmdiu st in hac vita, fundata principalit in pota Dei, et Virtute meritoru Xpti, et min.i prialit in arbitrii libertate, ut docuit D. Th. 3. p. q. 8. art. 3. ad 1.

S.d instabis: hoc mo Angelus, post lapsum, poterat adipisci salutis, et similit hoes q. st in inferno, u. posset Deus Angelu ad se svertere, si vellet, et possit damnatos ses ad poenitis reducere, illosq glorificari, in quo sistit posse salvari ab extra; et tn nemo dicet, Angelu post lapsu, si inflexibilis stituat et damnatos hoes ee in statu salutis: q. Vt de hoe, qmdiu e in hac Vita, vere affret ee in statu salutis, pota extra explicata, sufficiens oie.

R.o

Ad 1um potentia ad salutem, quam homines in hac vita concedimus, non fundatur solum in potentia activa Dei, id est in arbitrio liberum ad bonum et malum, quam Angelus post lapsum et homines damnati habent. = 2o Dico posse saluari ab extra stare dupliciter: 1o de potentia absoluta, 2o de potentia ordinaria. 1o modo possunt Angeli post lapsum, et homines damnati saluari, sed hoc non sufficit ut dicatur esse in statu salutis; 2o modo possunt homines salui, quamdiu sunt in hac vita, et hoc sufficiens quam ut dicatur esse in statu salutis. = 3o Dico homines, quamdiu sunt in hac vita posse saluari, non solum de potentia diuina, sed etiam ratione sufficientium meritorum Christi, quae ipsis fuerunt applicata, quo ad sufficientiam, et ut sic a Deo acceptata, et ideo vere dici in statu salutis, secus autem Angelus post lapsum, et homines iam damnati, quia illis Christi merita applicata non fuerunt adhuc quo ad sufficientiam, nec a Deo pro illis acceptata.

5o Arguitur: omnis homo, quamdiu est in hac vita, potest agere paenitentiam de peccatis suis; at sine gratia sufficienti agere paenitentiam non potest: ergo omni homini in hac vita dexistenti datur gratia sufficiens ut paenitentiam agat, et saluetur. minor constat, consequentia tenet, maior autem expressa est D. Th. 3. p. q. 86. art. 1. ubi ait, unde dicere quod aliquod peccatum sit in hac vita de quo quis penitere non possit, haereticum est erroneum.

Respondeo ex iam dictis, quod posse agere paenitentiam stat dupliciter: 1o per gratiam sufficientem intrinsece in subiecto receptam, 2o ab extra, potentia fundata in virtute gratiae conferibilis a Deo; posse igitur hominem agere paenitentiam hoc 2o modo, quamdiu est in hac vita, adeo certum est ut oppositum merito a D. Th. censeatur erroneum, non autem est certum omnem hominem, quamdiu est in hac vita, posse agere paenitentiam 1o modo, scilicet per gratiam intrinsece in ipso receptam, sed est sub lite theologica, utraque parte existente probabili; nos concedentes omni homini 2am potentiam, 1am negamus aliquibus, unde nec D. Th. nec veritati chatolicae opponimus.

Si dices: omni homini, quamdiu est in hac vita, debet convenire potentia ad paenitendum, supra quam fundatur obligatio ad paenitentiam de peccatis commissis; sed ad talem obligationem fundandam non sufficit potentia ab extra, sed requiritur potentia per gratiam intrinsecam sufficientem saltem remote, ut supra dicebamus. Haec solutio est nulla.

Ut clarius constet. Nota 1mo est legem aliquam obligare posse dupliciter: 1o inexcusabiliter, 2o excusabiliter, ad 1am obligationis speciem requiritur potentia per gratiam intrinsecam, ad 2am autem sufficit potentia ab extra, iam explicata. = 2o. Nota 2mo est paenitentiam de peccato duplicem esse, aliam de peccato ut est contra Deum authorem naturae, et aliam de peccato ut est contra Deum authorem supernaturalem, et quaelibet una sine altera non est possibilis potentia agenti, est impossibiles potentia antecedenti, saltem in homine ignorante invincibiliter Deum authorem supernaturalem.

Quibus suppositis ad obiectionem dicatur, omni homini, quamdiu est in hac vita convenire potentiam antecedentem ad fundandam obligationem inexcusabilem paenitentiae de peccatis, ut Deus

1a Dei auctoris naturae, et excusabilem penitus reddit illos, ut sint Dei auctoris supernaturalis
Et quia ad dolorem inexcusabilem sufficit potentia ab extra, ad inexcusabilitatem vero
requirunt potentia ab intra, fit inde quod homines, quamdiu est in hac vita, det potentia
intra ad poenitendum de peccato contra Deum auctorem naturae, et saltem extra ad dolendum
de peccato contra Deum authorem supernaturalem.

2a: quia ex hac solutione homines, quibus Deus negat auxilium sufficientia importare commodum de peccatis propriis, siquidem ex negatione illorum auxiliorum non peccant in transgressione legis supernaturalis. 2o sequitur, quod Deus favorabilior sit illis, quibus negat auxilium sufficientiam, quam illis, quibus concessit illa et negat efficatiam, siquidem isti peccant non adimplendo legem supernaturalem, non vero illi; consequens quoad utrumque pars est falsum: ergo etc.

Resp. neg. utramque partem seq. ad 1. partem: Resp. non peccare in non adimplere legis supernaturalis non esse commodum, sed summam miseriam, siquidem ex defectu auxilii sufficientis sunt impotentes ad agendum poenitentiam, et ad salutem consequendam. = Ad 2. similiter dico, quod non peccatum illorum non tenere ex parte Dei, sed ex prava illorum voluntate venire. Inde quod ex parte Dei illis convenit, est auxilium sufficiens eis concessum, et aliis negatum, in quo favorabiliorem ostendit Deus illis, quibus concedit, quam illis, quibus negat auxilium sufficientiam ad salutem, et instat argumentum in illis hominibus, quibus negat Deus gratiam sufficientem proxime ad credendum, quod quamvis in non credendo non peccant, et tamen Deus non ostendit favorabiliorem eis, quam aliis, quibus confert gratiam proxime sufficientem ut credant, et negat efficacem, quibus isti peccent rebus fidei non credendo, non autem illi.

Sed 1o Arguitur: omni homini 1o ad usum rationis pervenienti dat Deus auxilium sufficiens ad se convertendum in Deum conversione supernaturali; at auxilium sufficiens ad istam conversionem supernaturalem est etiam sufficiens ad salutem: ergo nulli reprobo negat a Deo auxilium supernaturale sufficiens ad salutem. minor est certa. major tenet, maior autem probatur ex D. Th. 1. 2. q. 89. art. 6. ubi docet omnem hominem, qui 1o pervenit ad usum rationis tenere inexcusabiliter converti in Deum conversione, ad quam sequitur iustificatio, ac proinde supernaturali; at inexcusabilis obligatio ad conversionem supernaturalem non stat absque auxilio sufficienti ad illam: ergo omnis homo, qui 1o pervenit ad usum rationis recipit auxilium ad supernaturalem conversionem sufficiens.

Confirmatur 1o ex D. Th. q. 14. de ver. art. 11. ad 1. ubi ait, ex eo quod sit necessarium aliquid explicite credere, non sequitur, quod puer in sylvis nutritus, cui Evangelium predicatum non est, de necessitate salvetur; sic enim inquit D. Th. talis in sylvis nutritus ductu naturalis rationis sequeretur in appetitu boni, et fuga mali, certissime est tenendum quod ei Deus vel per internam inspirationem revelaret ea, quae sunt ad credendum necessaria, vel aliquem fidei predicatorem ad eum dirigeret, sicut missit Petrum ad Cornelium; at non esset infallibilis connexio

hujus provisionis divinæ, seq. dicit naturalis vox ex viribus naturæ, et ex viribus
gratiæ. Et puer talis nutritus a Deo accipit sufficientem gratiam.
Confirmatur 2º. Soli fac. quod in se est ex viribus gratiæ est infallibiliter as-
sistentia gratiæ; at puero in sylvis nutrito fac. quod est in se, est infallibiliter assistentia di-
vinæ gratiæ, qua interius illuminatus habet in se gratiam sufficientem receptam
in vi cujus operando, infallibiliter uberiorem gratiam seu illuminationem recipiat.
Resp. ad objectionem negando maiorem, ad illius probationem explico D. Thom. sub hac dis-
tinctione: conversionem, ad quam sequitur vox hujus justifico, nego maiorem; vox alterius actus
sine quo non ponitur, concedo maiorem et concessa minori, nego consequentiam: itaque duplex
est conversio in Deum, una naturalis, et alia supernaturalis, ad supernaturalem solus tenetur homo
1º veniens ad usum rationis perfecte intra ordinem naturæ, et intra ordinem gratiæ, ille scilicet
qui de supernaturalibus mysterijs illustratur a Deo, non ita tenetur ad istam conversionem il-
le ad cujus aures praedicatio Evangelij non venit, et tantum tenetur et obligatur inex-
cusabiliter ad conversionem 1am scilicet naturalem, ad quam habet auxilium sufficiens. = quod tamen
conversio naturalis in homine existente in peccato non possit poni potentia consequenti absque
conversione supernaturali, fit inde verificari dictum D. Thom. scilicet, quod viri qui praecep-
ta tunc instans impleverint, infallibiliter justificabit, non quoad vocem conversionis na-
turalis, adimplentis praecepta, ad quam inexcusabiliter obligatur, et ad quam habet
auxilium sufficiens, sed vocem alterius conversionis supernaturalis, dispositivæ
ad tollendum peccatum, sine qua conversio naturalis in homine existente in pec-
cato, nunquam ponetur.
Ad 1. confirmationem Resp. quod si puer talis nutritus ductus naturalis sequeretur
se in Deum convertendo de facto, ad quod habet antecedentem potentiam, veniret
illuminandus fore dicitur, quia non natura ad salutem, quod in tali casu reci-
peret gratiam prævenientem, ut crederet Deum supernaturalem auctorem et ipsum diligeret; et
quod licet naturalis conversio sine supernaturali gratia sit possibilis potentia antecedenti non reddu-
cenda ad actum, non tamen potentia consequenti, aliquando ad actum redducenda.
Ad 2. confirmationem Resp. concessa maiori, distinguo minorem: est infal-
libilis divinæ gratiæ assistentia, vox actus ad quem habet in se potentiam ante-
cedentem, id est vox conversionis naturalis nego minorem, vox alterius actus scilicet
conversionis supernaturalis, ad quam non habet potentiam antecedentem, et sine qua conversio
naturalis non ponetur, concedo minorem, et nego consequentiam.
Sed dices: quod nec potentia consequenti, nec antecedenti est possibilis in homine lap-
so dilectio efficax Dei auctoris naturæ sine gratia supernaturali; sed non dico
hoc 1º veniens ad usum rationis, gaudet potentia antecedenti ad dilectionem Dei auc-
thoris

thoris natae, qui homini datur illo instanti auxilium sufficiens gratiae supernaturalis.

Ad gratiam supernaturalem requisitam ad potentiam antecedentem dilectionis praedictae non esse supernaturalem, sed naturalem entitative. Unde non negamus gratiam aliquam specialem naturalem entitative dari omnibus hominibus, sed solum negamus dari gratiam entitative supernaturalem.

Ex dictis in discursu dubii colligitur nulli homini, cui supernaturalis lex promulgatur, et illius invincibili ignorantia non laborat, negari a Deo gratiam sufficientem in occasione instantiae praecepti; et ratio est, quia eo ipso quod homo ad veniente instantia praecepti iudicat se ad illius impletionem inexcusabiliter teneri, at quibus Deus potest homini sic iudicanti sufficientem gratiam praecepti adimpletivam negare utendo extra ordinaria potentia, utendo tamen potentia ordinaria et suavi providentia non potest deficere omni homini, cui legis supernaturalis ignarus non est, dat Deus in occasione instantiae praecepti sufficientem gratiam ad eius impletionem. Quod iudicasse videtur Tridentinum, cum dixit, Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, et facere quod possis, et petere quod non possis.

Et haec de isto dubio et praedestinatione S. T. dicta sufficiant.

[illegible]

Incipit materia de Charitate.

Ad quest. 23. 2. 2æ. D. Thomæ.

De charitate, prout amorem et dilectionem significat, qua[...] solum Deum diligimus proprie accipitur ch[aritatis] nomen [...] Scholastici [...] Mag. in 1. dist. 17. et in 3. dist. 27. D. Th. in eisdem locis et q. unica de charit. et in hac 2. 2æ a q. 23. usque ad 45. [...] in hac q. cha[...] [...] subiectum q. 24. subiungit causam [...] charitatis et augmentum illius; q. 25. charitatis [...]; a q. 27. usque ad 33. [...] charitatis; a q. 34. usque ad 43. [...] peccata charitati opposita; ac denique q. 44. charitatis praecepta. [...] [...] eiusdem causas, [...] et ordinem, quem Angelicus Doctor [...] 4. quest. tractat, observabimus [...] ut [...] ita quae adimplere possimus, [...] sufficientia [...] subtiliora [...] quae tractab[...].

Quaestio 23.

de Charitate secundum se. in octo art. divissa.

Articulus 1.

Utrum Charitas sit amicitia? [...] est affirmativa.

Dub. 1um. Utrum inter Deum et homines iustos vera amicitia intercedat, et illa charitas sit?

§. 1. Referuntur sententiae et statuitur 1. [...].

In hoc dub. tres reperio Theologorum sententias: 1a negat [...] inter Deum et hominem veram [...] amicitiam [...] ita Durandus in 3. dist. 49. q. 4. n. 16. = 2a [...] amicitiam supernaturalem [...] naturalem [...] [...] possibilitatem fatetur. [...] nostra [...] opponentes sententiam, que [...] sit.

1a [...] Deum ut auctorem supernaturalem et hominem iustum [...] quae inter eos datur amicitia. Hanc tenet D. Th. q. 20. art. 2. ad 3. in 3. dist. 32. q. 1. art. 1. ad 2. et in praesenti art. [...] Cajet. et Ban. [...] disp. 2. [...] disp. 3. q. 1. punct. 2. Suarez disp. 3. [...] [...]

sect. 2. et in opusculis, relectione 1. disp. 2. n. 16. et lib. 5. de habitu religionis cap. 5. n. 19. Vazquez lib. 1. de adoratione disp. 6. cap. 12. Granados, tract. 3. de charit. disp. 3. sect. 1. Coninch disp. 21. dub. 3. et omnes Theologi, nullo quem viderim praeter Durandum excepto in dicta veritate, [illegible] oppositam hereticam sententiam; ita Bañez n. 1. docens non defuisse [illegible] de fide: alii erroneam, alii omnino indefensabilem.

Ostenditur 1.º testimoniis Sacrae Scrip. Sap. 7.
Sap. 7. v. 14. illis verbis, infinitus thesaurus est hominibus, quo qui usi sunt participes facti sunt amicitiae Dei: Cant. 2. surge propera amica mea; et cap. 5. ipse est amicus meus. Iacobi 2. Abraham Dei amicus effectus est. Ioan. 15. Vos amici mei estis. Lucae 12. dico autem vobis amicis meis. [illegible] dit [illegible] sect. 6. de iustific. cap. 7. [illegible] susceptionem gratiae et donorum fieri [illegible] ex inimico amicum [illegible]. Patres; Hilar. in illum versum Ps. 138. nimis honorati sunt amici tui Deus; Aug. [illegible] in Ioan. Bern. serm. 48. in Cantica; Amb. lib. 2. epist. epist. 7. [illegible] et alii; quos praedicatis locis referunt Theologi uno ore fatentur verum inter Deum et [illegible] intervenire amicitiam. Si forte dicat Scrip. testim. non esse rigorose accipienda de vera et stricta amicitia, [illegible] sicuti accipit, cum iustos [illegible] vocat et [illegible], iuxta regulam Augustini lib. 3. de doctr. Christ. cap. 10. et 11. [illegible] Theologis, verba scripturae in rigore accipienda [illegible] absurdi [illegible] rigorosa amicitia [illegible] intelligantur [illegible] inveniri [illegible] et [illegible] in rigore [illegible] testimonia [illegible] sensu accipienda.

2.º Probatur [illegible] amor. n. benevolentiae mutuus in aliqua communicatione fundatus est vera et stricta amicitia; at inter Deum et nos iustos intercedit amor benevolentiae mutuus in aliqua communicatione fundatus; ergo vera et stricta amicitia. [illegible] in iustis [illegible] quam beatitudinis [illegible] divinae participes [illegible] et in patria in [illegible] amor ad Deum in aliqua communicatione fundatus. [illegible] amor benevolentiae est quo volumus alicui bonum [illegible] bonum eius est. [illegible] iustus bonum Deo [illegible] illum diligant tamquam [illegible] [illegible] iustis [illegible] Deus [illegible] bonum [illegible] in [illegible] et [illegible] mutuus [illegible] amor.

Disp. 1.

So do

Resp. 1o ex D. [illegible] supra [illegible] benevolentie est velle amico bonum et [illegible] et gaudere de bono quod illi [illegible] [illegible] autem non [illegible] bonum [illegible] potest [illegible] nec [illegible] amit[illegible] et ideo iusti non possunt Deum diligere amore benevolentie stricto = 2. [illegible] ex [illegible] non correspondere iusti amori benevolentie, quo illos diligit [illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] quod requirit ad strictam benevolentiam.

[illegible] amorem benevolentie mutuum [illegible] aliquam communicationem [illegible] ad [illegible] amicitie [illegible] amor ille noster [illegible] [illegible] [illegible] cap. 4 amicitia est redamatio [illegible] [illegible] requirit [illegible] in bonis communicent [illegible] beneficiendo. [illegible] inter amicos [illegible] equalitas quoque [illegible] [illegible] non potest esse amicitia [illegible] [illegible] non bene conveniunt neque in una [illegible] morantur [illegible] et amor; [illegible] autem non est nostri amor [illegible] an vere an amorem mutuum [illegible] neque possunt benefacere Deo, iuxta illud [illegible] [illegible] inter Deum et iustos [illegible] [illegible] adeo [illegible] amor [illegible] in communicatione [illegible] [illegible] vera et stricta amicitia.

[illegible] in illa [illegible] conditionibus [illegible] amicitia [illegible] [illegible] inter [illegible] personas [illegible] amor [illegible] et [illegible] non volunt sibi bona, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stricte non velle [illegible] [illegible] [illegible] = Deinde, [illegible] 2 benevolentie ea [illegible] amoris [illegible] [illegible] amare, [illegible] hoc amore aliquod [illegible] Deus [illegible] utrumque [illegible] nec [illegible] [illegible] quo benevolentia [illegible] concupiscentia [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] amoris [illegible] bonum alicui volitum sit [illegible] [illegible] in quo non [illegible] [illegible] ut bonum [illegible] [illegible] de novo ad [illegible] possit amittere [illegible] [illegible] [illegible] ad benevolentiam [illegible] non requirit. Denique non [illegible] bona [illegible] nequeant de novo advenire, nec ab ipso amittit; bona [illegible] extrinseca et advenire et amitti possunt [illegible] ista post iustus Deo velle [illegible] benev. stricta sunt.

Deinde [illegible] solutio [illegible] Deus [illegible] [illegible] creature in ordine ad bonitatem propriam obstare neque benevolentie [illegible] [illegible] non [illegible] et [illegible] vera stricta que amicitia. [illegible] quod bonum [illegible] amico [illegible] amari, ut [illegible] honeste obstare negat [illegible] amicitie [illegible] amicitia honesta non esset neque [illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible] amari exigunt [illegible] ordine ad Deum, et [illegible] eius

bonit[illegible]

bonitatem ut propter finem, cum illam essaliter respiciant, tamquam finem ultimum, immo illi quo Deus propter ut sic hominibus se diligat, ne aliquid amori amicabili obstans.

Denique 3ª objectio veniet: esto n. demus ad essentiam amicitiae, quod amor sit notus, non tamen requirit cognitionem omni dubitatione exclusam, ut docet D. Th. 1. 3. dist. 27. q. 2. art. 1. ad 1um; alias inter homines non posset vera amicitia subsistere, cum nullus possit alterius animum certo scire; sufficit a recta ratione amoris, a certis signis et evenientia, et licet justus negat divinus amor omnino certo scire, praesumptive tamen talis amoris cognitio haberi potest, et de facto habet aliquis; quod ex isto capite non deficiet illis finis amicitiae a ratione amicitiae.

Quod autem ex defectu beneficentiae ad Deum non declinet ab amicitiae rigore illa 1º, non sicut Deo bene facere non possumus, ita neque possumus male facere, hoc est in dolendo aliquid nisi ipsi injuriam; sed et tamen hoc non obstat, quod inter peccatores et Deum inimicitia, quam omnis vera inter peccatores et Deum inimicitia parit, sic pariter stabilire non potest ut inter Deum et justos vera amicitia.

Firmum etiam, quod ex 2. Dion. docet D. Th. infra q. 32. art. 1. ad 1. amor averit tener in superioribus ab eis participantibus, ut sicut in amicitia quod nos Deo benefacere possimus, ad Deum ... sufficit quod et subsistat amor eius quo ... inveniamus ex complacentia in bonitate ipsius; quod docuit Arist. 8. Et. cap. ... ubi loquens de amicitia ... excelente, sic ait: et ... in utroque non ... dignitate; quod explicans D. Th. ait quod in huiusmodi amicitiis non est idem ... ex utraque parte, ut scilicet Rex idem faciat subdito, ... subditus Regi, l. Pater filio, quod filius Patri.

Quod etiam ex deffectu equalitatis a propriet amicitiae non cadat. R. duplex non quaedam amicitia, altera equalitatis et altera excellentiae, ut docet Arist. 8. Et. cap. 12. ubi admittit hoc munus amicitiae posse inter inequales versari, ut inter Reges et subditos, inter Patres et filios, et inter homines et Deum; et licet ex defectu equalitatis nequeat inter Deum et justos reperiri amicitia equalitatis; amicitia per excellentiam recte intercedere potest.

Si supponas Deum creari ad servum amor amicitiae per se inequalitatem, quae inter ipsos reperitur, ut ait Arist. 8. Et. cap. ..., at inter Deum et hominem est multo major distantia, ...

tia; hoc quod quicumque gratia ornatus semper manet servus Dei: quoniam Deus et homines vera amicitia non datur.

Respondeo negando causalem, in maiori atentam; quia ratione, quod amor amicitiae petit, quod bonum amet amico, tamquam bonum eius, unde ad inequitate omnino tendi bonum trahi negat; quocirca ut docet D. Th. infra q. 25. art. 3. creaturae irrationales amari nequeunt amore amicitiae quia non petit illis pro re habere bonum, bene tamen rationalis creatura, quae proprie habet bonum suum, quo uti possit per liberum arbitrium, utautem notavit D. Th. in 4. dist. 49. q. 1. art. 2. ad 2. hoc inter servum servitute legali, et servum servitute natali reperit discrimen: quod servus servitute legali in quantum talis nullum bonum habet, neque habere potest, sed quod habet Domini est privative. servus autem servitute natali, qualis est factus ad imaginem Dei aliquam libertatem participat, est que dominus actuum suorum et capax habendi bonum; possibile; et ideo Dominus ad servum servitute legali consideratum ut servum amicitia esse non potest, bene tamen Dei ad homines, quamvis sint servi servitute natali, et a Deo magis distantes, quam distet servus servitute legali a Domino suo: et sic ad id pro eiusdem est. bene pro alleg. Sed eum dixit inter Dominum et servum amicitiam non esse, quia nihil habet commune; quod explicans D. Th. ait, quod servus nihil habet, sed totum bonum servi Domini est.

§. 2. Proponit praecipuum contrariae sententiae argumentum, et veniunt diluendi.

Contrariis pluribus argumentum quae leviora sunt, tum etiam quae ex dictis inter ostendam nostram sententiam solutionis accipiunt, restat unicum et difficile argumentum solvendum. amicitia namque stricta petit mutuum benevolentiae amorem; at Deus homines non diligit amore benevolentiae; ergo inter Deum et homines vera amicitia non datur. minor in qua sola difficultas consistit probatur. amor benevolentiae in hoc ab amore concupiscentiae distinguitur, quod ille trahat ad bonum amici, quod bonum eius est ex complacentia in ipso; amor autem concupiscentiae trahat ad bonum alterius in ordine ad bonum amantis. sed amor Dei trahi negat ad bonum rationalis creaturae quod bonum eius est ex complacentia in ipso: ergo non est amor benevolentiae. consequentia est communis theologorum, tradita quae a D. Th. in praesenti art. et 8. 8. lect. 2. minor autem ostenditur primo ex illo Prov. 16. universa propter semetipsum operatus est Dominus: ergo bonum rationalis creaturae vult et operatur propter seipsum; et consequenter non quod est bonum rationalis creaturae, neque ex complacentia in ipsa.

2.° quia Deus quamvis obiectum voluntatis divinae est bonitas increata Dei, ut docent communiter Theologi 1. p. q. 19. art. 2. sed in quo actu debet illam pro motibus respicere, et eodem ex nullum creatum bonitatem potest obtinere propter ipsum amare: denique quia ut docet D. Th. 1. p. q. 19. art. 2. ad 2. Deus alia a se solum vult, tamquam ordinata ad suam bonitatem, ut ad finem: sed bonum rationalis creaturae vult, tamquam medium, et consequenter non propter ipsum medium, sed propter se.

huic

Huic argumento varie occurrit ab auct. nostre sent. quidam, quos sine nomine refert Hurtado disp. 131. sect. 4. duos actus ex quo dotos in divina voluntate constituunt, quorum uno vult bonum reali creature, propter eius bonitatem, et altero vult bonitatem divinam; et ex imperio huius, primum actum ad divin. bonitatem refert. qua distinctione posita ad argumentum dicit, quod licet Deus necessario velit, et ad se ut finem ordinet, non tamen est necessarium, ut quam creaturam actu diligit, illam ordinet ad se, sed sufficit, quod creaturam per unum actum propter se dilectam, per alium referat ad se. et in 1o actu benevolentia [illegible] quem modum dicendi sequuntur Lessius de iustitia cap. 36. dub. 3. et Herrianus in presenti sent. disp. 66. dub. 2.

Hic tamen modus dicendi meliori theologorum parti merito displicet, et verum est 1o: non motivum adequatum voluntatis divine est bonitas propria et increata Dei, ut expresse docet D. Th. 1. p. q. 19. art. 2. ad 2. quem sequuntur Caiet. ibi, Vasquez 82. disp. cap. 2. Molina disp. 3. Suarez lib. 3. de attributis cap. 7. et in presenti disp. 3. sect. 2. Valentia tom. 3. disp. 2. punct. 2. Becanus et Torca ubi supra, breviter quae in hunc modum suadetur. motivum namque potentie debet cum illa convenire in gradu immaterialitatis; sola autem divina bonitas, cum voluntate Dei potest istas convenientias habere, et consequenter illa sola potest rationem motivi sibi divine voluntatis sortiri; at nullus actus alicuius potentie aut virtutis potest motivum eius adequatum transcendere; quo nihil metaphysicis notius; [illegible] potentias et habitus. ergo nullus actus voluntatis divine potest pro motivo habere bonitatem creatam; et consequenter neque velle bonum reali creature propter bonitatem illius, ut potest cadente supra entitatem, aut formalitates intrinsecas actus.

Etenim adequatum motivum et primarium actus voluntatis est specificativum illius; at nullus actus voluntatis divine potest a bonitate creata specificari, cum specificatio sit genus dependentie, neque potest per modum obiecti sui adequati et primarii respicere bonitatem creatam.

Respondeo, verum esse mai. in actibus volunt. create, eo quod tales entitates actus, secundum suas entitates conectuntur cum obiecto motivo, et ab illo dependent. falsum autem in actibus volunt. divine; isti autem neque de obiecto amato secundum suas entitates non pendent, et consequenter non specificantur ab illo. Sed dato 1o: non de ratione obiecti moventis primario specificare cum formali dependentia, si ab specificato realiter distinguatur, et cum dependentia virtuali, quando ab illo realiter non distinguitur; sed actus voluntatis divine realiter distinguitur ab obiecto bonitate creata: ergo si habet bonitatem creatam pro primario motivo, ab illa per veram dependentiam specificationem accipiet. Ut non ratio motivi respectu volunt. et ratio finis sit omnino idem. [illegible] finis, cum vera causa sit, petit quod actus finalisatus ab illo dependeat, quo est D. Th. 1. p. q. 19. art. 5. respondet voluntatis divine finem non agnosci in Deo, [illegible] rationem finalisandi. [illegible] negat actus voluntatis divine pro motivo habere bonitatem creatam, quin ab ea dependeat in genere [illegible] cause finalis.

Ex his

Ex his impugnat. 3° prius solutio: implicat actus volun-
tatis diu. quod virt. distinctus ab alio distus, here. sine suo ult°
et adequato bonitatis creatae; at si illa haberet adequato
motibo ultimo finalisaret ab illa, et depen. identitas fina-
lem fratis: implicat eam here ex a fide quato motibo. mai.
e nota min. autem p. n actus volunt. ab obto moveri e
per illud velle, sic expt. dicente virtuales aut frales causali-
tates; at in bonit. state creata respu volunt. diu e neqt importa-
ri causalitas solum virtualis; hoc nque hunc solus dependerit
d° extrema rea fit si indistat. : si e motibus adequatus et
primarium volunt. diu. finalisabit illas dependentiam
crealem fratit.

2°. modus dicendi cum precedenti convenit in eo qd ut sal-
vet amor amicitiae cum propriae state in Deo, necesso requirit q a
bonit. creaturae d. effectae immediate primario, et roe sui
moveat; distinguit tamen ab illo q n cognoscit actus in volunt.
Dei, virtualiter, adequate ab alio distum q bonit. creatam heat
p adequato motibo, asserit cum de indivisibiles actum
absque virtuali distinctione adequata duplici finalitate inade-
quata gaudere, quarum altera trat ad volunt. divinam
et in creatam ex motibo increatae, et sub isto respectu e amor
Dei; sub altera vo ad bonit. creatam trat, et ab illa mo-
vet; et sub isto respectu opime roe amoris amicabilis respu
roalis creaturae invenit. ita hurtado loco allegto. sect. 6.
quem alii recentiores ex eadem familia sequunt.

Sed iste modus dicendi nobis placere n potest, et reicit 1°
ex D. Th. 1. p. q. 19. art. 2. ad 2. illis verbis. unde cum Deus alia
a se n velit, nisi ppt finem q e sua bonitas, n sequit q aliqd
aliud moveat vo volunt. eius, nisi sua bonitas. ex mente
D. Th. bonitas creata neqt ee etiam inadequ. motibus volunt.
divinae, aut alicuius actus illius.

Si forte dicat D. Th. solum negare bonitati creatae
q moveat adequate volunt. divinam, n autem q illam possit
inadequate et simul cum alio movere = contra e : n D. Th.
tradita solutione ad 2um. postquam exempla in nostra volunt.
adduxit, illorum quae stantes volumus ppt finem, ut e po-
tio amara, et illorum, quae volumus ppt se et ppt finem,
ut e potio dulcis ad [illegible] dulcem, et dixit eximen sta-
tuit, q in illis tota roo movendi e finis; in his autem n
e tota roo movendi, sed etiam movet bonitas propria, at si vo-
luntas Dei posset velle bona creata et ppt ipsa et ppt se,
n volitis 1i. generis, 2i. deberet adducere [illegible] bona cre-
ata separata cum volunt. Dei: ergo diu. voluntas neque
adequate neque inadequate moveri potest a bonit. creaturae.

2°. reicit roe ex allegatis verbis D. Th. desumpta:
oe q trat actus voluntatis stantis ut medium, n e vo-
litum

litas roe et gratia sui, s roe et gratia finis; at bonitas creata res pu vo luntas diui, ne tanquam sparat ut medium: quo nulla bo nitas creata, e volita volun tate Dei ppt se roe et gratia sui, s roe bonitatis diuinae, quae e roo fi finalisan- di actus vo lunt Dei. min. pret quasi e expressa D. Th. p. i3, q ad actus volunt sparat ut finis, e ve ra caa illi actui at nihil creatum pot ee vera caa actus volunt diuinae: quo nihil creatum pot ad actum diuinae voluntatis sparari ut finis, s tan- tum ut medium, et roem neque adaequate, neque inadequa- te, neque solum, neque simul cum alio pot derit ad praedictum actum primario movere.

3o Vencit: fralitas hens p motibo bonit creatam, necyo debet adeq distinqui a frali tate hente motibo bonitatem Dei; n stat eundem actum volunt diuinae absque distione virtuali adequata moveri a bonitate diuina et a bonit cre- ata; anydos tendit to: n distio frali aut virtualis in actibus voluntatis sumat ab obis moti bus; at creata bonitas et increata adeq disting: quo fralitas actus volunt diuinae p motibo hens bonit creatam adeq disting a fra litate hente p mo- tibo bonit diuinam.

2o: q a ut praedictus auctor ait sect. no. 96. fralitas ac- tus, quo Deus diligit necyo bonit ppriam, differt virtualit ade- quate a fralitate actus, quo ppter bonit diligit libere: quo etiam haec 2a fralitas virtualit adeq dist ab ea, qua diligit bonitatem creatam ppt ipsam. p cons: m maior. n. repe- rit distio int bonit diuinam, ut moventem libere, et bonitatem creatam ut roe sui moventem; quam int bonit diuinam ut moventem libere et necyo: quo sicut movens libere spicat actum virtualit adeq distinctum ab eo, quem spicat ut movens necyo, etiam spicabit actum adeq distinctum ab eo, quem spicat creata bonitas ppt se amata.

Resp denique, quo Deus se diligit libere ee separabile quo ad denominem ab actu quo se diligit necyo se sparabilitas autem sufficit ent distio, nem fundat adequatam virtualem; at 2o fralitas, qua creaturas diligit p ppt se n e separa- bilis ab alia, qua ppriam bonitatem diligit libere ac in- de n mirum q int istas fralitates n int cedat virtualis adequata distio.

Sed q a 1o: n separabilitas n causat distionem, illam a posteriori indicat et ex illa venit: quo ex separabilitate n redditur roo a priori distionis, s ad aliud prius recurrendum e, atq salia roo a priori distionis adequate int praedictas fralitates, assignari neqt, nisi motiborum distio, quae etiam int bonitates creatam et diuinam, ut roe sui moventes reperit: quo

2o. n cum inseparabilitate fralitatum stat vir- tualis adequata distio: quo ex inseparabilitate illarum

fra li-

fta litatem ñ recte colligit, ñ distingui int se virtualit ade q. Cum distat Dn actu volunt divi inseparabilit ab actu divini intrinsi, int quos virtualis adeq.ta distio intercedit = 2.o ñ cum realli inseparabilitate stat realis distio adeq.ta, ut distat in in Dtinctione efficaci et mediorum elec Dtione, int quos mutua intercedit connexio, realisque inseparabilitas, et tamen realit disting.r: ja distio stat cum Dmutua duorum inseparabilitate, stare poterit virtualis adequata distio.

§. 3. reiiciunt.r aliij modi dicendi.

Ex dictis impugnata relinqt.r senta Alarcon, q int. tract. 3. disp. 3. duplicem Droem in Dei libera voliti distinguit, duple Dx que motibus, coe Dcet et particulare, Det aiens ut Dmotibus, coe libere cons.nit Dei, ee bonit.e divinam; particularem v.o a quo spez sumit volitio libera sub Dparticulari roe, Dee bonit.e creatam, iuxta quaz Ddicta, salvat amicitia in Deo respu creatureis roalis, q sub particulari roe actus voluntatis Dei mo Dvet Da bonit.e roalis creaturẽ. Hec senta ex dictis falsitatis convincit, q ñ minus repugnat volitioni Dei sub particulari Droe specari Ddependere et finalisari a bonit.e creaturẽ, quaz sub roe coi, cum sub utraque sit ora in Deo intrinsecum, at proinde impotens a creatura causari, tam sub Dparticulari, quaz sub coi roe negt volitio Dei libera a bonitate creata moveri.

Impugnata etiaz relinqt.r aliorum solutio, qui distinguentes duplex volit.e libera Dceptus entitatis, et Dceptus ratio nis, asserunt nullum esse inconveniens, q sub Dceptu ratio nis ab obiecto creato spicet, et coent in Dvenientiam ne q, ut sic bonitatis creata promoveo respiciat.

Que solutio corruit ex dictis: ratio ñque libera actiba ne Denoiinis extrinseca in volitione libera, ut cum mai: et meliori p.e theologorum docet 1. p. q 19. art. 3. se q intrinsecum actui libero Dei; Dsi repugnat q fialitas intra Dei finalit causet a creat.a ñ minus q quaz efficient: p.o etiaz repugnat q creaturaz respiciat, primario et immediato motibo.

Ex dictis etiaz falsa deprehendit senta Lorca in presenti art. disp. 2. n.o 5. asserentis sa tuari roez amoris amicabilis in voluntate Dei respu roalis creaturẽ, q licet oia in seipsum ordinet ut in ulti mum finem, et pp se sum operet, tanquam p.a roez agendi; proxime tamen a bonit.e creaturẽ roalis Dmovet, et suffi cit ad roez amoris amicabilis, q bonum, q bonum eius e proxime amet, quamvis amor ille, et resp illius volita tan Dem referat in alium ultimum finem.

hec sen-

Hec senta etiam evalescit ex dictis, et impugnatur 1.º ex doctr. D. Th. loco alleg.to asserentis, Deum esse bonum creatum amare tantum ut medium; at si creata bonitas proxime moveret divinae volunt. actum non compararet ad illam tantum ut medium, sed etiam ut finis; id non quae quod est pure medium nulla ratione movet, quod autem movet proxime, vere movet finaliter: ergo voluntas Dei nec ultimo neque proxime a bonitate creata movetur.

2.º: non modo bonum proximum specificat actum; sed actus volunt. divinae nequit speciem sumere ab obto creato: ergo denique non finis proximus est vera causa actus, quem proxime finalis causat, at creata bonitas nequit esse vera causa actus voluntatis divinae: ergo neque potest esse proximus illius finis = quod si Mag. Lorca sol. intendit creaturam solum esse finem proximum volitionis Dei ex parte obti voliti, cum illo non contendemus.

6. alii Dent. actum, quo Deus vult bonum reali creaturae esse propter Deum, ut finem, cui non autem ut finem cuius gratia; non autem repugnat veritati amicitiae, ut ad amantem referat ut ad finem cui, dummodo ad illum ut finem cuius gratia non referat. = sed neque satisfacit ista solutio et evincitur 1.º: non actus spei virtutis theologicae, quo quis Deum sibi sperat non est actus amicitiae; alias esset a charitate distinctus; et tamen sperantem non respicit, ut finem cuius gratia, sed tantum ut finem cui: ergo respicere diligentem seipsum, ut finem cui, obstat veritati amicitiae.

2.º: quia non est minus de ratione amicitiae respicere amicum, tamquam finem cui, quam respicere bonum ab amico amatum, ut finem cuius gratia: ergo si non obstat ut amor, quo Deus diligit realiter creaturam, sit amicitia, quod ad Deum referat ut ad finem cui, pariter neque obstabit quod ad ipsum referatur ut ad finem cuius gratia.

3.º quia non minus, immo magis repugnat volitioni divinae sistere in bonitate creata ut in fine cuius gratia, quam quod in illa sistat ut in fine cui, cum specificatio et finalis causalitas potius conveniat fini cuius gratia, quam fini cui; immo finis cui non specificat actum, ut constat in spe respiciente sperantem tamquam finem cui, a quo tamen non specificatur, alias theologica virtus non esset: ergo si amor divinus ob sui perfectionem non sistit in creatura tamquam in fine cui, neque sistet in illa ut in fine cuius gratia.

4. quia ut docet D. Th. loco ex S. p. alleg.to bonitas creata comparat ad divinam volunt. tantum ut medium. at si respectu illius haberet rationem finis cuius gratia, non compararet tantum ut medium, ut per se est manifestum: ergo non est finis cuius gratia respectu volunt. divinae et consequenter actus quo Deus diligit realiter creaturam, refertur ad

Dei bo-

Dei bonit. 3 n solu vt finem cui, s etiam vt finez cuius.

Denique reiicit: n finis, cui e ille cui vol. Dumy finis cuius a. : q si Deus e finis cui in amore quo diligit creaturas roa. ...ty aliq bonu diuinu, aliq. bon. ... erit finis cuius a.

R. dari qdez bonum q sibi vult Deus, et e finis cuius a respu predecti amoris; ceteru n distingu ab honestate ipsius actus amicitie, s ee ipsissimam honestatez moralez, que in amore amicitie inuenit; neque ee rez amicitie q amans sibi intendat honestatez amoris, dumm nullu aliud modu ex tali amore sibi desideret: in creati, q que diligens alteru amicabilit sibi intendit moralez honestatez amoris, cuz hec amica n sit, s sibi, et tamez illud diligit amore amicitie, q bonu dilitu n sibi s amico vult.

Sed 3o: moralis honestas actus, quo Deus diligit roales creat. negt ee finis cuius a illius: q alius finis debet assignari. v ant. tum q finis cuius a ab actu finalisato distingr l. re lalit fralit. si finalisatio sit p influxu fralez, l. virtualit. si finalisatio sit virtualis; honestas autez actus n disting. ab illo nec fralit nec virtualit. tuz etiaz, q finis spectat actu, n intr. s extrinsece; honestas autez actus solu intre ipsuz poss. spectare.

2o: In omi actu asignari debet aliqs finis cuius a obiectiu; at honestas amoris a amicabilis Dei negt ee finis cuius a obiectibus talis amoris, nec in bonit. creata, vt in finez ultiz cuius a sistere pot. : q aliq aliud debet p finez ult. obiectibo cuius a asignari.

§ 4. Tradit et defendit vera argumenti solutio.

R. dictis igit prefatu solut. ad argu. ppl disting. mai: tra n debet a amore amicitie ad bonu amici ppl seipsuz, l. ppl excludente ordinez ad ultimu finez, nego mai: excludente ordinez ad alios particulares fines, ocedo mai: et neg. min. neg. coa.: roo autez distinct. tradite e: n oe bonum ad ultimum finem ordinat et in ista ordino ne e sita e illius pfectio; vnde tantu abe vt destruat roo amicitie respu roalis creature, phoc qd heat in ordine ad ultimu finez, q potius n amaret honeste amicabilit, si exclusio tali ordi. rone amaret. ad fines autez particulares n ordinat ex nata sua nec in tali ordine illius pfectio sistit. Vnde si Petrus, v. g. diligat in ordine ad scet ppl se, cu pfectio ... in tali ordine n sistat n diliger amore amicitie s concupiscentie. in hac solut. que verissima e quiscunt nostri thomiste: illaz tradit Banes, Suarez et Granado locis supra citatis. Patres Salmantic: tract. 4. de volunt. Dei disp 3. dub. 2. et illustrissimus Episc. segouiensis Arauso ig presse art. dub. 1o. solutione ad 3o.

quam-

+

Quamvis tamen verissima sit indiget explicatione et adversus illam non plura et non levia insurgunt argumenta. 1º sic arguit: ad minus non petit ex recepta amicitiae quam amor tendat ad bonum amici propter seipsum, etc. sine exclusione ordinis ad ultimum finem, quam Adversarii auctores non excludunt; sed amor divinus ad bonum creatum rationalis propter ipsam non tendit: ergo amicitia non est: probatur min. Volitio divina tendit ad praedictum bonum, ut medium praecise in ordine ad divinam bonitatem tamquam ad ultimum finem, ut ex D. Th. vidimus; at medium quod praecise est medium et nullatenus induit rationem finis, non amatur propter se, sed solum propter finem, cum tota ratio diligendi medium sit bonitas finis: ergo non tendit ad bonum rationalis creaturae propter seipsam.

2º Argumentatur: Deus potest amare creaturam rationalem amore concupiscentiae, et tamen talis amor tendit ad illam in ordine ad Deum, et propter Deum, qui est ultimus finis: ergo ex eo quod bonum creaturae rationali amatum referatur a Deo ad seipsum, qui est ultimus finis, tollitur a divino amore ratio verae amicitiae.

3º: amor, quo Deus diligit creaturam rationalem propter seipsum est amor concupiscentiae seu amor sui ad minus: ergo non est amicitiae respectu rationalis creaturae. antecedens probatur, amor, quo unus homo alterum diligit in ordine ad se est amor concupiscentiae et amor sui: ergo pariter amor, quo Deus diligit creaturam rationalem propter seipsum est amor concupiscentiae, seu ad minus amor sui.

4º. amor, quo Petrus diligit supernaturaliter Paulum ex bonitatis divinae motivo non est amor amicitiae Pauli sed Dei, ex cuius motivo diligit: ergo pariter amor, quo Deus diligit creaturam rationalem propter seipsum est amor sui, et non amor amicitiae illarum, quae sunt bona, antecedens autem probatur: actus, quo quis adorat creaturam, praecise propter excellentiam divinam et non propter excellentiam propriam est cultus latriae et non duliae: ergo eadem ratione amor creaturarum rationalium praecise propter divinam bonitatem et non propter bonitatem propriam erit amor amicitiae Dei, non autem amor amicitiae creaturae dilectae. confirmatur: nam sicut adoratio duliae creaturae debita petit praecise ab illarum excellentia cognita moveri, ita amicitia debita creaturis petit praecise moveri ab illarum bonitate: ergo sicut adoratio creaturae moti praecise ab excellentia creata sed ab excellentia divina non est duliae sed latriae, ita creaturarum amor motus primario a bonitate Dei et non a bonitate creata non erit amor amicitiae creaturarum sed amor amicitiae Dei.

Denique: bonitas creata est amabilis propter se et propter Deum: ergo Deus unico actu eam diligit secundum utramque rationem. antecedens est certum: in 1º namque est amabilis propter Deum, qualiter nos dicimus de facto ab illo amari; est etiam amabilis propter se ab aliqua rationali creatura, immo de facto sic diligit, immo in ordine supernaturali de facto sic diligit secundum multorum sententiam. consequentia vero probatur

V.º pbat.; q. ille actus dilicens natag. realez ppr. scipsam, n. repugnabat Deo, [illegible] imo [illegible] fec [illegible] moralez, cuz [illegible] alias [illegible] expresse referat creatas bonit.s ad Deum in cultu, neq. [illegible] rationes impf. [illegible] potuerat; nec [illegible] physicas imperfectionum; hec n. q. que in eo solo [illegible] poterat, q.a [illegible] sumeret actus voluntatis [illegible] a bonit.e creata, que [illegible] ex eodem capite [illegible] expresse refert ad Deum; ac p. inde a Deo, in quo [illegible] et [illegible] a bonit.e creata, [illegible] sumet; neque [illegible] aliqua [illegible] invenit [illegible] amare n. que [illegible] amabile, a [illegible] arguit [illegible] in illo [illegible] bonitas creata a [illegible] ppt. scipsam et [illegible] unico actu.

Hec tamen n. urgent, nec [illegible] solut. [illegible] = ad [illegible] Deo mai: [illegible] ca[illegible] et [illegible] cedo mai: [illegible] amoris amicitie semp. [illegible] mai. [illegible] sub eadem [illegible] et [illegible] amor amicitie [illegible] excel[illegible] am. = bonum [illegible] cau[illegible] finalis [illegible] [illegible] autem requirit [illegible] sua finalis ad [illegible] [illegible] q. hoc e. [illegible] et [illegible] amor, q. amicitie [illegible] exigere neq. [illegible] fiat [illegible] q. [illegible] bonum amatum quam persona cui [illegible] [illegible] media [illegible] amo[illegible] [illegible] inter [illegible] alij [illegible] solu[illegible] honores.

Ad 2.um [illegible] alia [illegible] mai: [illegible] Deus [illegible] creat.s nihil perfectionis acquirere [illegible] et honorem extrinsecum, tut au[illegible] amore [illegible] cre[illegible] [illegible] deberet eos amare in ordine ad se [illegible] do aliq.d [illegible] Mag. Bañes ubi supra solut. ad [illegible] quem sequuntur Suarez loco supra [illegible] Granado ubi [illegible] n.º 9. Mercatius [illegible] 26. et alij recent.

[illegible] solut.e opponit hanc [illegible] citata a [illegible] amoris, quo Deus creat. [illegible] ad se, [illegible] tamen [illegible] amor sui: [illegible] creat.s [illegible] creatura, [illegible] aut [illegible] Petrus amet Paulum ppt. honorem [illegible] ex ipso, et [illegible] nihil aliud [illegible] ex illo, talis amor e. [illegible] et n. amicitie: [illegible] amor, quo Deus [illegible] in ordine ad se ppt. honorem, quem [illegible] ex ipso [illegible] amor [illegible] et n. amicitie humanus.

2. alij

2º alij obiiciunt: destruunt n que rōj benevolentiæ refferrī ẜ ꝑsonaȝ amataȝ, et illius bonum ad vlteriorem fineȝ, aliaȝ si n referat, vt eī aferens intrinsecaȝ vtilitatem: ꝑ si Deus creat rōale diligit in ordine ad sepp honorē, quē capit ex ipsis, q̄ quāuis ei n aferant intr̄ vtilitatem, quia eos n diligit amore benevolentiæ: ans ostendit, 1º q̄ post Deus ꝑpt seipsum velle solum existam creatæ irrōalis, q̄n vellit irrōalitatē, cui amet creataȝ irrōaleȝ, quo in casu, creat irrōalis diligeret amore seupiscentiæ, cum benevolentiæ capaces n sint, et tameȝ amarent vt sibi Deo intr̄ vtilitate carens: 2º q̄ benevolentiæ vellit ꝑ relationeȝ obti amati ad vlteriorem finem absque intr̄ vtilitate.

3º ꝑ: amor n que, quo vnus hōo alium Deo diligit, ē seupiscentiæ rei ꝑ hōis sit dilecti; et tameȝ n diligit vt aferens Deo intr̄ vtilitate, ꝑ idē q̄ prius. ꝑ maior: talis amor ē benevolentiæ respū Dei, etiaȝ si obtis volitus n amet, vt Deo aferens intr̄ vtilitate: ꝑ ē seupiscentiæ respū hōis Deo volti n, quamvis n amet vt vtilis Deo intr̄ vtilitate: cōa ꝑ: n relatione ad finem cui sufficiens ostituere benevolentiaȝ respū finis, ē etiaȝ ostituere sufficiens seupiscentiaȝ respū medij: ꝑ si relatio ad Deum sine vtilitate intr̄ ostituit amoreȝ benevolentiæ ad Deum ostituet etiaȝ seupiscentiaȝ respū hōis Deo voliti et amati.

Hec tamen parum roboris et efficaciæ habent: ad 1um seyso ans neg cōa: nec invenit, q̄ amori illi, q̄ primo ē amor Dei, secundo sit amor amicitiæ rōalis creaturæ: rōo autem discriminis int casum nostrum et exemplum adductum ē duplex: 1ª q̄ gloria et honor Deo, qui ille bonum ē etiaȝ bonum rōalis creaturæ vnde quamvis diligat a Deo ꝑpt honoreȝ suum, diligit in ordine ad bonum creaturæ dilectæ; honor autem Petri dilig Phi bonum Phi n ē.

2ª: q̄ honor, quē Deus ex creat venat, illi necessarius n ē, vt quippe sine quo n minus felix et beatus existeret, honor autem, q̄ quis vllus hōo ex alio capere possit ē vtilis ipsi intr̄ vtilitate, immo int bona vtilia 2um gradum obtinet honor, iuxta illud melius ē nomen bonum quam diuitiæ multæ; vnde si vnus hōo alium diligens intuitu diuitiarum n amicitiæ s seupiscentiæ amore illum diligit, a fortiori si illum diligat ꝑpt honoreȝ, quē capit ex ipso, n amoreȝ amicitiæ s seupiscentiæ exercebit.

Ad 2. neg ans: ad 1am ꝑbm dico in illo casu dilecturum Deus creat irrōalis n seupiscentia stricta, defectu

fectu intrē vtilit; l. benevª rigorosa eoq creatē irrolij n. 11 capaly hendi priuz vt ex D Th. vidimus §. 1. amore benevē lang de accepto, ex eo q vellit bonum ingordine ad finez particula rēz, cui ys trē vtilis sint, solum cui ordine ad finez vl timus, cui intrē vtilitatys n. conferunt, et in ordine ad quez illarum affectiō sumit.

Ad 2ª. pbē dicit, q amor concupiscentiæ sumit duplicit: 1º am. re boni alteri sempiti abstrahendo ab ys, ex quā vtilit: 2º p amo re boni alteri sempiti, cui intrā vtil. conferat, et coent. auferentes á predicto amore roez liberaly et gratuiti; amor vº quo rudy hoē alicu Deū diligit ē concup. 1º anº, et hoc convincit phatio mat. n. aut ly 2ºmº, q sufficit intento aucto. Ferez tradite solutio nec.

2º et melius ad 2ª arg. R.: conc. mai. distingo: in ordine ad Deū vt glorificandum et honorandum conc. mn. vt precisse ē roē movendi et pr creatā particip. nego min. et coam: ita que dupliciter poss creatā diligi in ordine ad Deū: 1º in ordine ad ipsum vt honorandum et glorificandum, ita vt Deus tali amore proxime intendat extrinsecam gloriam ex creat. venandam; et q sic diligi r amat sempª amo. Dre.

2º poss diligi in ordine ad eū, vt ē precisse ē roē movendi ad creatª ex dans amorem, vt participatā bonitatē creatā pmodū finis, efficientis, et exemplaris, et q sic diligi amat amore amicitiæ, q amat p amo. et vult intrā extrinsecā quam solū Tho. nos pre fformandam ē affirmē p D Th. 1. p. q. 20. art. 2. ad 3. illis verbis: sic dilig Deū spec. eoq n. amat creat. irrationaly amore amē, sec. intrinsece trahat secg ad roales creat. et chaz ad seipsum: p hac granū adversus divinus amor per roez concupiscentiæ respu. boni ordinati.

Oppones 1º: Deus diligit bruta animantia, et alia roē incapaciā amore sempª et tamen n. diligit illa pp sempi honorificum, solū pp se vt ab illis participationē ad. ergo iste modus diligē poss Deū tollit ab amore roez amici.

R. 1º: Oÿ contrario ach voluntas divinæ ad creatª roales ē ad illas tantum, vt medium vt ex ath vidimus, at medium in quantū tale n amat nisi vt vtile ad finem: ergo creatª roalis n. possib aliter diligi a Deo, nisi vt vtilis ad ipsum vt finem, cumq quia n. hēat aliam vtilitē nisi tantū extrinsecā, scet ad Dei honorez et gloriam coexistit, vt n posit diligi a Deo nisi in ordine ad ipsum, vt honorandū et glorificandum.

R. ad 1ª obiectionem: q licet Deus n. amet irroalia pp honorez randum ab ipsis, diligit tamen illa pp honorez randum a creatª roali, in cuius ministeriū irroalia q duxit.

Ad 2ª

Ad 2^am dicat: medium duplicem habit^m dicere ad finem; effectus scit in genere causæ finalis sub ratione causa ejus di^ti et appetibilitatis, et de causa velut efficientis, qua dat esse causa e ...di finem: creaturæ vt media dicuntur ad Deum vt finem, duplicem habitum; effectus scit; quatenus ab illo suam bonitatem participant et amabiles a diuina volunt^e constituuntur, et habitudinem causæ quatenus, et si Deum non causent quoad intrinsecam perfectionem, causant tamen illius gloriam et extrinsecum honorem; habitudine causæ habitæ diligi amantur amicabiliter, quia licet amentur in ordine ad bonitatem divinam non est in ordine ad illas vt coendam, sed efficiendam ad dictam extrinsecam, sed in ordine ad illam vt fontem bonitatis et vt rationem appetibilitatis creaturæ quoad volunt^e Dei: quod vero dicitur in ordine ad Dei bonitatem, vt extrinsece perficiendam, amantur a amore concupiscentiæ.

Et ex his ad 3^m 3 priale argumentum constat solutio = ad 4um constabit ex dicendis infra art. 5 = Ad 5um ... antimissio ante negat consequentia: ad 6um dicat repugnare quod creatura non ... a Deo ... per se ipsum, et ... causalitate finalis sub ratione motiuam actus diuinæ volunt^s, quia sequeretur actus voluntatis diuinæ specificari et dependere a bonit^e creata, quæ maxima imperfectio.

4. 5^s explicat forma in qua amicitia supernaturalis consistat.

Dicendum: charitas est amicitia vera, et simpliciter talis inter Deum et hominem, non adeo quod sit inadeq., non equalis, sed accidentaliter, ita omnes auctores cum D. Thoma 2.2 quæst. 23 art. 1. Probatur et ostenditur: charitas est amor habitualis aut actualis mutuus benevolentiæ ad Deum in communicatione diuinæ naturæ per gratiam habitualem fundatus, cui ex parte Dei correspondet amor benevolentiæ, vt manet probatum, habet que omnia alia conditiones ad veram amicitiam et simpliciter tales ex dictis: ergo est amicitia vera et simpliciter talis inter Deum et hominem, actualis quidem, si de actu charitatis loquamur, et habitualis loquendo de habitu.

Hinc ostenditur 1°: amicitia non quæ adeq. sumpta importat amorem mutuum benevolentiæ ex parte vtriusque quæ est amicitia; vnde si vnus amet alterum amore benevolentiæ, ab ipso tamen non redametur, talis amor amicitia non est; sed charitas solum dicit amorem creaturarum ad Deum, aut omnium talis amoris: ergo non est amicitia inter Deum et hominem adeq. sumpta, inadeq.

2° probatur: non constituit Dei amicum, pro hoc quod sit dignus consortio diuinæ dilectionis simpliciter, et ipsum redamet, aut sit potens redamare amore benevolentiæ; sed charitas siue actualis siue habitualis non constituit hominem sui dignum consortio diuinæ dilectionis simpliciter: ergo non est amicitia adeq. minor. ostenditur 1°, non si per charitatem constitueret hominem dignum consortio diuinæ dilectionis simpliciter, per illam iustificaret formaliter; sed illam non quæ formam iustificat ... formaliter, per quam fit dignus consortio dilectionis amicabilis Dei, ergo per charitatem siue actualem siue habitualem non constituta-

tificat formalit hoc, nec post iustificari ut tenet com. Thomist. et frequentior aliis secum theolog. sentia 1a 2ae q. 113. art. 2:
ergo charit. 3 rõe sui formalit non constituit obiectum congruum dilectionis simplicit.

2º probat min: non per illam formam constituit hoc obiectum congruum dilectioni simpr. que est bonum simpr tale in ordine supnaturali, in quo tam in quam in radice continent oia ad ordinem supnaturalem spectantia; at charitas tale bonum non est, bene vero gratia habitualis que divinam natam participans continet per modum radicis, que oia ad predictum ordinem spectant: ergo charitas rõe sui non constituit hominem obiectum congruum divinae dilectionis simplicit.

3a pars D. nempe quod rõo amicitiae non competat charitati essali, sic ostenditur 1º: charitas non que non est amica actualit, hoc est actu denominans et constituens amicum, nisi connotato amore divino benevolentiae simplicit actu terminato ad subiectum charit. at huiusmodi connotatum essale non est charitati: ergo nec rõo actualis amicitiae. probatur min: amor benevolentiae talis simpr. actu non terminat ad subiectum charitatis, nisi quatenus illi gratia habitualis infundit, sed non est charitati essalis praeexistentia gratiae habitualis in subiecto; ut frequentius docet a Thomistis 1a 2ae q. 110. art. 3º. ergo connotatum amoris amicabilis Dei ut actu terminati ad subiectum charitatis et essalis non est.

2º probat: actui charit. non competit essalit denominatio amicitiae actualis = art. nec habitui; habitui charit. competit essalit denominatio amicitiae habitualis: ans probat actus charitatis disponens ultimo ad iustificationem est eius denominatio quoad prata essalia cum actu charitatis qui iustificationem supponit; sed actus ad iustificationem disponens non est amicitiae actualis; ut q. in sent. probabili Thomista secum 1a 2ae q. 113. art. 8. a gratia habituali non praecedit, sine qua rõo amicitiae subsistere nequit: cum etiam si quod licet a gratia habituali praecedat, (ut alii ex Thomistis probabilit docent) praecedit ab illa ut forma iustificante sed tantum ut auxiliante: ergo actui charitatis non competit essalit rõo amicitiae actualis. Denique suadet 3a pars D.: non esto demus quod charit. essale sit praeexa habitualis gratiae in subiecto, adhuc tamen non est illi essalis connotatum amoris amicabilis Dei, at hoc necessarium erat ut esset illi essalis rõo amicitiae: sed adhuc illa sententia gratiae supposita non est essalis charit. rõo amicitiae habitualis: min. cum communi tenet, maior autem probat. ut Deus hominem diligat amore benevolentiae et amicitiae simpliciter non sufficit velle

velle hoc bonum, s[ed] insup[er] requirit velle ei bonum, q[uo]d bonum eius
ē ex complacentia in amici bonitate, hoc ē existimus bonitate
ad volendum illi bonum aliqua ratione moveri; s[ed] stat de pot[enti]a ab-
soluta q[uo]d Deus velit homini bonum gratiae habitualis, et etiam
bonum beatitudinis aeternae, sine gratia habitu[a]li supposi-
ta, qua ad talia dona conferenda, ex complacentia in bonitate
hominis aliqua ratione moveat: ergo stabit etiam de pot[enti]a absoluta
gratia habitualis in homine, qua amicabilis a Deo diligat, et conse-
quenter, quamvis sit charitas ejus cum praeexistente habitu gratiae, Dei tamen con-
sequentis non ē connoto amoris amici amicabilis Dei, ut actu trahi ad sub-
jectum charitatis. min. prob. stat praeexistere condignitatem meritorum in homine,
et Deum illi velle gloriam, nullatenus commotum a meritis, s[ed] om-
nino liberaliter, cum adhuc condignitate meritorum supposita pos-
sit Deus gloriam non dare, et consequenter potuit etiam illam dare, non
attenta meritorum condignitate: ergo etiam praesupposita habitu[a]li gratia in sub-
jecto, potest Deus velle dare gloriam homini, nullatenus motus ex
complacentia in bonitate gratiae.

Confirmatur: nam licet Deus non possit non complacere in bonitate
gratiae, potest tamen conferre homini gloriam, non motus etiam secundario ex
complacentia in gratia, ergo potest dare homini gloriam, quin illum ami-
cabiliter diligat. ant[ecedens] prob. potest homini grato Deus negare glo-
riam: ergo potest homini grato gloriam conferre, nullatenus
motus ex complacentia in gratia.

§ 6. Occurritur argumentis in contrarium.

Arguitur adversarii objiciens 1°: amicitia consistit in ratione mutui
amoris fundati in aliqua communione, at charitas ratio-
ne, s[ed] in linea qualitatis: ergo nullatenus ē amicitia.

Resp[ondetur] neg[ando] maj[orem]: loquendo de praedicamentali ratione; cum
n[am] amicitia definiatur q[uo]d sit mutuus amor benevolentiae in aliqua
communione fundatus, non ē cur definitionem istam causaliter in-
telligamus, ita ut amicitia in ratione fundata, et non in mutuo
amore fundante rationem, consistat. = L[ogice] praemissa maj.
et negata min. disting. conseq. fundamentaliter neg. totaliter trans-
eat: ita Cajet. et communiter.

2° objicitur: amicitia dicit respective ad amicum et re-
damantem connotat, at charitas non solum ad amicos, s[ed] etiam exten-
ditur ad inimicos, juxta illud Math. 5. diligite inimicos ve-
stros: ergo amicitia non ē. = Resp[ondetur] disting[uendo] maj[orem]: primo et ratione sui conce-
do maj., secundario et ratione alterius nego maj. et sub eadem distinctione
disting. min., et nego conseq.: nam charitas non se extendit ad
inimicos primo et ratione sui, s[ed] secundario et ratione Dei 1° dilec-
ti: h-

d; licet autem amicitia petat redamantem in eo, qui vel fuit primo dilectus, in extremo non secundo, et vel alterius amato redamantem non postulat.

Ad 2um Respondeo post concessa maiori distinguo minorem: charitas extendit ad inimicos sub respectu amicitiae, concedo; sub respectu benevolentiae, concedo minorem: et distinguo consequentiam, non est amicitia respectu inimicorum respectu inimicorum, concedo consequentiam; respectu Dei et damnatorum, nego consequentiam; itaque, ut diximus, ratio amicitiae non est charitati essentialis; ratio autem benevolentiae essentialiter competit illi, et ideo quamvis haec ratio debeat illi convenire respective ad omnes terminos, ratio autem amicitiae necessarius non est, quod charitati datur respectu cuiuscumque termini competat, sed solum respectu termini redamantis.

3º obiicies: charitas parvulorum est eiusdem rationis cum charitate adultorum; sed in parvulis rationem amicitiae non habet: ergo neque in adultis amicitia est. minor probatur quia iuxta Arist. 8. Eth. cap. 4. amicitia est redamatio non latens; sed parvulos latet amor divinus, cum capaces cognitionis non sint: ergo charitas in illis non est amicitia.

Resp. 1º praetermissis maiori, et minori; nego consequentiam: cum enim charitati non competat essentialiter ratio amicitiae, etiam si eiusdem rationis sit in parvulis et adultis, et in parvulis amicitia non sit, non recte colligitur in adultis amicitiam non esse; quia licet non differat essentialiter charitas adultorum a charitate parvulorum, potest in aliquo accidenti ab illa discriminari.

Resp. 2º concessa maiori nego minorem; ad illius probationem dicatur essentialia amicitiae salvari per hoc quod sit mutuus amor benevolentiae in aliqua communicatione fundatus; ceteras autem conditiones esse illi accidentales, inter quas annumerat, quod amicos redamatio non lateat, hoc namque non ad essentiam amicitiae requiritur, sed solum ad eius conservationem in humanis. quae doctrina ex eo manifesta videtur, quod D. Th. in praesenti art. dum probaret amicitiam inter hominem et Deum nullius alterius meminit conditionis, nisi tantum amoris benevolentiae mutui, in aliqua communicatione fundati. ergo quod manifeste videt hoc solum ad essentiam amicitiae sufficere; ac proinde quamvis parvulos divinus amor lateat, illorum charitas rationem amicitiae sortietur, quoad essentialia amicitiae, licet non quoad omnes perfectiones amicitiae accidentales.

Ad 3º Respondeo post negatam minorem; ad probationem dicatur, quod sicut ad amicitiam sufficit habitualis amor, ita etiam sufficit habitualis notitia: licet autem parvuli actualis cognitionis capaces non sint, habitualis incapaces non sunt, sicut sunt nec habitualis amoris.

4º obiicies: charitas non est amicitia honesti, utilis, nec

delec-

delectabilis: ergo nullatenus est amicitia cum Deo bona, non (dicit) Aristoteles 8. Eth. cap. 3. per illa tria membra, ad quae amicitiam dividit. an autem patet, non est amicitia utilis aut delectabilis, nam quae istae amicitiae sunt tales sunt quia; charitas autem est amicitia simpliciter, nam etiam quia charitate non diligimus Deum propter utilitatem, quam ex ipso venamur.

Quod autem non sit amicitia honesti probatur: quia haec amicitia non est nisi ad virtuosos; charitas autem ad peccatores se extendit, hominem quia amicitia honesti cum amico, vult bonum quia bonum eius est, non quia bonum diligentis est; charitas autem gaudet hoc de propria beatitudine in patria, quatenus est bonum proprium, cum praedictum gaudium non efficiat a virtute spei, quae in beatis non manet, et conveniat a charitate sit: ergo charitas amicitia honesti non est.

Dico negative ad primam partem: charitas non est amicitia honesti, quae ex Aristotele loco allegato sola est amicitia simpliciter, et quia sola diligitur amicus per se et non per accidens, propter se, et non propter utilitatem aut voluptatem, quam capiat ex ipso quod aliter ad amicum se habet amicitia utilis et delectabilis, quae circa quo dicitur amicitia per accidens, quia non est amor amici propter se, sed propter aliud privatum amatum nempe utilitatis, et quia charitate non diligimus Deum propter utilitatem nostram, sed propter se ipsum, sit consequens, quod sit amicitia honesti, quae sola est amicitia simpliciter, nec obstat quod Deus sit obiectum maxime delectabile; non enim obest honestae amicitiae, quod amicus delectabilis sit, et capiat delectationem ex ipso, sed quod amatur propter delectationem: Unde quamvis Deus sit bonum nostrum maxime delectabile a parte charitatis non amatur propter delectationem, sed propter se, sit consequens, quod non diligatur, nec sit amicitia de delectabilis, sed amicitia honesti, in qua ut docet D. Th. 8. Eth. lect. 3. continentur ea, quae in aliis amicitiis reperiuntur nempe delectabilitas et utilitas: amicus enim amicitiae honestae utilis est, et delectabilis, non tamen propter voluptatem quae ut aut utilitatem, sed propter se amatur.

Ad primum probationem dico primo ex D. Th. solutione ad 3um: amicitia non nisi ad virtuosorum extenditur ut primaliter personam, et ratione sui dilectam, ad tamen ut ad minus primaliter personas ratione alterius dilectam posse extendi ad non virtuosos. = 2° Accipitur post charitatem subsceptionis benevolentiae ad peccatores extendi, secus autem subsceptione amicitiae, quia accidentalis est charitati, illi quae spectant ex conditione ad extremum redamans, et in virtute cum amante convenientem. nec ista solutio adversatur primae traditae a D. Th. nam D. Th. loquitur in sensu specificativo, nos autem in reduplicativo.

Ad 2am, licet dicatur: Beatum gaudere de propria beatitudine per charitatem non sistendo in seipso, sed ut est sui, et ut ad Deum ordinari, et a Deo dilecti; sic autem velle sibi bonum et de bono

bono ꝓprio gaudere charitatis munus est.

Sed 5° obiicies eadem gratia fit homo iustus et amicus Dei, ut constat ex Triden. sess. 6. cap. 7. illis verbis: hanc dispositionem iustificatio ipsa consequitur, quæ non est sola peccatorum remissio, sed sanctificatio et renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ et donorum; unde homo ex iniusto fit iustus et ex inimico redditur amicus; at causa formalis nostræ iustificationis unica est, ut docet Concil. Trid. ibidem; est quæ iustitia Dei, non qua ipse Deus iustus est, sed qua nos iustos facit, id est gratia habitualis intrinsece inhærens in anima ut communiter explicatur a theologis: ergo hæc sola ratione sui constituit Dei amicum, et consequenter charitas nullatenus est amicitia.

Respondeo esse amicum Dei sumi dupliciter: 1° pro hoc quod est esse obiectum connaturaliter dilectionis simpliciter, et sic sumpta amicitia, ab eadem gratia præstatur esse amicum Dei et esse iustum et sanctum; unde cum gratia ratione sui sanctificet, etiam ratione sui est amicitia in hac acceptione.

2° sumitur pro obiecto connaturali dilectionis simpliciter potente proxime redamare, et sic adæquate amicus consideratus est, quod præstat non a sola gratia iustificante, sed etiam a charitate: cui doctrinæ non obstant verba ex Trid.° relata; nam postquam dixit ea, quæ ad interiorem hominis renovationem concurrunt, scilicet voluntariam susceptionem gratiæ et donorum docuit per illa fieri hominem iustum et amicum; quæ verba non cogunt asserere per eandem gratiam iustificari hominem, et per eamdem amicum constitui, sed possunt et debent intelligi; ita ut a gratia iustificatio adæquate præstetur; esse vero amicum non ab illa adæquate, sed ab illa et charitate quæ est unum ex donis præstantibus interiorem renovationem.

Sed dices: posita sola gratia habituali in subiecto et charitate non subsequuta homo esset Dei amicus: ergo gratia se sola hominem amicum constituit. Antecedens probatur: nam in illo casu homo esset iustus, filius Dei, hæres quæ beatitudinis et nec implicat esse iustum, filium et hæredem et non esse amicum Dei: ergo esset amicus Dei.

Respondeo distinguendo maiorem: esset Dei amicus amicitia sumpta adæquate, nego maiorem: sumpta inadæquate pro obiecto connaturali dilectionis simpliciter concedo maiorem, et nego consequentiam: ut enim homo sit iustus, hoc est a culpa mundatus, et filius Dei, atque hæres vitæ æternæ sufficit esse dilectum a Deo dilectione simpliciter, quam adæquate, sed inadæquate amicitiam constituit, ut constat ex dictis.

Sed instabis adhuc 1°: plus est esse filium, quam esse amicum; cum strictiori titulo filio spectat ius ad bona Patris, quam amico, ad amici bona, strictius quæ eam dari vinculum sit inter Patrem et filium, quam inter duos amicos: ergo si a sola gratia homo constituitur Dei amicus, ab illa sola, charitate non subsequuta, constituet Dei amicum.

2°: non gratia habitualis et si non præstet seipsa posse proxime redamare, præstat tamen posse radicaliter; at nulla datur ratio, cur ad amicitiæ concep-

acceptum adeo quod salvandus non sufficiat mutua redamatio in radice: Ergo sola gratia, sine charitate non subsequuta hominem amicum Dei adaequate constituit.

Ad 2am instantiam praemisso ante negotio eam: non esto plus sit esse filium quam esse amicum, post adhoc 2o aliquid requiri, quod non spectat ad 1um, quod ex utriusque diffinitione est venandum; cum ex diffinitione filii redamationis nec [illegible] non colligat, bene autem ex diffinitione amicitiae; eorum sit, quod licet demus plus esse filium quam amicum; et ad esse filium charitatis non possit dici, non bene inferat non expostea ad esse amicum; et insto [illegible], plus n. est esse sanctum sanctitate increata per gratiam uni donum quam esse amicum aut potentem redamare et tamen humanitati Christi Domini non subsequuta habitualis gratia, 1um evenit, et non 2um, sit frequentis theologorum sententiam: ergo

Ad 2am consequentia mai, nego min: ratio autem sumenda est ex diffinitione amicitiae, qua dicit quod est amor mutuus etc., esse n. mutuum amorem communiter intelligit actualiter, amicitia actuali et habitualiter per habitualis amicitia, non autem dicit absolute amare habitualiter, quod solum radicaliter potens esse amare, sed ille qui potens proxime, ac proinde gratia habitualis, praestans solum radicaliter posse, non est sufficiens forma ad constituendum amicum, nisi adsit et charitas praestans posse proxime et habitualiter redamare.

Deinde 3a ratio 2am probatio Arguitur: charitas seipsa dat posse proxime redamare et constituit donum congruum divinae dilectionis amicabilis: ergo est amicitia adeo quod quamvis adea, quae ex parte hominis ad divinam amicitiam concurrunt, consequentia est bona; antecedens quoad 2am partem, in qua est difficultas, ostenditur 1o: non actus dilectionis divinae seu divina voluntas ratione sui per ut a nata dista, constituit Deum obiectum divinae dilectionis simpliciter, cum per ut sic sit bonum infinitum dignum infinito amore; at charitas nostra est formalis participatio voluntatis divinae: ergo constituit hominem obiectum congruum divinae dilectionis simpliciter.

2o quod per [illegible] communicata a Deo constituit subiectum, cui dat obiectum [illegible] volitionis divinae; at charitas est donum supernaturale perfectum simpliciter: ergo constituit subiectum cui infundit obiectum volitionis divinae talis simpliciter. 3o: non forma iustificans constituit obiectum divinae dilectionis simpliciter, sed charitas est forma iustificans, ut constat ex Trid. sess. 6. de iustif. cap. 7. his verbis, id tamen in hac impii iustificatione fit, dum eis de sanctissimae passionis merito per Spiritum Sanctum, charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur: ergo charitas ratione sui constituit hominem obiectum congruum divinae dilectionis simpliciter.

Respondeo negando antecedens quoad 2am partem, ad 1am probationem non indocti theologi concessis mai, et min, negant consequentiam, eo quod divina dilectio constituit Deum obiectum amoris simpliciter ratione infinitatis, quam non participat charitas nostra; et ideo non sequitur, quod subiectum cui infundit, si similem effectum prae-

be-

prebeat. = Si non placet hec solutio, quod connaturalis divina ratione sumpsit talem Deum obiectum dilectionis talis simpliciter et gratia nostra est formalis participatio naturae Dei constituit hoc obiectum tamen primarium divinae dilectionis simpliciter, quamvis participatio infinitatis non sit. Ergo non divina dilectio ratione sua peculiaris perfectionis constituit Deum obiectum primarium divinae dilectionis simpliciter, et charitas nostra est formalis participatio illius dabit subito, cui infundit ei obiectum primarium divinae dilectionis simpliciter, quamvis non sit formalis participatio ratione illius divinae sub conceptu infiniti non etiam.

Quare melius ad 1am probationem consequentiae nego maiorem; licet enim voluntas Dei, prout virtualiter ab essentia distincta reduplicato eo, quod ab essentia distinguitur, nec oppositum convincat probatio: nam licet voluntas Dei, prout ab essentia distincta dicat perfectionem et bonitatem infinitam in particulari linea, nempe voluntatis, non tamen dicit infinitatem in tota linea supernaturali increata, nec formaliter nec radicaliter, et ideo Deus ratione suae voluntatis, prout sic, non constituit obiectum primarium divinae dilectionis simpliciter, bene tamen ratione naturae, haec enim quae dicit infinitatem per omne lineae formaliter et radicaliter cuiuscumque alterius lineae perfectionem importat.

Ad 2am confirmationem resolutam maiorem distinguo minorem: est donum perfectum simpliciter per continentiam formalem aut radicalem omnium pertinentium ad ordinem supernaturalem nego minorem, absque tali continentia, solum in propria et peculiari linea concedo minorem: et nego consequentiam ob rationem supra repetitam.

Ad 3am concessa maiore nego minorem: quam non probant verba Trident. quae possunt accipi in sensu concomitante, hoc est, diffusio charitatis inhaerentis concomitatur formalem iustificationem et perficit illam, sicut passio Christi; non tamen praestat formaliter sanctitatis effectum. Tum etiam, non inconveniens denique formaliter accipiant nomine charitatis intelligitur primarium terminum dilectionis divinae, scilicet habitualis gratia, per quam formaliter iustificatio fit.

Denique ad vim ultimam probationem minoris arguit: charitas essentialiter connotat amorem amicabilem Dei, sed essentialiter est amicitia, consequentia ex dictis tenet; antecedens autem probatur: supponit essentialiter gratiam habitualem; sed haec est terminus dilectionis amicabilis Dei: Ergo essentialiter connotat amorem Dei amicabilem. Illatio est legitima; minor videtur certa; Deus enim quem diligit hoc dilectione amicabili est velle bonum illi simpliciter tale in ordine gratiae; gratia autem habitualis est bonum tale simpliciter in prae dicto ordine, eo quod radicaliter continet omnia ad ipsum spectantia, et consequenter constituit hoc obiectum primarium divinae dilectionis simpliciter. Maior autem ostenditur 1o:

non sic

n. sic separat habitus charitatis ad habitum gratie, sicut actus charitatis ad ipsum charitatis habitum; at iste non potest sine habitu existere, etiam de potentia absoluta, ut probabilius docent thomistae de qua in sequenti art. ergo nec habitus charitatis existere potest sine habitu gratie etiam de potentia absoluta.

2º probatur: sic n. quo separatur habitus charitatis ad gratiam habitualem, sic ut voluntas ad animam; sed voluntas existere nequit sine anima etiam de potentia absoluta: ergo neque charitas sine gratia = nam gratia est natura intellectualis supernaturalis et charitas est potentia; sed potentiae sine natura sibi proportionata existere non possunt: ergo = Deinde: n. perfecta inclinatio in aliquem finem essentialiter supponit naturam tali fini proportionatam; sed charitas est perfecta inclinatio in finem supernaturalem, et sola gratia est natura predicto fini proportionata: ergo charitas essentialiter gratiam supponit. = Denique: nam ex opposito fieret ut charitas de potentia absoluta simul cum peccato esset. ut sequitur.

denique; n. ex opposito fieret, ut charitas de potentia absoluta posset esse simul cum peccato mortali; consequens est falsum, alias simul quis haberet duos ultimos fines adequatos contra communem thomistarum sententiam 1.2. q. 1. art. 5: ergo. sequela probatur: peccatum mortale non potest de potentia absoluta remitti sine gratia habituali, ut plures thomistae docent 1.2. 113. art. 2: ergo si charitas sine illa existere potest, potest cum peccato mortali de potentia absoluta componi.

Ad neg. 2dum ant. ad probationem nego maiorem ad 1am probationem nego 2dam maiorem autem. est n. actus charitatis nequit existere, nisi a potentia eliciatur, et cum potentia vere sui sit sufficiens debet illi qualitas supernaturalis, et quae est permanens ex propria natura petit qualitatem quae sit habitus; charitas autem non petit essentialiter a gratia dimanare, sed potest a Deo immediate infundi, et ideo essentiali exigentia non petit gratiam in anima.

Ad 2am pre[...] min. nego ... charitas maioris d[...]o ... autem est duplex: 1a n. voluntas respicit animam, tam quam naturam substantialem, quae est nata non ut elevans ad ordinem alterius, sed intra proprium ordinem et vere sui, atque adeo ut tales potentiae respicit dant illam, ut prius insupplebile et omnino essentialiter gratia autem est natura accidentalis et elevativa, elevans scilicet ad ordinem divinum per modum participationis formalis naturae Dei, cui soli amare et videre Deum et potentiae ad eum amandum et videndum connaturalia esse possunt. Unde licet ut connaturaliter infundatur charitas prae infusionem gratie requirat, hoc tamen essentiali-

essentialiter non postulat, quia potest a Deo infundi immediate, cui soli propria est natura, cui studium virtutes possunt esse connaturales.

2a ratio discriminis est nempe animam constituere suppositum ut quod operans, et quia in hac et voluntas in sententia quam supponimus, existere nequit, quin actu constituat subiectum potens operari et effectum istum praestare non potest, nisi ut quod operantis, cum sit quod existere nequeat de potentia absoluta absque anima existente; absque gratia tamen datur suppositum quod operans, nempe constitutum ex anima et corpore, seu anima ipsa; et ideo absque illa potest a charitate praestari posse proxime diligere, et convenienter existere potest charitas de potentia absoluta absque gratia habituali. Et ex his constat ad 3am probationem.

Ad 4am distinguo minorem: connaturalitas concedo minorem. essentialiter subdistinguo minorem: inclinatio, quae est talis omnino connaturaliter concedo minorem: inclinatio elevativa nego minorem, et consequentiam: nam charitas est inclinatio per modum formae elevantis, non autem omnino connaturalis, et ideo non praesupponit essentialiter formam supernaturalem, quae est natura sui ordinis, sed [illegible] infundi potest a Deo, in quo est natura ordinis supernaturalis praesertim, et quidem si probationes istae efficaces essent, convincerent fidem et spem in peccatore sine gratia habituali perseverare non posse, cum hae sint potentiae ordinis supernaturalis.

Ad ultimam probationem nego sequelam; ad illius probationem dicatur: licet iustificatio remissiva peccati fieri de potentia absoluta non possit sine intrinseca mutatione peccatoris, non tamen requirit mutationem factam per gratiam habitualem, et licet sententia exigens gratiam habitualem probabilis sit, in illa tamen vel asserendum est charitatem posse de potentia absoluta componi cum peccato mortali, vel sine gratia habituali nullatenus existere posse.

2o ad argumentum factum respondere possumus iterum nego antecedens, ad illius probationem praemissa maiori nego minorem: ad cuius probationem dicatur Deum amare hominem amore amicabili et simpliciter tali non esse velle utcumque homini bonum tale simpliciter, sed velle illi tale bonum, quod bonum eius est ex parte ipsa in ipso, qui modus dilectionis non est cum habituali gratia essentialiter connexus, ut vidimus in confirmanda nostra sententia.

Sed dices: essentiale esse gratiae constituere subiectum cui infundit Deo gratum simpliciter; atqui esse Deo gratum idem est quod esse amicum et obiectum amicitiae divinae: ergo essentiale est habitualis gratiae trahere amicitiam divinam. = Et confirmatur: ex eo namque probant nostri Thomistae gratiam et peccatum non posse simul esse de potentia absoluta, quia implicat idem subiectum esse simul obiectum dilectionis simpliciter et odii simpliciter; gratia autem habet constituere subiectum cui infundit obiectum divinae dilec-

tionis simpl.r: at si gratiae essentialiter esset esse actum dilectionis amicabilis Dei, haec ratio nullius roboris esset. Ergo = confirmatur 2°: non minus competit gratiae esse actum dilectionis, quam peccato esse actum odii: atque peccato mortali essentialiter competit esse actum odii Dei talis simpl.r Ergo gratiae habituali competit essentialiter esse actum dilectionis divinae simpl.r et connaturaliter dilectionis amicabilis.

Dico distinguendo min: quoad dignitatem concedo min, quoad actualem ordinationem, nego min, et consequentiam; itaque est essentiale gratiae constituere objectum dignum, ut a Deo amet propter seipsum, et amore amicabili, non autem est illi essentiale actualiter ordinare talem amorem, ob rationes, quas supra tradidimus.

Ad 1am confirmationem dico non solum implicare quod idem objectum actu habeat dilectionem et odium simpl.r, sed etiam esse simul objectum dignum illam ordinandi, et ex isto capite argumentant Thomistae. — Ad 2am confirmationem distinguo min: odii amicitiae nego min: odii abominationis concedo min et consequentiam: itaque peccato essentialiter convenit quod Deo ex sua natura displiceat, et in ista displicentia odium abominationis consistit, non tamen est ei essentiale, quod Deus actu vellit homini poenam ex displicentia in peccato, quae voluntas est odium inimicitiae et si non omnino stricte ut 1. p. q. 20 cum D. Th. docent Thomistae, quamvis sit illi essentiale constituere hominem dignum voluntatis predictae: ex quo tandem infert essentiale esse gratiae quod existens actu habeat complacentiam divinam, non autem quod actu habeat amorem amicabilem, et quod homini vellit bonum aliquid simpl.r ex complacentia in gratia, sed tantum est illi essentiale hominem constituere dignum ordinandi predictam voluntatem.

§. 7. Praeter charitatem est possibilis alia amicitia inter homines et Deum.

3a conclusio: possibilis est amicitia simpl.r intra ordinem naturae inter Deum et homines, non tamen de facto datur, nec daretur in homine condito in statu purae naturae. Haec conclusio media est inter duas sententias extremas, quarum 1a negat praeter charitatem esse inter Deum et homines aliam amicitiam possibilem, quam ex nostris tenent Bañez ubi supra solutione ad 3um, et Araujo in presenti art. solut. ad 2. et magis communiter Thomistae alii; tenent etiam ex Patribus Societ. Suarez disp. 3. de habitu charit. sect. 5. Granados controv. 3. de charit. sect. 3. Conimbric. disp. 21. dub. 3. et frequenter alii ex eadem familia.

2a per extremum affirmat esse possibilem et de facto dari amicitiam naturalem inter Deum et homines: hanc tenet Torres sect. 3. de charit. disp. 2. n° 12. pro illa referens Scotum in 3. dist. 27. quaest. unica art. 3. tenent etiam ex nostris Mag. Nuño et alii recentiores in manuscriptis ad istum art: ex quibus quidam amicitiam istam ita charitati adiungunt

ut sine

Vt sine illa nequeat in presenti statu saluari: alij v° faciunt illam
cum charit^e in connexam, et absque charit^e aliquo existentem.

Nostra tamen senta media e int^r hec extrema, dans 1^a
sente, q defacto n existat amicitia natalis simp^r, et 2^a q possit exis-
tere: ante cuius pbonem animadverto 1° nos tram 33^s pcedere de
amic^a natali simp^r; amicitiam n quem q talem dari de facto ex
pbone nostre sen te 3stabit. = 2° adverto me consulto addidise sim-
pliciter intra ordinem nate; n amic^a natalis cum supnatali 3parata
n e amic^a simp^r.

his supp^s obstendit 1° 1^a pars nostre sente; Etenim
Arist. sola natali roe ductus cognovit possibilem amic^s hois
ad Deum, vt 3stat ex ipso cap. D.Th. cap. 12. illis verbis: e autem
ad parentes, filijs et hoibus ad Deos; s^t amic^a supnatalis
n fuit cognita ab Arist. istius n quepossibilitas cognoscibi-
lis n e, nisi presupp^ta supnata^li revelone, que Philopho
facta n fuit: g e possibilis amic^a natalis int Deum et hoes.

Deinde suaderi solet ex D.Th. 1^a ad Corinth. 13. lect.
vlt^a circa finem, vbi duas 3municones siue 3iunctiones hois cum
Deo distinguens sm bona gratie et sm bona nate hec
verba subiecit: sm 1^am 3municonem ad Deum e amic^a nata-
lis, sm 2° 3municonem 2^a e amor charitis, qua solus creat^a
intialis Deum diligit: g ex mente D.Th. e possibilis ami-
citia int^r hoes et Deum a charit^e distincta.

Cæterum hec pbo ex D.Th. desumpta n multum
vrget, n expresse loqr de amic^a create intialis cum Deo
cæteris creaturis coi, vt 3stat ex illis verbis, qq expli-
cans natalem beatit^s ait ee sm quam vnusquisque De-
um vt causam 1^am et summum bonum appetit; amicitia
autem ad Deum hoi et brutis coi vera et ppria ee
n post: g in allegato testim° n loqr D.Th. de vera et
ppria amic^a.

§ quamvis autem nostram 33^e D.Th. expresse n tra-
diderit colligit ex discursu, que in presenti art. pbat ami-
citiam supnatalem int hoes et Deum; ex quo sic
suadet: n D.Th. ex eo pbat ee amic^s supnatalem int
hoes et Deum, q^a hois ad Deum e aliqua 3municoo, sm qu-
am nobis suam beatitudinem 3municat, sup quam oportet
aliqm amicitiam fundari: verba ss D.Th. in
corp^e pres. art.; at etiam intra ordinem nate e possibilis
3municoo hois ad Deum sm beatit^s natalem, qm ee veram

beatit. docet D. Th. 1. p. q. 62. art. 1. et 7. et ibi Caiet. et quamplurimi Thomistae, quod super hanc communicationem aliqua vera amicitia fundari possit inter homines et Deum: probatur consequentia: si namque communicatio in supernaturali beatitudine supernaturalem fundat amicitiam, cur communicatio in beatitudine naturali, quae vera beatitudo est, veram amicitiam non fundabit? cum ergo quae supernaturalem fundare nequeat, possibilis erit amicitia naturalis, quae sit vera et propria amicitia.

Hoc idque suadet amor mutuus benevolentiae talis simpliciter est amicitia simpliciter; sed possibilis est amor mutuus benevolentiae talis simpliciter intra ordinem naturae inter homines et Deum: ergo est possibilis amicitia naturalis, quae simpliciter sit amicitia. maior est certa, quod amor mutuus benevolentiae intercedat, addita communicatione supra quam talis amor fundat. minor autem probatur: in primis namque ex parte hominis naturalis dilectio Dei super omnia est possibilis, quae est benevolentia simpliciter intra ordinem naturae, ut et Vazquez docent Theologi communiter 1. 2ae. q. 109. art. 3.

Quod autem ex parte Dei sit possibilis redamatio benevolentiae naturalis simpliciter, in hunc modum ostenditur: tunc enim Deus diligit hominem benevolentia simpliciter, cum vult illi bonum simpliciter tale in aliquo ordine, unde largiens gratiam habitualem dicit benevolentiam hominis benevolentia simpliciter in ordine supernaturali, quia gratia in isto ordine est bonum tale simpliciter: sed non repugnat bonum intra ordinem naturae tale simpliciter a Deo volitum, et communicatum creaturae rationali: ergo est possibilis ex parte Dei redamatio naturalis, quae sit benevolentia simpliciter.

Min. probatur: ideo gratia est bonum simpliciter ordinis supernaturalis, quia in radice continet perfectiones ad praedictum ordinem attinentes, et ius praestat ad consummatam perfectam et supremam felicitatem, videlicet supernaturalem beatitudinem; sed non repugnat forma aliqua naturalis, in qua ut in radice naturalis rectitudo potentiarum contineat, et quae det ius ad naturalitatis ad felicitatem naturalem et perfectam huius ordinis beatitudinem: ergo non repugnat forma a Deo communicata rationali creaturae, quae sit bonum perfectum simpliciter. = min. ostenditur 1°: nam rectitudo potentiarum intra ordinem naturae est perfectio naturalis, felicitasque hominis intra ordinem naturae perfectio naturalis est: ergo debitum illarum et connexio cum aliquo per modum radicis, supernaturalitatem non arguit.

2: nam integritas naturae est perfectio naturaliter possibilis, ut communiter docent Theologi 1. p. q. 109: ergo non repugnat intra ordinem naturae forma aliqua naturalis, cuius huiusmodi perfectio sit debita, cum quae integritas illa in rectitudine potentiarum et debita subordinatione ad Deum, naturae auctorem consistat

n̄ repugnabit forā natalis, cui predicta rectitudo sit debita.
Denique: vt docent Capr. Caiet. Ferrara, Le-
desma, Bañes, Nasarius et alij, quos referunt et sequ-
unt Salmaticenses tom. 3. in 1. p.mo trac. 7. disp. 9. dub.
2o. et 3: rectitudo potarus intra ordinez natę, et natalis
felicitas debent natę Angelicę; at n̄ ē roō assignabilis,
cur istę pfectiones debitę Angelo roē sue natę n̄ possint
natę humę roē alicuius pfectionis supadditę, et forę
accidentalis gratiose a Deo collatę deberi: q possib ē fra
aliqua habit intra ordinem natę, roē cuius rectitu-
do natalis et natalis felicitas humę natę sint debitę.
q amplius in hunc modus ɔfirmo; ē n. possibilis
aliqua fra pmanens, roē cuius hoī debeat natalis felicitas et po-
tērum rectitudo intra ordinez natę: at fra huiusmi effec hunc
prestans, et si gratiosé ɔferat a Deo supnatalis tamez n̄ ē: q pōt
dari fra intra ordinez natę predictus effectus prestans, cum n̄ pos-
sit implicatōnis roō assignari. mōr. autez obstendit 1o: ideo n̄ que
status integritatis natę humę, quez Theologi fatent possibile,
et si gratia sit, Dei ɔditoris sup natalis n̄ ē, q licet hoi n̄ de-
beat, Angelis tm debet; at fra hęc, cui rectitudo potarus et
felicitas natalis deberent, et si n̄ sit debita hoi, ē tm Angelis
debita: q
2o et a priori n̄ ad supnatalitatez n̄ sufficit excessus
supra exigentias huius aut illius natę, s reqrit excessus supra
exigētias cuius cumque natę creabilis; at fra illa ē debita a-
licui natę creatę scet natę Angelicę: q et si hoi n̄ sit debi-
ta, et iccirco gratia sit, supnatalis tamez in sua entitate n̄ ē.
Et ex his 3 et 2a paris nostrę ɔnis suadet: Etenim
quamvis Deus hoi dona supnatalia ɔmunicet dus n̄ largit
habit 3 gratiam, roē cuius cętera ad ordinez supnatalem r
spectantia debent, n̄ dicit benevolus benev sup natalis simpr
hec amicabilit diligens hoez vt ɔstat ex dictis § 5. et 6: q
parit quantuz cumque intra ordinem natę hoi bona ɔmuni-
cet, dus n̄ largiat fram, roē cuius illa, quę ad ordinez natę ɔ-
pectant, debeant, nempe rectitudo potarus et natalis feli-
citas n̄ diliget hoez benev natali simpr, et coent n̄ reda-
mabit mō sufficienti ad amic3 natalez, quę simpr sit ami-
citia; at in hoc statu, nec in statu purę natę talis fra n̄
largit, vt ōes fatent: q quamvis alia dona natalia lar-
giat hoibus n̄ dicet Deus illos diligere amore benevo-
lentię natali simpr, et coent n̄ erit int hoez et Deuz ami-
citia natalis, quę simpr sit amicitia.

§. Vltimus: Occurrit argumentis in contrarium.

Adversus 1am partem nostrae conclusionis arguitur 1º ex D. Th. 1. p. q. 20. art. 2. ad 3. illis verbis: creaturae autem irrationales non possunt pertingere ad amandum Deum, nec ad communicationem divinae vitae, et beatae vitae, qua Deus vivit; sic igitur Deus proprie loquendo non amat creaturas irrationales amore amicitiae. Ex quibus verbis tale argumentum formatur: quia creaturae irrationales non sunt capaces pertingendi ad communicationem beatae vitae, qua Deus vivit, non possunt a Deo diligi amore amicitiae proprie; at homo inspectis intra limites naturae non est capax pertingendi ad communicationem vitae beatae, qua Deus vivit: ergo in isto ordine, non potest a Deo diligi amore amicitiae proprie. Probatur minor: vita, qua Deus vivit, consistit in visione sui ipsius; at huius visionis non est capax homo intra limites naturae: ergo in isto ordine non est capax pertingendi ad communicationem vitae beatae, qua Deus vivit.

Respondeo negando minorem: ad cuius probationem dicatur vitam, qua Deus vivit, habere quod sit cognitio sui, et quod sit intuitiva sui cognitio; licet autem homo intra ordinem naturae non possit pertingere ad communicationem illius vitae per partem intuitivae cognitionis, pertingere tamen potest ad communicationem illius per partem cognitionis Dei, et hoc sufficere, ut intra ordinem naturae possit a Deo diligi amore benevolentiae naturalis simpliciter, secus vero creaturae irrationales, quae incapaces sunt communicationis vitae divinae tam sub conceptu intuitivae cognitionis quam sub conceptu cognitionis nudae Dei.

Arguitur 2º: ad amicitiam pertinet ut amicos convivere faciat, saltem quod de se ad hoc inclinet; sed nullus amor naturalis possibilis ad convivendum Deo potest inclinare; convivere namque Deo in illius visione consistit, quae supernaturalis est, et consequenter supra inclinationem omnis amoris naturalis possibilis: ergo nullus est possibilis amor naturalis pertingens ad rationem amicitiae inter hominem et Deum.

Confirmatur 1º: nam ad amicitiam requiritur conversatio inter amicos; at inter Deum et hominem in quolibet statu naturali possibili conversatio non est: ergo neque est possibilis amicitia. = Confirmatur 2º negans alicui suam facialem visionem illius amicus non est, ut constat ex 2º Reg. 14. ubi refert Davidem filium suum Absalonem, revertentem ab exilio non recepisse ad suam amicitiam, quia dixit, faciem meam non videat; at Deus homini non elevato ad finem supernaturalem, quamvis intra ordinem naturae perfecto, sui facialem visionem negaret: ergo cum illo quantumcumque donis naturalibus exornato, amicitiam non iniret.

Denique confirmatur: nam ad amicitiam spectat ut amicus aliquod secretum amico revelet gratuito et liberaliter, iuxta illud Ioan. 15. iam non dicam vos servos sed amicos, quia quae audivi a Patre, nota feci vobis; sed Deus negat homini intra

ordinez natę aliqd secretum revelare gratuito et liberali-
li, qq. n. hoc intra ordinez natę cognoscit n excedit natu-
lez eius virtutem, et illius cogn° hēt ex concursu generali
debito roali creaturę: ergo int Deuz vt natę auctorem
et hoēs negt eē aliqua vera amicitia.

Ad Arg.m Dist neg.do min. ad pbonem dicat q vivere
cuz Deo stare pōst dupli: 1° p facialez et intuitivam visionem;
2° p abstractivam cogn.em Dei, vt auctoris natalis, et
licet amor natalis possibilis ad 1.um modum Deo priori mo
inclinare possit, poterit tn ad 2.um modum vi ipsi inclina-
re, et incl.inonez illam ad amic.a natalez sufficere. =
ad 1.am ofiat Dist neg.° min. n licet cum Deo vt auctore sup-
natali negat hoc conversari, accidere tn intra limites na-
tę cum Deo tn auctore natali conversari pōst illum contemplando
et ab ipso aliqd postulando.

Ad 2.um Dist neg.o mai: si facialis visio alti
possibilis sit, et ad illam aliqua roe ordinet, secus mai, si
impossibilis n sit nego mai, et contra min, nego conq: q hoc
sit sup natalez ordinez n evectus, sed intra ordinez
natę relictus n pōst videre facialit Deum, sed solum ipsum
abstractive cognoscere, vnde quavis Deus illi neget su-
am visionem intuitivam, dummodo abstractivam sui cogn.em n
deneget, poterit natalis amic.a subsistere.

Ad vltimam Dist premissa mai, nego min: n licet De-
us hoi n elevato nihil supnatale revelare possit, pōst tn ali-
quarum rerum natalium specialem cognit.em accedere, et veritatem
aliquam natalem n debitam revelare, nec oīs cogn° hois n
elevati provenire debet ex generali concursu; Deus n. quat
auctor natę providentiam hēt specialez, et aliqua gratio-
se opat, vt explicat 1.a 2æ. q. 109. art. 1. et 3.

Arg. 3.o: ad amicitiam hoc n que requirit mutua bonorum
gratiosa comunicatio, at int Deum et hoēs intra ordinez natę ta-
lis comunicatio invenire n pōst, Deus n que vt natę auctor so-
lum comunicat hoi eē et potens natales, an qq roe gratię n
repit, vt docet D.Th. 1.a 2.æ q. 111. art. 1. ad 2: ergo int Deum vt
natę auctorez et hoēs n ē possibilis propria amicitia.

Dist premissa mai neg.do min: ad pb.em dicat
Deum vt natę auctorez n solum comunicare posse eē et potens
natales, sed et plura alia gratiose posse comunicare, et in-
ter illa finem supplicum explicatam, roe cuius natalis beati-
tudo esset debita, qui Deus gratiose donaret, cum natę hu-
manę talis finis n deberetur.

S. d. dices: communicatio ad amicitiam exacta est bonorum, quae sunt propria amici, et consequenter bona sibi propria amico communicat; at communicatio intra ordinem naturae possibilis non est bonorum, quae sunt propria Dei: ergo non est ad veram amicitiam sufficiens. Probatur minor: id solum dicitur et est proprium Dei, quod ipsi soli connaturaliter possit competere; at nullum bonum a Deo communicabile intra ordinem naturae, talis conditionis est ut soli Deo connaturaliter possit convenire, alias bonum naturale non esset, sed ad supernaturalem ordinem attineret, ut patet est manifestum: ergo communicatio intra ordinem naturae possibilis, negatur esse bonorum, quae sint propria Dei, et consequenter nec ad amicitiam potest sufficere.

R. bona ab amico communicata esse propria bona intelligi potest tripliciter: 1º proprietate essentiali, 2º proprietate connaturalitatis, 3º proprietate dominii. 1us modus proprietatis ad amicitiam non requiritur, tum quae de se proprium proprietate essentiali non potest ullo modo alteri communicari; 2us modus proprietatis requiritur ad amicitiam supernaturalem ex parte extremi excellentis, videlicet Dei, bona enim supernaturalia, quorum communicatio est fundamentum in uno sensu, et in alio est effectus praedictae amicitiae, soli Deo connaturaliter possunt competere; verum tamen non est necessarium ad omnem amicitiam, sed ad naturalem sufficit proprietas 3º modo, idest quod bona, quae Deus ut naturae auctor communicat sint Dei propria iure supremi dominii, et quidem inter homines et Angelos amicitia reperitur, et tamen non intercedit communicatio bonorum, quae sint propria 1º aut 2º modo, sed tamen 3º proprietatis genere.

Instabis: ad amicitiam requiritur communicatio bonorum, quae sint propria amici donantis proprietate excludente debitum in amico, cui dantur; at bona naturalia sunt debita extremo cui dantur: ergo illorum communicatio non est ad propriam amicitiam sufficiens.

R. 1º neg. mai.: et quidem in supernaturali amicitia etiam ex parte hominis eo modo intercedit communicatio bonorum ad Deum, nempe exhibitio cultus, honoris et obsequii et tamen haec omnia sunt debita Deo, filii etiam ad patrem potest esse amicitia teste Arist. 8. Eth. cap. 12. et tamen bona patris exhibita sunt debita a filio; non ergo petit ex conceptu amicitiae proprietas bonorum debitum excludens.

2º R. permissa mai. neg. min.: siquidem in illa explicata § 7. quatenus fundatur amicitia naturalis constituimus non esset debita naturae humanae, sed gratiose a Deo conferenda esset.

L. 3º (ut ad Angelos etiam huiusmodi amicitia extendatur) R. distin-

disting.do mai: requirit proprietas excludens debitum absolutum concedo mai: debitum ex suppos. libera amici donantis nego mai, et sub eadem distinctione min. negat conseq.: forma nque amicitiae naturalem fundans et beatitudo naturalis homini non debent. Angelo autem et si debeant ex suppe. decreti liberi illum creandi, non tamen absolute debent; et iste modus non debiti et gratiae sufficit ad fundandam amicitiam naturalem.

Arg. 4: homo intra ordinem naturae manens non potest esse filius Dei, etiam ut auctoris naturalis: ergo nec amicus Dei. ant. videtur certum: nam ad esse filium Dei requiritur ius ad aeternam hereditatem consistentem in beatifica visione iuxta illud: si filii et heredes: ius autem hoc non potest ab aliquo naturali provenire: ergo nullam formam naturalem potest homo constituere filius Dei. conseq. vero probatur dupliciter 1o: nam iuxta Arist. 8. Ethic. cap. 11. servi ad Dominum esse nequit amicitia, atqui eo ipso quod homo intra ordinem naturae nequeat esse filius Dei non transcendit servi limites: ergo eo ipso nequit ad divinam amicitiam pertingere.

2o: nam idcirco nequit esse filius intra ordinem naturae quia non potest in hoc ordine esse heres hereditatis aeternae, ad quam filiatio ordinat: sed etiam amicus Dei ordinat ad eius communicationem in Patria, immo fundamentum huius amicitiae est beatitudinis communicatio: ergo quemadmodum repugnat esse amicum Dei, intra ordinem naturae, ac repugnat esse filium.

Ad hoc arg. respondetur primo posse 1o negando ant. sicut enim Deus sub duplici modo consideratur; nempe ut naturae auctorem, et auctorem gratiae, duplicemque beatitudinem, scilicet supernaturalem et naturalem, ita duplex ius ad beatitudinem distinguere possumus, et sicut formam tribuentem ius ad supernaturalem beatitudinem homo constituit filius adoptivus Dei, ut auctoris supernaturalis, ita formam dantem ius connaturalitatis ad beatitudinem naturalem constituet hominem filium adoptivum Dei, ut auctoris naturalis, iuxta quam doctrinam ad ant. probationem distinguo ant.: ad filiationem Dei, ut est auctor supernaturalis concedo ant., ut est auctor naturalis nego ant.: ut enim homo sit filius Dei, ut auctoris naturae sufficit ius ad beatitudinem naturalem consistentem in abstractiva ipsius cognitione.

Sed dices sequi ex hac solutione Angelos esse filios naturales Dei, ut auctoris naturae; consequens videtur absurdum, implicat enim substantia creata, cui connaturalis sit divina filiatio: probatur seq. cui nque convenit connaturaliter forma fundans filiationem et ius ad hereditatem, convenit etiam fi=

ex filiatio connatalis; at licet hoi non competat natalis forma prebens ius ad beatitudinem natalem, Angelo tamen natalis convenit, ius non ad beatitudinem natalem convenit Angelo roe proprie naturae: sed si verum est, quae in argumenti solutione tradidimus, dicendum est Angelos esse natalis filios Dei ut auctoris natalis.

Ad secundo seqa, quo autem negat a Theologis filiationem Dei posse esse natalem alicui substantiae creatae aut creabili loquuntur de filiatione Dei auctoris supernaturalis, sicut quo negant possibilem substantiam creatam ab intrinseco impeccabilem loquuntur de impeccabilitate erga finem supernaturalem.

Quia tamen nullus ex auctoribus nostris sententiam fatetur possibilem filiationem Dei intra ordinem naturae, licet forsam id contigerit, quia argumentum, cuius solutionem querimus illis in mentem non venit, illis ut loquamur quam pluribus Ad consequentiam anti. neg.do consequentiam; ad 1am probationem dicat, quod Arist. loquutus fuit de servo servitute legali non autem de servo servitute natali, et inter utramque servitutem discrimen dedimus supra.

Ad 2am probationem consequentiam mai. distinguo min. illam quae concedo de supernatali amicitia, nego autem de natali, haec inquae non ordinat ad eternam beatitudinem consistentem in vissione clara Dei, sed tantum ad beatitudinem natalem, quae in abstractiba cognitione Dei auctoris naturae consistit. Si rationem petas, cur ergo filiatio Dei ad vissionem claram Dei det ius nec sine tali iure possit filiatio consistere, amicitia vero possit sine ordine ad predictam vissionem salvari.

Ad rationem esse, quia de essentia filiationis requirit convenientia et similitudo in specie infima seu in ultima differentia ut constat ex diffinitione generationis viventium, quae dicitur est origo viventis a vivente coniuncto in similitudinem naturae eiusdem speciei: cuius ultima particula de specie athoma intelligit, ut explicat D. Th. 4. contra gentes cap. 11. et 1. p. q. 27. art. 2. sumit que ex Arist. 7. met. cap. 8. et 1o. de generatione alius cap. 1. et 2. Quo ad filiationem adoptivam Dei supponit spiritualis genero, ut docet D. Th. 3. p. q. 23. art. 2. in corp. consequens fit, quod ad illam requirit similitudo cum Deo in ultima differentia seu quasi differentia, naturae divinae, quam hoc habet per gratiam. et quia ad gratiam habitualem sequitur ius ad eternam beatitudinem ergo differentia filiatio dat ius ad illam hereditatem.

De roe autem amicitiae non est convenientia cum amico in ultima differentia: tum quia ex illius diffinitione necessitas haec non constat, tum etiam quia alias inter homines et Angelos et Angelos inter se amicitia non daretur, ac proinde

inde de rõe amic. diu. n. ẽ ordinari ad 9municãonem cu Deo p̃
claram illius visionem, quę Deo 9petit rõe ult. õrdĩe natę di-
vinę, s. sufficit ordinari ad vivendu cu Deo p̃ natalez be-
atitudinez, quę in illius abstractiba notã 9sistit.

Denique Arg. fra secum inimicitiaz 9patiens
veram amicitiaz n. post fundare, at n. ẽ possibilis fra ali-
qua natalis, quę secum n. 9patiat inimicitiam cu Deo: ẽ
n. ẽ possibilis fra aliqua natalis fundans veraz amicitiaz.
min. ex inde p. n. fra p̃ modu frẽ cu inimicã in9patib. ẽ suf-
ficiens ad ius tificandu fralit. nulla autez fra natalis
post effectum istum prestare: ẽ neque cu inimicã Dei fralez
in9patib. tez here. Resp. autez, distinguendo: n. implicare ali-
quem ẽẽ simul amicu et inimicu loqdo de amicitia simpr. ẽ
fra prestans ẽẽ amicu simpr. n. post secu inimicitiaz 9mit-
tere. 2o n. ad ẽẽ amicu amicitia vera et p̃pria requirit ẽẽ
obiectu diu. dilectionis simpr., 9implicat simul ẽẽ obiectu 9-
gruu diu. dilectionis simpr. et odii simpr. talis: ẽ n. stat simul
ẽẽ amicu et inimicu, et 9sequentr fra 9stituens amicu neqt
secu p̃mittere divinam inimicitiam.

Ad veram ẽẽ maiorez de inim.a eiusdez ordinis,
falsam autez de inim.a alterius ordinis, et sub eadez distinctione min.
negat. 9sequentia: itaque fra illa qua hoc 9stitueret obiectu diu.
dilectionis natalis amicabilis n. 9pateretur secu inimicitia
cu Deo ut 9ditore natę, quę int.m a ẽ eiusdez ordinis cu
natali fra: inim.a autez cum Deo 9ditore gratię secu p̃mitte-
re posset si talis inim.a indirecte ad autorem natę ducto-
rem n. extenderet, si vo talis inim.e indirecte versaret er-
ga Deu autorem natę haberet repugnantiaz cu illa n. ob
id q. directe illa inimicitia importaret, s. rãe illius q. di-
ceret indirecte. 9tra fram fore ad iustificandu fralit. suf-
ficienter. Nec seqr. malez posse aversio a Deo 9ditore
natę, quę nullatenus avertat a Deo auctore supnata-
lis: si sic hoc admittunt nullus erit 9veniens asserere
q. predicta fra habeat vim iustificandi a peccato ex huiusmi
aversione 9tracto; 9n. petit a Theologis fra cum tribe
supnatalis ad mundandu a peccato intelligit de pecca-
to a Deo 9ditore gratię avertente, respu autez peccati
avertentis directe a Deo auctore supnatali et indirec-
te a Deo auctore natę n. haberet vim iustificandi fralit, q. cu
tali peccato n. haberet in9patibilitatem ach, pa. sta nbis pos-
sibilem et 1us requirebat ut haberet vim ad iustificandum
fralit, ut fuset dictus Trat. de gratia Dei 12ę q. 109. art. 3.
Ceterum de hoc dubio agebat Scotus litteris Moys. in 3. dist.
27. q. 2. ad illa verba: charitas ẽ dilectio; vide Cath. citat.

Art. 2.

Articulus 2us: Vtrum charitas sit aliquid creatum in anima?
Ratio est affirmatiua.
Dubitatur 1o:
Vtrum charitas sumpta pro prima dilectione sit creatum in anima aliquid sit?
Charitatem esse aliquid creatum in anima abstrahendo ab habitu, actu vel auxilio, quod sit diligendi principium, est immediate de fide, vt constat ex Trident. sess. 6. de iustif. cap. 7. verbis infra referendis; vnde difficultas nostra non de charitate sic sumpta, sed de illa pro vt ab actu distinguitur et exilius principio procedit; in qua Magister Sententiarum in 1o dist. 17. et in 3. dist. 27. negauit fidem creatam interne inhaerentem nobis, quae sit dilectionis principium; sic sententiam Magistri interpretantur S. Thom. in praesenti et Durandus in 1. dist. 17. et frequentius alii Theologi, quare reiiciendi sunt asserentes Magistrum Sententiarum nec dum habitus charitatis actum creatum exclusisse asserendo Deum ipsum per modum actualis dilectionis nobis vniri; illi ipso Gregor. in 1o dist. 17. q. 1. art. 1. asserit esse sententiam, et Au. Gregor. art. 1. in eadem dist. iudicat esse temerariam et improbabilem.
Sententia in opposita dicens charitatem sumptam pro principio dilectionis esse aliquid creatum ab Spiritu Sancto distinctum, nobis ... communis est Theologorum; vnde ... an minus est temeraria an ante ... sententia Magistri ... Theologos negar... ... et Vazquez 1. 2. ... Vega lib. 7. in Trident. ... Mag. Soto lib. 2. de natura et gratia cap. ... et 19. et in 4. dist. 6. q. 1. art. 3. et Mag. Cano lib. ... de loc. cap. ... asserentes non esse de fide, et post Tridentinum fidem significantis esse habitum aut qualitatem ab actu dilectionis distinctam.
Alii et frequentius asserunt ... sententiam non esse hereticam, et ... quidam asserentes ... esse erroneam ... immediate ... ab Ecclesia, et ... erroneam ... Theologice ... ita colligit ex Curiele 1. 2. q. 110. art. 2. vbi ... post ... Trident. esse

immediate

immediate de fide charitatem esse formam creatam inherentem et permanentem; quia alias, sit accidens habitus aut qualitas ab actu dilectionis distincta non esse de fide immediate, sed theologicam conclusionem.

Alii per extremum docentibus esse immediate de fide dari in nobis charitatem inherentem et permanentem, et quae vere habitus sit. ita Scotus in 4. dist. 23. q. vn. Gabriel ibidem q. 2. art. 2. n. 3. Torres disp. 8. de virtutibus. Pesantius 1. 2. q. 10. art. 1. disp. 2. Valentia disp. 4. q. 3. puncto 4. Suarez lib. 6. de gratia cap. 3. et in praesenti disp. 3. de habitu charitatis sect. 1. Coninch disp. 6. de habitibus infusis dub. 1. et Ripalda lib. 6. de ente supernaturali disp. 1 & 20. n. 19.

Vt nostram in hac parte proferamus sententiam breviter est advertendum; quod illa propositio dicitur esse temeraria, quae est contra communem Patrum Sanctorum sententiam, aut concurrentem Scholasticorum in re gravi, et malam fidei concernente; heretica vero illa dicitur quae opponitur fidei contradictorie quia definitur est immediate ab Ecclesia in aliquo Concilio approbato a summo Pontifice aut ab ipso summo Pontifice, est revelata immediate in scriptura aut per traditionem; erronea vero illa esse dicitur, quae est contraria, quod licet immediate revelatum, aut definitum non sit, tamen per evidentem consequentiam colligitur ex illis, quae revelata aut definita sunt. Vnde heretica et erronea propositio in eo differunt quod heretica opponitur propositioni immediate de fide, erronea vero opponitur propositioni quae immediate de fide non est, colligitur tamen evidenti consequentia ex propositione immediate de fide. hoc ita supposito vt nostram explicemus sententiam sit. „differ

1a conclusio. charitatem esse aliquid creatum nobis intrinsece inherens et ab actuali dilectione distinctum est immediate de fide, ac proinde sententia Magistri hoc negans heretica est: hanc tenet Martinez 1. 2. q. 51. art. 4. dub. 1. Araujo in praes. dub. 1. n. 3. et auctores omnes qui 3. sententiam relati; et quidem quo ad vltimam partem evidenter ex aliis colligitur; illa namque propositio est heretica, quae opponitur propositioni immediate de fide.

1a autem probatur ex Trid. sess. 6. de iustificatione cap. 7. vbi statuens iustificationem nostram fieri per formam inhaerentem ita concludit; id tamen in hac impii iustificatione fit dum eiusdem sanctissimae passionis merito, per Spiritum sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur atque ipsis inheret, vnde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum haec omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem et charitatem. idemque repetit canone 11. quibus verbis tria docet Concilium manifes-

manifeste cum sententia magistri pugnantia. 1us est charitatem per Spiritum Sanctum diffundi, quod causalitatem Dei in charitate importat efficientis dictionem charitatis a Deo. 2us est charitatem nobis infundi, quod Spiritui sancto ratione sui cum proprietate convenire non potest: 3us est charitatem nobis inhaerere, quod nequit Spiritu de Sancto dici, nec alteri quam formae creatae intrinsece inhaerenti competere: quae tria evident. charitatem esse formam creatam nobis intrinsece inhaerentem.

Dices, ex verbis allegatis tantum colligi charitatem esse formam creatam nobis inhaerentem intrinsece, quod magister non negat, cum doceat dilectionem actualem, quae proprie charitas est esse formam creatam et intrinsece inhaerentem, sed non tamen habetur ex illis, quod charitas sumpta pro principio quo diligimus ab actu dilectionis distincto, sit aliquid creatum nobis inhaerens intrinsece, et hoc necessarium erat ut sententia Magistri damnaret a Concilio.

Sed contra: 1a Concilium aperte loquitur de charitate ab actuali dilectione distincta, et de illa docet per Spiritum Sanctum diffundi et intrinsece nobis inhaerere, quae Spiritui Sancto competere nequeunt, sed tantum formae creatae, sed iuxta Concilium charitas sumpta pro principio quo dilectionis aliquid creatum est nobisque intrinsece inhaerens. antecedens in primo est difficultas, ostenditur 1o: nam Concilium docet charitatem nobis infundi, at de actu dilectionis proprie non verificatur quod nobis infundatur a Deo, id est, sicut poterit dici nobis infundit, quod nos ipsi libere non producimus, sed Deus in nobis sine nobis libere operantibus operatur; actus autem charitatis a nobis libere efficitur; ergo ut praefata verba Concilii intelligantur, intelligenda sunt de charitate ab actuali dilectione distincta.

2o nam Concilium hominem praeparato et disposito per actus fidei, spei et charitatis quos inter dispositiones ad iustificationem enumerabat cap. 6. ait infundi gratiam iustificantem et dona scilicet charitatem fidem et spem; at homo per actum dilectionis dispositus, non infundit actualis dilectio, cum iam supponat existens: ergo loquitur de charitate ab actu dilectionis distincta.

Dices dilectionis nomine, quam inter dispositiones Concilium ennumeraverat non intellexisse dilectionem perfectam Dei super omnia, quae sola est sufficiens ad iustificandum, sed dilectionem imperfectam et insufficientem ad praestandum formaliter sanctificationis effectum, et homo per hanc dilectionem imperfectam dispositio, posse a Deo infundi perfecta sui dilectio, ac proinde ex eo quod Concilium loquatur de charitate infusa homini praeparato et disposito, per ea a nobis colligitur loqui de dono ab actu di-

lectio-

lectioni dicto, ita Vazquez ubi supra cap. 9. n.° 83.

Sed Tan. Concil. loquitur de hoie ad iustitiam disposito intra et extra sacramentum, non quando agit de iustificatione quae fit per baptismum in re vel in voto, quem distinxerat cap. 4. lit. ch. a alias salua fide Trid. in cap. citato posset defendi iustificationem extra sacramentum fieri per attritionem existentem, quod nullus Theologorum admittere audebunt: sicut quod haeretici, quos ibi agit oem iustificationem per interiorem attritionem negabant, ac deinde Concil. in loco citato de per iustificatione praeterea, ut hoc extra sacramentum non imperfectam sed per dilectionem Dei super oia efficacem et perfectam ad iustificationem disponit. Atten- dit hoi per actum dilectionis efficacem et perfectam disposito ad iustitiam charitatem inhaerentem infundi, cum quae actuam dilec- tio supponat existens, necessario dicitur loqui de charitate inhaerente ab actuali dilectione dicta.

Denique idipsum hac probat roe: non Concilium eo mo loqu. de charitate ac de gratia quae est gratia sanctificans at non loquitur de gratia sanctificante existente in actu sed in dono nobis infundi, et loqui de dono ab actuali dilectione distincta, mm in qua est difficultas ostendit. Loquitur nque de gratia cuius causas efficientem praeterea asserit esse Deum et ins- trumentalem sacramentum baptismi, at si non esset gratia ab ac- tuali dilectione dicta, causa prialis illius non esset ipsa Deus, et consequenter insufficienter numeraret causas nostrae iu- stificationis, nec baptismus esset causa instrumentalis iustificationis, nec baptismum acce- dentis cum dilectione perfecta ad baptismum acce- deret. Si cum doctam de gratia iustificante tradit, non in illo, quod cum doctam de dono existente in actu, sed de dono ab actu et loquitur de dono dilectionis dicto.

Tum non si noine iustitiae inhaerentis non intellexisset gratiam ab actu dilectionis dictam, non esset et mediate de fide hoiem intra sacramentum media attritione dis- positum iustificari per gratiam ab actu dictam, contra Vazquez loco allegato cap. 6. asserentem, certo colli- gi ex Tridentino diffinitione hoiem virtute sacramenti ius- tificari non habitum per pro seqa, non posset quis affirmare hoiem ad sacramentum accedentem attritum fieri de attrito actuali, contritum, nec posset hoc affirmans eui dem falsitatis convinci.

Denique illa minor suadet: non Concilium manifeste

sexte loq. de fra, p qm hoo n solu de facto iustificat, s et iug-
tis pseverat, qmdiu n peccat mortalit, et dum mente distrac-
tus ab oi opo ne desistit; at fra siu pseverans negt in actu
consistere, actus nque p distractiones mentis desinit ee: s loqt
de dono n in actu consistente, s in dono ab actu distto.

Dices: actum desinere ee in hoe mente distracto, quo ad phisicam exam, posse tm pseverare moralit, et sic pseverantem hoem pmanent iustificare fralit, sicut actuale peccatum transiens quo ad phisicam exam, qtm pseverat moralit, hoem etz ad alia distractum peccatorem pseverant constituit.

S 3a: n in eodem sensu verificandum e hoem pmanere iustum p fram pmanent inherentem, quo verificar fieri iustum p fram inherentem; at fieri iustum p fram inherentem intelligendus e necesso de inhera n tm morali, s phisica: s pseverare iustum p fram pmanent inherentem de inhera phisica e accipiendus. coa evidens e, mai. negari n pot, min autem ita suadet: n si noine inherentie intelligeret inhera tm moralis posset efficacit a Chatolicis defendi nos iustos reddi fralit p merita Xpti nobis applicata moralit; cvens hereticu e: s pb seqa dupliciter: 1o n meritis Xpti n repugnat nobis inherere et applicari moralit in pluribus theologorum senta: s si inher e noie intelligeret inhera moralis posset pbabilit sustineri nostram iustificonem fieri p merita Xpti applicata nobis moralit.

2o: qanque Trid. sess. 5. docet peccatu originale nobis inhere intelligit a theologis de inhera tm morali n e de fide immediate, nec theologica n, qd peccatu originale n sit ipsum Adami peccatu, vt in nobis moralit pseverans: s si noie inherentie fre iustificantis intelligit inhera moralis, n erit immedte de fide, nec theologica no iustitiam, p qm reddimur sancti fralit a dilectione Xpti nobis imputata moralit ee distam.

Et auget difficultas: qanque status iniustitie n petit fieri p fram phisice inherentem, s inherentem et pseverantem moralit, possumus cstitui iniusti p actum prius, et etz p actum Adami, reputatum nostrum morali: s si inhera qm Trid. verbis allegtis postulat in fra iustificante n e phisa, s moralis, poterit iustificio, p vt a Trid. exigit fieri et p actum prium pseverantes moralit, et p actus Xpti Domini nobis appriatum et in nobis moralit pseverantem, et cosq.

ent

ent absque iniuria Trid. potest defendi non iustificari fra-
lis spiritus sanctum Xpti Domini, quod nullus theologorum
admittere audebit.

Contra istam sententiam Arguit 1°: omnia verba ex Trid. alle-
gata competunt cum proprietate actuali dilectioni: ergo ex illis
non colligitur de fide dari in nobis charitatem infusam inhe-
rentem ab actu dilectionis distinctam. conseq. est bona, nam si hoc
quod actualis dilectio ab spiritu sancto dicta recedat de facto
cum omni proprietate saluant verba decilij, non est cur sit statuenda
ut de fide charitas creata ab actuali dilectione dista.
ans autem probatur: nam verba decilij sunt charitas infusa et inhe-
rens et diffusa; hec cum proprietate competunt actuali dilectioni:
ergo omnia Trid. verba cum proprietate conveniunt dilectionis ac-
tui. min. quoad 1. et ultimam partem est certa. Etenim actu-
alis dilectio cum proprietate est charitas et cum proprietate in-
heret, quod autem sit cum proprietate infusa probatur: nam est cum propri-
etate diffusa in cordibus hominum; at verbum diffundi
eundem sensum ac verbum infundi facit: ergo est cum propri-
etate infusa. probatur maior: si charitas actualis non esset cum pro-
prietate diffusa, etiam ante Trid. fuisset immediate
de fide dari charitatem creatam ab actu dilectionis
distinctam ex illis verbis Pauli ad Rom. 5 charitas Dei dif-
fusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus
est nobis; conseq. est contra frequentiorem theologorum sententiam:
ergo etc. nam illa verba semper debuerunt accipi cum pro-
prietate: sed si verbum diffundi non posset actuali dilec-
tioni cum proprietate adaptari solumque posset convenire cum
proprietate dono distincto ab actu dilectionis, et consequenter de
fide fuisset ante initium Trid. dari in nobis donum
charitatis creatum, quod a dilectione prius ab actuali di-
lectione distinctum.

Forte hoc argumento convicti Scotus in 3. dist. 23. q. unica
Gabriel ibi q. 2. art. 2. et Almainus tract. 2. mor. cap. 2. as-
seruere doctrinam de virtutibus infusis de fide fuisse ante
Trid. necessario, Vincentius Velect. de gratia Xpti q. 1. ar.
... ... dependet ex post Trid. de fide non
... ... error ma-
... ... de fide tenendus
... ... realem
... ... singularem
... examinare videatur Suarez lib. 7. de gra-
tia cap. 15.

Ad ar-

Ad arg^m P. N. neg^do ant., ad illius probationem nego min:
n.n. cum proprietas conveniat actuali dilectioni inhaer. perseverans
in mente distracto hoc, esto demus illi posse convenire, quod Spiritum
Sanctum constituat, de quo 1.2.2. q. 113. art. 2. fusse tractat.
Concilium autem manifeste loquitur de inhaer. phisice perseverante
etiam dum homo desistit ab actibus per distractionem aut somnum. Hinc
patet supra dicta, tum etiam quia loquitur de inhaer. gratia, quae solum per-
dit per culpam mortalem, ut constat ex Trid. sess. 6. cap. 11.
13. et 14. ubi docet hominem semel iustificatum a Deo sua
gratia, scilicet iustificante non deseri, nisi prius Deus ab hoc
deseratur per culpam.

2do 3: neque etiam convenit actuali dilectioni cum proprie-
tate infundi, ut supra arguebamus, ad cuius impugnationem
nego maiorem, scilicet diffundi et infundi eundem sensum ex-
primere, et forte ob hanc rationem Trid. loco a nobis allegato
ut sententiam de intra inhaer. gratia iustificantis sine contro-
versia relinqueret verbo diffundi addidit verbum infun-
di: differentia autem inter utrumque verbum desumitur ex Calepi-
no asserente diffundere idem esse quod varie fundere, in-
fundere autem esse idem quod introfundere unde hoc verbum
infundo, magis exprimit intranesitatem quam verbum
diffundo. Unde dicere solemus causam se diffundere
per effectus, cum tamen dicere causam se per effectus infun-
dere in modo usitato loquendi non sit, et forte ex hoc discrimi-
ne sumpsere occasionem theologi ante Trid. inter pre-
tandi alleg^m Pauli textum quo asserit charitatem Dei dif-
fundi in cordibus hominum de charitate increata, quia cum
verbum diffundi non ita ex vi suae significationis exprimat
inmanentiam ad subiectum effusionis, sicut hoc verbum
infundi ad subiectum infusionis, potuit esse in occasionem in-
terpretandi verba Pauli de charitate increata.

Solam Praesumentes doctam asserimus etiam an-
te Trid. fuisse de fide secundum se veritatem nostrae conclusionis
non autem de fide quo ad nos, ita ut inexcusabiliter homines dis-
sentire illi non possent, non quia verbum diffundi actuali di-
lectioni possit cum pondere adaptari, sed quia cum non ita
exprimat intrinsecam inhaerentiam sicut verbum infun-
di, quamvis illam involvat, non erat sufficiens ad habendum ma-
nifestum Paulum non loqui de charitate increata; verba
autem allegata, etsi semper debuerint accipi cum proprietate
non tamen debuerunt inexcusabiliter accipi cum proprietate

abil

ab illis, atque inexcusabiliter ignorata fuerunt.

Quod si hoc non placuerit, aliter possumus argumento facto occurrere notando primo non esse idem significationem terminorum atque illius suppositionem, quod manifeste placet ex libris Summularum. 2° notandum est dictiones verba non solum esse accipienda in rigore significationis quam exprimunt, sed etiam in suppositione nominum qua a Conciliis sumuntur. 3° suppositionem nominum a Conciliis intentam, tum ex antecedentibus, tum ex consequentibus, tum etiam ex unius loci cum altero collatione esse venandam. His suppositis

Ad argumentum distinguendo antecedens: spectant verba Trid. actuali dilectioni cum conveniat, quoad ad illorum significationem transeat antecedens; quod ad suppositionem, in qua a [illegible] sumuntur [illegible] nego antecedens et etiam: ut notavi et significationi accipiuntur, nego [illegible] intenta suppositio debet saluari in Trid. [illegible] et nominum intenta [illegible] licet autem admitamus quod illa dictio [illegible] charitas infusa, atque inter quo ad suam significationem [illegible] possit actuali dilectioni convenire [illegible] convenire secundum suppositionem [illegible] quam accipiunt a [illegible] sunt. [illegible] licet demum charitatem infusam inhaerentem Concilio [illegible] dilectioni convenire quo ad rem significatam actualis [illegible] tamen a Trid. limitantur [illegible] ut supponant pro dono charitatis [illegible] ab actuali dilectione distincto, quod ex tam dictis manifeste colligitur, quia nempe Concilium docet hominem sufficienter se [illegible] extra sacramentum disponitur simul cum gratia charitatis [illegible] inhaerentem infundi, hoc autem extra sacramentum sufficienter dispositus non posset in iustificatione charitatem actualem simul cum gratia infusam accipere, cum supponat [illegible] existens, ac proinde charitatem infusam limitat in suppositione ad donum charitatis ab actuali dilectione distinctum; cum quae [illegible] haec signa ad sic accipiendum Concilium non conveniant [illegible] ut ex[illegible] ante Trid. non fuerint immediate de fide dari in nobis donum charitatis ab actuali dilectione distinctum, post Trid. ut de fide est tenendum.

Argumentum 2° contra hanc solutionem: ex eo quod Concilium asserat hominem sufficienter dispositum accipere charitatem infusam, non sequitur charitatem a sufficienti dispositione distinctam infundi: [illegible] neque ex verbis Concilii quo ad suam significationem,

neque ex nominum impos intentia colligitur infusio charitatis ab actu dilectionis distinctae. ratio ex dictis constat. Confirmatur quia Concilium non solum docet charitatem infundi homini sufficienter disposito, sed et fidem, et spem; et tamen peccatori fideli se ad iustificationem sive intra sive extra sacramentum disponenti non infundit fides et spes, immo nec chatecumeno ante ad baptismum credenti fides per baptismum infunditur, cum in probabili Theologorum sententia per ipsum actum fidei habitus fidei infundatur: ergo pariter quamvis Concilium doceat hominem sufficienter dispositum accipere charitatem infusam, non inde colligitur in ipso instanti iustificationis praeter actum charitatis quo sufficienter disponitur donum charitatis ab actuali dilectione distinctum infundi.

Respondeo negando antecedens. ad probationem distinguo minorem: non infunduntur fides nec spes, quatenus ex vi actus Dei remittentis peccatum et ex vi formae iustificantis nego minorem, per accidens, ex eo quod praedicta dona supponunt infusa concedo minorem et nego consequentiam, quia charitas donum cum per se gratiam supponat non supponit ad iustificationem infusum, et ideo infundit homini sufficienter disposito; fides autem et spes infunderentur quidem quatenus ex vi formae iustificantis, quia tamen supponunt infusae, eo quod non habeant dependentiam a gratia in fieri aut conservari non infunduntur de facto absolute, sed solum quo ad coexistentiam cum charitate et quo ad statum perfectae virtutis. Instabis: ideo non infunduntur de facto fides et spes in ipso instanti iustificationis, quia praesupponuntur infusae: sed et supponitur actualis dilectio iam posita extra sacramentum sufficienter disposito, quae in sententia nostri auctoris est ad iustificandum sufficiens: ergo de facto nihil ab actuali dilectione distinctum infunditur, quamvis esset infundendum ex vi iustificationis: et neque infusionem fidei et spei, licet nobis interpretari de infusione quo ad vim iustificationis non tamen de facto exercita, quia supponuntur infusae, cur nobis non licebit uti eadem interpretatione secundo de charitate?

Respondeo negando consequentiam; ratio autem disparitatis est, non ad sic interpretandam infusionem fidei et spei habemus fundatum in Concilio sessione 6. cap. 15. et Can. 28. docente, fidem amissa gratia et charitate non semper amitti, ex quo per manifestam illationem colligitur homini in fide perseveranti, postea quam ad iustificationem se disponit non infun-

n infundi fidem de facto, et licet ibi n loquat. de spe, q. tn,
vt comr. docet à Theologis idem iudicandum e de spe ac
de fide, quo ad pseverare in subiecto sine gratia habituali
sit eo, vt spes n tem p. infundat de facto in instanti
iustificonis, et coent q. de his donis loqdo explicandum sit
Trid. cu docet nobis infundi in iustificone l. quo ad simul-
tatem cum charte infusa l. quo ad statu pfecte virtutis,
l. de infusione p se ex vi iustificonis, vt aute hoc mo
charitatis infusionem à Trido acceptam int pretemur, nul-
lum in ipso fundatum repit s potius ad asserendum
oppositus cum Can. 28. vellato eodem mo de gratia et de
char. e loquat. quo ad hoc q. e p culpam mortalem amitti, ez
ac proinde nemini posse licere sic accipere charits infus.
ad

S 3a Obiicies ex à nobis traditis in argumentorum so-
lutionibus et int pbandam Nem, ad summum colligit ee certam
certitudine Nis Theologice n autem q. certa sit certitudine
fidei: g. falsum asserere ee imme de fide. ans p. illa veri-
tas de fide e, que imme revelat l. imme diffit, vt in prio du-
bio diceamus. veritas autem que p discursum ex pp re-
velata colligit, n e veritas de fide, s tm Nio Theologica: at
veritas nostre Nis ex Trid. à nobis p discursum colligit, vt p-
tat ex disputationis discursu, in qua p varios discursus p-
posita ppi pbabimus: g. n veritas de fide, s ad summum Nio
Theologica.

R. dupliciter posse veritem aliqm p discursum pbari:
1o p mediu intrinsecum ex vna verite immediate revelata, alteram
inferendo rne cnexionis vtriusque, vt ex hac Xps e homo, in-
fertur illa, Xps e risibilis, rne cnexionis humanitatis cum ri-
sibilitate.

2o n p medium intrinsecum vnam veritem ex alia inferendo
s p mediu extrinsecum inferendo veritatem aliqm ee in Scrip. imme
revelatam, l. à Concilio aliquo diffinitam, g. veritas pp. 1o mo
discursum colligit n e imme de fide s tm mediate et theo-
logica Nio; q. autem 2o mo p discursum pbet n obstat, quominus
sit imme et mediate de fide, alioquin nulla ppo esset de fide imm,
nisi illa, que absque vlla stione, n eo ipso, q. à Theologis c-
troversat, an sit aliqua ppo de fide ne ctyo intercedit discur-
sus inpbando q. de fide sit. nos autem n 1o s. 2o mo discur-
rendo sumus vsi; n.n. veritatem nostre Nis ex altera ...

sita

fita roe inexiony intulimus per medium intrin, et conati sumus ostendere. Trid. loquuti fuisse de dono ab actuali dilectione disto, ac proinde esse immediate de fide dari in nobis tale donum; unde ex dicto, seu ex ijs facti non obstant, quominus de fide sit nos per illud renovari, an autem hoc sit de fide sit esse de fide dubitant theologi, nec nos id audemus diffinire..

2ª pars: de fide est immediate charitatem esse accidens permanenter inhaerens, quod autem habitus sit non est de fide immediate, nec theologica conclusio est tamen ita certum, ut oppositum sit temerarium. ita nostri thomistae et alii relati, et quoad 1. pars suadet: non diffinita immediate ultima differentia alicuius, immediate diffinitur etiam statuta per illam, quia inter differentiam et eam medium non datur; sed inhaerere est ultima differentia accidentis: sed eadem diffinitione qua de charitate diffinit, quod nobis inhaeret, immediate diffinit accidens esse, et consequenter de fide est ex Trid. quod charitas accidens sit.

Deinde 2ª pars non suadet: charitas namque creata tamen supponere potest pro alia dilectionis vel pro auxilio transeunte, vel pro dono charitatis permanente habituali; at ut Trid. affirat hominem in iustificatione accipere charitatem infusam, non accipit charitatem pro actuali dilectione, ut prius non monstravimus, nec pro auxilio transeunte, hoc non in hoc sufficient extra sacramentum ad iustificationem dispositio infusum supponit: sed accipit charitatem pro dono permanente habituali, et consequenter de fide est immediate charitatem esse accidens permanenter inhaerens.

2º probatur: non nomine inhaerentiae intelligit Trid. inhaerentiam, non solum pro modo dialectico pro differentia accidentis in communi, sed firmam et permanentem: sed est de fide immediate charitatem esse donum permanenter inhaerens. ant. probatur 1º: quamvis non certissimum sit actus fidei spei et charitatis nobis inhaerere intrinsece, numquam tamen concilium de illis agens asseruit nobis intrinsece inhaerere, bene tamen quando agit de gratia iustificante, et de donis ipsam imitantibus; at si nomine inhaerentiae intelligeret differentiam communi accidentis commune, credibile est illam actibus virtutum aliquando attributurum: ergo nomine inhaerentiae, quam attribuit charitati, non intelligit concilium differentiam communi accidentis communem, sed inhaerentiam firmam, stabilem et permanentem.

2º idem ant. probatur: non loquitur concilium de inhaerentia quae non nisi per peccatum mortale destruit, ut constat ex cap. 12. 13. et 14. sess. ubi docet, semel iustificatos Deum sua gratia non deserere, nisi prius deserat ab eis; at gratia non inhaerens permanenter aliis modis desinit esse in hoc iusto, quam per mortale peccatum: ergo.

3º n

3.º n. noie inhærentiæ fidei inhær. pmanentem intelligit, cum de illa doceat cap. 15. can. 28. manere in hoe peccatore: vel noie inhærentiæ, qm attribuit charitati firmat et stabilem inhærentiam intelligit.

3. pnalit suadet: noie n. iustitiæ charit. fidei et spei, quæ parvulis infundunt, et quæ infundunt adultis imperfecte dispositis ex vi sacramenti intelligit Dcil. dona habitualia pmanentia, ut fatet Vazquez 1.2. disp. 203. cap. 6: sicut noie charit. qm Dcil. docet iustificatis infundi, intelligit vltrô donum pmanent. inhærens.

Quod autem n. sit de fide immediate charit. e habitus obtendi- [illegible] Soto et Vega, q. Dcilio [illegible] adhæserunt, affirmant [illegible] 1.º n. [illegible] in prædictis diffionibus multo abstinuisse a noie habitus; at si [illegible] intentio fuisset diffire dmain iustificone infusa e habitus a noie habitus n. abstinuisset [illegible]: [illegible] q. habitus sint n. e de fide immediate.

2.º n. [illegible] diffionem alicuius rei generice [illegible] imme [illegible] de fide rei spica inferunt, ut [illegible] [illegible] de fide [illegible] ex ui huius diffioni [illegible] immediate de fide [illegible] diffitum hemus charit. e donu pmanent. inhærent. [illegible] sumitne habitur et alijs [illegible]. [illegible] vens, q. e [illegible] de fide charitatem e habitus immed. huius [illegible] n. sit n. Theolog. [illegible] n. Theolog. [illegible], quæ [illegible] colligit, et ex una pp. de fide et ex alia [illegible] evident. nota; at q. charitas infusa sit habitus huius [illegible] n. e [illegible] theologica. p. min. etenim ex rei coi immediate diffita solum poss. evident. inferri detracta rei spica subsumpta pmin. et evident. pbata negatione aliarum specierum [illegible], [illegible] fiet de charit. sit diffitum a Trid. [illegible] evident. pmanens inhærens, minor autem necessario subsumenda, vt evident. colligat habitum ee n. poss. evident. de charit. demonstrari, [illegible] aliqs assereret charitatem n. ee habitum [illegible] n. posset evident. convinci: [illegible] a Dcilio diffita n. poss. inferri charit. e esse habitum.

Tandem [illegible] pars n. [illegible]. n. illa e pp. temeraria, quæ opponit coi Theologorum sensui in re gravi, et malam fidem [illegible], at charitatem ee habitum e [illegible] Theologorum sensus rei quæ gravis et [illegible] fidei: [illegible] certum vt opponitur sit temerarius. min. in qua sola posita e difficultas, ex Innocentio 3. cap. maiores de baptismo, et ex Conc. Bienen. sub Clemente 5. relato Clementina 1.a de summa Trin. illis,

verbis

Verbis: nos autem attendentes generalem efficaciam mortis Xpti, quae per baptismum applicatur omnibus baptisatis, opinionem 1am 3, quae dicit tam parvulis quam adultis conferri in baptismo gratiam informantem et virtutes, probabiliorem et sanctorum ac [illegible] doctrinae modernorum magis conformem et consonam sacro approbante Concilio duximus eligendam. Ubi animadvertimus controversiam Theologorum in illis temporibus extitisse de virtutibus, quae vere erant habitus. | tamquam

Controversiam non fuisse an tales virtutes darentur, sed an parvulis infunderentur quibusdam negantibus, eo quod parvuli tunc non sint capaces proxime operandi, virtutibus operativis non indigebant; aliis vero asserentibus, quorum sententiam ut probabiliorem et Patribus conformiorem elegerunt Innocentius 3. et Concil. Viennense, supponendo certum supponendo tales virtutes saltem adultis infundi, quod ex illis Verbis, nos autem attendentes generalem efficaciam mortis Xpti, et ex illis opinionem 3. quae parvulis quae dicit, quam adultis etc. ac si ita dicerent Patres Concilii efficacia mortis Xpti omnibus per baptismum applicatur tam parvulis quam adultis, de quo controversia non est, sed etiam parvulis infunduntur in baptismo simul cum gratia virtutes: sed ex mente Concilii Viennensis existentia virtutum infusarum, quae vere habitus essent, eo tunc temporis a Patribus et Doctoribus absque controversia fuit et est Theologorum consensus. = Deinde id ipsum quod non fuit tunc temporis non fuisset omnium Doctorum post Concil. Trid. et a nullo Theologorum negatur: sed negare modo existentiam charitatis, quae vere habitus sit, temeraria sententia est.

In reddenda autem ratione necessitatis habituum aliqui [illegible] recentiores dissentiunt: quidam quod parum grata semper extitit Thomistarum doctrina, non ex connaturalitate actibus vitalibus debita, nec ex connaturalitate debita potentiae in illorum elicientia, sed ex connaturalitate gratiae habituali debita censent esse desumendam, in hunc modum argumentes natura permanens petit facultates proximas permanentes. Atqui per eius [illegible] dat gratia habitualis, quae est participatio naturae divinae: ergo debentur illi facultates proximae permanentes, mediis quibus operationes sibi proportionatas efficiat. cum quae inter huiusmodi operationes praecipua sit in viatoribus supernaturalis dilectio, concedenda est ob exigentiam gratiae facultas permanens operativa illius, quae est habitus charitatis.

Caeterum haec ratio, quamvis optima sit, non potest non dependere ab ea, quam praefati auctores, ut insufficientem reiiciunt et in 3 illas reiicientes expresse pugnant cum S. Ang. Doct.

in pra-

in præsenti, ubi necesit 3 fr̃e intri afficienti, p charit actu eliciendo, suadet ex eo qd ut alios actus pfecte apota eliciat, petit necesº q pota in ipsum inclinet; voluntas autem roe sui negt p actum charitis inclinare, et coent ut ab ea pfecte iste actus eliciat, indiget fra creata, ipsam afficiente intrie, et in actum inclinante.

Deinde q roem, qm reiiciunt, excludere nequeant, ut illorum argm hic 3 vincat in hunc modum ostendo ut n. rod illius aliq ppbet, necesº exigit exa gratia habitualis in subdo, cum ex inde arguant exam charitis pmanentis q na p tā pmanens facultates proximas pmanentes exposcat, si necessitatem gratiæ habitus, quæ donum pmanens sit, n aliunde pbendere possunt, nisi ex 3natalit in opandu in ordine supnatali, et ut opones supnatales pfecto et 3natali mo eliciant: ṗº ut illorum argm sit efficax necesº debent recurrere ad 3natalitatem elicientiæ oponum ab ipsis reiectam.

Si forte negdo min: n exa gratiæ, quæ donum pmanens sit petit necesº pbari ex 3natalitate debita aut potæ opaturæ, aut actibus eliciendis, s ad effectum sanctitatis præstandum, q 3natalit n nisi a dono pmanenti post exhiberi.

Sed dº aº 1º: n in Christo Domino statuit ab oibus Theologis gratia habitualis et permanens, et tm in Xpto Domº n ponit ad effectum sanctitatis præstandum, cum xa frequentiorem et veram Theologorum sentam humitas Xpti Domi supponat subalit sancta p gratiam unionis: ṗº in illo 3stituit ad 3natalit et pfecte opandum in ordine gratiæ, et coent fateri debent præfati recentiores modum illum 3natalitatis deberi natæ opanti et oponibus eliciendis.

2º: n ex inde pbant n deberi natæ elicientiam oponum p fram intram, q natæ nec fra intra, nec extra elevo debent, et exinde pbant n deberi oponibus supnatalibus, qa istæ possunt medio auxilio extrinseco et intro elici, et opo elicita medio auxilio 3natalit egredit ab illo, cum ei repugnet ante extro auxilio intro pvenire; at roes istæ ss omnino inefficaces ad ab auxilio intro pvenire; at roes istæ ss omnino inefficaces ad missa gratiam pmanentem p effectu sanctitatis 3nataliter præstando reqnd: ṗº eo ipso vincerent qserere illud necesitadis caput p exa pmanentium donorum recte traditum esse.

Minor pr: effectus sanctitatis possibus præstari post in plurium Theologorum senta a fra omnino extra, et ut aliqui fatentur ab actu charitatis, et ut plures censent a visione beatifica, et ut fere oibus placet a gratia unionis subali, et ut oes

vt oes theologi fateri tenent, a gratia habituali effectus que sanctitatis ab vna ex his fris prestitus ab alia exhiberi n poss, natã que sanctificanda nullam ex his fris postulat, nec detrahi nec vage; et tm 2a solutionem traditam natẽ debet habitualis gratia, vt natalit sancta reddat, et effectui sanctitatis donum pmanens debet vt natalit prestet: ẽ qmvis actus supnatã his medio auxilio extro et intro sit elicibilis, et pote optatis nullum ex illis sit debitus absolute ꝗ posit nihilominus et pote et actibus eliciendis deberi donum intrum et pmanens p inhereng vt actus pfecte eliciant, et vt pote illos pfecte et natalit eliciat.

Probat ꝑ necesitas habitus charitatis n reiiciendo roẽ recentiorum, s ad verum sensum trahendo argutu D Th. vt pote aliqua pfecte opet, et opo pfecte ab illa eliciat debet supponi intre inclinata in actum, roẽ cuius inclinonis sit illi natalis, quo ca Deus oia ad pprios fines suavit movens singulis rebus indidit fras, p quas ad predictos fines inclinarent: ꝑ vt voluntas pfecte eliciat charitatis actum et actus iste a volunte pfecte eliciat necesarium ẽ qd ad illum p intras fram pendat; at roẽ sui ad actum charitatis inclinata nẽ, cum sit ei roẽ sui improportionatus, nec p Spiritum Sanctum extre assistentem inclinari post intre, idnque qd extrum ẽ n post intrum effectum prestare: ꝑ oportet fram creatam intre inclinantem infundi, que fra charitas est. qua roẽ vsus ẽ D Th. qe vn. de char. art. 2: in 2o dist. 17. q. 1 art. 1: 1 2e qe 62. art. 3. qe 63. art. 3. et in pres. art.

Dices hoc argto solus ovinci necessitatem fre intre elevantis voluntatem ad actus charitatis eliciendus n autem ovincit necesitas fre elevantis pmanentis, eo nque ipso qd p auxilium facile transiens elevet voluntas roẽ illius inclinat ad actum, et coent natalit et pfecte illus elicit.

Sd a 1o: n dato posse actum charitis elici mediante auxilio ab intro transeunte, n tm post illo mediante elici facilit et delectabilit, hoc n. solus post ab habitu pvenire: ꝑ vt pfecte eliciat hoc ẽ prompte, facilit et delectabilit, qualit debet elici in ordine gratie, et precipue charitatis actus, donus pmanens et habituale requiritur.

2o: n licet patia p auxilium facile transiens posit inclinari in actus, n tm inclinat pfecte, nisi fra pmanente afficiat, sicut in natalibus n intelligit agens pfecte inclinatum ad actus sibi pportionatus, nisi mediante fra pmanente illum exigat: ꝑ vt voluntas pfecte incliret ad charitis actus, necesa ẽ qualitas pmanens, ac pinde habitus charitatis.

Denique: n inclino pfecta actualis ad aliqm finem

qua

qualis ē actus charit. ad finem supnatalem petit vt ꝯnatalit eliciat, supponere in subto, a quo eliciat natam fini pportionatam; s. actus charitatis ē inclino actua ... pfecta in finem supnatalem: ḡo vt natalit eliciat, petit in subto, a quo eliciat natam pportionatam fini supnatali, ac pinde habitualem gratiam, in auxilio nque facile transcurrendo rōi natē ordinis supnatalis negt saltari, ateo ipso, qd gratia, quę ē supnatalis nata ab actu charitatis ad sui ꝯnatalem eliciendiam petat, petit qualitas habitualis voluntatem afficiens pfacilitate pxima: ḡo petit actus charitatis vt ꝯnatalit eliciat ab habitu charitatis pcedere.

Dices: his rōibus tm̄ ꝯvinci necessitatem qualitatis pmanentis pꝯnatali eliciendia actus charitatis, n̄ autem qualitas ista pmanens habitus et n̄ pota sit, qd debebamus pbare. = qd qa pota ē indiffens ad bonum et malum, vt docet in logā cap. de qualit.; charitas autem, cuius necessitatem pbauimus, tali indiā n̄ gaudet, pota residet immede in anima, charitas autem immede afficit voluntatem, n̄ animam: ac demque pota talat ad actus negt sine illa negt elici de pota absolute. charitas autem, qd sine illa negt elici de pota absolute ... sed ... iuri fin... auxilium supplent: ḡo charitas pmanens inhęrens, cuius necessitatem pbauimus, n̄ pota, s. habitus ē, qd ... n̄ pbauit, sed supposuit.

Arg. pm nostre n̄ ... ex Curiele vbi supra: id ipsum est immediate de fide, qd exꝑresse deffinit aliquis Concilij, qd pr ipsum exprimit id autem qd ex diffione p discursum colligit, n̄ ē de fide imm., s. theologica n̄: at charitatem eē accidens reale n̄ exprimit in Trid. diffione, s. ex illa infert illo discursu, qd exprimit inhęrens ē accidens; charitas iuxta Trid. inhęret: ḡo charitas ē accidens: ḡo charitatem eē accidens reale n̄ ē imme de fide, s. theologica n̄.

Ps si hoc argm aliqd pbat, ꝯvincit n̄ eē de fide imme charitatem eē aliqd creatum pmanens inhęrens, qd ē ꝯ prędictum mag. qd ꝯ. n̄ Trid. n̄ docet expresse charitatem eē aliqd creatum, s. tm id colligit, qa docet nobis infundi et nobis inhęrere: increata autem pfectio neque infundi neque inhęrere potest: ḡo si ... n̄ ē de fide immede charitatem eē accidens, ob eamdem hanc rōem n̄ ē de fide, qd sit aliqd creatum. et multo minus exprimit deit. qd sit pmanens inhęrens, s. tm ex ipso per varias circunstantias colligit: inconsequens ḡo Mag. hic sapientissimus docens eē de fide imme charitatem ... creatam pmanentem inhęrentem ꝯvincit facto argutio ad negandum, qd sit de fide imme charitatem eē accidens.

Ad arg.

Ad argum. Resp. nego ant.; n. n. solum est immediate de fide id quod
ex verbis definitionis expresse exprimitur, sed etiam id quod in illorum verbis
implicite immediate continetur, quamvis aliqualem discursum suadeat
dummodo non sit discursus ex terminis veritatis per medium realiter aut
virtualiter a veritate illata distinctum; quod autem inhaerentia non distinguatur
realiter nec virtualiter a ratione accidentis, sed est ultima differentia ip-
sius ideo que essentialiter et transcendentaliter inclusa, quamvis dis-
cursu facto inferat charitatem esse accidens non obstat quo mi-
nus de fide sit immediate: sicut de fide est immediate Christum
esse rationalem, esse animal et esse viventem, quamvis non exprimatur in illa diffinitio-
ne, qua asseritur esse hominem, quia haec omnia praedicata in veritate diffinita
includuntur.

2.o Arg.: inesse et inhaerere idem in rigore significant;
sed ex eo quod Trid. sess. 5. decreto de peccato originali asserat hoc pec-
catum inesse hominibus ex Adam descendentibus per seminalem propaga-
tionem, non colligitur esse de fide immediate quod peccatum originale sit
reale et physicum accidens, cum sententia hoc negans sit communis theo-
logorum uno vel altero excepto: ergo ex eo quod Trid. loco allegato dif-
finiat charitatem nobis inhaerere non sequitur esse de fide immediate quod sit
reale et physicum accidens.

Resp. distinguo maiorem: quod est ex vi terminorum abstrahendo ab hac
vel illa materia concedo maiorem; sub materia, cui in uno et in altero lo-
co quod Trid. applicat nego maiorem: et concessa minore, nego conseq.: nam quando
Trid. docet nobis inhaerere peccatum originale loquitur de ali-
quo non physico sed morali, et communiter non sumit inhaerere physice in-
haerentiam sed per inhaesionem moralem; et solum primo modo est differentia physici accidentis;
quod cum autem iustitiam, et contra ipsam communiter nobis inhaerere
docet, loquitur de aliquo physico in omnium theologorum sententia; alias
neque tantum esset de fide formam iustificantem esse creatam et phi-
sicam, et communiter nomine inhaerentiae physicam inhaerentiam intelli-
git, quae est differentia accidentis physici, et quidem si hoc argumentum aliquid proba-
ret, convinceret nec mediate esse de fide charitatem esse accidens, quod nul-
lus theologorum affirmat.

Denique contra 3.am partem nostrae Resp. Arg.: quando est de fide immediate propositio enun-
cians diffinitionem rei de aliquo subiecto est etiam immediate de fide propositio in
qua de tali subiecto res diffinita enunciatur: sed est de fide immediate propositio
enuncians de charitate diffinitionem habitus: ergo est immediate de fide cha-
ritatem esse habitum. min. in qua est difficultas probatur: habitus diffinitur
quod sit qualitas difficile mobilis a subiecto, quod idem est ac esse accidens,
permanenter inhaerens; sed est de fide immediate charitatem esse acci-
dens permanenter inhaerens ut in 2.a parte nostrae probavimus: ergo est de fide
immediate propositio in qua diffinitio habitus enunciatur de charitate.

Confirmatur: nam Trid. loco a nobis allegato tantum diffinit formam = tantum
iustificantem esse nobis inhaerentem, quae ratione communis est alium auxilio,

et dono

et dono permanenti; et tamen in 1a. 3. docuimus esse de fide immediate fidem iustificantem esse donum ab actuali dilectione distinctum, et in 2a. 3. esse de fide immediate quod donum permanens sit: ergo quamvis definitum a Trid. de charitate infusa esse sit habitibus et potentiis, erit nihilominus immediate de fide charitatem esse habitum.

Ad 1um negatur maior, nego minorem: ad probationem dicat diffinitionem habitus non esse quod sit qualitas aut accidens permanenter inhaerens, totum enim hoc convenit potentiae quae est 2a species qualitatis, sed quod sit dispositio difficile mobilis a subiecto permanenter inhaerens; licet autem ex Trid. constet charitatem esse accidens permanenter inhaerens, non tamen ex ipso habetur esse dispositionem permanenter inhaerentem, et hoc erat necessarium ut propositio enuncians de charitate diffinitionem habitus esset immediate de fide.

Ad confirmationem dicat Trid. locutum fuisse loco supius adducto de dono ab actu dilectionis distincto colligi manifeste argumento a nobis facto, quod nempe loquebatur de dono infuso hoc sufficienti dispositione extra sacramentum, cui tamen dilectioni eius non infundit, cum praeexistens supponat, quod ergo locutum fuerit de dono permanenter inhaerente ex eodem principio manifeste deduximus, quia licet qualitas facile transiens iam supponit semper infusa ut prius actus diligendi: haec autem non urgent ad limitandas Concilii locutionem in suppositione habitus, et idcirco non est de fide immediate charitatem esse habitum.

4o Arguitur 2a 4. propositione mihi: illa non est theologica 3a, quae per evidentem consequentiam colligitur ex una immediate de fide et alia evidenti nota aut immediate aut mediate, sed huius conditionis est propositio in qua affirmatur charitatem esse habitum: ergo est non theologica. Probatur minor: haec namque est evidens consequentia: charitas nobis infusa est accidens permanenter inhaerens, sed non est qualitas passio vel passibilis qualitas, forma vel figura, potentia nec dispositio: ergo est habitus: at in hoc discursu maior est de fide ut docuimus; minor autem quo ad singulas partes evidenter est demonstrabilis, ubi charitatem esse habitum infertur per evidentem consequentiam ex una praemissa de fide, et alia nota lumine naturali mediate vel immediate.

Minor probatur 1. quod constat ex dictis, probatur 2a vero pars: in 1a namque est evidens charitatem relationem non esse, nam relatio non est operativa, charitas autem operativa est; evidens etiam est non esse quantitatem; quantitas namque corporea et naturalis est, charitas autem naturalis esse negatur, cum permanenter inhaereat spirituali potentiae, cui accidens corporeum negatur permanenter inhaerere: deinde non quantitas non est principium quo operationis, charitas autem principium operationibus. Non autem passio aut passibilis qualitas, forma aut figura non est, quod autem evidenter monstratur; nam illa sunt alterationis termini, iste quantitatis; charitas autem nec alterationis nec quantitatis terminus est.

Quod etiam non sit potentia evidens apparet ex eo quod dispositio, quae 1a qualitatis species in hoc a potentia differt, quod illa dat determinate ad bene vel determinate ad male; potentia autem indifferenter ad bene vel male; sed charitas dat

dat determinate ad bene, licet bonum actum sine indifferentia ad malum eliciendum: ergo potentia non est: quod denique non sit dispositio, quae est species ab habitu distincta evidens apparet ex eo quod dispositio prout sic sumpta est ab intrinseco facile mobilitas, charitas autem non sic sed ab intrinseco permanens: ergo evidens est charitatem non esse dispositionem sed positivam habitum, et consequenter minor discursus facile quoad singulas suas partes nota est lumine naturali saltem mediate.

Respondeo concessa maiori, nego minorem: ad probationem nego etiam minorem ad cuius probationem dicat quod sit de aliis membris dividentibus evidens, an evidenter de charitate negent, an non, mihi evidens non est quod potentia non sit, quae est 2a qualitatis species, non enim possit evidenter ostendi distributum 1ae speciei qualitatis nempe dispositionis a 2a specie licet potentia et potentiam non esse determinatam ad respiciendum bonum aut malum, et indifferenter se habere ad utrumque, si enim quispiam hoc negaret affirmando distributum inter illas species esse requiri ad operandum necessario simpliciter, et requiri tamen ad melius non posset evidenter convinci, cumque nec possit evidenter probari charitatem ad suum actum non esse necessariam simpliciter, consequens fit quod non posset evidenter monstrari charitatem non potentiam sed dispositionem aut habitum esse.

Denique arguitur, qua ex D. Th. ratione iis ostendimus: actus charitatis medio auxilio eius transeunte elicitus naturaliter procedit ab illo, et actus a charitate medio habitu procedens naturaliter etiam causat: ergo ex naturalitate elicientiae actuum supernaturalium non bene a nobis colligitur existentia habitus charitatis quae est evidens, antecedens quoad 2am partem est nostra et eius sententia: probatur 1a pars: actus ille taliter ab auxilio procedit quod repugnat procedere ab habitu: sed si non procederet naturaliter ab auxilio non repugnaret illi procedere ab habitu, cum illum per naturaliter suis primo non respiceret: ergo naturaliter ab auxilio procedit. maior probatur: actus charitatis et idem de quolibet actu vitali est dicendum pendet essentialiter per seipsum a suo primo efficienti; at si actus ab auxilio procedens posset procedere ab habitu non penderet per seipsum essentialiter a suo primo effectivo, quod quidem invariatus manens posset prima effectiva variare: ergo taliter ab auxilio transeunte procedit quod repugnet illi essentialiter procedere ab habitu.

Respondeo negando 3am consequentiam anteced., ad probationem nego maiorem, ad illius probationem nego minorem: non licet actus per se pendens a suo primo efficienti sub peculiarem rationem, qua ab alio primo distinguitur, nequeat invariatus manens ab alio primo pendere, quod autem a duobus primis effectivis procedere possit non sub ea, quibus inter se distinguuntur, sed sub rationem utrique primo communem possit invariatus manens prima effectiva variare, sic autem in praesenti contingit: non actus charitatis ab auxilio procedens non pendet ab illo sub ultimam differentiam qua differt ab habitu, nec ab habitu ratione ultimae differentiae, qua ab auxilio distinguitur, sed procedit ab utroque sub rationem, in qua habitus et auxilium conveniunt nempe ut sidem obiectum respiciant, et idcirco possit invariatus manens huiusmodi prima variare, et magis connaturaliter habitus

per hui

of sui prio, qm auxilium exposcere ob roem traditam nostra 2ª.

3. 2º: implicat s contradictionem Deum se ipso voluntati vniri p modum prij quo elevantis illam ad eliciendum actum charitatis, hanc statuo ut penitus e adversus sentam Mag. hic 2º et dis. 17. nec ab illa dissentiunt Patres Societatis, n licet teneant posse deesse habitus p intrinsecum auxilium suppleri, nullus tm quem viderim docuit posse divinam essam vniri volunti creatae p modum prij quo elevantis illam eamque constituentis in roe prij proxime elicitivi actus charitatis: qd tn de hoc sit, nostra 2º p 1ª locis vbi supra ex Dth. asserente ee impossibile q voluntas creata eliciat actum chatis mediante Spu Sancto sine aliqua fra creata ipsam elevante intre.

q autem de impossibilit n tm de lege ordinaria s etiam de pota absoluta loquat Dth. p, n quoties Dth. pbat impossibilitatem roe ducentem ad implicationem contradictionis et ad veritatem duarum contradictionum loqui de impossibili p potam absolutam, id n solum negat oipotentia Dei, ex cuius positione colligit duarum contradictionum simultanea veritas, at impossibile est eliciendo actus charitatis mediante Spu Sancto sine fra intra afficiente pbat Dth. ex eo q aliter verificarent duae contradictiones, nempe actus chatis fore et n fore voluntarium, ergo censuit ee impossibile n solum de lege ordinaria, s etiam de pota absoluta.

2º pbat: id n quo aliqd vt prius opat neces vnit vt fra; s Deus negt se ipso voluntati vniri vt fra: ergo nec post ee prius quo voluntas opat, et coent negt vniri vt prius quo ipsam elevans ad eliciendum chatis actum. mai. e Dth. 2. c. gentes cap. 19. et 1. p. 70. art. 2. eam tradit Arist. 2. de anima tex. 24. vbi pbat animam vniri corpori vt fram, q e id quo corpus vivit et opat. et pbr roe Dth, vnumquodque n opat in q e in actu, et coent et pbr roe Dth, vnumquodque n opat in q e in actu, et coent ei tribuit tamqm fra, constituens n aliqd in actu, vt actus et fra comparat ad illud.

Deinde pbat: n operari sequt esse, tamqm actio e, et adeo esse tamqm roem formalem proxime, ideo et coent elicere operationem p esse, tamqm roem formalem proxime; ergo oportet constituere operans in aliquo esse, ergo prius quo opandi constituat vt natalia, hic n quae n agi s recipiendi e prius quo n constituat, et vt natalia, hic n quae n agi s recipiendi e prius constituere debet vt fra. min. etiam eo tripla fra tradit a Dth. 1. sent. cap. 29. et 1. sent. cap. 21. vbi docet Deum, et si possit ee fram intus in ee antitheti, n tn posse ee fram intus in ee natali, cuius ro e, n fra vnita in ee natali, sicut cum extremo, cui vnit aliqm naturam constituit, ad q incompleto constituentium exigit; s divina essa, vt potam constituit, ad q incompleto constituentium exigit; s divina essa, vt potam omnino completa n post alteri vniri ad constituendum cum illa alteram natam: ergo negt alicui vniri p modum fre.

Respondebis, maiorem argui eo verum loqui ex natura absoluta et [illegible] accipiendo ee [illegible] et [illegible] [illegible] n implicat s [illegible] [illegible] aliqd actu opet, quin [illegible]

presupponat constituens operationem in actu formali aut eminentiali, alias operaret et non operaret, cum sine praecontinentia esset impotens operari; sed implicat et praecontinentia operationis ratione principii quo non uniti ut vera forma: ergo implicat principium quo operationis non unitum subito operanti ut forma. min. probatur praecontinentia operationis in actu formali aut eminentiali sequatur adesse ex per modum constitutionis, et adesse entitatibus ut ad rationem formalem: sed implicat esse principium quo operationis dans praecontinentiam illius, qui deest subito operanti aliquod esse entitatibus; sed dare esse entitativum implicat absque unione per veram informationem: ergo implicat praecontinentia operationis ratione principii quo non uniti ut vera forma.

2º: non si principium quo operationum informationem non peteret ob depotentia absoluta posset Deus uniri ut principium quo radicale operationum animae rationalis, et ut principium proximum elicitibus operationum nostri intellectus, consequens omnino implicat, nam posset aliquis intelligere sine anima et intellectu divina essentia unita per modum principii quo radicalis et proximi intellectionis, quod nullus theologorum asseruit: ergo sequela probatur, non ea solum ratione negat Deus uniri per modum principii quo radicalis et proximi intellectionis, quia ad istum modum unionis exigit informatio, et constitutio in esse naturali substantiali et accidentali, quod divinae essentiae repugnat: sed non unio ista ad principium quo operationum necessaria, non est, depotentia absoluta nulla erit repugnantia in hoc quod divina essentia ut principium quo radicale et proximum vivendi et intelligendi.

Respondebis rationem repugnantiae, ut intellectio eliciat sine anima et intellectu loco illorum unita divina essentia esset, quia sunt principia vitalia, principium autem vitale debet ab intrinseco inesse, quod divinae essentiae omnino repugnat.

Sed contra: non licet principium vitale proximum petat ab intrinseco inesse, principium autem vitale radicale non exposcit convenire ab intrinseco, sed solum inesse; ut constat in anima rationali, quae est principium quo radicale vitae intellectualis, quia constitutio per ipsam ab intrinseco conveniat, hoc est ab illo dimanet, at hoc quod est intrinsece convenire operanti etiam est commune principio quo non vitali: ergo si potest Deus uniri ut principium quo non vitale operationis, absque informatione intrinseca, poterit etiam uniri ut principium quo radicale vitale, et consequenter uniri poterit ut principium quo radicale operationis animae rationalis.

Deni-

Denique principaliter suadetur 3º: voluntas ratione sui non habet quantitatem virtutis respectu actus charitatis s[ed] solum coaptationem essentialem vt dubio sequenti monstrabimus: sed implicat quod eliciat actum charitatis sine aliqua forma creata ipsam eleuante intrinsecè per solam vnionem Dei vt prin[cipi]j quo eleuantis. probatur consequentia. calor intensus vt quatuor ratione suæ essentiæ habet aptationem essentialem ad producendum calorem intensionis vt octo, et solum illi deficit ad calorem vt octo efficiendum quantitas virtutis, scilicet gradualis intentio vsque ad octauam; et tamen implicat calorem intensum vt quatuor reddi proximè potentem ad producendum calorem vt octo intentioris, per modum causæ partialis diuina essentia illi vnita, vt principio quo producitiuo sine intrinseca intentione vt octo: ergo implicat voluntatem ratione sui respectu dilectionis supernaturalis solum per essentialem coaptationem reddi proximè potentem ad eliciendum actualis dilectionis per diuinam essentiam vt principium quo ei vnitam absque additione alicuius formæ creatæ ipsam efficientis et informantis intrinsecè.

Arguit 1º: quia namque Deus est subsistens per essentiam et per essentiam subsistens vniri potest naturæ creatæ per modum subsistentiæ et existentiæ. 1um docet fides de myst[erio] incarnationis; 2um docent discipuli Diui Thomæ 3. p[art]e quæst. 17. art. 2º; sed Deus charitas per essentiam est: ergo potest vniri voluntati nostræ per modum charitatis et consequenter illi vniri vt principium quo eliciti[u]um actualis dilectionis.

Respondet neg[an]do causalem maioris vt adæquatam. licet namque vt diuina essentia subsistentem et existentem valeat reddere naturam creatam requirat quod sit per essentiam subsistentia et existentia, hæc tamen non est adequata causa vt ita possit vniri, s[ed] insuper, quia in hoc quod est sic vniri nulla imperfectio importatur: licet autem Deus sit charitas per essentiam, quia tamen in hoc quod est per modum charitatis vniri importat imperfectio, quam explicuimus nostram confirmantem sententiam, nequit per modum charitatis vniri, scilicet eadem ratione. Et non dilectio sit per essentiam, nequit per modum dilectionis vniri.

Sed dices: Sicut charitas vt sic nullam dicit imperfectionem, charitas autem creata imperfectionem importet, ita existentia vt sic nullam dicit imperfectionem, bene

aut[em]

autem existentia creata; sed licet existentia creata imperfectionem importet, potest diuina essentia existentem constituere naturam creatam, quin ex hoc aliqua imperfectio sequatur in illa: ergo quamuis charitas creata imperfectionem importet, poterit nihilominus charitas increata vlla sui imperfectione vniri voluntati creatae sub conceptu charitatis et illam constituere potentem amare.

Respondetur negando consequentiam: nam licet existentia creata imperfectionem importet, in hoc tamen quod est esse existentiam creaturae illamque existentem reddere nulla relucet imperfectio, non sic in hoc quod est esse charitatem creaturae illamque constituere potentem amare, in quo maxima imperfectio importatur: et ratio discriminis est; nam de conceptu existentiae solum est identitas cum eo, cuius est existentia solum illius terminatio, et quia nulla est imperfectio vniri naturae creatae per modum termini illius, poterit diuina essentia vniri hoc modo: de ratione autem charitatis vt dantis posse diligere est solum identitas cum amante solum illius informatio, et quia in identitate cum voluntate creata et in eius informatione maxima imperfectio importatur, consequens est vt de conceptu charitatis vt dantis voluntati creatae proxime posse diligere maxima imperfectio sit repugnans charitati increatae.

Instabis: Vnio per informationem nullam dicit imperfectionem: ergo quamuis de conceptu primo quo eleuantis voluntatem creatam sit intrinseca informatio, non repugnabit diuinae essentiae hoc modo vniri. antecedens probatur: nam si aliqua imperfectio esset, maxime dependentia a subiecto informationis et a toto constituto, et intrinseca impletio; sed potest informatio ab istis imperfectionibus vindicata reperiri. vt de prima constat in anima rationali, quae absque dependentia a toto constituto et a materia informata ei per informationem vnitur: et de 2.a probatur: non. n. magis necesaria videtur impletio seu parcialitas ad constituendum totum per informationem, quam per terminationem absque ratione partis et ~~incompletione~~; suppositum autem Verbi simul cum natura humana compositum constituat per terminationem absque ratione partis et impletionis: ergo de conceptu vnionis informantis non est aliqua imperfectio.

Rl

Ad 2dum neg. essam: nam licet exa creata imperfectionem importet in hoc tamen q est esse exam creaturæ illamque existentem reddere nullas relinquit imperfectio; non sic in hoc q est esse charitate creaturæ, illamque actualiter esse potentem amare in quo maxima imperfectio importat; et probo: subsistentia dicit respectum essentialem cum eo, cuius est exa, in illius terminatio et q non sit imperfectio uniri cum natura creata per modum ri illius, potest divina essa uniri hoc modo; de rone autem charitatis ut est aliud per se diligere est identitas cum amante, in illius intratio dicitur in ... voluntate creata et in eius constitutione maxima imperfectio importat coeris fit ut de receptu charitatis, quod voluntati creatæ proxime posse diligere, maxima imperfectio sit repugnans charitati increatæ.

Instabis: Unio per infrationem nullam dicit imperfectionem: ergo unio de receptu uniens divinam voluntatem creatam sit intrinseca infratio non repugnabit divinæ esse hæc unio. Ans. V. nam si aliqua imperfectio esset maxime dependentia subi infrationis, et a toto constituto, et intrinseca completio; sed post intratio ab istis imperfectionibus vindicata despiciens de 1a constat in anima roali, quæ absque dependentia a toto constituto et a mata infrata ei per infrationem unit et de 2a V. n. n. magis necesse videt in completio seu permanentia ad constituendum totum per infrationem, cum per trallo non supponit autem Verbum simul cum nata humana composita constituit per infrationem absque roe partis et completione de receptu unionis infratione non est aliqua imperfectio.

Ad 2 neg ans, ad illius probationem neg min. de roe nque formæ unitæ per infrationem est a toto dependere, nec anima roalis est ab hac imperfectione immunis, nam licet quo ad subxam non dependeat absolute a composito, quia post separata constito existere, in statu autem constitutionis etiam corpore a composito in subsistendo dependet quia subsistit subxa totius, quia dependet etiam ab illo in genere causæ finalis; est etiam de receptu infrationis partialitas et incompletio, q forma infrans aliquam naturam constituit, quæ vere totum et ex partibus componit, ac propterea incompletionem dicitur in mata formæ quia forma supponit; quod certe unio dicitur nasaris in Xpto Dom non fuit nec esse potuit in nata id autem q per modum hypostasis frantis et personam constituentis unit rto pars est nec incompletionem petit, et si incompletionem in nata frata supponat.

3o arguitur et illatur contra hanc solutionem: de facto divina essa unit mentibus beatorum per modum prius quo visionis beatæ; et tamen non unit illis per modum formæ informantis: ergo de roe prius quo

quo qa alibi n e phis infratio p mai vnit mentibus beatorum p mu speci impressa, vt docet D. Th. 1. p. q. 12. art. 2, at spei in frequentiori tha milliatum senta effectibus recurrit ad intiones, at n recurrit vt quod recurrit vt princ quo intio mus, et coent intut e princ quo intelligi

Ad ad arg. distingo mai: p mum pri quo eleuantis intu et dantis illi vir tutem, voe cuius precontineat in actu 1o visionem beatificam nego mai: p mum pri quo iuuantis intu ad illam, vires que presupponentis et ex p obiti detenentis 2c do mai. et sensa min: distinguo coens distione maioris: n [illegible] eleuans et ex p obiti detenens prebet illi intra, precontinentiam effectus qua voe sui carebat, et q continentia effectus ad ee esse sequat vnivi debet p mum fru dantis contentibus, et coent p mum fru infrantis spei aute n dat intui virtutem nec virtutem aut precontinentiam intionis, sed hoc precontinentia supp ta simul cum intu ad intionem ex p obiti recurrit et intus p mum sp ritualis cae ad intionem iuuat, et ideo vnionem p mum fru phis nec infrantis n petit.

Opp opponet mini beati vt actuatus lumine glorie precontinet vltimam driam vissionis, et vt p diuam essam detra tae precontinet illam: p diua essa vt gerens munus spei dat intui precontinentiam p modum actus 1i vltime drie vissionis, et hm absque phisica informone: p mai. p: si intus voe luminis continet in actu 1o vltimam driam vissionis n recurreret ad illam efficient diua essa vt gerit munus spei, cum oe pratum in beatifica vis requisitum precontinens supponeret in intu voe luminis, et coent esset adequata cae illius in gen cause efficientis; at in senta supp ta diuina essa vt gerens munus spei efficient ad intionem recurrit. intus voe luminis glorie n precontinet in actu 1o vltimam driam vissionis.

Ad neg do mai, ad illius pbonem nego seqm, que n vincit pbone ibi facta; q do nque duo recurrunt ad aliquem effectum parcialitate partialitate cae n e necessium vt alig pratum contineat in vno qd n contineat in alio, hoc n. esset cum ere partialitatem cae cum partilitate effectus, s. qd licet oe pratum in vtroque contineat sit hm cum dependentia vnius ab alio in ordine ad causandum effectum. sic igit in pressenti intus ante detronem p spem precontinet totam visionem, n tamen cae totalis s partialis partialitate cae, q illam continet cum dependentia a recursu effectibus spei, hoc exigente vis ob voe sibi et sibus actibus intius coem, q petunt ab obto et pota procederet, ex illud coe metaphisi ploqus, ab obto et pota parit notitia. de his fusius 1. p. q. 12. art. 2. et hec de hoc dub. applic do littere Mag. in 1. dist. 17. §. 1. et sequent in 3. dist. 27. §. 3. ad illa verba: eadem sane e dilectio, qua diligit Deus et pximus; et in 4. dist. 49. art. §. 2. vbi a D. Th. similis q o de lumine glorie agitat.

Dubi-

Dubitatur 2°

An habitus charitatis sit adequata virtus proxima agendi charitatis actum?

§. I. referuntur sententiae et statuitur 1. Nº

Difficultas ista communis est alijs habitibus infusis, et praecipue solet agitari in praesenti, et 1. p. q. 12. art. 5. ubi similis quaestio de lumine gloriae respectu visionis beatificae tractatur: igitur ut ad controversiae punctum deveniamus, ea, quae apud Theologos extra controversiam existunt breviter sunt advertenda.

1. est actum charitatis esse supernaturalem substantialiter, de quo etsi apud antiquos Theologos fuerit dubitatum, quodam affirmantibus et negantibus alijs; his tamen temporibus affirmative omnes Theologi consensum dedere. = 2. est actum charitatis efficienter a libero arbitrio procedere, nec passive solum ad illud comparari, quod expressè affirmat Trid. verbis infra referendis, et manifestè suadet, tum vitalitas, tum libertas actus charitatis; actus enim vitalis et liber nequit non a principio intro effective procedere.

3. omnibus Theologis est manifestum voluntatem et charitatis habitum concurrere ad actum dilectionis partialiter partialitate effectus, quod ratione manifestat sic. etenim partialitas ista consistit in hoc, quod potentiae partialia unam et non aliam fralitatem in effectu producant; sed actus charitatis ut potè indivisibilis nequit ita in trando efficienter sui partiri, ita ut una fralitas efficienter a potentia causet, et alia ab habitu, et non a potentia efficiat, indivisibile namque ... totum ... nihil attingit: ergo voluntas et habitus non influunt in istum partialiter partialitate effectus.

Solum ergo est difficultas de partialitate causae, an voluntas et habitus hac partialitate influant in actum dilectionis ad modum quo duo simul portantes aliquod pondus, ad quod illorum quilibet erat insufficiens seorsim, concurrunt per suas partiales proximas et inadequates virtutes, an vero careat proxima virtute partiali et adequata virtus proxima in ordine ad dilectionem supernaturalem efficiendam sit habitus?

1ª Sententia docet voluntatem non esse sui partialem virtutem proximam et immediate activam habere in ordine ad amorem supernaturalem, et consequenter negat habitum charitatis esse adequatam virtutem proximam in ordine ad illum. ita in simili de intellectu comparato cum visione beatifica docent Molina 1. p. q. 12. art. 5. disp. 1. Suarez lib. 2. de attributis negativis, et omnes alij ex eadem familia, qui licet in praefata sententia conveniant, in explicando autem an virtus ista instrumentalis aut principalis sit inter se dividunt, quodam affirmantibus instrumentalem esse: alijs per extremum docentibus esse principalem, alijs asserentibus principalem esse, quod elevat media qualitate intrinseca, instrumentalem vero quoad medio au-

... quaestio extra elevante ... aliis denique dicentibus partim proxime partim instrutalem esse.

2a Sententia quae senita e regione ponit priorem, docens habitum esse ad quam virtutem proximam ad eliciendum charitatis actum, atque inde charitatem virtute partiali proxima non gaudere, sed ex illa et habitu ad quem caam dilectionis constari habitu scurrente ut virtute proxima adaequata et voluntate ingrediente ut potentia l. sm virtutem mediatam l. essentialem cooptationem ita oes Thomistae, pro cuius explicatione sit.

1a Prop: voluntas non scurrit ad actum charitatis instrutaliter proprie, et consequenter non gaudet partiali virtute immediata instrutali. Dixi proprie instrutaliter, non large de instruto loquendo, qualiter omnis causa 2a dicitur instrutum respectu causae 1ae certum est voluntatem in actum charitatis influere. = Prop. positam tuentur oes Thomistae, et plures ex Societ. Iesu: et ostendit 1o ex D.Th. in pres. art. in corp. his verbis; similiter etiam non potest dici, quod sic moveat Spus Sanctus voluntatem ad actum diligendi, sicut movetur instrutum, quod et si sit prius actus, non tamen est in ipso agere l. non agere, sic enim tolleretur voo voluntatis: ergo ex mente D.Th. voluntas ad actum charitatis non scurrit, nec potest scurrere instrutaliter, cum implicet actum voluntatis voluntarium non esse.

Resp 1o D.Th. solum negare voluntatem ad actum charitatis concursum instruti inanimati non vero instruti animati. = Prob. 2a. non D.Th. in corp. huius art. verbis antibus, excluserat iam a voluntate respectu actus dilectionis scursum instruti inanimati: ergo in allegatis verbis de modum instruti illi negat, alias inaniter verba sumeret. ans ergo ex illis verbis D.Th. non enim motus charitatis ita procedit ab Spu Sancto movente, quod humana mens sit mota tantum et nullo modo sit prius huius actus, sicut cum aliquod corpus movetur ab aliquo exteriori movente, hoc enim est contra roem voluntatis: ex quibus verbis tale argumentum sficio: quod corpus movetur ab aliquo exteriori movente tale corpus prebet ad predictum modum scursum instruti inanimati, ut quod lapis sursum ab aliquo agenti proicitur, lapis ipse medio impulsu sibi impresso instrutaliter ad motum ascendendi scurrit; at D.Th. negat voluntatem ab Spiritu Sancto moveri ad modum quo corpus ab exteriori agente movetur: ergo negat voluntatem respectu actus diligendi scursum instruti inanimati, et consequenter verbis a nobis adductis, omnem ei denegat scursum instrutalem.

Resp 2o D.Th. loquitur de voluntate ut agente vitaliter, et sic verum est non agere instrutaliter, cum quo tamen stat quod sub sceptu efficientis instrutaliter ad actum charitatis scurrat; ceterum haec subtilitas, qua recentior quidam arbitrium se inter sententias extreme pugnantes sstituit frivola est, et reicitur 1o:

non voo

Non roo efficientis cparat ad roe viuentis in voluntate, sicut genus ad spem, s. vt roo superior ad roem essaliter inferiorem; at instrutalis caa ad zeeptus cae prialis sic cparari nequit, cum essalit differant: g n stat voluntatem sub roe efficientis zcurrere instrutalit, et prialit sub zceptu viuentis.

2o: n si voluntas vt efficiens instrutalit ad actus charitatis zcurreret, maxime, q dependet a Deo vt simul cum ipsa efficiente et virtutem dante; at etiam quatenus vitalit agit dependet a Deo vt virtutem dante, et etiam vitalit actum charitatis causante, Deus n que et si p actum charitatis n viuat, ipsum tm vitalit efficit: g eadem roe instrutalit influit voluntas in predictum actus, quatenus vitalit agit. Denique vincit: n ad roem instruti n petit dependentia ab alio tamqm ab efficiente sm eamdem zditionem et eumdem modum causandi; aliàs causa instrutalis n esset possibilis, cum diuo mo semp causet effectum, at illum causat caa prialis, a cuius efficientia dependet: g ex eo q voluntas in elicdo charitatis actum n dependeat a Deo vt p talem actum viuente, n tollit quominus vt viuens instrutis sit, si semel sub zceptu efficientis instrutum e.

2o prialit suadet 33: in hoc n. differunt caa instrutalis et prialis, q prialis operat p effectum sue fre, cui assimilat effectus, sicut ignis suo calore calefacit, caa vo instrutalis p virtutem sue fre n agit sd solum p motum, quo movet a priali agente, vnde effectus instruto n assimillat. Verba sunt Dth. 3. p. q. 62. art. 1. in corp: et roo e manifesta, n caa instrutalis n ppr se, s misterialit ppr caam prialem agit, quo ea vt docet Dth. 3. s gent. cap. 112. instrutum n querit ppr se, s vt eo priale agens vtat; at voluntas eliciens actum charitatis et se ad illum applicans et detrans, n causat illum actum roe solius motionis diuine s virtute sue fre, in sviorum senta immedte influentis, et in senta nostra mediate, nec soli Deo actum charitis assimillat, s etiam sibi ipsi assimillare intendit illum, nec ppr Deum immo querit, vt Deus illa vtat, in predicti actus elicientia, s etiam querit ppr se: g n instrutalit s prialit ad actum charitatis zcurrit.

Cfrat: n licet voluntas habitu aut qualite transeunte à Deo sibi infussa elevet ad eliciendum actum charitatis, n tm illum elicit roe solius motionis diue, s roe predicte fre, que licet a Deo infusa, fit tm voluntatis ppria et sibi vt tali qualitate affecte illum dat, [illegible] assimillare intendat; at vt ex Dth. iam diximus ad roem instrutali petit vt agat precisse vt motus a priali agente, ei que sibi effectus assimillationem intendat: g voluntas respu actus charitatis n instrutalit s prialit agit.

3o

3º pr: n. l. concurrit ad actum charit. ut virtus instrumentaria Dei l. ut verum instrumentum; s[ed] neutro ex his modis concurrit: ergo. min. quoad 1.m manifesta videtur, virtus n. instrumentaria seipsa et ratione sui subordinatur principali agenti in agendo; voluntas autem ratione perfectionis entitatis non subordinatur Deo auctori supernaturali in agendo neque in essendo, habet n. esse a Deo auctore naturae: ergo non est virtus instrumentaria Dei auctoris supernat.

Pro 2. probatur: n. voluntas per actum charitatis vivit; at si instrumentaliter illum eliceret, per talem actum non viveret: ergo non elicit illum, tamquam verum instrumentum. min. ostendit 1º ex D. Th. 3. p. q. 62. art. 1. ut corp. illis verbis: instrumentum n. non operatur, nisi inquantum est motum a principali agente, quod per se operatur. et 3. c. G. cap. 10. ubi ait, quod n. ab alio motum agit, rationem instrumenti habet, quod vero per se agit, habet rationem principalis agentis; at ut voluntas vivat per charitatis actum debet non solum agi, sed etiam agere, non solum moveri, sed etiam se movere, vivere namque in se movere consistit: ergo si voluntas instrumentaliter ad actum charit. concurreret per talem actum non viveret.

Denique principaliter suadetur 2º: habitus charit. concurrit principaliter ad suum actum: ergo voluntas non influit in illud instrumentaliter. ant. admittit Suarez lib. 6. de gratia cap. 7. in principio, ubi docet a nemine posse negari. consequentia vero probatur: n. instrumentum non petit elevari per virtutem principaliter influentem; sed voluntas ut supernaturaliter agat, petit elevari per habitum charitatis: ergo si iste principaliter influit in actum, non potest voluntas instrumentaliter illum causare. = 2º: n. habitus influit in actum, non ut quod sed ut quo: ergo constitutum per illum principaliter agit ut quod; at voluntas est, quae per habitum in ratione agentis quod constituitur: ergo principaliter influit.

3º a paritate: sicut n. voluntas supernaturalis non est, ita in adversariorum sententia habitus non est vitalis; at non obstante excessu actus supra habitum in ratione vitalis principaliter causatur ab illo: ergo non obstante excessu actus supra potentiam in ratione supernaturalis, principaliter a potentia causabitur.

Resp. ex doctr. Suarez ubi supra neg. consequentiam, eo quod habitui connaturalis et debitus divinus concursus in actum, secus autem potentiae; nec obstat, quod instrumentum aliquando elevet per virtutem principalem, nec potentia per habitum causat, nisi tamquam naturaliter et per accidens, sicut aqua per calorem calefacit.

Sed contra 1º: n. esto non repugnet, quod ex duobus influentibus in aliquem effectum, alterum principaliter et alterum instrumentaliter influat, quod autem instrumentum elevatum exigat, ut agat connaturaliter per virtutem principalem, omnino

nino repugnantiae, neque exemplo alicuius potest sustineri, quia ... virtus quae a volunt. exposcit ut ... naturalis oriatur influit in ... : ergo voluntas non influit instrumentaliter.

2° in ... e voluntate non influere ... charitatis per habitus, nisi solum naturaliter et per accidens, quia ubi non mediat virtus petita ab aliqua causa ut agat naturaliter, ... non agit talis causa naturaliter et per accidens, atqui habitus charitatis a voluntate petita, ut naturaliter influat in actum charitatis: ergo voluntas mediante habitu non naturaliter et per accidens agit, sed formaliter et per se. 2° non si per habitus solum per accidens et naturaliter solum influit voluntas, et per suam ... formaliter et per se, ... quem probet voluntas per se et formaliter in actum charitatis non ... supernaturalis, et ... a theologis asserit ... requirit infusio habitus, ut voluntas naturaliter actum charitatis efficiat, intellig... erit de cursu naturali et per accidens, non formali et per se: ex quo ulterius fit, ut solum desideret infusio habitus, ut ipse habitus influat, et ut voluntas denominet per accidens influens, quod ridiculum apparet.

3° non ... accidentali per se causantibus ut quo, correspondere debet aliquid per se causans ut quod: sed habitus charitatis ... per se causantibus dilectionis, non ut quod, sed ut quo: ergo debet illi assignari aliquid potens mediante illo per se ut quod in actum charitatis influere, cumque aliud praeter voluntatem illi assignari non possit, asserendum est voluntatem mediante habitu per se ... per accidens, formaliter et non naturaliter in actum charitatis influere.

§. 2. sententia opposita cum suis fundamentis proponitur.

Arguitur 1° ex D. Thom. 1. 2. q. 21. art. 4. ad 2. illis verbis: dicendum quod homo sic movetur a Deo, ut instrumentum, quod tamen non excludit quod moveat seipsum per liberum arbitrium: et 2. 2. q. 173. art. 4. in corp. illis verbis: in revelatione Prophetica movetur mens Prophetae ab Spiritu Sancto, sicut instrumentum deficiens respectu principalis agentis: et q. 29. de verit. art. 1. ad 9. sic ait: dicendum quod duplex est instrumentum, quoddam inanimatum, quod agit et non agit, ut securis, et tale ... indiget habitu; quoddam vero animatum, ut servus, quod agit et agit, et hoc indiget habitu, et tale instrumentum ... humanitas divinitatis. ex quo testimoniis tale argumentum ... per liberum arbitrium vitaliter et libere agit, mens Prophetae vitaliter ad Propheticam cognitionem concurrit, et humanita-

haec Xpti Domini vitaliter concurrit ad actus, quos mediis habiti-
bus elicit, et tamen haec omnia instrumentaliter ad praedictos effectus
concurrunt: ergo vitalitati actionis non obstat a principio instrumenta-
liter agente procedere, et consequenter ex eo quod actus charitatis liber
et vitalis sit non vitaliter nominus instrumentaliter a voluntate procedat.

Ut ad hoc argumentum respondeamus notanda est et prae
oculis habenda doctrina D. Th. q. 24 de ver. art. 1 ad 5 ubi ait, quod
instrumentum dupliciter accipitur: uno modo proprie, quando scilicet aliquid ita
ab alio movetur quod non confertur ei a movente aliquod principium talis mo-
tus, sicut serra movetur a carpentario, et tale instrumentum
est expers libertatis; alio modo dicitur instrumentum magis communiter, quod
quod est movens, ab alio motum, sive sit in ipso principium sui motus
sive non, et sic ab instrumento non oportet quod omnino excludatur ratio li-
bertatis, quia aliquid potest esse ab alio motum, quod tamen se ipsum mo-
veat, et ita est de mente humana. Verba sunt D. Th. ex quo sine
interpretatione infertur intelligentia clara 1ae test. in contrarium adducti,
nempe quod loquitur D. Th. de instrumento large et communiter accepto, cum
docet liberum nostrum arbitrium in ordine ad actus libe-
ros esse 1ae causae instrumentum.

Ex eisdem etiam colligitur vera 2ae test. interpretatio, animad-
vertendo prius quod ratio instrumenti consistit in hoc quod est agere tantum ut
motum, sive quod excludit agere per propriam formam, et agere se
movendo; sed quo aliquis minus virtute propria formam movetur, eo
magis ad instrumentum accedit, et si semper intra limites in-
strumenti contineat: ex quo manifeste colligitur agens vitaliter et
non libere magis participare de ratione instrumenti sumpti communiter,
quam agens vitaliter libere, eo quod et si utrumque moveat a se
magis tamen agens libere, quam agens tantum vitaliter, ut potest cum
agens liberum media electione moveat, sibique suae actio-
nis finem constituat: quocirca D. Th. 3. contra g. cap. 112. agentia omnia ir-
rationalia inter instrumenta computavit, quia nempe aguntur et non agunt,
cum sicarium actionum dominio careant.

His positis sensus D. Th. in 2. test. apparet manifes-
tus, mentem scilicet Prophetae esse instrumentum Spiritus Sancti non stricte et
proprie, sed communiter et large, magis tamen rationem instrumenti participare respectu
cognitionis et revelationis Propheticae quam liberum arbitrium respectu suo-
rum actuum, quia hoc movetur a Deo taliter quod se movet libere, mentem
autem Prophetae non se movet libere ad cognitionem et revelationem Prop-
heticam, nec illam continet in sua libera potestate, quia ut do-
cet D. Th. 171. q. 2 art. 2. non potest aliquis uti Prophetico lumine quando
voluerit, et ideo lumen Propheticum non est habitus, sed impres-
sio quaedam per modum transeuntis communicata. Ad 3.

Ad 3 Dest. dicat X° D.Th. 1. p. q. 45. art. 5. instruti, here actionem ppriam roe ppriæ fræ prævam ad actionem prialis agentis, e. g. oria pnt instruta animata et inanimata quo ad indigentiam habituu n in ordine ad actionem, qm instrutalis causant, s in ordine ad actionem previam, qm efficiunt prialit, et sic humilitas Xpti Domini habitibus indigebat pe- nes ordinem ad actiones pprias prebias n in ordine ad instrutalem scursum fralit, et ex his ad arg. m fraium dstat solutio.

S. d instat Suarez o. a intpretionem D. dest: n D.Th. ex co q. mens Prophete e instrutis Spus Sancti colligit n cognoscere Propheta, oia, que revelat prophetice, at si n loqueret de instruto ppre verit n esset Angelici Doct. illatio: g.

Rsp. neg. dmin: Vt. n. Propheta aliqd dicat aut faciat ea quæ n cognoscit, sufficit ee instrutu cum mo explicato, scet q. ad illud dictum l. factum pphetticum n moveat a se, cu sultione et deliberone; licet o. n opans media deliberone sibi debeat finem sltituere illum q. te pfecte cognoscere, q autez et si vitalit agat n hm deliberone et sultione mediante, et si vitalit agat n hm deliberone et sultione mediante, et si finem sue actionis sibi sstituat, et ita te opat n e opus vt finem sue actionis sibi sstituat, et ita te opat n e opus vt finem pfecte cognoscat, q. a mens Prophete ad illa dicta l. factum pfecte cognoscat, q. a mens Prophete ad illa dicta l. facta Prophetica a Deo speciali instincta movet, n hm p deliberonem se movet pot n cognosce do q. Deus revelare intendit illa dictis aut factis pphetare.

D. Arguit Suarez: n voluntas influit in dilectu e roe pote natalis, s roe pote obedientialis ac suponatalem n roe pote e prialis s instrutalis. p min. q. d: n virtus hec ; at hec potam e prialis s instrutalis. p min. q. d: n virtus proxima prialit opat x a mensuram sue natalis virtutis et cum scursu debito sibi et cum pportione et pensione ad effectum, s d virtus actiba obedientialis n sic opat: q n prialit, s d instrutalit agit. = D.: n pota actiba obedientialis solum e apta opari ultra mensuram, x a imperium et motum Dei prialis agentis; at ille modus opandi ad rationem instruti e sufficiens cum sit mensurare ultra mensuram et natam pxime facultatis, et cum dependentia p se ab agente supiori hente virtutem priam: q virtus obedient n prialis, s d instruta a se.

Rsp. disting do mai: roe pote actibe obedient ...
tionem elatam cum ... d min: talis roatione ...
nego mai, et subtracto ... ad ...
bonem, qualenus huic ... pate declarare ... mai.
d min.

et min distinguo coens: n opat prialit pxime scedo coam, rem te nego coam, virtus autem, que a nobis admittit in volunt e roe sui n influit imme et pxime in actum supnatalem, s d med e et remate, mediante scet fra supnatali elevante et pportionante entitatem volunts ad actiones supnatales.

Ad 2. distinguo mai: x a imperium, motionem seu auxilium elevantia volunt e ad agendum intra cipheram sue spieconis scedo mai. extra illam nego mai, et sub eade distione minoris nego coam; q a volunt ... sit apta opari supnatales actus, de imperium Dei et motionem illius, q in hoc imperium fit media qualite elevante voluntatem intra cipheram sue spei coni fit coens, q media illa qualite voluntas n tm moveat ... eh se moveat, et ... priam fram, seu virt ppriae sue opet, remote qdem roe sue coaptonis essalis et pxime roe fre supnatalis elevantis, que e ppria voluntatis posteribe, et si n sit ppria egresibe; at ... q n instrutalit ... prialit opet.

3o Obiiciunt Recentiores: caa ppria instrutalis illa e que opat effectum p virtutem acceptam ab alio, a quo vi presente et absente dependet in opando; s voluntas vi efficiens actum charitatis accipit virt em a Deo, et ab ipso vi opante in eius efficientia dependet. f min. pb n indiget, mai. autem pr: n ... cause instrutalis n sumit ex mo quo ad effectum sparat, s ex mo, quo cum alia causa efficiente afert: prialis n. caa sonat causam in agdo precipuam alteri n subiectam s d eam sibi subiicientem; instrutalis vo sonat caam in agdo minus precipuam alteri que subiectam: f caa ab alio in agdo dependens, et ab illa virtutem accipiens, caa instrutalis e.

R. nego mai. ad pbonem dicat, q roo caa instrutalis ex vtroque cap. desumit, scet ex mo, quo cum effectu sparat, et ex mo, quo cum caa priali afert, n effectum respicit valit q illum n sibi, d agenti priali assimilat, vt ex Dth vidimus: dato autem q sumat ex sparone ad agens priale n sufficit ad roes instrutti pprie, q ab alio virtute, recipiat et ab illo in opando dependeat, s insup necesarium e q virtus illa recepta n sit ppria cae agentis, nec data vt p illam se moveat, nec vt sibi effectum assimilet, s d tantum agenti moventi, qui voluntatem in ordine ad actum charitatis n ppetuat, et ideo instrutum pprie n est.

S d oppones ... ex hac solut e nullus ee instru

tum

tū animatū; coēnt eð. St. q. 7. de verit. art. 1. ad 7: Pᵒ. pᵗ seqᵃ
n̄ x. doctam. tradit̄ in. virtus alicui dat. ut se moveat ad
actum instrutū pprie vᵒ ē; at ipsi etc animato virtus dat
ut se moveat, aliq animatum n̄ esset instrum dat instrutū
animatum q̄ pprie instrutum sit.

[illegible] q accipit ab alio virtutem ad agendum ultra
espheram suæ activitatis, et n̄ [illegible] priaq agit pprie in-
strutalit; s. voluntas ut eliciens actum charitatis accipit virtute
à Deo, elevatque ad agendum ultra espheram suæ activitatis:
Pᵒ. pprie instrutalit agit.

Denique: ex habitus l. auxiliū, qq elevat voluntas n̄
s. frē voluntatis pprie; at in nostra sentā voluntas elicit actum
charitatis roē frē supnaturalis, ut pxime adequate virtutis: eᵒ n̄
elicit illum roē pprie frē, et coēnt n̄ prialit s. instrutalit agit.

Rᵈ ad 1. instantiam neg. seq. ad pbonem dᶜ sessa mai
distinguit minor: virtus p qm solitite agens instrutalit nego mi
virtus p qm prialit agit prevíe ad actionem instruta-
riam. dᶜ sedo min. et nego coam: itaque instrutum animatum
duas exercet actiones, unam previam et prialem, et alteram
instrutalem, et coēnt duplici pollet virtute, una ad actionem
prialem, et p istam movet se et vitalit agit, alia ad instrutariam
actionem et p hanc nec se movet, nec vitalit agit, nisi tantum
ant. ex quo solum seqᵗ instrutum animatum n̄ stitui in roē
instruti fralit p lᵃ 3 illam virtutem, q libent fatemur, n̄ vᵒ q p. 3
vere et pprie instrutum n̄ sit.

Ad 2. distinguo mai: ultra espheram essalem et spica-
tibam sedo mai: ultra espheram pportionatam, nego maiore.
et sub eadem d[ist]ione min. nego coam; roo aute d[ist]ionis ē, tū
eo ipso q aliq opet intra espheram spicatibam securrit p
fram sibi innatam, saltē ut tribuentem virtutem med. acti-
bam; et fra dans virtute pximam, et si ab extrō veniat, illi
tm appriat, et fit ppria illius, n̄ qdem pries dimanationis,
s. q passibq receptionis, et n̄ talit movet ab alio, q simul n̄ move-
at se, ac pinde n̄ agit instrutalit pprie, et ex iis ad 3. instantiam
sstat solutio.

denique argutare possumus d. n̄ nostram sᵉ3: n̄ repugnat
agenti vitali instrutalit ad vitalem actum securrere: P ex eo q
vo-

vitalitas vitalis influat in actum charitatis n̄ tollit qn ad ipsum concurrat instrutalr. ans pbat̄ n̄ in genere ē actio vitalis, et n̄ solum pota generativa instrutalr influit in illam, s; etiã in al-lius priũ, nempe subam: ergo verum ē ans.

2.° n̄ 2a D. Th. q. 3. de pota art. 7. ad finem corp., et solut. ad 7. dicit cãa 2a et n̄ prialis ad suũ effectum sm̃ rõem p priam concurrat ad actualitatem essendi concurrit instrutalr, vt cãa 1æ instrutũ: s; cãa vitalis in ordine ad actum vitalem concurrit vt instrutũ Dei, et tñ n̄ ē a rõem agentis vitalis instrutalr ad actum vitalem concurrere.

R/ negdo ans; ad 1am pbõnem distinguo min: instrutalr p modũ priũ instruti negdo min: p mũ virtutis instrutariæ ccedo min et distinguo coans distinctione minoris; voluntas autẽ in ordine ad actum charitatis neqt concurrere vt virtus instrutaria Dei ob rõem supra traditam, nec vt virtus instrutaria natæ intialis: si nque voluntas ipsa n̄ ageret prialr esset deffectu supnatalitatis, quę vero ei limitat in natã intiali, ac pinde neqt ēē virtus instrutaria intialis natę. = ad 2am antis pbõnem ccessis maiori et min, distinguo coans: n̄ ē ā rõe agentis vitalis concurrere instrutalr ad suũ effectum sm̃ actualitatem entis ccedo coãm, sm̃ rõem vitalis et alias fralitates sibi correspondentes nego coãm.

S. d. dices: ergo poterit voluntas prialr in actum charitatis influere sub rõe vitalis, et instrutalr sub rõe supnatalis, qd intento priorum sufficit. pt coa: concurrit p nas vt instrutũ Dei ad actum sub rõe entatis et prialr sub conceptu vitalitatis: at n̄ minus distinguunt vitalitas et supnatalitas, qm vitalitas et entas, ergo poterit influere in dilectionem prialr sub rõe vitalis, et instrutalr sub rõe supnatalis.

R/ negdo seqm ad illius pbõnem, si noĩe actualitatis instrutalr a causis 2is attacte n̄ actualitas essendi s; exa intelligat facili negotio occurrit negata mini, exa nque realr ab essa distinguitr in scola D. Th. supnatalitas autẽ a vitalitate n̄ distinguitr realr, si autem noĩe actualitatis n̄ intelligamus exam, s; essẽ actualitatem, crescit difficultas: ceterum ad illam R/ ccessis mai et mini negdo coãm; et rõ discriminis ē: n̄ ad vitalitatem et libertatem sufficit ctinentia prialis effectus sm̃ oes fralitates, ad ordinem causę 2æ n̄ pertinentes ctinentia prialis fralitatum spectantium ad espheram et ordinem causę 1æ et qd x D. Th. in quolibet ente creato actualitas ista entativa ptinet ad ordinem causę 1æ coens fit qd vt voluntas vitalr et liberé agat n̄ petat illius fralitatis ctinentiam prialem: supnatalitas autẽ n̄ spectat ad 1. causam, quasi illius spicatiuum; et ideo vt voluntas vita-

lis

ut libere agat, debet principaliter attingere actum sub ratione supernaturalis.

Instabis: actualitas entitativa correspondet causae, ut prius effectus illius, ergo actualitas naturalis correspondebit Deo conditori naturae, tamquam causae ejus effectus, et actualitas supernaturalis, ut sic, Deo auctori gratiae. Et consequenter sicut actualitas entitativa naturalis in quolibet ente causae, ut principium ut instructo correspondet, ita actualitas entitativa supernaturalis, ut causae principali, nimirum soli Deo auctori supernaturali correspondebit; causae autem secundae elevatae, ut instructo Dei auctoris gratiae.

R. 1º neg. cons. quoad utramque partem; cum enim Deus ut auctor gratiae et naturae gaudeat virtute operativa una formali et virtuali, non potest ejus effectus divina ratione formali Deo ut auctori gratiae, et auctori naturae correspondere, et omnino eadem, ac unde formali ratione in effectibus Dei sub utraque ratione est entitativa actualitas sub recepta actualitatis supernaturalitas aut naturalitas materialiter se habent. = R. 2º R. post secundo conc. quoad utramque partem. Ex quo colligitur quod actus charitatis sub ratione causae supernaturalis voluntati, ut instructo correspondet, quando non erit inconveniens, quod sub peculiari supernaturalitatis ratione ad illam ut instructum operandum in ea ista peculiari ratione spectet ad ordinem causae secundae posse et debere voluntati ut principali causae correspondere.

§. 3. Statuitur et probatur conclusio.

Voluntas ratione sui non habet virtutem potentiae activae respectu actus charitatis, et adeo virtus proxima activa charitatis ista aequivalet. Ista sententia relata ubi sit indicatur. Ex Angel. nostro praecep. in praes. ubi ad 1. ubi sic: Ille est vita effectiva, et animae per charitatem est formaliter animam, formalis principium est vita animae sicut et anima corporis, ubi ad 2. ubi ad 1. in ad 2. dicendum, quod anima aliter se habet ad vitam naturalem, et ad vitam gratiae; vitam enim gratiae se habet ut quod, ad vitam autem naturae, ut quo, ut quae anima vivit. Sed si voluntas ratione sui proximam virtutem haberet, charitas non esset animae vita formalis, quia charitas vitalis non est, et consequenter vita animae quae ad vitam gratiae non se haberet ut quod, sed ut quo anima vivit, si anima non reciperet vitam a gratia, sed illam ipsa sibi daret; ergo et ex illis voluntas ratione sui proximam virtutem ad actum charitatis non gaudet, sed habilis est adeo virtus proxima agendi.

2º prob. ex Angel. nostro praecep. quaest. unica de charit. art. 1. ubi relata sententia Magistri asserentis voluntatem moveri a Spiritu Sancto absque habitu intrinseco inhaerente ... sic ait: Sed omnino omnino stare non potest, sicut naturales actiones et motus a quodam principio intrinseco procedunt, quod est natura, ita actiones ... proprio intrinseco procedunt ... sicut inclinatio naturalis in rebus naturalibus, appetitus naturalis nominatur, ita in rationalibus inclinatio apprehensionem ... sequens ... voluntas ... est, possibile autem est, quod res naturalis ab aliquo exteriori agente ad aliquid moveatur, non autem a principio intrinseco, cum lapis projicitur sursum, sed quod talis motus vel actio non est principio intrinseco procedens, naturalis sit, hoc omnino est impossibile, quia in se contradictionem implicat et simi-

simlr. hoc diuinitus n. posst fieri, vt actus aliquis l. interior l. ex-
terior, q. sit a prio voluntarius. et paucis intpositis infert: actus igr.
p. q. excedit totam facultatem natæ humanæ n. post ee voluntari-
us hois, nisi supaddat natæ humanæ alig. intrins. voluntate ptfi-
ciens, vt talis actus a prio intro pveniat. Verba sunt Dth.: quæ dic-
ta p. Mag. l. morem solitum vetusta q. ex illis recte ppensis nostræ
ptis veritas manifeste colligit. et ex his in hunc modum ar-
guo: q. nostra senta x.a Angelicum nostrum præceptorem im-
plicet o. dictiones actum charit. s ab volunt. pcedere sine ali-
qua fra intra supaddita volunt. id nque pbat Dth. ex impli-
cone, quæ seqr. ex contraria senta. contrarii sensit n. posse id fieri de
pota absoluta; at x.a auctores oes concedentes voluntati roe sui
virtute partialem actiuam, eo ipso q. tali gaudeat virt. n. imp. at
ad actus charitatis absque intra fra supnatali concurrere, ita vt
in senta illorum hæc sit euidens cona: Voluntas roe sui e potens
partialit pxime in actus charitatis: g. valet de absoluta pta
illum absque intro auxilio: g. x.a Dth. Voluntas tali virtute gd
actum dilectionis n. gaudens, n. erit adeq. virtus pxima sed solus
charitatis habitus.

Alit id ipsum explico et confirmo in hunc modum. x.a Angeliciz
Doct. vt dilectio volunt. ab intro conueniat, et coent. vt sit volun-
taria e omnino necessarium, q. pfram supnatalem intraz eleuet, vt
constat ex discursu a Dth. facto, et ex vltimis verbis adductis:
at n. in volunt. esset partialis virtus pxima agdi vt talis actus
el ab intro conueniret, hoc n. esset omnino necessarium: g. manifeste sen-
tit voluntatem n. gaudere virt. partiali pxima agendi in orde
ad supnatalem dilectionem: pb. min. eo, si n. pficeret neque ele-
uaret pfram supnatalem intraz esset in volunt. vis intra par-
tialis pxima respu dilectionis supnatalis: g. dilectio a volun-
tate pcedens sine intra eleuone ab intro conueniret volun-
tati, ab intro quæ pcederet.

Vrgeo et explico vim facti arguti ex verbis Dth.
in corp. huius art. eiusdem: si igit actus charitatis in hoe n. ex
aliquo habitu interiori pcedat natali poti supaddito, sed ex mo-
tione Spiritus sancti pueniret, l. q. actus charitatis n. sit
voluntarius, q. e impossibile, aut q. n. excedat facultatem na-
turæ, et hoc e hæreticum: at si respu actus charitatis daret in
volunt. vis pxima partialis agdi, cona a Dth. facta esset
nulla: g. pb. min. vt actus volunt. s sit voluntarius sufficit
q. ab intro ei conueniat; at concessa in volunt. roe sui virt.

parti.

partialis proxima in ordine ad actum charitatis, quamvis talis actus, quo voluntas ratione habitus intrinsece superadditi non procedat, procedit tamen ab intrinseco, saltem ratione illius virtutis proximae actibus a voluntate; et alias excedit facultatem naturae, quod passim repetunt adversarii, vis proxima partialis naturae respectu actuum supernaturalium supernaturalitati non obstat: ergo eo ipso quod talis vis proxima partialis voluntatis concedatur respectu actus charitatis, ex eo quod talis actus ab aliqua forma intra superaddita voluntati non procedat, et consequenter aut voluntarius non esset aut non excederet facultatem naturae, quae illatio est.

Deinde suadet ratione in praeallegatis verbis est. Virtus proxima ad aliquem actum est ratio praecontinendi illum proxime: sed adaequata ratio proxime praecontinens actus charitatis est charitas habitus: ergo adaequata virtus proxima agendi est charitas habitus. Minor, in qua est difficultas, ostenditur 1°: actus charitatis non est partim naturalis, et partim supernaturalis, sed adaequate supernaturalis, ut nobiscum tenent omnes: ergo ratio proxime praecontinens non est mixta ex naturali et supernaturali, sed adaequate supernaturalis, et consequenter non voluntas quae naturalis est, sed habitus charitatis, est adaequata ratio huius proximae praecontinentiae. = 2°: non praecontinentia causae efficientis non est praecontinentia in potentia, sed praecontinentia in actu; at entitas naturalis nequit esse ratio praecontinendi proxime in actu actionem adaequate supernaturalem: ergo alia ratio praecontinendi proxime actus charitatis est illum habitus, qui supernaturalis. Probatur minor: praecontinentia in actu effectiva aut est formalis aut eminentialis; sed naturalis entitas nequit esse ratio praecontinendi proxime actum supernaturalem in actu formali, alias esset supernaturalis formaliter, neque in actu eminentiali, vel in aliqua superiori, qualis est actus supernaturalis, comparatus cum naturali entitate, in se sibi inferiori eminenter continere non potest: ergo entitas naturalis nequit esse ratio praecontinendi proxime effective actum supernaturalem.

Hoc est fundamentum, in quo potissime fundant authores nostrae sententiae, cui varie occurritur ab auctoribus contrariis. = 1a Solutio est minorem argumenti esse veram de continentia causae principalis, secus autem de continentia causae instrumentalis, sic non repugnat rem ordinis superioris contineri in inferiori, et isto modo actus charitatis continetur in voluntate ratione sui.

2° alii respondent non contineri actum supernaturalem in entitate naturali potentiae ea ratione qua supernaturalis est, sed sub ratione vitalis, et contra hanc doctrinam distinguunt argumentum minorem.

3a Solu-

3. Solutio modernioribus frequentior e. min. argumenti ee veram de cne in actu adeq. et totali, falsam autem de cne partiali et inadeq.; licet n. actui supnatali repugnet immed. pcedere a natali entitate, tamen a caa adeq. efficiente, et solo effectibe causatura, n. tm repugnat illi a pota natali immed. dependere, et in illa cineri, tamen in caa efficienti, inadeq. et partiali, n. se sola effectibe causatum, s. dependens a Deo a pente supnatali extr. aut intre auxiliante, sicut nec repugnat actionum vitalitati a prio n. vitali imm. partialr et inadeq. pcedere: et roo a priori e.: q. caa efficiens partialis, eo ipso q. partialis et inadeq. sit n. petit roe sui cinere oia prata effectus, s. sufficit si roe sui aliq. pratum in effectu respium cineat, ut ex cosortio alius partialis agentis totum effectum pducat totalitate effectus et sin totalitate caa.

S. nulla ex his solut. vires enervat argumenti. et ad 1. 3. facili mo. ss ad hoem. Suarez huius solutionis authorem, asserit n. quae volunt. instrutalit ad actum charitatis ccurrere roe pote obedientialis oibus creaturis cois. Videat in 3. p. disp. 31. sect. 6. n. 12. ubi docet potam obedientialem in oibus creaturis ee unam et eamdem fralr: Ex quo manifeste infert n. influere in predictum actum fralit ut potam vitalem. coa f. n. pota obedientialis voluntati et rebus inanimatis cois n. e vitalis fralit, sic voluntas ad actum charitatis ccurrit roe pote obedientialis sibi et oibus creat. cois, n. influit in predictum actum, ut pota vitalis fralit. s. omno natalis vitalitas voluntatis cparabit adillum, et coene n. magis vincet voluntas p actum charitatis elicitum, qm vinceret quaevis alia inanimata creat. si a Deo assumeret ut instrutum roe obedientialis pote ad pducendum actum charitatis, q. e impossibile fatet Suarez loco pxime alleg. to 1. et 8. argumenti.

Deinde 1. a solutio rr. n. ideo actus ille ut supnatalis n. cinet in volunt. ut prio partiali effectibo, q. ut sic voluntatem excedit, et ad altiorem ordinem spectat; s. et vitalitas actus charitatis supexcedit entitatem voluntatis: p. neat iste actus, et p. ut vitalis in illa cineri ut prio partiali effectibo. p. min. 1o. n. cis fralitas in actu charitatis recepta e fralit supnatalis, cum supnatalitas eius illius transcendat fralitatem, n. minus qm roo entis natalis transcendit oem fralitatem actuum natalium: p excedit entitatem natalem voluntatis. = 2o. n. ideo excedit ut supnatalis, q. ut sic exprimit supnatalitatem qm voluntas roe sue entatis n. exprimit; s. ut vitalis, qmvis n. ex-

n exprimat, imp^at supnatalitatem illam, quæ ut ibi identificata importat, qm voluntas roe suæ entatis neque implicat, nec identificat: Ergo et ut vitalis entatem natalem voluntatis excedit, et coent n post in illa roe sui, et ut partiali caã effectiba illi.

Reiicit: n authores traditæ solutionis n loquunt. Ergo quæ ita ut vitalitas ctineat in voluntate, et n supnatalitas aliqua admitterent concursus partiales n solu partialitate caæ, s ex partialitate effectus, q ut in prio dubii diximus nullus adversariorum fatet. loquunt Ergo de roe sub qua, id e q actus ille sumptus adæquate ctinet in volunt roe vitalitatis, et ut roe sub qua passiba ctinet; at isto mo tradita solutio inta vera esset, post Ergo terminu n roe sub qua actibitatis pportionatæ alicuius potæ n potest, ut roe quæ iungit fralitati excedenti potæ facultatem, quæ est roe sub qua voluntatis nostræ. Ut actibus natalit n post ctinea, sic supnatalitas fralitati excedenti natalem facultatem; at supnatalitas q actus charitatis excedit ctinentiam immedte actibam voluntatis, Ergo et sub roe vitalis, tamqm roe sub qua, neqt in volunt roe suæ entatis immedte ctineri.

Iandem 3a Solutio reiicit 1o: n caa efficiens prialis et partialis petit ctinere effectum in actu frali l. eminenter inadeq, et partialis petit ctinere effectum in actu frali l. emi[nenter] ... nisi dicamus caa efficientem ex hoc q partialis sit potentialis, n possit influere absque illius ctina q humini natali repugnat; sed natalis entas voluntatis n ctinet actus supnatalem in actu frali, ut per se e manifestum, neque ctinentia eminentiali, hæc ctina frali, ut per se e manifestum, neque ctinentia eminentiali, hæc nque solum c respu rni inferioris, actus aute charitatis n e volunt inferior; Ergo n post roe sui in illum immedte influere, et ut causa partialis. = Deinde: n caa efficiens partialis, et si n petat cum effectu inadeq sumpto in obiecte adequari, petit in ipsum e q re sumptum inadeq, id e sm aliquod ptalem illius, sicut caa effectiens adeq petit l. excedere l. ad minus adeq re totam part m sumptum; at voluntas roe sui n adequat actum charitatis, et sumptum inadeq, hoc e in aliqd pratum illius, oe nque pratum in actu charitatis reptum e supnatale fralit, et coent excedit volunt perfectionem: Ergo neqt voluntas roe suæ entatis partialit immedte charitatis actum ctinere: = 3o nihil n supnatale fralit aut conexiue post in actum supnatalem influere immedte partialit, sicut nihil n vitale fralit aut conexiue post immed partialit influere in actum vitalem, ipsumque prestinere; at voluntas roe sui n e supnatalis fralit, ut per se e manifestum, neque supnatalis conexiue, nihil n natale fralit, post cu fra supnatali conecti, cu supnatalitas petat eleuari supra exigentiam et conectiones oi entatis natalis

Supna-

ly natalis: ergo non post in actum supernaturalem immediate influere immediatione virtutis, ipsumque praecontinere, etiam ut partiale efficiens. =

Denique: non vita supernaturalis actualis non post in actu 1° proximé praecontineri, nisi in virtute supernaturali principium actus 1°; at voluntas ratione sui non est vivens supernaturale proximé in actu 1°: ergo non continet in actu 1° proximo et inadequato et partiali actum charitatis, qui est vita supernaturalis in actu 2°.

4° principaliter suadet: principio ratione sui continente effectum aliquem et proximé potente ad illius efficientiam debet concursus causae 1ae ut aliquando talem effectum producat; sed voluntati ratione sui non debet concursus causae 1ae ad actum charitatis, alias supernaturalis non esset: ergo non continet illum ratione sui, neque est in potentia proxima ad illum eliciendum.

Resp. 1° maiorem esse veram de principio adequato et totali, falsam autem de partiali, et voluntas non est principium adequatum actus charitatis, sed principium partiale illius. = 2° Resp. maiorem esse veram de principio agente per potentiam natalem, falsam autem de agente ratione potentiae obedientialis, qualiter influit voluntas in charitatis actum. = 3. Respondeo maiorem esse veram de principio proportionato, falsam vero de improportionato; voluntas autem non est proportionata ratione sui cum charitatis actu. = 4. denique, tunc solum deberi agenti concursum causae 1ae ad effectum, quando respectu illius habet absolutam potentiam, secus vero quando tantum habet potentiam conditionatam: potentia autem qua gaudet voluntas respectu actus charitatis solum est conditionata, nimirum sub conditione quod Deus vellit cum illa ad actum charitatis concurrere, et ideo non debet voluntati concursus ad actum charitatis, esto ratione sui illum in se praecontineat principium primi proximi inadequati et partialis.

Sed nulla ex his solutionibus argumento facto satisfacit: non 1a tum quia dantur plura solum partialiter praecontinentia effectum, quibus debetur concursus ad illius productionem; anima namque et intellectus in sententia adversariorum partialiter influunt in natalem intellectionem et tamen cuilibet ex illis debetur concursus, intellectus etiam lumine gloriae illustratus non est causa totalis, sed partialis visionis beatificae, et tamen debet illi actualis Dei concursus: ergo ex eo quod voluntas non totalis sed partialis causa sit dilectionis non tollit, quominus illam ratione sui principium primi efficientis proximé debeat ei concursus ad illius elicientiam. =

Tum etiam quia sicut causa adequata debet ut aliquando cum suo effectu coniungat et illum extra causas constituat, et ideo ideo debet illi concursus causae 1ae sine quo nequit extra causas constitui, ita causa efficiens partialis debet aliquando coniungi cum principali principio, ex quo simul cum illa

illa adeq. caa. valescat, ut effectus extra caas ponat, partia. n. que debitum e cuj sua parte iungi: q. mai. hacti discursus vera e, n. solu. de prio effectibo totali, s. etia de partiali.

Nec 2a solutio sufficit: 1o n. ideo ag. q. potam natale e debitus scursus ad actum, q. voe hujus pote illum in actu p̄tinet; q. si voe pote obedientialis actibo stinet voluntas in actu 1o actus sup natalem charitatis debet ei scursus ad elicientia illius. = 2o seqr ex hac solute q. etia si voluntas voe si esset caa adeq. et totalis actus charitatis n. deberet ei scursus ad predictum actum; coens e 3a oes 3na sente aucthorg: q. seq. p. etia si n. esset caa adequata p mus caa illud in se stineret. Voe pote obedentialis actibo; at prius stin. effectum voe hujus pote n. e debitus scursus ad illius elicientiam ut ostendi in 2a solute. q. g. si esset voe pier voluntas adeq. a caus actus charitatis n. esset ei debitus scursus caa ad illius elicientiam. = Et auget dificultas q. n. que pote obedientiali passivo n. e debitus scursus ad sui receptionem, et si adeq. caa receptiba supponat, n. e illi debita actualis receptio: q. si ag. n. stinenti actum voe pot. obedientialibs actibo n. debet scursus, ut actualiter in actum prumpat, etia si adequatum agens sit, n. debebit talis scursus, et coens stare potuit supnatalitas actus charitatis, cum dependa a volunte nra ut caa efficienti particulari adeq. a; spectata solu scurssu Dei, ut caa n. particulari s. illius, q. nullus ex 3nis aucthoribus docuit.

Deinde 3a solutio vincit: n. eo ipso q. voluntas voe sui stineat actum charitatis, itque potens pxime ad illu. e proportionata phis. e tu tali actu, impp. n. phis sistit in caritia alicuius prij phisici, et alias impportio moralis in pre. locum n. het, n. sistit in dificultate orta ex pravis impedimentis extris, nullus autem impportionem voluntatis homis cum actu charitatis ad extra impedimenta reduxit: q. admissa in volunte voe sui prorsa partiali pxima actualis dilectionis, etia scedenda e illi partialis proportia ad illu. et coent ex deffectu proportionis n. erit indebitus volunt. scursus Dei ad eliciendum actum charitatis.

Tandem ulta solutio vincit: n. voluntas respu actuu natalium n. het absolutam potam s. tantus sditionatam, n. n. het potam ad agendum nisi sub sditione agistentis scursus caa. lis, secum illa simul in natales actus influentis. et tm ad actus nar ... tales

debet volunt. concursus: ergo mai. arg. n. facti est vera de primo continenti effectum, et roe conditionatae potentiae.

Dices: assistentiam concursus causae 1ae, sub cuius conditione voluntas e potens ad natales actiones ee debitam voluntati, quae autem condito e debita, dat denominatio absolute potentiae, et ideo voluntas absolute dicit potens respectu actuum natalium, secus vero respectu supnatalium, quia ad illos e potens proxime sub conditione n debita, nempe supnatalis concursus indebitus volunt.

Sed contra 1o: n in hac solutione manifestus circulus committit, et prius petit: ergo e vitiosa solutio. Prob. ant. roe nque cur volunt. n debet ad supnatalem actum concursus erat quia n hebat absolutam sed conditionatam potam; roe autem cur pota voluntatis ad illum conditionatae et n absoluta reddit ex eo quod concursus ad predictum actum e indebitus volunt.; ergo probat n deberi concursum, quia pota conditionata e, et per ee conditionatam, quia n debet concursus, quod e idem per idem probare, circulumque committere, et prium petere.

R: quia n alia roe debet volunt. concursus causae 1ae respectu actuum natalium, nisi quia illos roe sui proxime continet in actu formali aut emin.; sed et continet proxime actus supnatales in actu formali aut eminentiali: ergo debet volunt. concursus ad illorum elicientiam.

Dices, roem cur ad actus natales debet volunt. concursus, n ee quia illos continet formali aut eminentiali continentia, sed quia ad illos refere respectu transcendentali, et quia n sic comparat ad actus supnatales, ideo n debet volunt. concursus in huiusmi actus.

Sed contra 1o: n roe cur causae efficienti debet concursus in effectu, n e id quod in illa imperfectionis e, sed id quod e perfectionis; at respectus transcendentalis in effectum n e perfectionis sed imperfectionis in causa efficiente creata; respectus nque transcendentalis e respectus dependentiae et coent imperfectionem dicit: ergo roe debiti n sumit ex respectu transcendentali, sed ex continentia in actu formali aut eminentiali. =

Denique prialiter suadet 2o: si nque ob roem aliqm voluntas roe sui virtute proxima partiali gauderet, maxime quia n per se sed per accidens in actum charitatis influeret; at hec roe e nulla: ergo mai. e certa, n roo illa e apud adversarios potissima; min. autem prob. 1o: n post aliqd remote tantum se hens per se et formaliter in actum influere, ut constat in anima roali remote tantum concurrente ad suas actiones vitales, et tamen n per accidens sed per se comparat ad illas: ergo ex negone partialis virtutis proxime in volunt. nostra ad actum charitatis male ab adversariis colligit materialiter et per accidens n

per se

p se et fralit sparandam ad illum. = 2°: n ad actum vitalem n solum sparat p se virtus pote s et essa, sicut ad intentiorem calorem producendum n solum sparat p se gradualis intentio caloris producentis, quae e virtus s et essa caloris: ergo ex eo q voluntas virtute pxima partiali n gaudeat pperam a Sristo, infert p accidens sparandum ad charitatis actum, cum possit p se et fralis ad illum scurrere sm essam pote sine partiali virtute.

Denique illa minor pr: n esto demus voluntati pximam partialem virtutem, roe cuius immediatum prestet in actum charitatis influxum, n tm post negari et in illum influere mediante habitu charitatis; at vt operans mediante hitu, n p accidens s p se ad actum charitatis scurrit: ergo stat mediatus et fralis influxus in actum supnatalem, minorem istam qm negat Suarez lib. 6. de gratia cap. 7. n. 7: in hunc modum ostendo: n ex opposito fieret q n requireret habitus charitatis, neque auxilium eleuans intre, vt voluntas snatalit actum charitatis eliceret, coens e falsum, et ca coem doctam adversariorum: ergo voluntas quatenus mediante hitu influit in actum charitatis n matalit e p accidens s p se et fralit scurrit ad illum. seqa pr: n n requirit hitus l. auxilium vt voluntas snatalit prestet influxum immediatum in actum charitatis, illum n. n prestat roe hitus, s roe suae innatae virtutis, vt fatet Suarez loco preallegato, et pse manifestum videt, alias n immediatus s mediatus influxus esset: ergo n requirit hitus eum, vt influxum istum snatalit prestet voluntas, si namque illum mediante hitu n prestat, a fortiori snatalit mediante hitu illum exhibere post: nec s requirit, vt snatalit influat mede, mediante influxu hitus, q a talis p accidens natalis influat mede, mediante influxu hitus, q atalis p accidens snatalis ee n post nec caa p accidens tantum influens snatalit influit in actum: ergo si voluntas mediante hitu charitatis soluz p accidens influit in dilectionem n influit in illam snatalit et coent collige ex negone min, q n requirit hitus l. auxilium eleuans intre voluntatem, vt snatalit ad actum charitatis scurrat.

§ 4. Tribus argutis, ab auctoritate sumptis occurritur.

1um arg. desumunt 3rii auctores ex D. Plo ad Corinth. 1°: abundantius illis oibus laboraui, n ego autem s gratia Dei mecum. q accipit Apostolus ex Sapientiae 9. mitte illam de Celis sanctis tuis, vt mecum sit et mecum laboret; at nisi voluntas immediatum et partialem in supnatalem p suam partialem virtutem prestet scursum, n salvant allegata verba cum proprietate: ergo ad-

8

q admittdae e in volunte partialis virtus proxima et immedta in actum supnatalem. Minorem p. 1. s. probant 1. n voluntas mediante gratia influens in actum charitatis, et n seipsa immediate et siposit dici opans talem actum p gratiam, n tn cum proprietate post dici opans simul cum gratia; sicut avus medio filio nepotem generans, et si posit dici nepotem causare p filium, n tn post dici cum proprietate nepotem cum filio a se genito gignere; at proprietas verborum Pauli nario postulat ut de voluntate affirmet, n solum p gratiam, sed etiam simul cum gratia actum supnatalem efficere: ergo.

2°: si anque anima simul cum intu immed in intionem n influat, sed tantum mediante intu n bene dicet simul cum intu ad intionem concurrere, sed tantum p intum, et q aqua in calefactionem immed n influit, sed tantum medio calore, neque dici simul cum calore calefacere, sed tantum calefacere p calorem: ergo.

2a 3 p m min probant ex Parente August. lib. de gratia et libero arbitrio cap. 5. illis verbis, n ego autem sed gratia Dei mecum, id e, n ego solum sed gratia Dei mecum, at proinde nec gratia Dei sola nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo. in eodem sensu verba Pauli interpretantur Bernardus de gratia et libero arbitrio circa finem, Gregor. lib. 16. mor. cap. 12. et lib. 18. cap. 22; at nisi voluntas partiali gaudeat virtute, p qm immed influat in actum supnatalem, sed adeo q virtus proxima agendi sit gratia, sola gratia supnatalem actum causabit, n autem simul cum gratia voluntas; sicut q calor e adeo q virtus calefaciendi in aqua solus calor dicit calefactionis causa, n autem aqua simul cum calore: ergo verba Pauli consona ad mentem Patrum explicari nequeunt nisi volunti demus proximam partialem virtutem ratione cuius in supnatalem actum immed partialiter influat.

Obstant 1° ex Parabola illa Lucae 10. homo descendens ab Jerusalem in Jericho, a latronibus vulneratus et spoliatus proponitur semivivus relictus, q ideo dicit teste August. lib. 3. cap. 8. et Oth. abbante in Catena, q habebat vitalem motum saltem liberum arbitrium vulneratum, et ad et n vitam, quam perdiderat, reddire n sufficiebat. Verba sunt August. ergo ideo semivivus dicit relictus p culpam, q semiprius vitale oponis supnatalis adhuc gratia destitutus habebat, et consequenter q partiali immedta virtute in actus supnatales gaudebat. Obstant

Probant 2° ex illis verbis Pli ad Philip. 2. cum timore et tremore vestram ipsorum salutem operamini, Deus n. est qui operat in nobis velle et perficere pro bona volunt.e; at si sola Dei gratia operaret ad eq q. consensus, q. pret illam partialiter voluntatis natae concursus nãrius esset, nulla foret ratio timendi atque tremendi, n. n. malum negligentiae timeri posset in operone pravate, q. nulla deesset q. mo. e ex p. Dei, nec in arbitrii cooperone, si immediate n. influeret, s. d. solum mediante gratia; negligens n. in agendo esse neget nisi caa, quae imm. e operare post, quippe, quae sola post ad agendum teneri: ergo Paulus concedens est voluntati partialis influxus in supnatales actiones.

Denique id ipsum probant ex Plo ad Rom. 2. illis verbis: factores legis justificabunt, cum n. gentes, quae legem n. habent, ea, quae legis sunt faciunt, ubi Plus manifeste logt. de observantia legis, quae ad veram justificonem sufficit, et ita asserit natalit fieri; at n. ga. ad illam sufficiat sola nata, hoc n. Pelagianum est, neque sola gratia illam exequat, alias n. natalit s. supnatalit fieret: ergo dicit a Plo natalit fieri, q. nata ipsa immediatam et partialem cum gratia praestat simul cum gratia in supnatalis legis adimpletionem. In cuius intpretonis confirmonem adiungunt August. lib. de spiritu et littera cap. 27. Prosp. contra Colatorem cap. 22. Cirillus Alexandrinus lib. 3. contra Julianum, et Basilius magnus in regulis fusius disputatis interrogatione 2a. ubi de facultatibus nata tibus loquens sic ait, sane facultates has huiusmodi si, ut si illis recte, et ut par est usi fuerimus egregie pietatem tenentes, quae tota virtute cuncta et vitae satisfacere possimus; qq verbis fateri videt ~~August.~~ Basilius facultatem nostram natalem, seipsa immede in actus salutares influere.

Haec im et alia plura, quae cum magno armorum strepitu congerunt adversarii, facili negotio diluunt. = Ad arg. im m d nego d utramque pe mn. ad 1. 2 & p. y probonem nego ans. ut n. probe dicat volunt 3 simul cum gratia supnatalem operari sufficit, ut quamvis gratia sit adeqa. virtus proxima n. sit adequata caa, s. ex voluntate et gratia adeq. caa coalescat, in ratione gratia p. mus virtutis proximae elevantis voluntatem, et vo-

sunt ingrediente q^u essam pot^e; neque e cad^e ro de aus respu ne- potis, ad quem solum zcurrit p accidens patre zcurrente n sit virtute aui, s^d adequata causa.

Ad 2 dicat causalem illam adequatam n ee, s^d ideo aquam n p orie d'cit simul cu calore in calefactionem influere, q^a calor mediat n vt virtus aque, s^d vt adequata causa caloris p-ducti, aqua omn^o p accidens ad calefactionem se hente: n sic in nostro casu; n licet gratia adeq^a virtus p xima sit in ord^e ad actus supnatales, adeq^a caa n e tn, s^d ex illa et voluntate et anima adequata causa zponit, ingrediente gratia vt virt^e pot^e, volunt^e vt pota, et anima vt huius pot^e radice. = Ex quo p^t ad 2. pbonem min. falsum ee q in t^o exemplo supponit, anima neque in docta p th. solum mediate zcurrit ad opones vitales, et nihilominus pro- orie affirmatur de illa simul cum potentys in vitales ac- tus influere.

Et ex his ad 2^y pbonem nego minorem: n.n. ex hoc quod gratia sit adequata virtus p xima, sequitur q sola sit causa, et quod voluntas causa efficiens supernatalis n sit, causa namque ex potentia et virtute potentie coalescit; neque est simile de calore in aqua existente, ideo namque solus d'cit in calefactionem influere, quia ille solus causa e n quia solus virtus sit. Et quidem Bernardus quem in sui fauorem adducunt, manifeste nostre suffragat' sente, explicans locum Pauli, vbi supra illis verbis, n partim gratia, partim liberum arbitrium, totum quidem hoc et totum illa, et vt totus in hoc, et totus ex illa. n quid e quesio n partim gratia &c. vt in Fol. sequenti.

Nil deficit.

n qe quero n partim gratia et partim liberum arbitrium nisi manifeste affirare liberum arbitrium et gratiam n partialit ad supernalem consensum concurrere, neque illis fauet Greg. ut constat ex illis verbis, ut q sine gratia nihil ee ostenderet ait et, n quomo voluntas sine gratia nihil esset, si ut illi volunt voe sui proximam virtutem heret, n q totali n gaudeat n sufficit ut nihil dicat aliqs affirare liceret gratia nihil ee sine volunt cui Xa adversarios n totalis virtus s partialis sit, neque eis favet August. ut postea videbimus.

Ad 1. confrat. dicat ideo hoem p peccatum semivivum pponi, n q heat voe sui vim proximam ad consensum salutarem, ut volunt interpretant recentiores arguentes, s 1. q ut docuit Theodoretus anima immortalis e, corpus vo mortale e, et illius mortem in poenam peccati incurrit, 1. q ut Trident. docuit ses. 6. de iustif. can. 5. liberum hois arbitrium p peccatum Adae n fuit extinctum nec amissum, s attenuatum et infirmatum, ad q sufficit q aliqua bona opera ordinis naturalis sine spiali gratia possit elicere, ut docet D. Th. 1. 2. q 109. art. 2: n autem e nariis q in orde ad actus salutares partiales virtutem proximam post peccatum conservet.

In orde nque ad actus supernatales hoo p peccatum n infirmus neque attenuatus viribus remanet, nec semivivus s mortuus, ut n. docet Trid. ses. citata peccatum originale et q libet mortale e mors animae, et D. Th. 1. 2. q 88. art. 1. ideo peccatum aliq dicit mortale, et a veniali disting, q mortem animae infert, tollit que prius vitae, de qm roe n e ab intro s ab extro tantus reparabile scet in virtute gratiae Dei.

Nec video qua spe pbabilitatis ex August. inferant, recentiores int ppetonem suam, n August. ait, ideo semivivum relictum hoem post peccatum, q hebat vitalem motum, scet liberum arbitrium, et ad etn vitam, qm pdiderat reddire n sufficiebat, Unde coe locus liberum arbitrium n sufficit ad vitam eternam: q het vim proximam activam partialem ad opa salutaria? quomodo ex insufficientia credeundi ad vitam eternam, qm August. libero tribuit arbitrio colligit sufficientiam partialem, et quomo ex negatibus affirmatibus infert pp. ca rudimenta diallectica? causalis

q Augusti intellig. ex dicta Trid. scet, ideo hoem per peccatu sem. viuum retinq. quae remanet cum libero arbitrio, hoc e, quod peccatum n extinguit nec amittit, s viribus attenuat, ad quod sufficit q per se ipsum possit in aliqua bona opera ordinis natalis, vt ex Dth. vidimus.

Ad 2. cfrat nego min: n licet voluntas nostra n influat immediate partialiter in actum supnatalem, q tm vere illud coopat cum gratia timere post negligentiam siungibilem cum gratia sufficiente et possibilem in sensu diuiso regnu gratie efficacis, qm si Deus l. n cferat, l. semel collatam gratiose n cotinuet, liberum hois arbitrium ab opone desistet. et ideo cum timore et tremore nostram debemus opari salutem, nos Deo subiicientes et coram ipso humiliantes, q opat in nobis velle et pficere, ne Deus a sue gratie collatione desistat, qua deficiente bonum opus n pficiet.

Quod autem ex prealleg. cciliis nihil sente nostre contrarium colligat cstat clare ex August. lib. de gratia et lib. arbit. cap. 9. vbi explicans locum illum Pli sic ait: q do n. iubent vt operent, liberum eorum siungit arbitriu, s ideo cum timore et tremore, ne sibi tribuendo q bene opat. si autem liberum arbitriu roe sue natibe virtutis partialit pxime in supnatalem actum influeret posset, hoc de illo tamquam de suo partialit saltem posset gloriari, et qdem si gratia posset in se ipsa gloriari, gloriaret pfecte de bono supnatali, q in hoc parit et tm n e virtus adeq. pxima, s tantum partialis in senta adversariorum. quo argo vsus e August. ca Semipelagianos lib. 1. ad Simplicianu q. 2. explicans locum illum Pli; n volentis nec currentis s solius e Dei miserentis. ex quo inferebat n partim Deo et partim libero arbitrio, s totum Deo opus salutare tribuendu.

Nego min. quo ad 2. pm: licet n. hoi roe sui inspecto supnatalis sit totius legis adimpletio, hoi tm vt supnatali gratia eleuato cnatalis e; Beatifica vissio hoi roe sui e supnatalis, illi tm vt lumine glorie pfuso cnatalis e, et qdem illud verbum natalit n post adversiis fauere, n licet asserant hoem roe innate virtutis partialit pxime in supnatalem actum influere, n tm docent influere natalit, alias actus elicitus natalis esset. = 1. 2 dicat, q logt

Pau-

Paulus de istius legis naturae adimpletione, ad quam non concurrit supernaturalis gratia proxime et elicitive, sed antecedenter et expeditive, ut fusse explicuimus tract. de gratia Dei art. 4.

Nec obstant illa verba: factores legis iustificabuntur: nam interprete August. idem est quod iusti habebuntur, id est reputabuntur, non ita ut iustificatio legis adimpletionem, ut dispositionem consequatur, sed ita ut praecedat et ex illa a posteriori colligatur. cui doctrinae non refragrant Patres adducti, nec recentiorum habent sententiae, nam cum asserens quod gratiam reparari naturam, non ideo affirmat naturam reparatam partialiter proxime influere, nisi opera sint naturalia ad quae antecedenter solum et expeditive reparatio gratiae requiritur.

Nec Basilii magni verba adversant: nam sic loquitur de facultate naturali nostrae voluntatis, non loquens de usu illius ab illa egrediente partialiter sed actu supernaturaliter elicito a voluntate ratione gratiae dantis totam proximam virtutem, hoc et nos dicimus, et in eodem sensu alii Patres sunt loquuti.

Obiiciunt 2° ex Trid.° ses. 6. de iustificatione cap. 5. Ubi adversus Luterum et Calvinum definit hominem gratiae excitanti atque adiuvanti libere assentiendo et cooperando disponi, ita ut tangente Deo cor hominis illam recipiens. Et Can. 4. illis verbis: si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo vocanti, sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, mereque passive se habere, anathema sit. Ex quibus dictis verbis tres eliciuntur propositiones: 1a est hominem cooperari gratiae adiuvanti et excitanti: 2a hominem ipsum aliquid agere in supernaturali consensu: 3a liberum hominis arbitrium non se habere mere passive; at nulla ex his propositio verificari potest, nisi concedatur libero arbitrio creato immediata et partialis activitas in supernaturalem consensum: ergo ut dicti verba subsistant haec activitas immediata et partialis est admittenda.

Min. prop. 1. p. neg. nam primum, quod nihil immediate operatur, non potest cooperari gratiae adiuvanti, etenim substantia aeris non cooperatur luci ad illuminandum, nec substantia ignis calori ad calefaciendum, quia immediate in effectus illos non influunt: ergo nisi concedatur liberum nostrum arbitrium immediate et partialiter in consensum supernaturalem influere, non potest 1a propositio salvari. deinde propositio 2a probatur: tum, quia hoc ipse denotat hominem prout a divina gratia distinctum: ergo concilium docens hominem ipsum aliquid agere sentit agere aliquid, prout a divina gratia distinctum: at nisi ratione suae naturalis entitatis influat proxime partialiter, homo ut a divina gratia distinctus, nihil aget, cum tantum agat ut elevatus per gratiam, quali-

qualit a gratia n differt: Ergo tum est, n si hoc roe solius gratiae in consensum influeret et n immede roe ppriae entitatis n aliqd consensus totum consensum oparet hoc; at dictum hoi pt a gratia dicto tribuit aliqd consensus, n vo consensum totum: Ergo sentit roe suae entatis imme partialit in consensum supnatalem influere.

Denique 3a pars min. pr. si neque liberum arbitrium immede n agit sed tantum mediate, nihil aliud immede hebit qm passibe recipere gratiam et actionem mediante gratia elicitam: Ergo respu actionis immediatae mere passibe se hebit, atque mere deitque diffinire respu imede actionis n se here passibe mere: Et vt hoc saluet Xa mentem concilii concedendis e arbitrio immediatus et partialis influxus pbant min: n Luterus et Caluinus, quios ibi damnat concilium negabant liberum arbitrium creatum actibe se here respu actionis mediate, fatebant n. in se recipe gratiam causante effectibe consensum, et coent liberum arbitrium gratiam recipiens p illam mede in consensum influere tantum: Ergo negabant actibe se here respu immede actionis, et tm a concilio damnant: Ergo sentit n se here passibe respu immede actionis, et coent actibe imme influere.

Antequm argm disolbam, errores Luteri et Calbini breuit. pponam, vt manifeste constet qm immerito recentiores illos nobis conuenire imponere, et qm leuit sentam suam ex Trido suadeant et nostram impugnent. ipsi Luterus, Calbinus et Pelagius in hoc conuenientes primo, qd siet gratia efficax nostrorum actuu libertatem euertat, in extremos inciderunt errores, Pelagius qde necessitatem negauit, libero que arbitrio absque indigentia gratiae ges vires ad salutares actus concessit, contra quem Trid. sess. 6. de iustif. cap. 5. neque tm sine gratia Dei movere se ad iustitiam coram illo libera sua volunte possit; et Can. 1. 2. et 3.

Luterus vo et Caluinus necessitatem gratiae admittentes ad salutares actiones nostram libertatem negarunt; contra quos Trid. cap. 5. Can 4. relatus. qd tm int predictos hereticos versabat discrimene, qd Luterus hoem ex necessitate et n libere moveri p diuin gratiam dicebat, qa n agit suos motus sed mere passibe comparat ad illos, et adeoque a diuina gratia vt ab efficienti cau proveniunt. constat hoc ex Lutero sup Ps. 5. et ex concilio Senonensi in primo columna 2. ad finem.

Caluinus vo et si cum Lutero consentiret in negdo arbitrii libertate respu salutaris consensus, dissentiebat tm ab illo concedens libero arbitrio creato aliqm actibitatem in ordine ad supnatales actiones, vnde fatebat n se here mere passibe, nec inanimate c-

te concurrere; necessarium et non liberè à divina gratia moveri, sicut equus à rectore necessario gubernatur. Sic referunt Calvini errorem Albarez lib. 1. resp. cap. 3. n.º 9. et Mag. S. Th. 1. p. q. 19. disp. 3. art. 3. n.º 14.

Quo posito absque difficultate intelligitur quod in predictis hereticis damnaverit Trid.^3 et quam longe nostra sententia ab illorum distet censura; deffinit contra Pelagium necessitatem gratiæ ad opera salutaria, contra Luterum liberum nostrum arbitrium non merè passibe nec ut inanime instrutum se habere, ac denique peculiariter contra Calvinum non solum spontanee sed etiam libere, cum divina gratia operari, sed nos vero quod libenter fatemur necessitatem gratiæ et nostrum liberum non mere passibe, nec inanimate concurrere et non solum spontanee, sed etiam libere cum divina gratia operari nihil Trid. diffinit contra nostra est ipsius sententia.

Et ex his ad argumentum admissis libentissime illis tribus propositionibus, ut ex concilio deductis minor argumenti negatur: ad 1.^am probationem nego antecedens; ut enim unum alteri coopereretur sufficit utrumque simul ad operationem concurrere, et quod ex utroque adequata causa operationis coalescat qualiter in propositio contingere constat ex dictis; quod si aer non dicitur cooperari luci ad illuminandum, nec ignis calori ad calefaciendum, ideo est, quia qualitates illæ non mediant nisi ut causæ.

Ad 2.^am concessio antecedenti distinguo consequens: si propter reduplicante virtutem proximam antecedenti nego consequentiam, virtutem remotam, coaptationem essentialem, et priorem quod antecedenti concedo consequentiam, nego quoque minorem subsumptam: cum enim ad eliciendum consensum salutarem non solum virtus proxima concurrat, sed etiam causa ut quod agens composita ex virtute proxima ex coaptatione essentiali potentiæ, et ex radice potentiæ, fit quod ad hoc quod dicatur hominem ipsum quatenus à gratia distinctum consensum salutarem causare non requiratur quod ratione sui prout distinctus habeat proximam virtutem, sed sufficit quod ratione sui habeat coaptationem essentialem et à gratia proximam virtutem recipiat.

Ad 3. probationem concedo sequelam et nego minorem, non enim somniavit concilium aliquid arbitrio tribuere, et aliquid consensu repertum in eius consensu totum gratiæ, et totum libero concessit arbitrio, ut ex Bernardo videbamus supra, ut ipsi adversarii fatentur, cum doceant non partialiter effectivè sed causæ ad consensum salutarem liberum arbitrium et divinam gratiam concurrere.

Ad 3.^am probationem dicatur in essendo consensum salutarem non dari actionem mediatam et actionem immediatam, sed unicam et eandem actionem à gratia, ut à virtute proxima adequata immediate procedentem, et à volun-

tate

tate mediate mediatione virtutis, et imm. immediatione pot. vt in 3ª 33. explicabimus. = Ad pbonem, quatenus huic doct. obstare potest dicat Luterum ex actibum influxum libero arbitrio negasse asser. solum passibe tum ad gratiam, tum et ad consensum se hre, q. quem deffinit Concilium Trid. n cohere mere passibe s. vitalit actibe concurrere, ad q. sufficit q. influat mediante gratia vt virtute adpxima, nec Luterus influxum istum libero arbitrio concepsit, n licet asseruerit divinam gratiam consensum efficientem recipe, q. tm gratiam mediantem, n solum adequatam virtutem pximam, s. et adeq. m caa effectibam consensus ee aiebat, n fatebat, nec ex illius dictis colligit voluntatem vere actibe in consensum salutis influere, s. tantum q. substentaret caa immed. influentem; exquo ad summum colligit denoiatibe et p accidens illum causare, q. ad Conc. intentus n sufficit.

Caluinus autem n ideo a Trid. damnat, q. influxum volunt. actibum et vitalem in consensum salutarem negaverit, s. q. liberum negauit influxum, vt vidimus, q. si admittantis et actibum neg concursum, eadem censura damnat.

3º opponunt plurima D. Th. testimonia, s. q. aliqm difficult. hent, sumit ex 1º sentarum dist. 17. art. 3. in corp. illis verbis: q. do f. ita hent, q. hoo n hens charitatem ex tota virtute bonitatis natalis sibi inditis movet ad charitatem, tunc vnus actus disponit eum vltima dispo., vt charitas, si videt. et paucis interpositis ita pseqt: simillit dico ex altera, q. q. do actus charitatis pcedit ex tota virtute hentis, et q. tm ad virtutem nate, et q. m ad virtutem habita influxi, tunc vnus actus disponit et meret augmentum charitatis, vt statim fiat: q. x D. Th. duplex virtus e distingda in ordine ad actum charitatis, nate scet et gratie, et coent vtraque ad illum immede concurrit.

R. D. Th. in prioribus verbis n loq de virt. bonitatis natalis, vt a gratia precissa, s. vt elevata p gratiam, vt p virtutem pximas adeq. m agendi. in verbis aute posterioribus, et si duplicem virtutem distinguat, nempe hitus et nate, n loqt de virt. nate, vt a gratia precissa, s. vt elevata p gratiam auxiliante, facile transeuntem, q. m virtuti pmanenti habitus coponit; loqt. nque q. do movet hoo ad actum intentiorem, roe cuius ... augmentum dat, et q. a actum intentiorem hitu, elicit voluntas nostra, roe auxilii elevantis, quoad maiorem intentionem, hinc e q. duplici virtute movet, neutra tm natali, s. vtraque supnatali.

f. 5.

§. 5.us solvit 1.a rõnes contrariæ sententiæ.

1.o Arguunt arg.to a priori: immediatus influxus partialis natæ in actum charitatis illius supernaturalitati non obstat: ergo influit voluntas in illum immed. partialiter. ans obstendit 1.o quia hoc solum quod habitus charitatis sit necessarius ad influxum immediatum natæ, et aliàs talis hitus sit illi insitibilis saluat supernaturalitas in actum charitatis, cum ad actum natalem nec ut partiale principium possit exigi fra supernaturalis; quod influxus immediatus natæ, ponit a ^alias^ priis cum indigentia hitus charitatis, natæ non debiti: ergo influxus immediatus et partialis natæ in actum charitatis illius supernaturalitati non obstat.

2.o: influxus immed.us passibus natæ ad dona supernatalia supernaturalitatem illorum non destruit, quia ut illum prestet natura requirit influxus virtutis supernaturalis actibus alternata non petitus: ergo pariter influxus immediatus actibus natæ cum indigentia principii supernaturalis non debiti non destruit supernaturalitatem actus charitatis.

3.o non obstat vitalitati actionis immed.us influxus in illam principii non vitalis, ut obstat in specie impressa immed.e efficiente vitalem cognitionem, quæ super, nec ut quod, nec ut quo vitalis est, cum vires intui non prebeat ut dicebamus dub. anti. ad finem: ergo nec supernaturalitati actionis obstabit influxus immed.us in illam principii non supernaturalis.

4.o non principium partiale non petit prestinere roe sui omnia prata effectus, aliàs non partialem, sed totale esset principium: ergo quamvis nata, quia supernaturalis non est non prestineat supernaturalitatem actus charitatis, et ideo nequeat esse principium totale illius, poterit nihilominus absque destructione supernaturalitatis actus partialiter immed.e influxum prestare in illum.

Denique: anima rationalis influit roe sui, prout ab intus dicta in actum supernatalem credendi, at influxum istum non prestat roe fræ supernatalis elevantis: ergo influit immed.e partialiter roe propriæ entalis. probatur min. fra dans vires animæ ad istum actum credendi non est hitus fidei, cum non in anima sed in intu resideat, neque est gratia habitualis, cum hæc in peccatore non sit, a quo tamen elicitur actus fidei, neque est auxilium facile transiens, hoc namque tantum residet in potiis proxime operativis: ergo ad influxum quem anima exhibet in actum fidei non recipit vires a fra supernatali elevante, et consequenter influit in predictum actum roe propriæ entatis.

Rs nego ans, ad 1. probationem distinguo mai: saluat in debito et repugnantiam ^mo^ concedo mai, debito et non repugnantiam ^mo^ nego mai, et concessa min, distinguo consequentiam non ex eo capite quod ^do^ necessitas tollit hitus seque actum natalem supernatalem esse et ex quo admittit immediatus influxus alias in illum eius supernaturalitas ledit, ob roes traditas inter confirmandibus natæ in illum eius supernaturalitas lædit, ob roes traditas int. asserdam

dam nostram sententiam: et adem eodem argumento probarent posse ex viribus naturæ hominem se ad gratiam disponere remotè, sic argumentando. quod hoc quod petat ad existentiam gratiæ concursus Dei authoris supernaturalis non debitus naturæ, saluat supernaturalitas gratiæ infundendæ, at dispositio ultima naturæ concedit cum indigentia Dei authoris supernaturalis concursus supra omnem exigentiam naturæ: ergo poterit illæsa gratiæ supernaturalitate homo ex proprijs viribus se ultimatè ad illam disponere.

Ad 2. probationem concedo antecedens et nego suppositum consequentiæ, quia licet impossibilis sit concursus immediatus actibus in actus supernaturalis absque exigentia altius comparatiuis principij; ratio autem discriminis, cur natura, ut capax immediatè passiuè recipiendi dona supernaturalia non petat concursum influxibum illorum; concurrens autem immediatè actiuè necessario petat omne aliud principium, sibi quæ connectat, est, non concursus actibus fundat in continentia in actu, quæ continentia est perfecta, unde negat dari absque proportione cum effectu contentu, ac proinde, nec absque connexione cum illo: Ex quo euidenter sequitur quod nec potest dari absque exigentia alterius principij; concursus autem passiuus non in continentia in actu, sed in potentiali fundat, quæ continentia, cum imperfectissima sit, potest ad formam non proportionatam, ac proinde non debitam extendi; cum que debitum proprij infundentis ex debito formæ infundendæ nascatur, sit consequens quod possit dari immediatus passiuus concursus naturæ in formas supernaturales absque exigentia concursus Dei formas istas infundentis. Et sanè hoc argumento, si quid probarent conuincerent oppositi authores non solum concursum partialem naturæ in actum supernaturalem, illius supernaturalitatem prohibere, sed etiam concursum immediatum actiuum totalem, quia sicut, non passiuus adeo quod concursus passiuus naturæ in dona supernaturalia illorum supernaturalitatem non lædet: quod si ex passiuo argumentum sumunt ad actiuum non solum quod cum actiuo partiali, verum etiam cum totali supernaturalitatem componi.

Ad 3. probationem distinguo antecedens: id quod non sit vitale connexiuè aut formaliter nego antecedens, quod formaliter vitale non sit transeat antecedens, et nego consequentiam quia ex parte facta ad minus potest, ut prius aliquid supernaturalitate immediatè actiuè contineat, quod supernaturale sit connexiuè non stat autem, aliquid esse connexiuè supernaturale, et non supernaturale formaliter, nec ipso quod cum forma supernaturali connectat, aut petit supernaturalitas formæ tranſit connexiuè, aut entitas illa fundans ad supernaturalem ordinem trahit; non sic in vitalitate contingit, non potest esse aliquid connexiuè vitale, id est cum principio vitali connexi, quin sit vitale formaliter, et consequentia potest principium non vitale formaliter in actum vitalem influere actiuè immediatè.

Et ex his ad 4. probationem distinguo antecedens: ratione sui, aut ratione comprincipij sibi connexi, nego antecedens, ratione sui tantum, transeat antecedens, et nego consequentiam

coam, q natã nec voe Dui, nec voe Sibi, connexorum oia grata in actu supnatalit repta prestinere post. = 2.° 2° dato anti, theo. 2am, q admin[us] pehit, ad priu[s] partialit influens eminentia fralis, aut eminentia[s] alicui[us] grati ex his, que venientia effectui, nata aute voe Dui, nec oia, nec aliq ex grati[s] actus supnatalis otinere post, ut supra monstravimus.

Ad ultimam pbonem [illegible] nego min. ad cuius pb. nego ant. [illegible] sicut n. p eunde actum fidei anima et intus intelligunt, et fide auxilium efficax adoponem applicat ita eam dem fra possunt ad oparen eleuari, ad q suffiit, q hitus fidei immed intu residens, med animam afficiat, sicut ut anima intelligat, sufficit actus intelligendi ab intu immedte egrediens. Nec seqt, ut facile obiectiona occurramus, supfluam fore gratiam hitualem, dosi det in anima in ordne ad opandu, fides sufficient eleuado p hitus residentes in potis Xa nostram solutionem.

R, 2ngm, seqt; anima namque dupliciit post ad opones supnatales occurrere, scet med radicalit, radicando hitus infusos, et med obedientialit: 1°mo occurrit voe gratie hitualis, quee ta la voo pxima vadi hitus supnatales, sicut illi sr voes ad q pxime ag. 2°mo post voe hitui influere et q 1us mus e natalit in orde gratie, ideo n supfluit gratia hitualis in anima in orde ad supnatalit opandum, et adm si hoi argutum aliq pba ret, vinceret posse volunt sine fra supnatali eleuante, natalit amare Deum supnatali amore, q n credam adversam os admittere;

Hec e cui istius argut solutio, si hm nouitas doctr n displicet, alit occurrere possumus, nempe asser fram, qua eleuat anima in ord ad actus credendi et sperandi in absentia gre hitualis, nec ee gratiam sanctificantem, nec hitum fidei, nec auxiliu ab intro illius, du. s qualitatem ab intro pmanentem, adequatam e mus valens; eum habitu et spei, que fidem ab hitu fidei distinguit, tum a iste e pxime opatibus, illa v° qualitas radicalit solum, tum et q hitus fidei adequat cum actu credendi; secus aute illa eng q hitus ab auxilio facile transeunte, q illa e ab intro pma qualitas ab auxilio, ita a gratia sanctificante, q ista qualitas e intiba radicalit Dei, tantum obscure; gratia v habitualis e intiba e mus radicis, n solum obscure mediante fide, sed claré mediante lumine glie, sed e intiba Dei, abstrahendo á clara et obscura cognit et ab ista qualit eleuat anima ad credendu et sperandu in ista

in illa quae habitus fidei et spei radicant in absentia gratiae sanctificantis. = 3° quia solut. soli obstare videtur sequela ex illa posse de potentia absoluta multiplicari species gratiam sanctificantem, quod si hoc inconveniens non habeat, ... tradita solutio defendi, an autem inconveniens debeat censeri iudicandum remittimus ad quaestionem 110. 12.

§ 6. Caetera argumenta diluuntur, et explicatur an habitus charitatis sit vitalis et liber.

Contra 1°. vitalitas actus charitatis petit a virtute proxima vitali procedere non minus quam eius supernaturalitas a virtute proxima supernaturali; sed habitus charitatis non est vitalis: ergo non est adaequata virtus proxima elicitiva actum charitatis, sed virtus proxima compartiba illius ex habitu supernaturali et potentia vitali constat. min. in qua est difficultas probatur, quia enim principium vitale non solum petit esse intrinsece inhaerens, sed etiam dimanatione, sed habitus charitatis, et si intrinsece inhaesione veniat, non tamen dimanatione, cum ab illa non dimanet, sed ab extrinseco veniat nempe a Deo gratiose infundente: ergo vitalis non est. mai. ostenditur 1°. actio vitalis petit procedere ab intrinseco naturae viventis, aliter quam actio violenta, at actio violenta procedere potest a principio intrinseco inhaesione, ut constat in calefactione aquae violenta, quae a calore aquae intrinsece inhaerente procedit: ergo principium proximum actionis vitalis non solum inhaesione, sed etiam dimanatione intrinsecum debet esse naturae viventi.

2° sicut actio vitalis constituit in actu 2° viventem, ita principium proximum vitale constituit viventem in actu 1°; sed nisi actio intrinseca sit inhaesione et egressione, vitalis esse non potest, nec viventem constituere in actu 2°: ergo principium proximum nisi utroque modo intrinsecum, nequit esse vitale neque constituere viventem in actu 1°.

3° denique probatur: species impressae supernaturaliter infusae a Deo non sunt vitales proprie principia, at non aliter ratione, quam quia licet intrinsece inhaereant, non tamen ab intrinseco intellectus dimanant: ergo ut principium aliquod vitale sit, debet intrinsece inhaerere, et ab intrinseco dimanare.

Resp. concessa mai., negando min. non habitum charitatis esse vitalem constat 1°. ex eo quod gratia habitualis est vitalis radicaliter, alias peccatum gratiam habitualem destruens non privaret animam vita, et consequenter gratiam animae non diceret Concilium Trid. sess. 5. decreto de peccato originali, esse mortem animae; ergo habitus charitatis radicatus in gratia et ab illa dimanans vitalis est, et principium proximum. = 2° quia id expresse docet D. Th. in praes. art. ad 2. ubi ait, Deum esse vitam animae efficienter per charitatem ... quod autem effi-

efficient prestat caa efficiens, fra ipsa fralit prestat: ergo charitas fralit vivificat animam, et coent e vitale prius.

3°: nam idem docet D.Th. q. 27. de verit. art. 3. ad 21. dicet animam vita natali vivere ut quo, qd e corporis roo effra, qua natali vivit, vita aute gratie vivere ut quod: ergo gratia et coent charitas e fra qua vivit anima, et prium vivendi, ac pinde prius vitale. = 4°: qa aliqs sicut voluntas qa n e supnatalis phitum elevat ut actu supnatalem eliciat, ita intus, si vitalis n esset elevaret a volunt, ut in vitalem actum influeret. = denique, nam charitas e fralis participo voluntatis divine; at voluntas divina vitalis e, et alias, illius vitalitas n e ex pratis, qq ex prio scepta repugnat participari a creata: ergo charitas vitalitate divine voluntatis participat, et coent e vitalis per modum prii pximi.

Ad minoris pbem dist. neg. mai, ad 1. pbonem scedo mai, et nego min, nam licet calor intre inhereat aque, n tm e difformis illi, s potius difformis; charitas aute, que e prium vitale n solum intre inheret, sed e conformis voluntati nostre, et illius effectibum, voluntas que n resistit, charitatis activitati, sicut aqua resistit calori; unde dria e in convenientia intra prii vitalis a prio violento, et in pcessu ab intro actionis violenta, et actionis vitalis, qn conveniat ad dimanonem prii pximi vitalis a natura vivente, nempe qd prius pximum vitale e intrus et conforme, prium aute violentum, et si intre conveniat subto, n tm congruit nec consonat, s potius disonat nate subti.

Ad 2. pbonem maioris prialis argumenti scessis mai, et min, neganda e coa: disparitas autem e, nam vivere in actu 2° e removere, et coeganda e coa: disparitas autem e, n vivere in actu 2° e removere, et recipere motum, ac pinde neces exigit qd motus vitalis n solum inhereat intre, s etiam ab intro egrediat: vivere aute in actu 1° n e removere fra dantem posse, s posse p talem fram in se vitalem actum effective causare, et ideo ut fra aliqua vitalis sit, e modus, qectus l, et potam vivere potentem constituat, n e narius qd ab intro illi conveniat.

Ad 3. concessa missa mai, nego min: roo e, qa spei p se et ex prio scepta nec convenit dimanare nec intre inherere, nec virtute innata ad intelligendum dare, s virtute ex p intus supplenta illum obiti vire, et ex p obti scurrendo intus ad intelliem iuvare, et qde theologi defensantes spes Angelicas n solum ee intras Angelis, sed et pprietates eorum ab eorum essentiis dimanantes, n ideo dicunt ee vitalia pria, si semel negant spebus nostris vitalitatem ad intionis scursus, roo qo cur vitales n sint n e qa n dimanant, s do tradita a nobis, que in charit respu volunt n militat, ut constat ex dictis.

6. Ar-

6. Arguit: Volunt. convenit immed.a et proxima libertas ad actum charitatis; sed haec nequit esse, nisi, ratione propriae entitatis ut ab habitu distinctae immediate influat in actum: ergo ratione sui proxime influit in actum charitatis, et consequenter proxima virtute gaudet, habitus quae adaequata virtus non est. min. prob. libertas immed.a ad actum charitatis est proxime activa illius cum indifferentia ad agendum, seu non agendum contrarium; sed habitus charitatis non est indifferens ad non agendum seu agendum contrarium actui dilectionis, alias illo mediante posset voluntas ommittere dilectionem instante praecepto, odioque habere Deum: ergo solus habitus non est libertas proxima et immed., et consequenter ut voluntati competat proxima et imm.a libertas ad actum charitatis debet ratione sui imm.e et proxime in praedictum actum influere.

Confirmat. 1.o: actus charitatis viae, ut potest liber libertate contradictionis et contrarietatis petit imm.e procedere a principio utraque libertate gaudente, et consequenter a principio indifferenti ad utrumque extremum contrarietatis et contradictionis; sed charitas non est indifferens ad utrumque extremum contradictionis et contrarietatis, sed sola voluntas, alias charitas esset liberum arbitrium supernatale creatum et posset ut quo peccare, sicut voluntas, quae praedicta indifferentia gaudet, est liberum arbitrium natale creatum, posset quae ommittere dilectionem, ommissione culpabili, et peccatum odii efficere: ergo actus dilectionis non est a sola charitate ut proximo principio, sed etiam a voluntate ratione propriae entitatis.

Confirmat. 2.o: actus charitatis in via est libera electio: ergo petit a principio proximo electivo procedere; sed habitus charitatis electivus non est, cum non possit esse principium ommissionis amoris, nec contrarii extremi, scilicet odii: ergo non procedit a charitate solum, ut a principio proximo, sed ab illa, et a voluntate ratione propriae entitatis proxime imm.e partialiter influente.

Resp: concessa mai., neg. min., ad illius probationem distinguo mai.: libertas immed.a per modum potentiae concedo mai., per modum virtutis subdistinguo mai., cum indifferentia permissiva ad non agendum vel agendum contrarium concedo mai., cum indifferentia positiva ad illa nego mai., et sub eadem distinctione min., nego consequentiam; itaque libertas per modum potentiae petit potentiam agendi, quae simul sit facultas non agendi seu agendi contrarium, et haec licet competat voluntati, non tamen se habet immed.e ad actum charitatis immediatione virtutis, quia inter voluntatem et actum dilectionis mediat habitus ut virtus adaequata proxima. libertas vero per modum virtutis non petit in virtute activa proxime vim ut quo effectiva ommissionis vel actus contrarii, sed quod taliter det virtutem ad actum, quod in potentia, cuius est virtus, permittat facultatem ad ommissionem et contrarium actum: et quia charitas taliter dat virtutem voluntati proximam ad actum dilectionis, quod relinquat in voluntate facultatem, quam antea habebat, ad odium et amoris ommissionem, consequens fit quod sit ut quo libera per modum virtutis, etsi non per modum potentiae.

Et ex his ad utramque confirmat. constat solutio: charitas nque

que ē vt quo libera et electiba p mu virtutis, et si n pmu pote, ad quem modu libertatis n petit positiba indria ad odiu et amore, s sufficit positibe respicere amore, et odiu pmissibe.

S oppones 1o: Voluntas p vt in actu 1o pximo ad amore ē pxime potens ad odium, aliàs n esset libera pxime, et coens n causaret amore liberum: s in prio pximo ad amore ingredit pximu prium ad odium; s hitus n ē pximu prium ad odiu: s n ē aliqua hum prium pximum amoris, s cflatu ex hitu et volunte.

2o: voluntas roe sue entatis ē potens pxime ad libera omissione amoris; s pota pxima ad liberam omissione amoris n stat absque pota pxima ad amore, sicut nec ē cstat pxima pota ad liberam elicientia amoris absque pxima pota ad libera amoris omissione: s voluntas roe prie entatis ē imme et pxime potens amore supnatalem elicere.

R ad 1. instantia, disting ans: spicatibe ccedo ans, reduplicē nego ans et coam; neque ē nariu ad libertate amoris q voluntas reduplicatibe vt potens pxime amare sit, sit pxime potens ad odiu, ide ē q abeade fra, a qua het voluntas vim pxime eliciriba actus dilectionis, abeade heat vim pxime effectiba odij, s sufficit q eade voluntas, quae a charit het vim effectibam pxime amoris, heat roe sui vim pxime effectiba odij. et hoc ē in cria senta nario ē asser, n voluntas ē potens amare p potam obedientiale, ad odium v p potam natale; et pota cnatalis amoris ex hitu et volunte cflat: pota v cnatalis ad odiu cvenit volunti roe sui adēquate. S dices: s n ē pxime potens amare reduplicatibe, vt libere cu amor pcedat ab illa p vt reduplicatibe potenti, et indifferenti ad vtrumque extremu ccidictionis et crietatis, coens aute ē falsum, n actus liber petit a prio libero, p vt libero redup pcedere: s voluntas ē potens amare reduplicatibe s vt potens ē ad odium.

R disting 1m coens: libertate virtutis nego coam, p vt libera libertē pote ccedo coam; et licet vt voluntas actu liberu charitatis elicit requirat et liberam libertate pote, potens quae positibe ad vtrumque extremu cdictionis et crietatis, n tm exigit q actus charitatis ab illa pcedat sub reduplicone virtutis dantis pxime, l. hentis pximam potam ad vtrumque s sufficit q pcedat ab illa sub reduplicone virtutis, dantis pxime amare, et pmittentis in volun-

sunt facult. potente proxime ommittere, et odio habere, quod est ab adversariis esse af-
firmandum, constat ex proxime dictis.

Ad 2. obiectionem concessa mai., distinguo min. absque pota proxima ad amorem ex vi eiusdem virtutis seu prius proxime nego min., ex vi eiusdem vel altius prius concedo min., et nego conseq., ut n. in volunt. facultas sit proxima ad liberam ommissionem amoris n. exigit, quod ex vi eiusdem sit, qua est potens ommittere, sit etiam potens proxime amare. Unde ex eo quod roe sui sit potens proxime ommittere, n. recte colligitur quod roe sui sit potens proxime amare, sicut nec valet ista conseq.: voluntas roe sui est adeo potens ommittere: ergo roe sui est potens adeo amare, et quod si actus charitatis ut liber a volunt. roe suae entitatis natalis immediate procederet, sequeretur actum charitatis ut liberum n. supnatalem, sed natalem esse, seu libertatem actus charitatis esse natalem, quod falsum est; n. in sententiorum sententia libertas actus est denominatio extra sumpta a principio indirecti: ergo si actus charitatis ut liber roe suae entitatis immediate procedit ab illa, roe entitatis natalis liber denominaretur, cumque sola dans denominationem liberi natalis sit, actus charitatis libertas natalis erit.

Arg. 7. actus charitatis ut 4or procedens a volunt. affecta habitu intensionis ut octo, habet quod sit tantae et n. maioris intensionis a principio proximo sui; at id n. habet ab habitu, sed a pota: ergo habitus n. est principium proximum adaequatum illius, sed constatum ex habitu et pota. mai. videtur certa, n. totum id quod convenit actui recipit efficienter a principio proximo sui. min. autem probatur 1.: n. habitus intensus ut octo inclinat de se ad eliciendum actum similis intensionis: ergo quod actus elicitus n. adaequet intensionem habitus, n. habet ab habitu, seu a pota roe habitus, sed a pota roe sui.

2o n. habitibus utimur cum volumus et quando volumus: ergo habitus charitatis subditur volunt. quoad usum, vel quoad influxum tantae vel tantae intensionis, et consequenter quod n. influat suam totam intensionem, sed tantum partem, provenit a volunt. roe sui, et similiter quod actus ille solum sit intensus ut 4or, n. ab habitu, sed a pota habet roe propriae entitatis.

Denique 3.: n. quod voluntas n. utatur habitu supnatali, quando vel n. agit, vel libere in actum natalem prorumpit n. habet ab habitu sed a seipsa roe propriae entitatis: ergo quod voluntas utens habitu n. utatur adeo habitus intensione, sed eius intensionis partem n. habet ab habitu sed a seipsa roe propriae entitatis, et consequenter quod actus intensus ut 4or maioris intensionis n. sit n. habet ab habitu sed a voluntate roe innatae entitatis.

R. concessa mai. loquendo de illo actu quoad totum positivum quod dicit, nego min., ad 1. probationem distinguo ant.: inclinat per modum prius ut quo liberum, concedo ant., per modum prius ut quo ad eliciendum detrahi, nego ant. et conseq.; cum n. actus ille, quoad totum positivum quod dicit supnatalis sit, provenire debet ab habitu, ut virtute proxima, et a pota roe habitus.

Ad 3.

Ad 2.am concesso ante distinc.e cons: subdit volunt. tamqm agenti quod, et ut quod hitu utenti, concedo cons.; ut agenti quo proxime, 1. ut prio quo proximo utendi hitu supnatali nego cons.; n. cum sic 1. sic uti hitu natale n. sit s. supnatale, n. post ee a pota, ut prio quo proximo utendi, s. tamqm ab agente quod, et neg.da e 2.a cons.

Ad 3.am min. pbone concesso ante distinguit cons, hec a pota, quo ad negone usus maioris intentionis concedo cons, quo ad positivum usus partis intentionis nego cons.; n. hoc secundum e supnatale, et cons. pvenit a pota remote, ut quod, ab hitu v.o ut quo proxime: 1.us aute, nempe negatio utendi mai.s hitus intentione natale e, ac pinde sicut carentia totius actus a pota immed.e post pvenire, ita negatio seu carentia maioris intentionis a pota roe sue entatis immed.e pveniet.

Denique; ut alia omittam, quorum solutio ex dictis mediate colligit, sic arguunt 3.ii authores: plura entia natalia immediate roe sui influunt in actus supnatalem: g.o voluntas roe prie entatis immediatum hec in actus charitatis influxum. ans. in quo e difficultas, ostendit 1.o ascensus n. theologicus e supnatalis entatibus, ut plures thomiste docent 1.a p. q. 1. art. 1. et tm 2.o infert ex una premissa de fide et alia, natali lumine nota, immediate efficit a premissa natali, cum 2.o ex duobus premissis illata ab utraque immed.e efficiat: g.o dat immediatus concursus entatis natalis in actus supnatalem.

2.o: n. hitus facilitans imm.e efficient influit in actus; s hitus natalis post facilitare ad actus supnatale ex actibus n. supnatalibus sepe repetitis prompta reddit pota ad similles actus, et n. roe hitus supnatalis geniti ex illis: g.o hitus natalis influxum effectibus immediatus prestat in actus supnatalem. = 3.o spes imm.e influit in cognitione; s spes deservientes fidei s natales: g.o influunt imm.e in ascensum fidei supnatalem. = denique pbant, posunt n. entates natales roe sui imm.e concursus fralem ad actus supnatalem prestare, spei natalis detrahendo, hitus natalis facilitando, premissa natalis inducendo, et natales cognitiones movendo volunt.e ad supnatales effectus: g.o ets poterunt prestare immediatus effectivum influxum in actus supnatales.

R.o neg.do ans, ad 1. pbone, pretmissa mai, nego min. ascensus n. natalis n. influit in ascensus theologicus, nisi ut elevatus p. ascensum premisse supnatalis effectibus et fralit p. aliq. derivatus ab illa, hoc aute supnatale elevans ascensum natalem e illi adeq.o roe proxima influendi concurrente ascensu natali mede, et licet g.o 2.o natalis e petat immed.e ab utraque

Itaque premissa ȝceᵈᵒ, qᵃ vᵒ e supnatalis, et alia ex premissis natalis hoc n exposcit, nec seqᵗ posse assensum pbabile, mediante assensu fidei ad ᵈᵈᵈ scientifica elicienda, elevari; nᵉ e extra sphera, essalem illius, et ideo elevari n post, sicut nec visus corporeus ad videndu Deum e elevabilis, nec voluntas ad intelligᵐ.

Ad 2. ȝcessa mai, nego min. a quo aute pveniat fralit facilitas in actus supnatales post illoru repetitione, explicuimus tract. de peccatis art. 1. dub. 1. ubi diximus pvenire ab ipso hitu supnatali, et se potente dare pota pximam et facilitate, et se in istum secundarium effectum explicante media repetitione actuu supnatalium ȝcurrente dispoitibᵉ ad effectum istum fralem.

Ad 3. distinguo mai, in actu sibi pportionatu ȝcedo mai, in actum impportionatu nego mai, et ȝcessa min, nego coa; qᵃ spes deservientes fidei si impportionate cum actu supnatali credendi, et ideo n hent imm effectivam vim, sed tantu immediatam vim, coaptionem essalem; vis aute seu virtus pxima illaru e fra supnatalis illas elevans et pportionans cum assensu supnatali: a quo aute hec pportio seu vis pxima prestetur fralit ne una Theologorum responsio, qqdam asserentibus spes impressas fidei deservientes ab ipso fidei hitu fralit elevari et pportionatas constitui.

qd impugnant Recentiores: n exinde sequeret posse hitu fidei se solo in absentia speru assensum credendi elicere; coens e falsum: sᵉ pbant seqᵃ, n virtus adeᵒ qᵃ caa remote, eode mᵒ post opari effectum absente caa, ac pressente, ut stat in calore, qᵉ e virtus ignis, et in absᵃ ipsius ignem pducere post: s si hitus fidei esset virtus, qua spes reddderent pxime potentes ad efficiendu assensum posset in absentia illaru assensum illum efficere.

hec tm impugno nullius roboris e, n hitus in nostra sentaª e adeᵒ qᵃ virtus pxima ad actum supnatalem, et tm sine ȝcursu potentie illu n post efficere voluntas eᵗ e anime adeᵒ qᵃ virtus pxima ad volendum et tm sine presentia anime negᵗ volitione efficere.

Ex alio tm prio reiciendus venit modus ille dicendi: n fra elevans et dans virtutem petit intrᵉ recipi imm l. medᵉ in eo, cui dat virtutem; at hitus fidei n recipit in spebus aliquo ex predictis modis: sᵉ negᵗ ee virtus elevativa sperum. min. pᵗ, n in istis n recipit in spebus medᵉ, cum spes n sint subtum intus in quo fides imm subiectat: nec imm illas afficit, alias hitus fidei inhereret intui mediantibus spebus, et coent illis destructis periret. sᵉ nec medᵉ nec immᵉ reci-

recipit in spebus, ac pindé illas eleuare negt.

Quare dicendu existimo cum Suarez lib. 7. de auxilijs cap. 56. n.º 18. spes eleuari et potentes pxime ad efficiendum assensum fidei sp[..]ltui p auxilium supnatale, q n obscure docuit Angel. precept. 2. 2. q. 173. art. 2. ad 3. illis verbis, dicendu, q quascumque fras imaginatas natali virtute hos post frare absolute loq, n tn vt sint ordinate ad representandas intelligibiles veritates, que hois intus excedant; s ad hoc e narium auxiliu luminis supnatalis, ubi, vt clare constat, docet Dth. spes natales deseruientes menti Prophete indigere vt representent pphetecas veritates auxilio supnatali eleuante, et illas ordinate.

§. 7. Explicatur Voluntatis concurssus.

3.ª ∂º: habitus n e adequata caa dilectionis, s ex hitu et volunt.e adeqª caa sponit, ad qm voluntas n solum scurrit vt quod s etz vt priu quo mediatum mediatione virtutis, et immediatum immediatione potis. hec ∂º statuit ∂ tres modos dicdi, q int authores nostre sentie circunferunt: 1.us modus e aliquorum docentium voluntate nullatenus ee prium quo supnatalis dilectionis, s tantum prium quod, ad modu, quo suppositum ad natales oones scurrit.

2.us e aliorum, q et si negent volunt.e partiale in dilectionem influxum, nihilominus pximum dilectionis prium ex hitu et volunt.e sponi, et coent voluntate immed.e in dilectione influere. = 3.us e aliorum asseventium mediate, et nullatenus immed.e scurrere ad dilectionem. ∂ quos modos dic.di statuit nostra ∂º.

Cuius 1.a pars breuit ostendit 1.º: n si hitus eset adeqª dilect.is caa posset extra volunt.e existens dilectionem elicere; at hoi impat in oius ssomistaru senta: e hitus adeqª caa dilectionis n e. = 2.º n sequeret ∂ voluntas p accidens solum diceret diligere, nec posset cum pprietate dici ad dilectione cooparari cum gratia, n n. p prie coopat, q prie n opat; coeru e ∂ fessª Scripture et dicd. sup. allegata: e hitus adequata dilect.is caa n e. = 3.º n ad actum quemlibet vitalem n solu effectibe scurrit virtus pxima potie, s etz essa potie; at hitus charitatis n e essa potie, s solu virtus pxima voluntatis: e.

Deinde: q voluntas n solu vt quod s etz vt prium quo ad dilect.is scurrat ostendit 1. n voluntas opat ad dilectionem tanqm pota volitiba; s de essª pote ee priu quo nata potens sstituat ad actum: e scurrit ad dilectionem, n solu vt quod s etz vt quo. = 2.º: n voluntas bonum, vt abstrahit a natale et supnatali sub explicito bonitatis scepta respicit, vt prium quo actibum: e oia infer.a sub illa roe stenta respicit

ċit eẽ vt priũm quo actibum, et coent ad bonũ supnatale vt prium quo
ɔparat. coa eliciendẽ ẽ, ang aute, p; n roo illa coin inspicit vt passibẽ vo-
libilis: ḡ voluntas illam respicit, vt actibẽ volitiba; at ẽe actibẽ volitiba,
ẽ ẽe priũm quo volitionis: ḡ respicit roẽ illam coẽ, vt prium quo actibũ.

3°. n oẽ, q ad aligm actionem ɔcurrit l. ɔeffoẽ tamqm prium quo l. vt ɔditio opandi; at voluntas n. ɔparat ad dilectione supnatalem tantum vt ɔditio opandi, iste. n. modus ɔcurrdi solum ɔvenit supposito subxẽ et exẽ natam ɔplentibus: ḡ vt prium quo opatibum. = 4°. n voluntas ɔparat ad dilectione supnatale fralit vt vitali, alias pota n vitalis posset phitum ad dilectione eliciendã, cum denomione dilig ti eleuari; sd vitale in gm tale petit ẽe priũ quo oponis, sub xã namque n dicit priũ vitale, q solum vt ɔditio ẽ vt quod ad opone ɔcurrit: ḡ voluntas, vt priũ quo ad dilectionem supnatalem ɔcurrit.

Denique: n si voluntas n ẽe vllo mo priũ quo dilectionis hitus charit ẽet adẽqm prium quo tam pximum qm remotũ; at hoc ẽ falsum: ḡ. min. in qua ẽ difficultas p; q namque nata huma ẽ adẽ qm prium quo tam pximum qm remotum oponum natalium in Xpto Domino, et verbũ in illa supsistens soltũ vt quod ɔcurrit, humitas separata á Verbo opones eliceret omn eiusdẽ roĩ, vt ab oĩbus ẽ exploratum: ḡ si hitus charit esset adẽqm prium quo ad resp dilectionis, et voluntas solum vt quod ɔpararet ad illam, hitus separatus á volunte posset dilectione eiusdẽ roĩs elicere, Deumque diligere; coens ẽ falsum, et ɔa oes Doctores, tam nostros, qm ɔrios sentẽ: ḡ.

q aute voluntas n sit prium quo imediatum absolute pbat: n illud ẽ immediatũ actionis prium, int quod et talem actionẽ n mediat aliq realit ab vtroque distum, q sit actionis prium; at int voluntatem, et dilectione supnatalem mediat hitus charitatis, realit á volunte et dilectione distus, q ẽ prium quo dilectionis: ḡ voluntas n ẽ priũ quo immediatum absolute, s mediatũ mediatione virtutis.

q tandẽ voluntas influat immede in actum charit immediatione potẽ ? : n id influit immede immediatione potẽ int quod et actionem n mediat pota; at hitus medians int voluntatẽ et actum charitatis n ẽ pota s virtus potẽ: ḡ voluntas influit in predictum actum immede immediatione potẽ. min. obstendit 1°: n pota ẽ indiferens ad bene l. male, vt coit docet á Logicis cap. de qualit; at hitus charitatis tali indria n gaudet: ḡ.

2°: n si hitus esset pota volitiba posset animẽ imm inherere, et illam ad diligendũ pximé potentẽ ɔstituere, etsi voluntas separaret; coens á nullo admittit: ḡ. seqa pr. hitus esset pota pxi-

ma

volitiba adeq. C posset seclusa volunt. que e pota pxima respu actu. naturalium anime immede vniri, illam que stinere pxime potente dilige. = Et auget difficultas, n voluntas n dat pximum posse in ordine ad actum charitatis: Si ex asia p hitus n solu e virtus s et pota pxima nulla e roo cur medie voluntas essalit int animam et hitum.

§. 8. Diluuntur contraria argumenta.

Arguit 1a 1. p mo 22y: sequit nque ex illa volunt et hitum charitatis partialit in supnatalem actum influere, coeng e adda 22a: p. seq. pbat hitus e caa supnatalis dilectionis, adillumque supnatalis seqr, in quo dif. fio cas 2istit, et n e caa adeq, vt diximus in 1a p e nostre 22: g e caa inadeq. et coent partialis.

Dfrat: n pnos hitus e pars ex qua simul cum pota adeq. caa dilectionis 2ponit: e pars cas dilectionis. s ee partem dilectionis e ee cas partialem: g e caa partialis dilectionis. = D neg. coam, ad pbonem neg maiore, n n. ad hitum seqr dilectio, s ad statum ex pota et hitu. Vnde n hitus s statum ex pota et hitu e caa efficiens dilectionis.

Ad dfrat 2cesso anti et 1a coa nego min: n.n. e idg ee parte cas et ee cas partiale, etenim mata 1a e pars cas effectibr actionis naturalium, quas sola anima raalis efficere nequit, et tm n e caa parti. illarum, anima et mata 1a ss partes hoi, et tm nec anima e hoo partialis, nec mata partialis hoo e, aut nuncupari pot, q cum hoo, s sit 2positus ex anima et corp, vt anima eet hoo partialis ex anima partiali et partiali corp 2stare deberet: nata et, et pota 2ponunt vnam caa suaru opons, et tm n possint dici cas partiales et n possint dici partes 2ponentes cas, q ad cas petit nata, aut radix, et pota aut oriis immediatus: vnde vt pota esset partialis caa constare debebat ex nata partiali et partiali pota.

Verbum et, et nata huma ss extrema 2ponentia Xpi persona, et tm dici nequeunt Xpi partiales virtutes, q Xps e persona, subsistens in duabus natis; vnde, vt verbum et humanitas dicerent Xpi partiales virtutes, qlibet illorum importare debebat suam partiale subxam atque nata partiale, ita in prs, q caa dicit essam pote et pximam virtute illius, voluntas aute, et si roe sui heat essa pote, n tm gaudet pxima partiali virtute; hitus vo et si pxima virtus sit n gaudet roe sui coaptone essali pote, coeng fit, q licet possint dici, et vere sint partes cas efficientis dilectione, n tm sint partiales dilectionis cas.

Arguit 2 adversus 2. p m 22y ex D. Th. q. 27. de verit. art. 3. ad 21.

ad 2. Ubi ait: animam in ordine ad vitam gratiæ se habere ut quod: quod sentit D. Th. animam, licet potentia naturalis non supponatur ad actus supernaturales, ut prius quo, sed tantum ut quod. Et 3. p. q. cap. 33. ratione 4. docet, quod sicut virtus diaphani auget, ut possit illuminare, per hoc quod fiat lucidum, ita virtus intellectus creati de se insufficiens ad visionem claram Dei, auget per lumen beatificum, ut possit Deum clare videre; at virtus diaphani talis auget per lucem, quod non est de se activa ut quo, et remote: quod virtus intellectus talis auget per lumen, quod de se nullatenus est de se activa et consequenter idem de charitate voluntatis, cum charitatis habitu separata.

Et in præs. art. solut. ad .. docet, quod charitas formalis est vita animæ, sicut anima vita corporis; sed anima talis est vita corporis, quod ad illam nec proximum, nec remotum prius quo vivendi supponat: ergo charitas talis est vita supernaturalis animæ, quod ad illam nec proximum nec remotum prius quo dilectionis supponit, et consequenter voluntas ut præveniens habitum charitatis non est prius quo est remotum dilectionis sed tantum ut quod ad illam separat.

Si D. Th. in prima test. solum negare animam in ordine ad vitam gratiæ se habere ut prius quo proximum, cum quo tamen stat quod sit prius quo mediatum et remotum vivendi supernaturalis, quod ad argum. solutionem sufficiebat, arguitur non intendebat probare animam posse gratiam causare efficienter, quia vivit vita gratiæ et vitam naturalem communicat: quod etiam vitam gratiæ communicare posset, et consequenter gratiam causare. Huic argumento respondet D. Th. animam vivere vita naturali ut quo, vita autem gratiæ ut quod, et ideo 1. communicat, 2. autem communicare non potest ut autem hoc valuerit sufficit quod non vivat gratiæ ut quo proxime, nec eo ipso non præcedit ratione sui vivens vita gratiæ formaliter constituere.

Ad 2. test. dicat D. Th. tenere quo ad hoc quod utrobique est augmentum non per simplicem virtutis naturalis intentionem, sed per novæ formæ appositionem, non autem tenere quo ad omnia non cum diaphanum illuminativa actione non vivat, non est necessarium, quod virtus in illo supposita sit activa ut quo mediate, sed sufficit est passivam et ut quod mediante luce operativam. intellectus nihil autem elevatur. intellectus autem elevatur ut vivat, et consequenter et si indigeat nova forma superaddita de se proxime virtute, remota tamen in illo virtus supponitur, quia alias non salvabitur ratio viventis, ut supra arguebamus.

Ad 3. test. dicat similitudinem tenere quo ad hoc, quod utrumque est alteri ratio vivendi, et charitas animæ, et anima corpori, non tamen tenere in omnibus, ita ut sicut anima est corpori 1. ratio vivendi, nullam vitam præsupponens, ita charitas sit 1. vitæ supernaturalis prius quo, quia alias non supponeret vitam radicalem per gratiam habitualem, quod falsum est; hoc est quia alias non est quia alias sicut

tulet quia alias nulla vita in mata supposita vivificat corpus, ita et charitas absque suppositione vite natalis anime posset vitam supnatalem prestare, quod est falsum.

Argr 3: Vt voluntas eleuet ad vitalit agendum per actum charitatis necessarium quod ad fam elevandam supponat cum virtute actiba ac proinde vt prius quo remotum: tradita hucusque deficiunt, ans ostenditur 1º. n suppositum Verbi vere humanitatis opat omnes actiones humanitatis, vt verum agens vitale et cum omni proprietate vivit nate hume operibus, et tamen supponit ad humanitatem sibi hypostatice vnitam cum vi actiba et media nec vt prius quo remotum opdnum humanitatis: ergo voluntas vt medio habitu eleuat ad vitalit agendum non est necessarium quod ab illo supponat cum virtute actiba mediata, nec vt prius quo remotum actualis dilectionis. = 2º: corpus vere vivit anime operibus, et tamen in illo ante ad animam non supponit aliqua remota actibitas nec vero prius quo remotum seu mediatum: ergo idem quod prius.

Resp. neco ans, ad 1. pbonem distinguo mai: vivit supnatalit id est per mum suppositi, concedo mai, per mum potentie aut nate viventis nego mai. et concessa min, nego conam: ratio autem discriminis habetur ex dictis. = ad 2. pbonem distinguo mai: vivit corpus anime operibus vt sup pontum constitutum per animam concedo mai. vt subtum per animam perfectibile nego mai, et concessa min, nego coam, n compontum constitutum viuens sed animam non post ad illam cum vita est radicali aut remota supponi sed 1º esse viuentis ab anima recipit, subtum autem eleuabile per animam fram ad altiore gradum vite non post per illam viuere nisi in aliquo esse vitali constitutum supponat, et consequenter in aliquo esse actibo saltem radicali aut remoto: vnde quod mata 1ª ante infrahonem anime nulla audit actibitate, non constituit per animam viuens, falsum non est dicere mata opat vitales opdones, et consequenter falso est enunciatur de 1ª mata, vero viuentis, scilicet solum id verificat de corpore sumpto per composito ex anima et corpore.

Argr 4º: esse prius quo viuendi supnatalit sequitur ad esse in actu supnatali; at voluntas ante habitum non est in actu supnatali: ergo ante habitum non est prius quo supnatalis vite, et consequenter nec dilectionis supnatalis. mai, in qua est difficultas, probatur vnumquodque opat in quantum est in actu: ergo vnumquodque opat natalit, in quantum est in actu natali, et supnatalit in quantum est in actu supnatali; sed opans constituit proprium quo opdonis: ergo esse prium quo opandi et viuendi supnatalit sequitur ad esse in actu supnatali.

Resp. mai. esse veram de prio quo proximo, non autem de prio quo

quo mediato et remoto, hoc autem supernaturalitatem nata actualitatem non petit, sed tantum elevabilitatem per formam supernaturalem dantem proximam potentiam ad actum supernaturalem. Unde ad maiorem probationem, quatenus distinctioni traditae potest obstare, concesso antecedente, distinguo consequens, si ratio est: unumquodque operatur supernaturaliter in quantum est in actu supernaturali, si in quantum reduplicante principium quo proximum supernaturaliter operandi concedo consequentiam, reduplicante principium quo remotum operandi supernaturaliter nego consequentiam; non ad istum modum operandi supernaturalem operationem sufficit elevabilitas per principium proximum supernaturale sufficiens et elevans intra spheram obedientialis potentiae elevabilis.

Opponeș 1°: quod materia prima est pura potentia in omni ordine non est principium quo est remotum alicuius operationis; sed voluntas est pura potentia in ordine supernaturali: ergo non est principium quo est remotum operationis supernaturalis. = 2°: non principium quo est remotum operationis supernaturalis debet illam continere in actu formali, aut eminentiali; sed voluntas vero sui nullo ex istis modis continet supernaturalem dilectionem ergo.

3°: non principium quo remotum perfectiori modo ad operationem concurrit quam principium quo proximum, ut constat in anima, et in potentiis proxime operativis, sed si voluntas vere sui entitatis negatur esse principium quo proximum supernaturalis dilectionis, neque esse poterit principium quo remotum. = 4°: quod neque respectu habitualis ~~dilectio~~ gratiae repugnat dispositio proxima naturalis, est repugnans ad illam per actum naturalem remote disponit: sed si repugnat entitati naturali proxime efficienti in supernaturales actus influere, est repugnabit influxus remotus. = Denique non principium quo remoto alicuius operationis debet principium proximum; sed voluntas est indebitus habitus, quod est principium quo proximum dilectionis supernaturalis ergo.

Ad 1. instantiam concessa maiore, et minore, nego consequentiam: non pura potentia in omni ordine non est elevabilis ut ipsa agat sed actuabilis ut ex illa et forma actuante resultet compositum agens, unde caret omni activitate tam proxima quam remota; quod autem est in actu in ordine naturali, et si in supernaturali sit in pura potentia, formaliter est elevabile per formam supernaturalem, ut agat vitaliter, ac proinde elevatur ut activum, quod absque activitate mediata non potest salvari. = Ad 2. dicat voluntatem vere sui continere actum supernaturalem in actu eminentiali remoto, ad quod non requirit esse supernaturalem in actu formaliter, sed sufficit esse in actu naturali elevabili per formam supernaturalem formaliter, a qua accipiat esse formale supernaturale. = Ad 3. distinguo maiorem: principium quo remotum radicale, id est radicans principium quo proximum concedo maiorem: principium quo remotum non radicale sed obedientiale nego maiorem, et concessa minore, nego consequentiam, vel distinguo consequens distinctione maioris: et responsio

dis-

tionis ē; n̄ prius quo remotum p radicione dat ēe effectiuē prio quo p-
ximo, illud quē sibi, vt radicanti subordinat, et ideo prialius ad opo-
nem concurrit, prius autē quo remotum obedentiale n̄ dat ēe effectiuē prio
quo pximo, s tantū passiuē sparat ad illud; Vnde n̄ sibi subordinat
prius quo pximum, ac pinde n̄ concurrit prialius ad supnatalem oponem. =

Ad 4. concesso ant. neg. coam, et roē discriminis, n̄ dispositio, n̄ i-
deo remota dicit, q. ē pximam ad causandam fram eleuet, s q. licet
roē sui ad talē fram disponat et cum illa connectat, n̄ tm̄ ē ad fram
inducendā sufficiens, s vlterior disp.o spectat, et q.a repugnat frē na-
tali supnatalem exigere, atque cū illa connecti, repugnat disp.o nata-
lis tā pxima, qm remota respū supnatalis frē, vis autē imm.e acti-
ba n̄ exercet roē sui influxum actibum in supnatalem actionem,
nisi reduplicatiuē vt eleuata p prius quo pximum, vt ade q.m pxima
virtutem ag.di, vnde roē sui n̄ connectit cū actu supnatali, neque illū
exposcit, ac pinde n̄ repugnat entitati natali hēre vim remotā, in su-
pnatales opones.

Ad vltimam dicat veram ēe maiorē de prio quo mediato
radicali, falsam autē de prio quo mediato obedientiali: Vnde min.
concessa, tantū colligit voluntatē n̄ ēe prius quo mediatū radicale di-
lectionis supnatalis, n̄ autē q. n̄ sit prius quo mediatū obedientiale
opatibum media eleuone p fram supnatalem.

S. dices: ēe prius quo remotē, s immediatē opatibum ēe ēe imm.e
causatibum prius pximi, et illo mediante in oponē influere: p n̄ stat
ēe prius quo immediatē opatibum, et n̄ ēe radicē prius quo pximē influen-
tis in oponem. = R.o verum ēe ant. de prio quo remoto radicatibo, n̄ autē
de prio quo mediato obedientiali, vt immed.a actibitas consistit in eo, q.
sit eleuabile ad agendū intra dnium essale spicatibum, et media fra
eleuante ad actū contentum intra ambitū sue actibitatis essalis, essa-
lisque coaptonis. Vnde huiusmi prius ad fram immediatē afficiente
sparat passiuē, et ad actū illa mediante eliciendū, sit prius quo
mediatē et remotē actibum. neque impossibile debet iudicari ad
fram eleuantē sparari passiuē, et actiuē ad oponem; sicut neque
in 3.ria sentā inconueniens iudicat, q. ad fram eleuantē recep-
tiuē sparet, sine actibitate vt quod, et ad oponem, tanqm agens
q. refferat. Denique (vt alia ommittam) contra vltimam p. 3.ii Arguit: fra
supnatalis medicans n̄ solū ē virtus, s etiā supnatalis pota; q. voluntas n̄ concur-
rit im-

vit immed. pote. ans, n pota opatiba, ide e q priu quo pximu opandi, vt expressè docet Angelicus Doctor 1. p. q. 41. art. 4. ad 3; s. fra sup natalis medians int. voluntate et dilectione e priu quo pximu opandi supnatalit. o. e supnatalis pota.

Ad neg. ans, ad pbonem nego mai. spes n que e priu quo pximum intionis, hitus natalis e priu quo pximum opnis natalis; qualitas ab intro fluida in qua auxiliu sufficiens sistit e priu quo pximum opnis supnatalis et tm neque spes nec hitus, neque qualitas ab intro fluida ss pote opatiba; n. sufficit ad roe pote ee priu quo pximum opandi, s. insup e narium ee priu quo ab intro pmanens, p q excludit qualitas fluida, n defectibe, s. exp agentis currens, p quod excludit spes, cum necessitate insupplebili, et indria ad bene l. male, p quod excludit hitus, et insup ad roe pote reqrit, q n solu sit priu quo pximum s. et quod immediatu opandi, et q charitati eleuanti voluntate n venit indria vt bene l. male, neque insupplebilitas neque ee quod immediatum dilectionis, ideo n pota s. hitus e.

S. oppones 1o: Et si gratia hitualis reqrat ad opandu cum necessitate insupplebili neque indrient se het ad bene l. male, nec sit opans, vt quod, stantum vt quo radicalit, q tm e radix facultatum pximaru supnatalis ordinis e nata ordinis supnatalis: e qmvis qualitates supnatales pxime opatiba illas cditiones n heant, q tm l. pria pxima qqo pat nata, erunt supnatales pote. 2o n esset possibilis supnatalis subexa creata suas heret potas, intu nempe et voluntate, et tm pote talis subxe cditiones illas n herent: e tales cditiones n. rie n. ss ad roe pote.

3o: n dato, q reqrat indria ad bene l. male, sufficit positiba ad bonu, et pmissiba ad malum; at charitas hac indria gaudet. e. mai.

R. n minus e de roe nate create defectibilitas, qm indria ad bonu et malum de roe pote, s. vt gratia sit nata creata sufficit defectibilitas pmissiba: e vt charitas sit pota, sufficit indria pmissiba in ordine ad malum: 4o n x.a Dth. 1. p. q. 41. art. 5. ad 1. pota n significat ipsam relone priu, s. id, q e priu, n qde vt agens dicit priu, s. sm id quo agens agit, dicit priu: fo ex mente Angelici preceptoris n petit ad roe pote vt quod ad opnem currere, s. sufficit q currat vt quo. = Demq n seqt ex nostra solut. n pbasse recte Dth. loco alleg. art. 4. dari in diuinis potam respu actuu notionalium; quens n admittimus. e q sequela, n discursus Dth. iste fuit, pota nihil aliud significat qm priu alicuius actus vnde cum Patrem intelligimus vt priu generonis, et Patrem et filium vt priu spironis, necesse e q Patri attribuamus

mus potam gener, et Patrem et filium potam spir; at si adrõe potẽ ñ sufficeret eẽ priũm quo spironis, s insup exigeret, q indifferent ad bene l. male seheret, l. q vt quod ad opone concurreret discursus iste ñ convinceret intentum, cũ hẽc requisita potẽ generatibe et spiratibe in divinis ñ spetant: ex nostra docta seqtur ñ pbasse D. Th. q intendebat pbare.

Ad 1. obiectione concesso anti, neg̃ do cõam; roõ autẽ discriminis petenda ẽ ex rerum diffonibus, q ex diffone natẽ ñ stat, q petat indria l. determinatõnem, s tantũ q sit priũ radicale opatiũm, et hoc saluat in gratia habituali, cõens sit q ei spetat roõ natẽ; roõ autẽ potẽ ñ consistit solũ in dare pximam facultatẽ ad actum, tum q aliás spẽs et qualitates fluidẽ potẽ essent; tum et q aliás ñ differrent ab habitu, et ideo, qmvis charitas det posse pximẽ opari supnatalit, q ñ gaudet dictis conditionibus ñ ẽ pota s habitus. = Ad 2. dicat, q sicut illa subxã foret, et in fonibus ñ ẽ pota, ita facultates illius forent et ñ forent potẽ. = Ad 3. neg̃ maior. ext, ita facultates illius forent et ñ forent potẽ. = Ad 3. neg̃ maior: inret, ita facultates illius forent ... dria ñ que sm ssba mali et repetit habitui ad maiorẽ pfectionem, constat ex solut. 2e obiectionis. = Ad 4. dicat, q pota neque in Deo neque in creaturis ẽ agens quod absolutẽ, hoc ẽ pmũ suppositi, q solum absolutẽ denoinat agens, potam vo creatam eẽ agens quod immediatẽ ñ excepta a coi potẽ create et increatẽ, s ex scepta potẽ create, eo q ab opone et a tro pducto realit distinguit, pota autẽ increata pductiba ad intra, q rot, ab actione et a tro pducto realit ẽ indista, ñ potest dici agens quod mediatum neque immediatum. = Ad vltimã obiectione dicat potam sumi dupliciter: 1o generalit, 2o put ẽ in genere qualitatis ab alys spebus dista: 1mo sumpta ide ẽ q priũm quo opandi; vnde ex eo q det in Deo priũm quo pducendi filium et Spiritum Sanctum recte concludit et potam in Deo, sumpta 2do ñ convertit cũ priõ quo opandi, s ẽ inferior ad illud; vnde negandã ẽ seq, ñ intentum D. Th. ñ erat pbare in Deo potam de gen qualitatis ab alijs spebus huius generis distam, s potam sumptam generalit put a relone distinguit, et hoc suo discursu evidenti illatione pbauit.

§. vltimus, Corollaria precedentis et superioris doctrine.

Ex dictis in discursu dubij colligo 1o. implicare creationẽ voluntẽ actũ charitatis elicere absque fra supnatali ipsam elevante intrinsecẽ, q prob roẽ D. Th. in pres. ñ ex opp. fieret actu eliciti eẽ et ñ eẽ bonum, et cõens meritorium et ñ meritorium; s hoc implicat. Ergo

ex implar volunt. actu charit. elicere absque fra ipsam elevante intrinsece. maj. in 1º n. que talis actus voluntius esset in roe voluntij, dein. n. foret voluntius; q. n. voluntiu e a prio intro cu cognit. finis, s. talis actus n. veniret voluntati ab intra: voluntius n. esset. min. pbat, implat actu pcedere ab intro agente n. hente pxima intra virt. ad illius elicientia, n. actualit. causatio prestinentia tan pximam, q. remotam effectus causati in prio causante supponit; s. vt pbavimus 2º n., voluntas n. het pximam virtute ex partialem adefficiendu actum charitatis, p assistentia tantu extram intra virtuosam n. post vltimu, cum fra extra nequeat intru effectum prestare: nisi a fra intra efficienti elevet, n. post actus charitatis illi sveniret ab intro, et coent. neque ee voluntius.

Infero 2º: eo ipso q. det volunt. actibitas immed. partialis partialit. causa, et in ordine ad dilectione supnatalem, coent. affirmandum e posse illum elicere de pota absoluta p auxilium extrum, extram l. assistentiam. q. probat: n. eo scesso nulla sdictio seq.: scedendu e de pota absoluta. p ans. implico, que adducit e, actu illum fore voluntium, q. e actus voluntatis, et n. voluntius, q. n. ab intro; at eo ipso q. volunt. det vis partialis immed. actiba, n. seq. voluntiu n. fore: nulla seq. implico. min. q. actus voluntiu e q. pcedit a prio intro cu cognit. finis; s. delectatio egrediens a voluntate, supp. auxilio extro sveniret volunt., et egrederet ab illa roe virtutis partialis intre et immediate: esset voluntius.

Seq. 3º: q. si vis actiba immed. volunt. scessa partialis sit partialitate effectus n. post voluntas auxilium extrum actum charit. elicere, ita vt diligens denoinet, ex de pota absoluta q. probo, n. vt voluntas ab actu charitatis denoinet diligens debet illum efficient causare totalit totalitate effectus, id e in oe pratu, in actu charitatis reptum; s. in senta afferente voluntate roe sui here vim partiale partialitate effectus n. stinet voluntas roe sui oe pratu actui charitatis sveniens, et alias roe extri auxilij prestinentiam intram negt. sortiri, cum fra extra intrum effectum nequeat prestare:

Denique infert, q. n. petit de pota absoluta elic. actu charitatis elevo p hitum, s. sufficit p auxilium ab intro fluidu, et ab hitu charitatis spe distum: q. probat 1º: n. roe auxilij ab intro transeuntis post voluntas stinei, pstinens in actu 1º pximo totum q. in actu charitatis repit: hitus n. reqrit de pota Dei absoluta = 2º: n. instante precepto dilectionis illud omittens, peccat, et coent

e po-

ē potens proximē elicere actum charitatis; at n̄ reddit potens in illo casu per hitum, alias hitus esset in eodem instanti cum peccato mortali: ergo fr̄a tunc dans posse ē auxilium ab intro fluidum.

Denique: n̄ voluntas affecta hitu charitatis, ut 4ᵒʳ, est eliciens actum intensionis, ut octo ē potens ad excessum actus quoad fluidum qualitatis: ergo ad totum actum potest obtineri potens per fluidam qualitatem. ans prob. n̄ voluntas eliciens actum in illa intensione ē potens in actu 2ᵒ ad illius elicientiam; sed n̄ reddit potens ad excessum intensionis ab hitu, ut a causa frali: ergo reddit potens voluntas ad excessum actus supra hitum per auxilium ab intro fluidum.

Et hec de hoc dubio.

Articulus 3ᵘˢ. Vtrum charitas sit virtus?

CC.ᵒ est affirmatiba.

Artic. 4ᵘˢ. Vtrum charitas sit virtus spiritualis?

Respondet D. Th. esse affirmatiba.

Artic. 5. Vtrum charitas sit vna virtus?

CC.ᵒ est affirmatiba.

Dubitatur 1ᵒ.

Quod sit obiectum formale charitatis?

In hoc dubio, tria sunt explorata a Thomistis: 1ᵐ obiectum charitatis est bonum, quod docuit D. Th. in presenti q. art. 4. et probatur. n̄ amoris obiectum ē bonum; charitas autem amor ē. = 2. est bonum diuinum, quod docuit D. Th. art. 4. et 5. et probatur. n̄ charitas ē virtus theologica, omnis autem theologica virtus erga Deum, ut obiectum versatur.

3ᵐ bonitatem diuinam non ut nobis bonam, sed ut bonam Deo, ipsique conuenientem esse charitatis obiectum, quod docuit D. Th. q. un. de char. art. 2. sup. q. 17. art. 6. et in presenti art. 5. et 6. et probatur. n̄ in hoc amor concupiscentie spiritualiter sumptus differt ab amore amicitie, quod ille trahit ad bonum, quatenus utile amanti, iste vero trahit ad bonum amici, prout illi conueniens est, et ex complacentia in illo; sed charitas autem amicitia est inter homines et Deum: ergo non trahit ad diuinam bonitatem, quatenus ut nobis conueniens est, sed ut est conueniens Deo,

amicabilit. p charit. dilecto.

Qm diuina bonitas multipliciter possit desumi, hinc nascit, thomistarum dissidium, et in varias diuidunt sententias: 1a docet obiectum formale charitatis esse bonitatem diuinam, ut eorum analogice diuinae essentiam, et diuinae participationem. hanc tenet Suarez in pres. disp. 1. sect. 3: tom. 1o in 3. p. mo disp. 42. sect. 3: lib. 3. de situ religionis cap. 9: Lorca in pres. sect. 3. disp. 24. no 4: Mag. Raphael de la torre inf. q. 81. art. 4. disp. unic. no 18. et 19.

2a Sententia docet bonitatem diuinam per essentiam, ut coalescentem ex omni perfectione diuina esse formale obiectum charitatis. hanc insinuare videt Caiet. in pres. q. art. 4. et Suarez. disp. 42. sect: et expresse tenet Victoria in pres. disp. 3. difficult. 1a.

3a docet bonitatem diuinam per essentiam pro transcendentia logica diuinae naturae, attributis et relationibus esse obiectum formale charitatis, ita ut Deus per charitatem diligi possit, quia sapiens, quia misericors, quia iustus, ratione bonitatis, quam attributa ista addunt ad diuinam essentiam, naturae diuinae ut distinctae ab attributis ratione bonitatis relatiue, et ratione omnium istarum perfectionum collectiue. ita Puente Hurtado disp. 228. pro se referens Scotum, Durandum, Gabrielem, Almaynum, et Capreolum. tenet etiam Granados trat. 3. de charit. trac. 4. disp. 1. et alii recentiores eandem sententiam sequuntur. = Veram sententiam tribus assertionibus explico.

1a Dico: obiectum formale primarium charitatis non est diuina bonitas, ut communis analogice bonitati diuinae per essentiam, et diuinae participationem. Ita omnes theologi prater supra ennumeratos. et ostendit 1o: nam D. Th. in pres. q. art. 4 bonum diuinum ut beatitudinis obiectum est obiectum formale charitatis, cuius doctrina vera et communis intelligentia est, id ipsum quod sub ratione veri est obiectum beatitudinis, sub ratione boni est obiectum charitatis; sed primarium et formale obiectum beatitudinis non est diuinum verbum abstrahens a diuina essentia, et participatione, sed diuinae per essentiam, omnium non creatura extra obiectum primarium beatit. est et ad secundarium pertinet. ut tenet omnium thomistarum sententia: ergo obiectum formale charitatis non est bonitas diuina analogice communis diuinae per essentiam et diuinae per participationem, sed bonitas per essentiam.

2o: ut non saluet D. Th. unitatem charitatis ut ad Deum et proximum diligendum se extendit non recurrit ad analogiam conuenientiam in aliquo praedicato Deo et proximo communi, a qua charitas suam speciem desumat, sed ad hoc quod charitas nihil in proximo diligit nisi Deum. ita inf. q. 25. per totam, quod hoc quod charitas non diligit proximus, nisi ratione Dei ita q. unic. de char. art. 4. ad finem corp. et ad 1. quod temporale, sicut proximus non diligit ratione sui, sed ratione eterni; ita in ad 10. quod creatum sicut proximus non ratione sui sed ratione increati diligibile; solut. ad 10. quod creatum sicut proximus non ratione sui ... quod finis ultimus, ratione cuius, ita in 3. ad Annibald. dist. 27. q. unic. art. 2. ad 2. quod finis ultimus, ratione cuius ista charitas ad alia se extendit, est obiectum charitatis, atque unicum; ita in pres. art. in corp. et pluribus aliis locis: at si formale obiectum charitatis non esset boni-

bonitas diu.ª p essam, s abstrahens a diuª p essam, et diuª p participatione, vt D. Th. vnitatem charitatis saluaret n ad vnitatem bonitatis increatæ, quæ sit roo diligendi creaturam, s ad vnitatem illius rois analogice in roe obti recurreret et recurrere deberet: g xª D. Th. n roo illa analogice cois, s bonitas diuª p essam e frale obtum charitatis.

Probat min, 1º: n q do duo in aliqua roe coi conveniunt, q mvis conuenientia analoga sit, et illorum alterius sit priale, nullus tn, e alteri roo sui, s roo vtrique cois, vt cstat in ente, q d spicat metaphysicam, vt commune p analogiam subæ et accidenti; et tn q mvis suba priale obtum sit, n e roo, qua metaphysica accidens ctemplat: g si obtus frale et primarium charitatis esset bonitas diuª Deo et proximo analogice cois, n esset diuª bonitas roo, qua proximus a charitate attingeret, s bonitas illa cois, et coent ad vnitatem illius deberet D. Th. recurrere, vt vnitatem charitatis saluaret.

2º p minor, n vnitas potest l. hitus n ex vnit obti prialis s ex vnitate obti fralis primarij debet pbari: g si primarium et frale obtum charitatis esset bonitas diuina, create et increatæ cois, vnitas charitatis spica pbanda n esset ex vnit bonitatis diuinæ p essam, quæ esset priale obtum, s ex vnitate alterius rois analogice cois.

3º prialit pbat DD: n charitas nostra e fralis participatio charitatis, qua Deus se ipsum diligit; at charitas Dei n het p frali obto bonitatem diuinam, Deo et creaturis analogice coem, s bonitatem diuinam p essam: g charitas creata n het p obto frali bonitatem diuinam, create et increatæ coem, s tantum bonitatem increatam. maior e certa; min. docet Suarez vt vidimus art. 1. dub. vnic. § 4. coa autem obstendit 1º: q a n quæ lumen gliæ e fralis participatio luminis intialis diuini n spicati a creaturis, s ab essa diuina so ... bonam coam infert lumen gliæ creaturæ n a creaturis, s ab essa diuina suam spicationem desumere: g idem discursus tenet in charit. creata.

2º: n ideo oppositi authores spicatibum charitatis in illa roe coi analogice cstituunt, vt saluent p charitatem amicabiliter proximum diligi; s admisso charitatem increatam a bonit diuina p essam spicari, hoc n arius nec vm charitas increata sit vere amicitia, n solum respu Dei, s etiam respu nostri: g si increata charitas n het p obto frali bonitatem Deo et creaturis coem, s solum bonitatem diuinam, charitas autem creata p frali obto hebit solam diuinam bonitatem.

Denique pbat DD: Etenim virtus Theologica ideo primario dicit talis, q het p obto Deum, q talis de frali obto e nario dicendum, imo n solum de frali quæ, s etiam de frali quod, alias religio Theologica virtus esset, cum in multorum senta obtum frale quo religionis sit excellentia diuina; at charitas e virtus Theologica, et int oes præcipua: g frale obtum

tum illius ē bonitas increata, et n̄ bonitas div.ᵃ creatę et increatę analogicè com.

Sed dices: ad r̄oē virtutis Theologicę sufficere q̄ habeat Deum p obiecto priali, n̄ autē requiri q̄ aliq.d increatum sit formale et primarium illius obiectum.

Sed c.a 1º: denominatione virtutis Theologicę sumi ab obiecto specificante; s.d obiectum virtutis specificans n̄ ē obiectum priale, s.d primarium et formale: ḡ ad r̄oē virtutis Theologicę n̄ sufficit q̄ obiectum priale sit Deus, s.d requirit q̄ aliq.d increatum sit obiectum primarium et formale.

2º c.a q̄namque fides Theologica virtus ē, obiectum formale eius ē Iª veritas increata in dicendo, seu divina et increata authoritas, n̄ autē veritas aut authoritas div.ᵃ com. divinę p essam et divinę p participationem; et q.a spes ē virtus Theologica obiectum formale illius ē pot.ᵃ increata auxilians, n̄ autē pot.ᵃ auxilians Deo et creaturis com.: ḡ idipsum dicendum ē.

3º c.a q.a alias sequeret fidem et spem in linea virtutis Theologicę eē prestantiores charitate; coens ē in linea morali hereticum, et in linea phisica, c.a frequentem Theologorum sententiam: ē. pbat seq.ᵃ Etenim pfectio virtutum sumit ex pfectione obiecti specificantis; at si obiectum formale charitatis esset abstrahens a creato et increato obiectum formale fidei, et poste q̄ increatum formale obiectum charitatis excederet, et obiectum spei: ḡ charitas n̄ esset prestantissima virtutum, s.d inferior fide et spe.

Denique tradita solutio reiicit: Etenim ex illa sequeret religionem excedere charitatem; coens absurdum ē: ē. pr seq.ᵃ r̄oē proxime facta. virtutum nque pfectio sumit ex pfectione obiecti specificantis, at si obiectum formale charitatis esset bonitas creatę et increatę com., obiectum formale religionis formale charitatis obiectum excederet, cum obiectum formale religionis sit increata excellentia, ut plures pbabiliter docent: ḡ n̄ solum priale obiectum, s.d etiam obiectum formale et primarium charitatis ē bonitas increata.

C.a istam Nē.s Arguit 1º ex D.Th. in 3. dist. 27. q. 2. art. 4. quest.ˡᵃ 2. in corp. ubi expresse docet bonum divinum comm. sm rem, et spialem sm r̄oē eē proprium et formale obiectum charitatis; at si obiectum charitatis esset bonitas p essam divinam n̄ esset illius obiectum coē sm rem, et solum spiale sm r̄oē obiecti, cum bonitas p essam divina et in eē rei sit bonitas spialis: ḡ obiectum formale charitatis n̄ ē bonitas p essam div.ᵃ, s.d abstrahens a div.ᵃ p essam, et divina participatione.

Et augeт difficultas: n si obiectum formale charitatis esset bonitas divina p essam, ut pbaret eē spialem virtutem n̄ esset n̄aria illa distinctio metaphorica, ad quam D.Th. recurrit nempe specialitatis in eē specificantis, et spialitatis in essendo; at hoc dicendum n̄ ē, cum ad illam distinctionem

recurr-

recurrat D. Th. vt saluet charitatem esse spialem virtutem: ergo obiectum eius formale non est bonitas per essentiam diuina. Probatur maior, bonitas diuina per essentiam non solum est spialis in ratione obiecti, sed etiam in ratione entis, cum non sit communis in essendo obiectum ceterarum virtutum: ergo si obiectum esset formale charitatis ad saluandum esse virtutem spialem necessarius non esset recursus ad illam distinctionem spialitatis in ratione obiecti specificantis, et non in ratione entis, cum sub vtraque ratione esset obiectum spiale.

Respondetur explicando D. Th. et distinguendo maiorem: bonum diuinum commune secundum rem per rationem in obliquo est obiectum charitatis, concedo maiorem, commune secundum rem per formalem conuenientiam et rationem in recto, vt supra de inferioribus nego maiorem; et sub eadem distinctione minorem nego consequentiam. Nam licet bonitas per essentiam diuina sit spialis in esse rei spialitate opposita communitati rei per conuenientiam formalem, et rationem de creaturis in recto, non tamen est spialis per exclusionem communitatis secundum participationem formalem et rationem in obliquo, nam sic diuina bonitas communicatur gratiae, cum gratia sit formalis participatio naturae diuinae, et de illa Dei natura in obliquo praedicetur.

Ad confirmationem distinguo maiorem: non esset necessaria illa distinctio simpliciter, concedo maiorem, ad maiorem claritatem et doctam explicationem nego maiorem; et sub eadem distinctione minoris, nego consequentiam; ad maiorem huius probationem dicat, quod licet bonitas per essentiam diuina non sit communis in essendo obiectum aliarum virtutum, per conuenientiam formalem, et directam rationem, est tamen communis in essendo per participationem et rationem in obliquo, et quia communitas ista poterat obstare spialitati obiectiuae requisitae ad spialitatem virtutis, vt hoc excluderet D. Th. ad spialitatem bonitatis diuinae in ratione specificantis recurrit.

Arguitur 2º: bonitas supernaturalis diuina creatae et increatae communis est potens specificare aliquem vnum habitum per se infusum; atqui non aliud, quam habitum charitatis, sed obiectum formale charitatis est huiusmodi bonitas, et non diuina per essentiam. Maior ostenditur 1º: nam si non posset, maxime esset ob defectum vnitatis; at ex isto capite non repugnat, ad vnitatem namque specificam habitus sufficit analoga vnitas in obiecto, vt constat in ente analogice vno, et specificante habitum metaphysicae, quae est vnus specie athomè: ergo bonitas diuina secundum communitatem praedictam est potens specificare aliquem vnam virtutem.

2º: nam obiectum potens specificare actum supernaturalem honestum, potest et vnam virtutem specificare, cum ad priorem actum supernaturalem eliciendum sit possibilis supernaturalis virtus ab actu immediate specificata, et ab obiecto mediate; sed bonitas diuina est potens vt quo trahere actum supernaturalem specie vnum, cum vt sic sit diligibilis, et conueniat illum posse specificare, nam obiectum quo trahens est obiectum specificans: ergo etiam est potens aliquem vnum habitum specificare,

bilis supernaturalis, ut quo trahere, ac proinde illum spicare possit.

Huic argumento Respondi potest ex dictis quorundam Recentiorum 1.2. q. 18. art. 2. asserentium voluntatem vivendi honeste naturaliter in coelicis ab habitu virtutis innominatae, concessa maiori negando minorem, si praefatigo actus supernaturalis est elicitus a quadam virtute supernaturali innominata.

Caeterum haec solutio substinenda non est, et reiicitur 1°. nam ad virtutem innominatam recurrere, est fugere ad virtutem incognitam, et innominatam, et consequenter propriam ignorantiam fateri, et argumentum non solvere. = 2°: quia hoc admisso, necessario erunt plures aliae virtutes innominatae, ad attingendas formaliter plures rationes obiectivas, communes aliquibus virtutibus, quae ut ab aliis distinguunt; verbi gratia obiecta iustitiae commutativae, distributivae et legalis conveniunt inter se in ratione iusti abstrahentis a iusto commutativo, distributivo, et legali; et consequenter pro hac ratione attingenda, constituenda erit virtus innominata supernaturalis: obiecta etiam virtutum theologicarum inter se in aliqua ratione conveniunt, pro qua ratione formaliter attingenda constituenda erit supernaturalis virtus innominata, et sic de aliis convenientiis factibilibus inter obiecta virtutum; hoc autem nullus theologorum dixit: ergo reiicienda est illa virtus innominata.

3°: quia ad virtutem istam innominatam recurrere est dicere quod D. Th. et omnes theologi huius virtutis non meminerunt, nomen ei non imposuerunt, nec illius indagarunt naturam. = 4°. quia haec virtus 1. est superior charitate. 1. est illa in perfectione inferior: neutrum potest dici: ergo minor. probatur 1. p. constat, tum, quia charitatem saltem in genere moris virtutes omnes de facto existentes excedere, est certum de fide: tum etiam, quia mirum esset omnes theologos charitatis naturam indagasse, et virtutem charitate superiorem, innominatam, incognitam et intactam reliquisse.

Pro 2. p. probatur 1°: quia virtus charitate inferior non potest esse amicitia cum Deo, alias de facto daremus duplicem cum Deo supernaturalem amicitiam, theologicam unam et aliam moralem theologica amicitia inferiorem. probatur sequela, nam ratione illius innominatae virtutis inferioris charitate, possemus Deum diligere amicabiliter: ergo daret duplex amicitia supernaturalis cum Deo, una theologica, et moralis alia, illa inferior.

2° probatur: quia virtus charitate inferior non potest Deum super omnia diligere; at per illam virtutem innominatam (si daretur), Deum super omnia diligere valebimus: ergo charitate inferior, non est. minor in qua est difficultas probatur: omnis n. habitus seu potentia attingere valet ea, quae sub ratione formali obiectiva continentur: at Deus ut summe diligibilis continetur sub ratione bonitatis divinae, creatae et increatae communis: ergo virtus illa pro obiecto formali habens bonitatem divinam, sub ista consideratione poterit Deum super omnia diligere.

Denique reÿcit illa solutio: n seq.^{a} ex ea dari defacto virtute innominatam hente roe frali obtiba diuinam bonitate, vt coe bonitati Dei, vt e conveniens ipsi et vt e nobis conveniens; coens e falsum: seq.^a manifeste cstat; n ideo admittit virtus illa innominata, q dat bonitas diuina abstrahens a creata et increata spialem actus volunt.^s attinoibilis, dat roe obtiba cuius obto charitatis et obto spei: erit spialem actum volunt.^s attingibilis, et coent cstituenda erit virtus aliqua innominata hens frali obto illa roe coem. falsitas aute coentis n si illa virtus admittit, poterit elicere actus spei et charitatis: superflue erunt charitas et spes. seq. bonitas diuina, quatenus conveniens Deo, et vt e conveniens nobis cnet sub roe frali obtiba inspecta ab illa virt.^e: poterit illam diligi bonitas diuina, quatenus conveniens Deo, et vt e nobis conveniens, et coent actus charit.^s et spei a predicta virtute elicient. Vnde pretmissa hac solut. ad argutu R. q hic hitus ad sui spicionem n petant in obtis vni vocu vnitate, n tm tantam in illis amplitudinem admittunt, quantu pmittunt pote, cum que maxima amplitudo, que in suis obtis pmittit a potis sit illa, que ad Deu et creat.^a extendit coens sit q pratum Deo et creaturis coe n possit spicare hitu vnius virtutis.

Et ex his ad 1. pbonem cstat solutio, nec obstat hitu exponi metaphe ab ente, q e Deo et creaturis coe, n hoc expositio e sub spiali abstractione, nempe n phisica mata, que qde abstractio n e obtis cois, et ideo n extendit ad oia cideranda sub roibus fralibus. eo aute q virtus aliqua infusa spicaret a bonitate diu.^a create et increate coi oe talem bonitatem posset sm peculiares roes attingere, q in illis inveniret dicta bonitas illa p vt spicans virtutem, et coent amplitudine ppria potaru gaudere.

Ad 2. pbonem nego mai: n ad bonu vt sic post actus vnius spe trari, et tm n e dabilis hitus spice vnius respiciens bonu vt sic; alias talis hitus adequaret volunt.^m posset que ad oe bonu, tam natale, qm supnatale trari; roo aute discriminis int actu et hitum e: n hitus eo ipso q roe aliqm coe attingat fralit, et ab illa spicet post extendi ad oe, q sub illa roe cstinet, ac pinde si respu boni vt sic vnius hitus daret, oia sub roe illa cstenta a tali hitu possent attingi, que roo in actu n militat, et simillit si respu bonit.^s diuine create et increate cois daret vnus hitus supnatalis posset roe illius bonitatem increatam et creatam sm pprias roes attingere, q vnus hitus prestare n post ob rationes assignatas, et in sup. q vnus hitus fidei n post diui-

diuinu et humanum atting. sub roe soi, nec vnus hitus spei, et conct neque vnus hitus charitatis bonitatem abstrahentem a creata et increata post respicere.

Denique Arguit: hitu charitatis n solu diligimus Deum, et proximum ppt Deum, sed et diligimus proximu roe ppriæ bonitatis, alias ab proximu sic diligendu charitas spriè dicta à charit Theologica foret constituenda; at nisi obtu frale charitatis sit diuina bonitas creatæ et increatæ cois n poterit hitus charitatis ad proximu roe bonitatis supnaturalis creatæ diligendu extendi, nullus n. hitus post suu obtu spcificum excedere: g obtu frale charitatis e diuina bonitas creatæ et increatæ analogice cois = huic arguto dubio seqti occurremus.

2a Nto: bonitas diuina Logice transcendens oes Dei pfect. n e frale charitatis obtum. g 1o: n illa Dei bonitas e frale obtu charitatis quæ Deum constituit in roe vltimi finis, cum Deus sit frale charitatis obtum, Vt vltimus finis e, vt docet D. Th. in hoc art; at bonitas Deum constituens in roe vltimi finis n e cois, p logam transcendentia oi pfectioni diuinæ, alias sicut bonitas virtualit in attributis multiplicat, et in relonibus realit, cu pbabili senta, ita roe vltimi finis virtualit multiplicaret in attributis, et in relonibus realit, q e inconveniens qm multiplicare in Deo realit aut virtualit roe fini prij: g bonitas cois p logam transcendentia oi pfectioni diuinæ n e frale obtum charitatis.

2o pto: n bonitas diuina specians charitate n solu fralit e una, Veru et virtualit, alias D. Th. pbans art. 5. vnitate charitatis ex vnitate bonitatis diuinæ, n omnino exacte id pbaret, cu virtualis obtiba diuersitas sufficiens sit ad distione hitu; at si bonitas illa esset frale charitatis obtum n esset virtualit vna: g obtu frale charitatis illa bonitas n e.

3o pbat: n si bonitas diuina in illa conside-rone esset frale obtu charitatis bonitas diuina Vera roe illius, q addit ad essam diuinam constitueret in roe obti charitatis sup oia diligibilis, consequens e falsum: g. min. in qua e difficultas, obstendit 1o: n diuina bonitas roe supadditi ad essam n e sanctitas infinita fralit, s solu roe essæ, vt suppono cum Veriori senta de qua 3. p. q. 7. art. 1., sed id ipsu q e sufficiens constituere obtu diligibile sup oia p charitate e ad sanctificandu fralit sufficiens, cum eè sanctu fralit sit eè obtum sequu diuinæ dilectionis simpr: g voluntas diuina roe illius, q addit ad essam, et idem e de quovis alio attributo, n e sufficiens Deum constituere obtu charitatis a se ipso, nec a nobis diligibile.

2° pbat illa minor: n si bonitas diu.a roe illius q addit ad essam esset frale obtum charitatis, qua nos diligimus Deum, l. qua Deus se ipsum diligit, particip.o fralis creata bonitatis diuinę, scet charitas roe sui nos ostitueret obtu zoruz diuinę dilectionis simp.r; coens e falsum: g. falsitas coentis ostat, ex eo q alias charitas roe sui esset sanctitas fralis. seq.a aute manifeste p.r, q.a nque nata Dei, vt ab attributis dista ipsum ostituit obtu dilectionis amicabilis fralis particip.o natę diuinę, nempe gratia habitualis, nos ostituit obtu zoruz diuinę dilectionis amicabilis simp.r: g si bonitas diu.a roe illius q addit ad essam diuinam ostituit obtu dilectionis amicabilis simplicit, charitas creata, quę e fralis particip.o bonitatis diuinę nos roe sui ostitueret obtum dilectionis simp.r amicabilis.

4° pbat n.o: n bonitas diu.a des Dei pfectiones transcendens seqt ad ens diuinu coe p transcendentia attributis et natę: g si huiusmodi bonitas esset frale obtu charitatis ostitueret ens diuinu transcendens in roe obti amicabilit diligibilis. p.t coa, q.a nque in senta aliquoru Theologorum ens diuinu transcendens e frale obtum intus diuini e in eoruz senta obtum primariu, roe sui 1° intibile a Deo: g si bonitas consequuta ad ens diuinu transcendens e frale obtu charitatis, ens diuinu transcendens erit obtu prim.o amicabilit diligibile; coens e falsum: g falsum est e bonitate transcendentem ee frale obtum charitatis. falsitas coentis p.r, soluz: n. supp.tu intialis natę e amicabilit diligibile in oiu Theologorum et Philosophorum senta; p ens diuinu transcendens n e fralit suppositu natę intialis, alias sicut ens diuinu virtualit multiplicat in attributis, ita supp.tu intialis natę virtualit in illis multiplicaret: g ens diuinu transcendens n e roe sui amicabilit diligibile.

Denique p.r 2.o ad hoc o Granado, cui placuit senta opposita, vt n. fatet ostrov.a 3. de charit. trac. 5. disp. 2. n.o 3. peculiares bonitates relatiuę, quas diuinę psonalitates supaddunt ad essam n si frale obtu charitatis, s ptinent ad oplementu illius, q.a eo mo oparant ad obtu frale charitatis, quo oparant ad Deum ad quem n ostitutiue, s ompletiue sehent: at bonitates, quas attributa supaddunt ad essam n oparant ostitutiue ad Deum, s ostitutam Dei nata metaphe supponunt, et ad ipsam oseqount: g vt coent predictus author loquat fateri debet n ee obtu frale charit, s oplementu, l. pprietas illius.

Arguit

Arguit 1.º c.ª istam conc.em: bonitas vltimi finis est frale obtum charitatis; sed bonitas peculiaris attributorum Dei superaddita ad essam est bonitas vltimi finis, ergo est frale charitatis obtum. min. obstendit 1.º: etenim bonitas attributi n est bonitas medij nec finis intermedij, cum vtrumque dicat imperfectionem: ergo est bonitas vltimi finis. 2.º nam ille est finis vltimus, ad quem oia possunt ordinari, et ipse ad nihil aliud se distum ordinari potest; at bonitas, V.g. sapie diuine ad nihil a se distum potest ordinari, et oia possunt ordinari ad ipsam: ergo est bonitas vltimi finis. 3.º nam bonitas diligibilis super oia honeste est bonitas vltimi; sed bonitas V.g. sapie diuine est diligibilis super oia honeste: ergo est roe sui bonitas vltimi finis.

Resp. nego mim. logdo de bonitate finis vltimi constitutiue: ad 1. probonem distinguo ans, n est bonitas finis realiter intermedij, conc.do, nego ans, intermedij virtualiter nego ans, et coam; quia vt esset fraliter bonitas vltimi finis debebat nec realiter nec virtualiter esse propter aliud; bonitas autem peculiaris attributorum, et si realiter n sit propter aliud, hoc n. dicit imperfectionem, virtualiter est propter natam diuinam, quod imperfectio n est, sicut nec est imperfectio quod a nata diuina virtualiter dimanent.

Ad 2. distinguo mai: nec fraliter nec virtualiter, conc.do mai: tantum fraliter nego mai: et sub eadem distione minoris nego coam: quia licet bonitas, V.g. sapie n sit realiter ordinabilis ad aliud, virtualiter tn ad aliud ordinat, et propter aliud est, nempe natam diuinam, que est attributorum radix, et iste 2.us modus ordinonis, licet n obstet, quominus bonitas peculiaris sapie realiter sit vltimi finis, obstat tn, vt sit bonitas vltimi finis fraliter.

Ad 3. distinguo mai: super oia tam realiter quam virtualiter ordinabilia ad finem conc.do mai: super oia realiter ordinabilia solum nego mai: et sub eadem distione min.is nego coam: quia bonitas peculiaris sapie et si possit honeste diligi super oia creata, que sunt realiter ordinabilia ad finem, n tm potest diligi super oia attributa, que virtualiter sunt propter finem, scilicet propter natam diuinam, cuius proprietates sunt.

Arguit 2.º: nam potest Deus amari roe omnipote sm bonitatem quam superaddit ad diuinam natam; at predictus amor a charit.e elicit, et habet pro motibus bonitatem spialem attributi omnipote: ergo obtum frale et motibum charit.is est bonitas cois attributis et nate. illatio est legitima, mai. probatur a fortiori, nam potest iustus amari propter inherentem iustitiam, vt constat 1.º, nam potest pulchrum roe pulchritudinis: ergo et Deus roe omnipote sm bonitatem, quam addit ad ipsam.

2.º nam

2°: n omnipotã roē illius, q̃ quod á divina natã distinguit ēbona, et coēns bonitate virtualit distã à bonitate natē: q̃ꝯstituit Deum amabilem roē sui amare distõ ab amare natē diuinę, bonit³ namque sequit amabilitas, et distam bonit³ amabilitas distã. min. p 2. p. ē certa, motibum namque frale ē id, roē cuius obtum amorem trat, roē aute obtiba fralis trandi amorę, quo Deus amat, q̃ omnipotens omnipotã ē: q̃ ē frale motibum.

Pro 1. autem p̃te obstendit 1°: n ille actus ē alicuius virtutis theologicę cum hēat p obtõ frali aliq̃m pfectionę diuinam, nec obstat attributalem ēē, n fides ē virtus theologica, cuius frale obtu n ē deitas, s veracitas Dei, quę attributu ē diuinitatis; at n ē actus fidei, cum hęc ad intum spectet, actus autę ille sit actus voluntatis, nec ē actus spei, hęc namque hēt p obtõ Deum, quatenus bonus ē nobis, actus autę ille trat ad Deum pp̃t ipsum: q̃ ē actus charitatis, nisi velimus, plures q̃m tres ēē virtutes theologicas. = 2° pr, n actus ille ē amicitię supnatalis ad Deum, q̃a trat ad Deum pp̃t ipsum, et ex ꝯplacentia in ipso; at respu Dei n dat alia supnatalis amicitia: q̃ ē actus charitatis.

Rñ. post ad argm 1°: neg° mai: ñ. n. oē bonu amabile ē, nec oīs bonitas fundat roē sui pximam amabilit³, vt ꝯstat ex D.Th. 1. p. q. 19. art. 6. ad 2. vnde eþ si omnipotã roē sui addat supra essam bonit³ n seqt addere amabilitatę, nec q̃ roē sui amabilis sit, s solum q̃ sit amabilis roē inclusi, sict roē essę, q̃m transcendentalit claudere docuimus trac. de Trin. q. 28. dub. 2.

Ad 1. pb³ mai: ꝯcesso ant: nego ꝯam, n iustitia inhęrens hoi et illius pulchritudo hent roē sui bonitates creatas á subtõ distas, cuque amabilitas creat seqat bonit³ creatam, coens fit q̃ predicta accidentia sint roē sui amabilia; omnipotã vº et si roē sui bonitatem addat ad essam, n tm addit increatam bonitatem, n roē increati n multiplicat virtualit in attributis, sicut nec realit in relonibus: cumque amabilitas diuª bonitatę increatam sequat fit coens q̃ omnipotã roē illius, q̃ addit ad essam n sit amabilis, s solu roē essę p q̃m ꝯstituit fralit in roē increati.

Et ex his ad 2. pbnem ꝯcesso ant, nego ꝯam: q̃a amabilitas diuª n seqt q̃mlibet bonitatem. s solum bonitatem increatam, licet autę bonitas omnipotę distã sit virtualit a bonitę essę, roē tm increati omnipotę ꝯveniens, n ē a roē increati diuinę essę distã, et ideó n addit amabilitatę distam, et si addat distam bonitatem. Dices:

Si dicet: eo ipso q omnipotã roe sui addat bonitã ad essam, addit roe sui convenientiã ad Deum, cuius e omnipotã; sed convenientiam sequi amabilitas: q addit amabilitatẽ. = Neg amabilitatem n consequi qmlibet convenientiam, s convenientiam capacem proxime exe, et q omnipotã n existit nec e capax proxime existendi roe supadditi ad essam, s tantum roe esse, coens fit q licet possit omnipotã amari, n possit amari roe sui, nec p actum distum ab amore esse, s tantũ roe esse, et p eundem amorem, sicut licet possit existere, n tm e potens proxime existere roe sui, s roe esse, nec p exãm diversam, s p eamdẽ qua existit essã.

§. 2. Ri post neg mai: n licet oĩs bonitas sit amabilis tractibe, n tm oĩs bonitas e amabilis motibe, sicut oĩs veritas e tractibe intibilis, n tm oĩs e intelligibilis motibe, plures .n. docent divinas relões addere ad essẽ veritatem, et tm veritas relonis et si tractibe intibilis sit, n tm e roe sui intibilis motibe, nec ab intu divino, nec ab intu beati, nec ab intu viatoris, cum á Deo et beatis videat roe essẽ unitẽ p mũ spei, et á viatore intelligat roe divini testimonij, et veritatis divinẽ; Deus eẽ ut bonus nobis, qualit spicat spem roe bonitatis suẽ solum e tractibe amabilis, n autẽ motibe, cum motibus ad sperandũ sit omnipotã auxilians in sentã Theologorum probabili: Unde ex eo q omnipotã roe sui addat bonitatem ad essam, n sequi q roe sui sit amabilis motibe s tantũ tractibe, n cum divĩ essã sit infinita in roe motibi, continens que amabilitatem oiũ attributorũ e illis roo motiba, ut ament: sicut q e infinita in roe prij existendi e illis roo existendi: unde sicuti ob hanc caã, qmvis attributa existant, n existunt roe sui s tantũ roe essẽ, ita qmvis ament n movent roe sui, s roe essẽ inclusẽ.

§. 3.° Ri post: de roe concedo mai. distinguo min: sicut ille actus á charit primario nego min. secundo concedo min. et nego coam: ex eo q ille actus á bonitate omnipotẽ moveat, et á charite eliciat n sequi bonitatem transcendentem eẽ motibus et spicatibus charit sumptẽ prius, s solum actus secundo elicitus á charit, n spico hic dus e ab illo, q spicat actum primarium, n v° ab illo, q spicat actum secundarium.

Ratio autem, cur actus iste secundo eliciat á charitate absque indigentia hitus disti e, n victa difficultate, quẽ e in complacentia natẽ n manet difficultas in potijs seu attributis, quẽ talem consequunt natã; unde nobis hitus nãrius n e; roo autẽ cur

actus

actus ille non primo, sed secundo spectet ad charitatem est, quia nempe prima charitatis tendentia est ad Deum sub ratione ultimi finis, unde cum bonitas, quae ad omnipotentiam ratione sui addit ad divinam naturam non sit formaliter constitutiva Dei in ratione ultimi finis, sed tantum affectio et proprietas illius, consequens fit quod charitas non primo, sed secundo inclinet in actum habentem pro motivo bonitatem omnipotentiae divinae, seu cuiusvis alterius attributi.

Et denique quomodo possit charitas adeoque specificata a bonitate naturae divinae extendi secundo ad actum habentem pro motivo bonitatem attributi, cum nullus habitus seu potentia possit ultra suum specificativum extendi dub. sequenti explicabitur, et breviter ideo est, quia motivum specificans habitum non est necessarium quod per actus secundarios attingatur in recto et formaliter, sed sufficit attingi virtualiter et in obliquo. quia ergo natura Dei specificans habitum charitatis in obliquo saltem attingitur per actum specificatum a bonitate attributi, consequens fit quod possit habitus a bonitate naturae adaequate specificatus ad secundo eliciendum predictum actum extendi.

3o Dico: obiectum formale charitatis non est integritas Dei ut coalescens collective ex omni perfectione divina, sed bonitas solius naturae Dei, ut ab attributis virtualiter distinctae. Haec dico. sequitur ex precedenti, et in 1a quod integritas divina sic sumpta non sit motivum necessarium ad elicientiam actus charitatis, probatur. Etenim natura Dei ut ab attributis distincta est ratione sui ad actum charitatis movere: ergo collectio omnis perfectionis divinae non est necessarium motivum pro actu charitatis eliciendo. consequentia est evidens, nam si omnis divinae perfectionis collectio esset necessaria pro motivo ad dilectionem amicabilem Dei, non ingrediente formaliter omni divina perfectione, in motivo dilectionis, non posset subsistere dilectio amicabilis Dei. antecedens autem probatur 1o: nam motivum dilectionis est divina bonitas ut Deum constituens in ratione ultimi finis; sed bonitas naturae divinae ut ab attributis distinctae, Deum constituit in ratione ultimi finis, cum ratione illius omnia ad Deum ordinentur formali et virtuali ordinatione: ergo bonitas naturae divinae ratione sui, ut ab attributis distincta est sufficiens motivum charitatis. =

2o quia natura divina est bonum infinitum in propria linea formaliter, et in omni virtualiter; sed bonitas sic infinita est sufficiens motivum dilectionis Dei super omnia: ergo. = 3o. nam participatio sola naturae divinae ut distinctae ab attributis constituit sufficienter iustos in ratione obiecti dilectionis divinae simpliciter amicabilis: ergo natura ipsa Dei ratione sui,

ut ab

vt ab attributis distincta constituit Deum in ratione obti diligibilis dilectione amicabili fralit, et simplicit. = 4°. n dilectio natę diuinę est dilectio pfectissima ppt ipsam, cum sit id ppt quod Deus metaphisicè constituit primario; at dilectio amicabilis est dilectio obti ppter ipsum; g° dilectio hers g motibo ipsam natam diuinam pvt distaz ab attributis ē dilectio pfectissimè amicabilis, et consequent sola natura diuina vt distincta ab attributis est sufficiens charitatis motibum. = Denique, n si p impossibile diuina nata maneret sine oi alia pfectione attributali posset Deus ratione illius diligi supnatalit: g nata ratione sui, vt distincta ab attributis est sufficiens dilect et charit motibū.

Quod autē phisica integritas Dei ex omni diua pfectione coalescens, n possit esse frale charitatis motibum, s solū diua nata, quę ē veluti pars illius integritatis pbat 1°: n illa diuina bonitas est motibum seu frale obtū charitatis, p qm Deus fralit cstituit in ratione vltimi finis; s sola bonitas diuina Deum cstituit fralit in ratione vltimi finis, n autē attributorum bonitas: g frale obtū charitatis n est bonitas diuina, pro vt ex attributis et nata coalescit, s sola bonitas diuinę natę pvt ab attributis virtualit distę. = 2° p: bonitas, quę roē sui sumpta seorsim, l. negt eē charitatis motibum, l. solum pōt ad secundariū actum charitatis movere, negt p vt adiuncta alteri esse roē sui motibum primariū actus, et coēnt nec hius charitatis; s bonitas attributi diuini sumpta seorsū á bonitate natę, n potest ratione sui ad primariū actū charitatis movere, vt frale obiectū, vt cc. precedenti pbauimus: g° negt simul sumpta cum nata diuina esse ratione sui frale obtū seu motibū charitatis.

Denique pbat: si namque ob roē aliqm bonitas diuina sic sumpta esset frale obtū charitatis, maxime q bonitas Dei ē motibū charitatis, vt est in se ap rei, qualit oē Dei pfectionē identificat sibi fralit. at hęc roo ē nulla: g. p min. 1°. obtū motibum intus diuini ē diua essā sm qd ē in se; et tm n oīs pfectio Dei cū illa identificata ē motibū intellectus s sola nata Dei sm cceptum naturę, vt suppono ex pbabili theologorū sentā 1. p. q. 14. art. 4. et 5: g° ex eo q bonitas diua, vt in se sit frale obiectum charitatis n seqt oē pfectionē diuinam cum illa identificatam esse frale charitatis motibum. = 2°. n diuina essā vt in se vnit beatorū mentibus p modū spei; et tm n oīs diua entas identificata essę, pvt in se vnit p modū spei, cum relōnes munus spei n gerant: g° qmvis bonitas diua in se sit motibū charitatis n seqt oē Dei pfectionem

tionem ei identificatam esse charitatis motibum.

3.° quia essentia prout in se non solum cum attributis, sed etiam cum relationibus identificatur formaliter; et tamen non sequitur relationes ratione illius quod addunt ad essentiam, esse charitatis motibum: ergo idem est de attributis. = 4.° quia essentia prout in se est formale obiectum amoris Dei specialiter sumpti prout distinguitur a gaudio; et tamen quamvis prout in se sit a Deo essentialiter possessa, non est motibum amoris specialiter sumpti, ut possessa, sic non est motibum gaudii: ergo ex identitate divinae essentiae ut in se cum omni perfectione divina, non sequitur quod non sumpta prout in se est motibum charitatis, omnis divina perfectio sit charitatis motibum. = Denique probatur: quia divina essentia, prout in se non solum identificatur cum omni perfectione divina et Dei, ut est author supernaturalis, sed etiam ut est author naturae; et tamen bonitas Dei, ut author naturalis non ingreditur formaliter in motibo charitatis: ergo.

Arguitur 1° contra istam 2.ᵃᵐ ex Divo Th. in hac q. art. 4. ubi docet, Deum esse obiectum charitatis, pro ut est obiectum supernaturalis beatitudinis; sed est obiectum beatitudinis, pro ut collective importat omnem perfectionem divinam; in Deo, namque pro ut est obiectum vissionis non distinguitur nec prescinditur una perfectio ab altera: ergo in Deo, ut est charitatis obiectum una perfectio nequit ab alia prescindi, et consequenter est formale obiectum charitatis secundum omnem sui perfectionem.

Respondeo maiorem intelligendam esse non reduplicative, sed specificative, alias Deus, cum sit formale obiectum beatitudinis sub ratione veri, etiam sub ratione veri, et non sub ratione boni esset formale obiectum charitatis. Mens enim Divi Thomae est, quod Deus, qui prout in se est ratione veri est obiectum beatitudinis, sub ratione boni ut in se est obiectum charitatis, non ut est ultimus finis naturalis ordinis, sed ut est ultimus finis ordinis supernaturalis: sic autem intellecta et concessa maiori, nego minorem, quia licet omnis divina perfectio terminet vissionem beatificam, non tamen omnis est formale obiectum seu motibum illius ratione sui, sed sola divina natura ratione sui movet, et terminat; estque aliis perfectionibus divinis ratio terminandi vissionem sicut etiam est formale obiectum intellectus divini, cuius lumen gloriae est formalis participatio: ex quo solum sequitur, quod amata per

cha-

charitate, diuina natura omnis Dei perfectio terminatiue ame-
tur ratione diuinę naturę, non vero quod amet motiue et ratione
sui, ac proinde non sequitur quod omnis diuina perfectio sit formale
obiectum charitatis.

Dices: quia Deus prout est in se terminat visionem be-
atificam, implicabit vnam perfectionem diuinam terminare sui vi-
sionem altera non terminante: ergo si Deus prout est in se movet ad
sui dilectionem, implicabit vnam perfectionem Dei movere altera non
movente. = Confirmatur: diuina essentia, prout est obiectum vi-
sionis est formaliter misericordia, iustitia, et similiter de alijs at-
tributis; at diuina essentia movet ad sui dilectionem, vt intuiti-
ue vissa: ergo movet, prout est formaliter misericordia, et iustitia;
et consequenter hęc et alia Dei attributa sunt formale obiectum
seu motibum dilectionis essentię, et non solum Dei essentia, vt
ab attributis distincta.

Respondetur distinguendo antecedens: altera non terminante vt quod,
et materialiter, concedo antecedens, formaliter et vt quo, nego antecedens;
et distinguo consequens eodem modo. Itaque sicut omnis diuina
perfectio necessario terminat vt quod vissionem sui, non tamen
omnis est ratio terminandi, ita omnis movet ad amorem Dei, non
vt quo tamquam ratio movendi, sed vt quod ratione diuinę naturę, mo-
ventis, vt quo, quam transcendentaliter claudit. sicut 3. p. q. 7.
artic. 1. á pluribus Theologis docet, personalitate Christi Domini sanc-
tificare humanitatem, non vt quo ratione illius, quam explicat, et ad essenti-
am addit, sed vt quod, ratione naturę diuinę sanctificantis, vt quo,
quam transcendentaliter claudit. =

Secundo. Responderi potest, causalem antecedentis adequ-
atam non esse, sed insuper, quia in terminando vissionem beatificam, om-
nes Dei perfectiones convenientiam habent, ideo non potest vna intu-
itiue videri, altera intuitiue non vissa: in movendo autem ad ac-
tum charitatis primarium formaliter, ratione sui convenientiam non
habent, eo quod ratio motiba est bonitas Deum constituens in ratio-
ne vltimi finis, quę soli naturę diuinę convenit ratione sui, alijs
autem

aute perfectionibus divinis solum ratione naturę, et ideò qmvis pro ut in re sit motibum primarium charitatis, non sequitur quod omnis divina perfectio sit formaliter ratione sui charitatis motibum: sicut quamvis subsistentia Verbi pro ut in re existens, humanitatem per se contineat, et incommunicabilem reddat, et in re sit identificata cum divina natura, non sequitur naturam sub conceptu naturę incommunicabilitatem pręstare. = Ad confirmat. distinguo maiorem, est formaliter misericordia cum distinctione virtuali, concedo maiorem, sine tali distinctione, nego maiorem; et distinguo minorem; movet ut visa secundum omnem sui virtualitatem, nego minorem, secundum aliquam, concedo minorem, et nego consequentiam; insto quę argumentum, et confirmationem, ut instabam in nostrę D. ultima probatione.

Arguitur 2º: Deus est obiectum formale et motibum charitatis ut summè perfectus realiter; sed non est summè perfectus secundum naturam solum, sed pro ut ex omni divina perfectione integratur: ergo ut sic est formale obiectum charitatis, minor cum consequentia tenent, maior autem ostenditur 1º: quia Deus, ut summè perfectus realiter potest ad sui amorem movere, et non ad aliud nisi ad primarium actum charitatis, cum pro ut sic, ad perfectissimum moveat amorem: ergo ut summè perfectus realiter est charitatis motibum. = 2º. quia ea ratione est motibum charitatis, qua movet, ut supernaturaliter diligatur; sed diligi supernaturaliter solum movere potest, ut super omnia perfectus: ergo.

3º: quia motibum charitatis est perfectissimum omnium, quę ad amorem possunt movere; at solum id, quod realiter summè perfectum est, est perfectissimum inter omnia amabilia: ergo. = Denique: quia si per impossibile moveret natura Dei sine omnipotentia, vel quovis alio attributo, non maneret sufficiens charitatis motibum: ergo solum Dei natura, ut in propria linea perfecta non est formale obiectum charitatis, sed pro ut integrata realiter ex omni perfectione divina. antecedens probatur,

nam

nam Deus movet ad sui dilectionem, ut phisice bonus, 1. non deffectuosus phisice; at natura Dei manens sine omnipotentia, aut quovis alio attributo deffectuosa maneret: ergo impotens ad ducendum ad sui amorem super omnia, qui est primarius actus charitatis.

Respondet distinguendo maiorem: ut summe perfectus reatiter, perfectione omnis lineæ formalis nego maiorem, perfectione lineæ, nempe naturæ formalit. et virtualit. perfectione omnis lineæ, concedo maiorem, et sub eadem distinctione minorem, nego consequentiam: Etenim natura divina ratione sui ut distincta ab attributis est summe perfecta perfectione propriæ lineæ formalit. et virtualit. omni alia perfectione, quam continet per modum radicis, et pro ut sic est formale charitatis motibum. = Et ex his ad primam maioris probationem Constat solutio. Ad secundam concessa maiori, distinguo minorem: ut supernaturalit. perfectus perfectione unius formalitatis comparatione cum aliis, concedo minorem, comparatione plurium formalitatum collective cum singulis, nego minorem; et distinguo consequens eodem modo. Itaque ratio summe perfecti comparativa est, comparatio autem, vel fieri potest ad extra, saltem ad creaturas, vel ad intra saltim ad divinas perfectiones: et quidem in 1.a comparatione Deus, ut summe perfectus est motibum charitatis, nam ratione naturæ in infinitum excedit omnem perfectionem creatam. Comparatio autem ad intra dupliciter fieri potest: 1.o comparando unam formalitatem divinam cum aliis, pro ut virtualit. inter se distinguunt. =

2.o comparando conflatum ex pluribus formalitatibus, ad illarum quamlibet secundum se, v.g. conflatum ex natura et omnibus attributis ad naturam et attributa seorsum: dicimus ergo Deum esse obiectum formale charitatis, ut summe perfectus comparatione unius formalitatis ad alias, quas movet ratione naturæ, quæ est formalitas perfectissima omnium, quæ conveniunt Deo, utpote principium et finis illarum: universale enim obiectum ut summe perfectum comparatione collectionis perfectionum ad singulas perfectiones seorsum, qualit. constatur ex divinitate et sapientia

tia

tia, perfectus est saltem extensive divinitate et sapientia seorsim acceptis; sic n. non potest Deus ad unum actum charitatis movere, nisi solum ratione naturae, cuius bonitas Deum constituit in ratione ultimi finis, bonitatibus attributorum se habentibus consequutive, ut naturae proprietatibus. = Et

Et ex his ad 3. probationem distinguo minorem: id quod est summe perfectum ab una formalitate formaliter et virtualiter, concedo minorem; perfectione coalescente ex pluribus formalitatibus virtualiter, nego minorem; et distinguo consequens: Deus est charitatis motivum, ut summe perfectus realiter perfectione coalescente ex pluribus formalitatibus virtualiter, nego consequentiam, quod est summe perfectum ab una formalitate, formaliter et virtualiter concedo consequentiam. = Ad ultimam probationem nego antecedens, ad eius probationem distinguo antecedens pro 2. parte: ut non deffectiones ex deffectu perfectionis naturae formaliter, et attributorum virtualiter, concedo maiorem, negatione deffectus attributorum in esse formali nego maiorem, et sub eadem distinctione minoris, nego consequentiam. nam cum in eo casu supponatur Deus manens cum formali integritate naturae divinae; esto supponatur deffectus attributorum in esse formali, manet summe et super omnia diligibilis.

Dices: Deus, ut summe perfectus realiter perfectione omnis lineae est potens ad sui dilectionem movere; at non ad aliam quam charitatis Theologicae: ergo ut sic est formale obiectum et motivum charitatis. maior probatur: ex perfectione omnis lineae resultat una integritas, et una bonitas Dei cum unitate per se: ergo Deus ut perfectus perfectione omnis lineae, naturae et attributorum potest ad unicam sui dilectionem movere.

Respondet negando maiorem, ad illius probationem distinguo antecedens: resultat una bonitas unitate virtuali, nego antecedens, unitate reali formali cum virtuali dilectione, concedo antecedens, et nego consequentiam. nam unitati actus non solum obstat realis distinctio motivi, sed etiam virtualis distinctio.

insta-

9

Instabis: Resultans per compositionem ex pluribus distinctis realiter sumptus adequate potest ad unum actum dilectionis movere, homo namque litteratus potest unico actu amicabili amari, quia litteratus; et tamen litteratum esse, non unicam scientiam, sed plures specifice distinctas importat: homo etiam, quia pulcher diligitur amicabiliter; et tamen pulchritudo ex pluribus realiter distinctis coalescit: homo etiam, quia homo potest ad amicabilem complacentiam movere, cum tamen homo ex anima et corpore per compositionem resultat: ergo licet phisica integritas Dei ex pluribus bonitatibus virtualiter distinctis coalescat, poterit ad unum actum amicabilis amoris movere.

Respondeo antecedens esse verum, si nullum ex componentibus explicite secundum propria ad dilectionem moveat, sed tantum in confuso, et prout in composito: secus autem si componentia secundum propria explicite ingrediantur motivum: et quia ad dilectionem amicabilem Dei, exigitur quod bonitas naturae divinae secundum propria explicite moveat, quae est bonitas ultimi finis, consequens fit, ut totum integratum, secundum quod ab entitate naturae distinguitur, movere ad actum dilectionis non possit, sed tantum ratione naturae. =

Vel 2° Respondeo concesso antecedente, nego consequentiam, et ratio discriminis est, quia in illis compositis non est aliqua una pars, quae sit in movendo infinita, et quae petat esse aliis compartibus ratio movendi, et ideo a toto conflato potest amor motivum specificari: Caeterum in conflato ex bonitate naturae divinae et bonitatibus attributorum, datur una quasi pars, quae est infinite motiva, et quae aliis, quasi compartibus sit ratio movendi, et ideo non potest actus charitatis a tota Dei integritate moveri, sed tantum a natura divina, quae est infinite motiva, et caeteris perfectionibus ratio movendi. Et haec de hoc dubio, applicando litterae Magistri, ut in sequenti.

Dubitatur 2°.

Dubitatur 2º: Vtrum charitas Theologica sit specifice vna?

Ex dictis dubio precedenti constat charitatem vt versat erga Deum n. posse specie multiplicari roe bonitatis diuine, que est fmale eius obtum, cum talis bonitas vna sit n. solum fmalit. verum et virtualit: qa tn possunt virtutes l. ex mo tendendi l. ex regula, qm petunt l. ex alijs capit. specificam distione, venare et qa charitas Theologica n. solum Deum, s. et pximum diligit, restat adhuc grauis difficultas, an saltem aliquo ex predictis modis charitas multiplicet.

Qua in re 1a Senta docet charit.s Theologicam n. ee specie vnam, sed spe multiplicari. pro hac refert Gabriel in 3. dist. 27. q. vnica art. 1. notabili 2. et art. 2. pe 2. = cois tn et vera senta docet charitatem virtutem Theologicam ee vnam spece. ita cum Mag. in 3. dist. 27. et cum D. Th. in pres. tenent Theologici, cum discrimine tn qd int solbenda argta videbimus. que cois veritas sit nostra.

1a pp. et breuit obtendit. 1o auctorit. illam docet Chrisost. 7. in Joan. Gregor. lib. 7. moral. cap. 10. August. 8. de trinit. cap. 8. vbi ait, vna eademque charitate Deum et pximum diligimus. docuit et Hieron. tom. 1. q 142. ad Damasum circa finem, et alij Patres communit.

2º suadet. n. n. dant. de facto nisi tres tantum virtutes Theologice, vt cum D. Th. docent cois Theologi 1. 2e. q. 62. art. 3. vdet que ex illo Pauli 1. ad Corinth. 13. nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hec etc. ex qs verbis het ee tres et n. plures virtutes Theologicas, qa licet pp Pli fmalit exclusiba n. sit, virtualit tn et ex mo, quo pfert exclusiba e, et maiorem numerum excludit xa coem Theologorum acceptionem, sicut illa verba tres sunt q testimonium dant in Cœlo, Pater, Verbum et Spiritus Sanctus; at si charitas virtus Theologica n. esset vna spece athoma, s. in pluribus diuisibilis spes, virtutes Theologice numerum ternarium excederent, essentque quatuor, nempe fides, spes, et due species charitatis: g. charitas virtus Theologica e vna spece athoma. = Pfrat: n. ex illo testim. Pauli colligit vnitas specifica fidei et spei: g. et colligit vnitas specifica charitatis.

3º pr roe D. Th. in hoc art. et infr. q 25. art. 1. et pluribus alijs in locis: n. vnitas specifica habitus sumit ex vnitate sui objecti fmalis; ad licet charitas ad plura diligenda extendat, qa tn attingit sub vna roe fmali obiectiba: g. e vna spe athoma.

maior, cum tua tenet, minor autem, quia non obiectum formale charitatis est bonitas increata et diuina constituens Deum in ratione ultimi finis, ratione cuius Deum diligit propter se et proximum propter Deum, ut ex August. vidimus; at bonitas increata constituens Deum constituens in ratione ultimi finis est una et indiuisibilis: ergo obiectum formale charitatis, ratione cuius ad omnia attingenda extendit unicum et indiuisibile est et consequenter sua obiecta attingit sub una ratione formali = formali: non licet fides plura credibilia attingat, et spes ad plura speranda se extendat, quia tamen omnia attingunt sub una ratione formali fides ut stat sub reuelatione et spes ut ordinantur ad beatitudinem obiectiuam non multiplicant istae virtutes specie; at charitas et si ad plura diligenda se extendat, quia tamen omnia sub unica ratione formali obiectiua (nempe Dei bonitate) attingit necessario infert esse unam specie athomam.

Denique probatur ratione D. Th.: in 3. dist. 27. q. 2. art. 4. et ad Annibaldum art. 2: etenim in omni genere primus motor est unus; sed in genere virtutum charitas est primus motor, quae omnes alias virtutes mouet ad finem ultimum, nempe in ordine ad ultimum finem: ergo charitas est una.

Arguitur primo contra istam conclusionem: amicitia honesta, utilis et delectabilis specie distinguntur ut docet Arist. 8. Eth. cap. 3; sed charitas est amicitia honesta, utilis et delectabilis, Deus enim non solum est obiectum honestum, sed est maxime delectabile et utile: ergo charitas non est una specie athoma.

Respondeo negando minorem: si amicitia utilis et delectabilis intelligatur formalis: ut enim dicebamus supra charitas solum est amicitia honesta formalis quae ut docet D. Th. 8. Eth. cap. 3. est perfectissima species amicitiae, et contra Arist. haec sola est amicitia per se, quia solum per illam philosophus amicus diligit, per alias per accidens, id est propter aliud prius amatum. nec obstat Deum esse obiectum maxime delectabile, non enim obstat amicitiae honesti quod amicus delectabilis sit, sed tantum quod amet propter delectationem capiendam ex ipso, et ex delectationis motiuo; charitas autem et si Deus nobis delectabilis sit, non ex delectatione mouet nec Deum ob delectationem diligit, sed propter se, et ideo non utilis aut delectabilis sed honesta est amicitia.

Dices: Deus est amicabilis a nobis per amorem amicabilem formalis amicitia delectabilis: ergo Deus, charitas inquam, est amicitia delectabilis, probatur dari de facto duplex amicitia theologica ad Deum contra communem theologorum sententiam, arguitur probatur: Deus est obiectum summe nobis delectabile, et in hoc quod propter delectationem ex ipso captam amet, non importat deordinationem moralis, de facto neque ut bonus nobis amat per actum virtutis spei quin aliqua imperfectio moralis importet, pugnans cum ratione virtutis: ergo Deus est amabilis a nobis amore, qui sit formalis amicitia delectabilis.

Respondeo quod si ad amicitiam delectabilis exigat amicum diligi propter delectationem capiendam ex ipso, ut finem cuius gratia, maxima imperfectio importat in hoc quod est Deum diligere amicitia delectabilis, est enim uti fruendis, nempe Deum finem ultimum ad creaturam ordinare, ut ad finem cuius gratia, si vero ad illam sufficiat, quod amici bo-

ci bonu diligat amanti solum ut fini cui; dabilis ä talis actus et pat dici secundo a charitate, si Deus nobis velimus ut sumus aliq Dei et primario a virt spei si Deum desideremus nobis sistendo sistendo nobis negative, sic n. p virtutem spei Deum nobis speramus et delectionem ex Deo captam ɔcupiscimus, et idcirco amor spei ɔcupiscentia appellat, unde virtus spei erit amicitia delectabilis fralit, et cum theologi unam tantum amicitiam Theologicam int nos et Deus fatent erunt intpretandi de amicitia simplicit, qualis tantum ē amicitia honesti, ut ex Philosopho et Oth. vidimus.

5o dices: sequi ex hac solut int hoes et Deum eē admitendam eē amicitiam fralit utilis et in virtute spei huiusmi roē amicitie; coens e falsum. L. videt, aliqs in unica virtute duę spei amicitię fralis ɔvenirent: P. p seq: q namque Deus e obtum maxime delectabile nobis, et p virtutes spei illum p ut sic speramus, ɔcedimus huic virtuti roē fralem amicitię et delectabilis; sed eē e obtum maxime utile nobis, nihil n. Deo e hoibus utilius, et alias p spem ut nobis bonum attingimus: E erit int Deus et hoes amicitia utilis fralit et ptinebit ad spem.

Rl. ptmitt coens, et neg min: nec inveniens reputari debet, q roes spec diuificantes habitus inferiores, in habitu suprioris ordis adunate repiant, sicut practicum et speculativum, quę in uno habitu inferioris ordinis adunata repiri nequeunt in habitu suprioris ordis adunata repiunt, nempe in habitu theologię, et in habitu luminis glorię. = 2o Rl neg seqm ad cuius p bones dicat Deum n eē utilem nobis sumpta utilitate stricte, qua sit solum medio ɔvenire pōt, Deus n. n pōt ut mediu ab oibus amari, q e diligi p pt se ipsos, tamqm finem cuius gratia, et hoc reqrebat ad hoc q diligeret amicitia utilis stricte et fralit tali.

5. dices: eadem velō boni, quę respu Dei sufficit ad amicitiam honesti, sufficit respu nostri ad amicitiam utilis; s actus quo Deo volumus bonum aliq creatum, ut sit respu Dei amicitia fralit honesti, n reqrit tale bonum eē utile stricte Deo, s sufficit eē utile largē, id e ad illius gloriam et extrum honorem: E ut actus, quo nobis Deum ɔcupiscimus sit amicitia utilis fralit n reqrit Deum eē utilem nobis p utilitatem strictam; ac pinde ex isto capo n deficit amor ille, quo Deum volumus nobis, a roe amicitię utilis.

Rl utilitatem boni create, q volumus Deo n deficere a stricta utilitate, ex eo q n amet p pt honorem et gloriam Dei, tamqm finem cuius gratia, s ex eo q talis gloria et honor ex creaturis ɔseqbilis Deo necessariꝰ n ē ad sui ɔsistentiam et summam felicitatem; q vo Deus n sit nobis stricte utilis pvenit ex alio cape, nempe, q ad nos ut finem cuius gratia Deus ordinari n pōt et id eē amor, quo Deum volumus, nobis eē negt amicitia utilis stricte. Arg

Arg. 2.: distio spěca actuum petit distionem spicam habituum cum habitus p actus et opta p actus spicent; s.d dant plures actus charit.s spice disti: g.o et plures charitates spice. min. obstendit 1.o: amor Dei et odium peccati spice disting.; et tm isti actus ptinent ad charit.3: g.o dant plures actus charitatis spice int se drientes. = 2.o: amor Dei specialit suptus, et gaudium de bonitate diu.a, ut ab ipso Deo possesa disting. essalit, et tm ad charit.3 spectant: g.o idem q pritis. = 3.o: gaudium de Deo, quatenus e possesus a beatis, essalit distinguit a gaudio de bonis Dei, quatenus a Deo possesis; et tm illud gaudium pvenit a charit.e, cum n eliciat ab spe, que in beatis n pseverat: g.o = denique: n amor efficax et amor Dei inefficax disting. essalit, cum primus essalit pugnet cum peccato mortali, iste autem cum illo possit cponi; et tm vtque a charitate elicit: g.o

huic argu.to Granados ctrov. 3 de charit. trac. 1. disp. 5. sect. 5. respondet concessa maiori, neg.do min., licet n. ves actus in pbonem adducti differant int se matalit, fralit tm spice conveniunt, eo q. oes illi p obto frali heat eamdem bonitatem diuinam. que solutio. si ostendat predictos actus solum matalit differre cparatione ad habitum, verissima e: si autem ves driam essalem a predictis actibus excludat, e falsa. 1.o q.a falso nitit fundato, nempe n posse ab eodem habitu elici plures actus spice distos, q n solum in habitibus infusis, s.d et in acqsitis falsum ee deprehendit. Etenim metapha e vnus habitus spice athome, et tm n ves actus, quos elicit st eiusdem spei, n. actus, quo asentit Ds demonstratis de Angelo, diversus e spice ab actu, quo asentit Ds demonstratis de hoe; et similit asensus scientificus de passionibus accidentis, essalit distinguit ab assensu scientifico de passionibus subs.: g.o post idem habitus ee prius actuum drientium spice. et roo e: n cum habitus sit pfectio pote, debet cum illa pportionari in mo atting.i obtum; Unde sicpota vna manens extendit ad oia, que cadunt sub vna roe frali, ita habitus immultiplicatus spice ad oia potest se extendere, que ctinent sub roe frali, a qua suam spionem desumit, ac pinde et si actus spice int se distinguant, dummo cprehendant sub vna roe frali, pset.o inspecta ab habitu, ab illo possunt causari. = 2.o: n actus, qe essalit fuga, essalit distinguit ab habitu essalit psequutio; s.d amor essalit e psequutio, et odium essalit fuga: g.o odium et amor essalit disting. = 3.o: n actus secund.o eliciti ab aliquo habitu, essalit distinguit ab actu primario habitum spicante; s.d odium peccati, p vt e offensa Dei secund.o ad charit.3 ptinet, amor autem Dei primario illam spicat: g.o essalit distinguunt isti actus.

Unde omissa hac solut.e ad arg.m Ds disting. mai.: distio spica actuum, que e fralis cparone ad habitum cedo mai. spica matalis, nego mai, et sub eadem distione min. nego csqam. Voco autem distionem spicam matalem, illam, que licet cparatione facta int actus ad invicem, sit fralis, matalit se het ad habitum, eo q ab illo n p vt differunt inspiciunt, sed vt sequat.s convenientes in attingentia rois fralis pprimario ab habitu inspecte,

1.o q.a

l. quia non primario et ex quo, sed cum ordine primarij et secundarij ab habitu inspiciunt. quae doctam non enervant exempla in fruig adducta; nam amor et odium peccati, quatenus est Dei offensiva, procedunt a charitate cum ordine primarij et secundarij, et alias eamdem rationem formalem attingunt; odio namque peccatum prosequimur ratione bonitatis diuinae amicabiliter dilectae: gaudium etiam et amor specialiter sumptus, si de bonitate diuina per se ipsam, unde cadunt sub eadem ratione formali: gaudium et elicitum a beatis de Deo prout ab ipsis possesso, et de Deo prout possesso ab ipsis, quatenus est aliquid Dei; unde etiam movet ultimo modo a bonitate diuina, quod sufficit ut secundario a charitate eliciat. ac tandem amor efficax, et amor inefficax Dei, non quem primo pertinent ad charitatis, sed efficax primario, et inefficax secundario, in peccatore autem ab auxilio elicitis, virtutes namque non dant actibus imperfectis: unde quamvis praedictorum actuum distinctio formalis sit comparatione facta inter ipsos, materialis tamen est collatione facta cum habitu, sicut distinctio specifica plurium actuum in his, quae formalis est inter ipsos, materialis tamen est comparata cum potentia. 3

Si dicas: extendi ad plures actus specie differentes esse proprium potentiarum: ergo non est ad habitus extendendum. = Respondeo negando antecedens, proprietas enim potentiarum tantum est habere extensiorem rationem formalem objectibus quam habitus, et consequenter quod distinctio actuum ad variandos et multiplicandos physice habitus, sit insufficiens ad multiplicandas potentias, cum quo tamen stat quod habitus imitetur potentiam in extensione ad plures actus comprehensos sub eadem ratione formali.

Arguitur 3°: charitas viae et charitas Patriae distinguuntur specie, quia charitas, prout ad viatores et comprehensores extendit, non est unus habitus specie. antecedens ostenditur l. nam charitas Patriae regulatur per visionem claram, charitas autem viae per regulam habet cognitionem fidei obscuram; at diversitas specifica regulae arguit in habitibus regulatis specificam distinctionem: ergo = 2°. nam regulatio clara l. obscura specificant diversos actus intus essentialiter distinctos. = 3°. nam charitas viae dimanat a gratia mediante habitu fidei, charitas autem Patriae mediante lumine gloriae; at diversitas specifica principiorum radicantium arguit distinctionem specificam in principiatis radicatis: ergo charitas viae et charitas Patriae essentialiter distinguuntur. = denique: nam amor Patriae est necessarius, amor autem viae est liber, quod videtur sufficere ad induendam distinctionem specificam in actibus, atque ex consequenti in habitibus: ergo verum est antecedens.

Ad hoc argumentum Scotus in 4. dist. 49. q. 5. Paludanus in 3. dist. 31. q. 18: Gabriel ibidem, q. unica art. 3. dub. 2. et alij, quos refert Granados, ubi supra sect. 3. distinguunt existimant de actu charitatis in Patria et in via, et de habitu charitatis eiusdem speciei. quam doctam ex eo reijcit Granados, quia habitus ad diversam potentiam non potest plures actus specie distinctos elicere: sed si actus charitatis viae et Patriae essentialiter distinguuntur non possunt non distingui specie habitus, et consequenter habitus charitatis viae evacuabitur in Patria, contra Paulum 1. Corinth. 13.

hic tamen

Hec tamen impugnatio non urget, ut non proxime vidimus potest unus habitus ad plures actus specie distinctos extendi, et licet de habitibus acquisitis extra scholam D. Th. ut verum non admittat de habitibus tamen infusis communiter acceptatur: ergo predicta impugnatio falso nititur fundamento.

Ex alio tamen capite seu principio displicet illorum auctorum doctrina, et reiicitur 1°: non apprehensio est ratio formalis obiectiva charitatis, sed tantum ut applicativa se habet. 2° si hoc 2° dicatur, sicut non variat essentialiter habitus applicativum diversitas penes claram et obscuram, ita nec variabit essentialiter habitus actus. si vero asserat 1um tam actus quam habitus variabit essentialiter: a quo revelatio est ratio formalis obiectiva assentiendi a Deo revelatis variata revelationem penes claram et obscuram essentialiter variat non solum actus sed habitus intellectus: ergo inconsequenter predicti auctores asserunt actus charitatis viae et Patriae essentialiter distinguit, et negant similem distinctionem habitibus. =

2° reiicit. apprehensio namque non est ratio formalis obiectiva charitatis, sed solum conditio applicans ut exceptio se docet D. Th. 1. 2. q. 67. art. 6. ad 2. ubi ex hoc principio probat non obstare unitati charitatis viae et Patriae diversitatem cognitionis, quia est tantum conditio, non ratio formalis; at diversitas conditionis, si ratio formalis sit eadem non inducit diversitatem specificam: ergo actus charitatis viae, et actus charitatis Patriae non distinguuntur specie.

3°. quia ex D. Th. q. 25. de verit. art. 1. ad 6. diversitas apprehensionum per accidens se habet ad variandos appetitus, nisi coniungat diversitati apprehensorum, at bonum per fidem apprehensum in via, et per visionem in Patria idem est, nempe Deus ut summe bonus, et prout est ultimus finis: ergo diversitas ista penes claram et obscuram cognitionem per accidens se habet ad variandos charitatis actus; et consequenter actus charitatis viae, et actus charitatis Patriae erunt eiusdem speciei ut docet D. Th. 1. 2ae q. 67. art. 6. Caiet. et commentatores ibi communiter. Bonav. in 3. dist. 31. art. 3. q. 1. Scotus q. unica: Durandus q. 6. et alii quos refert et sequitur Granados ubi proxime numero 12.

Unde ad argumentum negando antecedens, ad 1am probationem consessa, negat minorem cum D. Th. ubi supra: non cum apprehensio intellectus, quae est requisita voluntatis solum ut applicatio obiecti ad actum charitatis concurrat voluntatis per accidens se habet ad variandos actus voluntatis, nisi apprehensionum diversitas coniungat diversitati apprehensorum: cum ergo idem obiectum proponat per cognitionem claram in Patria, et per obscuram in via consequens fit, ut ex illis non distinguantur specie actus charitatis apprehensoris et viatoris. = Ad 2. concesso antecedente, nego consequentiam, quia revelatio est ratio formalis specificans assensum, apprehensio vero tantum ut applicatio ad actum voluntatis concurrit, et ideo revelatio clara et obscura essentialiter distinguunt assensus, secus autem apprehensio clara, et apprehensio obscura respectu actuum voluntatis. = Ad 3. concessa maiori, distinguo minorem: si proprietates radicent in illis, quatenus inter se distinguunt, pretermitto minorem, si in illis radicent quatenus in se conveniunt, nego minorem, et consequentiam: quia charitas sub conceptu specifico non radicat in fide et lumine gloriae, prout inter se distinguuntur penes claram et obscuram,

Leprout

sed prout int. se conveniunt in tendentia ad idem obiectum. = Ad ultimum pro bona dicat, libertatem et necessitatem non distinguere essentialiter actus voluntatis sed solum accidentaliter penes denominationes extrinsecas; de quo l. 2 q. 6. et q. 18. ac proinde ex eo quod actus charitatis viae et actus charitatis Patriae differant penes liberum et necessarium non sequitur essentialiter differre. = pro quo non est si considerremus ex isto capite essentialiter distingui, nihil contra nos. possunt non idem habitus actus essentialiter distinctos elicere, dummodo contineant sub eadem ratione formali.

Si dicas non minus distingui in genere volitionum liberum et necessarium, quam in genere intellectionum discursibus et sine discursu intuitivum. Sed licet possit in una et eadem potentia utraque ista ratio inveniri, non tamen in uno habitu pertinente ad intellectum: ergo licet necessitas et libertas possint adaequate in voluntate reperiri non tamen convenire poterunt uni habitui voluntatis, et consequenter non charitas Patriae est principium necessario amandi Deum, et charitas viae est principium amoris liberi, essentialiter distinguuntur.

Respondeo negando maiorem: et ratio discriminis est non intuitivum et discursibus erga obiecta essentialiter distincta versantur: unde intellectus noster intuitivis est principiorum et discursibus erga conclusiones; quare non possunt uni habitui, sed tantum uni potentiae competere: liberum autem et necessarium erga idem formale obiectum diversimode propositum possunt versari, ac proinde possunt convenire non solum uni potentiae, sed etiam uni habitui.

Denique Arguitur: charitas virtus theologica non solum ad Deum sed etiam ad proximum diligendum se extendit; sed non est idem habitus quo diligit proximus: ergo charitas virtus theologica non est una specie athoma. minor in qua est difficultas probatur: non habitus distinguuntur specie ex distinctione obiectorum; at Deus et proximus sunt obiecta diligibilia essentialiter diversa: ergo non diliguntur eodem habitu specifico.

Communis huius argumenti solutio est: distinctionem tantum materialem obiectorum non inducere in habitibus distinctionem specificam, sed solum quando distinctio est formalis; proximus autem et Deus solum materialiter distinguuntur ut terminant habitudines charitatis, quia Deus diligit ratione sui, proximus autem ratione Dei, et propter Deum; et ideirco una et eadem charitatis virtute diliguntur. ita D. Th. q. unic. de charit. art. 4. in corp. et solutione ad 1. et 2a. argumentum. 3o. ad Annibaldum dist. 27. q. unic. art. 2. ad 2: infra q. 25. art. 1. in corp. 3e q. 103. art. 3. ad 2. in praesenti art. et pluribus aliis in locis.

Contra istam solut. arguere possumus 1o: non licet finis sit ratio diligendi media, et ratio diligendi se, diversus tamen est actus voluntatis ad media essentialiter, et actus voluntatis ad finem, intentio namque et electio essentialiter distinguuntur; ergo quamvis ratio diligendi proximum per charitatem sit Deus, actus tamen quo diligitur proximus distinguitur essentialiter ab actu, quo diligit Deus, et consequenter proximus et Deus non eodem habitu, sed diversis diliguntur. = non veritas priorum trahit ratione sui actum intellectus, veritas autem conclusionis non ratione sui, sed ratione priorum, praemissae namque sunt ratio assentiendi conclusioni; sicut finis est ratio appetibilitatis mediorum,

et tamen

et tm n e idem habitus, quo intus prima et 2da attingit s distinctus essentialit, ut habitus scientificus, et habitus luminis priorum essentialit disting. Ergo licet Deus roe sui p charitatem amet et proximus roe Dei, n erit idem habitus, quo diligit Deus, et quo diligit proximus.

3o. n p charitatem n diligit proximus roe Dei. Ergo proximus et Deus s matalit s formalit distinguunt in roe diligibilius. Prob. ans. si roe dilig. proximu esset Deus, deberemus p charitatem plus diligere sanctiores, qm nobis coniunctiores, cum id magis diligibile sit, q magis de diligibilitate participat, ille aute, q sanctior e, magis participat de diligibilitate de Deo, infm, q e roe diligi qm illud q nobis coniunctior e; conseq e falsum, et s Dth. inf. q 26. art. 7. Ergo =

denique: n hoc p charitate n solu diligit roe bonitatis divinae, s etiam roe bonitatis propriae: ergo et Deus et proximus n atting. ab illa sub eadem roe frmali; et coent charitas, qua diligit Deus, n e eadem cum charitate, qua diligit proximus. coa ex dictis tenet, ans vo prob. n proximus p charitatem diligit ut amicus; at de roe amicabilis e velle amico bonum ppt ipsum et roe bonitatis propriae, et ex complacentia in illa: ergo diligit p charitatem proximus n solu roe bonitatis divinae, s etiam roe bonitatis propriae.

Ad argumentum Rs iuxta solutionem datam, qua ppetuo visus e Dth. = ad 1m impugnationem dicat, intentionem, qua diligit finis roe sui, et electionem, qua media diligunt roe bonitatis finis, ee duos actus essentialit, distinctione tm matali comparatiue ad potam seu ad habitum virtutis, unde ab eadem pota dicunt, et ad eamdem ptinent virtutem, idemque virtutis habitus eliciens intentionem finis, etiam se extendit ad electionem mediorum; q qmvis int se distinguant essentialit, q quia tm sub eadem roe frmali finis et medii attingunt, illorum actuum distinctio matalis e comparatiue ad habitum virtutis. s dices. virtutes morales tranct ad sua obiecta ex motiuo finis charitatis; et tm illarum actus ab actu charitatis distinguunt essentialit p frmalem distinctionem: ergo distinctio intentionis et electionis n matalis s frmalis erit. =

Rs finem, q e charitatis obiectum extrinsecum solum, et ex pte operis ad actus virtutum electiuarum movere; unde intrinsecum motiuum et ex pte operis n obiectum charitatis e, s propria bonitas obiectiua spialis, n sic finis ad actum electionis, s e motiuum intrinsecum, et ideo ut quo electionem spiciat, ac proinde et si ab intentione essentialit distinguat, distinctio ista n frmalis s matalis e.

Instabis: virtutes morales electiuae, put a charitate imperatae, et p ut informatae p illam, respiciunt obiectum charitatis ut motiuum intrinsecum: et tm a charitate essentialit distinguunt: ergo qmvis obiectum intentionis sit motiuum quo intrinsecum electionis, n sequit intentione et electione matalit solum distingui. Rs virtutes has reduc electiuae put frmatae p charitatem matalit solum a charitate distingui, et si quo ad substantiam semper maneant distinctae frmalit ab illa; unde bonitas in actibus harum virtutum derivata ex imperio charitatis, e

essen-

eiusdem spei cum bonitate actus charitatis moralit.

Ad 2. obiect. R. premissas fratales esse causas efficientes ascensus conclusionis: premissas vero dotibus non esse rone fratalem proximam, sed tantum remotam et radicalem ascensus conclusionis proxima vero e rone, veritas conclusionis quatenus ex premissis deducta, ut stat sub propria abstractione: unde non mirum, quod habitus scientificus a lumine prioris eualit distinguat, bonitas autem diuina non e rone remota sed proxima amabilitatis proximi respectiue ad charitatem. = Ad 3. R. ex D. Th. loco ibi relato.

Vltima obiectione plures recentiores conuicti negant, proximum per charitatem amicabiliter diligi, ~~ita Caiet.~~ ita ~~infra~~ quia sed tantum amore concupiscentie; Unde cum bonum per amorem amicitie concupitum amico, materialiter se habeat ad illum et non rone sui, sed rone amici, conuenit sit quod proximus non rone bonitatis proprie, sed rone bonitatis increate attingat per charitatem theologicam. ita Vazquez. tom. 1. in 3. p. disp. 110. cap. 6. lib. 1. de adoratione disp. 6. cap. 2. et lib. 3. disp. 1. cap. 3: Arriaga in pres. disp. 76. dub. 1. Coninch. disp. 24. dub. 1. n. 7. Hurtado Complutensis, disp. 3. sect. 2. et Salmanticensis, disp. 130. sect. 2.

2a conclusio. Sed quos asserendum est 2o: proximum per charitatem theologicam amicabiliter diligi. ita Caiet. infra. q. 25. art. 1. Banes in pres. art. solut. ad 1. Araucabilit ~~diligi~~ jo dub. ultimo circa istum art. Lorca, infra. q. 25. disp. 24. Nost. Raphael de la Torre, infra. q. 81. art. 4. disp. unica. tenent et ex Patribus Societatis Azor tom. 1. summe lib. 9. cap. 3. q. 5. Suarez lib. 3. de relig. cap. 5. n. 12. et in pres. trac. 3. disp. 1. sect. 3. et Granados contr. 3. trac. 1. disp. 3. sect. 4. = et probatur 1o. ex illis verbis Ioan. 15. hoc est preceptum meum, ut diligatis invicem etc. et Math. 22. diliges proximum tuum, sicut te ipsum. quod preceptum esse charitatis theologice docent August. trac. 83. in Ioan: et lib. 8. de Trin. cap. 8: Gregor. homil. 27. in Euang. Chrisost. homil. 76. in Ioan: et alii Patres com.; sed Christus Dominus non amore tantum concupiscentie, sed amicitie nos dilexit, volendo nobis bonum propter nos, et non tantum propter Deum, alias non nimis suam charitatem commendaret Deus in nobis, quia Christus pro nobis mortuus est, contra Paulum ad Rom. 5. sed potius commendaret charitatem suam in Deo, propter quem tantum Christus se obtulisset morti. nos etiam nosmetipsos propter nos diligimus, nobis volendo bonum, quod bonum nostrum est: per charitatem virtutem theologica diligimus proximum propter ipsum, et non tantum propter Deum, et consequenter non solum amore concupiscentie, sed et amore amicitie.

2o probatur: nam per charitatem non solum diligimus proximum, ordinando illum ad diuinam gloriam et honorem, sed etiam diligimus proximum volendo illi bonum, quod bonum eius est: per charitas est amor benevolentie ad proximum, et non tantum concupiscentie, ac proinde erit amicitia ad proximum, saltem in gratia existentem, et nobis retribuentem amorem. consequentia euidens est; antecedens autem ostenditur 1o: ex D. Th. infra q. 25. art. 2. illis verbis: per amicitiam amatur aliquid dupliciter, uno modo sicut ipse amicus, ad quem amicitiam habemus, et cui bona volumus: alio modo, sicut bonum, quod amico volumus, et hoc

et hoc mō charitas p charitat. amat, et n 1°. = Explicans autē solut. ad 1. quę sint ob. ā 1° mō p charitatem dilecta, sic ait, dicendum, q Deus et pximus sī illi, ad quos amicitiam hēmus. Sentit q D.Th. alit p charitatem psam charitate diligi, atque pximus diligit, charitas nempē respū ɔcupiscentię, tamqm bonum, q pxīo volumus, pximum vº ipsum p respum amicitię, tamqm cui volumus bonum.

2° ex eodē D.Th. ins. q 25. art. 3. vbi docet, creaturas irroales p charitē diligi, n vt oblum, ad quod amicitiam hēmus, s vt bonum, q amico optamus; creaturas autē roales diligi p charitatē, tamqm cui volumus bonum; at si creaturas roales tantū amaremus p charitatē amore ɔcupiscentię, et n amore amicitię, benevolentię, ingm, et ppt ipsas, nullum esset hoc discrimen, cum tam roales, qm irroales creaturas attingeret charitas, respū ɔcupiscentię, et n respū benevolentię: q = 3°: n. Ex D.Th. in eadē q. art. 11. alit demones p charitatem diligimus, et alit bonos Angelos, et pximos, siue peccatores sint, siue iusti, q nempē damnatos spiritus solum p charitatē diligimus, quatenus eos volumus pmanere ad gloriam Dei; at si pximum p charitatem diligeremus tantū amore ɔcupiscentię, nullū int ipsum et damnatos Angelos esset discrimen in trando charitatis respūm: q p charitatē n solum diligimus pximum amore ɔcupiscentię, sed et amore benevolentię.

Denique pbat D°: n si ob aliqm roem charitas n esset amicitia erga pximum, maximē q p charitatē illum diligimus ppt Deum; at hęc roo ē nulla: q. mīn. in qua ē difficultas, ostendit 1. n. n. obee post amori amicabili pximi, q amet eodē mō, quo petit amari, vt diligat honeste; at diligi ppt Deum, petit ad pfectam honestatem amoris amicabilis pximi: q sic diligi obstare neqt, quominus p charitatem amicabilit diligat. = 2°. n stat pximū diligi ppt se, vt finem cui vtilitatis, et diligi ppt Deum, vt motivum et roē amandi. s diligē pximum p charitatem vt finem cui vtilitatis, sufficit vt amet amore benevolentię amicabili: q q p charitatē ppt Deum diligat n obstat, quominus amet amicabilit.

3°: n esto demus obstare amori amicabili pximi diligi pximē ppt Deum, vt finem extrē pficiendum, hoc ē ppt honorem et gloriam extrām Deo, ex illo tm q diligat ppt Deum, vt participandum ab ipso, et pximum pficientem, et vt roēs motivam amoris ad pximum trahi, n obstat roi benevolentię amicabilis, vt ɔstat ex dictis dub. 1. huius q. §. 4: s post pximus, p charitatem, hoc ē 2° mō diligi: q post amicabilit diligi p illam. = 4. n diligere pximum volendo illi bonum q bonum eius ē, ex ɔplacentia in bonitate ipsius, p vt participata a bonitate Dei, est illum diligere amicabilit; et tm q qdo sic amat, diligit ppt Deum, sicut qdo filio desideramus bona, q filius amici ē, ipsum ppt

ppt Patrem diligimus: ergo diligi proximum ppt Deum p charitatem Theologicam n tollit, qn p illam diligat amore benevolentiae amicabili. = Denique: n Deus amicabilit diligit hoem, vt fatent oes Theologi: et tn illum diligit ppt seipsum et ex complacentia in sua bonitate, vt vidimus supra art. 1. ergo q p charitatem diligamus proximum ppt Deum, n impedit q p illam diligat amicabilit.

Restat mo ad 4. illam objectionem occurrere: cui Granados vbi sup. n. 27. resp. neg. ans; n.n. e necessarium ad roem benevolentiae, vt a concupiscentia distig diligere hoem roe suae bonitatis aut ppt ipsum, s sufficit velle illi bonum n ppt amantis vtilitatem, l. ppt vtilitates alterius prialit dilecti; et q hoo diligens proximum p charitatem, et si illum diligat ppt Deum, n tn ipsum diligit ppt aliqm vtilitatem Deo ex illo provenientem, quae stricta vtilitas sit, fit consequens, quod amicabilit p charitatem diligat. sicut Deus hoem amicabilit diligit, quamvis illos diligat ppt se, q n movet ex aliqua vtilitate stricta Deo ex illis proveniente. = quae solutio e ex mag Bañez, et frequent nostri Thomistae amplectunt, illamque vt probabilem sustinuimus sup art. 1. dub. vnico. § 4.

Sed dices. amor, quo diligimus proximum ppt gloriam et honorem Dei, e stricta benevolentia ad Deum: ergo n e amor benevolentiae proximi, s amor concupiscentiae, n.n. post sub roe benevolentiae ad Deum et proximum tran. = Concesso ant, disting consequens: n e benevolentia proximi, vt amici prialis et fralit dilecti, conc; eam, vt amici secundarii et materialis, nego: tum n licet n possit benevolentia et amicitia vnius mota ex eius bonitate et fralis amicitia et benevolentia alterius, post tn ee materialis benevolentia illius, vt objecti materialis et secundo dilecti.

3a. vt aliqs amicabilit et secundo diligat, debet diligi ppt se, seu ex complacentia in propria bonitate: ergo amor ille secundarius transiens ad proximum n e amor benevolentiae ad ipsum et vt ad extremum materiale et secundarium. ans prob: vt n. docet D.Th. inf. q. 25. art. 2. charitas n diligit vt extremum amicabile s vt bonum amico vtile trat respectu concupiscentiae: et vt docet art. 3. creaturas irroales n amant amore benevolentiae, etiam vt extremum materiale et secundarium. et vt docet art. 11. demones p charitatem nullatenus amant amore benevolentiae, s tantum concupiscentiae; at n alia roe, nisi q charitas, irroales creaturae et demones n amant ex complacentia in propriis bonitatibus, s ex complacentia in bonitate divina: ergo vt aliqs amet amore benevolentiae, et secundario et materialit debet diligi roe propriae bonitatis et ex complacentia in illa.

R neg ans. si namque roe propriae bonitatis et ex complacentia in illa aliquis diligat, n erit objectum secundarium amoris amicabilis, nec objectum materiale, s primarium et fmale. ad probationem concessa mai. quo ad oes suas ptes nego min; s roo, cur amor reflexus charitatis n e amicabilis respectu charitatis amatae, e q n amat, vt id, cui volu-

mus

mus bonum, sed ut bonum volitum amico, et ut aliquis amicabiliter diligat,
debet esse talis finis cui utilitatis: et ex eodem cap. patet creaturas irrationales
non diligi amore benevolentiae amicabili, quia ut docet D. Th. art. 3. velato non
sunt capaces habendi bonum proprie: et ratio, cur daemones non diligamus per charitatem
amicabiliter, sed tantum amore concupiscentiae est, quia ut aliquis amet per charitatem
amicabiliter necessarium est velle ei bonum, non quodcumque sed bonum charitatis
et aeternae beatitudinis, et sic aliud ei desideret in ordine ad tale bonum: dae-
monibus autem non volumus bonum charitatis nec aeternam beatitudinem, et
ideo non intrant terminum secundo et materialiter habitudinem charitatis sub respectu
amicitiae sed tantum concupiscentiae, quia volumus eos existere ut Deus glo-
rificet: proximis autem volumus beatitudinem aeternam et bonum gra-
tiae charitatis ut fini utilitatis cui: unde omnis amor iste ex complacentia
in bonitate illorum non nascatur, sed ex complacentia in bonitate divina, nihilo-
minus quominus sint obiectum materiale et secundarium charitatis sub respectu
benevolentiae et amicitiae.

Sed urgebis. Non sequitur ex hac solut. spem virtutem theologicam
esse virtutem supernaturalem ad proximum; consequens falsum videtur, cum iuxta frequ-
entiorem sententiam theologorum tantum detur una amicitia supernaturalis, quae
virtus theologica sit: ergo ruit tradita solutio. sequela probatur: non iuxta doctam tra-
ditam, ut aliquis habeat amorem benevolentiae non requiritur, quod ille appetat bonum
ex complacentia in illius bonitate et propter ipsum, tamquam finem cuius gra-
tia, sed tantum ut fini cui; at per actum spei volumus proximis bonum
aeternae beatitudinis sub ista consideratione, et si non ratione bonitatis illorum, tan-
quam finis cuius gratia: ergo spes virtus theologica, et si sit amor concupis-
centiae respectu Dei, respectu proximi erit amor benevolentiae amicabilis.

Huic obiectioni R. posse 1º: concedo consequentiam; cum enim docuimus sup.
spes posse appellari amicitia delectabilis, quatenus per illam Deum nobis
volumus, prout est beatitudinis obiectum, quod maxime delectabile est, et eadem spe
nobis primario beatitudinem optemus, posse convenienter dici, etiam respectu pro-
ximorum rationem amicitiae obtinere, et quidem non sine fundamento in nostro An-
gelico praeceptore 1. 2. q. 26. art. 4. ubi docet, amorem respectum dicere
concupiscentiae ad bonum alteri volitum, et amicitiae ad illum, cui tale
concupiscimus bonum: cum ergo per actum spei proximis desideremus bo-
num beatitudinis aeternae, duplex iste respectus reperitur in illo, nempe concu-
piscentiae, respectu beatitudinis volitae, et amicitiae respectu proximorum,
quibus beatitudinem volumus: et cum theologi docent convenienter tantum
esse unam amicitiam theologicam, poterunt explicari de ami-
citia honesti.

Sed melius R. 2º: nego sequelam, ad illius probationem distinguo ma-
iorem: ut amet amicabiliter secundario et materialiter ratione alterius amica-
biliter primario dilecti, concedo maiorem: ut amet amicabiliter formaliter et pri-
mario, nego maiorem: et concessa minori nego consequentiam: itaque amor amicitiae
duplici gaudet respectu, nempe ad bonum volitum, et ad personam, cui

ratione sui

roe sui volumus bonum. 1us respicit respu concupisc. 2us respu amicitiae: sicut autem respu concupiscentiae post aliq primario et roe sui respicere, et aliud secundo et roe alterius, ita respu amicitiae post vnum primario respicere, et alterum secundo; primo respicit illum, cui appetit bonum, ex complacentia in illius bonitate; secundo vero illum, cui appetit bonum, non ex complacentia in illius bonitate, sed ex complacentia alterius in bonitate transeuntis primo habitus amicitiae; semper tamen vt ad amicum secundo extendat, debet primo aliquem vt amicum ex complac. in illius bonitate respicere: quod proximus volumus etnam beatitudinem per habitum charitatis ex complacentia in bonitate Dei, vt primarii et principalis amici, coeneus fit, vt sub respu amicitiae extendat actus charitatis ad proximum, vt ad amicum secundum; virtus autem spei non respicit proximum vt finem cui, ex cuius complac. moveat, nec aliquem primario respicit, ex cuius complac. etnam beatitudinem expetit, alioquin a bonitate creata sumeret specificationem, et consequenter non esset virtus theologica, et ideo spes non est amicitia supernaturalis ad proximum, nec vt ad principalem, nec vt ad minus principalem amicum.

Nec oppositum ex D. Th. loco alleg. colligitur: ibi enim loquitur large de amore amicitiae, quatenus amor in amicitiam et concupiscentiam dividitur, non vt in duos actus, sed in duas habitudines in eodem actu repertas. qua roe amor amicitiae dicit comparative ad personam, cui tale bonum appetitur, et concupiscentiae per respectum ad bonum concupitum, non autem de amore benevolentiae stricte, quatenus amor in benevolentiam et concupiscentiam dividitur, tamquam in duos actus, penes diversa obiecta, quae appetimus bonum, qualis amor, quo alteri bonum volumus ex complacentia in illius bonitate est amor benevolentiae, actus autem, quo nobis bonum appetimus est bonum concupiscentiae, et hoc 2us necessarium erat, vt spes esset amicitia supernaturalis ad proximum. haec dicta sint in gratiam illius doctoris, quem plures ex nostris sequuntur, et nos dub. 1. huius quaestionis, vt probabilem sustinuimus.

Consequenter tamen ad aliam solutionem, quam loco alleg. vt veriorem defensavimus, aliter est ad 4. obiectionem occurrendum, nimirum proximum per charitatem diligi posse dupliciter: 1o propter Deum vt aliquid roe [illegible] dum, scilicet propter extrinsecam gloriam et honorem, qui Deo ex creaturis accrescit. = 2o propter Deum vt participandum, seu vt participatum per gratiam, fidem, atque diligere proximum propter propriam bonitatem, et ex complac. in ipsa prout aliquid Dei est. quod 1mo modo amat, solum trahit amore concupiscentiae. quod autem 2o modo amat, non amore concupiscentiae, sed amicitiae [illegible], quia per talem actum non volumus proximum Deo, sed bonum volumus proximo vt fini cui propter eius bonitatem, et ex complacentia in ipsa prout aliquid Dei est. et non solum 1us actus sed etiam 2us a charitate procedit, ac proinde charitas non solum respu Dei, sed etiam respu proximi roe amicitiae sortitur. Qua supp. doctrina ad 4. obiect. dist. distinguo ant. roe bonitatis propriae, sumptae absolute, nego ant. roe bonitatis propriae prout est participata a Deo, et prout est aliquid Dei, concedo ant. et ans. quod vt proximus det Deus per charitatem sub eadem roe formali attingant, sufficit, quod in dilectione

tione proximi non moveat ab illius bonitate, sumpta absolute, sed ab illa gratiali quae Dei est, et ab ipso participata.

Sed contra istam solut. plura obstant et non levia argumenta: 1um quia non de ratione amoris amicabilis est velle amico bonum propter ipsum absolute, hoc est sine ordine ad aliud, alias solum respectu istius amor amicabilis erit: ergo 1. actus iste non est amicitia ad proximum, sed ex illius bonitate absolute sumpta movet, et consequenter non procedit a charitate, per quam diligimus Deum.

2um quia ut actus aliquis ab aliqua virtute eliciatur debet pro motivo proximo habere formale objectum, et specificativum talis virtutis; sed actus iste, quo proximo bonum volumus ex complacentia in bonitate illius, prout aliquid Dei est, non movet proxime a bonitate increata, quae est formale objectum charitatis, sed a bonitate gratiae, quae aliquid creatum est: ergo non procedit a virtute charitatis, per quam diligimus Deum.

3um quia ideo eadem charitate, qua diligimus Deum, diligimus et proximum, quia per illam non volumus in proximo, nisi Deum, ita expresse D. Th. infra q. 103. art. 3. ad 2; sed actus iste, quo proximo volumus bonum propter bonitatem propriam, prout est aliquid Dei, non diligit in proximo solum Deum, sed aliquam bonitatem creatam: ergo non elicitur a charitate, qua diligimus Deum.

4um quia ideo actus, quo diligimus proximum elicitive procedit a charitate, quia est idem specie cum actu, quo Deum diligimus, ita expresse D. Th. infra q. 25 art. 1; sed actus, quo amamus proximum ratione bonitatis propriae, ut participatae a Deo, non est idem specie, cum illo, quo Deum diligimus propter se: ergo non procedit a charitate theologica, per quam diligimus Deum.

Ultimum: actus, quo proximum colimus propter excellentiam eius supernaturalem creatam, non elicitur ab eodem habitu, quo Deum colimus propter excellentiam divinam; sed ad distinctum habitum pertinet, nempe ad duliam, quae ut docet D. Th. infra q. 81. art. 4. ad 3. est virtus distincta a latria, qua exhibemus cultum Deo: ergo actus, quo diligimus propter bonitatem supernaturalem creatam, non elicitur ab habitu charitatis, quo diligimus Deum propter bonitatem increatam, sed ab habitu distincto.

Haec tamen argumenta, quantumvis urgentia sint, veritatem solutionis traditae non infringunt. Ad 1um ergo distinguo antecedens: quod est amor amicitiae absolutus omnino, et ab habitu amicabili primario ad tale objectum tracto procedens, concedo antecedens; quod est amor amicitiae respectivus, procedens ab habitu amicabili, qui primario et principaliter, sed secundario et minus principaliter ad objectum aliquod comparatur, nego antecedens, et consequentiam.

Ad 2. distinguo maiorem: actus primario elicitus ab habitu virtutis concedo maiorem: secundario ab illo procedens, nego maiorem, et concessa minori distinguo consequens, non procedit ab habitu charitatis primario, concedo consequentiam, secundario, nego consequentiam. Itaque licet omnis actus elicitus ab aliqua potentia aut virtute debeat habere pro motivo suo proximo aliquid contentum sub objecto extensivo talis potentiae aut virtutis, sub objecto tamen primario et specificativo solus petit continere objectum specifi-

cati-

catibum actus primº elicitꝰ a potâ l. virtute, n autem obium spicans actus elicitum secundº. Cstat hoc in intu nostro, cuius spicatibum ē ens reale, et tm elicit secundario cognitionem entis roñ, n ab ente reali, s ab ente roñ pxime spicatam. Cstat etiā in habitu metaphe, cuius obium primarium ē ens reale, et tm cognitio scientifica passionum entis roñ in coñ secundº ab habitu metaphe elicit, qmvis n ab ente reali, sd ab ente roñ pxime spicet, et coent eius frale oblum n ctinet sub obto primario et spicatibo habitꝰ metaphe, sd tantū sub extensibo.

Et roo a priori ē: n alit regrit ctinentia obti spicantis actum primarium sub obto spicante habitum, l. potam, atque ctinentia obti spicantis actum secundº elicitum: q licet ad primarium regrat regrat ctineri sub obto spicante potam, tamen spes subiectiba illius ad secundarium hec ctinentia n petit. Unde qmvis habitus fidei spicet a revelone obscura et ideo n possit primario elicere actum n spicatum pxime ab obscura revelone, secundº tm ad actum euidentem extendit in senta Caiet. asserentis assensum euidentem credibilitatis misteriorum fidei secundº elici ab habitu ppt habitudinem credibilitatis ad revelonem obscuram: et similit qmvis habitus scientificus n possit primario elicere nisi cognitionem scientificam, cuius obiu ē veritas demonstrabilis, potest tm in plurium logicorum senta assensum opinatibum elicere secundº. Caritas in pret. licet amor pximi ppt bonitatem supnatalem creatam n possit primario a charitate pcedere, q n ctinet bonitas supnatalis creata sub obto primario et spicatibo charitatis ut illius pars subiectiba, qa tm habitudinem importat ad obium primarium charitatis, et sub tali habitudine attingit post secundo a charitate pcedere.

Ad 3m 3 Pl. Causatem D.Th. sic ee, q n volumus in pximo, nisi Deum l. in se l. in sui participone, vt tali, q hoc ipso, q pximum diligamus roe gratiæ, vt ē particip° Dei, l. iunctis cum Deo l. imitatio Dei, amamus pximum in ordine ad Deum, et roe Dei aliquomo: quod sufficere ad saluandum unitatem charitatis cstat ex D.Th. q. l. vnic de charit. art. ppe finem corporis illis verbis: sic igit dicendum, q charitas diligit Deum roe sui ipsius, et roe eius diligit oes alios, in quantum ordinant ad Deum &. Unde quadammo Deum diligit in oibus pximis, sic n. pximus charitate diligit, q in eo ē Deus, l vt in eo sit Deus. Unde manifestum ē q ē idem habitus charitatis, quo Deum et pximum diligimus, sufficit ergo ex D.Th. aliquomo Deum diligere in pximis, vt talis actus a charitate, qua Deū diligimus, elicitur q autem diligere pximum roe gratiæ, vt ē pticip° Dei sufficiat vt dicat diligere in pximo Deum cstat ex alia doctr. D.Th. 1. 2. q. 8. art. 2. ubi ait q voluntas n fert in media,

nisi

nisi quatenus fert in finem, q̄m bonitas medij intra e participi bonitatis finis, et relata ad finem recte dicit D. Th. voluntatem in medijs velle ipsum finem: parit ergo amor pximi, roe gratie ut ē participio natg Dei, dicit et ē amor quodammō Dei.

I. 2. Rt post: dupliciter posse diligi pximum p charitz; uno mō roe Dei, ut pxime adeq moventis, bonit pximi matalit omn se hente, et iste actus n̄ secundo s prim spectat ad charitatem, q roe fralis que et sub qua obiectiba illius ē bonitas increata. alio mō, talit q bonitas supnatalis creata pxime motibē ingrediat ut ē participata a Deo, et increata bonitate in obliquo se hente et iste actus n̄ prim s secund a charit pcedit. q̄ D. Th. pbauit unitatem charitatis, exeo q p illam n̄ diligimus in pximo nisi Deum, loquutus fuit de actu charitatis prim, n̄ vo de secundo; q ad charitis unitatem saluandam sufficit: eē autem duos istos amores dilinctos cstat ex D. Th. ins. q. 27. art. 8. ubi ingrens, an sit magis meritorium pximum q̄m Deum diligere: Rt pximum posse dupliciter diligi: 1o talit q eodem actu diligat Deus, 2o ita ut ex vi eiusdem actus Deus n̄ diligat; et q 1o mō diligere pximu ē magis meritorium, q̄m solum diligere Deum; secus aute si 2o mō pximus diligat. sentit ergo D. Th. pximum diligi posse p actum, quo simul diligat Deus, et coent respu cuius bonitas increata sit adeq roe obiectiba fralis, et etiam p actum, quo Deus simul n̄ diligat roe sue increate bonitatis, ac pinde respu cuius bonitas increata ut in se n̄ sit roo pxime motiba sed ut relucet in sui participone. cum que huiusmi actus n̄ possit prim a charit pcedere, dicendum necessario ē ab illa elici secundario, cm D. Th. in tota illa quest. de actibus a charit elicitis agit. = Et ex his.

Ad 4m Sf. 1o q D. Th. loqt de actu primario elicito a charit attingente bonitatem increatam Dei, ut roem fralem adequatam, et omno matalit pximum, quem actum eē eiusdem spei cum illo, quo Deum solum diligimus, libenter fatemur, et unitas spica huius actus sufficit ad saluandam unitatem spicam charitatis, n̄ obstante diuitate spica altrius actus quo pximum diligimus roe bonitatis supnatalis create, q cum habitus ab actu solum primario suam spicionem desumat, n̄ obstat eius unitati spica diuersitas actus secundario eliciti.

I. 2o Sf q loqt D. Th. de unit spica n̄ in eē entis, s in eē fralis habitum spicantis. licet autem actus, quo diligimus pximum roe bonitatis supnatalis create in eē entis spice distinguat ab actu, quo Deum diligimus ppt se, in eē tm fri spicantis habitum charitatis n̄ distinguit spice abillo, q bonitas creata, que fralit se het ad predictum actum, matalit cparet ad habitum charitatis, et bonitas increata in obliquo tantum attacta p illum actum in recto et fralit ad habitum cparat: sicut entitas roe spicans fralit imm̄ediatam cognitionem sui, matalit se het respective ad intum, et ad habitum metaphisice, et ens reale in obliquo ingrediens spiconem cognitionis imme diate entis roe fralit specifibē et in recto cparat ad intum, et ad habitum metaphisice.

Vlti-

Vltimo arguitur: plures recentiores, quibus fatentur, quod sicut sancti adorari possunt dupliciter: primo propter excellentiam divinam, 2.º propter excellentiam creatam, et 1.º modo adorant eadem virtute Latriæ, qua exhibemus cultum Deo: 2.º autem modo adorant virtute duliæ, a latria specie distincta: ita similiter possunt proximi amari propter bonitatem divinam, et ratione bonitatis supernaturalis creatæ: et 1.º modo amant eadem charitatis virtute qua diligit Deus, 2.º autem modo per virtutem quandam infusam moralem, quam vocant amicitiam supernaturalem ad proximum. ita omnes auctores, quos supra allegavimus negantes charitatem theologicam ratione amicitiæ ad proximum, et post illos Granado contro. 3. de charit. tract. 1. disp. 3. sect. 5. qui omnis fatetur charitatem theologicam et amicitiam ad proximum, quatenus non respicit ut primalem et fratrem amicus ratione propriæ bonitatis dilectum, sed ut matalem et minus primalem ratione bonitatis divinæ dilectum, ideo asserit virtutem istam a charitate distinctam non solum esse possibilem, sed de facto infundi, quæ sit amicitia fratris ad proximum ipsum diligens ratione bonitatis supernaturalis creatæ, quatenus est propria illius. = Sit tamen

3.ª D.: Præter virtutem theologicam charitatis, qua diligimus proximum propter Deum, non datur alia virtus moralis infusa ad diligendum amicabiliter proximum ratione bonitatis supernaturalis creatæ. ita auctores omnes, quos q. 2. [illegible] retulimus præter Granadum, et communiter discipuli D. Th. paucis exceptis. et ostenditur 1. non D. Th. q. unic. de char. art. 4. et inf. q. 25. art. 1. q. 81. art. 4. q. 103. art. 3. et pluribus aliis in locis hoc argumentum opponens: diversa est virtus, qua exhibemus cultum Deo, ab illa qua colimus proximum: sed alia charitate diligimus Deum, et alia diligimus proximum. Diceo autem semper eam negavit: sed sentit quod non est eadem ratio de cultu proximi et Dei, ac de amore Dei et proximi, quoniam ad hoc quod pertinere ad eandem virtutem; at in sententia contraria nullum quidem ad hoc inter cultum et amorem reperit discrimen: sed mentem D. Th. adversat.

Ratione probat nostram D. Suarez lib. 3. de virt. cap. 5. n.º 17. quia si hæc virtus necessaria esset, maxime addit... nos proximum gratiam et beatitudinem, et Deum ipsum in proximo per amorem [illegible] ipsius; sed ad hoc necesse est virtus a charitate distincta: sed probat minor. non [illegible] virtus admittat, sequitur, quod sit theologica, consequens est falsum, alias [illegible] plures, quam tres virtutes theologicæ contra communem theologorum: [illegible] hanc virtutem diligeremus proximo Deum: [illegible] increatum, et alius quem amamus proximo, [illegible] virtus theologica esset, non spes esset virtus theologica, et tamen per illam nobis tanquam fini cui Deum speramus: sed virtus illa [illegible] virtus theologica erit.

Cui argumento aliqui [illegible] ad illius probationem concedunt sequelam, [illegible] theologica [illegible] ex hoc sequitur esse plures, quam tres virtutes theologicas, [illegible] ab spe; sicut enim per virtutem spei volumus [illegible] Deum et omnia [illegible]

Veniam

nes se-

na supnatalia creata in ordine ad beatitudinem.

Hæc tm̃ solutio n̄ solvit argum: etenim virtus amicitiæ supnatalis à charitê dista ē ad volendum pximo bona supnatalia ex ɔplacentia in ipso, quatenus bonus ē bonitate supnatali creata, at p spem virtutem theologicam, et si pximis desideremus Deum, et alia dona supnatalia creata, n tm̃ hæc illis volumus ex ɔplacentia in bonitê illorum supnatali creata: ḡ amicitia supnatalis creata admissa ē virtus dista ab spe. mim. p. etenim ea roē volumus p actum spei et n̄ beatitudinem pximis, qua volumus illam nobis; s n̄ volumus nobis p virtutem spei beatitudinẽ; ē nam ex ɔplacê in bonitate nostra vt frali motivo ad operandum, alias spicatibum spei, aliq creatu, esset, et coênte n̄ esset virtus theologica.

Ex alio autẽ cap. displicet argm Suarez, nimirum, q ad roem virtutis theologicæ, n̄ sufficit q bonus volitus sit aliqd increatum, s insuꝑ ē necessariũ, q motibum ad volendum q ē obtum frale, pfectio increata sit: s qm̃vis p amicitiam supnatalem a charitê distam cupiamus pximis Deum, roo tm̃ motiba ad volendum, pfectio increata ē, s aliqua pfectio creata, nempe bonitas supnatalis creata, ex cuius ɔplac Deum p talem amicitiam pximis optamus: ḡ talis virtus sa charitê dista admittat, theologica virtus n̄ erit.

2o: aliꝗ apd Granados vbi sup. no 34. sic arguunt p nostra sṫa: amor amicitiæ respicit bonitatem intrām psonæ dilectæ, tamqm̃ motibum frale, et intuitu cuius trāt ad cetera bona: ḡ amor amicitiæ supnatalis a charitê distæ respiceret vt motibum fralẽ ipsam pximi psonam, et intuitu bonitatis intrê illius, tamqm̃ fralis motibi vellet ei patriam et cetera dona, at hoc admitti n̄ pōt: ḡ vo n̄ ē possibilis amor supnatalis amicitiæ a charitê distæ. p mim. 1o: n motibum frale amoris supnatalis debet eē supnatale; s bonitas intra pximo, quæ ɔstituit frale motibum talis actus, supnatalis n̄ ē. ḡ. 2o: n bona supnatalia ad aliqd natale referre ē inordinata roō, vt pote cum illa longe in pfectione superent bonitatem natalem, et coênt ɔa roem virtutis ē id q efficit, eiusꝗ minus pfectum vt ad finem ordinare: ḡ amicitia supnatalis a charitê dista impossibilis ē.

Huic argum Granados no 38. r̄. ad roem amicitiæ sufficere, q respiciat psonam dilectam, tamqm̃ finem, cui exoptent bona honesta, licet ipsa bona sint frale obtum amoris, et finis qui; vnde cum bona pximo desiderata p huiusm amicitiam, sint aliq supnatale, coêns q fit, vt amor supnatalis sit, qmvis psona, cui prædicta bona amant, sint aliq natale: et ex his ad 2. mim. pbationem resp, et nullā ē inordinatio, q bona supnatalia ad aliq natale vt ad finem cui referuntur.

Hac tm̃ solutio factum n̄ solvit. vt n. ɔstat ex dictis

dictis ad amorem amic. n. sufficit velle alteri bonum, solummodo ut fini cui, alias virtus spei esset amicitia stricta, et coent amicitia supnatalis a charit. dista esset ipsa virtus spei, et n. virtus moralis d. predictum a-uctis; s. insup. e necessariu velle amico bonu ex zplac.a in bonit. ipsius ut in frali motibo: g. ut amicitia a charit. dista, stricta amicitia sit, debet velle bonum pximo ex zplac.a in bonit. ipsius ut in motibo frali, et coent n. sufficit ad eius supnatalitatem q. bonum pximis volitum supnata-le sit, s. insupe necessariu supnatalem ee roem illam, ex cuius zplacentia bonum deriderat pximo.

Licet hm argutum factum solut. tradita n. enervet, ex alio cap. mihi difficile reddit: nempe q.a ad roem amicitie n. petit, ut pcedat ex zplac.a in bonit. primaria et subali psone trahentis amorem, s. sufficit si ex zplacentia in accidentali bonitate moveat: g. ut amicitia supnatalis int hoes salvet, n. e necessariu, q. alteri unus velit bona supnatalia ex motibo primarie et subalis bonitatis, s. sufficit in aliquo, roe gratie habitualis, velle illi bonum beatitudinis eterne. ans, in quo e difficultas, obstendit 1.o: n. velle hoi sapienti bonu, ex zplacentia in ipso, q. sapiens e, e actus vere amicitie; et hm n. pcedit ex zplac.a in bonitate primaria et subali, s. accidentali et secundaria; g. 2.o: n. ad roe amicitie tantum petit, q. motibum ad amandu sit in psona dilecta: g. qmvis bonitas, movens n. subalis, s. accidentalis sit, salvat vera roo amicitie. = 3. q.a n. e minus de roe honorationis moveri a psone excelentia, qm de roe amoris amicabilis, q. ab illius bonitate moveat: s. subsistit supnatalis adoro int hoes, qn excelentia movens subalis sit: g. et supnatalis amicitia salvabit, qn bonitas movens sit primaria et subalis. = 4.o: q.a de facto dat amicabilis amor pximi a charit. pcedens, et hm n. a bonit. subali, s. accidentali supnatali movet: g.

Ore[illegible] qm q. estu arguto facto obstendat, virtutem supnatalem, p qm diligimus pximum ex zplac.a in bonit. supnatali creata n. ee amicitiam strictam, n. hm pbat n. ee specialem virtutem distinctam a charitate. quare his premissis s. nostra D. hac rae: ad diligendum amicabilit. pximu roe gratie habitualis put particip.o Dei, zunctio nostri cu ipso, nos que Dei amicos zstituens sufficit habitus charitatis theologice: g. ad amandu supnatalit. amicabilit. pximum necessarius n. e habitus a charit. distus. ans obstendit 1.o ex D. Th. in 3. dist. 27. q. 1. art. 4. ad 2. illis verbis: simillit et charitas facit diligere hoes, in qm ss participabiles divine bonitatis, que e finis ultimus: g. x.a D. Th. hoo ut particeps divine nate p gratiam habitualem theologica charitate diligit. = 2. n. x.a D. Th. q. un. de charit. art. 4. in corp.: hoo p charitatem diligit ut in eo sit Deus, aut q. e Deus; s. roe gratie habitualis, put fralis particip.o divine nate, Deus spialit e in hoe: g. hoo roe gratie habitualis, ut e partici-

po Dei

"ex zpla

pô Dei, theologica charit^e diligit.

3°. q^a x^a D. Th. in eodem art. hoc ipso q diligimus aliquem sm se, diligimus oes familiares, sanguineos, et amicos ipsius, in q^m ei attinent. s^d p gratiam habitualem hoo attinet Deum, vt illius amicus et filius: q^o pvt roe gratiæ habitualis diligit, amat p charitatem, p qm diligimus Deum. = 4. q vt obtum alicq charit^e theologicæ diligat sufficit, q p actum, quo diligit, aliquomo Deus diligat, vt docet D. Th. ibidem; s^d p actum, quo diligit hoo roe gratiæ habitualis vt participô e Dei, aliquomo diligit Deus: q^o talis actus a charit^e theologica pcedit. = Denique. n si ob aliqm roem amor hois roe gratiæ habitualis, n eliceret a charit^e theolog^a, maximé q obtum frale charitatis e bonitas increata, sub qua n ptinet gratia habitualis prædictum actum spicans; s^d hæc roo e nulla, tum, q illa ptinentia tantum exigit in obtô actus primarij alicuius virtutis, n v in obtô actus secundarij: tum etm, n electio pxime spicata ab vtilitate mediorum, pcedit a virtute spicata fine, sub quo vtilitas mediorum n ptinet, velutí pars subiectiba: q^o amor pximi roe gratiæ habitualis, pvt e fralis participô Dei, pcedit a charit^e, p qm diligimus Deum.

Respondebis, q licet p habitum charitatis theologicæ possimus pximum diligere roe gratiæ habit^s vt participô e Dei, et pvt dicit ordinem ad Deum, posst tm alio amore diligi roe gratiæ habitualis, pvt e bonum ipsius absolute, et huiusmodi actus n posst a charit^e pcedere, ac pinde p eliciendo illius asignandus e alius habitus supnatalis amicabilis a charit^e distus.

s^d p^a. n esto posit diligi pximus roe gratiæ habitualis absolute absque expresso ordine ad Deum, snatalius tm diligit ad Deum, pvt e fralis participô ipsius, et pvt nos iungit Deo, at virtutes n sunt ptituendæ p actibus quomodolibet possibilibus, s^d p actibus magis snatalibus amabilitati obtorum: q^o habitus a charitate distus, p illius actus eliciendo ptituendus n e. min. videt certa. q n q snatalis diligit pximus roe bonitatis sibi peculiaris, et roe bonitatis diuinæ, qm roe bonitatis supnatalis vt sic, n dat habitus virtuosus ad eliciendum actum, p quem roe bonitatis in coi diligat: et q^a snatalius sperant supnatalia dona in ordine ad Deum ut sperata, qm sm se absolute n dat de facto habitus ad eliciendum actum, p quem absolute sperent: et q^a snatalius credit revelatis ab Angelo, innitendo test^o ipsius, pvt subordinato testimonio Dei, qm sine tali respu, n dat habitus supnatalis distus a fide theologica, quo assentiamur testim^o Angeli absolute roe sui: q^o vera e min. pacti discursus. mai. ostenditur 1°. n gratia habitualis, et si nata sit in ordine supnatali, n tm e nata absoluta, s^d respectiba in ordine ad natam diuinam, vt expressa illius participô, et vt elevatiba ad ordinem diuinum:

q^o sta-

supnataliter diligit amore respectivo, quam amore absoluto. = 2.º quia quae dona supnatalia ad beatitudinem obtinendam essentialem ordinem dicunt, supnaturaliter sperantur in ordine ad beatitudinem, quam in consideratione absoluta: ergo cum gratia sit formalis et expressa participatio naturae divinae, ordinet quae essentialiter ad nos coniungendum cum Deo, supnataliter diligitur sub expresso ordine ad Deum, quam in consideratione absoluta.

Denique probatur. non datur in ordine supnatali duplex fides, una theologica et moralis altera, nec similiter duplex spes, moralis scilicet et theologica: ergo pariter admittenda non est charitas moralis a theologica distincta. ans a nemine negatur. conseq. probatur. sed paritatem spei. non spe virtute theologica spero mihi bonum divinum primario et rat. sui, et dona supnatalia creata secundo, quatenus ordinantur ad Deum: sicut per habitum charitatis theologicae diligo amicabiliter proximum supnatalem quatenus ordinatur ad Deum, seu participatione aliqua Dei, seu per illum modum sperantur dona supnatalia in ordine ad Deum ut obiectum speratum pertinentem ad spem virtutem theologicam, non datur de facto habitus ad speranda dona supnatalia absolute quae sit spes moralis a theologica distincta: ergo pariter habitum charitatis theologicae, per quem diligimus proximum propter vitam Dei, et qui ordinatur ad Deum, non datur virtus moralis a theologica charitate distincta ad amicabiliter proximum diligendum ratione gratiae absolute.

Respondebis esse disparem rationem: non spes supnatalis nunc debet, quaecumque illa sit, omnipotentem auxiliantem tamquam formali motivo, et inde dari nequit spes supnatalis, quae theologica non sit. non autem quaelibet supnatalis charitas potest bonitatem divinam respicere ut formali motivo, et ideo dari potest supnatalis charitas proximi, quae theologica non sit, illa nimirum, quae bonitatem supnatalem respicit creatam pro motivo formali.

Sed contra 1.º: non est probabilis theologorum sententia non omnipotentem auxiliantem, sed bonum ipsum divinum, quatenus est bonum nobis, esse obiectum spei formale: ergo saltem in ista sententia, quae est valde probabilis, consequenter erit duplex virtus spei theologica scilicet et moralis, quarum una nobis bonitatem increatam speremus et creatam in ordine ad illam, et alia dona supnatalia creata absolute, quatenus sunt nobis bona.

2.º: non in veriori theologorum sententia, de qua 2.2. q. 1. art. 1. ad rationem virtutis theologicae, non sufficit ratio formalis sub qua esse aliquid increatum, sed insuper est necessarium, quod ratio formalis quae sit aliquid increatum, seu perfectio increata; sed quantum spes donorum supnatalium creatorum omnipotentem auxiliantem increatam, et habet pro ratione formali sub qua bonitatem increatam, non tamen ad illam absolute tendit, et non sub ordine ad

ne ad Deum, n Theologica s morales virtutes, et eveniet eritad id da
duplex spes, n minus qm duplex charitas: et eod. arguto q duplice
admittendam ee fide, Theologicam unam et moralem altam; 1a p qm as-
sentiamur ut revelatis a Deo p ordinem ad veritatem increatam, et
alia p qm assentiamur eisd. veritatibus sine tali ordinatione absolute.
Ad ultimum hr argumentum occasione cuius 3a 3 statuimus D.
D. Th. infra q. 25. art. 1. ad 2. Resp. concessa anti neg. coam; et roe discri-
minis refert, q nempe amor respicit bonum in coi, honor autem respicit
proprium bonum honorati, et ideo amor n diversificat spe pp. diversam
quantitatem bonitatis diversorum, dummo referant ad aliq bonum coe unum,
honor autem diversificat sm propria bona singulorum. et inf. q. 81. art. 4.
resp. his verbis. ad 3. dicendum, q obiectum amoris e bonum: obiectum autem
honoris l. reverentiae e aliq excelens. bonitas autem Dei communicat
creaturae, n autem excelentia bonitatis eius et ideo charitas, qua
diligit Deus, n e virtus distincta a charitate qua diligit proximus. Re-
ligio autem, qua honorat Deus, distinguit a virtutibus qq honorat
proximus.

Sed ad 1a sol. facit: n obiectum charitatis n e bonitas divi-
na ut eius analogice divinae p essentiam et divinae p participationem s bo-
nitas divina increata, qualis e propria Dei ut diximus dub. praeced.
in 1a D; s obiectum religionis ph e excelentia increata, qualis e
Dei propria: ro nulla e disparitas a D. Th. constituta int amorem et ho-
norem, quo ad hoc q e proprium bonum, et bonum in coi respicere.

Deinde 2a sol. .... n bonitas divina communicat
creaturae n p univocam s p analogam tantum convenientiam, atem
divina excelentia p convenientiam analogam communicat creaturae,
siquidem excelentia creata e participatio divinae; ergo eadem ro ma-
communicat creaturae excellentia divina, quae e obiectum religionis,
quo illi communicat divina bonitas, quae e charitatis obiectum.

Ad 1a obiectionem distinguo mai: obiectum specifica-
tivum charitatis concedo mai: obiectum charitatis extensivum nego mai:
et consequentia min nego coam. n religionis obiectum, n solum primarium
et specificativum, sed etiam adeq et extensivum e excellentia divina, qua-
tenus e propria Dei; verum autem charitatis, et si obiectum specificativum sit
bonitas increata, qualitas e propria Dei, obiectum tm adeq. extensi-
vum e bonitas supernaturalis divina in coi id e ut eius analogice divina
p essentiam et divinae p participationem et roo discriminis satis a D. Th. indicat
in utraque solut. sed praecipue in 2a insinuat, q nempe motivum
adorationis e supexcelentia rei honoratae ad personam honorantem; un-
de ex superexcelentia unius personae ad aliam n retardat, s potius in-
citat honor: ex convenientia autem et similitudine retardat et diffi-
cilis reddit: quod cet ut experientia constat. superioribus nobis facilius
cultum et venerationem impendimus, qm personis nobis aequali-
bus etc.

bus, ac proinde, neo ipso q. Deum roe increatæ excellentiæ adoremus, vincitur difficultas, quæ e in honorando proximum roe excellentiæ creatæ, quantumvis sit diuinæ participo, q. cum in sui participatione a sui propria superioritate descendat, n. sex eo q. illam in se venere mur, facilis et promptus reddit honor exhibendus excellentiæ creatæ, quæ e participo ipsius; cum quæ habitus ponat ad difficultatem vincendam n. e idem habitus, quo Deum in se cultum impendimus, cum illo quo proximum honoramus. amor autem, et si extremum sup excedens respiciat, n. het p motibo bonitatem vt sup excedentem, sed potius vt fundantem conuenientiam, nec ex conuenia retardat, sed potius iuuat amor, et ideo eo ipso, q. obiectum aliq. roe sui diligamus, Deum absque vlla difficultate adipsum in sui participone diligendum p pendimus; ac proinde, cum p charitatem diligamus Deum roe sue natæ, p eandem charitatem inclinamur ad diligendum ipsum in sui participone frali; et quamvis charitas spicatiue sistat in diuina et increata bonitate, extensiue tn n. sistit in illa. — Et ex his ad impugnonem 2æ solutionis constat solutio.

Sed dices: proximus roe excellentiæ diuinæ honorat eodem habitu religionis, quo colit Deus, roe autem excellentiæ propriæ diuerso habitu honorat: sed nulla e disparitas int amari et honorari proximum p habitum, quo adorat et amat Deus. coa e bona ans. Ans p certum ptur; a autem docet a pluribus theologis cum D. Th. inf. q. 103. art. 3. ad 3. et 3. p. q. 25. art. 3. ad 3.

Distinguo ans p. 1 p. roe excellentiæ diuinæ vt extre applicatæ concedo ans; roe excellentiæ diuinæ vt participat p excellentiam creatam, seu roe excellentiæ creatæ vt participantis diuinam nego ans; et coam, n. proximus p charitatem theologicam n. solum diligit roe bonitatis diuinæ, vt extre sibi applicatæ, sed etiam roe bonitatis creatæ, vt participantis diuinam, ita vt creata proxime moveat ad dilectionem proximi, diuina bonitate tantum in obliquo ingrediente. n. sic in adorone proximi p virtutem latriæ, sed proxima adorandi roo e excellentia increata vt extre illi applicata, ingrediente propria excellentia materialiter omnino.

Instabis. ideo bonitas creata potest movere ad actum elicitum secundario a charite theologica, q. a e participo fralis bonitatis increatæ primario spicantis; at etiam excellentia supnatalis creata e fralis participo excellentiæ diuinæ primario spicantis latriam: sed potest vt motiuum proximum respici ab actu 2dario elicito a virtute latriæ. — Dist. causalem adæquatam nec, sed insup. q. amor talis conditionis, vt 2dario extendat ad participationem sui obiti primarii, n. autem sic adoratio, ob rationem discriminis supra assignatam.

Sed præter illud argumentum, quo præcipue recentiores ducunt adver-
sus nostros, obiiciunt 1° D. Th. inf. q. 103. art. 3. ad 2. his verbis: dicen-
dum quod ratio diligendi proximum Deus est, non enim per charitatem diligimus in proximo
nisi Deum, et ideo eadem charitate est, qua diligitur Deus et proximus: sunt
tamen aliæ amicitiæ differentes a charitate secundum alias rationes quibus homines amantur. Ergo sen-
tit D. Th. præter charitatem theologicam esse aliam amicitiam supernaturalem
per quam diligimus proximum ratione bonitatis supernaturalis creatæ.

Respondeo D. Th. loqui de aliis amicitiis, secundum quas homines naturaliter amantur, non de
alia supernaturali amicitia. Ut constat ex q. un. de char. art. 4. circa finem
corporis: si diligeremus proximum ratione sui ipsius, et non ratione Dei, hoc ad a-
liam dilectionem pertineret, puta ad dilectionem naturalem, vel politi-
cam, vel aliquam aliam, quam Philosophus tangit 8. Eth. cap. 3.

2° obiiciunt: gratia habitualis ratione sui est amabilis
amore supernaturali et honesto: at non per eundem habitum per quem di-
ligimus Deum: ergo per distinctam virtutem et competentem ad diligen-
dum amicabiliter proximum ratione gratiæ habitualis, constituendus est spe-
cificus a charitate distinctus. 1a consequentia est evidens, et minor subsumpta probatur.
Nam obiectum charitatis theologicæ est bonitas increata, actus autem
ille habet pro motivo bonitatem creatam: ergo a charitate theologica non
procedit. Maior autem ostenditur 1°. Visio enim beatifica est potest et ratione sui
amabilis per spem: ergo gratia, quæ est nobilior visione, est ratione sui
amabilis per charitatem. = 2° id quod est in se bonum bonitate abso-
luta, potest absolute amari; sed gratia habitualis est in se bona
bonitate absoluta: ergo est amabilis absolute et ratione sui, et non solum
ratione Dei, auctoris naturæ: ergo bonitas supernaturalis gratiæ est etiam per
se et ratione sui amabilis.

Respondeo distinguendo antecedens; amore respectivo relato ad gratiam
potentem, et quod est participatio naturæ divinæ concedo antecedens; amore omnino absolu-
to, subdistinguo antecedens, permissive et veluti obedientialiter, concedo
antecedens, exactive et connaturaliter nego antecedens. et concessa 1a consequentia distinguo eamdem
subsumpta, et neganda de amore respectivo, concedenda vero de abso-
luto, et neganda est consequentia, quia habitus virtutis non infundit de facto ad ac-
tus non connaturales attingibilitati obiectorum, ut constat ex instantiis supra
adductis.

Ad 1. antecedentis probationem, quatenus distinctioni traditæ potest obs-
tare, negat antecedens, imo potius in adversarios retorqueri potest, ut
supra arguebamus. = Ad 2. dicat, quod licet gratia absoluta sit
a respectu prædicamentali non est absoluta a transcendentali respec-
tu. = Ad 3. concesso antecedenti, negat consequentiam, et ratio discriminis est, nam bonitas
entium naturalium, licet a Deo participata sit, et ad ipsum
dicat ordinem transcendentalem effectus ad causam, iste tamen ordo

gene-

generalis e, nec constituit dialit entia naturalia in suo ee, nec huius-
modi entia instituta si, vt nos specialit coniungant cum Deo, et ad
diuinum ordinem eleuent: gratia vo habitualis, q e natam natura-
lit, elevatiua, scit elevando ad ordinem diuinum, et ad opones so-
li Deo natales, sm suam vltimam dram dicit ordinem ad Deum p
modum participationis fratis diuinae natae, et ad hoc ordinat, vt nos spia-
lit Deo coniungat et ad illius ordinem eleuet et ideo tunc solum cna-
talit amat, qa amore respectiuo dirigit.

Denique obiiciunt: cuilibet virtuti natali acqsitae corres-
pondet in ordine gratiae virtus supnatalis infusa ca eamdem matam, et
si diuersimode inspectam, vt coit docet a Theologis 1.2. q. 63. art. 3.
s dat virtus acqsita amicitiae natalis ad pximum p qm illum di-
ligimus honeste amicabilit roe ppriae bonitatis, vt admittit DTh. in
hac q. art. 3. ad 1: g admitti debet charitas ca eamdem matam, seu
sit amicitia supnatalis ad pximum roe sui dilectum conformitate ad
regulam supnatalem.

Concessa mai. et praemissa min. disting. coeq: charitas
supnatalis ad pximum roe gratiae et donorum supnatalium dilec-
tum neg. coam, vt dilectum roe honestatis natalis p conformitate
ad regulam supnatalem, transeat coeq. n.n. de hac supnatali ami-
citia, s de 1a pcedit nostra disputo. = qd si haec n placeant, q revera
difficilia ss, possumus affrmatiuam sentam eligere, quae satis pbabi-
lis e, et in DTh. fundata; et ad eius testimonium dicendo occur-
rere, loquutum fuisse de charit. Theologica, quae vna e respu Dei, et
pximi, n tm negasse moralem amicitiam supnatalem ad pximum
a Theologica distam.

Ex dictis in discursu huius et praecedentis dubii col-
ligit charitatem ee virtutem et virtutem specialem; q docet D.
Th. art. 3. et 4: 1um p: n pfectio virtutis consistit in attingendo regulam
humanorum actuum; at charitas 1am regulam attingit, nempe
bonitatem diuinam: g e virtus. = 2um pbat: n virtus specialis
e, quae spiale obium attingit; at obium charitatis e obium spi-
ale, vt constat ex dictis: g charitas virtus specialis e, et a cae-
teris distincta. Et haec de isto dubio.

In 6. artic. docet Diuus Thomas, charitatem esse
praestantissimam Virtutum, q in genere morali extra dubi-
um e, vt pote de fide, et constat ex illo Pauli 1o ad Corinth. 13.
maior autem horum est charitas. an autem in linea physica
charitas praemineat fidei, e in controversia int Theologos, et
affirmatiua senta e frequentior. In 7. docet nullam virtutem
sine

ce sine charitate perfectam, quod ut Caiet. notauit intelligitur
est in consideratione Theologica, eo quod sine charitate careant or-
dine ad ultimum finem, quem praecipue considerat The-
ologus: in 8 docet charitatem esse formam omnium vir-
tutum, quod intelligitur est effectiue non formalit se ipsa; an
autem intrinsece, an solum extrinsece caeteras virtutes informet pe(n)-
det ex illa quaestione; an imponat aliquem modum imprimat in
potentiis impositiuis? et tenenda est pars affirmatiua.
Et haec de quaestione 23. dicta sufficiant, ad lau-
dem omnipotentis Dei, Beatissimae
Virginis Mariae, Parentis
et Doctoris nostri Angelici
D. Thomae Aquinatis et
et felicissimi Bea-
tissimae Virginis Mariae
Sponsi Diui
Josephi.

Q. 24. De subto charitatis.

Articulus 1us.

Vtrum voluntas sit subtum charitatis?

CCe: subtum charitatis non est appetitus sensitivus, sed voluntas. = Supponit Angelicus Doct. 1o non animam sed aliquam ejus partem esse immediatum charitatis subtum; et ratio est manifesta, supposita reali distinctione potentiarum ab anima; nam subtum immediatum habitus est solum id, quod ex se est proxime operativum, licet per exclusionem virtutis mediantis, si actus sit proportionatus, ex dicta a nobis quaestione anteced. art. 2. dub. 2. cum sed anima nullo ex his modis sit proxime operativa, bene tamen animae potentia, consequens sit, quod non anima sed aliqua ipsius potentia sit immediatum charitatis subtum.

Supponit 2o: non intellectum sed appetitum esse subtum habitus charitatis, cujus ratio est: nam obtum intellectus est verum, obtum appetitus est bonitatis, sed obtum charitatis est Deus non sub ratione veri, sed sub ratione boni, ut docet Angel. Doct. quaestione praeced. art. 4. sed non in intellectu sed in appetitu recipit: cum autem in homine duplex sit appetitus, sensitivus scilicet et intellectivus, de quo Angel. Doct. 1. p. q. 81. art. 2. et in praesenti docet non sensitivum sed intellectivum appetitum esse charitatis subtum, quod probat: nam obtum habitus in aliqua potentia recepti continere debet sub obto spectante potentiam, sed obtum charitatis non continet sub obto spectante appetitum sensitivum, sed sub obto spectante appetitum intellectivum, scilicet voluntatis: ergo non in sensitivo sed in intellectivo appetitu subiectatur charitas. min. probatur, obtum appetitus intellectivi est bonum sub communi ratione, ut apprehensibile ab intellectu, sed charitatis obtum non est aliquod bonum sensibile, sed bonum divinum, quod solum intellectu cognoscitur, ergo obtum charitatis non continetur sub obto spectante appetitum sensitivum, sed sub obto spectante appetitum intellectivum, scilicet voluntatem: sed et haec de ista difficultate.

Articulus 2us.

Vtrum charitas causetur in nobis ex infusione?

D. D. Th. est affirmativa. Dub.

Dubium 13.

V3. hitus charitatis efficient prialit nostris actibus causet?

Supponimus tria et indubitata: 1m hitum charitatis ee supnatalem; in quo Theologi unanimi asensu conveniunt, constat que ex illo Pli ad Rom. 5. charitas Dei diffusa e in cordibus nostris, et ex Trido. sess. 6. cap. 7o. oia simul infusa accipit hor fidem, spem et charits. ex qq. Verbis hit charit ee alig ipse infussum, ac pinde supnatale.

Constat praeterea hac roe: tendentia hitualis pportionata in obiec supnatale supnatalis e; s charitas e tendentia hitualis pportionata in Deum supnul auct: e supnatalis.

2o. Vt omnino certus supponimus n posse efficient causari actus nostros natales, n fre supnatales sint supra inclinonem nate, et supra exigentia illius: e sint supra activitate natalem. = ergo n charitas educit de pota obedientiali, et n de natali, agentia natali solu respiciunt pota natalem passibam, n aute obedientialem; actus nostri actus natale n possunt efficient charitate causare. qua roe Visus e Angelicus Doct. qe 27. de verit. art. 3.

His igit suppositis, q in discrimen Vertimus e, an actus nostri supnatales efficient phisice prialit causent hitum charitatis?

1a senta affrat, qm tenet quide quos sinenoe refert Suarez lib. 3. de gra cap. 5. soletque attribui Cano lib. 13. cap. 13. et Vega lib. 8. in Trid. cap. 9. falso tm, vt legi constabit, eamque vt pbabilem sensisse Aragon refert Hurtado disp. 141. in prio in pres. art. 6.

Vera tn et com Theologorum senta negat hitum charitatis nostris actibus causari efficient. sic Angel. Doct. in 1. dist. 19. q. 3. dist. 17. q. 2. art. 2. q. 1. de Ver. art. 1. ad 17. argm, et ad vltimus, et art. 11. ad 14: 1a 2e. q. 51. art. 4. in corp.

et ad 3. et q. 55. art. 4. Conradus, Bañez, Medina, Albarez Montesinos, Curiel, Lorca, et ceteri discip. D. Th. et in presenti art. 2. Soto lib. 2. de nata et gratia cap. 9. tenent ex Patribus Societatis Suarez, Turrianus, Hurtado, et omnes mentem D. Th. in pres. in eo gradu certitudinis, vt Medina oppositum asserat temerarium.

Et probatur ex Trid. sess. 6. cap. 7o. vbi causas nostre iustificationis enumerans, finalem (ait) esse gloriam Dei et Christi, et vitam eternam, efficientem Deum, meritoriam Christum Dominum, instrumentalem, sacramentum Baptismi, formalem, iustitiam Dei, qua ipse iustus est, et qua nos iustos facit.

Ex qua doctrina sic arguitur pro nostra sententia: iustificatio nostra fit per voluntariam susceptionem gratiae et donorum, inter que precipuum locum post habitualem gratiam obtinet charitas; sed Concilium pro causa efficienti physica principali nostre iustificationis solum enumerat Deum: ergo actus nostri supernaturales efficienter principaliter in habitum charitatis non influunt.

Prob. 2° ratione nostra D.: actus charitatis non producit neque potest producere gratiam habitualem principaliter physice: ergo neque habitus charitatis producere potest. ant. est Angelici nostri precep. 1.2. q. 121. art. 1. cui omnes Theologi in hac parte consentiunt, et preter multa que ostendere solet non solum de lege ordinaria verum etiam de potentia absoluta, non posse habitualem gratiam ab aliqua causa efficienti principaliter effici, breviter in hunc modum ostendo.

Nam si actus charitatis posset efficienter gratiam habitualem causare, produceret posset etiam omnes habitus infusos efficienter physice causare, cum, vt statim dicam, continent habitualem gratiam, sicut passiones essam; consequens autem est falsum; actus enim peculiaris virtutis potest suum habitum efficere, non autem potest ad alios habitus efficiendos extendi: ergo causa autem principalis, quia non sola illa causa potest proprietates efficere, que valet efficere essentiam, cuius, quia essentia et proprietates fiunt ex vi eiusdem actionis, hic est, quod non alia de causa non potest intus efficere a causa non efficienti initialem naturam, nisi que proprietas illius; charitas sequitur gratiam, sicut passio sequitur ad essentiam, vt docet Angelicus Doctor 1.2. q. 110. art. 4. ad 1.: ergo actus charitatis non potest efficienter physice gratiam habitualem causare, neque charitatis habitus potest efficere. Prob.

2° P.

2° p[robatur] 2[a]: n[am] charitas est per se infusa, vt constat ex Trid. ses. 6. cap. 7. sed si actus charit[ati]s posset ex nat[ur]a sua efficient[e]r illa[m] causare, virtus per se infusa n[on] esset: ergo tali activit[at]e n[on] gaudet. min[or] ostenditur. 1° n[am] habitus per se acquisibilis neq[ui]t esse per se infusus; sunt n[im]. opposite diff[erentiae]; s[ed] si actus charitatis posset ex nat[ur]a sua habitu[m] charitatis producere esset ex nat[ur]a sua per proprium actum effectibilis, ac proinde per se acquisibilis: ergo habitus per se infusus n[on] esset.

2° n[am] virtus per se infusa est qua Deus in nobis sine nobis operat[ur], vt constat ex illius diffinitione, quam tradit D. Th. 1.2. q. 55. art. 2. colligit que ex D. Aug. lib. 2. de lib. arbit. cap. 18. et 19; s[ed] si actus dilectionis ex nat[ur]a sua haberet vim effectivam habitus charitatis, Deus in nobis sine nobis illum n[on] operaret[ur]: ergo virtus per se infusa n[on] esset.

Dices ergo 1°: sufficere vt charitas per se infusa dicat[ur], q[uod] per se a solo Deo efficiat[ur], et si aliquo per accidens possit per suos actus efficientem effici = 2° R[espondetur] ad rationem boni per se infusi, sufficere q[uod] activitate actus naturalis effici nequiat; etsi n[on] actibus supernaturalibus causari effective possit.

Sed neutra solutio satisfacit: n[on] 1[a]; n[am] eo ipso q[uod] supernaturalis dilectio habeat ex nat[ur]a sua vim effectivam habitus charitatis naturalit[er] petit talem habitu[m] efficere: ergo ipse habitus per se et ab intro est per illam effectibilis; sicut n[im]. potentiae naturali actibus correspondet pot[enti]a naturalis passiva, et est 2[a]: ergo n[on] per accidens, sed per se per proprios actum acquirit[ur], et consequent[er] n[on] per se, sed per accidens a solo Deo efficit[ur] = nec 2[a] solutio, q[uia] actus supernaturales n[on] dicunt[ur] per se infusi, nec aliqui theologi hoc loq[uen]di modo de actu supernaturali vsus fuit; et tamen n[on] in virtute naturalis, sed supernatural[is] a suis propriis causant[ur]: ergo ad rationem boni per se infusi n[on] sufficit n[on] obtineri in activitate nat[ur]ae, sed exigit q[uod] subterfugiat efficientiam actuum supernaturalium ex nat[ur]a rei et ab intro.

Proponuntur et solvuntur argumenta.

Contra nostram sententiam arguit[ur] 1°: homo diligens supernaturalit[er] Deum efficaci dilectione, efficient[er] principalit[er] causat in seipso gratiam habitualem; sed ad gratiam sequit[ur] charitas, vt passio ad essentiam, vt passio ad essentiam, vt ex D. Th. diximus. ergo efficient[er] principalit[er] causat in seipso habitum charitatis et consequent[er] supernaturalis dilectio gaudet vi effectiva habitus. major patet, minor ex 1° colligit[ur]: maior autem p[robatur]: eadem efficient[er] vltimam

dispos[itione]m

dispo ad aliqm fram efficient et influit in talem fram, vt in natalibus ostat; s hoc diligens efficacit Deum dilectione connatali, efficient formalit causat actus dilectionis, q e vlta dispositio ad gratia habitualem: q et ipsam gratia efficient formalit causat. p. coa, n q causat vltimam disposit ad aliqm fram, causat et ipsam fram.

Ad hoc argm R ab aliqq veram ee maiore, q efficiens vltimam dispositionem ad fram, causat illam in vi alicuius prij adequantis aut excedentis fre introducende pfectione; et q hoc actus charitatis elicit in vi auxilij a gratia habituali disti, n causet talem actum p prius excedens neque adequans pfectione gratie habitualis, coens fit q n causet efficient habitualem gratia.

Solutio ista qm, vt diximus, e plurium Thomistarum, sufficientissima e ad salvandum hoc suis actibus n causare efficient formalit gratia habitualem, q nos huicusque negamus, n tm sufficit vt originalit et virtute instrutalit n causent. p, n equalitas l. excessus prij causantis vltimam dispositione ad fram, cum fra introducenda solum desiderat ad causandum formalit fram, n vo ad causandam illam instrutalit, ex defectu dicti excessus l. equalitatis solum infert, hoc in vi auxilij causantem actum charitatis vltio disponentem ad gratia, n causare formalit gratiam, n vo q n causet ipsam instrutalit efficient, cum g eorum theologorum senta hanc et causalitatem in gratia habituali negat actibus suis natalibus, coens fit hee sufficientem solut.

His suppositis R ad argm neg anm, ad pbone dicat maior ee veram q dispositio phisica exigit n solum a fra, s dem cum illa ab intro onnectit q in subto indicat roe achibitatis illatis ex vitalis dispositionis et omunicone intra, secus aute q actio inductiba fre dita e ab actione causante dispositionem, et ex illam infer, vt roe onnexionis intre et q actus charitatis vlt ad gratia disponens, vt ad illam ex nata rei in adultis exigat, et n solum ex aliqua lege extra; quoce dicit phisica et n moralis dispositio; n tm infert roe sui ab intro actionem infusibam gre, alias gre infusio distis beneficium n esset: Ex quo seqr q n causet efficient ab hoc causante vltimam dispositionem.

R. 2o ad argum disting. mai: q fra introducenda otinet intra espheram effectiue causalitatis cae efficientis vltimam dispos, oceds mai: q intra illam n otinet, neg. mai: et ocessa minori, negat coa. q gratia habitualis n otinet intra espheram effec-

effectibus causalitatis, principalis, eo quod non supponit cum ea conditionis praeter formam adaequantem habitualis, sed ex propria perfectione, ut supra arguebamus, nec continet intra causalitatem illius effectibam instrumentale, de rationes dandas; et ideo quamvis hoc efficienter causet actus ultimus dispositionis ad gratiam, non attingit efficienter gratiae; sicut Deus causans efficienter materiale peccati, non attingit sua efficientia formale, quae materiale intra ambitum suae causalitatis continet, secus autem malitia.

2° Arguitur: actus naturalis efficienter causat habitum naturalem: sed actus supernaturalis charitatis habitum efficienter principaliter causat. Probatur consequentia: non enim habent maiorem convenientiam actus charitatis et habitus charitatis, quam actus et habitus acquisitus: sed non actus naturalis habitum efficienter principaliter causat, taliter actus supernaturalis supernaturalem habitum efficienter causare poterit.

Respondetur, distinguo antecedens: in genere entis, transeat antecedens, in habitudine causae et effectus, nego antecedens; et ratio discriminis est duplex: 1°, quia habitus acquisitus est per se infusus, et eventus in activitate actus supernaturalis non continentur, secus autem oppositum de eadem habitus acquisiti. = 2° est: non habitus charitatis (et idem est de quovis alio habitu per se infuso) est ab intro permanens, cuius permanentia non continet in actu, utpote ab intro non permanente, ac proinde non potest ab actu supernaturali principaliter effici.

Sed contra istam solutionem obstat 1°: non habitus naturalis est ab intro permanens; et tamen principaliter non permanenti causat ab actu: ergo quamvis habitus charitatis ab intro permanens sit, poterit ab actu non permanenti ab intro principaliter effici.

2°: non actus excedit habitum in actualitate, et tamen principaliter causatur ab habitu: ergo quamvis actus superetur habitus in permanentia, poterit principaliter effici ab ipso. = 3°. non sequitur salte visio beatifica posse principaliter efficere lumen gloriae: hoc enim non admittimus: sed probatur sequela, visio beata est permanens ab intro, non minus quam lumen gloriae: ergo non solum defectu permanentiae actus charitatis non potest principaliter proprius habitum causare, poterit visio beata lumen gloriae efficere principaliter.

Respondetur ad 1. instantiam, nego consequentiam: non actus naturalis non causat se solo habitum acquisitum, sed simul cum potentia; licet autem actus ratione sui permanentiam non habeat, constatum ex potentia et actu permanentiam habet ratione potentiae, et ideo tale constatum principaliter causat habitum acquisitum; et actus illius causat principaliter inadaequate. respectu vero actus charitatis, neque actus ipse, neque constatum ex actu et potentia et auxilio permanentiam habent, in quo ratione permanentiae habitus contineat, et ideo non potest principaliter adaequate ab illo constato effici, neque ab actu inadaequate.

Ad

Ad 2^{m} cessa mai. et min. negat cons: et ro discrimis est: n licet actus excedat actualitate habitus, n tamen excedit actualitate constati ex actu et pota et auxilio efficaci; permanentia aute habitus charitis excedit n solum actus, sed etiam habitus constatus ex pota et actu et auxilio, ut constat ex dictis.

Ad 3. nego conam, ad illius probone dicat, dato visio beata esse ab intro permanente n posse elici ab auxilio sed essentialiter ab habitu depe- dere ut a prio efficiente; et ideo n posse efficiente ipsam producere, nihil. n. valet efficere suum prius effectivum eius.

Denique Arguit: habitus theologiae supernaturalis est permanens, ut plures thomistae probabiliter docent 1. p. q. 1. art. 1; et tamen ipse acquirit nostris actibus supernaturalibus, et ab illis efficienter procedit, ut satis insinuat Ang. Doctor ad Anib. q. 1. art. 1. ad 2: ergo quod habitus charitatis sit permanens et supernaturalis n obstat quin nostris actibus efficienter causet.

Respondeo cessa maiori et min. nego conam: disparitas tamen est, n assensus scientificus supernaturalis theologicus n causat habitum theologicum se solo, sed simul cum fide, quae est lumen, quod intrinsece essentialiter, quo intrus prius theologicae nostris assentit: unde iam supponit permanentia intus prius theologiae, roe cuius prestineat perman. habitus theol. in constatu, a quo efficit; charitas aute in voluntate efficiente supernaturalis dilectione n sup- ponit permanentiam supernaturalem, in qua possit prestineri, et ideo n potest efficienter prialiter a dilectione causari.

Contra istam solutionem Arguit 1.: n permanentia fidei n est roo pre- stinendi neque efficiendi habitum theologiae: ergo solutio tradita insuf- ficiens est. probatur ans, si permanentia fidei esset causa permanentiae theologiae, sequeretur n posse theologiam intendi nisi ex intentione fidei, cum habitus in- minus intensione nequeat extensum intensioris actus l. habitus ef- ficienter causare; cons aute est falsum, alias duo homines equales in fide et inequales in ingenio et labore equaliter theologi essent: probatur = 2.: n etiam charitas gratiam habitualem supponit: sed etiam actus dilec- tionis ex adiuncta permanentia gratiae producere essentialiter prialiter potent ipsum habitum charitatis. = 3.: n sequeretur saltem virtutes morales supernaturales dilectibus nostris actibus supernaturalibus effici prialiter posse; ex quo ulterius fieret etiam charitatis habitum propriis actibus esse acquisibilem, cum omnes theologi idem de charitate et de his virtutibus sentiant quo ad hoc quod est effici propriis ac- tibus. probatur coa, ex eo habitus theologiae, esto gaudeat supernaturali permanentia

p propriis actum efficit, a quo ad illum requiritur fides, quae erga primum versatur, ex quo habitus theologiae procedit; et virtutes morales elicitivae praesupponunt charitatem, quae versatur erga finem omnium virtutum moralium: et possunt per actus proprios causari essentialiter principaliter ex adiuncta et praesupposita permanentia.

Ad 1. ex his distinctionibus neque ad ang., ad probationem negat seq. ad cuius probationem dicat fidem, quae veluti superioris ordinis ad theologiam posse in minima intensione intensiorem theologiae habitum efficienter causare.

Ad 2. Dico charitate supponere habitualem gratiam, sicut passio essentiam, inter quae nulla operatio intercedit, sed tantum influxus emanativus, et quamvis daremus a gratia physice charitatem non dimanare, quam gratia operativa non est, nisi mediis suis habitibus non potest actus charitatis in virtute gratiae habitualis proprium habitum causare seu producere.

Ad 3. Dico, inter fidem et theologiam mediare actus supernaturalem scilicet assensum scientificum, et ideo huiusmodi actus posse permanentia habitus theologiae generare: virtutes autem elicitivae supernaturales consequuntur gratiam et charitatem ut eius proprietates, et quam inter essentiam et primam proprietatem, et inter istam et ceteras nullus intercedit actus, ideo ex vi eiusdem actionis causantur, sit consequens quod non possint per proprios actibus efficienter causari, quamvis charitatis permanentiam supponant.

Ex dictis in discursu dubii colligitur actus charitatis non posse proprium habitum efficere, ut instrumentum connaturale, quod alias charitas non esset habitus per se infusus; consequens est falsum: ergo. Probatur consequentia: non adversatur habitus acquisiti non exigit quod a suis actibus principaliter efficiatur, sed sufficit quod ab illis ex natura rei procedat instrumentaliter, cum plures probabiliter doceant actus nostros naturales non principaliter et instrumentaliter in habitus acquisitos influere, quod non obstante per se acquisiti dicuntur; sed si actus charitatis esset connaturale instrumentum respectu proprii habitus per se ex natura rei ab illo postularet procedere, ut constat ex supra dictis: ergo virtus per se infusa non esset.

Articulus 3us Utrum charitas augeri possit?

1a conclusio: charitas vere augeri potest; quae est de fide defendunt omnes interpretes Angelici Doct. in praes. constat que ex Trid. sess. 6. cap. 10. ubi expresse definit homines iustos in via per bona opera in dies crescere, ac magis ac magis iustificari.

2a conclusio: propriam vocem ignorant qui asserunt charitatem non augeri secundum essentiam sed solum radicationem in subiecto. quae conclusio non est intelligenda de augmento essentiali essentiae, non hoc tantum fit per additionem graduum essentialium quod non potest, cum essentia in indivisibili consistat, sed intelligenda est de augmento entis virtutis charitatis accidentali, quatenus illius essentia intrinsece perficitur

per hoc.

phor q magis et firmius in subto radiet, et de eius pota educat, et de hoc fuse a phisicis agit in lib. de generone, ubi de augto intensibo qualitatum tractat, et n. eadem rone quo ad hoc de chate et de qualitatibus natalibus.

Articulus 4us. Utrum chatas augeat per additionem?

1a Ro: chatas n post augeri ex parte obti, id est per hoc q extendat ad quedam obta, ad que prius n extendebat: nam quodlibet, q minima chatas se extendit ad oia obta, que ex chate st diligenda: ergo ex parte obti incapax est additionis.

2a Ro: chatas n post augeri per additionem chatis ad chatem, sed per hoc q subtum magis chatem participet: que quidem 2a probatur: q chatas hita l. que differt l. tantum numo a chate adquirenda; n 1m, q unusquisque obtum idem est ex quo sumitur speciem hitus, nec 2m, q numerica distio accidentium, cum a subto sumatur, n post consistere cum simultanea inherentia in idem subtum; id autem q preexistenti chati addit in eodem subto recipit et coent n post solo numo ab illa distingui: ergo augmentum intensibum chatis n pot fieri per additionem chatis ad chatem, sed solum per hoc q subtum magis chatem participet, et in eius actum reducat.

Longissima hic se offerebat disput. de mo, quo chatas et aliae qualitates augeant, an scet per additem novi hitus partialis, an per additem novi entis modalis, an scet per hoc q preexistens qualitas magis de subto educat et perfectius actuet, sibique subiiciat. illud 1m concedunt extra Scholam D. Th. coiter, oppositum autem sentiunt oes thomistae, q etsi int se n diuerti, quidquid de affirmantibus, illo 2o mo qualitates augeri, scet per additem entis modalis, alijs vo sentientibus nullius entis l. partialis l. modalis additione in augmto intensibo qualitatum intercedere: caeterum ab hac quaestione ideo in pres. abstinemus, q physica est, et de illa fuse agit in lib. de generone.

Art. 5us. Utrum quolibet chatis actu chatas augeat?

1a Ro: n quolibet actus chatis charitatem auget, sed quilibet disponit ad chatis augentum.

2a Ro: tantum auget chatas actu q hoc, humilitate crescente in illa perfectiorem prorumpit.

3a Ro:

3a Dico: qlibet actus charitatis meret vitam aeternam, non statim, sed suo tempore conferendam.

4a Dico: qlibet actus charitatis meret augmentum, non tamen statim dat, sed cum aliquis ad hujusmodi augmentum conat.

Dub. 1. Utrum augmentum intensivum charitatis physice a nostris actibus efficiatur?

Vidimus articulo ante charitatem quo ad substantiam non produci nostris actibus physice, nec principaliter nec instrumentaliter: modo in examen vocamus an charitas, quando in actu ferventiore erumpit, ratione cuius de facto augmentum charitatis praebet, hujusmodi augmentum charitatis non solum meritorie dispositive, sed etiam efficienter physice, ab actu intensiori procedat, quemadmodum actus intensiores habitus naturalis influunt in eius augmentum.

1a Sententia docet, quod licet homo suis actibus non causet gratiam et charitatem in 1a sui infusione physica, augmentum tamen et gratiae et charitatis efficienter physice principaliter causat. hanc tenet Martinez 1. 2ae q. 112. art. 1. dub. 1. quam probat sic 1o: non ideo gratiam, quatenus 1o infusam homo suis actibus physice efficienter non causat, quia ad 1um actum non supponit gratia ex parte principii permanens in cuius virtute habitus infundendi permanentiam obtineant; sed ad actum, quo homo gratiae et charitatis augmentum meret, supponitur ex parte principii tale permanens, ratione cuius obtineri possit permanens augmentum, nempe gratia habitualis; ergo talis actus in virtute gratiae habitualis et caeterorum habituum physice causaliter influit in illorum augmentum.

Et amplius confirmari potest: non ideo per assensum theologicum physice causaliter producit habitus, esto supernaturalis et permanens sit, quia supponit ex parte subiecti fides permanens, ratione cuius praecontineri potest permanentia habitus producendi; sed etiam ante augmentum habitus infusi supponitur ex parte subiecti principium ab intrinseco permanens nempe ipse habitus quo ad substantiam praeexistens: ergo habitus hoc pro eo elicitus in virtute illius praecontinere et efficere potest physice augmentum intensivum habitus per se infusi.

2o: non habitus et habitus infusi physice efficienter causant opus meritorium habens physicam proportionem cum effectu producto: ergo hoc per tale opus physice efficienter causat seu influit in augmentum charitatis et gratiae. = 3o: licet viuens seipso non possit se ipsum physice efficienter causare, sui tamen augmentum efficienter causat, quia supponit existens constitutus per sufficientia sui augmenti principia: ergo cum ambis seipsum in gratia generare non possit, poterit tamen gratiae et charitatis augmentum physice efficienter producere.

4o

4.º possumus in favorem illius arguere: licet gratia et charitas quo ad esse non causent nostris actibus moraliter efficienter augmentum tamen gratiae et charitatis nostris actibus causat efficienter meritorie: ergo licet quo ad esse non causent nostris actibus phisice, quo ad hoc tamen augmentum ab illis phisice efficienter causat.

His tamen non obstantibus adherendum est communi theologorum sententiae, et consequenter asserendum, opera bona, ut charitate et gratia informata non efficienter phisice sed tantum moraliter in augmentum gratiae et charitatis aliarumque virtutum influere. ita mens theologorum art. 2. dub. 1. pro communi sententia relatorum.

Et probant recentiores Thomistae hoc argumento: opus efficiens phisice tantum tali tantum meritoria esse negatur, sed actus charitatis est causa meritoria augmenti, ergo illud phisice efficienter non causat. maior probatur 1.º ex D. Th. 1. p. q. 62. art. 4. in corp. illis verbis: quae opus in finem ducens l. est factiva finis, quod finis non excedit virtutem eius, sed operat propter finem sicut medicatio est factiva sanitatis l. est meritoria finis, quod finis excedit virtutem operantis propter finem: ubi ut clare constat distinguit inter actionem factivam finis, et actionem meritoriam finis, et consequenter sentit operationem efficientem finem non posse esse meritoriam illius.

Denique probatur 2.º: non praemium adduc merito supposito pendet ex in libera voluntate praemiantis quo ad conferri aut non conferri; sed tamen phisice efficient ab opere procedens non est in praemiantis libera voluntate l. facultate tollere opere supposita, sed necessario sequitur ad illum: ergo negatur esse praemium eiusdem operis.

Respondet Martinez ubi sup. solut. ad 3. nullum esse inconveniens quod praemium sit phisice effective ab eo, cui tribuit in praemium, ut constat in visione beata, quae ultimum et perfectum praemium est et tamen phisice causat a nobis: ergo licet augmentum charitatis sit praemium operis meritorii poterit ab illo phisice efficienter produci.

Caeterum (ut fatear) Mag.r iste dolens mentem argumenti non capit; illius neque efficatia non sumitur ex eo quod praemium efficienter non possit ab eo, cui confertur in praemium, maxime sive libere sive necessario fiat, qualiter in visione beatifica contingit, sed ex eo quod tamen per actionem effectus, negatur esse praemium eiusdem actionis; et hoc est quod videtur D. Thomas docuisse, et ratio facile suadet, nempe de ratione praemii esse libere a remunerante procedere, non solum absolute sed etiam in sensu composito meriti, tamen autem per actionem procedi, non solum absolute effectus non potest esse tali opere supposito, et consequenter eidem actionem aliquam effectus ut praemium correspondere. quae ratio pro instantia adducitur non negatur ut praemium correspondere. quae ratio non solum visio beata, et non efficienter efficiat ab hoc efficit necessario in vi luminis gloriae, ex quo et visione aeternitatis constat illud praemium, et non efficit per actionem, cui correspondet in praemium; in quo

arguto utentes vim faciunt.

Et quidem argutum apud me argutum magni ponderis esset nisi in contrarium obstaret doctrina D. Th. sup. art. 10. et 12. ubi asserit peccatum mortale demeritorie corrumpere charitatem et gratiam, ex qua doctrina sic adversus rationem factam arguitur. actio effectiva tantum potest esse demeritoria eiusdem actionis et poena, siquidem non esse gratiam est tantum per actionem peccati mortalis effectus, et simul est poena eiusdem: quia actio effectiva tantum potest esse eiusdem tantum merit. et tantum per actionem effectus eiusdem actionis premium. probo cum non minus est de ratione poenae a iudice infligi quam de ratione premii libere a remunerante conferri, quod quidem sicut premiare est actus iustitiae remunerativae, et ideo petit esse liber, ita punire est actus iustitiae vindicativae, ac proinde eandem libertatem requirit, sed non est contra libertatem a iudice in puniendo petitam, quod poena necessario sequatur culpam, et physice ab eadem culpa efficiatur: ergo nec erit contra libertatem exactam a remunerante in premiando quod premium physice efficiatur a merito, illoque supposito necessario conferatur.

Nec obstant quae in maioris probatione adduximus: non primum ex D. Th. non loquitur de operatione factiva finis non excedentis facultatem naturae, et de ista verum est non esse meritoriam finis, quod autem haec sit mens D. Th. ex ipso patet: post doctrinam illam assumptam videlicet beatitudo ultima excedit naturam angelicam et humanam statim infert contra articulum his verbis: Unde relinquitur quod non ... hoc quam Angelus suam beatitudinem meruerit, si autem sentiret actioni effectivae finis ex hoc solum conceptu repugnare esse meritoriam illius, cur assumeret premii excessum beatitudinis ultimae ad naturam Angelicam et humanam, quia beatitudo ultima Angeli operatione non fit: ergo cum D. Th. illud assumpserit, videtur sensisse operationi factivae finis non repugnare esse eiusdem meritoriam ex hoc conceptu praecise, sed ex eo quod supra vires naturae ab operatione efficiatur.

Ad ultimum dicatur, premium in ratione premii adhuc merito supposito esse in libera facultate premiantis, quia adhuc illo supposito potest a remunerante non dari ex motibus remunerandi meritum, quod ad rationem premii requirit; ex tantum tamen non posse saltem ex natura rei non sequi, quia in merito premii concursus meritorium physicus requiritur, et tamen non esse gratiae supra culpam mortalem potest non sequi in ratione poenae, non tamen in esse entis, quia potuit Deus supra culpam velle non esse gratiae, non ex motibus puniendi, sed ex alio fine; et tunc quamvis non esse gratiae necessario ad culpam sequatur, non tamen obtineret rationem poenae respectu culpae mortalis.

Praemisso igitur hoc arguto et in sua probabilitate relicto suadenda est communis sententia, primo ex D. Th. q. un. de virt. art. 11. ad finem corporis, et ex-

et expressius ad 14. argᵐ. illi Verbi, dicᵐ, q chatas et aliae virtutes infusae n̄ augent actibē ex actibus s tantu dispositibē et meritoriē. qq ita expresse docuit coe sentz, vt miru sit magistru docta Thomisticanu- tritum in opposita abijsse. id in 1. dist. 17. q. 2. art. 2. in corp.

2ª pˢ: n̄ gria quo ad 1. ee, similiter et chatas ideo nostris actibus n̄ efficiunt, q sit dona p se infusa; s l augmentu grie et chatis e aliqd p se infusum, cu sit eiusd roi cu 1. ee istaru fraru: g actibus meritorijs n̄ causat efficient.

R. Martinez, augmentu haru fraru ee eiusd roi cum illaru 1° ee in genᵉ Entis, n̄ aute in roe effectus, eo q ad 1. ee illarum n̄ supponit fra illud phis prestinens, ad augmentu autem supponunt gria et chatas in subto operante, et roe illaru prestinere post augmentu et illud efficient causari.

S 3ª 1°: n̄ intensio fre ssistit in magis educi de pota subti et magis illi vniri et pfectius radicari; s g n̄ post fra educere de pota subti, 1. eg vnire, 1. radicare in subto, n̄ post illa magis educere nec magis radicare: g augmentu intensibe grie et chatis e eiusdem roi cu 1° ee illarum n̄ solu in genere entis s etia in roe effectus.

3ª 2°: etsi ante augmentum supponat gria et chatas, n̄ tn supponunt intense s in gradibus remissis; s grie et chatas remisse nequeunt prestinere phis augmentu sferendu in premiu: g nihil in subto supponit dans phisice stinentia augmenti. min. de te- dit 1°. n̄ effectus excedere negt pfectione cae, in qua phis stinet; s gria in gradu remisso excedit a gria in gradu intensiori: g negt phisice stinere intensiory excesum.

2°: q nque ad 1. ee grie n̄ fra pmanens s fluidu auxiliu supponit, q in pmanª n̄ adequat pfectione grie, ideo n̄ post illa phisice stinere, nec efficient causare; s gria excedit ab augmento in graduali intensione: g n̄ post phis stinere augmentu, nec illud efficient causare.

3°: gria et chatas in gradibus remissis n̄ st prig physica excesus intensioris actus supra hitu: g neque excesus gradualis augmenti, q in premiu sfert. coa e euidens, n̄ eatenus prius actus influere post in trum lae actu causatum, quatenus influit immedᵉ in actu; s excesus gradualis augmenti hitus, q sfert in premiu seqt ad excesu gradualis actus. s si ite quo ad excesum, quo supat hitu, n̄ efficit a gria et chate remissa, s ab auxilio intro iubante augmentu hitus a gria et chate remissis n̄ post phis efficient pcedere. ans pˢ: si nque hitus chatis in gradu remisso posset roe sui actu intensiorem efficere, suffluere et augmentum hitus, q in premiu meritory sfert; coens e falsum: g chatas in gradu remisso n̄ e roe sui prius phisicum actus intensioris quo ad

exce-

excessum supra habitum.

Et ex his ad 1. oriq. fundatum. Resp. concessa maior, neg. minore; n. licet ad augmentum charitatis et gratiae gratia et charitas in subiecto supponant, quia tamen supponunt non in eodem intensionis gradu, sed in inferiori, fit consequens quod non possit augmentum physice efficienter per actum meritorium causari.

Ad confirmationem concessis maiori et minori negat consequentiam: nam fides ad habitum theologiae supposita, quae est superioris ordinis ad theologiam, potest illius permanentiam physice continere: gratia autem et charitas in gradibus remissis inferiores sunt augmento eorundem habituum, quod in praemium confertur, et ideo illud physice continere nequeunt.

Sed oppones 1. fides in gradu remisso continere potest physice incrementum intensivum theologiae, quia est superior ad illam; sed et gratia superior est charitate: ergo gratia in gradu remisso continere potest physice incrementum huius charitatis. = 2. oppones D. Th. 1.2. q. 114. art. 8. ad 2. ubi cum sibi obiecisset: nihil potest ultra suam speciem agere, sed principium meriti est gratia l. charitas: ergo nullus potest maiorem gratiam l. charitatem mereri quam habeat.

His verbis R. ad 2. dicendum quod augmentum gratiae non est supra virtutem praeexistentis gratiae, licet sit supra quantitatem ipsius, sicut arbor, licet sit supra quantitatem seminis, non tamen supra virtutem ipsius: ergo sentit D. Th. quod augmentum gratiae et charitatis, etsi excedat quantitatem gratiae remissae, non excedit virtutem effectivam illius.

Resp. ad 1. instantiam neg. min. nam cum augmentum gratiae et charitatis non per se efficiat, sed conficiat ad augmentum gratiae, et gratia respectu sui augmenti non sit superioris ordinis nec remissa illud contineat, fit consequens quod non sit superioris ordinis ad augmentum charitatis, quatenus causabile est. = Ad 2. R. ex Caiet. ibi loquitur D. Thomas de virtute meritoria gratiae, non autem de virtute activa.

Ad 2. principale R. concesso antecedente, neg. consequentiam; nam licet proportio physica actus meritorii cum augmento gratiae et charitatis non est in ratione causae effectivae sed in genere causae dispositivae moralis et meritoriae, et ideo ex eo quod gratia et charitas efficienter causent actum meritorium augmentum non sequitur physice augmentum causare.

Ad 3. concesso antecedente, negat consequentiam, et reddit disparitatem: 1. quia licet viventis quod se auget effective, et si a seipso efficienter non causet, efficienter tamen causat ab alio eiusdem speciei: et ratio quare seipsum non efficit, praecisse est, quia a seipso non distinguitur, non autem quia ab alio agente creato non sit causabile; Unde cum augmentum adveniens sit eiusdem ordinis cum substantia primo genita, per se est causabile effective ab agente creato; et cum aliquod vivens supponat praeexistens, distinguatur quasi ab augmento, potest effective illud causare: augmentum autem inten-

sibus gratie et charitatis eiusdem rationis cum 1° esse instans formaliter; cum quia 1ª illa-
rum esse sit a solo Deo causabile, non ab alio agente sive constituto
formam superiorem sive formam eiusdem rationis, quamvis distinguat ab illo,
sit coens, quia augmentum, quamvis gratiam existentem supponat ab illa
que distinguat, non possit ab illa phisice efficienter causari.

2° quia augmentum viventis, et si illius quantitatem superet in
esse formali, non tamen excedit illius vim operativam et in esse virtuali, sive in il-
lo virtualiter prehabetur; augmentum autem intensivum charitatis et gratie non solum exce-
dit quantitatem, sed illius effectivam virtutem, nec in predictis formis virtualiter
effective prehabetur, et ideo non potest ab illis phisice efficienter causari.

Dices: non aliunde quia augmentum gratie non contineri in preexistenti
gratia, nisi quia gratia aucta perfectior est gratia remissa, sed hec ratio est nulla: quia
ergo minor viventis ut actum excedit formaliter seipsum ut precedit augmen-
tum, et superat seipsum quantitatem in esse formali, et tamen huiusmodi augmentum in
virtute ipsius virtualiter continet, et non excedit virtutem activam illius:
ergo quamvis gratia intensior seipsam ut preexistentem excedat in quan-
tum, sitque seipsa perfectior, poterit in virtute preexistentis gratie
contineri, ac proinde etsi non superet quantitatem, non superabit virtutem preexisten-
tis gratie.

Confirmatur neg. min. ad probationem dicat excessum magnitudinis extensive cum
sit excessus materialis posse causari a forma, per unionem ad novam materiam,
nullam ei perfectionem accrescentem; excessus autem augmenti intensivi
est formalis, cuius manifestum signum est, quia vivens potest generare aliud eius-
dem speciei quod sit maioris quantitatis; qualitas autem intensionis
ut quatuor, non potest in extraneo subiecto efficere qualitatem ut quinque,
et ideo maius augmentum viventis potest in illo virtualiter contineri,
secus autem augmentum intensivum habitus in habitu remissiori.

Et quidem eodem argumento probaret posse qualitatem remissam
in extraneo subiecto qualitatem intensam producere, et habitum acquisitum in-
tensionis ut quatuor facilitare posse ad actum intensum ut octo:
ac denique posse habitum intensum in quacumque minima intensio-
ne dare sufficientiam et virtutem ad intensissimum actum, quod falsum est.

Ad 4. argumentum concedo antecedens et nego consequentiam; et reddit disparitatem, non
ratio probans 1am esse gratie non posse cadere sub merito, nempe quia subiectum
non preexistit ad 1. actum in statu amicitie cum Deo, non militat res-
pectu augmenti, non ad actum, quo ad augmentum disponit, phisice po-
nit subiectum operans in statu amicitie cum Deo, quod ad rationem meriti de condig-
no requirit, et ideo potest augmentum gratie cadere sub merito, licet 1m est

ee griae non posset. ratio vero probans non posse 1am gratiam physice effici ex. vel causari a nobis, nempe a quo adillam non supponit forma permanens, l. quia ipsa se infusa non nimis efficaciter convincit de augmento, non est enim per se infusum, tum sit eiusdem rationis cum 1o ee griae, et forma praesupposita cum remissa sit, continerentur post augmentum intensibum griae et charitatis.

Et haec de hoc dubio.

Dubitat 2o. Utrum omnis actus elicitus charitatis augmentum charitatis mereatur?

Non de actibus a charitate imperatis, sed de elicitis nostra disputatio procedit, non quod de imperatis dicendum sit an secundum rationem sui augmentum praemij essentialis respondeat an vero maius praemium accidentale commodius, 1. 2. q. 114. tractabit. cum autem actus a charitate eliciti possint esse, et aliqui sint habitu praeexistenti intensiores, alij vero aequales et alij remissiores dub. est an omnes isti actus sint aug. ti griae et charitatis de condigno meritorij; et quidem quamvis tale augmentum promereantur extra controversiam est apud theologos: et merito non ex Trid. ses. 6. cap. 10. 24. et 32. constat homines suis actibus augmentum griae et charitatis mereri; at l. nullum opus nostrum istius augmenti potest ee meritorium, l. actus intensior habitu praeexistenti est meritorius illius, cum intensior melioris sit conditionis, quam aequalis, l. remissus: ergo actibus charitatis habitu praeexistenti intensioribus convenit quod sint meritorij augmenti griae, charitatis et gloriae. Unde tota difficultas ad actus aequantes habitum, eoque remissiores devolvitur. quid autem de actibus aequantibus habitum dicendum sit, partim ex dicendis in hoc dubio constabit, et partim in sequentibus videbimus: Unde dub. praesens ad actus habitu remissiores coarctamus.

Qua in re plures versantur sententiae: l. negat actus remissos augmentum charitatis mereri. hanc tenet D. Bonaventura in 2. dist. 4o. art. 2. q. 3. Durandus in 1. distinct. 27. quest. 8. num. 7. Victoria 1. relectionis de augmento charitatis numero 84. Soto lib. 2. de natura et gratia cap. 17. et in 4. dist. 16. quest. 2. art. 2. Vega lib. 7. in Trident. cap. 26. hoc tamen inter ipsos versatur discrimen, quod Bonaventura nec gratiae nec charitatis, nec gloriae augmentum actus remissiores habitu mereri fatetur: Durandus vero gloriae augmentum promereri insinuavit, non tamen griae et charitatis: Victoria et Soto gloriae et gratiae augmentum promereri defendunt, non tamen augmentum charitatis.

2a sententia oppositum docet gratiae, charitatis et gloriae novum

aug-

augmentu quemlibet charitatis actum etiam remissum mereri de condigno? Haec est apud recentiores Theologos, tam intra, quam extra scholam Divi Thomae communis; illam tenent Alvarez disputat. 60. de auxiliis; Lorca in praesenti disput. 26. Zumel, Montesinos et alii Recentiores. = Tenent et Scotistae cum suo Doctore in 4. distinct. 26. quaest. 1. et distinct. 22. quaest. Unica artic. 2. ex Patribus Societatis Suarez, Vazquez, Valentia, Turrianus, Conimbricenses, quos omnes alii sequuntur.

3a sententia docet sententia actus remissos charitatis de condigno mereri charitatis augmentum non autem distinctum ab eo, quod debet actibus intensioribus. hanc tenet Bañez dub. 2. n. 4. praereferens Capreol. Caiet. Conrad. et alios ex antiquis Thomistis, veram tamen sententiam sequentibus assertionibus explicabimus.

1a Dico: non stat meritum condignum augmenti visionis beatificae absque augmento charitatis et gratiae. ita theologi communiter contra 2. et 3. modum explicandi 1. sententiam, et ostenditur 1o ex D. Th. 1. p. q. 12. art. 6. ubi docet, inaequalitatem visionis proxime reduci in luminis inaequalitatem, et istius inaequalitatem in inaequalitatem charitatis. id ipsum docet q. 62. art. 6. et q. 95. art. 4. et in 1. dist. 17. q. 6. art. 3. ad 2. ubi cum sibi obiecisset: quod posse ad maius, posse ad minus; sed homo quolibet actu charitatis meretur augmentum vitae aeternae, quod est maius augmento charitatis: ergo. = R. D. Th. negando esse maius mereri augmentum vitae aeternae augmentum charitatis, quia meritum augmenti charitatis est meritum augmenti gloriae. 2o et 1. 2. q. 114. art. 8. ubi probat hoc suis actibus mereri augmentum charitatis et gratiae, quia est via ad augmentum gloriae, quod autem meretur ultimum terminum, meretur et intermedium: ergo.

2a Dico: non stat augmentum visionis absque augmento gratiae habitualis, neque augmentum gratiae absque augmento charitatis: ergo non stat meritum augmenti visionis absque merito augmenti charitatis et gratiae. consequentia admittitur a contrariis. ans. autem probatur 1o: nam vita aeterna datur iustis non solum ut corona meritorum, sed etiam ut haereditas ratione gratiae habitualis constituentis iustum filium Dei, et coheredem: sicut non potest augeri in ratione coronae absque augmento iuris meritorii, ita non potest augeri in ratione haereditatis absque augmento iuris haereditarii; sed ius haereditarium cum proveniat a gratia formaliter non potest crescere absque incremento gratiae, sicut nec ius meritorium augeri potest absque meritorum augmento: ergo.

2o probatur

beatificę non stat istą crescere absque lumine 2° probatur 2a quia nequeque lumen gloriae est principium proximum Visionis D. Th. 1. p. q. 12. art. 6. (nec contrarij authores negant) sed gratia est principium radicale luminis et visionis: ergo non stabit crescere visionem aut lumen absque gratię habitualis augmento.

Deinde probatur 2a pars et probatur 1m argumentum: nam Doctor Angelicus D. Th. 1a 2ę q. 11. art. 4. ad 1. charitas dimanat a gratia, sicut passio ab anima, sed non stat incrementum essentię absque augmento proprietatis, sicut non stat essę existere absque eadem proprietate: ergo non potest gratia habitualis crescere absque augmento charitatis. 2° non stat dispositio ad gratiam sine dispositione ad charitatem: ergo nec dispositio ad augmentum gratię non disponens ad augmentum charitatis.

3° nam ex opposito fieret ut homo magis dilectus a Deo minus diligeret Deum; consequens est falsum: ergo probatur sequela, homo namque maiori gratia adornatus est a Deo magis dilectus, cum Deus hominem diligere sit velle illi bonum; cui autem maiorem gratiam infundit, maius vult bonum, et consequenter illum magis diligit; sed si non infunderet charitas in eadem intensione cum gratia, non diligeret magis Deum, quam alterius charitas eiusdem intensionis, cui minor gratia daret, cum charitas sit principium proximum diligendi, et consequenter ex illius intensione incrementum dilectionis debeat commensurari: ergo homo magis dilectus a Deo, non magis diligeret Deum.

Et ex his probatur Ultimo nostra 2a: non stat incrementum charitatis absque augmento gratię habitualis; sed non stat augmentum Visionis beatificę absque augmento charitatis: ergo nec meritum augmenti beatitudinis essentialis stabit absque merito augmenti charitatis et gratię; consequentia tenet, maior constat, tum quia charitas sequitur gratiam, sicut passio essentiam; tum etiam, quia quanto magis Deum diligit, a Deo magis diligitur, Doctrina illud, ego diligentes me diligo, et consequenter maiorem recipit gratiam, quę est terminus dilectionis divinę.

Minor autem ostenditur 1° quia namque maiori gaudet visione perfectius agnoscit Dei diligibilitatem: ergo intensius diligit Deum. 2°, nam quia intensiori gaudet beatitudine a Deo magis diligitur, sed magis dilectus a Deo, est diligit Deum: ergo quia intensiori beatitudine fruitur, intensiorem habet charitatem, et consequenter non stat augmentum Visionis beatificę absque augmento charitatis.

Dices ex Recentiori quodam Visionem beatificam dupliciter posse crescere: 1. ex maiori divinę essentię penetratione, 1. ex cog-

nitio-

nitione pluriu possibiliu, et 1.º mo non posse crescere absque incremento charit. et gratiæ, bene autem 2.º mo.

Sed contra 1.º: nam S. Th. 1. p. q. 12. art. 8. tanto Deus perfectius cognoscit, quanto plura ex possibilibus vident in ipso et ex ipso; ex quo principio infert Angel. Doctor non posse in Deo omnia possibilia cognosci absque illius comprehensione; quod etiam docuit in 4. dist. 4. q. 1. art. 3: q. 2. de Ver. art. 4. et 5. et cap. 55. et 97. quod non stat visionem beatificam crescere ex pluriu possibiliu cognitione, quin etiam sit maior diuinæ essentiæ penetratio.

2.º: nam dato, quod visio esset maior ex pluriu possibilium absque maiori diuinæ essentiæ penetratione non esset maior in ratione beatitudinis; sicut enim creaturæ visæ ratione sui non essent ad beatificandum sufficientes, ita plures visæ aut cognitæ absque perfectiori cognitione Dei non magis beatificarent; si litigium inter Theologos non est de visione beatifica in ratione tantum visionis, sed in ratione beatificantis, an scilicet possit esse maior in ratione beatitudinis absque augmento gratiæ et charit.: ergo solutio tradita impertinens est.

Arguitur 1.º: virtutes morales per se infusæ non augent ad incrementum gratiæ habitualis, sed possunt esse intensiores et remissiores illa: ergo et charitatis augmentum non mensuratur cum incremento gratiæ. consequentia tenet a paritate rationis, antecedens autem docet a quibusdam Theologis, quos refert et impugnat Salas 1. 2. trac. 1. disp. 6. ses. 8. et probat 1.º: nam per actus cuiuscumque virtutis augetur gratia habitualis, et non augent virtutes omnes infusas actu cuiuscumque virtutis; non enim quicumque actus cum omni virtute proportionatur, sed solum cum illa, a qua elicitur: ergo augmentum virtutum moralium infusarum non adæquatur cum augmento gratiæ habitualis.

2.º: nam per actum virtutis religionis magis augetur religio, quam cæteræ virtutes infusæ, nam habet cum illa maiorem proportionem, quam cum aliis; sed gratia augetur æqualiter ac ipsa religio: ergo est intensior aliis virtutibus. Sed contra 1.º quod quidquid sit de veritate antecedentis, posse consequentiam negari, quia hoc non potest magis diligi a Deo, et minus diligere Deum, cumque diligi ratione gratiæ conveniat, et magis diligi, ratione maioris gratiæ, et diligere ratione charitatis, magis que diligere, ratione maioris charitatis, fit consequens, quod gratia et charitas consequenter in intensione; et quia hæc ratio non militat in aliis virtutibus, fit consequens, quod permisso antecedenti, possit consequentia negari.

Ad 1.

Ad 1. prob. Resp. Nego actus virtutum infusarum augere gratiam et omnes alias virtutes meritorie et dispositive ratione sui, sed ratione actus charitatis, et juxta illius mensuram, ut tenet frequens Theologorum sententia, 1. 2ae q. 114. art. 8. Unde in omnibus aequalis proportio est ad augendam gratiam, omnesque virtutes infusas. Et ratio quam doctam ad 2. probationem negandum sanis.

Verum 2o aliorum sustinendo sententiam, quae docet actibus aliarum virtutum ratione sui augmentum gratiae et charitatis et gloriae correspondere, concessa majori, negando minorem: actus enim religionis, et idem de actibus aliarum virtutum non meretur nec disponit ad augmentum sui habitus immediate, sed ad augmentum gratiae habitualis, et quia ad illam sequuntur omnes virtutes, ut passiones ad essentiam, fit consequens, quod aeque ad sui habitus et aliarum augmentum disponat, et aequalem cum illis et proprio cum habitu habeat proportionem. Ex quo ad 2. probationem constat solutio.

Arguitur 2o: potest augeri fides absque augmento gratiae et charitatis: ergo potest esse absque earum incremento crescere visio beatifica. consequentia videtur bona, nam fides in 1a sui infusione commensuratur intensioni gratiae et ad illam sequitur, sicut passio ad essentiam: ergo si hoc non obstante non commensuratur augmentum cum gratia et crescit gratia non aucta pariter, esse non obstabit, ut gloria possit crescere absque augmento gratiae habitualis. antecedens autem tribuit Bonaventurae in 3. dist. 13. Durando ibidem q. 6. Richardo art. 4. et 5. q. 46. Scoto et aliis et probatur, nam fides in peccatore sine gratia perseverat, potestque in actus habitu intensiores prorumpere, ac proinde illum augere, et tamen gratia habitualis illis actibus non augetur: ergo crescit fides sine incremento gratiae.

Resp. concesso antecedente, negando consequentiam, ad probationem dicatur, fidem non esse proprietatem gratiae convertibiliter se habentem cum illa, potest enim non solum de lege extraordinaria, sed etiam connaturali rei sine gratia conservari, ut tenet communis Theologorum sententia, quamvis gratia in hoc statu sine fide conservari non possit, ac proinde augeri potest fides, gratia habituali non aucta, lumen autem gloriae non sine gratia, neque esse, neque conservari potest, et ideo crescere nequit sine eo quod augeatur et crescat gratia habitualis. ratio autem cur fides in sui conservatione a gratia habituali non dependeat, alibi tradenda est. Videantur Theologi 2. 2ae q. 5. art. 4. Suarez lib. 2. de gratia cap. 3.

Tertia 33: non est de fide actus remissos charitatis augmentum gloriae, charitatis et gratiae mereri. hanc statuo contra plures recentiores

Vo=

solentes sententiam Bonav. et Durandi fuisse in Trid.o damnatam; ac pro-
inde oppositam esse de fide; illam defendit Bañes dub. 1. n.o 2. in
fine. Albarez lib. 7. de auxiliis disp. 6. n.o 9. ante cuius probationem ad-
vertenda sunt verba Concilii sess. 6. cap. 16. quae recentiores pro sententia
nostra oppositam sunt damnarunt. Verba sunt haec, atque ideo bene
operantibus usque in finem, et in Deo sperantibus proponenda est
vita eterna, et tamquam gratia filiis Dei per Christum Iesum misericor-
diter promissa, et tamquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ip-
sorum operibus et meritis reddenda, et paucis interpositis ita
concludit, nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est quo-
minus plene illis quae operibus quae in Deo sunt facta divinae le-
gi pro huius vitae statu satisfecisse, et vitam aeternam suo etiam
tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam vere promeruisse
censeantur.

Ex quibus verbis tale argumentum conficiunt: Concilium ultimo loco
accepta de actibus bonis in Deo factis ab hoc iusto, sed comparare
missa in Deo ab hoc iusto fiunt comprehenduntur in dictione
Concilii, et consequenter de fide est ex omnibus actibus remissis charitatis et
gloriae deberi augmentum.

Quod autem ex predictis verbis non habeatur predicta conclusio ut
damnata et opposita de fide, probat [illegible] Bañes 1. n. 2. regula
Theologorum mens Concilii desumenda est ex intelligentia errorum, quem
Concilium intendit damnare; sed Lutheranorum error, quem destruere
intendebat Concilium, consistebat in hoc, quod in predicto cap. ultimo ne-
garet, scilicet nulla opera iustorum esse meritoria augmenti gloriae aut iu-
stitiae, sed omnes iustos equales esse in iustitia et
gloria, quod ipsi signa illius omnes quae iustos; mens Concilii non est iustos omnibus bo-
nis operibus augmentum gloriae et iustitiae mereri, sed tantum aliqua, quae
futuros esse equales in gloria, contradictorie opponatur.
hoc solum hereticorum errori

2.o: non opera bona moralia ordinis naturalis ab hoc iusto
facta sunt merita tamen communiter theologi sunt et tamen ab hoc iusto proce-
dunt, et in Deo fiunt, non possunt sine speciali gratia eliciunt, quod quidem
et si non ad omnia, ad aliqua tamen necessaria esse Dei auxilium est communis the-
ologorum sententia: ergo Concilium non est ultimis quae ad opposita.

Deinde id ipsum explico et confirmo in hunc modum, ut opposita
sententia esset a Concilio damnata necessarium erat, ut haec propositio esset a Concilio de-
finita, omnia opera bona supernaturalia ab hoc iusto facta sunt meritoria augmenti gloriae et
iustitiae

iustitiae; Ilhaec propositio a Concilio definita non est, sed non damnata propositio 11. min. in qua est difficultas, ostenditur 1. in eodem sensu accipienda est propositio Concilii quo ad opera in quo accipit quo ad iustos adultos, sed respectu illorum non accipitur ultima propositio: si non quae aliquis adultus post rite susceptum baptismum statim moriatur, nullo supernaturali opere interveniente, non merebitur augmentum, ut omnes fateri tenentur, quod postquam loquitur de operibus iustificationem supponentibus: sed nec respectu operum accipiendum est propositio in sensu distributivo.

2 probatur: non actus fidei ab homine iusto factus, sine imperio charitatis formali vel virtuali non est meritum augmenti gloriae et iustitiae, ut docet D. Th. 1. 2. q. 114. art. 4. Bonav. in 2. dist. 41. art. 1. q. 3. Capreol. Soto et Martinez, ibique omnes discipuli D. Th. quos sequitur Lorca disp. 48. et variis locis esse communem Theologorum sententiam; sed si illa propositio ultima esset a Tridentino definita, ista sustineri non posset; ergo.

Denique probatur: non contritio ultimo disponens ad iustificationem non potest instanti meretur augmentum gloriae et iustitiae de condigno ut tenet communis Theologorum 1. 2. q. 114. art. 5. et expresse docuit D. Th. q. 112. art. 2. ad 1. loquens de augmento iustitiae; sed si ultima illa propositio esset definita a Tridentino, contritio in instanti esset meritoria augmenti gloriae: ergo talis propositio a Concilio definita non est. probatur minor, contritio ultimo ad iustificationem disponens est opus supernaturale et prior posteriori natura ab homine iusto fit in Deo; sed si non omnia opera supernaturalia in Deo ab homine iusto facta definitum est a Concilio esse meritoria gloriae et iustitiae de fide est contritionem ultimo ad iustificationem disponentem esse meritum de condigno augmenti gloriae et iustitiae.

Sed Concilium intelligendum est de omnibus iustorum operibus, non tamen respective ad augmentum essentialis beatitudinis, sed vel ad 1. gloriam vel ad augmentum illius, et contritio ultimo ad iustificationem disponens meritoria est 1. gloriae.

3a est 1. sed non est de fide neque a Tridentino definita illa propositio ultima, omnia opera supernaturalia ab homine iusto facta sunt condigne meritoria augmenti gloriae et iustitiae, et communiter respondere poterunt dicentes ii auctores opera supernaturalia remissa esse meritoria condigne, non quidem augmenti gloriae, sed gloriae quo ad 1. esse sive gradus correspondet.

2. non si docens contritionem in instanti iustificationis nec gloriae quo ad 1. esse, nec illius augmenti condigne esse meritoriam probabile est, ex quo defendunt Vega et Lorca: sed nec respectu gloriae, nec respectu augmenti illius divisive aut copulative definita est a Concilio illa propositio ultima.

Ex his ad argumentum recentiorum constat solutio: distinguo maiorem: est ultima propositio quo ad opera respective ad augmentum gloriae et iustitiae, nego maiorem respective ad augmentum vel ad gloriam quo ad 1. esse, concedo

do mai, et necessa min.ᵉ nego coam, non respondere post opibus inten-
sioribus deberi aug.ᵗᵘᵐ iustitiae et gloriae, remissis autem non aug.ᵗᵘᵐ gloriae
et iustitiae, seu gloriae mereri, qualiter accipienda aut interpretanda
Concilii Sess. 6. Can. 32. docuit Suarez Lib. 12. de gratia cap. 48. n.º
31. ut salvet doctrinam quod primo instanti iustificationis non augmentum gloriae aut
iustitiae, seu gloriae mereri, asserendo Concilium, cum docet iustificatum bonis operi-
bus augmentum gratiae, vitam aeternam et gloriae augmentum mereri; non intendere
haec omnia mereri per singula bona opera, sed indefinite per bona opera,
per quaedam merendo augmentum gratiae et gloriae, et per alia, ipsam vitam aeternam.
quomodo autem sit unicuique operi suum premium tribuendum non decla-
rasse Concilium, sed explicandum a Theologis reliquisse, ita Suarez fere
ad Verbum, cuius verba ideo retuli, ut videat quam immerito
ex Can. predicto Trid. adeo acriter contra Balles contendent, relecta
de revivicentia meritorum disp. 1. q. 1. n.º 28. ut nostram oppositam
fere ex illo Can. damnet.

3.ᵃ Conclusio: Nihilominus asserendum est, actus charitatis remissos,
augmentum gratiae, charitatis et gloriae de condigno mereri. ita prest. Bonav.
et Durandus sentiunt communiter Theologi, et ostenditur 1.º quia haec sententia est
conformior Trid.º Sess. 6. relata, can. 10. cap. 14. et 32. illis verbis: Si quis dixerit
hominis iustificati bona opera, ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius iustificati me-
rita, aut ipsum iustificatum bonis operibus, quae ab eo per Dei gratiam et Iesu Christi
meritum, cuius vivum membrum est, fiunt, non vere mereri augmentum gratiae, vitam
aeternam et ipsius vitae aeternae, si tamen in gratia decesserit, consecutionem atque gloriae augmentum
anathema sit. Cui definitioni absque dubio conformius accedit asserendo omnem
actum charitatis etiam remissum augmentum gloriae et consequenter gratiae et charitatis mereri: ergo ita sen-
tiendum et asserendum est.

2.º probatur ex D. Th. 1. 2. q. 114. art. 8. ad 3. et in praesenti art. 6. ad 1. illis
Verbis, dicendum quod quilibet actus charitatis meretur vitam aeternam, non quidem statim ex-
hibendam, sed suo tempore; similiter etiam quilibet actus charitatis meretur charitatis augmentum:
ex quibus verbis tale argumentum format, ut enim in 1. conclusione ex D. Th. monstravimus men-
tem augmenti gratiae aut charitatis non stat absque merito augmenti gloriae, neque e converso;
sed D. Th. in priori textu docet quemlibet actum charitatis mereri augmentum gratiae, et
in praesenti ait, mereri charitatis augmentum: ergo sentit quemlibet actum charitatis, etiam remis-
sum gloriae, gratiae et charitatis augmentum mereri.

3.º probatur, in actu charitatis remisso, idem non adeo quidem intenso, hinc conveni-
unt omnes conditiones ad meritum condignum augmenti gloriae et iustitiae requisitae, ergo enim
opus

opus supernaturale in obsequium Dei factum ab homine grato procedens, et a charitate elicitum, quod sit conditionatum ad meritum sufficientem: ergo vere est meritorium augmenti gratiae, charitatis et gloriae.

Resp. deesse praedicto actui aequalis intensionis cum habitu, eo quod negligenter utens acceptis non est dignus accipiendi, ille actus, quia tota praeexistentis habitus intensione non utitur, negligenter utitur accepta gratia, et ideo intali actu non est condignitas ad augmentum gratiae recipiendum.

Ad 1.um ad hoc contra Durandum, non uti adaequate habitu praeexistente non tollit ab actu condignitatem augmenti gloriae: ergo nec condignitatem augmenti gratiae et charitatis: probatur consequentia 1.o quia non stat meritum augmenti gloriae sine merito augmenti charitatis et gratiae. = 2.o non augmentum gloriae maius est augmento charitatis, siquidem gloria charitatem excedit: ergo si non uti tota praeexistentis habitus intensione non aufert ab actu condignitatem augmenti gloriae, non privabit illum condignitate augmenti charitatis, quod est minus.

Ad 2.um: quod non uti tota praeexistenti habitus intensione, vel est negligentia privativa et peccaminosa, vel tantum negligentia negativa et non peccaminosa: si primum falsum, tum, quia non stat praeceptum utendi semper tota intensione habitus praeexistentis, et consequenter non uti tota praeexistenti habitus intensione peccaminosum non erit. tum quia si esset peccatum actus non adaequans totam intensionem habitus, actus charitatis non esset.

Tum denique, quia alias neque augmentum gloriae mereretur, cuius contrarium docet Durand. cum actus ex quocumque actu vitiatus, meritorius esse non poterit secundum eos sententiam. si vero dicatur 2.um: in contrarium obstat voluntarie assignari negligentiam tantum negativam non impedientem bonitatem actus indignum illum reddere augmento praeexistenti habitus.

3.o dilectio intensa ut octo, elicita ab homine habente charitatem ut decem, maioris est dignitatis dilectione intensa ut sex, elicita ab homine habente charitatem ut 4.or, sed iste 2.us actus est condigne meritorius augmenti gloriae charitatis et gratiae: ergo et 1.us. minor omnes concedunt, maior autem probatur, nam 1.us actus excedit 2.um in intensione, et alias ex maiori dignitate subiecti, nempe gratiae intensioris non decrescit eius condignitas, cum potius maior operantis sanctitas possit quam obstit operi dignitati et valori: ergo 1.us actus excedit 2.um in valore et dignitate, et consequenter si 2.us est condigne meritorius augmenti gloriae charitatis et gratiae, etiam 1.us meritorius illius erit.

Et ex his solutum manet argumentum Durandi, quod ita proponit, non

solius

solus dignus est augmenti, quod bene utitur acceptis, et habens habitum intensum et remisse operans non utitur habitu debito modo, quia actus non proportionatur intensioni habitus: ergo tale actus non meretur charitatis augmentum et solus illi, qui excedunt, vel adaequant habitus intensionem.

Respondeo ex dictis concessa maiori, nego minorem, cum non nullus extet praeceptum divinum aut naturale operandi secundum totum habitus intensionem, utens habitu remisse, non indebito et debito modo illo utitur, et actus undequaque bonus, id est nulla mala circumstantia vitiatus exercetur, et non illa bonus ac si habitu adaequate uteretur.

Secundo urgere possumus in favorem Durandi: licet non non uti habitu adaequate non sit carentia peccaminosa, est tamen imperfectio moralis, sicut non conferri consiliis peccaminosum non est, sed imperfectio moralis: ergo ratione illius negotiis reddit indignum remisse operans, ut illi augmentum charitatis debet, et consequenter actus remissus non meretur tale augmentum. Probatur consequentia ad meritum autem plura requirunt quam ad bonitatem operis, et supernaturalis et ad carentiam malitiae, unde thomistae docent actus supernaturalis misericordiae nulla circumstantia vitiatus meritorius condigne non esse, nisi ex imperio charitatis procedat formali vel virtuali, et tamen negotio imperfectio charitatis non vitiat actus misericordiae: ergo quamvis negotio adaequationis cum habitu praestantis existenti non vitiet actus remissus, poterit ab illo ratione condigni meriti augmentum charitatis auferre. = fateor, quod dices, quod ita cum Durando discurrunt, difficile possunt convinci, nec desunt docti recentiores, qui ratione falsa ducant, ut asserant actibus remissis non statim conferri augmentum, quod condigne merentur.

Respondeo tamen concesso antecedente, nego consequentiam, nam licet verum sit plura ad meritum condignum, quam ad bonitatem supernaturalis requiri, quod autem ex illa imperfectione morali meritum impediat, sine fundamento asserit. Tum, quia ex illa non tollit meritum condignum beatitudinis, ut fatetur Durandus: ergo nec dignitatem augmenti charitatis; tum etiam, quia alias auxiliatus ut decem, et operans tantum ut octo non mereretur condigne augmentum habitus praeexistentis ut duo, quod datur etiam est imperfectio negativa moralis non operari secundum totum intensionem gratiae excitantis et iuvantis.

Tum denique, quia alias omnis actus, cui annexa esset aliqua imperfectio negativa, ex quocumque procederet motivo, non posset meritorius esse, ergo actus supernaturalis ex motivo charitatis procedens, non esset meritorius condigne, quod nullus

lus Theologi asserunt. ut p. seq. n. per sibi anexo Virtus carentia, nempe virginitatis, quae imperfectio negativa est moralis est. Neque est ea de roo de carentia impij charitatis in actu misericordiae, cum n. praemium vitae aeternae amicabile sit, petit in sui merito amicabilem tendentiam, ut recte argumentantur Thomistae, ergo sine imperio charitatis tendentia amicabilis in operibus nostris n. datur, ideo removet ab illis ob negationem impij charitatis meritum condignum vitae aeternae.

Denique Arguit ex D. Th. in 1. dist. 17. q. 2. ad 3. in corp. et ad 2. illis verbis, unde quilibet actus charitatis in quantum est informatus tali habitu, ordinatur ad praemium substantiale, n. tamen ad augmentum praemij per se, sicut nec ad augmentum charitatis, quod docet Angel. Doctor propter actus charitatis remissos, ut constat ex corp. art. id ipsum docet ad Anibald. art. 3. in corp. et ad 23. et in 2. dist. 27. q. 1. art. 1. ad 2: sed ex D. Th. actus remissi n. merentur de condigno charitatis augmentum.

Respondetur Angelicum Doctorem loqui de augmento charitatis statim conferendo, et sic verum est actum remissum n. mereri augmentum habitus, n. autem negat actibus remissis meritum augmenti habitus conferendi n. statim, sed tempore debito et proportionatae dispositionis, et quod hoc sit mens D. Th. manifeste constabit legenti corpus articuli in 1. dist. 17 proxime relati, ibi quando actus charitatis procedit ex tota virtute proveniente ab habitu, et quantum ad virtutem naturae et quantum ad virtutem habitus infusi tunc unus actus disponit et meretur augmentum charitatis ut statim fiat, hoc est meritum augmenti charitatis ut statim fiat, negat actibus remissis. = constat praeterea, n. ibi D. Th. n. negat actibus remissis meritum augmenti habitus charitatis ex defectu valoris, sed ex defectu causalitatis dispositivae, ex hoc autem solo defectu tantum arguitur n. esse meritum augmenti ut statim dandi, n. tamen quod n. sint meritorij augmenti absolute.

3.º Arguit: actus remissi n. continent efficienter physice augmentum habitus acquisitorum: sed actus remissi n. continent efficienter moraliter augmentum habitus infusorum, et consequenter n. sunt meritorij illius. ant. est Angelici Doct. 1. 2. q. 51. art. 3. et est com. Theologorum sicut consequentia autem probatur 1.º a parit. roii. = 2.º quia neque actus remissior habitu acquisito in linea physica n. disponit sufficienter ad augmentum sui habitus dub. seq. inferendum = mox actus remissos supernaturales n. disponere ad augmentum habitus infusi: sed parit. ex eo quod remissi in genere physico n. continent efficienter augmentum habitus acquisiti recte colligitur actus remissos supernaturales n. continere moraliter efficienter augmentum habitus infusorum.

Respondetur concesso antecedenti negando consequentiam: disparitas autem est, n. agens physicum in-

tenuit quod sua actus sibi assimilare effectum, unde cum effectus si-
milis inveniet productus in ulteriori intensione non potest, quia in
excessu intensionis non est similitudo sed potius dissimilitudo:
quo circa ut docuit Arist. lib. 1. de generatione cap. 7. simile non a-
git in simile; agens autem morale seu causa meritoria hoc non
intendit sed operari in obsequium praemiantis, ex quo adiuncta
habituali gratia dignificante subiectum et opera nascitur valor
meritorius in actu, et quia actus ex eo quod cum intensiori gratia iun-
gatur non amittat suum valorem, ut supra arguebamus, sit ut
quamvis remissior sit habitu charitatis et gratiae non amittat dignitatem
qua in subiecto minus grato gauderet, ac per consequens quod si in isto
meritorius esset augmenti charitatis et gratiae, et in subiecto maioris gratiae
exornato condignitatem meriti obtineat respectu augmenti charitatis. et
ex his ad probationem 1.am consequentiae constat solutio.

Ad 2. dicatur actus meritorius non tantum moraliter sed etiam phi-
sice ad augmentum gratiae concurrere, et ideo in concursu dispositivo
sequitur leges actuum naturalium disponentium ad habitus acquisitos, secus
autem in concursu meritorio ratione iam explicata.

Ad 3. dicatur, dato tantum moraliter ad augmentum gratiae dispo-
nere Deus infundendo augmentum praedictorum habituum se accommo-
dare modo agentium naturalium, illud tamen infundendo quantum magis quo
habitus acquisiti suis actibus augentur, quantum nunc potest sequi, et illius sui-
se de facto sequuntur dub. sequenti videbimus, non autem ideo valorem ac-
tus mutavit, quia iste immutabilis est, et ideo actus remissus suum
obtinet valorem, quem in subiecto minus grato, ubi excederet intensionem
gratiae, obtineret.

Sed dices, ideo soli actus remissi non obtinent efficienter phi-
sice augmentum habitus acquisiti, quia effectum similem productum supponunt, sed de quo
incrementum habitus perfectius illorum excedit, sed haec ratio pari efficacia
probat non petere actibus remissis ratione meriti condigni augmenti habitus
infusorum: probatur minor. sicut requiritur aequalitas inter causam physicam
et effectum, ita requiritur aequalitas inter meritum condignum et prae-
mium;

minus; sicut ergo habitus infusi ut 8. excedit actus intensus ut 4.or quod sicut acquisiti habitus acquisiti ad actus remissus non obtinet in efficientia physica ita habitus, vel similiter excessus acquisiti habitus infusi ad actus supernaturales remissos non obtinebit in illius efficientia meritoria de condigno.

Huic obiectioni est propria solutio in illorum sententia quod merito condigno non aequalitatem mathematicam, sed solum proportionis tribuunt cum praemio, quod insinuasse videtur D. Th. in 1o. dist. 22. q. 1. art. 3. in corp. et ad Amb. q. V. ~~in corp.~~ art. 3. ad 2. et in 3. dist. 12. q. 1. art. 2. et 1. 2a. q. 114. art. 1. in corp. in qua consequentia maior, negatur minor, inter causas naturales et effectus requiritur aequalitas omnimoda necnon excessus naturalis causae ad effectus non vero in merito condigno, ad quod sufficit aequalitas proportionis, quae cum excessu meriti a praemio subsistit; unde sicut hac vita nostri actus momentanei aeternae gloriae pondus operantur in coelis et condigne gloriam merentur, quamvis mathematice non adaequant, ita actus remissi et si non adaequent mathematice augmentum habitus possunt illud condigne mereri.

Quia tamen haec aequalitas solius proportionis difficile explicatur ab illius defensoribus, nec meritum de condigno a congruo sufficienter distingui, et quia frequentior est apud theologos sententia ponens inter meritum condignum et praemium mathematicam aequalitatem ideo aliter est occurrendum obiectioni concessa maiori, negatur minor, ad probationem dicatur, quod licet incrementum habitus excedat actus remissus in genere physico et secundum suas physicas entitates non tamen excedit valorem moralem illius sumptum ex gratia et aliis capitibus, ex quibus valor seu condignitas actus meritorii consurgit, sicut poenarum acerbitas in aeternum duratura physice excedit temporalem delectationem sumptam ex peccato mortali, non tamen illius gravitatem moralem, et sicut beatifica visio physice excedit physicam entitatem actus charitatis, non autem excedit valorem meritorium illius. De quo fuse 1. 2. q. 114. art. 4.

Si dices sequi ex ista solutione actum intensum ut 4or esse meritorium condigne 8. graduum incrementi habitus, consequens est falsum: probatur sequela, nam huic condignitati nihil aliud obstare potest, nisi excessus incrementi gradualis ut octo ad intensionem ut quatuor; sed hic non obstat iuxta solutionem datam licet cum

excess-

excessu præmij ad entitatem phisicam meriti æqualitas eiusdem præmij cum valore actus morali: ergo.

Respondet negando sequellam, ad probationem dicatur quod licet ad æqualitatem præmij cum actu meritorio in valore requirat non petat æqualitas eiusdem præmij cum entitate phisica actus, requiritur tamen proportio, et quia hæc adest inter actum intensum vt quatuor, et quatuor gradus intensionis habitus, secus autem inter intensionem habitus vt octo, et actum intensum vt quatuor, fit consequens, quod actus intensus vt quatuor condigne mereatur quatuor gradus intensionis habitus non autem octo gradus intensionis.

Instabis: non sequitur ex hac solutione actum aliquem meritorium præmiari a Deo citra condignum; consequens est falsum et contra omnes Theologos nostros: ergo etc. vt sequitur.

Instabis: non sequitur ex hac solutione actus aliquis meritorius præmiari a Deo citra condignum; consequens est falsum, et contra omnes Theologos nostros: ergo. Sequela probatur secundum, quia supposita multorum nostrorum assertione gradus intensionis qualitatum esse heterogeneos ac diuersæ rationis, eo quod perfectiores quo plures intensionis gradus supponunt, verbi gratia quintus gradus quarto est perfectior, et sextus quinto, et sic de cæteris; hac suppositione, sequitur ergo sequela, actus vt vnus elicitus ab habente charitatem vt septem, citra condignum præmiatur quia in intuitu illius actus non dat octauum gradum intensionis habitus, sed ulteriorem habitus intensionem: ergo manet citra condignum præmiatus a Deus; maior, actus ille est æqualis in valore cum actu intensionis vt vnus elicitus ab habente charitatem vt octo; sed actus ab hoc subito elicitus adæquat suo valore nonum gradum intensionis habitus, et consequenter octauum gradum excedit: ergo actus intensus vt vnus elicitus ab habente charitatem vt septem, excedit in valore morali octauum gradum intensionis habitus, et consequenter per illum citra condignum præmiatur.

Huic obiectioni facilis esset solutio si cum nostris teneremus,

que

quę docet actu[m] crescere in valore ex maiori sanctitate personę, v.g. n.
eliciens actu[m] intensum vt vnum, habens quę charitatem vt 8.º sanctior sit
habente charitatem vt septem, actus illius maiori gaudet valore, ac proinde
quę post meritum condignę 9. gradum intensionis habitus, quę perfectiorem octavo gradu intensionis correspondente in premium actus vt vnum,
elicito ab habente charitatem vt septem.

quamvis tamen sententiam oppositam probabiliorem censemus ideoque aliter
nego secundam consequentiam, ad probationem dicatur illa sententia supposita, conveniunt asserendo esse non cuilibet gradui intensionis actus meritorii correspondere debitum
gradum intensionis gratię, charitatis aut glorię, sed duobus, vel tribus gradibus intensionis actus correspondere in premium vnum gradum
intensionis habitus et vnę gradui intensionis actus medietatem, vel tertiam partem vnius gradus in habitu, vt sic resarciatur excessus
gradus correspondentis in premium supra gradum actus meritorii, et equalitas ad meritum condignum exacta inter illos constituatur:
ex quo sequitur actum habentis charitatem vt octo debere esse intensiorem
vt mereatur 9. gradum actus habentis charitatem vt septem, ac proinde actum istum sine [?] in valore non adequare.

Sed urgebis 1.º: nam sequitur ex hac solutione actum intensum vt duo,
elicitum ab habente charitatem vt decem esse minus meritorium actu charitatis vt vnum
elicito ab habente charitatem vt vnum; consequens est falsum: ergo. Probatur sequela: actus iste 2.us
meretur medietatem 2.i gradus intensionis habitus, actus vero 11.us non meretur medietatem vndecimi gradus: ergo minus iste quam ille meretur.

2.º: sequitur ex eadem solutione actum vt vnum habentis charitatem vt decem nullum
augmentum meritorium esse; consequens est falsum: ergo. Probatur sequela: meritum nequit esse, nisi tantum
ad premium possibile; sed adui predicto non respondet augmentum possibile:
ergo nihil augmenti meretur. Probatur minor: gradus 11.us solus est possibilis integer, non autem
in partes divisus: sed predictus actus non meretur integrum gradum: ergo illi non respondet
in premium augmentum possibile habitus.

Respondeo ad 1. repetendo nego sequelam, ad probationem nego consequentiam, nam in sententia supposita tertia vel 4.a
pars vndecimi gradus est perfectior et equę perfecta medietate 2.i gradus,
vnde ex eo quod actus vt vnum habentis charitatem vt vnum mereatur medietatem
2.i gradus, et actus vt duo habentis charitatem vt decem non mereatur medietatem
11.i gradus, sed 3.am vel 4.am partem non sequitur esse magis meritorium illum actum, quam
iste secundus.

Ad 2.

Ad 2. nego seq., ad pb. nego min, ad cuius pb. dicat, q. licet gradus 4.us solus sit possibilis integer, et actus ille n. mereat. integrum gradum s. medietatem 1.3. p. illius n. seq. n. respondere predicto actui premium possibile, q. medietas 1.3.a pars et si n. sit possibilis seorsum ab aliis partibus, e. tn. possibilis simul cu. illis: ex quo tantum seq. n. fore illum actum premiandum seorsum ab aliis, l. ab alio intens. merente alium gradum, l. alias partes requisitas ad exg. 4.i gradus, n. autem q. illius premium n. sit absolute possibile.

Vltima D.: actus remissi n. merent. grie et chatis aug. distinctum ab eo, q. resp. actui intensiori dispositivo ad augmentum. hanc tenet Baner vbi supra et n. ita explicatam, fundatus, quo dicit, e. n. si actus remissi merererent. distinctum aug. ex actui ctinuato roe ctinuationis distinctum aug. chatis deberet; coens e. falsum: g. o. seq. e. manifesta, falsitate aute. coentis pbat. n. sequeret. actui p. horam ctinuato deberi aug. infinitum chatis; coens e. falsum: g. l. seq. l.o: n. int. instans et tempus dant. infinita instantia, cum int. illa nulla inueniat. p. porio: g. si actui vt vnus existenti p. instans debet chatis aug., et roe ctinuationis debet maius aug., debebit infin.

2.o: n. actui vt vnus existenti debet aliq. premium, et roe durationis e. corresp. premium maius; at in qualibet eius minima p. durationis dant. infinite: g. deberet actui infinita latitudo premii.

hoc tn. arg., et n. satis vrgens et difficile sit, patit. plures instantias: 1.a in bonit. actus, que absque dubio crescit ex circunstantia durationis, vt coit. docet 1. 2. q. 18. art. 3. et tn. roe partium infinitarum temporis, quo durat, actio n. euadit bonitatis infinite: g. exeo q. actus roe ctinuationis sit maioris premii essalis meritorius, n. seq. premium infinitum meren.

2.a e: in actu peccaminoso, cui roe ctinuationis maior pena sensus debet, alias n. esset magis in inferno puniendus peccatus mortale ctinuatus p. decem horas, qm. si solum p. instans duraret, q. nullus theologorum admittit, et tn. ob distantiam temporis ab instanti n. seq. mer. infinitam penam sensus: g. pariter in merito.

3.a n. vt patet, et si actui roe ctinuationis in eadem intensione n. debeat. distinctum aug. chatis et vis beatif. in ee. grie, debet tn. illi maius premium in roe premii, eo q. premium in roe talis crescit ex corresp. ad meritum mul-

multiplicatur; et tamen premium correspondens actui rõe stimuat. non crescit, tum est in rõe premii: ergo quamvis crescat actus ob stimuationem non sequitur infinitus esse in rõe meriti.

Denique: non ut ipse fatet, et non actus rõe stimuationis non mereat. maius premium essale, meret tamen maius premium accidentale; et tamen ex hoc quod plurium stimuet, non debet illi premium accidentale infinitum: ergo neque sequitur infinitas in premio essali ex eo quod actui rõe stimuationis maius premium essale debeat.

Duplicit. huic ultime obiicit. Resp. Mag. Banes 1º: actui ut unum existenti non correspondere premium essale, sed tantum accidentale. Unde ex eo quod rõe stimuationis debeat premium accidentale non sequitur infinitum premium; actui autem ut per unum instans duranti debet premium essale, cum que inter instans et tempus sit infinita distantia, coens fit ut si rõe stimuationis maius premium debeat essale, nario sit infinitum.

2ª solutio est, non premia accidentalia distinguunt specie, ut constat in laureolis virginitatis, doctoratus et martirii; et ideo quamvis ei actui rõe stimuationis debeat maius premium accidentale, non sequitur infinitum deberi, sed tantum premium accidentale specie distinctum.

Sed neutra solut. satisfacit. Non 1ª, non premium accidentale est gaudium quod habent beati de operibus factis in via; sed non solum gaudebunt de operum stimuatione, sed etiam de illis, quatenus sunt factis: ergo eis, ut unum existentibus corresp. premium accidentale. = Tum etiam, non actui, ut unum existenti aliquod premium debet distinctum ab eo quod debet actui alteri equalis vel minoris intensionis; sed non debet distinctum premium essale, ut Mag. Banes fatet: ergo debet ei distinctum premium accidentale. = Tum denique: non rõe, quare non debet actibus remissis distinctum premium essale est, quia ad eius receptionem exigit rõe meriti et rõe dispositionis, que 2ª rõe actibus remissis non competit; sed hec rõe respectu accidentalis premii non militat, cum ad illud tantum rõe meriti requirat: ergo cuilibet actui remisso, ut unum existenti premium accidentale debet, distinctum ab eo, quod actui similli, vel minoris intensionis debet.

Deinde 2ª reiicit: licet non actibus diversarum virtutum aut diversorum status premia accidentalia specie diversa respondeant, videlicet actui virginitatis vel actui martirii; actibus autem solo numero differentibus intra

intra eandem Virt^m idem premium accid^e spe resp, etiam ex eo q^d voluntati remissę seruandi Virginitatem, vel ut pro uno instanti existenti hoc premium accidentale quoad subst^m sit debitum, et eidem roe continuationis incrementum eiusdem premij debeat non sequitur infinitas in premio accidentali: q^o pariter non sequitur ex simili proportione infinitas premij essentialis.

Ad fundatum autem, quo Mag. Baller utitur, varie respondeo remisso illius futuri examine ad 1.2.q.18.art.3. et q.10. 19.art.8. ubi propria sedem habet, breviter pro nunc respondeo concedendo seq^a, et nego min, ad cuius probationem nego seq^a, ad cuius 1^a prob^a respondeo 1° nego ant, licet n. distent ut divisibile et indivisibile in linea quant^a, attamen pars temporis infin^a in hac linea non distat ab instanti infinite.

1.º pro 2^a remisso ant^i in roe durationis, nego cons^m in roe mensurantis et augentis opus bonitatem et meritum, sic n. bonitas distant, sicut 1^a esse rei, et aug^m effectivum accidentale ipsius, inter quę infin^a distantia non datur.

Ad 2. distinguo min^a illam concedo de partibus proportionabilibus, nego autem de aliquotis, sicut autem ex eo q^d tempus constet infinitis partibus proportionabilibus non sequitur esse infinitum in roe durationis, ita ex eo q^d partes premij correspondentes partibus temporis sint infinite non sequitur infinitas in roe premij. manet ergo firmum uni actui remisso charitatis dictum augmentum premij essentialis gratię et charitatis debitum a b eo q^d alteri actui charitatis remisso debetur, et maius duobus actibus equalis intensionis quam uni, q^d roe facta pro 2° convinci manifeste videtur.

N. in roe meriti non est peioris conditionis actus intensus ut octo habentis charitatem ut 10, quam actus intensus ut sex habentis charitatem ut 4^or, cum in intensione excedat, et aliqui ex maiori sanctitate subiecti crescat potius quam decrescat valor operis meritorij; actus intensus ut sex habentis charitatem ut 4^or

het

het valore adignu n solu aug. glie, s est dictu aug. ab eo qualis actibus debet: q actus intensus ut octo hentis chate ut 1o, et n remissus sit aparone ad intensione hitus preexistentis n solu e adigne meritorius aug. glie, chatis et grie, q M. Calles a Durand. fatet, s etia dicti aug. ab eo q alijs actibus eiusdm intens. vel remiss.

q autz actus remissi n mereant aug. premij essalis nec chatis nec grie dictum ab eo q vel et actibus intensioribus dispositum subto ad recept. aug. q asserit nostra cons. breuit in hunc m suadet, deni actus remissi merent aug. grie n ut absolute aferendum, s sub aditione actus intensioris disponentis exhibendi n in ingressu glie, s in statu vie; s actus iste het n solu roe dispositionis, s et roe meriti respu talis aug.: q n merent aug. grie dictu ab eo, q respondet actui ferventiori disponitur ad aug. grie receptione, et coen. q nec aug. glie dictum. 2a cod ex eo p. q aug. glie amensurat cu aug. grie. 1a ex premissis euident colligit maior quo ad singulas ptes seqi dub. pbabit, min. autz neg. n post, actus. n. ille ferventior cu ab hoe viatore eliciat, et a subto grato pcedat het oes cdites ad roe meriti requitas, ac pinde n solu obtinet roe dispositionis, s et roe meriti aug. chatis et grie.

Da itam cces plura et qdes difficilia opponunt, alta. urgentiora pponemus. n actus intensus ut octo, (1u e) hentis chatem ut 1o, maioris e dignitatis, meliorisque aditionis, q actus intensus ut qor hentis chate ut duo, cu in intens excedat, et alias roe maioris dignitatis subti opantis n decrescat, s augeat potius dignitas aut valor opis: s iste actus 2us e merit. aug. glie, chatis et grie dicti ab eo q in premiu corresp. et cuivis alteri actui siue anti siue coenti chatis: q actus ille 1us suo hitu remissior nobis edictis aug. glie, grie et chatis meret.

Et urget difficultas; nos. n. hoc arto usi sumus ad pbdu uni actui chatis remisso deberi aug. premij essalis dictu ab eo q alij actui anti siue equali siue intensi debet; at id ipsum et ea de efficatia ruincat respu aug. dicti ab actu postea futuro: q l. fateri tenemur ee inefficax ad 1u, l. efficax ad 2u

Rl distingdo mai: e melioris aditionis q ad subg. premij, eico-

ei correspondentis, concedo min. quoad meritum meritum, de condigno premii conferendi,
nego mai. et concessa min. nego conseq. non licet enim actus, qui alium
superat in intensione maius augmentum premii essentialis mereatur, ideo que sit
melioris conditionis quoad substantiam premii, quam tamen exequi hic intensioris
est, solum manet in ratione meriti, et non attingit rationem dispositionis, sit consequenter
quod ab alio actu ut dispositivo dependeat, ut efficaciter augmentum gratiae me-
reatur, ei que conferat de facto, ac proinde quod non absolute, sed tantum sub
conditione actus ferventioris futuri, augmentum charitatis et gratiae ei debeat.

Ad confirmationem concessa mai. negatur min., ratio autem discriminis est, non
ad conferendum premium unius actus remissi ex alio antecedenti non est ratio depen-
dentiae, quam respectu actus posterioris in actibus remissis probavimus; un-
de si centum actus unius gradus intensionis praecesserint, et postea sub-
sequatur actus sufficienter disponens ad centum gradus charitatis et gratiae, con-
sequenter conferentur in premium praecedentium actuum; et si Deus statuisset quod actus
iste disponens non meritorie, sed tantum dispositive ad augmentum illud concurre-
ret, solum responderet ut premium actibus antecedentibus remissis, unde illi
pro se loquendo non indigent iuvamine meritorio, sed tantum dispositivo actus
ferventioris futuri.

Arguitur 2º, et instatur contra hanc solutionem: sequitur namque ex illa
actus charitatis remissos posse in homine decedente in statu gratiae sine
essentiali premio manere, consequens est falsum: ergo sequela est manifesta, non enim con-
ferunt augmentum premii essentialis, quod praefati actus merentur, nisi homo in hac
vita in actus ferventes rumpat, quo se ad augmentum gratiae recipiendum
disponat, sed contingere potest, ut in talem actum ferventiorem non exeat, sed
semper operetur remisse, et in gratia decedat: ergo possunt in homine decedente
in statu gratiae manere actus remissi sine augmento premii essentialis, quod con-
digne merentur.

Falsitas consequentis probatur 1º: non meritum condignum, cum divinam pro-
missionem supponat, infallibiliter infert premium suo tempore red-
dendum; sed actus remissi de condigno merentur augmentum premii essentialis, et
tempus illud conferendi est post decessum in gratia ex hac vita: ergo homini dece-
denti in gratia infallibiliter tale premium confertur.

2º probatur ex Trid. sess. 6. cap. 32. illis verbis: si quis dixe-
rit ipsum iustificatum bonis operibus, quae ab eo per Dei gratiam et

iesu-

seu Xpti gratia, cuius membra Viuum e fiunt, non bene merentur augmentum gratiae, vitam aeternam, et ipsius vitae aeternae, si tamen in gratia decesserit, consequutionem, atque etiam augmentum gloriae, anathema sit. ex quibus Verbis sic probant contrarij sententiae falsitatem. Vt hoc de facto consequatur gloriam, gloriae quae augmentum suis operibus promeritum solum exigit Concilium pro conditione naturali decessus in gratia ex hac vita; si actus charitatis remissi sunt digne meritorij augmenti gloriae: ergo hoc in gratia decedens infallibiliter augmentum consequetur.

Respondeo concedendo Sequelam et negando minorem. ad cuius probationem concessa maiori distinguitur minor, tempus conferendi augmentum premij essentialis est post demortuum ex hac vita in gratia, supposito quod in praesenti se disposuerit ad simile gratiae augmentum concedo minorem, sine tali suppositione et conditione nego minorem, et consequentiam: nam meritum infert infallibiliter premium si conditiones adsint sub quibus illud meretur, et quae conditio pro augmento gloriae recipiendo in altera vita est quod se in praesenti disposuerit ad recipiendum gratiae in augmento proportionato eius augmento gloriae, gloria enim correspondet intensioni gratiae in hac Vita iuxta illud, vbicumque ceciderit lignum, ibi erit; et intensio gratiae eius intensioni praeviae dispositionis, cum ergo sit quod non purificata in hac vita conditione dispositionis proportionatae ad augmentum gratiae recipiendum actibus remissis debitam, etiam si hoc in gratia et charitate decedat, non recipiet augmentum premij essentialis.

Ad 2am probationem, cui potissime contrarij authores fidunt Respondeo 1o respondendo Verba Concilij nego maiorem, nec conditio illa, si tamen in gratia decesserit non fuit a Concilio apposita pro consequutione omnium, quae iusti suis operibus merentur sed solum pro consequenda infallibiliter gloria, quod probatur: nam tria docet Concilium hominem iustificatum suis operibus mereri, videlicet augmentum gratiae, gloriam et augmentum gloriae; sed conditio illa nempe decessus in gratia, non fuit a Concilio apposita pro consequendo augmento gratiae, alias vsque ad decessum non consequeretur illud ergo conditio a Concilio apposita non cadit supra omnia, quae in illo Canone dixit, iustificatum suis operibus mereri, sed solum supra vnum nempe gloriae consequendae.

2o: nam si Concilium sentiret conditionem illam supra omnia enumerata cadere, brevius clariusque suam mentem tradidisset,

Veri-

feritate quae explicaret in Canone disponendo, siquis dixerit hoc iustificatos suis operibus et non vere mereri gloriae augmentum quae gratia et ab eo etiam vitam aeternam consequatur, si necessarium in gratia anathema sit, Decretum n.o sic Canone disponit. Ex ipso retulimus signum evidens Concilium diffinire voluisse illa via iustificatos operibus gratiae mereri etiam si in gratia decesserit infallibiliter, neque nihil desiderando consequeretur augmentum intelligatur gloriae. Hoc controvertendum Theologus Velingus de quo optime sciebat in illius temporis doctoribus disputare modicum est.

3.º non si non soli meritorum infallibili consequuntur praemii sub praefata conditione referret a dictis supra augmentum gloriae. Cum soli supra gloriae post illa verba et ipsius vitae aeternae, si tamen in gratia decesserit, consequuntur, debuisset augmentum gloriae non in casu accusativo, sed in genitivo ponere, optime namque Grammaticalia praecepta callebat, ex quo licet consequi non casum accusativum sed genitivi fuit ibi regerit, sed dicitur non in genitivo casu sed in accusativo fuit de augmento gloriae loquutus, non n. asseruit etiam augmenti gloriae, sed augmentum gloriae; signum manifestum est conditionem illam, nempe decessus in gratia solum appositam fuisse pro consequutione gloriae, non autem pro augmento gloriae consequendo, et hoc Theologis distantes reliquisse.

1.º Recipitur post decessum in gratia, quem pro conditione ad praemium essentiale in alia vita consequendo apposuit ibidem intelligitur, de gratia huius vitae proportionata gloriae in altera conferenda, ita ut ad gloriae recipiendam sufficiat decessus in gratia, et ad augmentum gloriae decessus in augmento gratiae proportionato ei augmento gloriae: ergo augmentum gloriae in hac vita recipiendum proportionatum exigit dispositionem, quae solis actibus hic intensionibus competit, coeterum fit, quod nisi in praesenti vita hoc se praeferventiores actus disposuerit non verificat pro conditione exacta pro gloriae augmento consequendo, sed solum verificat pro consequutione gloriae.

3.º Arguit: actus remissi merentur augmentum gloriae consequendum absque alia actus ferventioris dispositione, sed solum sub conditione decessus futuri in gratia: quae hucusque tradita fuerunt. ans autem obste-

Ostendit V.: non minus de iustitia opa remissa ad mer. nobis condignum augmenti premij essentialis quam opa poenalia remissa ad satisfaciendum pro poena et poenae remissione merentur. Haec absolute et non sub conditione operis poenalis intensioris pro poena debita satisfaciunt, eiusque remissionem merentur: ergo et illa augmentum premij essentialis absque dependentia ab opere intensiori futuro.

2.° Quia: noba peccata dicta poenam merentur independenter a pec. to intent. futuro: ergo quia noba merita quibus remissa sint nobis premium condignum merentur conferendum independenter ab opere futuro intensiori.

3.° Nam ex opposito fieret nullis actibus remissis premium correspondere etiam sub predicta conditione [illegible]: [illegible] sequitur augmentum non [illegible] posito opere intensiori [illegible] premium ipsius operis intensioris: et non correspondet actibus remissis [illegible] premium, [illegible] past. [illegible] id effectus a duplici causa adeoque effective dependere.

4.° Non sequitur augmentum essentialis remissorum [illegible] [illegible] [illegible] satisfactionem [illegible]: sequitur [illegible] premij essentialis [illegible] actus ferventior [illegible] superveniente id premium [illegible] actus remissi [illegible] haberent [illegible] actus remissi ad nihil [illegible] deservirent.

Denique [illegible] ant. Non ex opposito fieret, ut aliqua intensio actus meritorij iustificati non mereretur augmentum premij essentialis [illegible] [illegible] sequitur [illegible] loquamur de [illegible] futuris vitae a iustificato elicito [illegible] [illegible] intensiori [illegible] excederet intensionem augmenti premij essentialis correspondeat [illegible] gradibus in quo adequat [illegible] non correspondet augmentum premij essentialis. [illegible] tenet verum sequitur [illegible] ant. illa intensio non mereretur augmentum premij essentialis absolute conferendum, ut ex dictis manifeste deducitur, [illegible] conferendum sub conditione actus ferventioris futuri, [illegible] ille ultimus sit, et [illegible] post illum nullus actus sit futurus [illegible] premio de conferendo premio cum predicta conditione [illegible] actus illi [illegible] predictis gradibus non merentur augmentum premij essentialis [illegible] ab eo, quod ab alijs actibus, [illegible] gradibus [illegible] [illegible] a [illegible] conditionis [illegible] operis [illegible] huius vitae remissi [illegible]

R. nego 2do ant. ad 1. prob. negatur maior: ratio autem discriminis est, non satisfactio solum comparatur ad poenam satisfactoriae ex sua dispositione, et ideo satisfactio remissa poenae remissae cum qua proportionatur absolute meretur: meritum autem ad premium augmenti gratiae duplicem habitudinem dicit, nempe meriti et dispositionis, cum quae opera remissa non disponant sufficienter ad augmentum quod merentur, indigent ferventiori actu ut disponat ad illud, nec merentur illud consequenter absolute, sed tantum sub conditione actus ferventioris disponentis. Et ex his ad 2. prob. constat solutio: non peccatum ad poenam non dispositionis, sed tantum demeriti habitudinem dicit, et ideo peccata remissa absolute et non sub conditione faciunt sibi debitam poenam, secus autem in operibus remissis meritoriis opposita de causa contingit.

Ad 3. nego sequelam, ad prob. nego consequentiam, nec in causa meritoria repugnat eundem effectum a duplici causa adequata dependere, ut docuit D. Th. in 3. dist. 18. q. 1. art. 2. ad 4. constat quia in Christo Domino, cuius minima operatio erat sufficiens de se ad merendum peccatorum omnium remissionem et per omnes illam meruit, operibus remissis confert in premium augmentum ipsum gratiae, charitatis et gloriae, quod intensiori dispositione ad augmentum gratiae recipiendum requiritur. Unde idem premium confert multiplici titulo, sicut libertas hominum a peccato mortali multiplici titulo fuit premium meritorum Christi Domini.

Ad 4. nego sequelam, ad illius prob. nego consequentiam, non licet conferretur idem premium essentiale, etiam si opera remissa non precessissent, non tamen ex tot titulis daretur, et consequenter licet esset in entitate idem premium, non esset in ratione premii idem, crescit [illegible] premium in ratione premii aliqualiter ex eo quod pluribus respondeat meritis, sicut poena damni in privatione divinae visionis consistens, est in entitate in omnibus damnatis equalis, in ratione tamen poenae inequalis ob inequalia peccata. Unde sicut ex eo quod eadem poena damni 1o peccato mortali et sequentibus respondeat, non sequitur cetera peccata post 1um nihil homini in ordine ad poenam illam nocere, et similiter non sequitur omnes Christi Domini operationes preter passionem et mortem nihil ad nostram redemptionem contulisse, ex eo quod posita Christi Domini passione, et sublatis ceteris operibus, adhuc sequeretur redemptio; ita ex eo quod idem augmentum daretur intuitu actus ferventioris, quamvis opera remissa non precessissent, non sequitur hec nihil

hil

hil nobis in ord. ad premium essale proficere. pret. qm q. sx alie Utilitates in illis: 1a q. vitant peccata, 2a q. ad actus ferventiores disponunt, ac denique 3a in ordine ad premium accidentale, q. eis respondet distus a premio ferventioris actus et e maiori stimatione dignum, qm oia huius mundi bona.

Ad Ultimam pbo. dicat, actus fervent. ultimus vitæ presentis sm gradus, in qq. adequat hitum, meri distum aug. grie, conferendus n absolute s. sub conditione pportionate dispositionis. = Nec pmissio conditionata e ridicula, q. licet ferventior actus n sit futurus, e tm absolute possibilis, et Deus ad illu eliciendu offert sufficientia auxilia; sicut n e ridicula pmissio conditionata de danda reprobis glia, qm vis condtio perseverantie finalis numqm extitura sit.

Denique arguunt ab inconvenientibus, que ex nostra con. sequunt: 1 ex illa seqr q. si duo hoes elicerent actus chatis vt 6, et vnus moreret statim, alter multo post viveret, se in actibus chatis eiusdem intensis exercens, n recepturus maiores gliam, qm 1us. coens absurdum videt, et maximum inconveniens, e n. deterrere fideles a virtutis exercitio: g.

2o seqr Beatam Magdalenam n plus esse recepisse, qm fuit illa, que 1 actui sue conversionis fuit debita; coens absurdum apparet: g. seqa pt, e n. pbabile toto sue vite post conversione temp. in ferventiores actus dilect. 1o illo actum prurupisse, s. ita nostram sa actibus remissis n confert premij essalis augm. nisi actus chatis ferventior hitu preexistente succedat: g.

3o: posse magna cum pbabilitate defendi de aliquo Sto partici excessurum in essali beatite Beatum Petrum, et alios Apostolos; coens e falsum: g. seqa pt, post. n. de aliquo sancto particulari pbabilit censeri aliqdo in intensiores actus raptum Deum ferventius dilexisse qm Beatus Petrus et alij Apostoli toto sue vite decursu, q. maxime de sanctis eximie chatis, vt fuerunt Beatus franciscus et Dominicus pbabilit existimari pot: g. si solis ferventioribus actibus chatis absolute e debitum premium beatitudinis essalis, poterit ex his sanctis pbabilit defendi excessurum oes Apostolos in beatite essali.

4o seq-

4°: sequitur habentem charitatem ut unum, et elicientem actum charitatis ut tria recepturum infallibiliter duos gradus beatitudinis essentialis; habentem vero charitatem ut centum, et saepe elicientem actus charitatis intensionis ut nonaginta, numquam que in actus intensiores hirum prorumpente nullum gradum beatitudinis essentialis in praemium eorum actuum fore recepturum; consequens videtur absurdum: ergo.

Denique ex illa sequitur, posse contingere casum in quo justificatus, nullo opere in Deo facto augmentum praemii essentialis seu coronae consequatur, consequens est falsum: ergo. Sequela patet; nam potest contingere quod post acceptam gratiam per justificationem nullum actum hirum intensiorem eliciat, sed vero vel remissos, vel aequales; sed juxta nostram sententiam actibus remissis non confertur praemium essentiale nisi intensiores succedant: ergo. Minor autem ostenditur ex Tridentino sessione 6. cap. 10. et 16. et Can. 22. tradente justificatum operibus in Deo factis gloriae augmentum mereri, quod tamen de aliquibus operibus post justificationem esse intelligendum num. 3. docuimus. — 2°: quia ille talis gloriam consequeretur, non ut parvulus sed ut adultus: ergo non solum ut haereditatem sed etiam ut suorum meritorum coronam.

Ad 1. inconveniens, neodendo sequelam, si numquam in ferventiorem actum charitatis prorumpit; et neque minor. nec sequitur virtutum ab exercitio fidelis deterri sed potius ad ferventiores actus charitatis suaderi, sicut non deterrent ab exercitio virtutum in sententia asserente imperium charitatis ad meritum condignum requiri, ex eo quod sine tali imperio actus ceterarum virtutum non sint gloriae meritorii; sed monent ut illos ex imperio charitatis eliciant, et sicut inconveniens non est quod tota vita plures virtutum actus elicuit, si in gratia non decedat, gloriam non consequatur, quia decessus in gratia in illius fuit potestate, ita inconveniens non est eum qui actus illos charitatis elicuit augmentum gloriae et illorum praemium non consequi, si in ferventiorem actum non exeat, quia istum actum elicere in illius fuit potestate, quo posito augmentum gloriae essentialis actibus remissis debitum consequatur.

Ad 2. nego sequelam, nego et probabiliter eventum, quod scilicet Beata Magdalena numquam actum ferventiorem primo eli-cuerit nec video unde possit suaderi Sanctam ita eximiam, Apostolorum Apostolam totam Dei obsequiis deditam, et toties in exta-

extare aptam, ex eo q. 1.us sup. vers. actus magnae intens. extiterit, in actu illo ferventiorem numquam exiuisse.

Ad 3. nego seq.am immo potius ex opposita ss. illud inveniens infertur, si namque actibus remissis ratione sui independent ab actibus intensioribus aug.tu premij essentialis ofert, cum plures extiterint Sancti n. eximiae sanctitatis, qui diutissime vixerunt stinus se in operibus virtutis exercendo, possunt cum maximo fundato censeri majoris beatitudinis essentialis aug.tu sequutos fuisse, quam alij, qui, q. ut Sanctiores colit Ecclesia, et ob brevit.m vitae n. in tot virtutis operibus se exerquerunt.

Ad sequelae probationem dicat, nullum esse argumentum, ex quo probabiliter deducat aliquem Sanctum particularem superasse D. Petrum et Apostolos, maxime q. Deus semp. media proportionat fini, et cum Apostolis ad excelsiorem gloriam vocaret, illis eis dumtaxat de medijs p. maiori gloria sequenda providit, inter quae actus charitatis intensiores habitu intensiores valde probabilit.r nostra sent.a recenset.

Ad 4.am cedo seq.am et nego min. nec absurdum merito reputatur, sicut nec absurdum censet 1.a si in gratia n. decesset, nullus gloriae aug.tu seq. q. tamen 2.a in gratia decessit infallibilit.r sequet, et utriusque causa eadem ro. e. reddenda, q. deesset in una oditio expresse a dabis tradita p. gloriae sequutione nempe decessus in gratia, in alia, q. deesset oditio, quam S. Th. requirit et ex tred. dub. seq.r inferemus p. sequunt.e aug.ti gl., nempe actus charitatis vel habitu praeexistente ferventior.

Ad ultimum cedo ant.s et nego min. ad cuius 1.am pb.em dicat, esto a Innitat. decilis in illis locis docere quemlibet iustificatus aliqua bonis operibus aug.tu gloriae mer., n. tamen docet hoc aug.tu infallibilit.r seq. sub sola illa oditione, nempe q. in gratia decedat, si solus hoc deficeret respu. conseq.ti gl.ae

Ad 2. dicat. q. si talis hoo p. actum cha.s sead iustificatione dispo-

disposuit, in eodem iustificationis instanti meruit 1ª gloriae secundum
..., illamque non tantum ut hereditatem, sicut parvuli, sed et coronam,
sicut adulti consequuntur. Si autem in Sacramento per attritionem fu-
it iustificatus per 1ª actum charitatis meruit de condigno gloriam. =
Si vero nec in instanti iustificationis nec postea actum aliquem
charitatis elicuit, gloriam ut coronam non obtinuit, sed tantum ut heredi-
tatem non tamen omnino ut parvulus, quia per actum, quo se disposuit ad
iustificationem, saltem de congruo 1ª gloriam meruit, licet si hoc
neget, quia tamen iustus adhuc se disposuit ad gratiam, se etiam mediate
disposuit ad gloriam. Consequentiae autem illius parvulis propria non
... condignum, sed etiam congruum meritum et dispositionem excludit.

Dub. Ultimum: Quando detur augmentum gratiae, et charitatis, actibus remissis debitum?

Certum est augmentum gloriae solum post decessum in gratia, in alia vita conferri;
deinde exploratum est apud theologos augmentum gratiae et charitatis debitum actibus
intensioribus secundum excessum, ad habitum praeexistentem in eodem, quo exercentur tem-
pore dari; cum respectu huius augmentum actus intensior non solum meritorius sit, sed pro-
portionata dispositio, quod autem sit de illo augmento, quod actui intensiori secundum gradus, quos ha-
bitus adaequet, dicendum, ex resolutione nostra constabit. Solum sit de augmento actibus re-
missis debito disputatio praesens procedit, in qua plures sunt sententiae.

1ª sententia docet dari statim. Ita Suarez et Vazquez, Mena,
Conimbricenses, Albertus et alii ab ipsis relati; tenent etiam ex Thomistis
Medina in 2º cap. 9. q. 114. art. 8. Zumel disp. 3. et Lorca hic disp. 16.
memb. 2. 2ª sententia docet non conferri in hac vita, sed in altera, scilicet in
gloriae ingressu, quando tempus praemiorum. Hanc tenet Montes. t. 2. disp. 36.
et pro illa referens Scotum et Richardum. = 3ª sententia docet non statim
dari, sed ... conferri, sed tamen in praesenti vita, quando hic elicit actum aequalem
huiusmodi augmentum, si vero illum numquam elicit, conferri in altera vita simul cum augmento glo-
riae. Hanc tenet Granados hic controv. 3. disp. 10. sect. 1. pro se referens Caiet.

Con-

Conradus, Durand. et Ricardum.

4a distinguit de gratia et charitate in esse qualitatis et in esse gratiae et amicitiae divinae, et asserit augmentum gratiae et charitatis quod actibus remissis debetur non dari statim, sed in altera vita in ratione qualitatis in esse tamen gratiae et amicitiae divinae statim in hac vita conferri. hanc tenet Nuno 3. p. q. 89. art. 4. difficul. 1. et Albarez lib. 3. de auxilijs disp. 60.

5a 2a docet, augmentum gratiae et charitatis quod actibus remissis debetur, nec in esse qualitatis nec in esse gratiae et amicitiae statim hic conferri, nec ad alteram vitam differri, sed conferri in vita praesenti, quando hoc in actu charitatis habitu praeexistente intensiore prorumpit. hanc tenet Dominus Caiet. 1. 2. q. 114. art. 8. et Mag. Bañes hic dub. 2. nume 4. pro illa referens D. Vincentium Sermone Sexagesimae. Vorgomensis in tabula aurea dub. 881. Capreolus, Paludanus, et D. Bonaventura, quorum explicatio sit.

1a Dico: gratia et charitas in esse qualitatis non augentur statim per actus habitu remissiores. hanc statuo conclusionem, et est communis inter discipulos D. Th. et probatur 1o ex D. Th. 1. ad Annib. dist. 17. q. 2. art. 3. in corp. et ad 2: et in 1o. in eadem dist. q. et art. et in 2. dist. 27. q. 1. art. 5. ad 3. hic art. 6. ad 1. et 1. 2. q. 114. art. 8. ad 3. illis verbis dicendum, quod quolibet actu meritorio meretur homo augmentum gratiae, sicut et gratiae consummationem, quae est vita aeterna; sed sicut vita aeterna non statim redditur, sed suo tempore, ita nec gratia augetur, sed suo tempore, cum scilicet aliquis suo tempore fuerit sufficienter dispositus ad gratiae augmentum. quae verba D. Th. de actibus remissis procedunt: ergo augmentum gratiae et charitatis actibus remissis debitum, non confertur statim, et consequenter saltem in esse qualitatis non statim per actus remissos augentur.

Respondeo ex Zumel ubi sup. nume 1a. D. Th. solum negare actibus remissis charitatis augeri gratiam et charitatem statim dispositive, et connaturaliter, non vero negare quod statim augeantur praedictis actibus meritorijs, ex eo quod sufficiens est in ratione meriti ad augmentum gratiae inducendum.

Sed contra 1o: non ipso D. Th. negativa est, et consequenter omnem augmentum gratiae et charitatis statim excludit. — 2. non duo asserit D. Th. 1o. quod augmentum gratiae actibus remissis debitum non statim dari, 2o dari suo tempore, cum scilicet aliquis fuerit sufficienter dispositus; sed non statim daretur titulo meriti et si non dispositionis hoc 2o esset falsum: quoniam intentio pro eo est nulla. probatur minor, non in tempore

dispositio-

venientis dispos.^y, s. daret ide aug.^m grie, q fuit titulo merit.^o actibus remissis collatum, s. distus grie aug.^m; n 1.º, q aug.^m semel datus n potest itery dari. nec 2.º, alias p actibus remissis duplex daret aug.^m, ac proinde essent melioris conditionis, qm intensi, qq vnus tantus aug recip.; p^{ol} in docta tradite solut.^e s. interpretonis, n verificat id q 2.º docet D. Th.

Denique: n eo ipso q aug.^m grie et chatis n det statis conatalis p actibus remissis n cadit p vt statis conferendus sub illorum merito condigno: q n confert statis. coa tenet, ideo neque authores contrij sentiunt statis conferri aug.^m, q actibus remissis illud vt statis dandus de condigno merent. ant. ostendit: 1.º n id cadit sub merito condigno alicuius actus, ad q dicit ordinem ab intro; s actus nostri supnatales solus dicunt ordinem ab intro ad aug.^m vt conatalis efficiendus: q aug.^m, vt statis dandus sub illorum merito condigno n cadit.

2.º: n mai e inprudentis simone dari aug.^m preternatalit. conatalis; s actus nostri adequant eius aug.^m vt dato conatalit.: q ab illo, vt preternatalit. dato excedunt, et coent. vt ne sub illorum causalitate condignitate se ptendit.

3.º: n conferri aug.^m sine dispos. pportionata e invertere mes, quem in sui infusione conatalit. petit, sed condignitas limitata et finita n post ab hoc extendi, vt invertat ordo natalis: se.

2.º p. n roe D. Thome: solus ille actus auget statis griam et chatem in ee phis qualit.^{is}, in quo reperit roo meriti, et roo pportio- natis dispos.^y ad aug.^m recip.; s actus remissi ets heant roe meriti, n tm sortiunt roe pportionatis dispos.^y ad aug.^m recip.; q n augent statis griam et chatem in ee phisicus qualit.^y coa e tradens, premisse pbant. mai aute p, n vt docet D. Th. 1. 2. q. 112. art. 2. et atque ex Trid. sess. 6. de iustificone, cap. 5. et 7. et Canon. 4. gria hitualis in sui infus. dat dependent et pportionate ad pprias et previam dispos.: e ets aug.^m grie et chatis n ratis merit, s ets dispositive dependet a nostris actibus; p easd n. caus. p quas fiunt hitus, ets augent, et coent. solus p illos augebunt, gria et chatas, in qq preter roe meriti invenit roo pportionatis dispos.^y. de min. ets p; vt n. docet D. Th. 1. 2. q. 91. art. 3, cui consentiunt coit. Thom. actus

actus naturales remissi non disponunt sufficienter ad augmentum habitus acquisiti, sic actus supernaturales remissi non sunt dispositiones sufficientes ad augmentum habitus infusi.

R. nego consequentiam, eo quod habitus acquisiti dependent a nostris actibus in genere causae efficientis physicae, causa autem physica efficiens ultra propriam intensionem non agit; habitus autem infusi non efficiuntur, nec augentur physice a nostris actibus, sed solum moraliter, et ideo possunt augeri per actus supernaturales remissos.

S. d. a. 1°. Actus fidei non causet fidei habitum efficienter physice, nec augmentum eius, solum actus habitu praeexistente intensior ad augmentum fidei sufficienter disponit in hoc peccatore: sed quamvis nec causet, nec augeat physice nostris actibus, solus actus intensior erit ad augmentum illius sufficienter disponens.

R.: quamvis gratia in sua prima infusione non efficiat physice nostris actibus, infunditur tamen secundum mensuram et intensionem illorum, eodem modo quo habitus acquisiti secundum suorum actuum intensionem causant, et idem est de charitate dicendum: ergo pariter quamvis gratia non augeat efficienter physice nostris actibus, augetur tamen a Deo proportionate ad suorum actuum intensionem, ac si per illos physice efficeretur, sicut habitus acquisiti proportionate ad suorum actuum intensiones augentur, et consequenter sicut isti solis augentur actibus intensioribus physice, sic similiter augebitur gratia et charitas. 2a consequentia ex 1a evidenter colligitur,

1a vero probatur, nam eodem modo theologizandum est de augmento habituum infusorum, ac de illorum prima productione: sed si quamvis a nostris actibus physice non efficiantur, Deus tamen in sua prima infusione illos infundit proportionate ad suorum actuum intensionem, ad modum quo habitus acquisiti causantur; ergo quamvis non augeantur suis actibus physice, sed tantum a Deo, tamen illos augebit proportionate ad intensionem actuum disponentium, et ad modum quo habitus acquisiti suis actibus augentur; antecedens autem probatur ex Trid. sess. 6. de iustif. cap. 7. illis verbis: iustitiam in nobis recipientes, unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult, et secundum propriam cuiusque dispositionem et cooperationem. Ergo sicut gratia ut prima infusa servat proportionem cum nostra cooperatione, et secundum illius intensionem infunditur, ad modum quo habitus naturales proportionate ad intensionem suorum actuum causat.

R. nego consequentiam, et disparitas inter gratiae infusionem, et eius augmentum est: nam respectu gratiae, quatenus primo infusae, actus nostri non comparantur ut merita, tan-

tantus ut disp. est, et ideo infundit Deus illorum intensioni, vel si augmentum obtinent vocemer, et ideo quamvis non sint proport. dispositiones, statim consequuntur aug.

Secunda. Gratia, quae ex natura rei petit fieri in subiecto disposito, est in suo augmento previus petit disposi., cum augmentum gratiae et forma eiusdem rationis sint, et per eadem causas aliquas efficiat et augeat, forma quo ad sui esse, ex genere ordinatione, ex natura rei previam petit dispositionem, ut docent Capreol. in 4. dist. 1. q. 1. art. 3: Caiet. Conrad. Martinez, Cerna, et frequenter ceteri discipuli D. Th. 1. 2. q. 112. art. 2: ergo est in suo augmento previus petit dispositiones, et consequenter quamvis actus nostri meritorii sint aug. non tamen infunditur a Deo, nisi previa disposit. proportionata.

Dicitur 2º: non licet actus nostri non sint merita de condigno sed gratiae habitualis, illam tamen de condigno mereri plures docent probabilit, et tamen quamvis in ratione meriti crescant, nisi est in intensione augeant in ratione disposit. equalem gratiae non inducunt, v.g., si actus charitatis est tantum intensus ut duo, quamvis in valore meritorio ex aliis capitibus crescat, non disponit nisi ad gratiam, ut duo, quibus actibus supernatalis de condigno merentur, nisi est sint proportionatae disposit. respectu augmenti illud aug. gratiae non inducunt de facto, nisi tale augmentum infundit a Deo.

Arguit 1º contra illam dictum: id quod sub merito de condigno cadit infallibiliter confert a Deo; sed actus remissi merentur de condigno augmentum charitatis et gratiae statim conferendum: ergo statim confert a Deo. maior est certa, et minor probatur 1º: actus remissi adequant suo valore augmentum gratiae, ut statim conferendum, ergo de condigno merentur tale augmentum ut statim dandum, et consequenter statim datur. probatur antecedens, quia non est maior estimabilitas in augmento, ut statim dando, quam in illo sumpto secundum se: sed actus remissi, cum habeant dignitatem respectu augmenti, sumpti secundum se et absolute, etiam habebunt condignitatem cum aug. ut statim dando.

2º probatur minor: actus intensus ut 6. habentis charitatem ut 8. est maioris dignitatis actu intenso ut 4. habentis charitatem ut duo; sed iste secundus meretur augmentum charitatis ut statim dandum: ergo et ille. 3º. actus intensus ut 4. habet vim condigne meritoriam aug. gratiae, ut conferendi statim; sed quantum est de se vim condigne meritoriam aug. gratiae, sed hanc vim non amittit, ex eo quod in subiecto intensior gratia precedat, alias peioris conditionis redderetur ob maiorem sanctitatem subiecti, quod inconveniens apparet: ergo est in subiecto, in quo maior gratia precedat, meretur augmentum gratiae ut statim conferendum.

4º. Resp.

4: n act int hitu meret aug grie, vt Statu sfer: i act remi hitu pot ex aliis capit in Valore merit crescere, et intensum actus exced, puta ex obto, l. diffic, et aliis circunstiis: et = 5. n quelibet grie intensio e se sola sufficiens ad elic meritu aug grie vt Statu dandi; i int grie vt vnu, existens in subso ex intens, vt q, n pot se sola elic, nisi actu intensu, vt vnu: et

6. act meritu Xpti Dom, sx minoris Valoris, et moralis dignitatis, qm gria ponali humit sanctificans: et tm merent premiu, vt sferen Statu: et act remis preexistente gria hituali merent et = Vlt. n si n merent aug grie vt Statu sfer maxime q n disponunt suffic ad illud Sha e falsum: et mi, q (ty) magis e adigne mer, qm premiu supnatale disponere, i actus rem sx meritu et et dispes sufficienter ad illud. ty et, n act Virtutu moraliu infusaru, n se ipsi disp Vltime ad grie; et tm eo ipso q de adigno mereant aug, ad illud suff disponunt: et act remissi sint adigna merita, et sx disp suff ad grie.

R ad arg, scessa mai, nego min, ad l. pb nego ans actus n. creati n adequant suo Valore premiu, nisi vt mataliter sfer aug autē grie et Statu n dat mataliter, nisi ppot disp precedat, quale solu ee actu intensum hitu obstendimus, et ideo ex illo, vt sfer Statu n adequant moralit act remissi. = Ad 2. scessa mai, et min nego coam, i Solu collig merit ee mai aug grie, n tm vt Statu sfer. roe e iā dicta. = Ad 3. nego min. n hoc venit ex eo q roe mai dignit subti peionis adt sit q ad dignitate, i ex eo q aug, vt Statu sfer huic subto alteri sit adit, nempe n dabitu Statu matalit, ex quo vltra Vi meritoria actus remissoru eleuat.

Ad 4. nego coam, i tantu colligit q actui remisso maius grie aug debeat, n tm q illi debeat, Vt sfer Statu roe iā explicata. = Ad 5. nego mai. = Ad 6. scessa mai, et min, nego coa, ty q act Xpti Dom meritu ss infinite, vnde mer possunt premiu sibi correspondens, siue smatalit, siue Vt n smatalit dandu, quē roe in actibus remissis n militat. ty et, q premiu, q merent n petit in eis Vi disp i tantu Vim meritiā; aug autē grie vt Statu sfer vtrumque in actibus nostris Exigit, et q actus remissi sola roe mer spete sitioru, q n sfert Statu pillat. = Ad Vlt nego min, ad pb nego coam, et insto eud: magis n. e mer de adigno grie aug, qm Vlt ad l. grie disponere, et tm actus Virtutu moraliu infusaru de adigno merent aug grie, et tm n possunt roe sui vlt, ad iustificonem disponere. = Ad 2. min pb

Sies-

ocessa mai. nego min. licet n. intimus actus virtutis infus. ex roe sui independent ab imperio chatis meritorio, ntn suffic. disponunt ad aug.

Arguit 2°: act. chatis n. currit ad grig et chat. nec ad illorum aug. ut disp. phis. a tantum moralis; s. adhuc remissi sunt disp. morales: chatis hoc ait sequit. coa tenet ex dictis, mod. exegitur, q. in roe cae efficientis moralis suffic. is ad aug. s. est in roe moralis disp. sicut n. in gen. phis. act. ad eliciendum habitum suffic. est ad dispon. sufficiunt, ita in gen. mor. act. suffic. ad causam efficient. moralit aug. habitus, erunt est suffic. ad dispon. ad illud. maior aute ostend. 1°. n. fra petens dispo. phis. ad sui exes in or subto illa petit. sed grig infund. parvulis sine previa dispo. et in adultis n. disponit phis. actus chatis ad illa.

Denique: n. si depend. ab actu chatis, ut a disp. phis. previa sequeret. habitualem infusam animae Xpti Dom. dependent ab actu chatis, ut previe disponente; coens est falsum: sequitur seq. n. Xpti Dom. data fuit gra connaturalit. s. disponit. si sferri, nisi disp. qua petit connaturalit precedat: s. act. chatis ... falsitas coentis: n. si actus chatis in Xpto Dom. precederet habituale grag illa condigne meruisset, cum humanit. suppon. et sanctit. sanctit. personali: at Xtus D. Th. et cum Thomistarum ... de facto habituale grig n. meruit, ex polluentis.

Resp. nego mai. ad 1. pbm. nego est min. cum n. quelibet fra in subto recipiat ad mu... et si gria in adultis capacib. ... propria pprig spons., previa disp. requirit, secus aute in parvulis ob oppositam roem. = Ad 2. nego min. non n. prestat misericordia Dei in lege grie, ut sola attrit. mediante dispenset gria ex virtute sacramentorum applicantium merita Xpti, que ex natura rei attrit. m. perfectam dilutionem sub dispositione exhibebat.

Ad ult. Dist. 1. sed do seq. cum maximo fundato in D. Th. 3. p. q. 34. art. 3. et nego min. ad cuius pbm. nego seq. ... q. licet act. chatis habitualem griam precedat in genere cae materialis, subseq. tm ad illa in gen. cae efficientis in frequentiori Thomist. sa. ... cum aute prius effusibum meritis sub merito cadere nequeat, fit coens, q. habituale grig meritorie n. causauerit, s. tantum dispositive, ... n. ... dicimus n. a gria habituali s. ab auxilio precedere, n. fuit actualis dilectio Xpti ordinata ad habitualem grig ... q. necessum erat, ut illa de condigno meruisset, q. aute si n. fuerit ordinata constat ... ex com. Theologorum docta asserentium illam de facto n. meruisse.

2°. q. act. Xpti Dom. meritis debebant in roe talis mo materiali constitui, ut aute essent meritis mo materiali petebant dignificari imm. p. griag habituale, que e sanctitas sui operis, et hac dignit. suppta ad alteriore ordinem dignitatis p. sanctit. personalem eleu. q. ... prior, quo dilectio habitualem gri-

gratiam praecessit, non fuit per habitualem gratiae dispositio, nec esset modo connaturali meritoria, et ideo non fuit ad gratiam habitualem ordinata ut praemium.

Ad 2um dico neg. seq. ad probationem facilis evolutionem in iis illorum qui dicunt gratiam habitualem usque ad gratiam unionis per dimanationem physicam, tunc enim gratia petit supernaturalem actum ut proximam dispositionem, quia per se libere primum fit, et subjectum physice imperfectum supponit, quod in praefata non fuit per se primus in anima Christi Domini producta, sed per dimanationem a gratia unionis sanctificanti humanitatem, quae ad gratiam supponebat prius praeceptam in ordine supposit. per eminentialem continentiam et radicalem gratiae, consequenter fit quod non postulaverit in Christo dispositionem physicam.

Ultra tamen sit opposita frequentiore apud theologos, ideo aliter dico neg. Christo Domino fuisse infusam gratiam habitualem secundum quod modo connaturali, nam cum connaturalitas praecedentis dispositionis non fuit observata, et non ut sic infunderetur necessarium erat, quod actus disponentes ad illam ab anima Christi procederent non connaturali modo, sed ab auxilio actuali, vel a gratia habituali, ut connaturaliter in anima Christi recepta, et quia decebat dignitatem Christi Domini eos suos actus connaturaliter proprio exercere, ideo gratia fuit illius animae infusa absque praevia actuali dispositione.

Si dices: vel gratia erat non connaturali modo recipienda, vel actualis dispositio non erat connaturaliter eliciendus: cur ergo secunda connaturalitas fuit admissa, ut prima evitaretur, et non potius e contra? Respondeo rem esse, quia agere principalius est quam recipere, et ideo ut praeternaturalitas in modo agendi vitaretur, admissa fuit praeternaturalitas in receptione gratiae.

Sed contra illam solutionem arguitur. Non contra illam haec consequentia tenet: adultis infunditur gratia media praevia dispositione: ergo Christo Domino fuit infusa media praevia dispositione: ergo saltem ista consequentia non tenet: gratia in sui infusione datur commensurate ad dispositionem praeviam: ergo et in sui augmento, et consequenter nihil nostre dispositio per consequens, ideo non ab adultis ad Christum Dominum consequentia non valet, quia in Christo Domino ante habitualem gratiam praecessit gratia unionis, ratione cuius habitualis gratia debetur moraliter, secus autem in adultis; item est inter gratiae augmentum praecedunt actus meritorii, nec quorum tale augmentum debetur moraliter, secus supponitur ante primam infusionem gratiae: ergo non tenet consequentia facta ex infusione gratiae ad infusionem augmenti quo ad exigentiam praeviae dispositionis.

Respondeo recto anti. neg. consequentiam ad probationem dico neg. negando causalem maioris, sed ideo quia est ut sequitur in fol. seq.

Respondeo

... autem ... eorum ... ad ... dico ...
tem maioris ... recipere ... in ...
mini ... gratia ... actualis ...
fusionis.

2. Sin ... quia ... gratia ... moraliter
infinite dignificans, ... ex ... anti dignifi-
cantis ... et eadem ... merendi ... augmentum ... in-
tentum ... exercendi ... merendi ... aequa-
lis ... dispensandi ... gratia sanctificante facultate
conveniens ... infinita ... ad ...
gratiae, moraliter merendam ... moralibus ...
... recent ... moraliter debito.

3. ... neque etiam in ... gratia ... habitu-
alis ... actibus remissis ... amici-
tia ... per eundem actum auget ... pars ... evidenter colligi-
tur ... autem ... S. Thomas ... gratiam
... actus remissos ... modo ... cum ... re-
... eorum, ... cadet. 2. ... auge-
retur gratia in ... gratiae ... qualitatis S. Th. diminute
... in ... illud ... ferventiorem ... per ...
... augeret gratia in ... gratiae ... in via ... se dispo-
neret ... per actum ferventiorem ... reciperet in alia vita de-
bita premia ... actibus remissis correspondens ... docet
S. Th. ... videbimus.

Itaque ... non auget gratiam in ... gratiae ... in ...
... et acceptionis ad gloriam ... hereditatis ... non ... inti-
... et ... qualitatis ... non auget ... actus ...
... in ... gratiae ... non ... acceptionem ad gloriam
... hereditatis ... non ... in gratia ... praemium
... sequitur ... ad entitatem physicam eius ... non ... auget
in ... dignitas ... et acceptionis ad gloriam, et non auget in ... gratiae
... in ... principiis.

... pat

Dfrat. quia cognoscibilitas seq. immaterialitatem n. stat au-
gmentis cognoscibilitatem n. aucta illius immaterialitate. & Tha accep-
tationem ad gloriam per modum hereditatis a gratia proveniens ad illius perfecti-
onem intensivam: sed n. stat in re dantis ius et acceptationem ad
gloriam augeri gratiam, quae augeat in re physice qualitates.

Dfrat. 2° et urget: n. Theologi, et quos nostra D. credit
ex eo quod Trid. scilicet nam Trid. gratia dat proportionate in 1a sui infusione
ad eius dispositionem et dependentiam ab illa indicavit optime infer-
ri augmentum gratiae a previa dispositione dependere et n. aliam dispensari,
nisi Trid. gestium docet 1a iustificationem 1a ius et 1a acceptationem ad glo-
riam per modum hereditatis conferri per gratiae infusionem, quae qualitas
physica est, et asserere tenentur maiorem sanctificationem maius
ius, et acceptationem maiorem ad gloriam per modum hereditatis n. dari,
nisi per maiorem habitualis gratiae intensionem in re physice qualit.

3a tamen D. arguunt oppositum auct. Trid. sess.
6. de iustificatione cap. 10 nos iustificatus per singula bona opera
ex divina gratia facta, et coeunt per opera charitatis remissa reno-
vat magis, iustificat, crescit que in iustitia accepta, si magis iu-
stificari n. provenit nisi a maiori gratia habituali, sicut iustificari
solum ab illa provenit, et incrementum eius est ac gratiae augmentum: sed per
singula opera et si remissa sint, augetur gratia et iustitia, cum
que n. augeatur status in re physice qualitatis fatendum est ta-
men in re gratiae augeri.

R. distinguendo mai.: renovat magis, magis iustificat, et
crescit in iustitia accepta in re, l. in iure ad rem concedo mai.,
in re per singula bona opera nego mai., et sub eadem distinctione mi-
noris, nego consequentiam: itaque quod Trid. asserit hominem renovari ma-
gis, iustificari et crescere in accepta iustitia per singula bo-
na opera, si loquatur de maiori iustificatione et renovatione in re
habita, sive in re l. in iure, in re quidem per opera intensa
maiori intensione, quam est gratia preexistens, et in iure per ope-
ra remissa, aut habitui preexistenti equalia, et sic ad ma-
iorem renovationem intensiorem de presenti verum est quod re-
[illegible]

-grit quod gratia augeat; sed ut absolute dicat quod homo magis iustificat et magis crescit in gratia, abstrahendo a quod hoc quod sit habita vel habenda non exigit augmentum intrinsecum, sed sufficit hendum et ad hoc non est necessarium, quod gratia de presenti crescat nec in esse physice qualitatis, nec in esse gratia.

Si oppones 1°: non decretum eodem modo loquens de operibus remissis et intensis; sed loquendo de his intelliguntur de incrementis iustitiae in re statim obtento per illa: ergo et loquendo de remissis sic intelligendum est: = 2°: non verba Concilii intelligi sic in rigore nisi absurdum aliquod sequatur, sed in rigore sumpta denotant incrementum presens presentis iustitiae vel gratiae, et ex eo quod sic intelligantur nullum sequitur absurdum: ergo = 3°: non sequitur ex hac solutione posse dici absolute hominem iustificatum crescere in gratia per opera facta ex gratia, consequens est falsum: ergo probatur sequela, ideo dicitur crescere in gratia quod crescit in iure ad illam, sed ostendo quod crescit in iure ad gloriam: ergo absolute dicitur crescere in gloria.

Ultimo, non ius ad gloriam seu acceptatio ad illam est fructus iustificationis effectus gratiae: ergo acceptatio ad maiorem gloriam est effectus maioris gratiae; sed iustificatus per opera remissa charitatis de presenti acceptatur ad maiorem gloriam: ergo de presenti crescit in habituali gratia.

Respondeo ad 1. intentum Concilii nec opera intensa nec remissa sua definitione expressisse nec inter illa distinxisse, sed asseruit absolute iustificatum per opera gratiae crescere in accepta iustitia. Theologis reliquit explicandam diversitatem quae sunt inter opera intensa et remissa, intercedit quantum ad modum augmenti. = Ad 2. Respondeo non posse allata verba in rigoroso sensu accipi, quod obstat aliud testimonium Concilii, quod in probationem nostrae doctrinae adduximus.

Ad 3. nego sequelam, non crescere in aliqua perfectione supponit habitam talis perfectionis substantiam, non autem supponit habitam gloriam, bene autem gratiam habitualem, et ideo dicitur recte hominem per bona opera crescere in gratia non autem in gloria. = Ad ultimum distinguo antecedens; ius vel acceptatio ad gloriam ut hereditatem, concedo antecedens, ut coronam, nego antecedens, et sub eadem distinctione vel consequentis, et minoris subsumptae, nego consequentiam.

am, itaque accepᵗᵃ ad gliā ut hereditatem ē fructus effectus grē habitua-
lis, et ideo n̄ stat acceptᵃᵒ ad maiᵐ gliam tamqm̄ hereditatem sine
grē habitualis augmᵗᵒ; acceptᵒ ut ad gliam ut coronam ē effectus for-
malis grē habitualis, sed iuris meritorij ingrediente gra habitua-
li ut cditione, hec autem acceptᵃ ē nulla eque in presenti auge-
tur p opera grē remissa.

S in dubis: n̄ 2ᵃ sess. ses. 6. cap. 16. bene operantibus usque in
finem pponᵈᵃ ē vita eterna, et tamqm̄ gra filijs Dei, et tamqm̄ merces
ex Dei pmissᵉ bonis ipsorum opibus, ē meritis fidelit reddendasᵘ, n̄ stat
acceptᵗᵒ ad maiᵐ gliam ut coronam sine acceptone ad maiᵐ gliam ut heredᵐ
& coent. ipsa opa remissa acceptat hoc & presenti ad maiore gliam ut
coronam, et de presenti ad maiᵐ gliam ut hereditᵃᵐ acceptabit.

Ex distinᵍᵈᵒ 1ᵘ ppens: n̄ stat acceptᵒ ad maiᵐ gliam ut coronam, abs-
que acceptone ad maiᵐ gliam ut hereditᵐ habitam l. hendā, cedo coam,
nario habitam, nego coam. itaque de facto n̄ ssequᵗ hoc gliam ut coronam,
qn ea illam ut hereditᵐ obtineat, ē id de maiori glia ē dicᵐᵉ adhuc lb.
q de facto ita sinat n̄ē narium, q acceptᵒ presens ad maiᵐ glia ut co-
ronam sit iuncta cum acceptone presenti ad maiᵐ gliam ut hereditᵐ
& sufficit cum acceptone presenti ad maiᵐ gliam ut coronam ius ad maiᵐ
gliam hendam ut hereditatem.

Arguit 2ᵒ: stat augⁱ griam in roē grē, qn augeat in roē qu-
alitatis, i roo, cur agens ut p opa remissa stati n̄ augeat, solum poat,
de gra in eē qualitatis, p ica roē grē stati auget p actus chatis remissos
mai, in quaē difficultas, pᵗ 1ᵉ n̄ 2ᵒ. D. 3. p. q. 7. art. 11. gra habitua-
lis Xpti Domini ē finita in eē entis et qualitatis, ē in eē grē infi-
nita: p stare pot ut gra habitualis nostra sit minor & crescat in ra-
tione grē absque eo q crescat ē n̄ maior in eē qualitatis.

Rᵒ. griam in roē grē augⁱ, ē augⁱ quat dat ius ad gliam,
tamqm̄ ad hereditᵗᵐ ᵈ stat, q p ut sic augeat n̄ aucta in roē qualitᵗ.
P. maiᵉ stat sic n̄. auctores 2rij suam explicant ss, minor autē
ostendit 1ᵒ: etenim q roo offense ptinet ad genus mori, et entas ac-
tualis pecc spectat ad lineam phisicam, stat infinitas peccati in
roē offense cum limitione eiusdē in roē actualitatis, sicut prestita
a gra ptinet ad genus morᵗ, entas autem ipsius ad lineam phi-
sicam

sicam: & stare post incrementum dicti iuris absque aug.to gratiae in rone qual.tis

2o pr min. n. minus seq.r ius meritorium ad opa facta in gratia, qm ius hereditarium ad gratiam habitualem; s.d stat crescere ius meritorium absque incremento phisicae entatis in opere; ut si actus aliquis in eadem intensione perseverans novam vincat difficultatem, l. ab alia virtute ad suum finem ordinet, magis meritorius sit, qm entas eius phisica augeat.r: g.o recte stare poterit aug.tum iuris hereditarii convenientis a gratia absque increm.to phisicae entatis illius.

Denique pr. minor, n. q. extensio in ord.e ad locum est effectus secundarius quant.tis post quantitas crescere in rone occupantis locum, qn in rone quant.tis augeat, ut fit in rarefactione; s.d dare ius ad gloriam t. omnino ad hereditatem ne effectus primarius, s.d secund.us gratiae habitualis: & potenit gratia augeri, quat.us praebet praedictum ius, qn augeat in ord.e ad effectum primarium eius coente quin augeat in rone qualitatis.

R.r neg.do mai., ad 1. pb.a conc.o anti., nego cons., & quo anti tractabit in mata de gratia Xpti. n. infinitas illa gratiae Xpti Domini n. solum e moralis, sed phis., q. in utroque Theologorum e partium, distet aute in hoc q. contineat oem perfect.m ad lineam gratiae spectantem sm internam divinitatis illius, seq.a post fra aliqua continere oes perfect.m pertinentem ad gradum specificum, q. contineat oes perfect.m spectantem ad genericum, coe fit q. gratia Xpti Domini esse posset infinita in rone gratiae ex divina ois perfect. pertinentis ad ordine gratiae, qn sit infinita in rone generica qualit.tis, q. n. continet oes perfect.m pertinentis ad gen. qualit.is, sicut nata Gabrielis e in propria spe infin.a, n. tm in rone generica pibi et aliis Angelis; aug. aute gratiam in rone gratiae qualitatis e augeri effectum formalem, n. aucta entate fra, et q.a hoc e impossibile ob rones assignatas, fit ut n. possit in rone aug.i et n. augeri in rone principalis qualitatis.

Ad 2. pb.m nego min., ad 1. pb.m nego causalem mai. pr.tis: gravitas offensae n. provenit ab entate act. peccati, s.d intuitu q. dicit offensi, tamqm a rone formali, ius aute ad gloriam tamqm hereditatis ab entate gratiae tamqm a rone formali provenit.

Ad 2. min. pb.m nego mai., n. ius merit.m n. seq.r ad solam entate

tatem phi. act. Unde invariat manere quoad Entatē post denominationē in merito transire, et ideo post crescere ius merito absque merem. phu Entatis in actu; ius autē hereditatis adeq. seqt. ad entatem phi. et gra, et ideo n aucta entate gratiæ aug. n post ius. Et ex his ad ult. min. phi. distinguo ant. q eē fp. secund. quemens á quant. dependent á mo. rarefactionis densitatis, concedo ant. independent ab illo, nego ant. et tam q ius hered. prestat á gra adequate et n dependent á quacumque alia entate, unde n post augeri, nisi entatē gratiæ augeat phisice, et in roe qualitatis.

3 D.: aug. gra et chatis actib. remissis debitum n dat. in ingressu glie, nec in pres. vita, cu hoc in actu hitui equalē prumpit, sed q exit in actu intensiore hitu. = hec 2. quo ad 1. p. statuit 1. 2. q. qui pbant n nulli recent. ex Trid. sess. relata can. 32. statuens hoem iustificatu bonis opib. aug. gra, gliam et aug. glie meri, solum ad glie sequut. statuit p dit. decessum ex hac vita in gra: q sentit aug. gra et chatis n differri usque ad ingressum glie sed in pres. vita sferri.

1. n. f. aug. illud dat in ingressu glie, absq. pport previa dispo. mediante illa. n 1. dicat. D. Thomas deserit, q petit dispon ad collat. aug. n 2. in sui. obstat. 1. q act. chatis in patria seq. gra hitualem: act. intensior gra, gra intensa supponit, ab illa effic. pcedit et cvent. n disponet ad aug. illi; n. n. post aliqua disp. sui causant exercere, respu. qui supponit in subio receptam.

2. n act. chatis in patria n e act. liber, sed nrius; at nun disp. ad gra, ad illi aug. actui libero spetit: n dispon. iste act. ad aug. gra.

hec tn hic arg n urgeant: n f. n Deil. ibi solu docet gliam n sferri nisi post decessum ex hac vita in gra: de aliis autē, que iustus meret, n diffinit Decil. de temp. in quo sferuntur; unde ex eius verbis n recte colliz. aug. gra actib. remissis debitu in pres. vita sferri, et q de aug. glie dispensatione n loqt. Decil. cu docuit esse expectandu decessum in gra ex hac vita ut supr. notabam, et tn n licet ex hoc colligere sferendu fore in hac vita.

n 2.

1 Non 2.º n ad illud R.ª post dari ytremu glie med gratia disp. et adt. pro in 2.ª post dici, id q. gere cag effi dependet ab alio post ee illo pri in gere tcae matalis disposit., ut tenet frequentius ss Dd. ultimam dispo. ad gram., nempe ad qm disponunt, effic. procedere. Unde ex eo q dilectio veniens hi in ingressu glie, ab aug. grie, q tunc oferi, procedat n seqr q tunc n posit ad ids augmentu disponere. = Ad 2.m q Dd.i post, q gnia p statu vie, q. pri ad libere petat act liberu, ut disp. in Patria e pri dg nans, etdeo petat ... dispo.m

Alit probanda e dd.º: et q.º ad 1.m pr suadet, n eode mo loq.r e de actib.s chatis remissis quo ad collat.m premij essalis corresponden- tis, ac loqmur de actib.s factis in statu vie post peccatu subsequens vivificati. Actus n ofert premium essalis beatitudinis, nisi dd.ª quant.m chatis vite presentis: q actib.s remissis n dabit premium essale beatit.s nisi dd.ª quant.m dispo.s hite in hac vita, et cum n aug.s grie et cha- tis actibus remissis debitum in hac vita n ofert, nec dabit in ingres- su glie. min.r, in qua e difficultas, p expresso textu D. Th. in 3. dist. 31. q. 1. art. 4. q.stiunc. 3. ad 4.

Et ne aliquis recurrat ad hoc q D. Thomas mutavit sn.am, id ipsum expresse docuit. 3. p. q. 89. art. 5. ad 3. illis verbis: dic.s q ille qui p penitentiam resurgit in min.i chate, sequetur q.dm premium essale sm quant.m chatis, in qua invenit, hebit quoq. gaudium maius de operibus in 1.ª chate factis, qm de operibus, que in 2.ª fecit, q p.t extinct. ad premium accidentale. q D. Thomas in eadem sn., qm docuerat p. revenuit in summa, q scet dd.ª quant.m chatis vite presentis ofer.s e premium essalis beatitudinis, ac p inde n augmentu chatis et grie actib.s remissis debitum n ofert in hac vita, n assequent illud, nec aug.s essalis beatit.s in Patria.

R.y illa verba sm quant.m, in qua invenit debet ee intellig.da in qua hoc invenit, i in qua invenit tunc qd premij essale oferi scet in ingressu glie.

Hec sm int.pretao menti D. Th. minime adaptari pot: si nque sentiret operibus ante factis, si hoc p penitentiam resurgat id premium essale q ante culpam meruerant sm pport.em ad chatem Patrie, et n ad chatem in qua tunc invenit, ad q adderet D. Th. habet gaudium maius q spectet ad premium accidentale.

si n

si non quae per pecc. in nullo defraudant, assecutione totius praemii ante praemeriti supervacaneus est recursus ad maius praemium accidentale, cum autem D. Th. ad tale praemium recurrat signum manifestum est sensisse praemium essentiale beatitudinis mensurandum esse ex charitatis vitae quantitate.

Dices 2.° D. Th. non: non hoc per actus remissos, l. meret. aug. grae solum, l. meret. actus disponentem ad illud, sit tamen nullus est fundatus, ut asseramus infallibiliter dispon. esse in ingressu gloriae ad aug. grae recipiendum, si tamen nulla est ratio, cum talis dispo. differat ad ingressum gloriae, et non detur in hac vita: per aug. grae, actibus remissis debitus in ingressu gloriae conferri, sine fundato asserit.

Resp. ideo actus disponentem in hac vita non dari, quia talis actus esset meritorius aug. et consequenter non daret propter actus remissos praecedentes, sed propter actum ipsum disponentem. = Ratio a priori Deus, ideo auxilium disponens ad actum negat in hac vita, ne hoc aug. dandus novo titulo per actum meritorius sibi debitum efficiat. per contra non si actus hic disponens non fforet ex meritorius aug. non esset cur auxilium ad talem actus differret: ratio differentiae est ne hoc in hac vita per actus disponentem, qui ex eventu dicitur meritorius aug., per actus remissos praemeriti sibi novo titulo debitus fiat, sed haec foret iustus ab aug. grae toto vitae temp. frustare, quod dedecet liberalitati divinae: sed si hoc per actus remissos non solum aug. grae, sed et actus disponentem merent, aequum esse in praes. vita disponi, et tale aug. actibus remissis debitum ante ingressum gloriae recipere.

Et urget 1.° non melius esset hominem iustum aug. grae actibus remissis debitum recipere in hac vita, et secundo non daret titulo, quam illud uno tantum titulo dandus recipere in ingressu gloriae: sed non meret. non solum aug. grae, sed et actus disponentem ad illud, Deus nostris commoditatibus maxime consulens, et ad benefaciendum pelius dabit in hac vita auxilium ad actus disponens, et consequenter non differret ad ingressum gloriae collationem augmenti grae et charitatis.

2.° non si actus remissi mererent actus disponentem, essent meliores conditionis, quam actus intensiores habitu e. g. seq. non actus intensiores habitu solum merent aug. sui habitus, actus vero remissi merent aug. sui habitus, et actus disponentem ad illud: sed esset melioris conditionis actus remissi quam actus intensus habitu.

Deinde

Deinde 2a et 3a pars prob.: tunc n. hoc recipit aug.m gratiae actib.s remissis debitum, q.do sufficient ad illud recipiendum disponit ut docet D. Th. loc.s sup. allegatis; s. actus sufficienter disponitibus n. e. habitui preexistenti equalis s. solus actus intensior: ergo n. recipit hoc aug.s actibus remissis debitum, nisi per actu intensiorem h.tu disponat. Min. r ex D. Th. in pres. art. 6. in corp. illis verbis: et habilitate ferventi hoc prorumpit in actum ferventiorem dilectionis, quo vigo conatur ad charitatis perfectionem, et tunc charitas auget in actu: ergo sentit Thomas solum actum intensiorem h.tu esse sufficientem dispos.m ad aug.m habitus recipiendum.

Dices: tunc actus fervent.s n. intellexisse D. Th. actus intensiorem h.tu preexistente, s. actus intensiorem actu remisso, q. remote tantum disponit, actus autem habitui preexistenti equalis intensior est actu remisso, et si n. sit intensior habitu et coenti e. sufficiens disp.o ad aug.m recipiendum: quam interpretationem aliq. recentiores sibi persuadent ex eo q. comparatio int. duo extrema petit q. utrique spectat pradicatum comparationis, s. n. spectat habitibus s. actibus tantum: ergo actus charitatis n. e. ferventior habitu et coenti n. cum habitu s. cum actibus remissis comparavit D. Th. actus disponentem ad aug.m habitus recipiendum.

S. 3a: n. roo moveris D. Th. ut asserat actus remissos n. disponere suffic.r ad aug.m habitus militat est de actu equalis intensionis cum habitu et ferventiori actu remisso charitatis: ergo interpretatio tradita ruit. q. ang. roo D. Th. est proportio aug.i habitus infusorum per suos actus ad aug.m habitus acquisitorum, nec aliam poss. assignari; s. hec roo n. solum pbat de actibus remissioribus habitu, s. etiam convincit de actib.s equalibus; actus inque natales, nisi sint habitu preexistenti intensiores ad aug.m habitus acquisiti n. disponunt, ut expresse docet D. Th. 1. 2. q. 52. art. 3: ergo roo movens D. Th. ut neget actus remissos ad aug.m charitatis disponere probat est de actibus adequantibus habitum, esto sint remissis actib.s ferventiores: nec dictum oppositum urget: etenim per actus ferventiores actus habitu intens.s intellexit D. Th. intensio. n. e. pradicatum coe actibus et habitibus: ad 1. m. p. militant oia argumenta, quae dub. precedenti a q. 3 dix. n.s obiecimus et diluimus, et precipue, n. actus intensior habitu in presenti vita, ad illius aug.m disponens n. solum e. disp.o ad aug.m

augmentum illius: et si tale augmentum solum in passu ita afferret
proce... entiu actui intensiori, ... actui remissi sed solum
... intensior ad augmentum recipiendum disponeret.

Vt hoc argumentum solvant, et simul videant, quod actus remissi
alii non maneant sine premio essentiali, quidam recentiores asserunt,
quod actus intensior collectiue non solum affert totum augmentum charitatis et gratiae,
vt dicens si actus habitum preexistentem in duobus gradibus superat,
sed afferri 4or gradus gratiae et charitatis, duos quidem propter dispositionem
suam essentialem, et alios duos quos actus remissos precedentes ad
quos gradus intensior disponit, non vi sui sed vi actuum remissorum
precedentium, ceteros autem gradus actibus remissis debitos, et illos, qui
debent actui intensiori sine gradus in quos habitum preexistentem ...
ant, ... ingressum gratiae afferri, vnde demum vsque ad ingressum gratiae
non solum augmentum ... sed etiam augmentum gratiae et charitatis debitorum relinquunt.

Hic tamen dicendi modus displicet et reicitur 1o: non actus presens
nec vi sui, nec in virtute precedentium actuum post quos illos dis-
ponat gradus charitatis: sed solum disponat ad illos gradus charitatis, in quos
habitum preexistentem excedit. ... precedit a predictis authori-
bus. ... non disponit in virtute illorum transitiue, ad hoc enim
necessarium erat quod ex illis actibus aliquid a se distinctum reciperet, vel eius
virtuosior in vi disponendi redderet, quam erat vi sui;
actus autem presens nihil a preexistentibus recipit, nec in virtute
illorum intransitiue operatur, ad hoc enim necessarium erat, quod seipso
esset virtus illis subordinata: sicut calor est virtus subordinata
igni, et ideo in virtute illius intransitiue operatur; actus autem existens
non est seipso virtus precedentium actuum: ergo in nullo sensu dispo-
nit ad duos illos gradus respondentes actibus remissis.

2o reicitur: non sequitur, quod si actus remissi precedentes fue-
rint duo, vnusquisque disponat actus intensius excedentes habitum preexistentem
vt duo ad 4or gradus intensionis gratiae et charitatis; quem admittunt
authores, quos procedimus: ergo. Probatur sequela 1o: quia non est maior ratio,
cur in virtute precedentium disponat ad duos gradus intensionis,
et non disponat in virtute singulorum actuum ad duos gradus
intensionis. =

2o ...

2.° si vnus tantum actus preceeret, disponeret actus intensius ad duos gradus ratione sui, et ad alios duos, ratione precedentium; si duo precedant disponet in virtute illorum ad 4.or et si 4.or precedant, disponet ad 8.

Denique veritatibus non sequitur actus intensiorem disponere ad totum augmentum actibus remissis debitum; consequens non admittunt auctores, quos impugnamus: ergo etiam sequela. Probatur sequela, causalitas alicui competens non ratione sui, sed in virtute alterius non mensuratur ex entitate causantis, sed ex perfectione illius, in cuius virtute causat, vnde accidens in virtute substantiae producit substantiam: ergo actus iste ad augmentum charitatis disponit in virtute precedentium meritorum, quibus ratione sui non disponit nisi ad duos gradus disponere, in virtute tamen illorum, disponet ad totum augmentum, quod actus precedentes meruere.

Relicto igitur hoc primo modo dicendi ad argumentum Respondeo concesso ant., neg. consequentiam; non augmentum charitatis, ad quod intensior actus disponit, est premium illius, et non invenit id premium pluribus precedentium meritorum; nec invenit id premium pluribus meritis respondere, vt exemplis supra appositis constat. Que autem contra solutionem istam faciunt, diluta sunt dub. preced.

Dico 2.° primo non obstat difficilis tex. D. Th. in 1. dist. 17. q. 2. art. 3. in corp. illis verbis: quando actus charitatis procedit ex tota virtute habitus et quasi ad virtutem naturae, et quasi ad virtutem habitus infusi, tunc vnus actus disponit et meretur augmentum charitatis, vt statim fiat: id ipsum docet ad Annib. ibi art. 3. in corp. et ad 2. et in 2. dist. 27. q. 1. art. 5. ad 2: ex quibus verbis, tale conficio argumentum: tunc homo recipit augmentum gratiae actibus remissis debitum, quando elicit actus ad augmentum sufficienter disponentes; sed actus equalis habitui sufficienter ad augmentum disponit: ergo augmentum habitus actibus remissis debitum, datur, quando homo in actum prorumpit equalis intensionis cum habitu preexistente.

Respondeo concessa maiori, neg. minorem, nec ex D. Th. colligitur, cum non dicit hominem disponi ad augmentum habitus recipiendum per actus procedentem ex tota virtute habitus infusi, et ex tota virtute naturae,

Loq.

Loquitur de natura elevata per auxilium fluidum; ex quo simul ex-
fluebat operari eam adaequata actus vasorum habitu. Inde
ex pertinentibus colligitur actus adaequantem habitus ad illius augmentum
statu recipiendum, et disponere. Et haec de isto dub. et toto de
charitatis augmento. Ad laudem Dei omnipotentis, Patris, Filii et Spi-
ritus Sancti; Sanctissimae Virginis Mariae,
absque labe originalis culpae in 1.º
instanti receptae; amabilissimi
ejus Sponso Divo Josep-
ho, Sanctisque omnibus.

Finis a me P. Josepho de el Castillo imposito Septimo Ka-
lendas Februarii.

Incipit expositio litteralis et moralis in 1. Epistolam Divi Pauli Apost. ad Romanos.

Proemium.

Explat intentio Apost. praecipuum in suis Epist. scribendis.

Doctor gentium in fide et veritate, sic seipsum appellat Apost. Paulus. Unde 1.a Epist. eius [illegible] Epistola ad Romanos, utpote dat cives urbis imperialis, caputque veluti [illegible] Provinciarum Gentilium Romano Imperio subiectarum, immo et totius orbis et sedes imperatorum; ideo que exposcit Epistola [illegible], ut [illegible] dicamus.

[illegible] Doctor Gentium in fide et veritate [illegible] credendi et operandi [illegible] lex noba [illegible] gratia [illegible] Christus [illegible] Juxta [illegible] ad Hebr. 8. [illegible] legem meam in mentes eorum [illegible] et ad Rom. 8. lex spiritus vitae in Christo Jesu. Unde Aug. de Spir. et littera [illegible] lex [illegible] scripta fuit in tabulis [illegible] sacra [illegible] in cordibus [illegible] gratiam Dei [illegible] sacramenta [illegible] [illegible] explicat [illegible].

[illegible] Apostolus quatuordecim Epistolas [illegible] Ecclesiae [illegible] gratia Christi [illegible] triplex [illegible] caput, quod est Christus, et de hoc agit Epist. ad Hebr., ad membra principalia [illegible] de quo agit de Ecclesiasticis in Ep. ad Timot. et [illegible] de saecularibus in Ep. ad Philemonem. [illegible] ad ipsum corpus [illegible] tractat Apost. in reliquis Ep.

[illegible] a gratia Christi post [illegible] in se, et [illegible] tractat [illegible] in hac Ep. ad Rom. ideo etiam haec [illegible] collocat [illegible] in sacram. [illegible] et tandem [illegible] effectus [illegible] in Eccl. [illegible] sub [illegible]

roribus

rribus in reliquis Ep. de ea tractat Apost.
Modus procedendi e nos hebreorum n succesive s mixte, n quest.onum ordine s Epist. = Utilitate operum si qs alias vellit, legat Chrisost. in initio commentary Epist. q het 4. tom. operum eius. D. Th. in plogo; et hugo Cardinal. et fusse Cornelius a Lapide. de. n. summa totius Christiane docte et disciplinae mata harum Epistolarum. Quomodo ut brevitati xulamus (ipso adiubante gentium Doctore), initium demus, sic incipit.

Paulus Apostolus servus Iessu Christi vocatus ~ segregatus in Euangelium Dei. ~

Expositio litteralis

describit personam scribentis 1a voce, scet Paulus, licet. n. ante conversionem Saulus nominaret a Saule Rege, quia ipse Apost. erat de tribu Beniamin, ex qua fuit Rex Saul, postea vero Paulus vocatus e. 1. humilitate, ut singit Cajet, quem sequitur Corn. a Lap. nomen dervatum ex pauco tamquam diminutivibus, eo modo, quo dicimus, paulisper, aut pauculus.

1. ut singit Corn. a conversione Sergii Pauli consulis iuxta morem Romanorum Principum, q ex provinciis a se suo imperio subiudatis, cognomentum sumebant, ut ex Iustiniano constat, et alijs Romanis imperatoribus. et ideo hoc noine, de 1a Victoria sue predicationis gloriat. 1. ut refert D. Th. ex amicitia p consultis, nomen consulis accepit.

S. videt aptius dici cum D. Th. fuisse Paulum binarum huisse scet duo noina. 1us ante segregationem ad predicandum gentibus; postquam vero dixit Sp. St. segregate mihi Saulum et Barnabam ad opus ad q assumpsi eos scet predicate gentibus Euangelium, continuo ipse aiebat, n aequiescit carni et sanguini et oibus, ut oia efficeret, noina gentium sui Apostolatus assumpsit, retento noine Israelitico; dicebat. n. optabam anathema ei pro fratribus meis, q sunt cognati mei sm carnem. consonat predicta expositio, n in actibus Apostolorum dicitur Saulus, q et Paulus.

Servus: ponit conditio persone scribentis. servus, n de servitute servili s filiali et reverentiali; ipse. n. dicebat n accepistis Spiritum servitutis iterum in timore, s Spm filiorum in quo clamamus Abba Pater. Unde Luce 17 dicit dicite Dico, servi inutiles sumus, que servitus n opponit libertati, cuius preclaram mem reddit D. Th. q libere q e cau sui servus, q e cau alterius, sicut ab alio movetur, sicut ab alio moventur. si qs agat cau alterius, sicut ab alio movens dicit servitus timoris, q cogit hom operari q sua voluntati; si vero agat cau alterius, sicut pro fine sic e servitus amoris, q amicorum

ebene

e, bene facere et obseq. amico p. pl. ipsum, in quo liberè quis operat. hanc expos. amplectitur D. Chrisostomus.

Sive servus pro ministro desumit, non cum ministri Aedis servi Regis nuncupant. quam expos. sequitur Corn. a Lap. Caiet. a Singl. qui servus, Domini ait, ut observeret, hinc Apostolus Christi est, servus Iessu Xpti se nominat. Servus Xpti. Conveniens est textui, n. ministerium spe... maximè explicat.

Iessu Xpti: cuius servus sit ostendit, et dignitatis Xpti Domini explicat. in hoc quod dicat Iessu commendat potestatem et excelentiam; Iesus enim interpretatur salvator, ipse n. salvum faciet populum suum a peccatis eorum, subiunxit Angelus annunciatum, post autem dixerat, Vocabis nomen eius Iesum. Xpti, interpretatur Unctus, Unxit n. eum Dominus oleo letitiae prae consortibus suis seu participibus. Quia Unguebant Reges, Prophetae et Sacerdotes. Xtus autem prae aliis unctus, excelluit n. potestate Regia, est n. Rex Regum et Dominus dominantium, et habet in se amore suo servus idem humilitate, ut cum Doctores interpretant. Excelluit n. etiam Prophetas, quod et Iudei ipsi cognoverunt exclamantes, quia propheta magnus surrexit in nobis, et ipse Dominus Xpus quod ait, ecce plus quam Ionas hic. denique excelluit sacerdotii sanctitate et dignitate, sic enim praedictus erat, quoniam Nazareus vocabitur, id est Sanctus, anthonomasice, etiam principalis sacerdotii, ut probat Apost. in ep. ad hebreos. Dicitur n. erat, hic sacerdos sine et cum, et omnes excedit. D. Th. hic, quanto aliquid est perfectius, quod sui perfectioni coniungit et subditus, sicut corpus animae et aer luci. Xpti autem humilitas coniuncta erat cum verbo subaltern.

Vocatus Apostolus: Exponit 1º. vocatus, de vocatione electorum, de qua idem Apost. quos et vocavit, hos et predestinare. quam expositionem, ut debet, acceptare D. Ier. 2º. Vocatus ad Apostolatum, ad 1ª. recte, ecclesie, dignitatem de qua idem ad Corinth. 12. quosdam posuit Deus in ecclesia, 1º. Apostolos. et de utraque ad Galatas 1º. vocavit me gratiam suam, ut revelaret filium suum in me, ut evangelizarem illum gentibus. 3º. Vocatus ... quem ... vocant, non de se ait, non sum dignus vocari Apostolus ... a Deo vocatus est, non a seipso, unde illud ad heb. 5. nemo assumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aron.

D. Th. etiam 4.º modo id exponendum docuit, sicut n. Roma urbs dicitur per Antonomasiam, et summus Pontifex Episcopus urbis et orbis, sic Apostolus Paulus vocatur Apost. ... eius, cum approbavit, quam expositionem aperiunt verbis eius de Apostolis 1.ª ad Chorinth. 15. abundantius illis omnibus, scilicet Apostolis laboravi.

Apost.

Apostolus: dum ait Apostolus, officium suum exprimit: Id est enim Apostolus, idem quod missus: unde de Dominus, sicut Ioannes 12. sicut misit me Pater, et ego mitto vos; id est ut exponit D. Th. ex eadem dilectione, et cum eadem auctoritate; fuit enim illis specialis auctoritas concessa, unde Episcopos creabant, licet caput totius Ecclesiae Petrus fuisset: ei enim dictum erat: Tibi dabo claves Regni Caelorum: et ideo Apostolus Paulus, ut ipse ait, Venit Ierosolimam videre Petrum et visitare.

Sed sciendum quod praeter 12 Apostolos additus est D. Paulus, a Christo Domino, sicut etenim non duodecim, sed tredecim sunt tribus Israel, aliquam tribum Beniamin non dum numeraret; ita etiam tredecim sunt Apostoli addito D. Paulo. Dicuntur autem 12, quia duodenarius numerus est perfectionis, sic ait D. Augustinus.

Alia etiam ratio potest assignari: sicut enim Dominus praecipue est missus, cui praecipue erat commissus, scilicet filiis Israel, et ipsa de se ait: non sum missus, nisi ad oves, quae perierunt domus Israel; ita etiam 12 Apostoli missi sunt tribubus Israel, Paulus vero praecipue ad gentes, et ideo inquit: nos in gentibus, ipsi autem in circumcisione, licet sicut Dominus post mortuus est et legem Evangelicam praedicare iussit gentibus dicens: praedicate Evangelium omni creaturae, etiam Apostoli ad Gentes missi sunt, et ideo dixit D. Petrus: quia repulistis nos, ideo convertimur ad Gentes; sic etiam Paulus, Iudaeis etiam praedicavit, ut supra dictum est.

Segregatus: meminit (inquit Caiet.) utriusque rei gestae, scilicet electionis dicendo voce sola Apostolus, et subsecutae segregationis dicendo segregatus in Evangelium Dei. Congrue hoc Graeca significat scilicet segregationem ad opus sublime; sicut enim Angelus annuncians Samsonis ortum, Iudicum 13. vos satis de nomine respondit: quod quaeris nomen meum, quod est mirabile, quia mira tibi annunciabat. Sic Paulus annuncians mirabiliora ad opus sublime segregatus est; et ideo eadem dictione Graeca utrumque designabit, quod ex Chrisost. notat Cornel. a Lap.

Aliter etiam potest intelligi de aeterna illa segregatione praedestinatorum a reprobis, quam sub parabolis paleae et zizaniae et tritici Dominus exponit in Evangelio. De qua idem Apostolus, elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti etc. Vel etiam de speciali inter Israelitas, de qua ipse, cum autem placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meae, id est ut exponit D. Th.) synagoge. Vel tandem de segregatione a reliquis Apostolis ad praedicandum Gentibus, dicitur iuxta illud

illud Actuum 9. dixit illis Spiritus Sanctus: Segregate mihi Saulum et Barnabam ad opus etc. tunc jejunantes et orantes imponentesque eis manus dimiserunt illos; et illi quidem dimissi abierunt Seleuciam; deinde navigarunt Cyprum.

In Evangelium: Evangelium interpretatur bona nunciatio: est enim bona annunciatio, in qua annunciatur coniunctio hominis cum ultimo fine, in qua in Ioh. promittit (ut in lege antiqua) communicat gratia Spiritus Sancti de qua Apostolus non erubesco Evangelium quia salutem omni credenti, Iudaeo et Graeco; est etiam gaudium magnum, quod erit omni populo, ut annunciabat Angelus ad Pastores.

Triplex enim coniunctio (ut Angelicus) hominis ad Deum annunciatur in Evangelio: 1a est illa capitis Christi Angelorum ex eadem, qua quae in ea summa reconciliata est, et associata deitatis, qua coniunctio illa subsistit humanae naturae cum persona Verbi, iuxta illud Verbum caro factum est. 2a per eius naturae participationem, de qua Divus Petrus, pretiosa promissa donavit ut simus divinae naturae consortes, et de qua illud Psalmus: Ego dixi Dii estis et filii excelsi omnes. Haec fit per gratiam et adoptionem sive per gratiam habitualem. 3a per gratiam visionem beatam sive gloriam, de qua Dominus noster in Evangelio: haec est vita aeterna, ut cognoscant te verum Deum et Apostolus cum apparuerit, ea quae videbimus eum etc. haec enim annunciatio recte dicitur bona iuxta illud Psalmus 72. mihi autem adhaerere Deo bonum est, quod annunciare, delectabile erat Isaiae enim dum dicebat: quam pulchri super montes pedes annunciantis pacem, annunciantis bona, ad quod adducit Apostolus.

Dei: non enim doctas fabulas secutus aut genealogias quae ad rem non pertinent, sive profanas historias sed Dei annunciationes vera dicturus, sicut Isaias dicebat, quae audivi a Domino exercituum Deo Israel annunciavi vobis, et ipse Apostolus ait se huius per revelationem Iesu Christi.

Summam litterae haec est: sicut enim cum fert usus summus Pontifex eius litteras sic exordit: Clemens episcopus servus Servorum Dei etc. et Principes Seculares et Reges duces et Ministri, sic Paulus incipit Paulus servus Christi etc. addit etiam segregatus ut rationem Scribendi et titulus sive dominationes ad Gentes, ad quas scribit, ostendat ut etiam cum probat ipsius

Moraliter expendunt haec Verba.

Plura vt assolet, moralia deduxit Noster Card. Hugo prædicatoribus et Doctoribus, et etiam Episcopis adaptanda: nobis autem ex sensu litterali nunc exposito aliqua deducere operæ pretium erit.

Ex noie Pauli: iuxta 1.am expon.em a parvo, de minutive desumptum, commendat excellentia humilitatis Apostoli, recte n. ab humilitate exordium sumit: hinc August. si vis magnum ædificium virtutum construere, cogita prius de fundato humilitatis. in hoc laudatur Evangelium fidelis ille servus et prudens, q ædificavit domum suam supra petram, de qua petra seu fundato, ipse Apost. docebat Corinth. 1. cap. 3. dicens fundamentum aliud nemo pôt ponere præter id, q pos. itum ē, q ē Xps Iesus. et ipse Dominus, fuit humilis corde, et humiliavit se metipsum, ppt q et Deus exaltavit illum, adeo vt oīs lingua confiteatur, q̄ ē in gloria Dei Patris. sup hoc autem fundamentum superædificabit aurum, charitatem scil. argentum, lapides pretiosos, hoc ē alia genera virtutum, vt consequenter idem Apostolus dicit. hac n. vase columnæ et arse tn templi solidant.

Gaudet autem noie humilis, sic n. nuncupari optabat B. Virgo dum dicebat Ecce ancilla Domini; pulchre D. Amb. vide inqt humilitatem, ancillam se Domini dicit, quæ mater eligitur, et hoc nomen attendisse Dominum ipsa Dei genitrix dicebat, q respexit humilitatem ancillæ suæ etta. sup quem locum plura de humilitate hent q[illegible] Nicolaus de Lira, et Noster Cardin. Hugo Lucæ cap. 1.

Dum g.o abiecto cupit noie humiliari maxime tali vocabulo eius virtus extollitur, et par Angelis Apostolus effectus. vnde recte de se fert, nostra autem conversatio in cælis; decet n. coæqualis Angelis cum Angelis versari; Angelorum noina si officium noīa a natura, vt hēt eos docta ex D Greg. s cur. Aug. Venerabilis Beda, vt appareat ex eorum vocabulo etiam in opone q valeant. Vnde Raphael, q in medicina Tobiæ venerat, medicina Dei noīat, et sic de alijs. recte dicitur Paulus nomen abiectum, vocabulum humile sumpsit, vt appareat ex eius vocabulo, etiam in opone q valeat, cum n. humilitas radix et fundamentum virtutum sit, recte tali noīe se radicatum demonstrat hēre et fundatas oēs virtutes, eiusque oponibus que virtutibus ornari dicat g.o Vivo ego, iam n ego, vivit vo in me Xps; Xps n. Dei virtus ē, si o virtus in noīe, etiam in oper e demonstrat virtute vivit Xps vivit in ipso, et n ipse. 1. Vnde congrue noīe Pauli relcto a superbo, Paulus i. a pauco et humilis nominatur.

Sed

iaz Exuerat vet[us] hoem cu[m] actibus suis et induerat novu[m] ho-
em, q[ui] s[e]c[un]d[u]m Deu[m] creatu[s] e[st], terrestris illa domu[s] dissoluta
erat, et edificio[n]em ex illo h[ab]ebat domu[m] n[on] manufacta in cœ-
lis. 1[us] hoo de terra terrenu[s] abierat, vt adveniret 2[us] hod de
cœlo cœlestis.

Quam doctam Apostoli recte noverant vnu[s] et
alt[eru]s Fran[cis]cus, du[m] ille parens noster alu[m]nos suos mi-
nores iussit no[m]i[n]ari: Alt[er] v[er]o minimos vocari precepit.

S[ed] not[andu]m q[uod] sola mut[ati]one vnius litteræ S. sicut in P.
adeo magna velue et moru[m] muta[ti]o; quoti[e]s n. littera accidit,
quoties littera ad tartara di[la]bunt animæ! et multo-
ties littere mut[ati]one lectionis hortamur ad vir[tu]tes, fi-
de roboramur, spe firmamur ad amore[m] Dei incalescimu[s]:
de lectione sacræ scripturæ sepe predicat Ieron. et de
lectione harum Epistolaru[m] Divus Chrisostomus. p[ro]fana ad
profana movent, ad divina divina excitant. Vt expe-
rientia c[on]stat. videant ergo Rectores, attendant Parentes
quam filijs et alumnis suis litteras no[m]i[n]ent. Vnde rec-
te arguebat, du[m] p[ro]b[u]s vite ex litteris inferebat in Timoteo
dicen[do], scio q[uod] ab infantia sacras litteras nosti, que te possent
instruere ad salutem. Dominus mut[ati]one litteræ Patre[m]
credentiu[m] Abraham c[on]stituit. et Sara ablatione litteræ
p[ro]missionem in receptione seminis accepit.

In 2[a] expositione Paulus ex Sergij Pauli
Proconsulis nome[n] accepit. ex victoria tamquam insig-
ne triumphu[m]; si[cut] olim imperatores et duces exercitus Ro-
manorum. h[ab]ebat, inq[ui]t Ioannes in Apocalipsi Xpi Dom[ini]
in femore suo scriptu[m], Rex Regu[m] et dominus dominan[tiu]m
Merito: ipse n. Dominus ait, Princeps huius mu[n]-
di eiicietur foras, et ego si exaltatus fuero a terra, o[mn]ia tra-
ham ad me ipsum. Recte ig[itu]r, q[ui] vicerat Reges, q[ui] debella-
verat aereas potestates et tartareas, o[mn]ia, que suo
imperio subiu[ga]uerat, Rex Regu[m] et dominus domi-
nantium nunc cupat.

O mors ero mors tua, inq[ui]t Dom[inus] p[er] Prophetam:
numq[uid] ipse n[on] e[st], q[ui] de seipso ait: ego su[m] via, veritas et
vita? quom[od]o ergo n[on] dunc p[ro]nunciat mors? Recte, q[uia]
vt ait Apostolus, morte[m] n[ost]ram mor[iend]o destruxit. =

Similiter

Simillis Archangelus Michael, interpretatur enim nomen quis sicut Deus: non Deterius ex vocabulo apparere de bello opponere quod valeat, ad quod scilicet eius virtus extendat, quem vitiis plus obsequiis suae virtutis, quem supra dixit, videamus. Factum est bellum, inquit Ioan. in Apoc. proelium magnum in Caelo, Michaeles et Angeli eius praeliabantur cum dracone et Angelis eius, et non valuit, et factus est ille draco serpens antiquus qui vocatur diabolus etc. Cur hoc? quia scilicet dixerat, super astra Dei conscendam, similis ero altissimo, ipse non draco Angelus tenebrarum, qui sicut Deus se existimari cupiebat. Recte igitur Michael qui sicut Deus nominatur ex victoria ex illo consequuta.

SSmum Mariae nomen sumi ab amaritudine canit Ecclesia, dum recolit illud Ex. 15. Venerunt filii Israel in Mara, illi que adaptat illud Ruth 3. non vocetis me Noemi, id est pulchram, sed vocate me Mara, id est amaram; sed cur? non ne ipsa de qua Ecclesia canit, vita, dulcedo, et dulcis Virgo Maria non ne fructu dulcissimo dulcore mundum replevit, non ne vas est satis figuratum? pro quo manu Elisei a mare aquae Iericho dulcedinem ... versus si ipsa est, sed nomen amaritudinis accepit, quia amaritudinem nostram abstraheret erat.

Nec nomen sine mysterio Angelici nostri Magistri vacuum est laudis ut de Beata virgine Agnete dicebat Ambrosius. Thomas interpretatur abyssus. quare? quia abyssus abyssum invocat, quia abyssum superavit abyssi nomen accepit, non non collum sub ... dederat mare, nec abyssi profunda suspectui obstiterant. Sapientia scilicet illi ... ex clamabat Iob cap. 28 id est non ... ubi invenitur? et quis est locus intelligentiae, sive intelligentia loci aut locorum? profunda sententia ... cui apta? sapientia arcana ... cui revelata erant? abissus dicit non est in me, et mare, loquitur, non est mecum hoc est, a nemine umquam traditum erat. nec methodus nec ordo, nec claritas doctrinae, nec ... quis comprehenderat, nec ipse, se agnoscendum praebuerat, semitam ignoravit avis nec intuitus est eam oculus vulturis. ... Sanctorum Patrum sententiae obscure et sine ordine dividebantur innavigabilis et inve... ... erat abyssus, ipse ... marinos ... superavit, mare calcabile praebuit. Sapientia illius, inquit Sapiens, in abysso magna, de ipso canit Ecclesia

pro fun-

profunda scrutans luminum in lucem pandit abdita diu et supra sensus hominum obscura facit cognita; si quod superavit abyssum, si utrumque huius illius sequelam est abyssi nomen accipiat, ut appareat ex eius vocabulo, etiam in operone quod valeat, ut aiebat Bener. Beda.

Nec sine merito nomen aut vocem sine re fas est assumere. Cum meritum debet precedere et adgrere nomen. pulchre de Ioan. Bap. a prabat Amb. dicens, habent hoc merita Sanctorum ut a Deo nomen accipiant. sic, P. Iacob (ut canit Ecclesia) luctam gerens cum inanem secreta cœlestia videns Israel, id est, videns Deum, nominatur. Meritis ergo bonum adquiramus nomen, sic n. movet Sapiens, curam habe de bono nomine, neque n. sine cura aut sine labore adquiritur.

In 3a expos. Paulus binomius fuit; fuit n. utrumque, et Paulus, Iudeis Saulus, Gentibus Paulus, omnia omnibus nomen Saulus, ut omnes lucrifaceret, ut ipse dicebat: curet Doctor et præfactus, ut omnibus omnia fieri, unicuique, ut cuique opus fuerit, tum doceare. Ea facta Eliseus attendat, sic n. habetur 4 Regum 4. Eliseus incubuit super puerum, posuit que os suum super os eius, et oculos super oculos eius, et incurvauit se super puerum, et calefacta est caro pueri; ipse Propheta commensuravit partes corporis eius sue partibus corporis pueri. quod per puerum, nisi peccator letali culpe vulnere pre mortuus figuratur, aut visit cœlestis doctrina carens, de qua illa mulier Samaritana dicebat dom°: Dom. verbum vite et nec habes, ut resuscitet, ut cum Apost. dicat Doctor et medicus Eliseo figuratus, surge qui dormis et resurge a mortuis et illuminabit te Xpus medio dono gratie et doctrina vite, commensuret Pastor, Doctor et Medicus partibus corporis, parvulus parvulus, adultis adultus, doctis doctus; indoctis tamquam minus doctus, ut omnes lucrifaciat.

Videte Dominum, suscitaturus hominem peccato emortuum quomodo commensurat et fecit eum ex nihilo; ut se ipsum sanaret, se quasi nihilum fecit, semet ipsum exinaniuit ut ait Apostolus, formam servi accipiens in similitudinem hominis factus, et habitu inventus ut homo.

Hanc methodum recte noverat Angelicus Magister omnibus omnia factus ut omnes lucrifaceret. Digestauerat n. Parisiensis universitate libros sententiarum et questiones, quas disputatas nominant rationibus cummulatas, solutas, replicas, et argumentorum futurorum potestate refertas, quae inter Doctos et habitantes inter illos ducebat, aliis omnibus similis illi suffragio desiderantis ut prouideret, summam theologie aggreditur sic se omnibus præbens; quæ Catholice veritatis Doctor non solum provectos debet instruere, sed incipientes erudire, secundum illud Apost. tamquam parvulis in Xpo lac potum dedi vobis non escam,

num
cito

propteri-

propositum nostre intentionis est in hoc opere, ea, que ad Christianam religionem pertinent, eo modo tradere, sicut congruit ad eruditionem incipientium.

Ideo recte comparatur fluvio perenni aquarum irrigantium universam superficiem terre, de quo illud canitur fit paradisi fluvius quadripartitur, et vivus.

Dicitur ab Ecclesia lux et ut Magister et reliqui Doctores ex eo Math. 6. vos estis lux mundi. Merito enim Deus in creatione rerum Gen. 1. illic collaudat lux et non alie creature, et vidit (inquit) Deus lucem, quod esset bona, et divisit eam a tenebris, cur nec que celum neque terra immo a Deo approbantur, sed sola lux? Dicit Amb. quoniam ipsa fecit ut omnia mundi membra digna sint laude, enim lucis defectus aliorum praeventus queve non proprios, perfectiones rerum manifestare, sic se aliis communicare, ut cuiuslibet colores seu perfectiones manifestent, et quasi in eas erumpant, seu ad perfectiones ducant, quibus que se accommodare, singulis qua adaptari, omnibus prodesse, nulli nocere, et vero tenebre nulli se accommodant, nulli prosunt; dividatur lux a tenebris, et separetur ab illis, a Deo quod dicitur commendet et approbet. eadem que causa, docta Angelici Magistri, et aliorum Doctorum Ecclesie.

Dominum in terris carne indutum previdebat Regius Vates, eiusque comitem, et gressuum directorem, iustitiam praedicabat. Iustitia, inquit, ante eum ambulabit, et ponet in via gressus suos; quare iustitie commendat, cur eis committit ut pedem Domini et gressus eius dirigat? non alia ratione, nisi quia iustitia est que ius suum unicuique tribuit est enim virtus iustitie, que cuique prout cuique debet et largitur, omnia que ingressi sunt contra ius; ideo que in distributivam, commutativam et legalem dividitur. adventus Domini fuit illuminare hominis, qui in tenebris, et in umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis: Doctoris et Magistri est illuminare et dirigere, committitur enim iustitia eum, ut ius suum unicuique tribuat et omnibus omnia faciat, ius omnia trahat ad seipsum, ut ad perfectum perducant inde que universalis Ecclesie effectus resultet. hanc directionem gressuum Regius optabat Propheta, dum dicebat, dirige me in tua iustitia, eius que gressus desiderabat dicens, perfice gressus meos in semitis tuis ut non moveantur vestigia mea.

Suavis illa altissima providentia, inquit Sapiens, disponit omnia suaviter natis rerum et propriam exigentiam tribuens; Rex enim altissimus hac pace omnia regit et gubernat. hinc

reme-

remedia malis similia providit, ut etiam in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur, et ut cum lignum fortis pane vitae sanaret; et sicut per unum hominem mors intravit in mundum, et per unum hominem destrueretur inimica mors. sic gula percussit, Magna sanavit, ut in 2° serm. de annunc. ponderat August. et D. Chrisost. id predicat hom. 26. in divers. Math. videns, quod accederent ad servum unus ex eis legis Doctor, ut dolo interrogaret, sic dicit, Venientes cum uno, vincendi eum per unum.

Verum hoc quod in nostram cedit utilitatem, timeamus ne in supplicium et damnationem vertat, quod desideriis ardet videat quod Deus ignis consumens est et tunc timeat, quia Dei devia somnorum eorum extinxit; quod frigidus spiritualia et desidia, cordis que vecor dia, timeat illud quid tas etiam eius, quod ut Psalmista dixit, ante faciem frigoris eius, quis sustinebit?

Servus: duplex servitium, timoris scilicet et amoris: hec liberi, illa mancipii; 2am iugum servitutis excludendum dicebat Apostolus, quam gloriabatur Propheta dum aiebat, servus autem tuus [illegible] stabit, eam proponebat ante Dominum, quoniam servus tuus sum Domine, et filius ancillae tuae; illam quae illuminari exposcebat, servus, inquit, tuus ego sum, da mihi intellectum Domine. hac servitute servitium nominat Apostolus, licet humilitate, et dicat servus, ex quo eius humilitas commendat, hinc presules et prelati servi se ipsos nominant.

Nihil hac servitute estimabilius, servire Deo, regnare est: cuius rationem reddit Card. Hugo, quod servi Regis equales sunt ducibus et comitibus, maxime gloriantur homines se servos Regis denominari, quod summi Regis servus est, equa [illegible] Regibus se esse obstentant. dicatur servire Deo, regnare est, quid enim vendidit. adeo fatuus erit, ut possessio [illegible] regni huius, plus sessionem levis pulveris terreni sorte non acceptam solum optari permutet: quod exortabat Paulus dicens, ne ullus sicut Esau, qui propter unam escam vendidit primogenita, hereditatem [illegible] que Regni Celestis, quae ibi prefigurabat.

quidquid servi est Domini est (inquit Caiet.) totumque se Iesu Christi significat. Merito, enim ipse dicit, sive vivimus Domino vivimus, sive morimur, Domino morimur, sive vivimus sive morimur, Domini sumus, ideo hortatur discipulos suos, sic dicens, omnia quecumque facitis verbo vel opere, omnia in nomine Domini Iesu facite; quia servus Christi est omnia Christi debent ea cogit. verba et opera, igitur ex fructibus, quod Dei sunt servi, agnoscuntur, ex fructu enim eorum [illegible] inquit Dominus, cognosce-

f

noscetis eos; sicut n. arbores ex fructibus cognoscunt, et oia
que sunt in fructu ex arbore sunt: sic oia opera servi, q Domi sint
servi, demonstrant; unde ab Ecclesia magnus Pater Domi-
nicus dicit Servus, minus á Patrefamilias, q ut eius
narrat historia, totus Dei erat, cogitatione, verbo et ope, et vix
v de alijs Rebus illi Sermo erat.

Beatus Philippus de beneciis nunc Sanctorum
cathalogo ascriptus á SS.mo Domo nostro Clemente X.
ultram que pretactam voce nobis pendens, alumnos su-
os, servos Dei nuncupavit, ut et totus se Dei debere esse
agnoscerent: et regnum utique coelestis hereditario iure
ut pote servi Dei possiderent.

Videamus ex hoc qn Servi Dei nuncupe mere-
antur agnoscit Dominus n nunc fuit Dominus, q si eius, ideo
que Virgines illas fatuas, que oleum in vacuis suis he-
re noluerunt, vacuas scz virtutibus et quarum lampa-
des extingunt defectu lucis bonorum operum exemplo eas
ignoravit Dominus, dum inquit Math. 25. Amen dico vobis
nescio vos.

Sint lumbi, dixit Dominus Luce 12. vestri precincti,
id est ut inquit Hugo motus carnalium desiderium refrena-
te, sub quia caro concupiscit adversus Spiritum, ut dicit Apost.
inque vel ut in Epilogo oia pecca minosa opa continet, ut
ex expositione SS. Patrum dicit, si modo vales deducas,
facile colligit, subdit et lucernae ardentes in manibus ve-
stris, id est opa pro Deus ardentia et lucentia alijs in edifi-
cationes, inquit Hugo, et Magnus Gregorius lucernas quippe ar-
dentes in manibus tenemus, cum per bona opera proximis
exempla demonstramus, de quibus perfectis opibus Dominus
dicit Luceat lux vestra coram hominibus. 5. adque predictis or-
natus certe ut servi Dei esse agnoscant et sint oia dua
oia in Deo facta, ut inquit Io. Dan. ut totus se Dei esse signi-
ficent: Unde recte subdit, et habitus vos similis utique
servis, n expectantibus Dominum suum. Lucere igitur
debet in illis opera coelestis et oia, que corporalia, que per
precinxionem lumborum designantur, dei servitio manci-
pent. Unde nolite credere eos, quorum oia sua Deus non
sunt, sunt n. aliqui servos Dei quia Dei esse ostentant
exterius, in interius tamen que sua sunt querunt, non que
Iesu Xpi; tales sunt hypochrite: illam parabolam proxime

facta

factam fatuarum Virginum exponit Hugo fatue a hypocritas Virgines n. erant, lampades hebebant a Clarum non deputabant, Sponsum spectabant, quod oleum in vasis suis habere noluerunt gratia scilicet et virtutibus intus carebant, et alia exterius demonstrabant, ideo que in extremo iudicio ab amplexu sponsi et a regno caelesti excludunt. Pulchre D. Greg. decem Virgines et omnes dicunt virg. et tamen intra beatitudinis ianuam non omnes receptae sunt quia earum quaedam dum de virginitate sua gloriam foris quaerunt, in vasis suis habere noluerunt.

Hinc etiam alii excludunt a regno servorum Dei Caelesti, quo eo quod socient bonis et numero cum illis reputent servos Dei reputari intendunt, iustos existimari curant, et omnes dicunt Virgines, ut modo dicebat D. Greg. sub addit etiam, et tamen intra beatitudinis ianuam non omnes receptae sunt, siquidem pro dolor cum iustis conversari? cum illis numerari? quod de illorum esse societate? quod habitum religionis cum aliis induere? quod clericale indumentum more aliorum gestare? quod cum timoratis ambulare? quod dici Virgines? et illarum desenio inclusas esse, si intra beatitudinis ianuam non omnes receptae sunt, quia oleum in vasis suis habere noluerunt, quia humos factores expetunt.

Plura de hypocritis habent Doctores praecipue in illud Math. nolite fieri, sicut hypochritae tristes. et Magnus Greg. in Iob saepe eorum meminit.

Iesu: commendat excelentia Christi, inquit Card. Hugo dum servus dicit Iesu Christi, non Principum aut Regum terrenorum. Iesu, quod de hoc ineffabili nomine dicemus? loquatur Apostolus. In nomine inquit Iesu omne genuflectat caelestium etc. pro quo adoremus, audiamus Principem Apostolorum, nec est aliud nomen datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri expectemus sub ab ipso Salvatore nostrum: quod Psaltes Regius, cantate, inquit, Domino canticum novum, quia mirabilia fecit; salvavit sibi etc. novum fecit etc. dum Iesu interpretatur salvator nominamus canticum novum Deo cantemus, sed quale canticum, idque penultimo Psalmo insinuat, dum repetit Cantate Domino; laudem etc. vere denotans singulos beatorum Deum clare videntium solos apte posse praedictum ineffabile nomen laudare.

Plura de laudibus habent Doctores, super illud Lucae, vocabis nomen eius Iesum, et illud vocatum est nomen eius Iesus: de quo dulcia, ut assolet, Sanctus Bernardus; nobis autem sufficiat alios audire, ipsum que admi-

admirabile nomen, qd e sup oe Ecclesia; cu Ecclesia Venientes adorare nec ipsius misteria perscrutari, ac si dictum nobis fuisset illud Iudicum 13. qd queris nomen meum, qd e mirabile.

Xpti: ideo addit Xpti; Xps n. interpretat unctus, ut n. Salutem, que noine Sanctissimo Iesu significatur recipere valeamus unctos nos ee oportet. nec sufficit Salvatorem nostrum noinare, si salus nobis n applicet bonis operibus et meritis, quorum radix e gratia, que oia oleo significant. n n. pdest sponsum spectare, si oleo careamus, velut ille fatue Virgines. n ois, inqt Dominus, qd dicit mihi Domine, Domine, hoc e septilet servus, intrabit in regnum celorum, s qd facit voluntatem Patris mei, qd in Celis e, intrabit in regnum Celorum, utique illud servis Iesu Xpti promissum. queramus igit oleum illud, de quo dic hus e, Unxit te Deus oleo letitie.

S bene subdit pre consortibus sive participibus tuis. Utique illi de qq desiderans dicebat, participem me fac Deus oium timentium te et custodientium mandata tua; nec contentos ee debemus participatione iustorum, s amplius desiderare et intendere pre participibus; ut scet abundemus magis. emulamini, inqt Apostolus carismata meliora, illam scet abundantiam olei, quam benedictione pmiserat Isac filio suo Iacob, tunc n. boni emulatores erimus, tunc n. Dei emulatione emulabimur, tunc ibimus de virtute in virtutem, et videbimus Deum Deorum in Sion, tunc protector noster aspiciet Deus, et respiciet faciem Xpti sui, nostram scet unctam celestibus Charismatibus.

Vocatus: si de vocatione predestinatorum intelligamus gratias summas Deo referre debemus, qd nos vocavit in admirabile lumen suum, s solus Dominus nobit qd s eius: liber vite absconditus e; curemus igit ut certam nostram vocationem agamus ut predestinemur, sicut dicebat August. ex fructibus eorum cognoscetis eos, nec n. aliud signum predestinationis agnovimus, nisi fructus, scet bona opera.

Si vo vocatus passive intelligat, qd scet alii, me vocant Apostolum intelligat emendat humilitas eius, sicut alibi dicebat, n. sum dignus vocari Apostolus, Xa doctam Salvatoris, huiusmi ho noris titulos discipulos evitare docentis; nolite, inqt, vocari Rabbi, id e Magistri, quam doctam sequuti utique Franciscus suos alius nos et si doctissimos, nullo mo magistros vocari precipientes. predicatorum autem institutiones, et si ab aliis, vocari Magistros

tros permittant, se ipsos huiusmodi honoris titulos pretendere
ab aliis nominari prohibent.

N. n. ministerium, prelatura, sive quelibet alia dignitas, dignitatis nomen meret, ut honor reputari debet, sed ut onus rei presenti aut habenti, nisi ad eam vocet, si eam desideret aut sollicitet. divus noster dignitatem et prelaturam nominat Apostolus; ad heb. 9. inquit, nemo assumat sibi honorem, nisi qui vocatur a Deo tamquam Aaron; et 1a ad Tim. 3. inquit qui Episcopatum desiderat bonum opus etc.

Dubium iam non latet cur ibi honor et hic labor, numquam honorem Episcopi aut Prelati non habet qui Episcopatum desiderat. Verum enim Episcopi et prelati dignitatis honorem numquam et alius, qui vocatur opus et laborem non habet, et certe abundantius laborat, ad quod dico honor in utroque aut labor non equaliter nominatur ex se patet.

Qui alius vocatur et alius desiderat: ergo honor vocato et ad Episcopatum et prelaturam adducto, et ergo labor desideranti; vocatus enim qui desiderat meret honoris titulum sed laboris. Vocatus vero honoris titulum habet, et ipse labor honoris, quia ad finem, ad officium, ad dignitatem meritis proclamantibus adductus est: alius vero honoris titulum non meretur, quia non premium meritorum fuit, sed sollicitudinis effectum; quia honor et premium finis est meriti, labor finis et premium sollicitudinis: dicat ergo hunc opus desiderare, alium vero sibi honorem adsumere.

Apostolus: precipua dignitas Ecclesie ait. nam ipse 1a ad Corinth. 12. et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos etc. enim Apostolus idem quod legatus aut missus, ad quos Dominus dixit, sicut misit me Pater et ego mitto vos, id est, inquit [illegible]. cum eadem auctoritate et ex eadem dilectione. At nisi enim potestas societ amore iugum servitutis non suavis sub alterius erit ordinatio. ideo non nulli qui ex dilectione non precedunt, qui amore non sociantur, intolerabiles fiunt. Nam enim ad edificium corporis mistici, sine iuncti lapides sine unione amoris, sine affectu charitatis; sed ad destructionem et separationem serviunt.

Merito de ipsis dicit Apostolis, iste si, quos elegit Dominus in charitatem non ficta, electionem commendat charitas, ita ergo eos instruerat Dominus, sic dicebat, iam non dicam vos servos sed amicos, quia omnia, que audivi a Patre meo
nota

nota feci vobis. si Christus ipse missus á Patre, qui ad docendum ea quę audierat á Patre mittendos a Amicos vocat, recte monet Apostolos, qui ad docendum ea mittunt, Episcopos, prelatos, et prædicatores, qui ipsorum loco subrrogant, Amici hos sub dicto non servos debent habere. merito, discipulos ad prædicandum mittendos Spiritus Domini ipsis, sanguis apparuit, quia vero charitatem amorem et dilectionem sibi asotiari debent, ignis linguis fuit. "debent

Quia hac dilectione ornati fuerunt primi predicatores Christi vineiarum Apostoli nominati sunt earum; et si n. predicatores annuncient et si voces proferant, et si mysteria explicent, si dilectione careant, si amorem sentiant, velut mortui sunt, si linguis hominum loquar, (inquit Apost. ad Corinth.) et Angelorum, charitatem autem non habuero factus sum velut æs sonans, et cimbalum tiniens. debent n. missi esse ab illo, qui ut dicitur in Ps. facit Angelos suos, hoc est missos suos et ministros suos ignem urentem; ardore charitatis, l. flammam ignis, illuminantes scilicet et ardentes.

Sanctus Paulus Apostolus per Anthonomasiam dicitur Apostolus, quia scilicet abundantius omnibus laboravit, audite Chrisostomum totum prorsus orbem fulgentibus linguę suę radiis illuminavit, iterum eum audite, denique non sit talis intellectus, " te cum Apostolos aliquis sigillatim justorum appendat eallum, inveniat trutinam virtutis ponderibus á tua parte degressam.

Segregatus: iam de tertia segregatione dictum est: si vero segregatus in Deo dicat, qua ad prædicandum gentibus ex fructibus eorum cognosceris eos, ex conversione gentium quantus sit agnosceris; hic moraliter colliges, quod debet esse segregatus qui ad virtutum culmen ascendere cupit; sic ipse Apost. de se dicebat, cum autem complacuit ei, qui me segregavit ex utero matris meę continuo non acquievi carni et sanguini. et Dominus docet, siquis vult venire post me, abneget semet ipsum, tollat crucem suam et sequatur me, seipsum debet abnegare, á se seipsum segregare, consistit n. vita christiana in observantia et obedientia mandatorum. Ut pro observemus legem, ut serviamus mandatis, ut obediamus Deo, segregari ab omnibus aliis, quę ab ipso deviant nos ipsos debemus. latebat n. modicum mysterium in ortu illorum puerorum, Phares et Saram, manum porrigit Saram, et vitta coccinea ab obstetrice cingit, se manum continet, et aggreditur Pharem: 1us interpretat obediens, 2us segregatus aut

tus aut dimissus, in egreditur segregatus, obtinet obediens, ut deno-
tet segregationem praecedere debere obedientiam: hinc illud, de-
clina a malo et fac bonum. et ut colligamus ad observan-
tiam praeceptorum praecedere debere obedientiam segregationem ab
aliis, mundana relinquere, Deo soli adhaerere.

Merito mortuus saeculo dicit, qui religiosam vitam
assistet, qui obedientiam emittit, prius Pharaes, id est divisus aut
segregatus, post Saray, id est obediens; inde animae adoptanti di-
cit: audi filia et vide et inclina aurem tuam, et
obliviscere populum tuum et domum Patris tui, et concu-
piscet Deus l. Rex decorem tuum.

Segregatus, id est ad opus sublime, ut exponit Chrysostomus ex Graeco optime
ut pote ad munus Apostolicum ad annunciandum mane
misericordiam tuam et veritatem tuam per noctem, ut
dicit in Ps. hoc est primum et secundum adventum Salvatoris ad praedi-
candum gentibus gloriam tuam id est divinitatem ut scilicet porta-
ret nomen Domini coram gentibus, et Regibus et Principibus
et filiis Israel, et ut vas electionis plenum oleo Domini scilicet
nomine illud veheret et per universum mundum porta-
ret; videat Dominus in prologo Cardin. Hugo in expositio-
ne huius verbi.

In Evangelium segregat Christus: Evangelium, in-
quit hic D. Hieron. latine bona annunciatio dicit, nam vitalis scilicet
Christi, passionis et resurrectionis et in caelum ascensionis. Un-
de quam sublimis sit ille colligit, qui ad hoc sublime opus se-
gregat, ad annunciandum scilicet nostrae salutis misteria,
ut scilicet Sacrosanctam Sanctissimi Rosarii misteria prae-
dicet, ut hanc devotionem foveat, multo melius ut in eius lat-
talis magnus parens Dominicus fuit segregatus ex aliis,
et ad hoc sublime opus destinatus, sicut enim eius nomen sub-
lime, quia ad opus sublime sit ad opus hoc sublime evectus, no-
men sublime, Dominicus scilicet nuncupatus, et merito per an-
tonomasiam, Dominicus dictus et genitus, qui ad opus sublime
electus. curemus igitur hanc fratres movere devotionem, ad opus
quae tam sublime segregari.

D. Chrisostomus ideo dixit segregatus in Evan-
gelium Dei se dixisse Apostolum, qui ad cives Romanos ad
arrogantem civitatem, caput tunc orbis scribebat, ideoque
se segregatum ut legatione fungeret ad opus sublime
sublimia quae annunciare demonstravit, scilicet Evangelium.

Quae

siue bonam nunciationem Dei parvi penderent Romani hoem seu humilem; ab illo quem sua dogmata edoceri, vile arbitrarent, sin adeo sublimia nunciaret, et electum a Deo legatum et segregatum ad id opus n premoneret. crux .n. Xpi stultitia gentibus erat, crucixum Deum credere stultum reputabant, vt quam vocabant stultitiam, misterium venerarent, eos que sibi subditos, ei que parere debere demonstraret, se segregatum, electum aut legatum a Deo ad annunciandum Dei Verbum, quod factum erat, premisit.

Cum quod humilis alias Paulus, int discipulos parvulus, int Apostolos minimus, q n audet vocari Apostolus, q nomen de minutibus elegit, mo titulos magni honoris ostendat? vbi que abiectio? vbi despectio? vbi humilitas? s hoc magnum Apostoli encomium, hinc magna virtus relucet. audite D. Th. 2. 2ae q. 161. art. 2. e .n. ingt, duplex motus in irascibili, spes ardua aggrediens, desperatio detrahens animum ab arduitatem, ideo que duplex ponit virtus: alia, ne audeat vltra quod debet, alia, ne retrahat quod n expedit l. oportet: 1a e humilitas qua hoo subiicit Deo et pximo, sm id q Dei in ipso videt aut presupponit, 2a magnanimitas, qua homo audax redditur, nec alijs subiicit, quo subiici n oportet.

Expedit .n. creaturam subiici Deo, subiicere Deum creaturis nefas e. subiicit Paulus discipulis, subiicit Apostolis, subiicit sanctis, subiicit Deo, et ijs, quatenus aliquid Dei in ipsis videt et amplius suspicat, sed hic alios vult Romanos sue dignitati, q a legatus Dei e, ostendit se maiorem, q a temporalem in ipsis repit potestatem, in se autem dui n auctoritatem reveret, et reverentiam exhibere cupit, eis que superbientibus de seculari potestate, altiora de diuina, q m het, pfert, vt Deus exaltet.

Hinc illud Ps. ascendet hoo ad cor altum et exaltabit Deus, n de elatione superbie, Deus exaltat, s elatione fortitudinis et magnitudinis, hinc laudes, hinc gloria Deo pro honore eius, l. potius eius nomen et maiestatem extollimus. hac docta mun itus erat Ambrosius dum Theodosium ad Ecclesiam accedere n pmisit, et plura alia fortitudinis signa dedit: hac virtute muniti Apostolorum succes-

sucessores, reliq. Doctores, August. videlicet Ieron. et alij.
hac Beatus Dominicus saeculari potestate munitos Albi-
genses aggressus est. hac invictae feminae Lucia, Agatha, Ag-
nes, Caecilia, Chatarina et Margarita contra tiranos Imperato-
res et presides, hac alia Senensis Ioannam reginam vicit ag-
gre, hanc in nobis corporeos ne itarae ... in nobis
agnovit D. Greg. ... dum nos barbari et
debiles, ... ad regnum Caelorum ...
addere videmus. hac illarum exaltatione ex hoc ascen-
su ad cor altum Deus exaltat.
Audaces suos discipulos volebat Dominus dum hortabat
dicens, nolite timere his qui occidunt corpus iterum dum ...
ante Reges et presides, stare autem firmum et immo-
bilem Magnus dicit, ideo quia eos sal terrae esse dicit, quod si sal
evanuerit in quo saliet, ... vos per quos condiendi sunt
quodammodo populi mentis ... amiseritis regna Cae-
lorum, qui erunt hoc per quos a vobis error auferatur, cum
vos elegerit Deus, per quos error auferat ceterorum.
idem Christomus alia res ductus dixisse Apostolum,
segregatum in Evangelium Dei exponit, ut sicut ani-
mos audientium alliceret, et ipse benevolos redderet,
qui bona nuncia se referre pronunciat, non ut alii Prop-
hetae tristia increpones et comminatores, sed laeta refert,
sicut enim Angelus ad Pastores, annuncio vobis gaudium
magnum, sic gaudia vitae refert, ortus salvatoris, redem-
ptionem generis humani et aditum regni Caelestis, quam
bona nunciat! quam laeta refert! ut quilibet Romanus,
laetanter proferret, laetatus sum in his, quae dicta sunt mi-
hi, in domum Domini ibimus. tristia autem extendit
eos, et quasi ad loquentem accedit, astringit tristitia et
recedit, et ita precibus modis alliciens animus est laeta
nunciare, qua arte usus est Apostolus.
Dei: Deus annunciare debet predicator, Deum
annunciat, qui ea, quae Dei sunt, quae divinis litteris continent, quae
in Sacra Script. praedicat. id docet Dominus Ioan. 6.
scrutamini inquit Scripturas, hinc illud Iob, boves ara-
bant, et asinae pascebant iuxta illos, boves, inquit Hugo,
sunt Doctores et predicatores, asinae vero rudis Populus, debent
vero Doctores arare in campo, scrutari sicut Scripturas,
ut bene pascant Populum, non doctas fabulas loquatur scio-
nator, non valde reprehendunt a Doctoribus, et reos ...
... culpae pronunciant eos, qui fabulas adducunt, et simi-

situdines diuinorum in ipsis invenire intentant. que pars
lucis cum tenebris? que imago Castissime Virginis Lasciua
Venus? videant Mag. Soto, et novissime Martinez
de Prado.

Dei, non sua debet predicator nunciare, non nos
met ipsos praemiamus, dicebat Apostolus, sed Jessum Christum Dominum
nostrum, qui seipsum predicat, qui subtilitatem ingenii
et eruditionem propriam ostendat. somnia sunt que Deus, un-
de nihil utilitatis acquirunt. dormierunt somnum suum,
et nihil invenerunt viri diuitiarum in manibus
suis = Iessum Christum qui predicat, qui saluatorem annunciat,
qui audientium saluationem intendit. Vnde in Cant. dicitur
qui ambulas super equos tuos et quadrigae tuae saluatio. equi Do-
mini, teste Greg., sunt predicatores, qui Deus vehit, et eius Verbum
adducit per universum mundum. quadrigae dicuntur, quia ex 4or Euan-
gelistis, et iuxta Doctorum intelligentias annunciant Deum;
sed quis eorum finis, quis eorum fructus? utique saluatio; hanc
enim procurare debet predicator, propterea eius labor et cursus hunc
sibi debet praefigere scopum, tunc enim Jessum, qui saluator interpreta-
tur, predicat, dum saluationem intendit, somnia et imaginationes de-
vitet et tunc ei promittit a Domino mentis illuminationem, sic Ap. sur-
ge, qui dormis, et illuminabit te Christus, et Dominus id spoponderat
dicens, dabit enim vobis in illa hora quod loquamini.

Dei solum dicit ut intelligat, nil aliud debere pre-
dicatorem nisi Deum praue, nisi Deus, ab eo principium et ipse finis, ideo
Dominus in Apoc. de seipso dicit, ego sum Alpha et Omega, principium
et finis; omnis litteratura, omnis scientia, omnis discursus, omnia Verba, litte-
re omnis concionatoris, Doctoris et Magistri ab ipso incipere, et in ip-
so debent traui, Verba Dei solum proferre debent, sic enim fructum
salutis colent. Verbum enim meum, inquit Dom. per Prophetam, non reuertet
ad me vacuum, si enim Verbum Dei est, si Verba Dei praemius si Deum
solum, secure nobis promittit fructus, salus scit audientium, quod o-
bus pre oculis est semper habendum.

Textus.

quod ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis
Sanctis, de filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid
secundum carnem.

Expossitio Litteralis.

Com-

Commendata persona scribentis eius que nostra tradita commendat Ap. Euangelium, ad quod predicandum segregatus se proxime dixerat; commendat autem Euang. his verbis, Paganis et Gentilibus Iudeis et Xpistianis. Paganis et Gentilibus ex antiquitate illius, dicebat n. ipse post tot secula nouitate exortum esse Euangelium et ideo eius antiquitatem demonstrat dicens, quod ante promisserat per Prophetas suos multo ante prophetantes.

Commendat Iudeis dupliciter, tum in communi, tum in speciali: in communi dum dicit, in Scripturis Sanctis, in speciali cum ait, ex semine Dauid secundum carnem: promissus n. erat eis Messias in Sacra Scriptura. Vnde ipse Dominus dixit, post resurrectionem, que dicta sunt in Prophetis et in Psalmis de me, et ante scrutamini Scripturas etc. et Ap. ad heb. Vmbram habens lex futurorum bonorum; quod recte ostendit D. Th. 1. 2e. dum diffusse de lege antiqua loquitur, omnes que ceremonias, et ritus eius et Sacramenta et Sacrificia Xpm significare demonstrat. in speciali ipsi n. Iudei expectabant Xpm ex semine Dauid iuxta illud Ps. de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Christianis etiam commendat Euangelium dicens: de filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem, oportebat n. ad salutem generis humani filium Dei carnem assumere, vt equali satisfactione Deus offensus placaret, et homo seu genus humanum redimeret.

Laudat Euangelium 1o ex antiquitate illius; ait n. Cicero, lib. 2. de oratore: temporis filia est veritas, vt antiquitate tot seculorum veritas Euangelii in cordibus discipulorum firmaret. Ter. hes addixit Prophetas Dei vtpote antique et probate auctoritatis, qui non solum vaticinati sunt, futura in scriptis firmare voluerunt, et hoc in quo Libet 5o in Scripturis Sanctis.

Commendat etiam Euangelium tum ex materia, tum ex causa efficiente; ex materia dum ait de filio suo incarnato, historiam filii Dei, bonum scilicet nuncium illius, et redemptionem generis humani, propria addit, qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem. vt scilicet promissum erat. ex causa efficienti, dum ait promissione Dei firmatur est Euangelium illis verbis, ante promisserat. percurramus singula verba.

quod: refert id quod proxime dixerat scilicet Euangelium. ante, a tempore. Prophetarum, et si n. in Sacra Scriptura reuelata fuerit natiuitas saluatoris, incarnatio Verbi, et aduentus Messie, vt agnovit Apostolus in matrimonio Adam et Eue, dicens, sacramen-

mentum hoc magnum est, ego autem dico in Xpto et in Ecclesia. et ad Abraham dictum erat, in semine tuo benedicent omnes gentes. idem ad Iacob in visu scalæ, et in lucta. tamen quod Prophetæ expressius loquuti sunt, eos adduxit, et quod Romani præ ... at. Romani enim initium sumpserunt tempore Prophetarum.
Per Prophetas

T. T. T. de Canonisatione et beatificatione Sanctorum.

Proœmium.

Rectos decet collaudatio, hinc in laudem Sanctorum tractatum hunc edimus contra hæreticos, præcipue nostri temporis, qui eorum cultum blasphemantes, penitus evellere conant. instat etiam temporis opportunitas enim Sanctus Dominus Clemens X. Pontifex maximus his diebus publico canonisationis ritu sanctorum cathalogo adscripsit nostros Ludovicum Bertrandum, Rosam de sancta Maria, Franciscum de Borgia de societate, et alios; insuper iunxit officium et missam trigesima maii Ferdinando Regi; extensionemque cultus Beati Gundisalvi, et Margaritæ de Sabaudia permissit toto ordini prædicatorum.

Unde merito, quis cultus? qualis certitudo? quæ ... quisque desideravit. materia nimis est implexa, unius enim notitia, altius etiam exposuit est ... ut quæ intendimus clarite procedamus, in duobus quæstionibus tractatum dividimus. 1a de canonisatione 2o de beatificatione, et particulari cultu quælibet suis articulis distributa; verum quia ut pote Ecclesiæ Chatolicæ Romanæ filii, hæc omnia ab eius authoritate emanare pro viribus defensabimus, ad summumque Pontificem Romanum et pastorem pertinere aut cultum præcipere aut permittere, ampliare aut limitare, tandem prohibere et in his, quæ ... sunt, plura eius oraculum spectent, ideo specialissime hunc tractatum eius summittimus correctioni et emendationi. quæ vero nunc certo, quæ vero probabiliter dicenda sunt, adnotabimus itidem.

Q. 1. de Canonizatione Sanctorum.

Ar. 1. an fuerit in Ecclesia semper Sanctorum Canonizatio.

§. 1. aliqua indubia supponuntur.

Certum est dari aliquem honorem sive cultum quem Sanctis martirio coronatis, aut quia probitatis laude floruerunt Christianus exhibet Populus. hinc hoc fieri ~~solemnus~~ videmus, neque

neque negant, aut negare possunt heretici, cum id expriant, licet talem cultum aut honorem blasphement, et introductum a Romanis Pontificibus in Ecclesia novit[er] reclament. quapropter primo antiquitatem illius in Sancta Ecclesia opus erit ostendere. deinde v[er]o quale genus venerationis primum esse statuemus, ut in sequentibus ubi in resideat authoritas, quae regula et norma sit, cui exhiberi, cui negari necessarius sit, ostendemus. deinde v[er]o cuius certitudinis sit talis requisita, an sit error dari possit in ea, circa exhibitionem illius, ut tandem quid importet canonizatio ostendat, quid et nota positivi apud nos sit.

§. 2. Unde et quando inceperit cultus Sanctorum?

Conclusio: Semper fuit in Ecclesia Dei Sanctorum cultus. Hanc probant ... videant Sancti Patres citandi, D. Th. q. 3° contra catholicorum. Turrecremata de authoritate Lib. 9. art. ult. Cajet. in opusc. Turrecremata de authoritate Papae. Driedo, Suarez, Canus 3. de locis cap. 4. Belarminus Mag. Sanctus Thomas 2.2e. q. 1. art. 10. q. ulta. Nost. Grabina in ... tom. 4. q. 3. et alii Controversiarum Doctores, et Canonistae de reliquiis et veneratione Sanctorum.

Probatur ... Semper fuit in Ecclesia Sanctorum cathalogus, ut publice fidelibus proponerent et ut tales haberent et venerarentur. ant[iquitus] quoad 1. ... in 1° in veteri testam. Ecclesiastici 44. usque ad 49. plures ex antiquis, sic incipiens, laudemus viros gloriosos, quorum pietates non defuerunt, et subdit, corpora eorum in pace sepulta sunt, et nomina eorum vivent in seculum seculi. et in Evangelio gloria Patriarcharum declarat, et gentibus promittit, dicente Domino, recumbent cum Abraham, Isac et Jacob in regno Caelorum.

Item Apostolus ad heb. 11. chatalogum Sanctorum sic incipiens: Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, et concludit, hi omnes testimonio fidei probati sunt in Xpto Jesu. et ad Philip. dicit, Clementem cum aliis esse scripta illorum nomina in libro vitae.

Usus iste a temporibus Apostolorum usque ad nostra tempora pervenit. Sanctus Clemens, quem successorem commendavit in Pontificatu S. Petrus, licet ipse humilita-

te an-

te anteposuerit Presbiteros Sim. Cletum, dum esset Pontifex septem notarios constituit, qui acta martirum colligerent. Idem fecit Soterus Papa et Fabianus, ideoque martirum aliqui coronati sunt, et fuit adeo diligens fidelium inquisitio, ut etiam responsa martirum in occulto Tyranis data pecuniis redimerent. Ex quibus usque modo notitia promanavit.

Idem et in aliis Provinciis fiebat, ut ex libris que modo extant clare constat. Videat Sanctus Ciprianus. Legat Surius 19. iunii. Varonius in notis 11. februarii. Ubaldensis 2.° de Sacramentis cap. 127. Ex quibus Sanctus Gregorius 3.°

Nil deficit.

Ex.ᵐᵒ qq

ex qua Sanctus Greg. Papa refert se invenisse Vetustissima exemplaria, adiungens quod passiones quae ab Eusebio accepit, collegit chathalogus; hinc orta sunt martyrologia, quae hodie ... : ex S. Eusebii, D. Hier. de Viner., Bedae, ... et ... excerpta hanc ... historia, tam in Provinciis, quam in monasteriis, ex quibus noticia, quae usque modo ...

2ª pars 2i sect. ... cathalogum in cultum et honorem sanctorum collectum est multiplex ... suadet pris. 1º ex loco illo Eccl. 47. ... viros gloriosos, qui ... et scriptos cathalogos, signum ... ad ... collectos ... virtutum memoria, et cum ... Apost. omnia, quae scripta sunt, in nostram utilitatem scripta sunt, ... viros eximios virtutis, ... venerari.

2º suadet ex usu et praxi fidelium, ... memorias martyrum et virorum insignium ... ut ... memoria, et ... venerarent, ... usus semper in Ecclesia fuit, et usque modo ... in ... et reliquias ... ne ... quae ... Pocentiarunt, ... loco inf. ... adduc. id expendemus ... et docet. Videantur Sancti Patres in 2a sect. Vapreue praecepit ... locis citatis: ... cathalogi sanctorum semper ... hunt in Ecclesia, ad venerationem et cultum eorum.

Nec memini tabularum antiquarum, quas ... nuncupabant in ... nomina ... fidelium scribebant, et excommunicabant, ubi ... ... : Ex quo ... usus ... fidelium multitudine ... ... excommunicati in Ecclesia ... nec ... in tabula ... excommunicati ... memoria ... defunctorum cum cathalogo Sanct. ... Ter- ... D. August. adducendo ... exemplum et praxi fidelium ... in Sacra script. ... Joseph, ... temporibus Apostolorum usque ad nostra tempora ... Locus ... sepulchri Principis Apostolorum ... Sanctorum ... duravit ... quae Apostoli in ista Baticani parte ... gentium, quae ... venerantur, et a fidelibus frequentes ... cultu semper ... D. Petrus, Ierosolimis et Romae ... reliquiae ... D. Iacobi ... veneratae, quae Compostellae ad sepulchrum D. Iacobi ... ... orbe ... et ... India ... Orientales.

... ad mare ... ad sepulcrum ... Clementis, quot annis populus Christianorum ... in mare ... monile ... in Sacra ... ... Dionisii ...

pesta

ptla; refert in martirio beati Cypriani, fideles ante ipsum [illegible] posuisse, ne sanguis eius in terram defluerct. [illegible] quod [illegible] corpus beati [illegible] in cloacam [illegible] milites [illegible] se [illegible] venire, [illegible] Cloacarium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christianus [illegible] [illegible] honorifice [illegible] corpus martiris sepelivit.

Prudentius [illegible] [illegible] in martirio B. Sebastiani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] martiris [illegible] [illegible] tanto honore Beata Lucia Catanensis [illegible] [illegible] [illegible] beatae Agathae [illegible] [illegible] ut salutem [illegible] [illegible] fluxum sanguinis [illegible] assequeretur, et [illegible] [illegible] [illegible] virgo eam [illegible]. [illegible] Sancti Hilarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] sibi [illegible] [illegible] [illegible]

Anxius expectabat beatus Martinus, [illegible] Sanctorum [illegible] reliquias, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cultro [illegible] [illegible], sanguinem illi [illegible] hunc in memoriam martirum [illegible] [illegible] [illegible].

Beatus Stephanus [illegible] [illegible] Regis [illegible] partem [illegible], quo [illegible] Beati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], ut debito honore habeant [illegible] Sanctorum [illegible] [illegible] fuit in nostra hispania.

[illegible] religio Sanctorum corporum sepulturarum et reliquiarum in Ecclesia usque nunc clare [illegible], cum ea [illegible] hec pretiosa pignora nobis venerando [illegible], [illegible] [illegible] martirum, in quo [illegible] [illegible] Pontifices et [illegible] [illegible], præcipue [illegible], usque modo durant in debito honore et veneratione. fuit [illegible] semper in Ecclesia Dei [illegible], quem ut dixi agnoscebant Gentiles, dum reliquias occultabant, ne ut aiebant, martires [illegible].

3.º [illegible] Sanctorum Patrum et Doctorum: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] secundo, [illegible] 3. 4. [illegible] 7. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] can. 20. [illegible] [illegible] generalis hec verba [illegible] [illegible] 3. 4. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], traditiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et veneramur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cultus Sanctorum [illegible] [illegible] traditionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesie traditiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciali de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Apos-

Apostolus, ipsumque tradidisse refert, et August. Epist. 118. hec habet, insolentissime insanie ē dicere an sit faciendu q̄ tota Ecclesia facit, eamque veritates docent plura alia Sedulia tradentia de cultu sacrarum imaginum.

Int Sanctos Patres 1us Sanctus Clemens Papa lib. 8. Constitut. 3 cap. 33. precipit fidelibus, vt ab opibus vacent in diebus natalitijs Apostolorum Sti Stephani, et aliorum martirum; idem Sanctus Pontifex lib. 5. cap. 7. de martiribus ingt, precipimus vobis vt in oi honore apud vos sint, sicut apud nos fuerunt Jacobus Episcopus et Condiaconus noster Stephanus, hos n. Deus et beatos fecit, et viri Sancti honorarunt, et fuerunt puri sis delicti 3a idem septem Notarios instituit vt acta martirum colligerent, vt cultus eis tribueret, q colligit ex Sancto Cipriano adduc., et refert in Pontificali Sancti Damasci. Post ipsum Sanctus Fabianus Papa septem subdiaconos creavit, vt hec acta ex septem Notarijs acciperent, et prestitit eis Sanctus Antherus Papa.

Seqr Dinus Dionisius Areopagita eisdem temp. q lib. de Ecclesiastica Gierarchia hec dicit cap. 3. Sit illud quoque sacra ... intuere, q impositis sacro altari venerabilibus signis, q̄ ... quo Xps signat ac sumit, ad ... atque incunctanter Sanctorum in cathalogus ciunctionem eorum indiuiam, vnionem que cum illo altissimam et sacratissimam indicans = ... Tertullianus lib. de corona militis fastos Ecclesie hoce Sanctorum festiuitates municipalibus opponit solemnitatibus Ethnicorum.

Cirillus Ierosolimitanus ingt Catheismo 5. xa verba allata D. Dionisij impositis sacro altari signis, facimus memoriam illorum, q ante nos dormierunt scilt. Patriarcharum, Apostolorum, martirum, vt Deus ronibus eorum suscipiat preces nostras. Vnde ad illa verba Canonis, et memoria venerantes, Odo Camerasensis ingt, in veneroe Sanctorum hec roo custodienda, vt 1o et sup oes Beata Dei genitrix honoret 2o Apost. 3o Sancti Martires et alij Sancti oes. = huius roes reddit D.M. 2.2e. q 103. art. vlt. precipue ad 2m. idem docet Origenes ac illa verba Vox in Rama. Sanctus Nisenus in vita Sti Gregorij Taumaturgi, sepe idem D. Ieronimus, precipue in Epitaphio Paule sic scribit, vale Paula, et pme ora, Sanctus Ciprianus ap. 37. de martiribus; dies eorum, q excedunt, annotate, vt commemorationes eorum int memorias martirum celebrare possimus, et ap. 34. sacrificia offerimus, quoties passiones martirum et dies anniversaria celebrone recolit, vbi Pamelius addit, morem hunc iam inde in Ecclesia servatum n dubitari.

D. August. sepissime idem refert lib. de Sa virginit. cap. 43. sic ait, n Sic martires commemoramus quemadmodum alios, q ...

pace quieverunt, vt eis p eis oremus, s magis, vt orent ipsi p nobis,
In ingridone ita psequit cap. 108. nisi adhoc vt du recolunt vbi sit posita, eoru quos dilexerunt corpora eisdem sanctis, illos tamqm patronis apud Dominum adiubandos commendent; et paulo post, cu n. fidelis mat fidelis filij defuncti corpus desiderat in basilica martiris poni, siquidem credit eius anima meritis martiris, hoc qta credidit supplicatio quedam fuit, et hec pfuit, si quod pfuit, id e si capax fuit, vt ante dixerat. idem docet trac. 84. in Joan. serm. 17. de verbis Apostoli; idem serm. 151. de ciuit. lib. 13. et 20. et alibi sepe. Felix Papa 3. Epist. decretali, fiat (inquit) missarum solemnia sup martiru sepulchra in memoria eorum.

Illustris e locus D. Gregorij Epist. 29. lib. 7. indictione 1a. ibi legat, diffuse qn. et aptissime ad intentu illu loqt. videat etia Vener. Beda, in 4. Luc. Damasc. lib. 3. et 4. de imaginibus. [struck] Extat etiam insignis locus optati meleuitani 2a Parmenia, ibi .n. reprehendit quedam osculasse os martiris n du vindicati, sive declarati, expectabat .n. declaro martiris psidij, Plures et ex Patribus Grecis adducit Belarminus tom. 3. cont. 4. generali lib. 13. cap. 13.

Tempore Caroli magni facta e solemnis [struck] Canonisatio eius petitione a leone 3. q Sanctus Subertus Sanctorum catalogo adscripsit. Hinde, in Dcilio lateranensi Joan. 15us Sanctum Balderricu canonizauit, nec ablata fuit hec potestas ab Episcopis et alijs provincialibus, vt refert Sanctus Petrus Damianus Epist. 6. cap. 29. usque ad tempora Alexandri 3. q hoc sibi reservauit. secute is Pontificu canonisationes usque modo. insup erectio templorum, pict. imag. reliquiarum custodia eundem cultu Sanctorum demonstrant.

§. 3. adversariorum hereticorum effugia.

Duplici via effugium querunt adversarij heretici: 1o Rt Calvinus talem cultum ee ciuilem et politicum illius generis quo solemus collere Principes, Magnates et dominos; n tm ee altioris alterius ordinis; solum .n. Deo debemus adoronis cultum. 2o Respondet Marcus Antonius de Dominis, Archiepiscopus Palatensis talem cultum altiorem politico et ciuili admitens, n tm hunc designare, et qq dandus e ad Pontificem Romanu ptinere: quapropt in refutatione eorum duo sunt necess excitanda dubia: 1um vt statuamus talem cultum n ee solum ciuilem et politicum, s altioris ordinis, 2a Calvinum eiusque sequaces. 2m vt manifestemus ad Pontificem Romanum ptinere 2a Espalatensem et alios, vt inde ad alia pcedamus.

Artic. 1. Vtrum cultus Sanctorum sit solum Ciuilis, an vero altioris ordinis?

Anti-

Antiquus hæreticorum errorem cultum Sanctorum abnegantium, et idolatriæ labe fœdantium refert Belarminus loco supra adducto. hunc signitavit Calvinus, ne vero acceptatum et cum plausu et devotione nostris temporibus receptum usum colendi martires, et eos, qui sanctitatis eximiæ laude floruerunt, damnaret, illum vocat civilem cultum et politicum, et si fas est ita loqui humanis adorationem humanam seu venerationem; negat vero omne aliud genus adorationis civili cultu altioris eis præstitum esse, aut posse præstari= Contrarium docet Sancta Ecclesia, Sancti Patres, ut ex prorum in præcedenti art. adductis verbis liquido constat. Sequuntur Canonistæ de reliquiis et veneratione Sanctorum. defendunt Doctores theologi tum in controversiis fidei, tum in commentariis D.Th. 2.2æ q. 1. art. 10. q. 83. et sequentibus.

Pro resolutione notandum est, duplicem cultum esse, ut omnes admittunt, alium, quem Deo exhibemus rerum omnium creatori, et supremo Domino, qui cultus pertinet ad virtutem religionis, cuius officium est reddere cultum Deo. Verum quia excellentia rei cuius cultus exhibetur, est multiplex, ideo diversa genera cultus distingui debent. est enim excellentia mundana, qua pollent Principes, magistratus et similes, cui correspondet reverentia et cultus civilis, qui est, et admittitur ab omnibus, et dicitur cultus civilis intra limites naturales inclusus, et quem debemus exhibere ob excellentiam politicam et mundanam, qui iuxta diversas excellentias naturales et politicas partitur. de quo videri potest D.Th. 2.2æ q. 103.

Difficultas ergo est assignare alium cultum medium inter hos, aliamque excellentiam maiorem civili, et minorem divina, ratione cuius specialis cultus Sanctis debeatur, quam res Chatolici unanimi consensu admittunt, et negant hæretici relati.

Neque est eadem hæc controversia ac illa quæ de cultu sacrarum imaginum, licet eius doctrina sententia Chatolicorum firmet; nam cum sit idem motus in imaginem, et id cuius est imago, ut docet Philosophus et noster Patres, idem cultus debetur imagini et prototypo, ver-

plica

plicat D. Thomas 3. p. q. 25. Unde admisso quod Deo ejusque imagini debeat cultus, restat nunc an Sanctis debeatur, et inter Sanctos numerant Angeli, beati et reliqua alia creatura, quae aliqua reverentia debetur spiritualis, verbi gratia arca testamenti etc. quod si admittant haeretici cultum Sanctorum, forte reverentiam imaginum non agnoscent.

§ 2. Resolvitur difficultas.

Sit ergo D.: 3us genus cultus Sanctis exhibendum, dictum et admittendum omnino est. haec D. colligitur ex Sacra Scriptura tum ex locis citatis, tum ex illo Psalmi, adorate scabellum pedum ejus, quoniam Sanctum est: scabellum autem esse arca testamenti recte ostendit Belarminus a Calvinum loco citato, quod licet de arca non intelligeretur, sine dubio de aliqua re creata intelligit inferiori Deo. Ubi nota causalem quoniam Sanctum est. item de Josue refertur Judicum 1°. qui cum cognovisset Angelum in campis Jericho, ipsum adoravit.

Ad Rom. 2. gloria et honor omni operanti bonum. = Probatur eadem D. ex usu et praxi Ecclesiae, et ex doctrina Sanctorum Patrum, quae in praecedenti articulo adduximus, probatur ratione.

Cultus exhibetur propter excellentiam personae, ut dictum est, et in cultu civili et divino manifestatur: sed datur excellentia media inter has, ergo cultus medius dari debet. maior est certa, et minor probatur, diversa excellentia est esse filios Dei per gratiam, haeredes regni in possessione beatitudinis et regni caelestis, participes Dei, cum gratia consumata quae est gloria, distincta longe a civili et vulgari et mundana dignitate et excellentia, ultra divina quam per essentiam Deus habet, beati vero participatione a Deo: ergo debetur eis spiritualis honor et cultus, tamquam participantibus a Deo. hic altior quia divinis donis honor resultat in Deum donantem; et vocatur a patribus dulia, et a latria, quae soli Deo debetur, distinguitur.

Dices, duliam non distingui a latria. = haec autem solutio nihil ad rem facit, et quaestio de nomine solum tractat, dummodo statuimus dari tale genus cultus, parum refert sic vel aliter nominare. ita enim cum nos puriores et catholici nominamus, admittant cultum, et nomen impo-nant haeretici.

Dices iterum: eadem ratione deberi cultum viris justis in gratia = haec est solutio, concedo verum, non tale cultum negamus. unde viros viri pollentes spirituali honore veneramur, refert autem D. Hieron. Beatam Paulam flexis genibus Sanctos illos heremitas adorasse, sicut inquit Apost. et ipse homo

nescit

nescit, v. amore an odio dignus sit, velictus que ē in manu dnj sui, unde cum certi de sanctitate n' simus, eaz que amittere quibet pōt q' vis Deo amicus sit, ab hac adorōne retrahimur, que sine dub. maior eē debet illis de quorum gloria certi sumus.

Ō suadet̃ q̄r n' sit n' debet cultus divinus, nec polit. q' alius. q' n' divinus ut c'stat, nec politicus, q' hic tantū dat ijs q' c'versant nobiscū; ideo [illegible]

§. 3. Proponuntur et solvuntur argumenta.

Nam cit. Calvinus illud Phi 1. ad Timot. 1º. soli Deo honor et gloria et illud Isaie 48 gloriam meam alteri n' dabo. denique illud Math. 4. Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies. similiter objiciunt factum Mardochei nollentis Aman reverentiam exhibere, nec n' et auchor. Phi prohibentis sibi tauros offerri et adorōnem exhiberi.

R. facile predicta loca intelligi de adorōne propria Dei, qm latriam vocamus, que soli Deo debet, nec alicui creature prestari pōt, n' vº in predictis locis neq' cultum Sanctorum, quem duliam vocamus, et infertis auctoritas quem cultum deducimus tam hominis ex Sacra Scrip.ª Patrum auctor. usu Ecclesie et roe. factum aute Mardochei ostendit se noluisse adorōnem divinam exhibere Aman, ut ex ipsius verbis clare colligit. Apostolus prohibuit sibi tauros sacrificia q' sacrif.ᵗ cultus Dei ē pp.ʳ

S replicabis ex eode Calvino, Beza et Fauren. ñ, Balta Fram. a Cº, Ecclesia ut dulia et latria indifferenter usurpantur in Scrip.ª q' ez dulia Sanctis prohibet: tum q' dulia et latria indiffernt usurpantur in Scrip.ª q' in Prophanis tum ez q' ut inquit August. q. 94. in Exod. tam latriam qm duliam Deo exhiben, latriam ut Deo, duliam ut dom.º: tum q' maiorē qm Deo exhiben, latriam ut Deo, duliam ut dom.º: tum q' maiore q' latria, q' dulia dicit servitutem, latria v.º cultum, sivi et Angeli conservi nostri sunt sicut Angelus dicebat Joanni volenti illum adorare Apocal. 13. (Apocal. 19) Vide ne feceris, conservus tuus sum, Deum adora. Ergo [illegible] arg. [illegible] doctam [illegible] in [illegible]

[illegible] negamus duliam Sanctis prohiberi, ad probationem [illegible] sit de profanis [illegible] indifferent usurpaverint [illegible] n' [illegible] D. August. [illegible] tam vestrices [illegible] distinguit in Scriptura sepe distinguunt, quod licet n' distinguerent voces [illegible] significata [illegible] distinguit. [illegible] voce [illegible] [illegible] id distinguere [illegible] usurparet vox [illegible] [illegible] factum ē [illegible] voces usia esse Usia [illegible] [illegible] vocē tolleret [illegible] voce et hypostasis [illegible] [illegible] ut, nomen incarnatio et similia novam adinvenimus.

Et in pres. [illegible] rationab. [illegible] n' [illegible] excellentissime [illegible] et [illegible] Deo [illegible] debitum significat, duliam servitutem int. res creatas [illegible] significat duliam [illegible] dat cultus generalis servitutis [illegible] [illegible] dat duliam [illegible] hominibus domino aut [illegible] [illegible] ē id significat [illegible] [illegible] cultus [illegible] Ad hanc [illegible] duliam [illegible]

[illegible]

apprehenderet quemlibet cultum et honorem. Verum Ipse Sanctus Doct. 2.2ae q. 103. docet plures distinguunt species duliae, ac diversitatem cultus, accepit hic ex usu pro famosiori significato, ut saepe fit in aliis vocibus, scilicet pro cultu spirituali Sanctorum.

Ad 2. probationem Resp. ex D. Th. eodem loco, scilicet 2.2ae q. 103 art. 4 in corp. art. duliam dupliciter sumi generaliter pro qualibet subiectione et specialiter pro subiectione servitutis qua servi parent Domino; nulla autem maior servitus est quam illa qua homo Deo servire tenetur, et de hac dicit August. recte deberi Deo. Generaliter vero plures species subiectionis ... in diversitatem subiectionis, potissima species est latria, 2a species est hyperdulia, quae matri Dei debetur, 3a species quae debetur Sanctis tamquam Deo fruentibus, ipsique iunctis, et hanc duliam vocamus, quae est potissima species inter illas, quae duliae nomen retinent, et inde alii sequuntur.

Ad 3. ... duliam generaliter sumptam ... explic... deberi latriam vel sive cultum proprium Dei ... negari; ... in tali cultus Dei generaliter servit ... ut explicatum est, ... Angelus hoc ... Ioanni, ideo fuit, ut excellentiam ... commendaret et dignitatem hominis post assumptam carnem a Verbo. = Ad ... ... latriam sumptam hoc modo quo Deo debetur, Sanctis negari, ... inhaeremus, ... usum acceptamus ... ut inquit Horatius: quem penes usum est ius et norma loquendi. Et D. Th. inquit ... aliud est a quo nomen imponitur, aliud ad quod significandum imponitur. Videatur Mag. Torre 2.2ae ... q. 84 art. 1.

Probatur 2o. ex aliis auctoritatibus Sanctorum Patrum. D. Hieron. lib. 1 ... Vigilantium ait, quis martyres adoravit? quis hominem putavit Deum? et Aug. Ep. 44: nec te hoc lateat ut in sacrilega ... imprudentia trahat, scias nihil a Christianis Catholicis nullum coli mortuorum, nihil ... ut numen adorari, quod sit factum et conditum a Deo, ... similiter ... alius locus ex tr. de virgin. cap. ... in quo ... in tractatu, ... illis verbis, quae ipse ingerit. Ve ... vera magni pa... ... praeferrea ...

Arm. 3. ... Arrianos ante medium ... dixit nec Angelos, nec ... Sanctos adorare, colendos esse; item Epiphanius in

haere-

hæresim Collyridianorum sæpe repetit Mariam non esse adorandam sed solum Deum, et Ambrosius, qui Ethnicos reprehendit eos, qui adorant elementa, obiici et potest ea, quæ venerationem templorum, et dies festos obiiciunt.

Ad Sanctos Patres negasse cultum latriæ posse exhiberi cuicumque rei creatæ non tamen negant cultum duliæ vel hyperduliæ Sanctorum, ut eorum authoritatibus probatum est, secundo majori claritate est notandum fuisse antiquam heresim Simonis, quam refert Epiphanius et Apostolus ad Coloss. 2º, cum dicit illis verbis: nemo vos seducat volens in humilitate et religione Angelorum ergo Angelos scilicet cultu Dei proprio esse adorandos in locum Dei collocare, quos inter Gentilium error erat hoc, unde Deos contra quos sæpe Sancti Patres scribunt negantes adorationem latriæ quæ propria Dei est aut Angelis aut hominibus mortuis posse exhiberi, non tamen impugnant cultum alium, et hoc modo intelligendi sunt eorum authoritates.

Ad ea vero, quæ contra templa obiiciunt et festa, dicendum Magister Gravina quæstione 4 art. 1 et in libro non videri posse, sufficit tamen nobis intelligere quod materialia templorum non adoramus, nec Deus indiget templo, nec in gloria erit necessarium nec sacrificium erit, sed in templo Deo dicato ipsi Deo orationes fundimus et in templo Sanctorum eo intercessores proponimus, solemnitates quæ celebramus in eorum honorem non superstitione Gentilium, sed ex dictum Tertulliani festos dies agimus, quod pium et iustum est.

Ad 3am rationem, quod soli Deo debet cultus religionis, non tanquam admittit a theologis, esse non munus virtutis religionis dare cultum Deo, ideo quæ prima post theologales collocatur: sed distinguo antecedens, et concedo de cultu per se et immediate elicito a virtute religionis, negat vero de cultu secundario elicito aut imperato ab illa, et soli Deo tribuit, et non Sanctis, pro intellectu huius solutionis notandum est, quod implicat posse procedere religio: 1º directe et per se contra obiectum proprium et cum religio nostra, ut distinguitur a falsa religione, contra Deum vertet, non potest ad alium trahi, alias Dei et aliorum esset catholicorum religio. 2º potest trahi quasi per accidens et secundo ad alia obiecta, quæ aliquo modo Dei participant, non tamen ideo illa in se sunt, quatenus ratione finali religionis induunt, ad quæ extendit eius obiectum, et quatenus Dei sunt, et sunt velut in statu deifico per spiritualem associationem ad Deum per gratiam et gloriam, cuius ratione Dii vocant in Ps. dum dicit, ego dixi Dii estis, et filii excelsi omnes, et hoc 2º modo secundum virtus religionis extendit ad Sanctos, actus quæ illius trahi post ad illos

consu-

Consulit autem D. Th. 3. p. q. 25. ab hoc actu abstinere, ne in errore labamur et Sanctos vt Deum veneremur.

8us autem modus est ille generalis, quo virtus superior imperat inferiorem et ad proprium obiectum ducit, quo modo religio imperat duliam, ratione cuius, vt dicit Hieron. et Amb. citatus, qui martirem honorat, Xphum honorat, quia in ordine ad Xphum talem reverentiam et cultum exhibet martiri, iuxta illud Dom. qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit; et item, qui vos suscipit me suscipit, et qui me suscipit, suscipit eum qui misit me. Vide Magistrum a Sancto Th. 2.2. q. 83. disp. 27. art. 4. Torre q. 84. disp. 1.

4o Arg.: non licet Sanctis offerri sacrificium; ergo neque erit licitus aliquis cultus praeter cultum humanum et divinum. Ans. constat ex illo Exod. 22. ibi dicitur, qui immolat Diis, occidetur, praeter Domino soli. Et cons. probatur a paritate rationis; sicut enim sacrificium est ad protestandam divinam excellentiam et dominium, ita oratio est ad protestandam divinam potestatem, Dei a quo petimus et similiter, adoratio et cultus et similia ad eundem finem ordinantur: ergo sicut non licet sacrificium Sanctis offerri, nec etiam licebit aliquis cultus, adoratio, oratio, genuflexio et similia signa in eorum honorem exhiberi.

Resp. concesso antecedente, negando consequentiam et ratio disparitatis in eo sistit, quia sacrificium est solum ordinatum ad protestandam divinam maiestatem et excellentiam, cuius rationem reddit D. Th. 3a quia in omni republica bene ordinata sunt aliqua signa specialis honoris, quae debentur Regi, et non aliis; et ideo in Republica Dei, Deo quae subiecta, aliquod speciale signum honoris debuit destinari, et hoc est sacrificium. Quam veritatem etiam et Barbari agnoverunt, licet errarent in attribuendo deitatem iis, quia nata dii non sunt, et non Deo soli, vivo et vero; hi reputabant quem Deum reputabant, sacrificiis honorabant, ideo quae daemones sacrificia sibi offerri volebant, alia vero signa indifferentia sunt, ideo quae Sanctis praestanda.

Sed haec doctrina veritatem non videtur obtinere: tum, quia adhuc restat rationem reddere, cur Deus peculiare habeat sacrificium et non alia signa cultus, tum etiam, quia adoratio ad religionem videtur pertinere, religio autem soli Deo exhibet cultum, non ergo Sanctos debemus orare. Similiter tunsio pectoris, genuflexio et alia signa cultus sunt sicut sacrificia expressiva cultus Dei: ergo disparitas est nulla.

Ad 1. Resp., in his signis ad placitum, vt saepe notat D. Th. in materia de Sacramentis, ex natura ipsorum deducitur solum ex impo-

posi-

positione reipublice, et ex usu et acceptione sumit tota roo a priori; cum ab eis ee habeant, ex usu vo et consuetudine certum omnino hemus oes nationes sacrificia soli Deo offerri; alia vo signa indifferent solent usurpari, q si esset aliq soli Deo ex usu et consuetudine tribuendum, numqm liceret Sanctis prestari. Videat Magistrum Sorre q 88.

Ad 2. Iz verum ee religionis solum Deo, cultus exhibere ab ea tm imperant actus penitentie et aliarum virtutum, dum ad cultum Dei referunt; similiter et cultus Sanctorum ab ea imperat et ad Deum refert, elicit et ab illa mo supius explicato. ora. cum actus religionis sit immediate in Deum refert; Sanctos tm oramus ut intercessores et mediatores apud Deum.

5o Arg. v.: si talis actus, cultus scet Sanctorum ab aliquo proveniret, maxime a virtute religionis: s ab ea p venire n potest: q a nulla virtute provenit, et coent pius et virtus ejus n e. Conq inferunt minores admittimus, et maior p, n ab eadem virtute charitatis provenit amor Dei et proximi ad Deum, ut fatet D. Th. 2. 2. q. 25 a. 1: q similiter a virtute religionis talis actus proveniret. coa constat, q ideo eadem charitate diligimus Deum et proximum, q bonitas Dei participat a proximo et in ordine ad Deum illum amamus; s d similiter excellentia beati e participata a Deo et in ordine ad Deum, ipsum veneramur: q sicut ab eadem charit e provenit amor proximi, ab eadem religione cultus Sanctorum debet provenire.

Rt D. Th. excellentiam propriam Dei n participari, bene tm bonitatem Dei participari, et ideo diua virtus respicit excellentiam beati, et si participatam a Deo ad excellentiam propriam Dei, bonitas vo Dei participat, et ideo charitas eadem e. = 2a q el bonitas Dei ut e propria Dei, et cum eadem perfectione, que in Deo, a nulla creatura participabilis e, alias Deus n esset, participat vo finito mo a creatura: q sicut una charitas sufficit strata ad bonitatem Dei ut propria Dei, et ad eamdem bonitatem participatam a creatura finito mo, similiter una virtus religionis sufficiet ad eamdem excellentiam strata, prout e propria Dei et prout participat a beatis finito mo. = Xa q Xa D. Th. bonitas et excellentia idem ss: q equaliter se hent.

hoc argm adeo difficile visum e aliqg, ut ponerent duplicem charitatem in ordine ad Deum et proximum sicut ponimus Latriam et duliam; ex quo facile argto erat satis, q si etiam

q[a] si ez unicam virtutem religionis admitteremus cuius primarius actus traheret ad Deum, et 2us ad beatos, nihil hereticum diceremus, et utraque via hereticis, si id obiicerent, esset satis = Verum, quia hoc veritatem non obtinet, et Theologorum et Catholicorum est non effugiis tela hereticorum eludere, sed veritatis armis superare, misteria, que sub lumine natali cognoscibilia, roe manifestant, larvo et alia, que non sunt demonstrabilia, implicationem nullam involvere obstendunt, ideo veritatem videre necessarium nobis est.

Igitur solutio D. Th. recta est: quam non enervant replicae factae. ad 1. Dico ex nata bonitatis, et excellentiae. bonum n. est diffusivum sui, eo que tendit, ut unitatem faciat, unumque reddat amantem cum re amata; cultus autem contrariam tenet viam, respicit n. excellentiam personae, cui cultus exhibetur, comparative ad exhibentem cultum, ideoque maior cultus quo maior est excell[a] personae cui fit comparative ad exhibentem. Unde fit, quod eadem seu equali excellentia gaudentes minorem cultum sibi exhibent, et quo maior distantia maior cultus debet: hinc oritur, quod In bonitate non attendat dria personae, in qua est bonitas, et impellitur nec an bonitate gaudeat a se, an vero participata, sed bonitas absolute spectatur intima quae unio cum illa, a qua provenit illa bonitas; ideo quae per accidens se habet ad amorem an sit in proprio vel alieno subiecto: religio vero et cultus graduationem excellentiae tendunt, unde diversae graduationes, quae habent diversas difficultates, diversas virtutes requirunt.

Adduc tamen replicabis 2[a]. Ut sequitur.

Adduc

Adductum replicatur: quod nulla ratio est distinguendi duas dilectiones, eodem que amore res naturales et supernaturales, Deus, Pater, proximus et alia amant, quia nullus recedit secundum rationem, non ab eadem bonitate per quam omnia bona sunt, ... si attendit subjectum, radix et origo, diuina debet esse amicitia Dei et proximi. = Etiam, quia tam bonitas proximi potest in eo amabilis non esset. simillit gratia et charitas, quae si in proximo potest in illo amabilia ...

Resp. ad 1.um velle distingui amorem ex diuersa bonitate et motiuo amandi, est autem diuina bonitas naturalis et motiuum naturale diuinus genere est a motiuo supernaturali, non tamen est sufficiens causa distinguendi amorem, quod bonitas sit in subjecto propria aut participata in alieno, cum amor eamdem bonitatem sub eodem motiuo prosequatur.

Ad 2. replicatum Resp. ... potest in proximo per accidens se habere ad amorem et de naturali, fallit autem ut quod Dei erit in illo reluceret bonitas diuina proximus amat a charitate virtute theologica; neque potest ... alia charitas supernaturalis ad proximum ... bonitas prescindit ab hoc an sit participata ... ipso ... ex ... bonitatis attendatur, euadit ... amoris ... cultus et adorationis, et sic est quod D. Th. dixit hic q. 83. art. 3. ... bonum et excellens differunt in eo quod bonum quod ... absolute non autem excellens, et quod bonum participat, non ... excellens est bonum particulare. videatur quaestio citata 83. et ... et q. 2. art. 1. ad 1. et art. 3. et 3. ad Anibaldum dist. 9. q. 2. art. 1. in corp.

Aliter alij Recentiores tres solutiones adhibet Mag. Ioan. a S.to Th. predicta q. 83. et Mag. Torre late resp. ... ad hoc argumentum eadem q. 82 illustrissimus Godoy tract. de charit. = ad id vero quod ultimo ... de gratia et charitate ... velle, ut quod bonum ... amicus ... tamen ratione bonitatis propriae amorem ... naturalem. Videatur Caiet. citata q. 27.

Articulus 3.us

Utrum ad solum Romanum Pontificem pertineat cultum Sanctorum decernere et detrahere?

§. 1. adductis sententiis aliqua pro resolutione supponuntur.

Suarez

Marcus Antonius de Dominis Archiep. Palatensis, ut dicebamus, ut dicebamus, cultum Sanctorum admittit negat tamen ad Romanum Pontificem pertinere talem cultum permittere aut praecipere vel prohibere, adeo ut sit causa totalis, et sine qua non ipsius; sequitur quo ad id quod negat plures nostri temporis et antiqui haereticos, quos refert Mag. Frautha indigne (ut assolent) de Romano Praesule Ecclesiae cat. obloquentes. Contrarium docet Catholica Ecclesia, Sancti Patres, et Doctores Chatolici.

Sed ut quaestionem resoluamus supponendum est summus Pontificem Petri successorem, Christi Vicarium, et caput Ecclesiae Catholicae esse Pontificem Romanum eumque non solum caput visibile Ecclesiae, sed et iudicem in rebus fidei deffiniendis et declarandis, quod probant omnes Catholici in controversiis fidei de Romano Pontifice, et art. illo citato 10. 1a q. in 2-2. quod disputare difficilem et operosum modo esset, ibi videat nunc autem de hoc speciali puncto procedit quaestio an liceat declarare qui sint in Gloria et decernere an cultus et qualis exhibendus sit ad ipsum solum et non alium pertineat, an vero aliis Episcopis, aut Conciliis Provincialibus ex natura rei id spectat.

2o supponendum est: posse aliquid fieri a Principe dupliciter: mediate per ministros, quos aliquando mittit in consultat in Vicariis Episcoporum et Regum Proregibus, ducibus, et Presidibus; immediate per se solum ab ipso Principe. item mediate dupliciter, vel legatione et missione expressa quando scilicet Princeps mittit Vicario, seu vices gerentis sui aliquod negotium, seu Vicarium aut Presidem instituit, vel tacite quando aliquis operatur legatus vel aliquis alius ipso Principe tacente et consentiente, nam qui tacet consentire videtur, de quo tractant theologi in materia de legibus et de dispensat, et in aliis, ubi consensus exposcit, verbi gratia de matrimonio, et haec est communis doctrina semper in praxim ex natura rei, nisi prohibitio Principis interveniat.

His suppositis sit

Conclusio 2. resoluit difficultas.

Ad solum Romanum Pontificem pertinet cultum Sanctorum decretare, prohibere, permittere aut vitare; potest tamen hanc facultatem sibi inferioribus delegare vel hoc tacita vel expressa delegatione aut commissione. haec conclusio tres continet partes, et quo ad 2. et 3. ex dictis deducitur, non enim inferioris authoritatis est summus Pontifex inferioribus Prelatis, unde sicut ipsis licet sua authoritates aliis committere, et ipsi licebit, et praesertim maxime tanta negotiorum mole oppresso. neque obstat quod aliqua sint indelegabilia verbi gratia ea, quae sunt characteris, non enim potest Episcopus sacerdoti simplici committere ordines celebrare. Et hoc enim non obs-

n obstat p pl dio: 1.o q ee indelegabile ordines celebrare, n pvenit ex eo q facultas illa indelegabilis sit, s ex eo q simplex sacerdos charac- terem Episcopa, q ad celebrone ordinu requirit n het. vnde alijs Epis- copis id sepe Episcopus proprius 9mittit. 2.a q facultas [struck] declarandi Sanctos n e facultas caracteris, cur ea 9mittere n poterit, ade. n. ascensus et declaratio tacita l. expressa Pontificis. = Ulta v. pars, ex eisde prijs colligit. Tota v. difficultas in pbone 1.e partis 33, sita e, cum pbo ex prijs adductis in 2.o Notabili collig auctor. scet Rom. Pontificis. vnde sic pa, q soli Petro, eiusque successoribus pmissa e certa et infallibilis declaratio Veritatis, ipse ideo e Spus Sti organu, et ipsi soli pmissa e assista eiusd Spus, ne erret in rebus fidei declarandis, et moribus dirigendis. ee aute aliqm in Slia nulli in hac vita certu ee post ex his, que huma industria 9parant: s solus ille, cui diu assista pmissa e, id post certo et infallibilit declarare: s ad Petri succesore etc.

2.o pbat DD ex eijdem fundatis: n ad supremu Principem Rey- publice attinet ea que ad vniversale regimen spectant vniversam que monarchiam, et 9ent ad supremum caput Ecclesie ea que ad vni- versalem Ecclesie gubernonem 9cernunt; s hec q canonisatio, cul- tus que Sanctorum eius generis e: s ad Pontificem Romanu, q caput e Ecclesie ptinet Sanctoru cultum declarare.

N video q respondere posint heretici, nisi pretacta arguta auc- thoritatatis scet Romani Pontificis abnegantes, hoc aute impugnare ad illum trac. ptinet, neque Marcus Antonius de Dominis, alij aliq res- pondet. Videant Doctores, q de eade tractant mata, precipue noster Gra- uina, Caiet. Belarm. et Turrecremata.

Post hm s ipsis hoc effugium excogitari: scet q et si Episcopus n 9mitat ex vi officij sui cultus Sanctoru, q a tota Ecclesia exhibet, mo canonisatio dicit, ad ipsos hm ptinere debet cultus spialis a fide- libus sue diocesis exhibendus. sicut et olim fiebat, et colligit ex verbis allatis art. preced. ex S.o Cipriano etc.

Hec hm solutio in tes locum n het in solemni canoniza- tione, et cultu a tota Ecclesia exhibendo, cu n. Episcopi solum hant subditos spiales Populos, partemque fidelium, hoc ad ipsos ptinere n post, s ad supremu Ecclesie caput, cui 9missa e totius Ecclesie Cha- tolice gubernatio.

S neque valet solutio in cultu spiali ab vna l. alia Pro- vincia in hac l. illa Diocesi, tum q n negotiu religionis prestan- tissimum e: s ad Principem supremu ptinet illius declaratio; q 9frat ex coi vsu Regnorum. = tu et ex 1a voe DD q ex

ille cultus particularis requirit certitudinem gloriae illius, cui offertur, talis autem certitudo non est commissa particularibus Episcopis, sed soli Romano Pontifici, ut dictum est: ergo a Romano Pontifice et non ab Episcopis particularibus debet exhiberi et ad illum pertinet talem cultum et particularem decretare, aut permittere = et confirmatur, quia alias Ecclesia illa particularis se exponeret periculo in re adeo gravi, scilicet in exhibitione talis cultus, cui non debet aut exhiberi non potest: ergo certa regula et infallibilis, scilicet Romanus Pontifex, quaerenda est.

Tandem impugnatur praedicta solutio: quia Romano Pontifici promissa est per Spiritum Sanctum omnis veritas, dicente Domino, docebit vos omnem veritatem, quae verba de necessariis ad salutem, a Doctoribus intelliguntur, ut late in eo tractatu probant; sed haec veritas adeo necessaria est: ergo a solo Romano Pontifice expectanda est. = Negatur minor: si dicas non esse necessarium Ecclesiae Dei scire, quis sit in gloria aut exhibere cultum alicui huic. = sed haec sententia facile convincit: est enim convenientissimum debitumque honorare gloriosos viros, caeterosque ad eorum emulationem provocare, inde quae gloria illorum decrescit. pulchre Waldensis tom. 2. de Sacram. cap. 121. ubi adducit ex Apost. ad Heb. 11. illa verba, Sanctos non habuisse repromissionem, Deo melius providente, ne sine nobis consumarentur. legatur Lactantius de falsa religione cap. ult. Tertul. in Apologia, Mag. Serauna supra illa quaestione citata, voce ulta et ad 2. fol. mihi 323. reliqua ex solutionibus argutorum.

§ 3. Proponuntur argumenta et solvuntur.

Obiicit primo fortissime Spalatensis, numquam ad Romanum Pontificem pertinebat Sanctorum cultum aut permittere aut prohibere, sed quilibet Episcopus in sua dioecesi erigebat altaria, et Sanctos colendos a Populo decernebat ut constat ex plurimorum auctoritate Sanctorum, et notum est historias legenti: ergo ad Pontifices non pertinebat.

Si dicas ex tacita vel expressa Pontificis commissione non prohibente actum esse in contrarium: quia id saepe ignorabant Pontifices Romani, quod manifeste constat. nam D. Gregorius magnus scribens ad Eulogium Episcopum epist. 29. lib. 7. indictione 1. expresse fatetur se plurium martyrum ignorasse, nec Romae inveniri eorum notitiam: nihil enim reperiat praeter aliquos codices et scripta Eusebii Caesariensis: ergo ex tacita aut expressa commissione Pontificis Romani ad cultum Sanctorum decernendum non procedebant Episcopi sed propria auctoritate.

Ad argumentum bene respondent praedicta solutione, quam non enervat replica facta. etenim Romanus Pontifex id sciebat et permittebat,

quae

que tacita omissio authoritatis, propterea tumultus, et persecutiones Ecclesie aliaque gubernationem tunc non patiebat. haec solutio facilis est, et ea satis sit gratuito. = sed aliter dico hoc secus factum esse ex expressa omissione Pontificis, non extat decretalis Felicis Secundi, et Epist. 1. Sancti Fabiani Papae, ubi expresse mittit aliis Episcopis. quibus concordat Sanctus Ciprianus, huius verba adducit Gravina in solutione argutorum. et expresse fatent Madeburgenses, erat non tunc associatio Ecclesiarum. =

Ad replicam dico X.a dicta bene potuisse latere D. Gregorium martirium alicuius sive in Domino aliquem clarum miraculis obdormisse et ad non omissa Episcopis generalis facultas canonisandi, et inquisitionem eorum faciendi.

Tandem dico ad argumentum, quod et si competeret iure ordinario hoc Episcopis potuit tamen a summo Principe Romano scilicet Pontifice, haec facultas tolli, sibi que soli abrogari propter aliqua inconvenientia, vel meliorem gubernationem, vel quia tempus pacis Ecclesiae, iam per orbem dilatatae hunc modum magis congruum iam exposcebat.

Invehit in Romanum Pontificem acriter Marcus Antonius subilat que Romanam curiam, sacrum que Cardinalium collegium blasphemus vult per illationibus, et avaritiae nota omnia inurit, et solum divites aut potentes scilicet quod potentes et divites suffragiis fulciunt, sanctorum albo locantur inquit Carolus Mediolanensis, quod nomen Ambrosii penitus extinxisset, et non paupercula, aut viri inopes, et non probitatis laude floruissent Sanctorum cathalogo non numerantur. non nemo, quod ille dives et Cardinalis, istiusmodi egeni et despecti. ita malignitatis virus evomit, hoc venenosum fetus parturit haeresis ebrietate in Sancta devacat.

eius eludit calumnias et luce clarius manifestat mendacia docte et erudite Mag. Gravina. admittimus sumptus in canonisatione fieri non exiguos, ut decet esset adeo celebri solemnitati, potiores non aliquod fiunt Apostolis propriis, quod mirum si divinis virtutibus concurrent, ministros ad profana destinatos expedit sustentari, quod si divinis deditos alamus; quod non avaritia inficiat ipsos, Episcopos ad sua ministeria parochos in administratione Sacramentorum, iudices ut iudicia recta faciant, et inficere poterit. sed sacra tamen vera, ministeria recta, et iudicium iustum sine hesitatione esse credemus. sit etiam si, quod absit, in ministris esset avaritia, et adhuc si in Pontifice, quod suspicari nefas est, cui nullus acrescit divitiarum ex canonisatione proventus, adhuc Spiritus Sancti spiramen, Spiritus Sancti esset, etenim Balaam Celestus, et Caiphas sceleratus prophetaverunt.

Nec di-

Nec divites solu͂ ? et pauperes relictis sepe potentibus ad culmen canonizationis ascendunt, q͂ut Dominus inservuit, q corda diviti ꝓt vult, et quomo vult, ut tales sumptus faciā inclinat. Nec Sanctus Carolus Sanctorum cathalogo locaret, nisi in virtutis cacumine esset collocatus, nec miru͂ si ab Ambrosio videat differre, n̄ stella ab stella differt in claritate: varietas quererum n̄ patit semp prudentialit eumde͂ modu͂ gubernonis expedire, et que irrepserant post Ambrosium defectus emendare curavit.

Reliqua de canonisatione commodius q. seq.^{ti} q. 2. de beatificone art. 1. in quo differant Canonisatio et beatifico q. 1. ꝓpponunt sent.^e et aliqua supponunt.

Q.^a 2. De beatificatione.

Articulus I.^{us}

In quo differant canonizatio et beatificatio?

§. 1. Proponunt sent.^{ae}, et aliqua supponunt.

Duplex in hac p.^{te} circumfertur sent.^a: 1.^a ē quorumdā Doctoru͂ modernorum asserentiu͂ canonizatione͂, et beatificone͂ cōvenire essalit et intra eamde͂ speciem collocari, solu͂ v.^o differre in eo q. canonizatio ꝓ tota Ecclesia, beatifico v.^o ꝓ speciali Ecclesia, Populo l. natione fit. Sic n. penes magis et minus intra eamde͂ spem dicunt differre. 2.^a v.^o sent.^a asserit essalit eē distas, et canonizatione͂ eē iuditiu͂ finale, quo Pontifex detrat de gloria alicuius, et de cultu eide͂ exhibendo: beatificonem v.^o solu͂ eē ꝑmissione͂, aut cōcessione͂ cultus sm̄ dignitatem inferius asignandam. Videri post nost. mag. Ioan. a S.^{to} Th. locis alleg. et mag. Gravina dub. 1. appendice predicte q. quaest.^{is}, et alij doctores q. de hac mat.^a tractaverunt.

Ante resolut.^{em} nota declarone͂ sanctitatis alicuius eē q.dam detratu͂ iuditiu͂ Pontificis, quo de͂cernit sive dffit talem Deo potiri, et int.^r Sanctos collocari, qua simul detrat cultu͂ ab oībus eide͂ debere exhiberi. hanc mo͂ vocamus canonizatione͂. cōcedit q.^m Pontifex alit ante predictam detrone͂ et sentā. 1.º ꝑmittendo cultum alicui dari, 2.º cōcedendo talem cultu͂. et hoc iteru͂ diversimode, n̄ alijs solu͂ cōcedit seu ꝑmittit titulus sanctitatis, ut cōcet beatus dici queat, alijs cōcedit, ut de ipsis memoria in officio et in missa fiat, alijs officium et missa detrata die et n̄ alia, et hoc ꝓ una civi-

ciuitate l. provincia et non alijs. alijs denique conceditur praeter officium
et missam de strata die octava et missa votiva, extenditurque
concessio ad plures alias Provincias. et his omnibus modis cultus conce-
ditur aut permittitur.

Hoc genus cultus beatifico nominatur, et fit dupliciter: primo per solum
decretum permissivum bulla expeditum, 2° publice et solemniter Ro-
mae publicatum praesentibus Cardinalibus in Ecclesia, sine assistentia
tamen Pontificis et principalis et praecipuus iste modus beatificandi deco-
enter nomen beatificationis retinet, alij vero beatificationis modi, si, s. coeterae conce-
ssiones nominant, sive permissiones, sive permissivum decretum solum
sit. dequibus tamen modi intra eamdem speciem collocant, et perfectius aut minus
perfecte eius rationem participant, scilicet maior l. minor cultus permissus aut
toleratus (tolerantia enim quoddam genus permissionis est). non tamen ad culmen sen-
tentiae definitivae seu canonizationis attingunt seu ascendunt.

Accedit namque aliud venerationis genus praecedens beatificationem
quod dicitur elevatio, est collocare corpus in decentiorem locum, ut possit a fide-
libus aliquibus venerationis signis prosequi. haec omnia circa canonizationem et bea-
tificationem observant ecclesiae, stat mandatum sedis Apostolicae prohibe-
ntis omnino, nec alicui aliquod genus cultus concedatur, seu offerat publicum, sive n.
sine licentia summi Pontificis exhibeat, negotium canonizationis aut
beatificationis tractare prorsus interdictum est.

Modo haec sic sehent, antiquius vero, et non in solemnitate canonizatio-
nis, et cultus, idem erat in solemnitate et modo erat lata dria, nam collo-
cabant aliquem in Sanctorum numero per hoc quod super corporis tumulum
ara erigebatur, et sacrificia celebrabant in ea. alij vero per hoc quod dies fes-
tus sub eius honore celebrabatur, l. inter Sanctos eius nomen ponebatur.
His sic suppositis.

§ 2us. resolvitur difficultas. Dico

differentia inter canonizationem et beatificationem non stat in hoc, quod in una
vel pluribus Provincijs aut locis alicui cultus exhiberi permittatur, aut conce-
datur aut toleretur, sed in eo quod canonizatio est finalis sententia Pontificis
definientis et declarantis, aliquem esse in gloria, et quae cultus exhibendus.
beatificatio vero solum est concessio, permissio aut tolerantia cultus a Sede
Apostolica. — haec 2° colligitur ex modo Canonizationis et
beatificationis et stilo Romanae curiae; nam in canonizatione
positive definit, et determinat sanctitatem alicuius,
invocat quae eum inter Sanctos summus Pontifex: in bea-
tifico-

tificatione vero, solum visa determinatione congrega-
tionis Sacrorum rituum decernentium esse probatam sanctita-
tem alicuius, posse que cultum ei concedi, a Summo Ponti-
fice, aut inter Sanctos collocari, concedit summus Pontifex
talem cultum posse a fidelibus exhiberi, sive id permittit aut
tolerat. 2° probatur ratione: quia positivum decretum, sententia et 3a
quia positivum decretum, sententia et detractio differunt a permissione et
tolerantia, ut constat; sed 1m reperitur in canonizatione, 2m vero in bea-
tificatione: ergo in hoc essentialiter differunt. probatur minor. tum ex stilo curiae
allegato: tum etiam quia post ultimam sententiam diffinitivam non fiunt probationes, nec
testes adducunt; sed post beatificationem fiunt probationes, et admittunt
testes, non vero post canonizationem: ergo quia canonizatio est ultima sen-
tentia detractiva et diffinitiva, beatificatio vero non ita, sed solum concessiva
indultiva, aut permissiva. tum denique, quia hic modus procedendi est
conformis naturae rerum, prius enim ponunt dictas positiones ad intro-
ductionem fidei, quam fides introducatur: ergo verum est dari talem modum
permittendi scilicet et concedendi aut tolerandi, deinde vero per ultimam
sententiam detrahendi, et consequenter servire et roborari. Canonizatio
et beatificatio in hoc differunt, et ita ordinant.

3° probatur ratione: quia certum est posse summum Pontificem ex-
tendere cultum, quem uni loco alteri Provinciae concessit, et alijs o-
tendere, nec videtur esse aliquam repugnantiam, ut etiam omni Ecclesiae idem
cedere, sed tunc talis esset beatificatus, non vero canonizatus: ergo cano-
nizatio et beatificatio non differunt in eo quod uni loco alteri provinciae conceda-
tur cultus, sed solum in eo quod canonizatio est ultima sententia et decretum detracti-
vum, beatificatio vero solum est concessio aut permissio. probatur minor: quia tunc illi, cui
conceditur cultus deficit ultima sententia, et detractio de eius sanctitate et u-
tra fiunt probationes, et adducunt testes, ad eam probandam, quod est signum
in Sancto non canonizato: ergo solum est beatificatus.

Argumentum, quod post obijci posset sententia ex dictis facile
tem habet solutionem, eius vis in eo stat, quod si Pontifex concedat cul-
tum omni Ecclesiae, nihil deficere videtur, ut talis canonizatus dicatur, sed ut
diximus adduc non esse sententiam ultimam diffinitivam, neque cano-
nizationem, sed puram concessionem, unde adduc restant non probationes fi-
bores fieri.

§. 3. Explicatur quis Canonizato et beatifi-
cato cultus, debeatur, et concedatur, et aliquae quae
morales resolvuntur.

Ex vi

Ex vi canonizationis septem het, q canonizat, que enumerat Belarminus, 1m q ab oibus publice het, et dicit Sanctus, q e scribi in Sanctoru Cathalogo; 2m in publicis Eccleie precibus invocari; 3m templa et altaria in eius memoria erigi; 4m, missae et officia in eius Laude publice offerunt; 5m dies festi in eius memoria celebrari possunt; 6. eius imagines cum sum aut signo gloriae depingi; 7. eius reliquiae veneraant publice, et in honore hent.

Quid aute hear beatificatio difficilius e explicare, ppt decreta Pontificum, Alex. n. decisio Alexandri septimi cap. de religiosa beatificone Sanctorum, phibens oe cultum seu aliquem dari posse sine sedis Apostolicae licentia; Accedit Bulla Innocentii X. qm adducit Quintanadueñas, precipiens nihil addi posse cultui erga beatificatis preter id, q concedit clare a Romano Pontifice; et decissio congregationis Cardinalium, que het apud Mag. Joanne a Sancto Th. cc ide, qq legibus omn̄o standum e, et cient n alium cultum beatificato prestandum, pret eum, quem concedit sedes Apostolica.

Verum, q ex vi concessionis cultus aliqua coent vident concedi, que ad cultu concessum vident spectare, hic aliquae difficultates morales et praxi resolutionem hebunt. 1o cōmissam et officium si dies signata sit impedita, an possit in aliam transferri. ad q affirmative cum Mag. Joan. a Sancto Th. et aliis Doctoribus, q cuius ro e q decretum summi Pontificis e concedere cultu tali die a rubricas officii, si q illa dies e impedita, alia n impedita loco eius subrogat. unde id videt concessum et inclusum, in illa concessione Pontificis decernentis una die quot annis de illo beato celebrari. et ita in praxi factum e anno de 71. de festum beati Ferdinandi Regis q accidit infra octabam Corporis Xpti, tunc n. translatum e in ord. nostro, ubi a Rubricas de nullo Sancto agit pret Apostolos Petrum, et Plum, et Joanne Baptistam agit.

2o petes, Utrum q concedit certa die a capitulo Ecclesiae de aliquo beatificato transacta illa die et signata a clero an 1o de aliquo beatificato transacta illa die et signata a clero an possit celebrari missa in alia Ecclesia cam solemnitate cathedralis posse celebrari missa in alia Ecclesia eam festivitate volente celebrare, ad q R. bene celebrari posse, q a, hoc videt contentum in concessione talis solemnitatis, que simul ab aliis Ecclesiis celebrari neqt. et ita in praxi factum e in concessione cultus D. Ferdinando Regi. =

Votivas v missas in honore beatificati celebrare nullo modo licet, nisi expresse, ut saepe fit, concedat; ut colligit ex de-

cretis ex iure allatis.

Maior difficultas ē, an v. g. dō ɔcedit agi de aliquo beatificato, in detrata religioni possit regularis alterius ordinis l. secularis ad Ecclesiam illius ordinis accedens missam de illo beato celebrare. = Tamburinus opusc. methodi celebrandæ missæ lib. 2. cap. 4. §. 8. duas adducit sentas Doctorum oppositas aliam affratibam et negatibam aliam, utraque tn ɔcedit ante expeditionē Bullæ Innocentij X. solis attentis iuribus antiquis; A cuius dubij resolutione notandum.

¶ q. n. loquimur in casu q. expresse talis licentia ɔcedat, ut factum hunc dicit, in ɔcessione missæ et officij Sanctissimo Pio V. Pontifici maximo, ɔcedit. n. n. solis fratribus Prædicatoribus officium missæ, s. etiam Clericis secularibus accedentibus ad celebrandum ea die in ɔventibus ordinis, seu in alijs locis in ɔcessione ɔtentis. in hoc. n. casu clare ɔstat eē veram sentam affratibam, cum id expresse ɔcedat. dubium v. ē q. agendum n. obstante ɔcessione.

Iudico ex vi decreti Innocentij X. eē improbabile q. Sacerdos secularis l. alius alterius ordinis possit ibi missam celebrare, q. evidens videtur sola littera Bullarum inspecta. Accedit fundatum sentæ negatibæ, q. solidum ē, et solum latissime interpretando ɔcessionem cultus sentam affratibam defendit a Tamburino. hic autem locum n. habere latam interpretationem gratiæ ɔstat tum ex intentione Pontificum tales leges condientis, tum etiam ex generali doctrina de interpretatione legum, de qua clare et late Dominus Tapia, Thomas Sanchez et alij.

Si v. in ɔcessione n. solum personis s. etiam monasterijs aut locis exhibitio cultus ɔcedat, certum mihi videtur clericos seculares et alios religiosos ad ea loca ɔfluentes ibi celebrare posse. et ro. ē q. verba legis debent habere suam integram significationem, quæ doctrina etiam in legibus pœnalibus verificatur, ut probat Iust. Donatus l. tom. lib. 1. de legibus, s. si personis ɔcedat alia particula et locis, nullam haberet significationem, neque q. adderet si, ad alios præter religiosos illius ordinis n. extenderet: g. ad omnes sacerdotes se extendit ɔcessio hoc modo facta.

Dubium ultimum ē, an beatificatus vehi possit publice in processione aut statione solemni? negant plures, et merito

A si ri-

si rigorose verba Bullæ Innocentij intelligant. sed alioquin stat praxis hyspali in cultu Diui Ferdinandi Regis, et quod quam ante Bullam tradiderat Mag. Ioan. á S. Th. suffragat.

Articulus Vltimus: qua certitudine tenendum sit Sanctos beatificatos et canonizatos esse in gloria?

§. 1. Propponit status et referuntur sententiæ.

Hæretici negantes summum Pontificem esse caput Ecclesiæ conent omnes eius authoritatem negant, et infallibilitatem decretorum eius, sicut et in rebus fidei et morum, et similiter et in cultu nullamque maiorem authoritatem et infallibilitatem in eis agnoscit. Vbi Cleph, et fere omnes sectarij, quam in quolibet aliorum hominum ... hispalatensis vero eam authoritatem tribuit, quam in alijs Episcopis agnoscit.

Chatolici vero omnes maiorem authoritatem et certitudinem existent in Romano Pontifice quam in alijs hominibus aut Episcopis, ut pote eum caput et gubernatorem totius Ecclesiæ cognoscentes. Hæreticorum error ex fundatis in illo tract. citato de authorit. Romani Pontificis clare confutatur; dissident tamen chatolici in gradu huius certitudinis declaris explicando.

Tenent aliqui esse de fide certum Sanctum canonizatum esse in gloria et oppositum asserere hæreticum esse, inter quos ... aliqui absolute loquuntur alij vero dystione vtunt, non immediate de fide esse vident, aliqui affirmare, ex aliorum vero dictis colligitur mediate solum de fide esse, atque vero noster mag. Granina media via iniens, tenet quod esse de fide in se non vero quo ad nos.

Alij vero Doctores, et si admittant certum esse certitudine altiori certitudine naturali, non vero certitudine fidei, adeo vt oppositum sit hæresis manifesta, sed asserunt oppositionem negantem sapere hæresim, seu esse erroneam, temerariam, aut scandalosam: in beatificatione minorem certitudinem agnoscunt, sed altioris ordinis, ita vt negare temerarium et scandalosum sit.

Pro decisione Notandum est, quod sicut ... alia sunt Noto-

notiores quoad nos, alia vero secundum se, in his quae naturali lumine cognoscuntur; et in his, quae obscuro lumine nobis innotescunt, debet admitti majus et minus secundum se, et quoad nos. Ex dicto Apostoli, transformamur de claritate in claritatem, sicut a Domini Spiritu. Unde summus Pontifex in his quae secundum se certa sunt, magis et minus instinctu Spiritus Sancti illuminatur, ut ea nobis manifestet, et revelet majori vel minori certitudine, sine tamen aliqua falsitate aut deceptione.

Notandum 2: quod in decretone Sanctitatis alicuius duo occurrunt: 1um decretum Pontificis id declarantis, 2um informationes, quae fiunt de vita et moribus illius et de specifico miraculorum. 1um quod supernaturale est, scilicet decretatio Pontificis, ut gubernatoris Ecclesiae superiori Spiritu id decernentis et instinctu. 2um quod naturale est secundum se, ut subest tamen decreto Pontificis supernaturalizat, et elevat, ita ut irrefragabile testimonium sit, eo quod Pontifex tales decretones, ut certas admittit. His suppositis.

§. 2. Resolvitur difficultas.

Dico: secundum se de fide est Sanctus canonizatus et memoria, quoad nos vero de fide non est. Hanc docet Magister Gravina ex dictis in 1. notabili quae accipiunt. Probatur quoad utramque partem; quoad 1. sic, non certum est tamen fidem quod in his quae gubernationem generalem Ecclesiae concernunt Pontificem errare non posse, sed cultus Sanctorum ad illius Ecclesiae gubernationem pertinet: ergo certum est tamen fidem in eo Pontificem errare non posse majorem omnes admittunt, minorem vero saepe probavimus dubiis antibus, non enim specialis decisio alicuius causae est quam Pontifex committit inferioribus ut Christo allegata et probata iudicet et decernat, sed per se ipsum sua authoritate utens et in ordine ad illius Ecclesiam decretat; quod recte infert. = quod confirmat et roborat ex his, quae authores sententiae huius partis adducunt, tenentes adducunt.

Quoad 2. vero partem suadet: non etsi, in se sit de fide, non tamen ut tale intimatus nec a summo Pontifice definitus est, sed potius contraria sententia ab ipso ut probabilis permissa. = confirmatur ex his rationibus quae adducunt hi, qui sententiam negantem esse fidei, defendunt. Videat Magister Joannes a Sancto Thoma in hoc art. 2. §. 3. et noster Magister Gravina loco citato.

Haec in generali de cultu, quod applicari debet.

...unt ad Sa-

F. F. F. de adoratione imaginum.

Dub. 1. V. imagines sacrae adorandae sint?

De adoratione humanitatis ex imagine Christi Domini agit D. Th. 3 p. q. 25 et in 3 sententiarum dist. 9 q. 1 et idem ceteri theologi tam antiqui quam moderni [illegible] huius certe quaestionem [illegible] adorationem [illegible] impositione [illegible] summissionem [illegible] exhibitam [illegible] ob [illegible] specialem [illegible] excellentia [illegible] Deo [illegible] suprema [illegible] maiestatis et dominii [illegible] specialis [illegible] vocat Latria [illegible] cultus [illegible] autem [illegible] adorationes [illegible] vocat [illegible] creatori [illegible] supremae maiestatis et [illegible] specialis [illegible] cum Deo [illegible] adorationem [illegible] Latriam [illegible]

[illegible] imago Christi Domini vel alicuius sancti [illegible] adorandae, id est [illegible] ad exemplar [illegible] imago [illegible] inferior et indignior homine [illegible] adorationem [illegible] exemplar [illegible] imaginem [illegible]

[illegible] imaginum [illegible] adoratio [illegible] imagines [illegible] Apostolica [illegible] imaginum cultum et [illegible] concilio [illegible] Tridentino [illegible] imagines [illegible] debitum honorem et venerationem [illegible] in imaginibus [illegible] honor [illegible] exhibetur [illegible] proto [illegible] imagines [illegible] osculamur [illegible] Christum adoramus et sanctos [illegible]

[illegible] Moisi

notiores quoad nos, alia vero secundum se in his quae naturali lumine cognoscuntur, et in his quae obscuro lumine nobis innotescunt, debet admitti magis et minus secundum se, et quoad nos de dicto Apostoli: transformamur de claritate in claritatem, sicut a Domini Spiritu. Unde summus Pontifex in his quae secundum se certa sunt, magis et minus instinctu Spiritus Sancti illuminatur, ut ea nobis manifestet et revelet maiori vel minori certitudine, sine tamen aliqua falsitate aut deceptione.

Notandum 2º quod in declaratione Sanctitatis alicuius duo occurrunt: primum decretum Pontificis id declarantis, 2um informationes, quae fiunt de vita et moribus illius et testificatio miraculorum. Primum quod supernaturale est, scilicet declaratio Pontificis, ut gubernatoris Ecclesiae superiori Spiritu id decernentis et instinctu. 2um quod naturale est secundum se, ut subest tamen decreto Pontificis supernaturalizatur, et elevatur, ita ut irrefragabile testimonium sit, eo quod Pontifex tales declarationes, ut certas admittit. His suppositis.

§. 2. Resolvitur difficultas.

Dico primo secundum se de fide est Sanctum canonizatum esse in gloria, quoad nos vero de fide non est. Hanc docet Mag. Gravina ex dictis in 1. notabili, quae accipiunt. Probatur quoad utramque partem, quoad 1. sic, nam certum est secundum fidem quod in his quae gubernationem generalem Ecclesiae concernunt Pontificem errare non posse, sed cultus Sanctorum ad illius Ecclesiae gubernationem pertinet: ergo certum est secundum fidem in eo Pontificem errare non posse, maiorem omnes admittunt, minorem vero saepe probavimus dubiis antecedentibus, nam spiritualis decisio alicuius causae est quam Pontifex committit inferioribus ut Christiana allegata et probata iudicet et decernat, sed per seipsum sua authoritate utens et in ordine ad illius Ecclesiam decretat, conatur recte inferri. = quod confirmatur et roboratur ex his, quae authores sententiae huius partis, adducunt, tenentes adducunt.

Quo ad 2. vero partem suadetur: nam etsi secundum se sit de fide, non tamen ut tale intimatus nec a summo Pontifice definitus est, sed potius contraria sententia ab ipso ut probabilis permissa. = confirmatur ex his rationibus quae adducunt hi, qui sententiam negantem esse fidei, defendunt. Videat Mag. Joan. a S. Th. in hoc art. 2. §. 3. et noster Mag. Gravina loco citato.

Haec in generali de cultu, quod applicari debet beatificationi secundum dicta in 1. notabili positam. Videat idem Gravina dubio ultimo, et Mag. Raphael de la Torre. Et haec de cultu publico Sanctorum dicta sufficiant ad laudem Dei, filii que Dei matris, eiusque Sponsi Divi Joseph.

F. F. F. de adoratione imaginum.

dub. 1. V. imagines sacrae adorandae sint?

de adoratione humanitatis et imaginis Christi Domini agit [illegible] 3 p. q. [illegible] in 3. sent. [illegible] dist. 9. q. [illegible] et [illegible] theologi [illegible] antiqui quam moderni [illegible] huius [illegible] adorationem [illegible] importare [illegible] summissionem [illegible] exhibitam [illegible]

[illegible]

...aderet et dixisset locus in quo stas terra sancta est. [illegible] rebus inanimatis propter extrinsecam sanctitatem, cui subordinantur et uniuntur adoratio et reverentia debetur: ergo sacris imaginibus, quae ex natura suae repraesentationis ante omnem sacrationem et benedictionem, ut inquit D. Augustinus lib. 2. de doctrina Christiana cap. 1. sanctae sunt et sanctitati quae ex se talis uniuntur et subordinantur, adoratio et cultus debetur etiam si res inanimes sint.

Confirmatur, res inanimes propter extrinsecam sanctitatem specialiter notatam et significatam sanctae sunt juxta illud Exodi 3. locus in quo stas terra sancta est, et Exodi 12. dies Paschae dicitur sanctus, et 28. vestes sacerdotales sanctae dicuntur, quibus specialis honor et reverentia exhibebatur ut ex sacra scriptura [illegible] constat: ergo rebus inanimatis propter extrinsecam sanctitatem adoratio debetur et cultus, ergo et sacris imaginibus.

3° probatur ex Sanctis Patribus, a quibus tanquam dogma fidei et Apostolica traditio veritas haec semper fuit recepta: agnovit n. Damascenus lib. 4. cap. 17. sacra signa veteris legis fuisse digna honore, et D. Augustinus lib. 3. de doctrina Christiana cap. 9. et lib. 3. de Trinitate cap. 10. inter praedicta signa numerat serpentem aeneum, Damascenus autem oratione 1. 2. et 3. de imaginibus plura sanctorum Patrum refert testimonia.

4° probatur ratione, eadem adoratione, qua adorat exemplar, adoratur imago, sed exemplar vere adorat [illegible] imagine: ergo imago vere adoratur. Major probatur, nam honor imaginis redundat in exemplar tam in sacris, quam in profanis, et ita dicitur in vulgo [illegible] qui adorat imaginem [illegible] descriptum argenteum adorat, id est exemplar, quod est etiam Arist. [illegible] lumine naturali nota: dicit n. lib. de memoria et reminiscentia cap. 2. quod idem est motus in imagine et in imaginatum et ratio est, quia imago ut talis non tollit in numerum cum exemplari, et repraesentativum idem est: ergo eadem adoratione adoratur imago et exemplar.

Confirmatur, haec ratio in humanis regum imaginibus [illegible] dignitatem, quam repraesentant in sublimioribus locis collocant et eius [illegible] honore venerantur ab omnibus: ergo imagines sacrae propter specialem sanctitatem et dignitatem quam repraesentative continent sacris honoribus debent honorari, unde sicut injuriosum est calcare et exprobrare regum imagines, ita injuriosum est sacras imagines laedere et despicere, quod non parum probat vindicta, quam de Antiochenis sumpsit Theodosius, ut referunt S. Ambrosius, oratione de morte Theodosii, et Chrysostomus hom. 2. ad Populum Antiochenum, eo quod male tractaverunt imperatricis imaginem.

Arguitur 1. ab auctoritate in septima synodo act. 2. los. [illegible] dominice orbis dicit, non ipsum lignum adorat, sed quod in ligno ad [illegible] landum dat, atque ita praecor [illegible] veneratio exhibetur etiam D. Gregorius lib. 9. epist. [illegible] ad Serenum Episcopum dicitur et adorare [illegible] omnino laudabiliter [illegible] ea [illegible] reprehendimus, frangi non debuit [illegible] ecclesiis, sed ad [illegible] solummodo [illegible]

1150

fuit

fuit collocatum, quia juxta mentem Tertii et Gregorii imagines non sunt adorandae, cum illae sint ad recordationem eorum quorum exemplaria desinunt.

Urgetur ex eodem Divo Gregorio lib. 7. epist. cap. 53. epist.
79. ubi recordationem explicat imaginibus nostris adorandis, et ad solam recordationem deserviunt imagines, et non adorandae. = R. eorum verba ad illos verbis fuisse qui vere Catholicum non adorant cultu dominicum ... imaginem sicut Gentiles adorabant idola neque enim verbis illis recordationem adorandam esse adorandam non, quatenus repraesentant Christum, qui non fuisse nunc in qua recordatione ... cum suo exemplari ... adorari debet.

Ad dictum sancti Gregorii quando laudavit Serenum Episcopum, quod prohibuerit adorare Gentilium imagines in suis ..., quae ad idololatriam erant ... imagines fracturus Populus ut patres ... instruerent, et a ... idololatria ... ut imagines deservirent ad virum adorandum ... Verum enim talis cum imago non adoranda propter exemplar adorabile licita est ... etiam Populum docere licitum adorandi modum ...

Ad aliam auctoris ... imaginum recordationem ad excludendam Gentilium adorationem ... simul ... et ut docent ... cum exhibeamus reverentiam imaginibus propter exemplaria.

Arguet 2.° verbis nec fatemini quod pro explicandis et intelligendis mysteriis fidei mente ... adorari non debent, et ... nec imagines mysteria fidei repraesentant, neque litterae quae scribuntur ... vera et ... imaginis ..., si non ... repraesentativae verba ..., ... neque imagines ... representant ... cultu ...

R. ... quia res ... representant ... et ideo non debent ... sicut ... purpura ... vestis ... exigitur ... civilem ... non ... purpura ... Regibus ... Regibus deputatur.

3.° Argues: adoratio fit inferioris ad superiorem, quae ... imagines adorandae non ... creatura ... inferiori ... et creaturam ... et imago ... superiorem adorari ... non debet.

R. distinguo ... imagines adorandae ... res ... quae inferiores ... sunt ... et ... quae superiores ... imago ... inferiores ... consideratione adorari ... imaginis ... exemplar ... representativa ... superiorem in qua consideratione adorari debet.

In quo Notandum est Cajetani doctrinam imagines posse considerari dupliciter ... et sic non ... solemus ... imagines ... et etiam

fram et

fram et figuram; colores et delineamenta; alio modo post sed dicam imago [illegible] distinctis in se repraesentative imaginatum, in quas sed devotis et aliis [illegible] nostris in imagine se modo veneratur sibi in ipsa ut res quaedam [illegible] habet in imagine naturam; [illegible] in imagine modo [illegible] imaginatum tangit et adorat simul exemplar et imago, imago tamquam [illegible] principale in qua [illegible] superiorem hoc adorante.

A. Arguet ex illis qui in imaginem repraesentant nihil adoret, [illegible] ab [illegible] [illegible] imago [illegible] quia [illegible] repraesentant [illegible] et ei repraesentant inferiora [illegible] nihil [illegible] adorabile.

Resp. [illegible] illud nihil adorat in [illegible] et exemplar [illegible] creatum et [illegible], et vox quae repraesentatum non adorat [illegible] ut tale, quatenus repraesentative [illegible] exemplar sub qua vox superius [illegible] non principaliter secundario [illegible] exemplar primario adoratum [illegible], etiam si creatum et [illegible] sicut [illegible] Regis [illegible] purpuram, [illegible] [illegible] habitudinem ad speciem, [illegible] [illegible].

2. Arguet, [illegible] exprimet repraesentative exemplar non sufficit [illegible] habitudinem ad ipsum non debet adorari, probat [illegible] [illegible] sit Dei imago, iuxta illud Genesis, faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, non sufficit ad hoc ut adoret, [illegible] [illegible] superum [illegible].

Resp. [illegible] ad probationem nego eam: disparitas autem [illegible] [illegible] [illegible] sit imago Dei, vox imaginis [illegible] [illegible] creatorem [illegible] intellectuales [illegible] [illegible] [illegible] in hoc vox [illegible] in imagine artificiali minime [illegible] [illegible] excellentiam [illegible] et naturalem [illegible] [illegible] repraesentativis, [illegible] manifestum [illegible] adorat non vox [illegible] exemplar [illegible].

Ultimo Arguet, [illegible] damnata in [illegible] Francofordiensi [illegible] Concilium Francofordiense damnavit septimam synodum [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] Concilium Francofordiense non damnavit septimam synodum [illegible] Nicaena [illegible] [illegible] Constantinopoli [illegible] septimam synodum appellarunt.

§ 3. damnata fuit a Concilio Francofordiensi synodus celebrata sub Irene et Filio eius Constantino, quae septima vocatur, ut dicunt Annonius in analibus Francorum ad annum 794, et Abbas Urspergensis, quos sequunt Paulus Emilius lib. 1. de gestis Francorum et alii, quod Concilium Constantinopoli [illegible] fuit celebratum sub Irene et Filio eius [illegible] sub Constantino Copronimo Patre Constantini et sponso Irene, quae synodus Constantinopolitana [illegible] fuit damnata

quae septima

i septima quæ est 2ª Nisena et celebrata sub Irene et Filio eius

Resp. supp.do quòd tam concilium septimum dicitur 2ª synodus Nisena, quam Francofordiense celebratum fuit sub Adriano 1º, qui legatos suos misit ad concilium Francofordiense et in ipsorum præsentia celebratum in quo concilio, nihil contra septimum definitum fuit, etiam si illius acta optime noverit concilium Francofordiense, si n. aliqui decrevissent contra sacras imagines absque dubio ab ipsis legatis fuisset impeditum et Adrianus in scripto de imaginibus talem definitionem, ubi quæ reprobaret et librum Carolinum ab hæreticis conflatum in eadem civitate concilij Francofordiensis. Resp. concilium Francofordiense nihil ind. definisse, quòd autem ab scriptoribus dicatur septimam synodum celebratam sub Irene et Filio eius Constantino damnatam fuisse error scriptorum est, qui pro Patre Constantino Filium eius nomine etiam Constantinum posuerunt = Resp. 2º in concilio Francofordiensi non reperiri talem definitionem contra concilium septimum, sed ab hæreticis, qui lib. Carolinum scripserunt, inter quædam fragmenta illius concilij Francofordiensis introducta est ut veritas et auctoritas concilij decresceret vera falsis admiscendo.

Dub. 2 Utrum imagines sacræ sint adorandæ eadem adoratione qua exemplar?

Suppo. quòd imagines sacræ licitè possint et debeant adorari, ita ut cultus ipsis exhibitus sit honestus et meritorius a virtute religionis regulatus, insurgit inter Chatholicos difficultas et modum quo adorari debent, seu de genere seu specie cultus quo in exercitio colluntur. Et quidam aliqui dicunt sacras imagines vere et proprie non adorari, sed improprie et abusive, iudicantes imagines absolutè esse incapaces adorationis, quæ adipiscantur tantum inter proprium repræsentare et in memoriam revocare exemplar adoratione dignum, qua de causa dicunt solam rem repræsentatam vere adorari imagines tantum improprie et abusive, huius sententiæ est Durandus præcipuus Patronus in 3. sententiarum dist. 9. q. 2.

2º Alij dicunt sacras imagines adorari non ipsa adoratione qua exemplar, sed alia multum inferiori quam honorariam vocare possunt ut hinc appareat differentia inter imaginem et exemplar, ita Ambrosius Catharinus in opusc. de adoratione, quem sequunt alij moderni = alij sentiunt imagines solum adorari externo corporis motu, seu corporali actione et nullo modo requirari animi interna summissione, ideo dicunt exterius signa revenaliter ad sacras imagines trahi intentione vero honorandi et sorvendi ad exemplar præcise dirigi velut ad obiectum adæquatam adorationis, sic Vazquez lib. 2. de adoratione, quem alij sequunt.

Ultimo alij dicunt verius dicentes imagines sacras vere et proprie adorari non aliqua inferiori adoratione ac adoratur exemplar, immo habet particulariter eligit eundem cultum, qui primo et in recto non tenet ad exemplar, ita D. Thomas et eius discipuli ut resolutione sit

1ª Con.º imagines sacræ adorandæ sunt vere et proprie, non improprie et abusive, constat hæc con.º ex definitionibus conciliorum, ex antiquis Patribus dicentibus

ticentibus adversus hereticorum errores adorandas esse absolute et simpliciter imagines sacras, sunt sic quod impropriè et abusivè adorat non adorat simpliciter et absolute: 3º sententia quae asserens cultum sanctarum imaginum improprium esse et abusivum opponit definitionibus et sanctorum Patrum doctis, cum nusquam definiant in dictis proprie in sensu improprie et abusivo.

Dico 2º, licitum est adorare imaginem sacram v.g. Christi Domini eodem cultu quo persona Christi adorat, constat hoc ex Concilio Tridentino sess. 25. in decreto de imaginibus, ubi dicit quod per imagines quas osculamur, et coram quibus caput aperimus Christum adoramus et sanctos quorum illae similitudinem gerunt, ecce quomodo detrahi a sacro Concilio sanctum adorari quod in exercitio supremo sacra imago adorat.

2º probat ratione, imago Christi Domini v.g. idem est in repraesentatione cum ipso Christo Domino, ergo licite potest simul cum Christo coadorari, antecedens constat, et consequentia probat, eatenus purpura regia v.g. licet in se sit quid insensibile, mutum et inanimatum et consequenter honoris incapax, de facto regio honore colitur, quia quodammodo coniungit cum ipso rege propter quem ipsum repraesentat. ergo potiori titulo imago Christi quae non solum coniungit, verum etiam repraesentative identificat cum illo potest eadem veneratione coli, ac ipse Christus.

3º Dico imago Christi nequit habere illam adorationem inferiorem quam doctores honorariam vocant. haec non est secunda sententia, et probat 1º auctoritate conciliorum Niceni et Tridentini in quibus statuit non esse duas adorationes imaginis et exemplaris sed unicam praestare. 2º probat ratione, nulla res irrationalis et inanima in se est capax honoris et reverentiae, sed Christi Domini imago vel cuiuscunque sancti est res inanimata et irrationalis: ergo in se et omnino ab exemplari distinguit nequit aliquem specialem adorationem habere et consequenter nulla imago potest esse terminus proximus et totalis adorationis, quin cum ipsa exemplar coadoret, maior constat quod honor exhibitus seu adoratio est quaedam testificatio excellentiae personae adoratae ... imago in se inferior est ... adorato... cum creatura irrationalis et nullam quae participat virtutem sive excellentiam superior adoratorum: ergo imago ab exemplari distinguit non est obiectum adorationis capax, et consequenter nequaquam potest adorari nisi proxime et directe cum ipso exemplari coadoret, ac proinde adoratio imaginis respicit exemplar non tantum ut motivum, verum etiam tamquam obiectum proximum directe et principaliter adoratum.

Ubi notat, eatenus sancti habent specialem cultum diversum a cultu latriae Deo propter excellentiam divinam exhibito, quia gratiam et charitatem quam a Deo liberaliter participant, specialem dignitatem et excellentiam habuerunt, qua alijs hominibus supereminent, et idem constat in alijs obiectis quae specialem cultum reverentiae merentur ratione alicuius specialis excellentiae, parentes v.g. et Magistri (ut docet Philosophus) capaces sunt specialis reverentiae, quia praeeminet filio eminentia paternitatis et Magisterii dici-

Maj. discipulo propter doctrinam et disciplinam, ex imago in se, quatenus distinguitur ab exemplari nullam sanctitatem et virtutem imporlat ab exemplari derivatam, non cultus reddat superiori adoratione cum semper maneat inanimata et irrationalis; sed negat ut obiectum totale cultus specialis adorationis, sed semper coadorandum cum eodem indivisibili motu adorationis quo exemplar adoratur.

Explicat hoc, ideo color in se, quatenus separatur a luce, nequit trahere visionem corporalem sed lucem, licet sit proxime, formaliter et ultimate visibilis, ita imago in se, seu ut separatur ab excelentia et sanctitate exemplaris non gaudet aliqua excelentia seu sanctitate speciali, quae sit proxime et formaliter obiectum adorabile aliis imagini inest aliqua latens divinitas, (ut falso existimabant Gentiles) sed imago quatenus separatur ab excelentia propria exemplaris non potest trahere aliquam specialem adorationem, quae ad exemplar in recto non tendit, et consequenter adoratio imaginis Christi vel alterius Sancti respicit exemplar ut obiectum primario et per se cum ipsa coadoratum.

Ultimo DD. Sacrae imagines adorandae sunt praecise signis externis ut existimavit Pat. Vazquez, sed etiam affectu interiori animi et interna devotione probatur hoc, quia ut supponit Vazquez cum Durando, nullus exhibetur Sacris imaginibus vere et proprie adoratio, signa externa, quamvis in se honorifica videantur, non sunt propriissime adoratio, nisi procedant ex interno affectu et intentione colendi personam adoratam erga quam exercentur huiusmodi signa: sed qui afferit sacris imaginibus exhiberi tantum id quod externum est in adoratione absolute negat sacris imaginibus veram et propriam adorationem, incidit in sententiam Durandi asserentis adorationem imaginum esse impropriam et abusivam, probatur minor, motus externus corporis v.g. genuflectio vel alius huiusmodi sunt tantum representativi honoris et submissionis, quae exhiberi debetur, cum qui adorat: sed si huiusmodi cerimonia externa exercita coram sacra imagine non interno affectu quo adorans intendit se summittere imagini nequaquam erit propria quatenus tendit ad imaginem, sed materialis et impropria et quasi emortua, quia caret animo et vita adorationis, quae ab intentione desumitur.

Explicat hoc externum quamvis in se sit representativum honoris et obsequii non potest tribui veram et propriam rationem adorationis respectu rei, erga quam exercetur, nisi procedat ex interiori affectu colendi personam: sed si externa adoratio exhibetur sacram imaginem non procedit ex interiori affectu erga ipsam sed solum ex affectu colendi exemplar solum dicitur adoratio exemplaris et non imaginis, ideo ille, qui terram deosculat. v.g. ex sola intentione summittendi se Deo, ut multoties contingit inter Christia-

int Christianos nequaquam vere et proprie dicit terram adorare, licet exerceat actus erga terram signum sui se repraesentativum honoris, sed solum Deum, cui ex affectu interiori se summittit: ergo aliquod signum externum honorificum sit vere et proprie adoratio, debet negari quidem ex interna animi submissione, quae tendit ad rem, quam per humiliationem adorat.

Propponuntur et solvuntur argumenta.

Obiicitur 1. in favorem Durandi imago Christi, et universim quaecumque sancti est simpliciter inferior homine cum sit quid insensibile et irrationale: ergo licet deserviat pro modo signi rememorativi quo proponat Christus ut adoret, nequit tamen veram et propriam adorationem trahere. Probatur consequentia, quia adoratio importat quandam summissionem, qua adorator manifestat rei adoratae excellentiam et superioritatem et inferioritatem sui ipsius, cum sit nulla imago quamvis sit rei excellentis sit superior homine nullam potest veram et propriam hominis adorationem trahere = sed ad hoc argumentum et ad alia quae fiunt in favorem Durandi responsum est, debent esse dicta quae propter.

Arguitur, in favorem illorum, qui asserunt imaginem Christi Domini non trahere adorationem Latriae, sed etiam inferiorem auctoritate desumpta ex Synodo septimo generali actione 7. ubi dicit: diffinimus cum diligentia et cura venerandas et sanctas imagines ad modum et formam vivificantis crucis dedicandas et collocandas in templis, et paulo post subdit, illis quae salutationem et honorariam adorationem exhibendam non secundum fidem veram Latriam, quae soli naturae divinae competit. in quo textu palam apparet imagini Christi Domini, qualis est vivificae crucis signum non esse exhibendam veram latriam, sed quamdam adorationem honorariam distinctam a Latria, quae ut ipsa servit soli naturae divinae competit.

Idem expressius docet Epiphanius Diaconus, qui explicans praedictam synodi determinationem nomine totius synodi ait, quae post non indignas habemus imagines honore, salutatione et veneratione, sive adoratione modo sicuti exclusa Latria, licet tamen et alia a simplici adoratione, cum sit Epiphanius in praedictis verbis distinguat inter latriam et simplicem adorationem, quam [illegible] tribuit sanctis imaginibus, [illegible] quod imago Christi non sit adoranda latriae cultu [illegible] Christi [illegible] quadam adoratione simplici.

[illegible] [illegible] synodus, [illegible] a verba [illegible] [illegible] adorationem imagini Christi et sanctissimae Trinitatis [illegible] [illegible], quam exhibemus lib. Evangeliorum et aliis huiusmodi rebus

modi rebus

modo rebus sacris, quae divino cultui dedicantur, et hac ratione non tribuit adorationem Latriae: sed sacra Christi imago nequit trahi supremum Latriae cultum, sed alterum inferiorem.

Ad ad praedictam auctoritatem, cui principaliter innititur [illegible] vera [illegible], et quae superficialiter inspecta videtur opposita sententiae D. Thomae Cajetani et Patrum caeterorum, quia videtur denegare sacris imaginibus Latriae cultum, non, dum Latriae intelligere absolutam adorationem exhibitam imagini ratione sui vel alicujus occultae divinitatis, quam ipsi credimus inesse, sicut Gentiles credebant de suis idolis; non vero negare, quod imago Christi non sit adoranda simul cum Christo eadem adoratione, quae ad personam Christi primo et principaliter tendit, quod ut se innuat in praedicto [illegible] modo, ut adoret imaginem, sed in ea quoque adoret Deum [illegible], quae vestito [illegible] constructa non sunt a lingua [illegible] sacrae imagini, quae ad exemplar non [illegible].

Haec explicatio conformis est verbis Sacri Concilii Tridentini [illegible] supra [illegible] in quo determinatur non esse exhibendam sacris imaginibus Latriam, seu verum cultum, ut Gentiles dicebant, existimando ipsis inesse quamdam divinitatem, quae verbis non denegat absolute sacris imaginibus Latriae cultum, sed illum denegat ipsis per se ipsas, seu ratione alicujus divinitatis in ipsis existentis.

Quae propter sententia D. Th. quae asserit sacram Christi imaginem adorandam esse Latriae cultu ratione [illegible] et excellentiam ipsius, cum quo conjungitur, non opponitur Conciliorum definitionibus, nec dictis Sanctorum Patrum, imo conformior principiis fidei Catholicae, et magis recedit ab erroribus, tum Gentilium, tum Haereticorum; cum afferit imaginem Christi, quatenus distinctam ab exemplari nullam specialem habere adorationem, sed reddi adorabilem propter excellentiam exemplaris directe opponitur errori Gentilico, qui affirmabat imaginem in se esse rem adorabilem ratione occultae divinitatis, quatenus attribuit sacris imaginibus veram et rigorosam adorationem excludit Haereticorum falsitatem, qui denegant sacris imaginibus omnem cultum sentientes esse superstitionem et Gentilicum.

Ad secundum D.P., eodem modo est discurrendum de cultu sacrarum imaginum, ac de cultu Eucharistiarum et quarumcumque rerum sacrarum, unde sicut in nostra sententia sacra Christi imago

Si imago non est adoranda aliqua speciali adoratione distincta ab adoratione, ipsius Christi, sed ea adoranda cum ipso *Latriæ* cultu, ita etiam Libri Sacri Evangelii et alia huiusmodi, quæ specialiter dedicantur Deo, non merentur specialem adorationem, quæ distinctam Deum non habeat in ratione adorandi, sed eodem actu, quo ipse Deus, eius honori dicata sunt, ratione connexionis cum Deo, et significationis divinæ, secundum consuetudinem.

3.° Arguit in favorem secundæ sententiæ: imago Christi, quocumque modo videretur, inferior ipso Christo, cum sit res inanimata et insensibilis: sed licet sit adoranda propter Christum, non meretur eandem adorationem quam ipse Christus, sed alteram inferioris ordinis; probatur, quia quo aliqua res fuerit superior, superiorem adorationem debet habere: sed cum imago Christi numquam pertingere poterit ad excellentiam ipsius Christi, sed semper maneat inferior, numquam poterit licite adorari adoratione *Latriæ*, sicut persona Christi, sed alia inferioris.

Confirmatur 2.°, quia imago Christi quantumcumque videretur in eo repræsentato realiter distinguitur a persona Christi; ergo adoratio non est eadem ac ipse Christus, licet sit eadem in eo repræsentatio; ergo distinctam adorationem debet habere, et proinde non est adoranda Latriæ cultu, sicut Christus, et quia debet habere distinctam adorationem, quæ tantum poterant habere, et eo tenent, si imago Christi et Christus distinguuntur, illa ac distinctis adorationibus debent adorari.

Confirmatur 2.° eatenus distinctam adorationem habet Christus a Deo, quia distinguitur a Deo et dignam excellentiam participat; sed imago quocumque modo videretur comparata ad imaginatum numquam conferetur ad superius, minus durabile est, inæqualem, et tamquam divinum: ergo quocumque modo videretur debet adorari inferiori adoratione, ac proinde negatur adorari eodem indivisibili motu adorationis, quo exemplar adoratur.

Confirmatur 3.° idem indivisibili motu adorationis nequit simul adorari absolute et respective, sed adoratio quæ tendit ad Christum Dominum est absoluta, cum persona Christi habeat huiusmodi adorationem sine habitudine ad aliud, adoratio vero imaginis est respectiva, cum imago nullo modo possit habere adorationem sine respectu ad exemplar: ergo non est idem simpliciter adorationis motus, qui tendit ad imaginem et ad exemplar.

Confirmatur ultimo adoratio exemplaris est causa adorationis imaginis, ergo sunt duæ absolute adorationes distinctæ. Probatur consequentia, quia eatenus cognitio est distincta a cognitione principii, quia hæc comparatur ad illam tamquam effectus ad causam, sed adoratio exemplaris est causa adorationis imaginis, ergo distincta adoratio debet esse.

Ad primum

Dico ad argumentum ex inferioritate propria imaginis desumptum colligi quod inferiori modo tendat adorationem ac exemplar non vero quod tendat inferiorem non aut dictam adorationem quia eadem est in utrisque ubi hic adoratio ad alterum per se tendit; dico tamen modo ad exemplar et ad primam imaginem quamque quoniam excellentia exemplaris est tota ratio formalis motiva adorationis, quod ad imaginem tendit in ratione tendentis excedit imaginem cum tendit primario et per se, et imago secundario, et quasi per accidens denique in ratione exemplaris, a quo totaliter participat excellentiam ut adoretur.

Unde licet ex utroque constet unum et totale objectum adorationis, inferiori tamen modo spectat unum quam alterum. Sicut qui honorem [illegible] aliquem personam propter excellentiam scientiae vel virtutis [illegible] actum tendit honorem animam cui inest virtus et scientia habitualis [illegible] ad corpus inferiori tamen modo tendit honorem corporis quam animae cum tantum spectat tendere in ratione [illegible] excellentia corporis [illegible] ratione alterius sicut per habitudinem unionis ad animam, [illegible] per ipsum unum et indivisibilem actum suae cognitionis [illegible] petitur ad suae diversitate tendi, sicut idem motus generantis primario et per se tendit ad formam, secundario et indirecte extendit ad subjectum.

Ad 1.am confirmationem Dico quod licet imago et res imaginata distinguantur materialiter et entitative, non tamen distinguuntur adaequate in ratione adorabilis et consequenter nequeunt dictam adorationem tendere, sed ex utroque constat objectum unius et indivisibilis adorationis cum unum sit ratio adorandi alterum, quia exemplar est tota ratio adorandi imaginem, cui nulla competit specialis excellentia ratione cuius specialem cultum possit tendere. Negatur ex distinctione entitativa imaginis et exemplaris colligitur [illegible] dictam adorationem, quis enim dubitat corpus et animam alicuius Sancti realiter distingui et tamen non distinguuntur adaequate in ratione obiecti adorabilis cum adunent in ratione tendentis unicam adorationem, quae ad personam Sancti formaliter et primario tendit, connotative et secundario ad partes constitutivas ipsius, nec singulare est quod aliqua simpliciter distinguant, et nihilominus adunent simpliciter in ratione tendentis actionem alicuius potentiae, habitus, color et lux entitative distinguuntur et unum realiter ab altero separatur et tamen coadunant simpliciter in ratione objecti [illegible] unicam visionem; creaturae realiter distinguuntur a Deo, et tamen adunant in ratione tendentis unicam cognitionem divinam non tamen ratione, nisi quod unum tendit ratione alterius.

Ad 2.am confirmationem Dico Sanctos tendere specialem et superiorem adorationem respectu objecti [illegible] inferiorem Deo et entitative distinctis [illegible] participant [illegible] specialem excellentiam a Deo derivatam [illegible] quae continent [illegible] aliis [illegible]

[illegible]

ta, quatenus separata a propria excelentia exemplaris, gaudet
ab [illegible] qua excellentia, vel cuius preminentia creature realis,
qua habet hoc, et proinde neque [illegible] habitudine propria excellen-
tie, rumpunt specialem honorem trat, licet propter habitu-
dinem ad exemplar possit eodem [illegible] adorare propria ip-
sius exemplaris.

Ad 3 confirmationem D. eundem motum adorationis res-
pectu duorum posse simul et absolute, ut respectivum
exercitat adoro. Latrie, que trat simul ad Christum et ad
ipsam imaginem, quatenus attingit personam Christi, qui vere
tal. e adorabilis [illegible] post absolutum, quatenus vero dirigitur ad
imaginem, qui tantum adorari potest propter habitudinem et
dependentiam ad exemplar, q est respectiva, neque e [illegible]
tradicio q eodem actu respectu duorum dicas et oppositas
denominationes subeat, n idem amor divinus respectu Dei dicit
quasi actus respectu v. creaturarum liber, ut loquimur [illegible]
[illegible] subiectum materia eadem [illegible] Latrie adorat qua adorat
Christum Dominum, quatenus trat ad divinitatem e absoluta
cum divinitas non sit adorabilis p habitudinem ad aliud, et
quatenus trat ad humanitatem, que tantum post trahere cultum
Latrie [illegible] coniunctionis hypostatice cum persona divina e respec-
tiva.

Ad 4 confirmationem D. adorationem exemplaris, q adorat
in sua imagine, nequaquam e causam effectivam adorationis
que attingit ipsam imaginem, cum ut supra probavimus eadem
indivisibiliter adoro ad utrumque trat, et idem neque et cau-
sa sui ipsius. unde aliud e q excelentia exemplaris sit ratio forma-
lis, seu causa formalis obiectiva reddendi imaginem capacem ado-
rationis, aliud vero q adoratio unius sit causa influens in adorationem
alterius, 1m e verum, q imago participat formaliter ab exemplari
l. ab excelentia ipsius, tamquam a ratione formali et obiectum adora-
tionis, 2m v. e falsum, q adoratio unius non distinguitur ab adoratione alterius
sicut exigit ut separent inter se tamquam causa et effectus.

exemplum e in luce, que e ratio formalis ultimo determinans co-
loratum ut sit visibile, et tamen visio lucis non e causa visionis
que attingit colorem, cum utrumque eadem indivisibili visione
attingat; nec obstat exemplum allatum in confirmatione, q 3 [illegible]
tat dictam cognoscibilitatem obiectivam a principio, ac proinde non mirum
q dictis cognitionibus attingant prius et [illegible] quarum una sit causa
alterius; imago vero cum sine [illegible], cum [illegible] excelentia exem-
plaris nullam importat excelentiam specialem, media qua trat
specialem adorationem, [illegible] adorari debet a specialis excelentia
qua res adoratur [illegible] non tantum [illegible]
tum [illegible] in imag. quat. separat ab excel. exemp. nulla [illegible] que sup-

emi ne-

eminet hominem nequaquam poterit homini adorari nisi cum exemplari coniunctum.

4° Arguitur: imago Christi propter specialem habitudinem quam importat ad Christum reddit adorabilem aliqua adoratione, sed haec adoratio neque est latriae: ergo debet esse adoratio aliqua specialis inferioris ordinis, minor probatur, quia ratione talis habitudinis habet aliquam specialem dignitatem et moralem excellentiam prae ceteris rebus inanimatis: ergo mediante eiusmodi habitu dicitur reddi digna aliqua speciali adoratione, quae ad ipsam specialiter dirigatur, sicut sancti post specialem coniunctionem amicitiae cum Deo peculiari veneratione venerantur et cum huiusmodi excellentia non sit divina neque increata, neque ipsi exhiberi cultus latriae et eorum debet esse alius inferior.

Confirmatur 1°: Beatissima Virgo intimius coniungitur cum Christo quam sacra ipsius imago, cum sit vere et proprie mater ipsius, et ratione coniunctionis matris non est adoranda eadem adoratione latriae, qua persona Christi adoratur, sed alia inferiori quae vocatur hyperdulia: ergo nec propter habitudinem repraesentationis quam habet imago Christi cum ipso nos possumus adorare cultu latriae, qui soli Christo ipsi [illegible] exhibet, sed aliam inferiorem adorationem.

Confirmatur 2°: Si imago Christi sit adoranda adoratione latriae, sequeretur quod eadem ratione possemus eidem imagini sacrificare, cum huiusmodi actus sit supremus religionis, quae latria vocatur, sequela est falsa, quia soli Deo sunt vota emittenda et offerenda sacrificia: ergo imagini Christi neque exhiberi latriae cultus, sed alia adoratio inferior.

Respondeo ad argumentum ratione habitudinis, quam dicit ad exemplar, non esse obiectum totale tribuendum alicuius specialis adorationis, sed ratione huius habitudinis tantum reddit capax, ut concomitanter adoretur cum exemplari, sicut regalis purpura ratione coniunctionis cum persona Regis accipit quandam moralem dignitatem, ratione cuius possit concomitanter honorem ad regiam personam tractum non vero mediante huiusmodi coniunctione debet tribuere aliquem specialem honorem, qui directe ad ipsum Regem non tendit. Ad 1am confirmationem respondeo Beatissimam Virginem cum sit quaedam persona realis, per se posse terminare specialem adorationem, et propterea quatenus est Mater Dei de facto terminat superiorem adorationem prae ceteris Sanctis; imago vero cum velit omnes creaturae insensibiles, per se neque aliquo cultu

adora-

adorari; Unde tantum post adorari ad adorationem ex imagine, qua per honor meretur, refertur ad Christum, ut ad finem, non autem, ut ad obiectum, seu ad terminum directe attactum.

Honor vero exhibitus imagini Christi respicit personam Christi ut ultimum finem, verum etiam ut terminum directe honoratum, quia imago quatenus separat ab exemplari nequit terminare aliquam adorationem, quia ea tantum post coadorari, quae connotant cum ipso Christo, etiam tantum per Christum. Unde licet magis et intimius uniatur Mater Christi cum ipso in ea actibus et meritis, quam imago ipsius, tamen in ea doctrina adorabilis magis coadunatur imago Christi et Christus; quia in nostra tractatus adorationem non ponunt in numero imago et res imaginata, cum hoc sit ista ratio adorandi imaginem, non vero Christum ista ratio adorandi Matrem, scilicet sua propria excellentia, cum habitudine ad Christum, cuius est Mater.

Ad ultimam confirmationem Dicitur actum sacrificandi et vovendi esse speciales actus Latriae, quae soli Deo reservantur. Unde licet imago Christi et Sanctissimae Trinitatis alios actus Latriae terminent, non tamen, non tamen potest ipsi exhiberi sacrificium aut votum, quia sacrificium et votum Ecclesiae sic ordinant in recognitionem supremi dominii unde soli Deo reservant et non aliis rebus propter coniunctionem cum Deo, licet vero huiusmodi coniunctionis, alios actus Latriae possint terminare, sicut genuflectiones et alios huiusmodi, quia hi actus non solum possunt imagini dirigi ad Deum absolute, sicut votum, sacrificium etc. sed etiam simul cum rebus creatis, cum quibus specialiter coniungitur possunt exhiberi, sicut cum aliquis accedens ad regem genua flectens coram ipso honor et summissio tribuitur non solum ad Regis personam verum etiam ad vestimenta quibus induitur.

2.º Dicitur sacrificium et missa propter specialem Concilii Tridentini prohibitionem, solum soli Deo esse offerendum, votum vero et alios actus religionis esse exhibenda dominis sacris imaginibus, non more Gentilico in illis ultimate collocando fiduciam, sed secundario, et propter excellentiam exemplaris, ut Catholici faciunt.

Ultimo Arguitur, probando imaginem et exemplar posse diversa adoratione terminari, licet aliquando de facto eandem adorationem terminent, quia iuxta communem sententiam Doctorum imago et exemplar eundem adorationem terminant, quia idem est motus in imaginem, et in rem imaginatam, iuxta Arist. lib. de memoria et reminiscentia cap. 2. sed hoc solum verificatur in motibus internis et potentiae apprehensivae, non vero in motibus potentiae appetitivae, qualis est voluntas, a qua procedit motus adorationis. Et formaliter probat ratio Doctoris: cum in eadem adoratione motum terminari ad imaginem Christi et ad ipsum Christum, consequens probatur, quia licet eodem actu naturaliter attingant simul imago et res imaginata, cum sint correlativa

quorum

quorum natura attigit simul cognosci, et tamen eodem actu amo-
ris attingunt. Et bene potest imago complacentiam volunta-
tis terminare, quam ipsa elicit res imaginata, immo contra-
ria displicentiam exemplaris, potest imago complacere. Sicut
licet eadem et indivisibilitate ab eodem actu attingant simul imag-
inem et rem imaginatam non sequitur quod adorent eodem motu adorationis.
Confirmatur 1°. licet finis et medium possint eo-
dem actu voluntatis attingi, de facto tamen multoties
diversis actibus attingunt, quod finis terminat intentionem; medium
electionem, quae est alius actus voluntatis; sicut ab actu
possibile etiam [illegible] rem imaginatam in unica adora-
tione adorari, etiam poterit imago ratione propriae habitudinis
ad exemplar, aliquam specialem adorationem terminare ab ado-
ratione propria exemplaris distinctam; animus et ea probatur
quia aut imago in se non gaudet aliqua propria excellen-
tia ratione cuius possit absolute et propter se adorari, ita nec
medium importat aliquam bonitatem absolutam, media
a qua sit absolute appetibile a voluntate; sed hoc non obs-
tante propter ordinem et habitudinem medii ad finem
potest medium ratione sui specialem actum voluntatis terminare,
quo directe non attingit finem; sic similiter potest imago ratione intrin-
secae habitudinis et ordinis ad exemplar terminare motum adorationis, quo
directe non dirigat ad exemplar, licet dependeat ab ipso tanquam
a motivo. Confirmatur 2°. sicut exemplar in ratione adorandi imaginem
per habitum religionis, ita bonitas divina in ratione et motivum amandi
creaturas charitate supernaturali; sed creatura terminat actum a-
moris supernaturalis, qui directe non tendit ad Deum; sic potest ima-
go ratione sui terminare specialem actum adorationis, qui directe non dirig-
atur ad exemplar, licet virtualiter et indirecte in ipsum attin-
gat. Confirmatur 3°. [illegible] dependet [illegible] a prius, [illegible] cognoscibilis,
et nihilominus principia et [illegible] non solum attingunt diversis cogni-
tionibus, verum etiam diversis habitibus intellectualibus,
cum principia attingant habitu qui appellatur habitus principiorum,
[illegible] habitu scientifico; sic licet imago depende-
at essentialiter ab exemplari, in ratione adorabilis poterit tamen
diversum et distinctum cultum terminare.
Confirmatur 4°. legatus Regis, eatenus specialiter honora-
tur [illegible] ceteris, quatenus fungitur vicibus Regis; sed sacra ima-
go Christi [illegible] ipsius ipsum repraesentat; sic potest
specialem adorationem terminare distinctam ab adoratione propria ipsius
Christi, sicut legatus, qui vicem gerit Regis, potest
terminare specialem adorationem, seu honorem distinctum ab hono-
re Regia superiorem tamen honoris qui alias [illegible]

Primo

Ultimo confirmat: Sacra Christi imago gaudet aliqua speciali excellentia, ratione cuius potest ei deberi cultum totale et tribui specialis adorationis dicta ab adoratione Latriæ, qua adoratur persona Christi; sed potest tribui dictam adorationem ab adoratione propria ipsius Christi. probatur maior, si imagini Christi ratione sui non competit aliqua specialis excellentia, ratione cuius potest specialem adorationem trahere, omnes imagines Christi Domini essent adorandæ æquali adoratione; sed hoc est falsum; videmus enim aliquas imagines Christi maiori cultu et veneratione coli a Christianis, quam alias, licet omnes conveniant in habitudine ad idem exemplar: ergo imago Christi gaudet quadam speciali excellentia distincta ab excellentia exemplaris, ratione cuius potest specialem, et distinctam adorationem trahere.

Ad hoc argumentum dicimus rationem istam esse efficacem non tantum in motibus potentiæ aprehensivæ, verum etiam in aliquibus motibus potentiæ appetitivæ, et specialiter in motu adorationis, quod numquam potest sistere in ipsa imagine, quatenus separata ab excellentia exemplaris, quia sicut respectu potentiæ apprehensivæ unum correlativorum [illegible] cognosci aliud, ac proinde simul attinguntur eodem motu intentionis, ita similiter excellentia exemplaris est tota ratio adorandi imaginem, ut supra probavimus, et consequenter nequeunt diversis adorationibus adorari; sed per modum unius ab una et indivisibili adoratione colluntur.

Nec obstat instantia allata de amore complacentiæ, quod imago ratione propriæ et intrinsecæ dispositionis potest complacentiam voluntatis trahere, ac proinde præscindere ab exemplari in ratione terminandi actum amoris, seu complacentiæ, quia pulchritudo materiæ vel artificiosa dispositio colorum vel alia huiusmodi, quæ ad intrinsecam constitutionem imaginis attinent licet quoad se terminent actum complacentiæ, quod exhibeat exemplar, nulla tamen ex his potest reddere imaginem adorabilem, quod imago, quamvis perfecta, quatenus præscindit ab exemplari, manet semper [illegible] inferior creaturis rationalibus et inanimatis, et consequenter inferior [illegible], quæ potest [illegible] adorari aliqua adoratione, quæ non tendit [illegible] ad exemplar aut distinctum [illegible] adorabile [illegible].

Ad 2.am confirmationem dicimus quod licet medium in eo [illegible] subordinetur ad finem, tamen participat intrinsece aliquam bonitatem et convenientiam specialem [illegible] quod potest [illegible] specialem actum voluntatis distinctum ab intentione finis, licet illi subordinatum, quia [illegible] specificans appetitum est bonum, quæ est dicta, quæ distincta et specialis voluntates participant, possunt distinctos actus voluntatis

tatis tiare, et pinde medium et finis cum ambo bene distingu-
ant possunt etiam discriminari in ratione tiandi autem pri-
vo [illegible]: imago autem quatenus praescindit ab exemplari
ni nulla intra [illegible] [illegible] specialem superioritatem praecedit
medio [illegible] potuit specialem [illegible] adorandam [illegible], quo
ex ratione sui negat tiare aliquam specialem adorationem
[illegible] [illegible] [illegible] adorationem [illegible] [illegible] exemplaris, quae excel-
lentia exemplaris [illegible] [illegible] [illegible], seu ratio motiva [illegible]
di imaginem, sicut [illegible] respectu [illegible] [illegible], et quoniam ac-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adorabilis, et [illegible] imago
non ponit in numero cum exemplari in ratione [illegible] adorationem:
[illegible] lux non ponit [illegible] cum colore in ratione [illegible], actum visio-
nis corporalis: unde sicut neque [illegible] aliqua visio ad colorem
quae [illegible] [illegible] non attingat lucem, ita neque aliquis motus
adorationis [illegible] ad imaginem, qui non dirigatur directe ad exemp.
Ad 2.m [illegible]. [illegible] creaturas solum dependere [illegible]
divina, ut ament amore supernatuali, tanquam a fine seu [illegible]
bo, quasi ultimo per ordinem ad quod redduntur amabiles amore sup-
naturali, non vero tanquam [illegible], quasi constituentibus media quae
reddant proxime et directe amabiles, per ratione capacitatis ad beatitudi-
nem et imaginis Dei, qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et alia
creaturae intellectuales [illegible] absolute [illegible] amorem,
[illegible] [illegible] ab amore, quo amamus Deum [illegible]
sum: imago vero ut adoret dependit ab exemplari, ne dum,
[illegible] verum etiam ut a ratione formali media quae constituat
[illegible] [illegible] [illegible] adorationis, ideo quae [illegible] separat ab
[illegible] excellentia exemplaris, neque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqu-
ius specialis adorationis, [illegible] [illegible] adorat adorationem proprio exemp.
Ad 3.m [illegible]. [illegible] solutio ex dictis, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cognoscibilitatem, et [illegible] actibus, [illegible], [illegible]
[illegible] exemplar non ponunt in numero in ratione [illegible] adorabilis,
[illegible] unico motu [illegible] adorationis attingunt, ut [illegible]
exemplo de colore et luce. Ad 4. [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] Regis, sit simul creatura rationalis, et [illegible] capax hono-
ris, et [illegible] minister Regis, fungens eius [illegible] ac-
[illegible] [illegible] illi, quaedam dignitas et excellentia a Rege deriva-
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], et cum superioritatem [illegible]
[illegible] ratione [illegible] aliis et [illegible] [illegible] [illegible] in-
[illegible], ac pinde [illegible] honorem specialem [illegible] [illegible] [illegible]
illo [illegible] directe [illegible] honoris, secus autem accidit in imagine, et in
[illegible] [illegible] inanimata, in quam nulla derivatur dignitas ab
exemplari, quae [illegible] [illegible] subiectum [illegible] adorabilis, ideo quae
[illegible] [illegible] [illegible] specialis adorationis, [illegible] [illegible] coadorat
ad [illegible] [illegible] indivisibili adoratione, qua colitur exemplar.
Ad ultimum [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] imaginis Christi Domini [illegible]. [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appria, et [illegible] excellentia
ipsarum

ipsa rerum imaginum Christi intendit cognitionem [illegible] ... de [illegible] fratrit ab ex[illegible] propria exempl., qui licet [illegible] idem ... in ordine ad res imagines, quas repraesentant, maiora tamen beneficia complectit et mirabilius operatur ad praesentiam unius imag. quam ad praesentiam alterius; unde quatenus in una repraesentat magis adorandum [illegible], quam in altera, neque [illegible] [illegible] eundem Deum [illegible] quomodo adorari per diversa beneficia ab ipso accepta, sicut docet Alb. in 3. sent. dist. 9. art. 3. De [illegible] qui unus et indivisibilis est per diversa beneficia ab ipso accepta diversis actibus Latriae [illegible] adorat, quatenus nobis confert bona spiritualia, spiritu et devotione ipsum colimus; quatenus auctor bonorum corporalium, actionibus corporalibus exhibemus, [illegible] quatenus ... quatenus autem ab ipso accepimus bona extrinseca, [illegible] luminaribus, sacrificiis, et aliis huiusmodi ipsum colimus.

Dub. 3m. V. Christi Domini crux sit adoranda?

Pro huius intellig. advertendum est duplicem esse [illegible] Christi Domini crucem, [illegible] ... ipsa cruce in qua Christus Dominus mortem passus est, et de alia cruce, ipsam repraesentante: hoc supposito est quaesitum variis ex [illegible] haereticorum erroribus [illegible] Claudius Taurinensis Episcopus, relatus a Ioanne [illegible] et ab Alphonso de Castro docuit ipsam Christi Domini crucem neque eas alias, quae ipsam repraesentant esse dignas [illegible] cultu; hunc errorem secutus fuit postea Vviclef, et Ioannes Calvinus.

2a. sent. praecedenti opposita est Fausti Manichaei, quem refert [illegible] Valdensis, asserebat enim lignum adorandum esse ob memoriam crucis Christi, [illegible] auferre arborum fructus, neque ipsos comedere.

3a. sent. fuit Armenorum, qui crucem adorarent ipsam abluebant, et sacrificii sanguine aspergebant, clavos in ea figentes, ac si ante has caeremonias illicitum esset crucem venerari.

Vera tamen et catholica sent. tenet tam crucem in qua Christus passus est, quam eas alias venerandas et colendas esse. quod prob. 1o. D. crux in quacumque materia sit scripta [illegible] in aere expressa, est adoranda: crux in ista [illegible] adoratione [illegible] cum [illegible], et de ipsa etiam probat ratio antea, quod [illegible], quia Christi crux, [illegible] fuerit Christus in ipsa expansus, repraesentat. [illegible] minus quam reliquae imagines adoranda et colenda est, eo modo, quo caeterae imagines adorantur simul cum suo exemplari.

2a. D. crux, in qua Christus Dominus passus est adoranda est adoratione Latriae: Angel. Doct. 3. p. q. 25. art. 4.

art. 4. dixit Christi crucem duderam ptur, quatenus repre-
sentat Christum in ipsa crucifixum, et quatenus est stu-
gijs ad Christum sanctificata, in qua sud erat accepit
ut aliqui Christi hoc supposito asserit quod in utraque seu de ratione
crux adoranda est adoratione Latriæ; in 1.a autem quod doce-
batur manet nos iuxta 2.am probat, nam crux Christi Domini
ipsum tetigit, altare quod fuit in quo Christus se hostiam viva-
tem obtulit Patri, ac denique, ac demum quod instrumentum quo
diabolum debellavit: ergo adoranda est veneranda cultu
Latriæ. ant. p.t ex cap. 2. ad hebreos, dicitur n. cruci affixisse
chirographum decreti, et in ea spoliasse principatus et
potestates, et 1.a Petri cap. 2.o dicitur, peccata nostra pertulisse sup.
lignum. con.a v.o probat, quod grecum ligni res amici et parentis
quas dilexeramus vi dicere, ven... eadem venera. quæ amici
... parentis, sicut in vestibus regia purpura quæ aliquando Regis ho-
nore Regio colitur, et sicut Iacob videns tunicam Iosephi
ipsam tangebat et osculabatur et amplexibus ipsam venerabatur
... Christi D.i crux aliquid ipsius ... ipsum tangens altare in quo
sacrificium ... ipsius ... tamquam aliquid
Christi Domini simul cum Christo ador. est ador. Latriæ.
2.o Hereticos ... crucis vener. stat preclara ... ti-
us inventio, in cuius fest.o ut tenet Ecclesia, Deus miracu...
patravit ... Christi crux venit ador. ac denique probat ex ...
... lib. 4. de fide cap. 12.
... Xpi crucem, ac ... instrum. passionis eius venerari
aeque colendam ... Christi ... homi... Xpi ... Deus ...
struunt non solum crucem, sed ... religiose ... fuis-
se ... ex D. Greg. ... lib. ... Epist. epist. 176. ad Recaredum
Regem Hisp.e misit crucis particulas: ergo crux Xpi et quæ
ipsum representat, et quæ ipsum tetigit est ador. et colenda.
Arguitur 1.o crux Xpi Domini instrumentum iniurio-
rum fuit pass. ac mortis eius, ... Christi ... venerari
debet, probatur cons., nam si ... filij instrumentum ... patris
dedecoris ... iniuriæ venerari ... nullus ... unquam
patibulum in quo ... amici ... fuit sus-
pensus; sed Xpi Domini crux talis fuit Xpo Dom.o: ergo impi-
um et crudele est ... a vero Christiano venerari.
Hoc arg.m nobis ... heretici, ipsumque ...
... adi-
... crux Xpi Dom.i ... opinionem infidelium
... in cruce ... obprobrium Xpi ... in vero tamen
sensu catholico maxime apparet gloria et manifesta-
tio virtutis Xpi; in ipsa n. ut ait Apostolus ad Colos-
senses 2.o ... hostes debellavit spolians princip.
et potes-

et potest, traduxit confidenter palam triumphans illos in semet ipso, unde crucem Christi vere tramur [illegible] quasi [illegible] insf. et dol. et [illegible] erat [illegible] Xpi, quatenus altare sacrum in quo placuit [illegible] [illegible] [illegible] nostri obtulit, et quatenus triumphalis currus, in quo celebratus fuit de suis inimicis [illegible] [illegible] via, in qua [illegible] dii [illegible] filius, [illegible] in quo Patri propitius [illegible] [illegible] Patri sang. fudit, venerari debet, utque quam [illegible] gloriose [illegible] [illegible] posteritatis servandum.

2. Arguitur fundatio, quo [illegible] Claudius Taurinensis, si adoramus crucem Christi, quia ipsam tetigit, et quia in ipsa pro humano genere mortem [illegible], [illegible] [illegible] nulla: [illegible] probat. min. si haec ratio aliquid probaret, probaret etiam [illegible] clavos, lanceas et spinas adorandas esse, et etiam [illegible] praesepio et sepulchro; sed non adoramus [illegible] [illegible] [illegible] non debemus [illegible] crucem, cum [illegible] sit eadem ratio.

R. crucem, lanceam et spinas, quae Christum Dominum tetigerunt adorandas esse, de aliis vero crucibus et ceteris instrumentis passionis Christi [illegible] non eodem modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] crucem et clavos, spinas et lanceam: [illegible] in qua [illegible] [illegible] Christum nobis repraesentat [illegible] [illegible] [illegible] non est primus neque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ceteras, [illegible] [illegible] [illegible] et Christum repraesentent, sicut ad [illegible] [illegible] [illegible] si vero simul cum [illegible] [illegible] adorandae erunt minime vero separata, [illegible] [illegible] magis repraesentant clavos, lanceam [illegible] [illegible] Christus Dominus sua vulnera [illegible] [illegible] clavos et lanceam.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet adorari crux [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probat [illegible] non adorant [illegible] de [illegible] quae Xpm tetigerunt neque adorant [illegible] in quo Xpus triumphans intravit [illegible] [illegible] [illegible] non debet ador. crux Xpi [illegible].

[illegible] solut. Vazquez [illegible] posse [illegible] [illegible] [illegible] directa intentione ad Xpm sincero animo ador. Labia Iudae, non quatenus pars hominis impii, sed quatenus attingentia ipsum Xpm, in quo sensu [illegible] [illegible] Xpi [illegible] [illegible] solut. quae [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] non possunt adorari Labia Iudae, quia non [illegible] [illegible] ad Xpm sufficit ad adorationem, [illegible] [illegible] innoxius, et cum Labia Iudae sint partes [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] non possunt nec debent adorari [illegible], cum ador. [illegible] [illegible],

et si

et si labia Iudæ adorarent, etiam colleret Iudas, q[uo]d est iniquitas execrabilis, hoc autem minime seq[uitu]r. Ideo d[icendum] q[uo]d sit è res inanimas aut sancte attigit. Ad [illegible] dicitur de iumento in quo Xp[istu]s intravit in Ierusalem, adoraveq[ue] q[uo]d n[on] o[mn]is illa tactio è sufficiens ad adorationem, s[ed] tantum in rebus participantibus sanctitatem Xp[ist]i Domini et que non manent p[ro]prie alijs usibus communibus. Et hic finem imponamus huic q[uaestio]ni ad laudem et gloriam sanctissimæ ac individuæ Trinitatis etc.

Dub. unicum.

Utrum Xp[istu]s Dominus fuerit rex temporalis in quantum ho[mo]?

Pro mai[ori] intelligentia huius diffic[ultatis] aliqua prænotanda veniunt: in[primis] n[on] loquimur de Xp[ist]o quatenus Deus, quia sic certissime n[on] dub[itatur] q[uo]d sit Rex supremus et Dominus omnium rerum: loquimur de Xp[ist]o h[omi]ne ut homo, an scilicet illi conveniat Regia dignitas temporalis, n[on] inquantum ho[mo] reduplicative, alias omnes reges essent, sed modo quo Xp[istu]s, specificative, ad modum quo possumus dicere Petrus inquantum ho[mo] è albus, quia albedo in humanitate subiecta est.

2.º Not[andu]m è potestatem Regiam aliam esse spirit[ualem], aliam tempor[alem]; spiritualis è potestas ad regendas spirituales leges, directivas, quas concipias, et ad diligendos hom[ines] in spiritualem finem. temporalis v[er]o includit potestatem ad sanciendas leges ci[vi]les et politicas, ad [illegible] lites civiles decidendas, et ad stabiliendum, q[uo]d ducit ad bonum regimen reipublicæ seclusis quocumque ordine ad spiritualem bonum.

3.º advert[endu]m è Regiam potestatem n[on] includere nec[essari]o dominium subditorum s[ed] rerum, quæ ab eis possident, Rex n[am] Hispaniæ Dominus n[on] è rerum, quæ eius subditi possident, unde illis pro libito uti n[on] potest expendendo s[ed] distribuendo; hæc autem Regia potestas duplex è, altera ordinis sup[erioris], altera ordinis inferioris: sup[erioris] ordinis è perpetua, stabilis, n[on] humanitus acquisita, s[ed] divinitus communicata; ordinis infer[ioris] quæ n[on] è perpetua, nec stabilis, sed modo maior modo minor, modo magis extensa, quam antea, et huiusmodo acquisita s[ive] p[er] successionem s[ive] p[er] electionem s[ive] p[er] bellum iustum.

Ultimo adv[ertendu]m è, n[on] esse inter se repugnantes et impossibiles potestatem temporalem et spiritualem aliq[uan]do n[am] simul, aliq[uan]do disiunctæ reperiuntur: in lege n[am] veteri utraque coniunctæ, quæ potestas in uno iungebat q[uia] idem erat Rex et sacerdos ut in lege naturæ Melchisedec Gen. 14. et primogeniti,

Legi-

Legitimo iure vtramque dignit.m habat, in lege scrip-
ta Moises vtraque potestate et dignit.e sacerdo.li, iux-
ta illud Ps. Moises et Aron in sacerdotibus eius;
Regia, n. vt ex toto Exodo constat fuit dux et guberna-
tor israelitici Populi.

Alijq. tales potestates diuidunt: vt dum.n
q. Reges nunc n. st. sacerdotes; harum autem potestatum
vna ab altera n. dependet, spiritualis sm. se altera
n. subijcit, in immediate a Deo; potestas v. temporalis li-
cet spirituali sit inferior, ab illa tamen n. dependet,
tus [illegible] a Deo, vt docet Ioannes Papa dist. 96.
can. si imperator, ubi de Imperat. Loquens dicit, si lare
[illegible] [illegible] [illegible] ecclesiasticis legibus
potestatem v. illius a Deo suscepimus, prius Regia
tua potestatis, que administrandis Legibus publicis di-
ur. [illegible] [illegible] et tamen Regia potestas spi-
rituali subordinata et subiecta; quapropt possunt
summi Pontifices Reges Mutare et alios apponere.

Sup. oppa. Notandu. e. I sententia negatiua asserens
Xpm. Dominum n. fuisse Regem temporalem, s. spi-
ritualem praeesse et spiritualem orbis Dominium, de
que potius Intellexere, explicant Scripturae loca auctoritatis
[illegible], quam defendunt Vbald.s lib. 2. doctrinali fidei
antique cap. 76. et 77. Victoria relectione 1. de indis n.o
25. et relectione de potest.e ecclesie. Mag. Soto lib. 4. de
iustitia et iure art. 1. et in 4.o sententiarum dist. 25. q. 2. art. 1.
Abul.s sup. caput 21. Mathei. Canarius lib. 4.o de tribus
cap. 3. quae idonatus et alij plures.

2.a Sententia huic extreme opp.ta asserit Xpm. Dominum
fuisse verum Regem temporalem israelis, et Regnum tem-
porale proprium fuisse eiusdem ordinis cum eo, quem sin-
guli eius Reges. auct. huius sententie eam diuis, quibus tu-
dent, alij vt Burgensis sup. cap. 1.e Mathei addit. 2.a n. 3.
et Armacanus lib. 4. de questionibus Armenorum cap. 15. et
nouissime Ioannes a Siluiera tom. 1.o in commentarijs ad
text. Euangelicum, dicunt fuisse Regem israelis iure
hereditario, eo q. ex familia Dauid trahebat originem.

Alter v. recurrit Albertus pighius lib. 5. de ec-
clesiastica hierarch. censet n. Xpm. Regem fuisse Iudeorum
coi. sequuta voto; Iudei n. quo Messiam valde desiderabant
et ipsum Regem futurum esse credebant Regem, vt p.t Luce
24. nos autem sperabamus q. redempturus esset Israe-
el, et Ioan. 6. n. credentes Xpm. Messiam esse volue-
runt Regem facere, Xps. autem fugit.

3.a Sententia tenet Xpm. Dominum fuisse Regem in
temporalibus totius orbis, Dominium que omnium rerum temp.
regnum et dominium habere iure hereditario s. dono Pa-
tris, et roe vnionis hypostatice ab instanti sue conceptionis
pluribus, que alijs titulis postea explicandis; quo reg-
num n. eiusdem roe et ordinis cum Regnis, que

habent Reges tempor. sed Regnum excellens et eminens
et omni ex parte altioris. Hanc sententiam in substan-
tia plures amplectuntur; D. Antoninus 3. p. titulo
22. cap. 5. Victoriensis, et Armacanus relati a
Magistro Cabrera 3. p. Abulensis super caput
25. Mathei. Molina tomo primo de iustitia
et iure, tractatu 2º. disput. 28. Suarez tomo
in 3. partem disputatione 48. sectione 2. an-
in 3. p. in tertiam partem disputatione 47.
az quest. in Angelicus Praeceptor 3. p. quest. 59.
cap. 2. Angelicus Praeceptor et expressius opusculo lib. 3. de
a. 4. ad 1. et expressius et ipse cap. 12. et 13. cuius defensor sequentes
regim. Principum cap. 12. et 13. p.
Statuimus 2º. D. Xpi. Dominus fuit verus et proprius Rex
tempor. totius orbis et Dominus omnium rerum, non minus
quam quisque hominum Dominus illorum quae possidet, et
quam Carolus 2. hispaniarum Rex. probatur istud pluribus
Sacrae pag. testimoniis n. Ps. 2º. dicit, postulatam
a Patre dabo tibi gentes haereditatem tuam et possessionem tuam
terminos terrae; reges eos in virga ferrea; et item Ps. 71.
dicitur de Xpo. Domino; dominabitur a mari usque ad mare;
et Lucae 10. dicit Xps. omnia tradita sunt mihi a Patre meo:
et Ioann. 13. dicit sciens quia omnia dedit ei Pater in manus:
et Apoc. 19. habebat scriptum in femore suo, Rex Regum
et Dominus dominantium: quae omnia litteraliter expo-
nunt de Xpo. Domino; sed Xps. Dominus fuit ut hos ve-
rus et proprius Rex tempor. et Dom. omnium rerum.
Ad 1. Resp. ad haec textus et alia similia Auct. dicentes
dicendo loqui de Regno, potestate et Dominio spirituali quod Xps.
Dom. habuit super res creatas, minime de temporali Reg-
no, quod Xpo. competere non potuit, nec decuit propter dicendum
in argumentis.
Sed dic: quod iuxta regulam Sanctorum et praecipue D.
Aug. admissam ab Ecclesia verba sacrae paginae intelligenda
veniunt, in toto rigore et ut sonant, nisi alias inconveniens se-
quatur, sed nullum inconveniens sequitur, si praedicta verba rigorose
sumantur: ergo non improprie et metaphorice intelliguntur. ss. sed non de spi-
rituali regno, sed de vero et proprio regno temporali, cum nomine
Regni in propria significatione acceptum non accipiatur, mansit certe
minime, quae stet clare dabit, et contra legitime infert.
2º. Obiicitur adversus solutionem praedicta verba non de-
bent intelligi de regno et potestate tempor. sed solutio ruit;
probatur ergo; Xps. Dom. Math. 28. sic dicit, data est mihi
omnis potestas in caelo et in terra; et Ioan. 5. dicit, Pater
omne iudicium dedit filio, et potestatem dedit ei iudicium fa-
cere quia Filius hominis est; sed in Xpo. Dom. reperitur non so-
lum spirit. regnum, sed etiam verum et proprium, probatur
omnis potestas in Xpo. Dom. reperitur potestas omnis et iudicium
quod habet potestas et iudicium spir. et temp. quod hoc
membrum evidenter iudicium et potestatem, tamen in Xps.

[illegible] in Xpo. Dom.o oi. potestas in Caelo et in terra reperiat et hij oi., sit ergo hum distributivum pro oes potestates, et oia iura nec. Dicemus ergo in Xpo. Dom. n. minus prie residere Regiam potestatem temporalem, quam spiritualem, i. hic reperit. [illegible] Xpi. fuit vere et propriè Rex temp.

Arguitur; Xps. Dominus huit potestatem spiritualem et temporalem, quia fuit verus et prius Rex totius orbis [illegible] et Sacerdos [illegible] Xpm Dominum fuisse summum Sacerdotem seu Pontificem, dicitur ad Hebraeos; [illegible] ut nobis [illegible] Pontifex. Ulterius Isa. c. 33. dicit de Xpo: Dominus iudex noster, legifer noster, Dominus Rex noster: ergo fuit sacerdos [illegible] et Rex, utramque huit potestatem.

[illegible] dicere valet Regem dici pt spiritualem potestatem, q. utraque potes [illegible] distinguuntur [illegible] Xpo Domino, et ut duae potestates explicantur [illegible] sicut in Melchisedec, fuit Rex Salem et sacerdos Altissimi, et Moises fuit simul sacerdos, et populi dux, ita ut in ipsis duplex potestas, spiritualis scilicet et temporalis reperiret, et ita Xpo [illegible] adumbratus [illegible] figuris [illegible] utramque huit potestatem; unde sicut fuit verus et prius summus sacerdos, ita fuit verus et prius Rex.

Arguitur 2.o Apoc. 19. dicitur de Xpo: quod est Rex Regum et Dominus dominantium. tunc sic: ibi loqt. de Regibus [illegible] q. temporales sunt, et Regum temporalium [illegible] cum de Xpo dicatur q. est Rex illorum, de Reg. non temporalibus intelligi debet [illegible] q. alias fieret in eadem [illegible] q. vocatio insignificantium [illegible] omnis, nunc prie, nunc improprie accepti, et sensus n. ita prie verificaret [illegible] Spiritus Sanctus dicere, q. sicut Reges coercent suos subditos, ita Xps Dominus Rex est Regum, unde cum Reges tempor. [illegible] potestate suos regant, in eadem [illegible] Dominus coercet et dirigit Reges.

2.o pbat. [illegible] ratione Unionis hypostaticae fuit Dominus et Rex omnium [illegible] hominum et rerum temporalium: [illegible] salium pbat [illegible] natura huma. Xpi Domini [illegible] unionis digna fuit ut dominaret [illegible] creaturis et ornaretur [illegible] dignitatibus, quae cum officio redemptoris [illegible] et a Deo [illegible] possunt [illegible] Regia dignitas [illegible] et ab [illegible] cum officio redemptoris et [illegible] a Deo communicari et maxime decorare [illegible] Xpi Dom. huit talem dignitatem ab instanti conceptionis.

Quoad [illegible] pbat. ans.: Apostolus [illegible] ad Romanos [illegible] 14. Xps mortuus est et resurrexit ut vivorum et mortuorum dominaretur, et [illegible] Petri cap. 1. dicit: empti estis n. corruptibilibus auro et argento, sed pretioso sanguine agni immaculati, et [illegible] ad Corinthios cap. 6. empti estis pretio magno: [illegible] Xps Dominus [illegible] redemptionis est Dominus oium hominum, et [illegible] servi [illegible] oia bona illorum iure redemptionis Xpo Domino [illegible] servus acquirit Dom. acquirit, ut [illegible] placet [illegible] de acquirendis [illegible] tatibus, quae pr [illegible] sicut

Dominus post servum regere et ipsi leges imponere; cum quae co-
ercere, X̄pus, qui supremus Dominus omnium hominum et rerum ipso-
rum est vere et proprius Rex temporalis.

3º probatur ex Sanctis Patribus; nam Divus Bernardus
lib. 3. ad Eugenium cap. 1. assignat discrimen inter X̄pm et sum-
mum Pontificem in eo quod summus Pontifex habet orbis terra-
rum potestatem non directam; X̄pus vero directam et possessionem illius.
D. Gregorius hom. 8. in Evang. item D. Chrysostomus asserit hom.
82. in Ioan. X̄pm Regem esse huius orbis, quamvis in Cae-
lo habeat imperium maximum, longe magis atque praestan-
tius; ulterius D. August. tract. 115. in Ioan. D. Cyrillus
Alexand. lib. 12. in Ioan. cap. 10. et 11. dicit X̄pm Dom.
coram Pilato interroganti an esset Rex non negasse, et asseru-
isse Pilatus de regno tempor. quaerebat, ex quibus omnibus
patet X̄pm Dominum fuisse Regem temporalem.

2ª Nº X̄pus Dominus non fuit Rex temporalis
Israel haereditario iure; probatur X̄pus Dominus fuit de
familia Regia David; et Regnum Israel exiit cum fuit
in illa familia, et secundum Regem itaut amplius ullus
extra illam familiam Israelitico Populo regnaret; ergo X̄pus
Dom. descendens a David haered. iure non fuit Rex Is-
rael. min. probatur ex Hier. 22. dixerunt: scribe
virum istum sterilem, nec erit de semine eius vir qui sedeat
super solium David, et potestatem habeat ultra in Iuda.

2º probatur sup. quod Regnum Israel adhuc perseveraret tem-
pore X̄pi Domini in familia David, et X̄pus Dominus iure he-
reditario esset Rex Israel, ius ad Regnum acquireret per Bea-
tam Virginem vel per Beatum Iosephum, sed per nullum
eorum habebat illud ius; ergo non vera probatur min. non per illam
quia X̄pus Dominus descendat per Salomonem a David
sed per Nathan secundum David filium, quem multi
prohibitum iudicant a iure haereditario; certe non fuit Rex Israel.

2º probatur min. quamvis X̄pus Dom. per Salomonem traheret
traxisset originem a David, non constat de iure he-
reditario semper primogenitos; ergo certo X̄pus iure he-
reditatis seu de iure haereditario successionis fuit Rex
et solido fundamento dici Rex Israel, quia neque per
Dominum Rex temporalis in regnum probatur per Ios. Iosephum
Iosephum ius haberet ad regnum non erat filius putativus
Iosephi; cum autem ius filius putantibus minime
debebat, cum praeiudicio legitimi successoris Regnum transferri
a Ioseph in X̄pm; ex quibus titulis X̄pus Dominus
iure successionis non fuit Rex temporalis Israel.

3º Nº Regnum tempor. X̄pi Domini non fuit eiusdem
rationis ac regna tempor. Regum humanorum, rationis et acce-
ptionis ordinis ... Reges terreni habent potestatem ...
... electionis
... auferri ...
... possit ... dominium ... titulo ...
... Re-

at Regia potest. Xpti Dom. has imperfect. n. het, cu. n. perpetua
quam ... ... n. post stabilibus, a temp. eadem, et modo maior
modo minor n. et. sicut nunc magis, nunc minus ex. licet
villis. q. ... ... extendit ... hoec. ... denique n. huma-
nitas ... ... omni ... superioris et
excels. ... ordinis

Praeponuntur et solvuntur argumenta.

Contra ... 1. ... Arg. 1. Xptus Dominus coluit excelen-
tissimam paupertatem ... Rex ... temporal.
... ex sacra ... de Xpto Dom. intelligi ... ad
litteram plura ... sacrae scripturae testimonia, quae veritatem ...
... Dicit. n. Zacarias ... de ... tuus venit tibi
iustus et salvator, et. de ipso Paulus ad Corinthios dicit:
egenus factus est, cum esset dives, et Ps. 39. ego autem men-
dicus sum et paup.; ... dignitas Regia temporalis ...
... abundantiam rerum ac facultatum
... Xpti exercuit excellentissimam paupertatem, minime
fuit Rex temporalis. ... Ecclesiastes ... dicit: sapientia
pauperis contempta est, et verba eius non sunt audita; et rursus dicit:
... loquutus est et omnes tacuerunt, et verbum illius usque ad
nubes perducent; pauper loquutus est, et dixerunt quis est hic.
... Reges ... tremendi ... venerabiles ... debeant ...
divitijs ... debent affluere. ... Xpti Dom. caruit ... n.
fuit Rex temporalis.

Resp. nego ..., ad prob. ... distinguo ans., dignitas Regia tem-
poralis exigit facultates, dignitas ... quam ... super. ... ordinarie
... n. ... quae ... inferioris ... dives, qualem
sunt Reges mundi, et qui ... in praxi ... subdistinguo ans. ... hoc exi-
git ... hoc exigit, quantum ad maiorem decen-
tiam, et hoc ... ans. ... Dominum ... tribus
Xptum Dominum fuisse temporal. ... alterius ... uehunt
Reges ... quae ... habent potestatem supremam et domi-
nium ... n. tamen usum, quem Xpus Dominus habere
noluit, cum summam colleret paupertatem. unde n. necess.
exigebat abundantiam rerum, ut Reges hunc, cuius potes-
tas ... autem ad maiorem decentiam, l. ad
... habere, requirit n. ... simpliciter.

... ex ... Regum cap. 11. ... Saul numquam
melius populum regebat, quam cum prae paupertate terram arabat
... ut ... lib. 13. de regimine prin-
cipum cap. 14. Reges mundi de humilitate et paupertate
magis ... commendari probat exemplo ... fabri ..., qui in pau-
pertate feliciter magis ... gubernavit imperia ... ... dicit, ...
magni Principes et Monarchae cum ... militate subiugave-
runt mundum, ... cum fastu et elatione perdiderunt imperia. et
in Arcadia regnabat ... subditis, et tamen
erat pauper, ... de illo ... Poeta, tuus Rex inopis ...
dulces ... ...

... Regia dignitas et potestas, quaecumque sit, het
nec. adiunctum dominium rerum temporalium, quamvis
usum excludat, atque Xptus Dominus n. potuit habere dominium:
... Regiam potestatem ... n. ... cum per-
fectissima paupertate rerum temporalium dominium ... Xptus
Dominus ... perfectissimam paupertatem n. habuit do-

minium. Pbr. ant. quia perfecta opulentia non solum exigit usum rerum temporalium, sed etiam dominium: ergo a contrario perfecta paupertas utrumque excludit, et consequenter cum dominio non [illegible] = 2°. Pbr. ant. Xpi Dominus consulens perfectam paupertatem Matthei 19. precepit iubens, ut ab se abdicaret per venditionem res et facultates tempor. quia dominium transfert per venditionem: ergo ad perfectam paupertatem requirit exclusionem dominii.

Confirmat ex dictis Pontificum; nam Nicolaus 4. in cap. exiit de verborum significatione in 6. diffinit Xpum Dominum suo exemplo illam paupertatem docuisse, que omni dominio privat. et Ioannes 22. in duplici extravaganti, altera, cum inter nonnullos; altera, quia quorumdam, de verborum significatione diffinit, Xpum Dominum fuisse pauperum veritatem dominii [illegible]: ergo non dominum: ergo universi orbis non habuit Regiam potestatem.

Resp. 1°: neg. cons. mai: potestas non regia non exigit dominium aut usum rerum temporalium, sed solum dicit vim condendas leges ad dirigendum, et puniendum: quapropter licet Xpus Dominus esset Rex universi orbis non necessario ex vi huius potestatis haberet rerum temporalium dominium.

2°. Resp. neg. dominium ad probationem dicendum. ant: non opponit cum perfectissima paupertate dominium tempor. humanum, quod circum perfectionem dat. hec ante; dominium ordinis super., et quod et usum dat. et usum non dat, sed ad ornatum personae et decentiam dignitatis. ergo ant: dominium non humanum derogat perfectioni paupertatis; quia tale dominium dat potestatem usum rerum temporalium, aliud vero dominium quod excelens et alterius ordinis, non pugnat cum paupertate ad probationem cons. Resp. eodem modo idem n. de opulentia dicendum, quod dictum est de dominio.

Ad 2m prob: Resp. Xpum Dominum consuluisse iubens vendere, que possidebat, quo transtulit dominium humanum, quod paupertati opponit, et consequenter cum illa non stat tale dominium; dominium autem Xpi Dom. non humanum, sed divini ordinis erat, quod non negatur Xpo a Pontificibus, sed illud quod perfectioni paupertatis derogat, quale est dominium humanum, dat tunc potestatem usum, ut in humanis Regibus reperit.

Arg. 2°. si Xpi Dominus esset Rex tempor. universi orbis, maxime titulo donationis l. successionis; nullo modo fuit Rex tempor: ergo non. falsa. min. quoad 1m. probat. tempor. Regnum non fuit donatum, neque a [illegible] hoc, neque a Deo: ergo. prob. ant; quia nullus hominum potuit dare universum [illegible], quia nullus hoc habuit tale ius; non a Deo, et quia non fuit necessarium ad munus redemptoris: ergo non fuit donatum a Deo. prob. ant; sufficiebat ad munus redemp. regnum spirituale ei spirituale dominium, quale recipit summus Pontifex; aliàs exemplo perfectionis paupertatis non egrediebat temporale regnum: ergo non fuit [illegible] donatio [illegible] concessa Xpto Dom. Regia potestas super universum orbem.

Resp. Xpum Dominum habuisse tempor. regnum titulo donationis Patris eterni; regnum [illegible] ut de-

lum, i n̄ pure humanum, s supe excelens, q̄ opponit officio vel dem̄ptoris exercendo iuri, sicut et dempt. ex selussione et abdicatione, nec impossibile erat aut nostro exemplo, substituebat n. ad nostram doctam, ut sepe Dom. abdicaret a se res temporales, et illis n̄ uteretur; q. v. dominium superioris ordinis haberet deceb. ad p̄sonam dignitati et maiestati redemptoris.

3. Assq. Xpi Dominus, regnum temporale n̄ transmisit in suum vicarium neque illud abstulit a huius regibus: p. Xp̄i Dominus n̄ fuit Rex temporalis universi. p. contra si Xp̄i Dominus esset Rex temporalis illud transferret in suum vicarium, sicut et spirituale Regnum; at n̄ transmissit: p. ultra vius si Rex esset regna auferret a Regibus temporalibus, q. eiusdem Regni n̄ possunt duo Reges esse, sicut nec duplex dominium eiusdem rei: p. Reges humi vere Reges n̄ essent, et contra Xp̄i, et leges eorum irriti dicere n̄ n, nisi absque fundato dicat vere esse Xp̄i vicarios.

Rx concedendo ant., ex illo tamen cons. n̄ bene infert: fuit n. Xp̄i Dominus temporalis Rex, noluit autem suam Regiam potestatem in suum vicarium transferre, sicut noluit etiam suam spiritualem potestatem concedere, scilicet a nobis sacramenta condenda, nec ad aliq. addendum l. tollendum sacramentis a se institutis. = Neque etiam infert vere Reges humoi vere n̄ esse tales, q. licet eiusdem Regni nequeant esse duo Reges adequati eiusdem ordinis, minime tamen dius, ut assumitur, p̄ in eaunis, et dominiis subordinatis; regnum aut temporale Xp̄i Domini e dominium altioris ordinis, et titulis supnaturalibus, habitum, n̄ humo modo, ut hent regna a Regibus terrenis.

Adversus Pr. P.m Assq. Beatissima V. Maria descendebat ex familia David, et deficiente viro, feminæ succedere poterat, ut p. ex 27. numerorum, et licet Beata Virgo descenderet a Davide p Natan, et patnam lineam, aliqua tamen ex p̄te a Salomone originem huit, ut sentit D. Th. 3. p. q. 31. art. 3. ad 2m. p. Beatissima Virgo potuit heres ius ad Regnum: p. vel filius, cum q. hic Xp̄i Dominus iure hereditario fuit Rex Israel.

Hic arg.m sub ista fra movere ductus n. suæ opinionis opponit a doctissimus Ioanne Silveira; sius in ... quo modo ex positis probet actuale potuit n. Beatissima Virgo ius ad regnum [illegible]: p. huius de facto, male infert: ad arg.m tamen ex docta se... Abandam omnino ... scilicet Beatam Virg. traxisse originem p Natan, n̄ p Salomonem, et quamvis originem hearet aliquo modo a Salomone in descendebat regnum p feminas, s p viros, cum p nec constet traxisse originem directum, nec defe

cisse legitimum successorem; et aliàs ostet excissum eē Regnum ppr iē conia, et Xpm ē Regem dicm, cpē Regem hu mno titulo, seu pnatali et excellentiori.)

5. Ibi est fundam, quo nititr Ioannes Silveira: supponit iste auctor, prius qd cum tan cyraset Regnum et translatum in fa milia David 1. Macab. cap. 14. Natus ad Iudeorum Principes, eoi rsensu sovene nunt dicentes; Simonem Macabeum eē ducem et Sacerdotem suum in etnum, donec surgat Propheta Domini fidelis, qui Propheta intelligit Xpi, vt expponunt doctores, et alij; quo supp. sic fit argm ex eoi rsensu translatus ē ducatus seu principatus ex familia David ad familiam Macabm; hec trans latio n fuit absoluta, et in ppetuum; vsque ad certum tempus, id ē donec surgat Propheta Domini fidelis, scet Xps; pt vbi pm Xps Dom adveniit huit in integrum, ius suum ad rnum pr eoi, qd illa translatio fuit legitima, et huit vim legis, et in illa voluntate, semp ille Populus pseveravit; aliunde que n stat illam retractasse.

At hoc argm R tantum pbare qd titulo electionis Xps Dominus qdicit Propheta fidelis fuerit Rex, n vo hereditario iure; n dato qd a David et Salomonem originem traheret iure here ditio Rex n ēt, cum ppt iē conis peccata, et in pœnam ipsius Regnum sit excissum a familia David; vnde n pbat, et alio pbat irvitari slationis, seu electionis ius hē fuit Xpo ad Regnum israel; qd denique n pbat ex eo qd eoi rsensu dicerent donec surgat Propheta Domini fidelis, n eumdem iudicio sit ablatum Regnum a familia David ipsi n restarant libito Regem eligere ex tali familia, licet licite et legit Simonem Macabeum ducem istituerent vt Iudeorum republica capite n careret, et ipsius gubernationi bene consulere insit.

6. obiicit ab eodem auctore in favorem sue sentē Regnum ē excissum a familia David ob peccata ppria vniuscuiusque et ob peccata suorum parentum, vt stat ex 22. Iere mie; at Xps Dominus erat legitimus filius David, et aliqs nullum huit peccatum nec ex parentum peccatis aliquam pœnam dixit: pe ex nullo capi fuit privatus iure Regni: pe huit ius ad Regnum israel = Constat n Ezequiel alis loqudo de Rege Cedechia dicit Propheta; tu autem profane impie dux Israel hec dicit Dominus, aufer Cidarim, tolle coronam, et hoc n factum ē, donec veniret cuius ē iudicium, et tradam ei; vbi D. Ieronimus et intlinealis dicunt coronam ē ablatam a domo Iuda vsque ad Xpm cui ē reservata = qd amplius constat, n septuaginta loco illius cuius ē iudicium, sic vertunt, aufer coronam donec veniat, cui debeat; sed Regnum Sedechie, de quo loqt, debet Xpo: pe huit ius ad tale Regnum, n n dat debitum sine iure.

Ad

Ad arg.m distinguo min. erat legitimus filius David per Salomonem nego min. per Natan concedo min. consequentiam erat Regni succesor, cum hereditas per primogenitos descenderet, et ita Regnum ei non deberet, dicitur enim post quod ille sit privatus. = Quoad ipsum Xpm fuisse legitimum filium David, et minime tamen ius ad regnum habuisse, nec legitime iure et privatum per poenam demeruisse, carere non iure ad regnum, licet sit poena respectu progenitorum, minime tamen respectu Xpti Domini, qui sicut culpam non habuit, ita non habuit poenam, sed fuit in principio pura negatio iuris.

Ad utramque confirmat. Distinguo ablatum fuisse regnum usque ad Xpm, ita tamen iure succesionis tale regnum non ei debitum sicut et neque ius ad totam universum, quod ex ipsis verbis in confirmat. allatis constat; dicitur non ex ore Domini, sed ita non ablatum est regnum donec veniret, cuius est iudicium, quod etiam constat ex illo Luc. 1. Dabit illi Dominus Deus sedem David Patris eius, ecce quomodo titulo donationis ius ad regnum habebat, non titulo succesionis.

7.o Arg. ab auctoritate: nam Ioan. 1.o Natanaeli dicente Tu es filius Dei, tu es Rex Israel? Xps Dominus consensit dicens: quia dixi tibi, vidi te sub ficu; sed Natanael locutus est de temporali Regno israelitici populi: ergo Rex israel fuit Xps Dominus. et Ioan. 12. clamantibus turbis, Benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israel, quae de temporali Regno, quale antecedentes Reges habuerunt, intelligunt. Christus Dominus non solum annuit se Regem esse, sed Pharisaeis contra dicentibus se opposuit dicens, dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt: ergo Xps Dominus fuit Rex Israel, eo modo, quo ceteri Reges.

Probat idem assumptum ex illis verbis, Ubi est, qui natus est Rex Iudaeorum; et Ioan. 18.o Pilato inferenti: ergo Rex es tu, Xps respondit: tu dicis, quia Rex sum; sed Pilatus de regno Iudaeorum loquebatur: ergo Xpm sedens se Regem esse, asserit contra se Regem esse Iudaeorum.

Resp. Christum Dominum semper dixisse, tam Nathanaeli, quam Pilato, se Regem temporalem esse, minime in titulo acquisitionis, sed in supernaturali et divino, non solum quod humano titulo exclusit, sed quia titulo donationis divinae ius ad regnum habebat quod constat ex eo quod Ioan. 18. dixit Xps, Regnum meum non est de hoc mundo.

Incipit materia de sacramento poenitentiae secundum quod est virtus.

De qua agit D. Th. 3. p. q. 85. et Scolastici cum Mag.° in 4. dist. 14. et interpretes D. Th. super hanc q.m

Art. 1. V. penitentia sit virtus?

1. D. penitentia quae est in appetitu sensitivo, passio potius quam virtus est. 2. D. penitentia, quae est in voluntate virtus est cuius actus est.

Hanc 2.m D.m statuit D. Th. sub dist. in decernens, an penitentia sit virtus distincta ab aliis virtutibus; de difficultate de hoc agit in art. sequenti, solum debet, quod dolere de peccatis quae Deum inspicis eo modo usque quo dolendum actus virtutis, hoc est eadem ab aliqua ex virtutibus moralibus, vel quae est virtus.

Hec vero explicata a D. Th. certissima est in fidem, contra haereticum Montanistarum, et Novatianorum negantium virtutem poenitentiae. Statuit etiam contra Lutherum in sect. de penitentia et contra Calvinum lib. 1. institutionum cap. 4. et lib. 3. cap. 34. et lib. 4. cap. 12. nullam aliam penitentiam agnoscentes praeter resipiscentiam sive melioris vitae emendationem, damnantes dolorem, quae de peccatis ut inutilem et noxiam, et quasi crudelem conscientiam carnificinam reddit, ut hoc pellum carnificis haeretici ... 1 ... ut refert Ubaldus brev. in chronologia saeculi ... veritatis q. ...

Praedictos haereticos probat esse D. Th. in hoc art. in argumento s. 1. quod ... legibus dant de actibus virtutum, et praeceptum divinae legis est de penitentia; ... illud Matthaei 4. penitentiam agite, et illud Lucae, nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis; et ex aliis pluribus sacrae scripturae et ... literarum testimoniis: ergo penitentia est virtus.

Dub. unicum. Utrum actus poenitentiae sit proprie, et in rigore actus virtutis?

Dicitur in titulo proprie et in rigore, quia aliud est actum humanum esse honestum et laudabilem, aliud vero esse actum virtutis proprie et in rigore, nam actus honestus et laudabilis ... non tamen virtutis sit de actu vere ... docet D. Th. ... post ... et postea diceremus, actus ... virtutis proprie et in rigore plura alia exigit, ut postea explicabit.

In titulo etiam sumitur virtus pro virtute infusa et supernaturali, nam licet verum sit posse cognosci lumine naturali, magnum offensam Dei, ut Auctor naturae, et similiter legem naturae praecipere actum poenitentiae, dicente Augustino lib. de duabus animabus contra Manichaeos cap. 10: bonum est poenitere, quod necesse est ... offerre, vox ipsa naturae est; tamen sicut non ... est virtus proprie et in rigore ad amandum Deum super omnia auctorem naturae, ... voluntas creata, quae tale obiectum naturaliter inclinat; ita similiter non est necessaria virtus proprie et in rigore, quae sit ordinis supernaturalis ad detestandum peccatum ...

[illegible] poenitentia [illegible] quaestionem [illegible], sicut amor est [illegible]
ita detestatio [illegible] actus [illegible] et [illegible]
ob aliquem [illegible] [illegible] peccati [illegible]
[illegible] naturalis [illegible] post [illegible]
ita [illegible] actus [illegible] poenitentia [illegible]

Ad hanc [illegible] ursanfert [illegible] poenitentiam [illegible]
virtutem ex [illegible] non simpliciter [illegible] absoluti [illegible] sententiam [illegible]
Bonaventura in 4. dist. [illegible] q. 1. [illegible] dicit [illegible] Doctores [illegible]
Suarez [illegible] tom. 4. in 3. p. disp. 7. sect. 1. refert [illegible] Caietanum [illegible]
[illegible] in 4. dist. [illegible] Caietanus [illegible]
cat ab illustrissimo Armacano viro [illegible], qui solum [illegible] poenitentiam non [illegible]
absolute et simpliciter virtutem de [illegible] virtutum, [illegible]
cum in suis actibus peccati praesuppositionem [illegible], non tamen si poenitentia
[illegible] habitu, [illegible] hac [illegible] eadem fuit [illegible] Adam in statu innocentiae [illegible]
catum commiserat, [illegible] poterat [illegible] defectibilis de [illegible] actum [illegible]
vedibit sermo. [illegible] omnes Catholici [illegible] poenitentiam
esse simpliciter virtutem, et solum posuit esse dissidium [illegible], ut recte
notavit Lugo tom. de poenit. disp. 1. sect. 1. in hoc non est immorandum, ideoque
[illegible] explicationem veritatis sit.

1.° actus poenitentiae est vere et proprie actus virtutis, videlicet volunta-
rius affectus efficax detestationis et abominationis peccati commissi cum
proposito efficaci emendae et satisfaciendi pro offensa Deo facta, hanc [illegible]
[illegible] omnes Doctores Catholici, illa quae probat [illegible] in corpore art.
Actus virtutis vere et proprie est actus voluntatis eligentis secundum rectam
rationem; sed actus poenitentiae est huiusmodi: ergo actus poenitentiae vere
et proprie est actus virtutis. [illegible] probatur, virtus, quae vere et proprie est virtus,
est habitus electivus secundum rectam rationem; sic diffinit [illegible] erit ab [illegible] et
Philos. 2. ethic. cap. 7: ergo actus procedens a voluntate eligente secundum rectam
rationem erit vere et proprie actus virtutis.

Minor praecedentis discursus probatur: nam per actum poenitentiae eligit
voluntas de quo dolendum est, scilicet de peccato, cum sit gravissimum
malum; et similiter eligit dolere [illegible], quo dolendum est, scilicet
ad removendum peccatum, et satisfaciendum Deo offenso, et
tandem eligit dolere eo modo, quo dolendum est, nimirum [illegible]
[illegible] ut poenitentem
[illegible] remissionis sit
[illegible] Prov. 2. [illegible] dicit de [illegible] hominibus laetantur cum male
fecerint; [illegible] valde [illegible] rectae rationi: ergo talis actus
est vere et proprie actus virtutis.

2.° detestatio peccati, quae est actus virtutis poenitentiae, non [illegible]
sequitur [illegible] boni, sed [illegible] fuga et recessus a malo, scilicet a peccato.
[illegible] statuit [illegible] aliquos Doctores quos referunt et expresse sequuntur Sa-
las tom. 1. in 1. 2. disp. 3. sect. 2. n. 3 [illegible] et Suarez 1. 2. disp. 1. de passionibus
sect. 7. n. 2. [illegible] nullum actum virtutis posse esse pure fugam [illegible] pro-
[illegible] bonae, immo [illegible] affirmant de quolibet actu voluntatis [illegible]
[illegible] quo voluntas odio habet [illegible] quam vult et [illegible]
[illegible] existimat esse aliquod bonum. [illegible] exemplum de [illegible] in quo
[illegible] actus [illegible] alicuius veritatis, nimirum [illegible]
est lapis [illegible] negationem [illegible] a lapide, et huic negationi assentit.

[illegible] nostra

Probatur 2º nostra c̃ expressa D. Th. sequendo de actibus voluntatis q. 23, q. 29. art. 1. et 2. cuius ratio hec probat, n amor et odium actus diversi; s[ed] amor e persequutio boni; et odium et detestatio e fuga mali: ergo probat q actus diversi debent habere specificativa; s amor habet pro specificativo bonum: ergo odium seu detestatio debet habere pro specificativo malum. Confirmatur amor essentialiter e persequutio et odium essentialiter fuga mali. hic ultima propositio probat, q malum ut malum n potest hoc persequi; nec bonum ut bonum detestari.

Confirmatur n in naturalibus si duo sint motiones, contrarie, scilicet accessus ad terminum ad quem et recessus a termino a quo, in quo tali verum dicitur, ut recessus sit pure fuga a termino a quo, et nullo modo accessus ad aliquem terminum, sed distinguitur ab accessu ad terminum ad quem: similiter accessus ad terminum ad quem ita e accessus et persequutio, ut nullo modo sit recessus seu fuga ab aliquo termino: ergo in voluntate eodem modo debent distingui duo actus, quorum unus sit persequutio boni scilicet amor, et alter fuga a malo, nempe odium seu detestatio mali, consequentia probat, n voluntas e quedam natura, et solum differt ab aliis naturis, q e domina suorum actuum; s hoc n tollit, quin possit habere hos duos actus per quorum unum tantum accedit ad bonum, per alterum autem tantum recedit a malo: immo potiori iure hec differentia reperiri debet in voluntate, regulata per intellectum, q adunata per naturam differentia dicit, et diversa adunat.

2º. probat ex eodem D. Th. n amor dicit convenientiam ad bonum, odium seu detestatio dicit repugnantiam ad malum; s amor n includit in suo conceptu repugnantiam ad malum, s tantum eam infert consequenter: ergo nec odium aut detestatio includit convenientiam ad bonum.

Dices, q negatio seu carentia mali q detestat odium habet rationem boni respectu voluntatis detestantis et hanc negationem seu carentiam mali intendit voluntas, et ideo eo ipso q detestatur malum persequitur bonum: at vero amor tendit ad positivum, et illud intendit nempe bonum. negatio autem seu carentia mali sicut consequenter se habet ad positivum q e bonum, ita amor n in suo conceptu, s consequenter trahit ad negationem seu carentiam mali.

S[ed] contra e 1º. q voluntas per repugnantiam ad malum tantum intendit excludere malum q n intendit persequi bonum, consequentia probat, n finis repugnantie recedere a disconvenienti, sicut convenientie accedere ad convenientem: ergo sicut convenientia nullo modo includit repugnantiam, ita repugnantia n includit convenientiam, n utriusque contrarii eadem debet e ratio.

2º impugnat n actus odii seu detestationis sumptus positive explicat his verbis nollo e hoc peccatum l. displicet mihi hoc malum, sicut amor boni explicat, volo e hoc bonum, seu mihi placet hoc bonum, quoniam in volitione n includit essentialiter aliqua nolitio mali; ergo nec in nolitione mali aliqua volitio boni.

S[ed] dices voluntatem posse habere actum q explicat hoc modo volo n e peccatum, s huiusmodi actus ita explicati formaliter e persequutio carentie mali, que e aliquod bonum et simul formaliter detestatio mali: ergo detestatio mali dicit formaliter persequutionem boni; l. pars min. probat, n ois volitio e formaliter persequutio boni, s repugnanti n e aliquod bonum, similiter sit persequutio, nisi carentia mali: ergo 2 pars min. etiam probat, n detestatio mali, scilicet peccati nil aliud e essentialiter quam affectibus destructio peccati, s affectiva destructio peccati n potest melius explicari, quam

per volitio-

p volitionem carentiae peccati: 2° Dico admittendo quod detur talis actus distinctus a nollitione mali, quem negat S. Doctor. 1. 2ae q. 8. art. 3. ad 2 dicens cum dico nollo legere, sensus est volo non legere, unde hoc etiam secundo obiectio non impugnat nostrum intentum, quod consistit in hoc quod nollitio mali nunquam includat prosecutionem boni; aliud autem est quod detur actus voluntatis prosequentibus carentiae mali, aliud autem quod talis actus includat rationem fugae mali. 1m non admittit, quod carentia mali possit proponi ab intellectu ut aliquod bonum verum; in tali casu actus versans circa carentiam mali non erit formaliter detestatio, quae equivalent, non detestatio formaliter fuga mali, in qua essentialiter non includit prosecutio alicuius boni, ad hoc quod fuga sit actus voluntatis et virtutis.

Idem non stringit ... si quidem affirmatio possit aequivalere negationi. Ut haec propositio habet carentiam albedinis, sive hoc est non albus, potest in aliquo sensu aequivalere huic, hoc non est albus, quem vis nec in significando nec in supposito idem sint. 2° propositio est negativa, sit vera subiecto non existentibus, quod propositio negativa requirit ... extremorum et non veritatem, utraque tamen affirmativa falsa est ob conditionem non supp. extremorum.

... actus qui formaliter est divisio in 2a operatione ut explicat per negativam propositionem non includit aliquo pacto compositionem eiusdem 2ae operationis, quae explicat per affirmativam. Verum est quod in iudicio in quo ... dicat veritas vel falsitas propositionem explicat veritas seu ... veritatis per istum ... ita est, et falsitas per hunc ita non est, non est divisio penes propositiones affirmativas et negativas, sed penes veritates aut falsitates. si non propositio est vera sive affirmativa sive negativa sit iudicium erit, ita est, si falsa, ita non est, in his actibus iudicatibus etiam reperit, ... explicates per affirmationem, et dicensus per negationem, in quorum uno non includit alterum est ...

His probationibus satis probatum manet in voluntate reperiri actum ... prosecutioni, qui formaliter sit fuga mali et nullatenus prosecutio boni: ex ... infert tunc actum posse esse actum virtutis, ... aliqua circumstantia debita ... specialiter probat de 1a parte ... etiam ex eodem S. Doctor explicante quomodo intelligendum est quod virtus sit per ordinem ad bonum cum ... negarium quod eius actus sit prosecutio boni, verba D. Th. haec in 4° dist. 14. art. 1. quaestiuncula ... bonum in quod illud, quod virtus ordinat immediate est actus perfectus ipsius, et ideo aliquis virtutis est, quae principaliter actum habeat in retrahendo ab aliquo sic dictum est in 3. dist. 23. de temperantia et mansuetudine et omnibus ... actus perfectus poenitentiae est in retrahendo ab aliquo malo nec propter hoc sequitur quod non sit virtus: hic S. Doctor ex cuius verbis ... ... detestari peccatum cum debitis circumstantiis est bonum; ... poenitentia dicitur per ordinem ad detestationem peccati: ... ... per ordinem ad bonum, non ad bonum ... ... a malo ... ad bonum actum, scilicet detestationem peccati.

Nec ... ... pugnat S. Doctor ex 1. 2ae q. 29. art. 2. in corpore ubi ... ... ubi docet quod omne odium causat ex amore quod nihil odio habetur nisi ... ... quod amat, unde ... ... detestatio peccati ... ex amore amicitiae Dei ... peccatum ... et licet detestatio sit prior in executione, sicut

omnis recessus

q̄ recepirj etiã aquo, amor tamen amicitiæ Dei ex prior[i] inclinatione, ita D. Th. a. 3. ad x. quæ tamen addicit q̄ odium includit amorem supertium q̄ supponat.

Dico 1.º q̄ pænitentia respiciat factum turpe ut præteritum n̄ ē c̄ perfectionem virtutis, bene tamen si respiceret illud ut præsens, sicut verecundia. sic 1.º statuit D. Salaz. tom. 1. 2æ tract. 22. disp. 4. sect. 7. et D. Vasquez in præsenti dub. unico. tradit tamen expressis verbis a. D. Th. in præsenti art. ad 2. probat 1. pars q̄, turpe factum præteritum n̄ opponit perfectioni requisitæ ad virtutem, q̄ pōt salvari virtus et perfectio eius in pænitentia, quamvis respiciat turpe factum præteritum, ant. probat, q̄ firmiter tendentis ad bonum in quo consistit perfectio virtutis pōt salvari quamvis turpe factum sit præteritum q̄ respectus ad turpe factum præteritum n̄ tollit perfectionem virtutis, ant. probat, n̄ tantum præsenti pōt retractare turpe factum præteritum, et inchoare novam vitam, et ex vitioso fieri virtuosus, et firmiter adhærere honestati in o[mni]bus q̄ turpe factum præteritum n̄ impedit perfectionem virtutis.

Confirmat et explicat, habitus, q̄ compatit secum turpe factum aut aliqd peccatum sit perfectionem virtutis, n̄ peccatum ē q̄ impedit ne homo tendat in bonum honestum, cum virtus ex diametro opponat vitio, et actus virtutis actui vitioso et de ratione oppositorum sit, ut unum oppositum expellat alterum ab eodem subiecto, q̄ cum pænitentia vere et proprie excludat peccatum ab eodem subiecto erit proprie et in rigore virtus. et tantum abest q̄ propter hoc n̄ participet pænitentia rationem virtutis ut potius ex eadem ratione videat perfectius illam obtinere, n̄ aliæ virtutes solum possunt excludere actus vitii oppositi, ut virtus temperantiæ, et actus eius solum excludit vitium intemperantiæ et actus illius, pænitentia vero excludit et factum turpe præteritum cuiuscumque vitii sit, nec secum compatit aliqd peccatum.

2.ª pars, q̄, quæ equivalet statuit ẽ prædictos auctores afferentes verecundiam deliberatam ēē proprie et in rigore virtutem, nullamque ē diam assignatam a D. Th. inter pænitentiam et verecundiam probat quia virtus n̄ pōt respicere factum turpe ut præsens, sed verecundia respiciat factum turpe ut præsens, q̄ n̄ ē virtus, maior probat, n̄ virtus prosequitur bonum q̄ excludit factum turpe sicut iustitia quæ prosequitur bonum [illegible] rem et rem, q̄ omnino excludit malum [illegible] virtus detestatur malum et sic fugit a malo q̄ etiam [illegible] excludit ab eodem subiecto actum turpem, ita ut simul ēē n̄ possint in voluntate actus virtutis, quæ prosequutio boni et fuga a malo, et simul actus vitii q̄ fit fuga a bono et prosequutio mali, probat minor n̄ in eodem instanti in quo verecundatur aliquis de turpi facto pōt simul [illegible] in voluntate affectum ad factum turpe de quo vere [illegible] verecundia [illegible] excludit factum turpe oppositum [illegible]

Si dicas cum Vasquez verecundiam eodem modo ac habere factum turpe præsens, sicut se habet pænitentia, n̄ sic [illegible] actus turpis quasi præsentis, id ē immediate transacti, et similiter [illegible] verecundia, et sicut pænitentia de actu præterito, ita etiam pōt et verecundia de [illegible]

[illegible] n̄ factum turpe etiam si immediate fuerit pōt,

hoïs

hoc instanti proprie et in rigore dicit praeteritum: sed postquam hanc rationem
nunquam verificatur de poenitentia quod sit de actu turpi praesenti;
sed de verecundia potest verificari quod sit de actu turpi proxime praesenti
non in eodem instanti in quo est verecundia etiam de libertate potest esse affectus
in voluntate erubescentis circa factum turpe sed simul ut l. saltem possunt
esse factum turpe ut praesens et simul quod voluntas habeat affectum circa illud
ergo potest esse verecundia de facto turpi ut praesenti.

2° impugnat solutio, habitus, quod habet pro objecto turpe factum ut fu-
giendum et per se non respiciat illud ut praeteritum non est specialis virtus
sed verecundia non respicit per se turpe factum ut praeteritum ergo non est vir-
tus, min. probatur non certum est tamen ex oppositis auct. negare potest quod
verecundia spectat etiam turpe factum praesens saltem quoad affec-
tum pro eodem instanti in quo est verecundia [illegible] sed per se non respiciet turpe
factum ut praeteritum sed maj. probatur non etiam certum est quod virtus potest esse [illegible]
ratem ad vitium, et actus virtutis [illegible] oppositum ad actum vitii [illegible] non spect-
ant simul in voluntate pro eodem instanti sed actus respiciens turpe factum
si per se non respiciat illud ut praeteritum non erit virtuosus quod non habet [illegible]
ratem ad vitium et actum eius.

Respondetur cum Lugo disp. 2. sect. 2. quod potest dari proprie et in rigore
virtus, etsi respiciat turpe factum ut praesens, de quo duo exempla
affert. 1um est quod quis potest peccare ex ignorantia culpabili potest quae in eo-
dem instanti in quo peccat habere revelationem Dei testificantis illud esse
peccatum, cui revelationi assentiat per fidem divinam, in ipso casu, actus
fidei est proprie et in rigore actus virtutis, et tamen est de actu turpi praesenti ergo.

2um est si aliquis qui actualiter peccat humiliet se coram Deo et
recognoscat fragilitatem suam cui est actum humilitatis et proprie vir-
tutis; et tamen est de actu turpi praesenti ergo.

Sed 2um 3 in 1 non est necesse fingere casum [illegible] quotidie accidit
quod peccans mortaliter simul credat esse peccatum mortale, postquam quod in illo
1° casu implicat Lugo, non ex una parte admittit ignorantiam culpabi-
lem in peccante in instanti in quo peccat, et ex alia parte ponit actum fidei
esse [illegible] peccati sed in eodem instanti admittit ignorantiam peccati et cogni-
tionem peccati. si autem loquatur de ignorantia antecedente ad illud instans
nihil ad propositum est, unde praedictus casus coincidit cum altero ambo-
bus propositis.

Verum quidquid sit de hoc, nec 1 nec 2 casus enervat vim argumenti
non argumentum solum procedit de actibus turpibus oppositis actibus vir-
tutum per se recte et actualiter, sicut est peccatum infidelitatis cum ac-
tu fidei in 1° casu, non de aliis peccatis nihil ad rem, non alia respici-
unt ipsa tamquam objecta materialia et secundaria, quae possunt re-
velari a 1a veritate, sicut etiam Christus Dominus [illegible] dixit Petro
[illegible] ita praedixit etiam Petrum peccaturum.

Exemplum autem humilitatis et recognitionis propriae fra-
gilitatis nihil probat, non talis actus [illegible] hoc argumento [illegible] Lugo
est actus humilitatis [illegible] sicut ille asse-
rit de verecundia quae spectat [illegible] actu turpi praesenti; nisi ac-

tus humi-

ture humilitatis, ut efficax n. eliciatur, hoc simul c[um] Deum peccando mor-
talit[er] [illegible] n. [illegible] sint incompatibilia saltem ex una parte, q[uod] hoc effica-
citer et humiliter [illegible] Deo [illegible] q[uod] [illegible] peteret [illegible]
peccari [illegible] nolle [illegible] [illegible] [illegible] efficax humilitatis [illegible] [illegible]

Ex q[uibus] [illegible] aliud [illegible] ex supra [illegible] et explicata
mente D. Tho. actus honestus q[ui] excludit efficaciter actum turpem et quem
[illegible] n. [illegible] virtutis [illegible] et [illegible] [illegible] n. excludit effica-
citer et [illegible] et [illegible] actum turpem de quo [illegible] [illegible] ut expe-
rimur [illegible]

4. et ultimo [illegible] detestatio et odium peccati q[uae] in actibus ultimae poeni-
tentiae [illegible] ad hoc q[uod] peccatum n. fuerit [illegible] quatenus
[illegible] ad [illegible] peccati sit ad removendum [illegible] [illegible] et na-
[illegible] [illegible] hoc quantum ad 1. p[ar]t[e]m statuit D. Alexandrum
4. p. q. 12. membro 1. et D. Michaelem de Molina trac. 1. de poenitentia
[illegible] 1. [illegible] detestationem peccati absolute [illegible] ad hoc q[uod] pecca-
tum n. fuerit, q[uod] licet impossibile sit q[uod] n. fuerit, hoc impossibilitas n.
[illegible] absoluta et simpliciter [illegible] ex supp. quae [illegible] post [illegible]
actum absolutum voluntatis.

Statuit etiam [illegible] [illegible] ubi supra [illegible] actum [illegible]
[illegible] ad hoc q[uod] peccatum n. fuerit [illegible] absolutum, [illegible] q[uod] voluntas
post actum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] impossibilia [illegible]
simpliciter impossibile sit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] n. [illegible] in voluntate [illegible] actum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hoc verba vellem n. [illegible] peccatum.

[illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] D. Th. in 4. dist. 17. q. 2. art.
1. quaestiunc. 3 ubi ait, [illegible] dicendum, q[uod] quamvis volun[tas] simple-
[illegible] n. possit [illegible] [illegible] sapientis de impossibili, [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] de impossibilibus, quia sapiens
vellet q[uod] impossibile [illegible] [illegible] possibile foret, et [illegible] voluntas sufficit
ad [illegible] [illegible] et praecipue q[uod] impossibilitas [illegible]
voluntatis [illegible] [illegible] [illegible]. hoc D. Th.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p[ar]te [illegible] [illegible] [illegible]
fundamentum [illegible] q[uod] detestatio [illegible] [illegible] actus absolutus q[uod] obstru-
[illegible] [illegible] [illegible] impossibilitas ex supp. n. licet [illegible] [illegible]
sit impossibile ex supp. q[uod] fuerit, tamen [illegible] [illegible] impossibi-
le ut [illegible] n. possit q[uod] [illegible] [illegible] de [illegible] absoluta, [illegible] [illegible] im-
possibilitas [illegible] [illegible] ab [illegible] voluntati: [illegible] implicat volun-
tatem ferri ad illud actu absoluto [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]-
[illegible] supponi, n. si n. supponat impossibilitatem [illegible] [illegible]
tum [illegible] [illegible] aliqua possibilitate, saltem [illegible] aut
existimata ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] n. [illegible]
impossibile. possibilitas autem saltem [illegible] aut existimata
sufficit ad [illegible] voluntatem, n. existimatio [illegible] [illegible]-
[illegible] scientiam erroneam movet voluntatem ad

eliciendum

explicandum actum, sicut talis existimatio opponat verita-
ti, sed idem erit argumenti consequentia vis discursus suus probat, non
impossibile ut intrinsece ut sic cognoscatur ut non est, sed cognos-
citur ut bonum simpliciter voluntatem ferri ad hoc
quod peccatum non fuerit, quia sic non habet aliquam bonitatem:
Ubi nunc non est omnis convertibilitas.

D. Vazquez probat 1. partem, et ex auctoritate Angeli-
ci Doctoris proxime relata, hoc argumento proposito def-
ficientis impugnat eius plurimum; non impossibile cog-
noscitur ut tale, neque opponi obiectum ut bonum aliquod
rei; cum non possit opponi ut eius, nec ut malum fugi-
endum, quia cognoscitur ut impossibile evenire: sed nec potest
prosequi ut bonum absolute, nec nolle absolute non fugere.
Et ideo non nec potest esse timor aut spes alicuius impossibilis,
non si bonum sit impossibile non speratur; et eodem modo si
malum sit impossibile, non timetur, sed nunquam voluntas
potest prosequi bonum impossibile, et maxime quod cog-
noscitur ut impossibile simpliciter, nec fugere tale malo,
quod opponitur ut simpliciter impossibile: sed in nullo actu
voluntas potest inniti ad impossibile, quod ut impossibile sim-
pliciter proponitur.

Secundum quod restat probandum D. Vazquez in 1. p.
p. 20. principaliter intendit, nimirum actum penitentiae
stantem in hoc quod peccatum non fuerit, nec tamen sub conditionatum:
et probat hoc modo: quod potest voluntas ferri de presenti per verum
et formalem in obiectum ponendum sub aliqua conditione pe-
nitentia potest elicere actum conditionatum, esse probat, quia non est aliqua
ratio specialis, que obstet ut non possit penitentia elicere hunc
actum conditionatum, si semel habet voluntatem illum posse
elicere, sed autem probat tum ratione, tum exemplo: ratione quidem, non ob-
stante quod habet de se fieri talem conditionem, transit actum abso-
lutum voluntatis, sed illud propositum sub aliqua conditione,
quam non habet, potest ferri volunt ... actum conditionatum, sed
probatur non voluntas potest tamen tum tantum potest explicare inclin-
ationem, quam habet ad illud obiectum, non absolute sed subconditio-
nem, ille frustra tenditur erit actus conditionatus in tali cas-
u; ratio maior probat, nam inclinatio, quam habet voluntas in actus
explicari potest ... absolute vel conditionate eo modo
quo sibi opponitur ut possibile. = Exemplo etiam probat,
tunc actus potest elicere et opere a voluntate, nollet electio-
nem ... crux, si pauperes occurrerint, tamen ...
evenit, et tamen talis actus non est absolutus, sed conditiona-
tus, non fert ad obiecta sub conditione.

explicandum

Explicandum tamen est ex quo possit oriri exi-
stimatio [illegible] quae [illegible] actum ordi-
natur ex parte obiecti, ab actu ordinato ex parte obiecti, nulla est con-
troversia; non omnes conveniunt quod actus ordinatus ex parte subjecti
non est actus elicitus a voluntate, sed eliciendus, si ponatur talis
conditio, ut si aliquis dicat, nolle decernere de hoc obiecto, cras
tamen de illo decernam, vel hoc modo, si ego decrevero
cras elargiri eleemosinam pauperi, ille subveniet meae in-
digentiae, in quo non reperitur actus elicitus voluntatis, et in
hoc conveniunt cum Vasquez.

Quoad vero actus conditionatus ex parte obiecti, tunc veri eliciti actus,
quamvis [illegible] ferat in obiectum, quod apponitur sub conditione; quod si hoc fal-
sum est, vota conditionata non erunt actus eliciti a voluntate, ut optime
argumentatur Araujo, impugnantis, contra est communem Doctorum sententiam,
nam vota illa ita explicant, cum voveo peregrinari ad talem ecclesi-
am si Deus concesserit mihi sanitatem; et idem est de rebus contracti-
bus, donationibus, et legatis, quae fiunt dependenter a conditionibus de fu-
turo. Dicunt autem non habere perfectionem, usquedum adimpleatur condi-
tio [illegible] quod vovens, contrahens, dolens, donans, legans non habuerit verum eli-
citum, sed quod non erit perfecta obligatio, usquedum ponatur conditio.

Ex his constat, quod verus actus poenitentiae, quae detesta-
tio, est conditionatus in quantum trahit ad hoc quod peccatum non fuerit, fiat
et hoc voluntas desiderat aliquem actum tractum ad non exsistentiam
praeteriti peccati, si esset possibile, quod explicatur hoc modo: vellem
peccatum non esse si foret possibile, id est vellem peccatum non fuisse
si possibile foret. = 2a pars vero explicatur in art. sequenti, ubi
disputabit de obiecto finali actus poenitentiae, quomodo detestatio
specificatur a malo, et sub quo motivo.

Obiicies 1o contra 1am conclusionem argumentum desumptum ex D. Th. in 4. dist.
14. q. 1. art. 1. quaestiuncula 2a in [illegible] loco quod sic se habet: omnis virtus dicit
ordinem ad bonum, sed poenitentia non dicit per ordinem ad bo-
num, ergo non est virtus; maior probatur quia [illegible] specificativum voluntatis, in
quo virtutes morales resident, est bonum. Tum etiam quia per [illegible] vir-
tutes morales dicitur homo simpliciter bonus; minor probatur, actus poenitentiae
est detestatio seu reprobatio peccatorum, et fuga a malo, et
consequutio boni; sed non dicit per ordinem ad bonum.

Hoc argumentum non solum opponitur [illegible] in secunda conclusione [illegible]
lud autem D. Th. distinguendo maiorem per ordinem ad bonum obiectum vel
actum, concedo maiorem ad bonum obiectum tantum nego maiorem et distin-
guo minorem non dicit per ordinem ad bonum obiectum concedo minorem. ad bo-
num actum nego minorem. et consequentiam. quod eodem argumento sufficientem
solutionem manet in 4. penultimo [illegible] ante 3. [illegible] ubi D. Th.

nobis n

probat non esse virtutem.

Arguit 2° ex Phil. in 4. Ethic. cap. ultimo ubi ait, quod verecundia non est virtus, quia est de actu turpi, quod non habet locum in homine virtuoso, et poenitentia est de actibus turpibus, seu de peccatis, quorum est reprobatio. ergo.

Respondet divus Thomas in hoc art. quod verecundia ideo non est virtus, quia est de actu turpi praesenti, est autem contra perfectionem virtutis, quod aliquis habeat in praesenti turpe factum, de quo oporteat verecundari; poenitentia vero ut in 3. art. diximus, respicit turpe factum praeteritum; non est autem contra perfectionem virtutis, quod aliquis turpia facta commiserit de quibus poeniteat, ut ex vitioso fiat homo virtuosus.

Contra est, quod poenitentia eodem modo potest dolere de turpi facto, sicut verecundia ergo utriusque est eadem ratio, antecedens probatur, quia verecundia ideo dicitur quod est de turpi facto praesenti, quia commisso turpi facto erubescit homo, si deprehendatur in illo, nam si non est commissum turpe factum homo non erubesceret; sed poenitentia turpi facto commisso statim potest dolere ergo eodem modo se habent.

Praeterea verecundia potest esse de turpi facto praeterito sicut poenitentia, nam si aliquis commisso peccato, longo postea tempore deprehenditur, erubescit, et tamen peccatum non est praesens, sed praeteritum ergo eodem modo potest esse verecundia de actu turpi praeterito, sicut poenitentia. ergo.

Sol. Respondeo solutionem divi Thomae ibi datam optimam esse, ad replicam licet satis aliter solutionem ex dictis in 3. art., nam homo et si post commissum peccatum statim doleat, ut praeteritum respicit illud non ut praesens; verecundia vero et si respiciat illud turpe factum praeteritum, non respicit per se et ex natura sua, sed per accidens, unde non potest salvari ratio virtutis, nisi per se et ex natura sua illud respiciat ut praeteritum et fugiendum, quod in verecundia non invenitur.

Ad ultimam nego minorem conveniens est argumentum, actus virtutis nequit tendere ad impossibile, sed actus poenitentiae tendit ad impossibile ergo non est actus virtutis, maior est certa, quia impossibile non est bonum, minor autem probatur, poenitentia tendit quod peccatum praeteritum non fuerit, quod sic est impossibile ergo, probatur minor, poenitentia intendit destruere peccatum commissum ergo intendit quod ex peccatum non fuerit.

Si dicas, actum poenitentiae tratum ad destructionem peccati commissi non esse absolutum sed conditionatum; actus autem conditionatus bene potest tendere ad impossibile, et adeo potest tendere ad hoc quod peccatum non fuerit.

Contra est, quod actus conditionatus non reperitur in voluntate de praesenti: quia non explicat, si tale obiectum possibile est, appeterem illud, sed in hoc non explicat aliquis actus de praesenti ergo actus poenitentiae ut

sit actus

sit actus virtutis, neque conditionatus.

Dum enim, quod quantumvis possit dari actus conditionatus in voluntate, tamen ob eius imperfectionem neque est actus virtutis, quod, ante probat, quod actus virtutis firmet actualiter potentiam in bono, quae formata erat habitualiter per habitum eius de virtutis, sed actus conditionatus non potest firmare potentiam in bono, cum eius existentia dependeat a positione conditionis. Sed actus conditionatus, cum non habeat actualiter tendentiam de praesenti in virtutem, sed illam habebit, cum ex conditionato transeat in absolutum, purificata conditione, tunc erit et non antea actus virtutis, et firmabit potentiam in bono quod si ... ponit tantum hic actum conditionatum, tendentem ad impossibile, talis actus non erit actus virtutis.

Respondeo ad argumentum, solutionem ibi datam veritatem attingere, unde claritatis gratia distinguit maiorem: actus virtutis neque tendere ad impossibile si sit actus absolutus, concedo maiorem; si conditionatus, nego maiorem, et sub eadem distinctione minorem, nego consequentiam, iuxta rationem assignatam in 4. n. = Ad illud autem quod dicit obiectum impossibile non est bonum nec ens dicimus verum esse si intelligatur de impossibili absolute, non autem de impossibili ex suppositione et conditionate possibili, non actus tendens ad impossibile praesentium, si possibile foret, aliquam boni rationem dicit saltem conditionate tamen.

Ad replicam distinguo maiorem: actus conditionatus non reperitur in voluntate de praesenti, si conditio privat ex parte subiecti, concedo maiorem; si ex parte obiecti nego maiorem. Fallit autem auctor argumenti, non actus ab eo assignatus non solum est conditionatus ex parte obiecti, verum etiam ex parte subiecti, ideo non reperitur de praesenti in voluntate, ut constat ex q. penultimo probationis huius n. ... quaestio.

Ad ultimum Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem consequentia maiorem distinguit minorem: non potest firmare potentiam in bono, si sit conditionatus tantum ex parte obiecti, nego minorem; si sit tam ex parte obiecti quam ex parte subiecti, concedo minorem: aliud est quod actus non possit transire in absolutum nisi purificata conditione, aliud autem quod actus conditionatus ex parte obiecti, quod conditionatus non sit actus virtutis. 1.^mum^ est verum, 2.^mum^ falsum, ut manifeste constat in exemplis appositis, non et si proficiscens ... illius, qui vovet peregrinationem, si Deus illi servaverit sanitatem, illius ... non compleat usque dum ... sit, nec ob tamen illa obligationem non complet, usque dum adimpleat ... conditio, attamen vigetur rigore, usque dum adimpleat ... conditio; ... sub hac conditione factum, actus veri virtutis est, et si habeat conditionem ex parte obiecti.

Art. 2.

Art. 2. V. pænitentia sit specialis Virt.?

1. dico, pænitentia est virtus specialis.

2. dico, pænitentia expellit oe peccatum effective.

Dub. 1. V. pænitentia sit virtus condistincta ab omnibus virtutibus?

Dicitur in titulo condistincta, ut in eo inquirat an pænitentia sit specialis virtus, prout specialem distinguit a communi, id est an pertineat munus detestandi oia peccata ad oes virtutes, ita ut singulæ vitia sibi opposita excludant? l. an det aliqua virtus particularis, quæ solum hoc munus exerceat? et similiter principaliter dubitatur, an virtus pænitentiæ sit specialis non solum ut distinguitur a communi modo explicato, sed etiam an hoc munus detestandi peccata tantum spectet ad aliquam virtutem specialem, quæ ab oibus aliis virtutibus, tam Theologicis, quam moralibus distinguatur, l. tales munus spectet ad Charitatem aut ad religionem l. ad iustitiam?

In 1. sensu acceptionis huius nominis speciali, 1. sententia Altissiodorensis lib. 4. summæ trac. 6. q. 3. et maioris in 4. dist. 14. q. 2. dub. 1. asserentium pænitentiam non esse virtutem specialem, quia quælibet virtus particularis odio prosequitur sibi opposita: etiideo efficiunt non esse necessariam aliquam virtutem specialem, et censent pænitentiam posse dici virtutem coem; quia cum oes virtutes conveniant in detestatione vitiorum sibi oppositorum, ab rigibus illis abstrahi potest quædam ratio, quæ in detestatione peccatorum dicatur pænitentia, et hoc modo appellari poterit virtus coïs.

2. sententia est Alexandri Alensis 4. p. q. 12. membro 2. art. 1. distinguentis duplicem pænitentiam, alteram alium in generalem, quæ sumitur per ordinem ad odium peccati, seu detestationem, quæ, cum sit generalis detestatio oium peccatorum, respicit ... ... pænitentiæ, quodammodo generalis, quatenus est, ... actum habet annexum ... virtutum ... alteram specialem, quæ sumitur in ordine ad actum punitionis, quia pænitens se ipsum punit, in operatione de ... et hoc modo pænitentia est quodammodo virtus specialis.

In 2. sensu

In 2.o sensu 3.a sententia est Caietani in commento praesentis articuli afferentis poenitentiam esse specialem virtutem, ut distinguitur a communi, non tamen esse distinctam ab omnibus virtutibus; quia non distinguitur a virtute religionis; hanc etiam sequuntur Vincentius in relectione de gratia Christi q. 2. art. 2. dub. 4. pag. 1274. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 7. sect. 2.

4.a sententia est Vasquez quam in praesenti dub. unico n. 16. et sequentibus afferentis actum odii et displicentiae peccati ut est offensa Dei cum intentione operandi de novo ac tum poenitentiae, ut distinctae a charitate, quia est actum elicitum ab ipsa charitate.

L. D. poenitentia non est virtus communis sive generalis, et indistincta ab omnibus, quia quaelibet virtus in particulari, et dolet de peccatis oppositis illius honestati: nec etiam est generalis quia imperat ab omnibus virtutibus, ut doleat de peccatis oppositis ipsis virtutibus. Utraque pars D. est communis inter Doctores Scholasticos hinc in praesenti, quam in 4. dist. 14. 1.a pars constituit 1.a sententiam et probatur: quaelibet virtus odio prosequitur peccatum ut oppositum suae speciali honestati: ergo debet dari aliqua specialis virtus, quae detestetur omnia peccata sub ratione communi peccati. Probatur consequentia: detestari peccata in communi sub ratione peccati, est actus honestus et laudabilis, habens omnes conditiones requisitas ad actum virtutis proprie et in rigore: ergo etiam debet dari aliqua specialis virtus distincta a caeteris respiciens talem actum, antecedens probatur, quia quaelibet virtus in particulari, ut iustitia respicit tantum ius suum unicuique tribuere: ergo solum potest detestari laesionem iuris uniuscuiusque sub ratione particulari, et non ut est contra Deum.

Probatur: in quolibet peccato est conversio ad proprium obiectum, a quo sumit speciem, et est aversio a Deo, quae si sit tanquam ab ultimo fine, constituit peccatum lethale, si autem sit de ordinatio a mediis ordinatis ad ultimum finem erit peccatum veniale: tunc sic, virtutes particulares solum detestari possunt aversiones vitiosas ab obiecto opposito propriis specificativis ipsarum virtutum, aut carentiam rectitudinis debitae actibus earundem virtutum, non tamen detestant aversionem a Deo, aut de inordinatione a mediis ordinatis ad Deum: ergo ad detestandum peccata ut dicunt aversionem a Deo, l. de ordinationem a mediis ordinatis ad Deum requirit specialem virtutem distinctam a caeteris. antecedens probatur, nam Deus non respicit a virtutibus moralibus tanquam specificativum: ergo de nec detestant

aversio-

aversionem a Deo tanquam oppositum proprio specificativo.
Si dicas cum Vazquez in praesenti n. 6. dolorem sive detestationem peccati, ut est aversio a Deo pertinere ad charitatem, quae res spicit Deum ut summum bonum, et ultimum finem. Resp. primo, negando, n. in 1. ex arguto facto vincat detestationem peccatorum non pertinere ad omnes et singulas virtutes, sed ad unam specialem, quae detestatur totam communem peccati et aversionem a Deo, et eo ita probat efficacit falsum est 1.m sensum. 2. ut probabitur postea contra Vazquez, aversio a Deo ut est offensa Dei non attingitur a Charitate sub ratione, qua detestatur a poenitentia.
Secundo principaliter probatur 1.a et 2.a pars, nam in sacris litteris, ut probatum est art. praecedente datur speciale praeceptum de actibus poenitentiae distinctum a praeceptis de dilectione Dei et a praeceptis de actibus aliarum virtutum ut clare ostenditur, nec non praeceptum negativum speciale prohibens impoenitentiam distinctum a praecepto prohibenti odium Dei et a praeceptis prohibentibus caetera peccata opposita aliis virtutibus: ergo actus poenitentiae neque pertinet ad omnes virtutes, nec actus impoenitentiae ad habitum omnium vitiorum. Antecedens patet, et consequens probatur, nam speciale praeceptum distinctum ab omnibus aliis respicit specialem actum distinctum ab omnibus aliis actibus quae praecepta spectant a nobis obiis, sicut et alii actus potentiarum obiecta specificativa praeceptorum sunt actus praecepti vel prohibiti: ergo omnia praecepta Dei attingunt spe actus praecepti et distinguent.
Confirmatur et explicatur, actus adimplens praeceptum poenitentiae et actus violans praeceptum prohibens impoenitentiam sunt actus simplices et non actus omnium virtutum aut plurium nec actus omnium vitiorum: ergo poenitentia non exercet per omnes virtutes nec actus impoenitentiae per omnia vitia. Probatur consequentia, quia actus simplex non potest continere omnes moralitates omnium virtutum aut vitiorum. Antecedens probatur, nam per poenitentiam potest quis dolere de omnibus peccatis simul, sine respectu ad proprias differentias et quantumvis speciales differentiae peccatorum respiciant a poenitentia respiciuntur tamen sub ratione opposibilis, sicut per charitatem respiciuntur unico actu sub una ratione odibilis contra bonitati divinae omnia peccata, etiam si scideren omnia peccata sub rationibus diversibus, quae omnes ipsa diversificant peccata sub proprio genere, quae non tollit quominus conveniant in ratione odibilis per charitatem. Item et maior vincitur argutum si peccatum impoenitentiae sit omissio, nam in illo casu talis omissio negatio carentiae omnis rectitudinis exactae ab actibus omnium virtutum, et quaelibet carentia respicit suum oppositum bonum debitum quo privat.

2.a pars

2a pars 3i statuit 2am sentam et probat, non imperium omnium virtutum quo movet pænitentia ad detestanda peccata sub ratione particulari esse impossibile: et dato quod esset possibile esset omnino frustraneum: ergo nullo modo est admittendum. ant. pars probat, non impossibile est voluntatem humanam elicere simul actus plurium virtutum et multo magis omnium; tum propter eius limitatam virtutem, tum etiam, quod actus aliquarum virtutum quamvis non opponentur cum aliis, ita non inter se diversi et non subordinati tot voluntas non posset simul elicere illos, nisi recedat quod posset trahi ad plura ut plura, quod est impossibile; et potest contingere quod pænitentia debeat detestari plura peccata opposita virtutibus diversis et non subordinatis ad quod requirit imperium plurium virtutum diversarum et non subordinatarum, quod sit per elicientiam necessariam actuum: ergo.

2a pars 1i. antis probat, quælibet virtus in particulari potest detestari peccata opposita propriæ honestati: ergo superfluit imperium, quo moveat pænitentia ad detestanda eadem peccata. ans in sententia, quam impugnamus, certissimum est; quod supponit quamlibet virtutem ex propriis posse detestari peccata sibi opposita, conseq. probat, non quod movet imperium virtutum præstat a virtutibus omnibus: ergo superfluit imperium earum, ut præstet a pænitentia.

Dices, Charitatem ex propriis diligere Deum super omnia, et tamen non superfluit imperium eius, quo movent cæteræ virtutes ad attingendum finem proprium charitatis: ergo simili modo poterit dici in præsenti.

Sed contra est, non cæteræ virtutes recipiunt a Charitate ordinem ad ultimum finem, quem non habent, non ex propria specie et natura solum tendunt in sua obiecta specifica, quæ ordinabilia sunt in finem ultimum; sed omnes virtutes non ordinant actum pænitentiæ ad sua obiecta: ergo. probat min. non certum est, virtutem imperatam habere aliquem actum tendentem ad suum proprium specificativum in quo recipiat imperium virtutis imperantis extrinsece l. vel verius dicam intrinsece, quod patet in actu temperantiæ, respectu charitatis imperantis alios, si virtus imperata non haberet aliquam tendentiam propriam, non esset aliquid, supra quod caderet imperium; immo potius, illi actus essent eliciti a virtute imperante. tunc sic actus proprius elicitus a pænitentia l. est dolere de peccatis, l. pænitentem punire seipsum propter peccata. si 1mo ergo eiusdem ratione erit, l. superfluitas pænitentiæ, ut cæteræ virtutes, quæ dicuntur imperantes eliciant eundem actum l. sequitur, quod omnino superfluit imperium omnium virtutum, cum pænitentia tanquam proprium actum dolere de peccatis habeat.

Si dicat

Si dicat secundum pænitentem se punire e actus proprij pænitentiæ, et n aliarum virtutum, et si mul e actus intemperantis et temper. v.g. quæ odit peccatum intemperantiæ: ideo pænitentia punit peccatum intemperantiæ, q temperantiæ odio hit peccatum intemperantiæ; i post stingore et absque dub. ut in plurimum rationabilius e ut pænitentia puniat peccatum intemperantiæ actum virtutis temperantiæ, q ea, quæ quis peccat torquet: in isto casu idem erit imperans et imperatum. pbat cons. temperantia imperat pænitentiæ ut puniat, pænitentia v imperet temperantiæ ut eliciat actum punitibum intemperantiæ: idem e imperans et imperatum res pu eiusdem.

Arguit 1.º c istam 1.m ex 1. sententia argumento 2.º Arth. in hoc art. q sic procedit, quælibet virtus specialis hit materiam specialem, q habitus distinguunt p actus, et actus p obiecta; i pænitentia n hit materiam specialem, si n. eius materia peccata præterita circa quamcumque materiam: pænit. n e specialis virtus.

Confirmat hæc ratio, virtus specialis nequit extendi ad obiecta omnium virtutum, nisi sub aliqua ratione speciali, ita ut obiecta omnium virtutum sint obiecta materialia respu rationis formalis, a qua specificat virtus specialis, i pænit. n verset circa aliquam rationem formalem, quæ sit specialis et q quæ n attinget ab omnibus virtutibus: pbat min. n. ratio asignabilis e vrat ratio odibilis et detestabilis; i hanc roem attingunt oes virtutes, n quælibet in particulari odit et detestat peccatum oppositum sub proprio et speciali fonte:

Ad argumentum concessa mai. neg. min. ad cuius probationem distinguo ant, si eius materia sub roe emendabilis cooperante homine cum divina Gratia, concedo ant, si eius materia spectata ut quæ cuiuscunque peccati, ita ut ad oes tret eius, tamquam roes formales ne go ant et cons.

Ad confirmationem concessa mai. neg. min. ad cuius probationem nego q ratio formalis specificativa pænitentiæ sit ratio detestabilis et odibilis ut sic i solum e cum intentione expungendi l. intendens ad destructionem peccati in roe iniuriæ, quæ roe n specificat aliquam virtutem, per se pænit.m nec simul oes virtutes:

Arguit 2.º argumento 3. Arth. nihil expellit nisi a suo contrario; i pænit. expellit oe peccatum: contrariat omnibus peccatis; n e specialis virtus. Confirmat hæc ratio: unum uni tantum contrariat, teste Phil. 10. met. cap. 7. et 1.º de cælo cap. 4: i pænit. contrariat omnibus peccatis: cuiuscumque generis sint, n idem oia illa expellit: e oi virtus seu e virtus cis: p.t cons. quælibet virtus contrariat peccatis unius generis: virtus, quæ contrariat peccatis oium generum e virtus oes, alias unum multis contrariaret, q repugnat Phil. auct.

Ad ar-

Dr ad argutum, neesse mai. disting. min. penit. expellit at peccata efficibe intendens destructionem illorum sub roe iniur. ut ceedo min. fralit et sub roibus specialibus peccatorum nego min. et coan. q peccata oia di uernimode expellunt a poenitentia nimirum efficibe et sub dua roe frali, quomodo et sub qua roe n expellunt alie virtutes peccata de qua in dub. sequenti. = Ad confirmationem Dr neesse mai. disting. min. poenitentia ortat oibus peccatis cuiuscumque generis sint sub vna roe frali in illis reperta, nimirum roe offensae emendabilis et compensabilis ceedo min. sub roibus particularibus et distis nego min: qua roe verificat, q vnum vni ortat, q multa sub vna roe ut vnum.

Arguit 3º pª senta et 1º supponit q penit. n dicit virtutem com q connexionem, sicut genus, q dicit de spebus; nec dicit com q sit condo generalis in oibus virtutibus, i q deservit oibus virtutibus; quelibet n. virtus odio pagt vitia, sibi otria: ex quo procedit vt oes virtutes imperent poenitentia dolorem de peccatis, que imperata dolet de illis, et pp ea appellat virtus generalis. hic g fundato istius sentae supposito sic arguit: quelibet virtus detestat peccata sibi opposita: g vt poenitentia detestet oia peccata eget imperio oium virtutum, pbat coa, q ideo charitas imperet oibus virtutibus, q obiectum pprium eius e finis vltimus oium virtutum; i odium de oibus peccatis applicando singula peccata singulis virtutibus e actis oium virtutum: g poenitentia n pot dolere de oibus peccatis, nisi imperata ab oibus virtutibus, sm q occurrunt peccata.

Cfrat hec roo ex S. Th. art. 3 ea fuenti, docente q poenit. comprehendit ea, que ptinent ad oes virtutes, q probat dus curs. p virtutes tam theologicas quam morales; i n alit pot verificari hec comprehensio, nisi p hoc q imperet poenitentia ab oibus virtut. n alit intelligi nequit qua roe dicat comprehendere oes virtut. R. Dr ad argutum di stingo. ant. quelibet virtus detestat peccata sibi opposita sm roem particularem illorum ceedo ant, sm roem iniurie et offense in oibus reperte vt emendabilis et compensabilis e intendens ad destructionem peccati nego ant, et coan, ad pbonem neesse mai. distinguo min. i actus oium virtutum, ut sit de peccatis cuderetis sm roes particulares illorum ceedo min. considerati sm roem iniurie emendabilis et compensabilis nego min. Immo hoc argutum potius e pro nobis quam contra nos, ideo n. charitas e specialis virtus, quantum respicit obiecta oium virtutum, q roe ordinabilis ad vltimum finem, quam respicit charitas q roe specialis fralis reperta in oibus obiis virtutum, et ob hoc

et e spe-

et specialis virtus, et ribus imperat: sicut pænitentia, quæ destruit omnia peccata sub ratione speciali reperitur in obiecto omnium vitiorum, et est virtus specialis et potest imperare ribus virtutibus. Per hoc autem patet solutio ad confirmationem ex D. Tho. docente pænitentiam comprehendere ea, quæ pertinent ad omnes virtutes, hoc est imperat, l. potest imperare omnibus virtutibus.

2° D. pænitentia tamquam virtus distinguitur a religionis virtute, tamquam species distincta sub genere virtutis. Hæc conclusio statuit contra 3am sententiam Caietani, et tamen expressa D. Th. in 4. dist. 15. q. 4. art. 7. quæstiuncula 1. ad 2. docentis actum latriæ esse Religionis, quæ imperari ab actu pænitentiæ; sed virtus imperans et imperata si diversæ virtutes in specie, non virtus imperans extrahit imperatam a propria ratione, et efficit, ut attingat obiectum virtutis imperantis, quod ex se non attingebat, et in eodem 4°. dist. 13. q. 1. art. 1. quæstiuncula 2. ait, quod unusquisque efficitur debitor Deo diversimode, per hoc quod ab illo aliquid recepit, aut per hoc quod in illum peccavit, et propterea religio ex 1a. ratione reddit Deo debitum honorem: ex 2a. vero pænitentia reddit Deo debitum compensationem: ex quo sumitur argumentum.

Ubi est diversum debitum Deo ponitur diversa virtus ad solutionem debiti; sed diversum omnino debitum est, quod contrahit ex peccato, ab eo quod contrahit ex eo quod a Deo aliquid recepit: ergo. Maior probatur, virtutes, quæ collocantur sub iustitia, sive tamquam partes subiectivæ, sive tamquam partes essentiales respiciunt essentialiter debitum: ergo necessario ut essentialiter distinguantur, conatur probari, quod ex diversitate formali obiecti distinguuntur essentialiter habitus et virtutes, ideo enim iustitia commutativa et distributiva distinguuntur specifice et essentialiter, quia iustitia commutativa respicit debitum personæ particularis servans proportionem Arithmeticam; iustitia vero distributiva respicit debitum communitatis servans proportionem Geometricam; partes vero potentiales iustitiæ etiam respiciunt debitum, et per diversitatem illius distinguuntur, ut observantia respicit honorem debitum superiori, pietas Patri, Gratitudo benefactori, quæ si diversa essentialiter debita, quæ omnes virtutes distinguuntur essentialiter sub genere virtutis, ratio probatur, iustitia est quæ unicuique tribuit suum ius: ergo proportionaliter modo partes iustitiæ debent respicere debitum, partes quidem subiectivæ, rigorosum debitum et legale; partes vero potentiales, aliqua alia ratione debitum.

Minor autem principalis discursus probatur, quia Religio respicit honorem debitum, tum Deo exhibendum, tamquam supremo Domino, creatori et benefactori: pænitentia vero respicit compensationem honoris ablati Deo exhibendam; sed debitum essentialiter diversum est, quod fundatur in ablatione honoris, ab eo quod fundatur

inexcu-

in excellentia dominij et beneficijs. probat maior. Item, quia praeter
specialem rationem debiti et speciale praeceptum de poenitentia et satis-
factione exhibenda Deo pro honore ablato, quia praeceptum non obli-
gat innocentes, qui actualiter non peccaverunt, ut Beatissima
Virgo, quam tamen obligabat praeceptum de exhibendo cul-
tum Deo, ut Domino et benefactori; sed divinum et speciale prae-
ceptum cadit supra specialem actionem, distinctam quae specifice, a
quolibet alio, cuiuscumque sit virtutis. Item etiam, quia
debitum a fundamento et radice specificatur; sed honor ablatus, et
beneficium acceptum sunt fundamenta et radices diversa. [illegible]

Dices eamdem virtutem pietatis sufficere ad reddendum
honorem debitum parentibus et compensandum eumdem honorem ablatum:
ergo eadem virtus religionis sufficiet ad exhibendum cultum debitum
Deo et compensandum eumdem honorem ablatum. quod videtur fere fundatum
in Angelico Doctore 22. q. 81. art. 1. in corpore ubi ait: intelligi potest religio ex
hoc quod Deum religere debemus quem amiseramus negligentes, ut sicut Au-
gustinus de civitate Dei, decidit qui intelligunt Dei in fine corporis dicens
religio importat ordinem ad Deum, ipse enim est cui principaliter al-
ligari debemus, tamquam indeficienti principio, ad quem etiam nostra
electio [illegible] dirigi debet, sicut in ultimum finem, quem etiam
negligenter peccando amittimus, et credendo et fidem protestando re-
cuperare debemus. ex quibus verbis videtur colligi quod per religionem
cultum recuperemus Deum amissum et recompensemus honorem ablatum.

[illegible] poenitentia non potest [illegible] tribui; sicut nec
religio sive latria [illegible] ad compensandum honorem ablatum debitum
parentibus neque assignari specialis virtus nisi eadem, quae exhibet
honorem debitum, quia omne peccatum perpetratum a filijs contra parentes est ex
specie impietatis; neque etiam potest [illegible] iustitia [illegible] quia pa-
rentibus [illegible] non possumus aequalem; alia autem virtus assigna-
bilis [illegible] ad alterum, quoniam respiciunt diversum debi-
tum, ideo [illegible] in proprio genere [illegible] et de [illegible] respectu Dei ad-
[illegible] debitum [illegible] nascitur ex dominio cum [illegible] excellen-
tia et beneficentia [illegible] Deo [illegible] rigorosum ut [illegible]
leges in omni virtutum genere: licet sufficeret religio ad compen-
sandum et satisfaciendum Deo pro peccatis commissis in materia reli-
gionis, non tamen pro alijs peccatis commissis in materia aliarum virtu-
tum. [illegible] necessaria aliqua virtus ad satisfaciendum De-
o pro peccatis commissis contra alias virtutes, et eadem [illegible] de pec-
catis commissis in materia religionis, nam [illegible] cuiuscumque speciei
sint conveniunt in ratione offensae et iniuriae illatae Deo, [illegible]
tuenda poenitentia specialis virtus, quae respiciat recompensationem pro
[illegible] offensis et iniurijs illatis Deo. [illegible]

imp-

8

2º. impugnat solutionem: in Patre reperit duplex ius alte-
rum patrium respectu solius filij, alterum proprietatis seu posse-
ssionis: videlicet 1m. a filio non honorando Patrem, aut illum
inhonorando intra limites iuris patrij, quod exigit ut a filio pater
honoretur, et exhibeat honor actibus virtutis, ita ut multo magis
dicat filium inhonorare Patrem, et agere contra virtutem pietatis
quod extranei idem agendo non peccabunt. aliud est ius proprietatis
et possessionis, quod ex iustitia exigit, ut a nullo auferret honor
per contumeliam aut alias actiones iniustas.

quo supposito sic argutor. Licet patrium ius legum intra pro-
prios limites possit redintegrari per virtutem pietatis, non tamen
ius proprietatis, quod requirit compensationem, quae patri dari non potest nisi a
iustitia commutativa, illatam a filio quantum ad hoc quod actio sit mo-
raliter aequalis cum offensa, quam ratione personae filij, propter inaequa-
litatem personalem non possit reddere aequale Patri. Sicut licet sub do-
minationem Dei, quod respicit religio potest reparari sufficienter imperfec-
te per eandem virtutem religionis, tamen ius proprietatis et po-
testatis quod habet Deus ut iudex et ut punitor quod non laedat non pote-
rit compensari per remissionem, quae non respicit ius proprietatis Dei.

Antecedens probatur non inhonoratio Patris et illata a filio intra
limites iuris Patrij per honorationem contrariam potest reparari. Verum
si iniuria et inhonoratio, quae facta ab extraneo, et iniustitia,
ut si filius inquireret [illegible] gravissimum crimen, numquam ho-
nor aut fama restitueret, nisi per aequalem compensationem, quae de-
beat fieri ab extraneo, quod si ille non poneret pater semper tene-
retur in statu notitiae, et hoc per peccatum mortale laedit utrum-
que ius Dei, tam dominationem quam proprietatis. Sicut licet 1m. potest
reparari per actum religionis, ad 2m. autem requirit aliam virtutem
quae facit medium iustitiae et convenit ad satisfactionem.

Item Adde in illa solutione et doctis aliquid docet in nat-
uram nostram non reeligere Deum quem amiseramus per peccatum
non compensare iniuriam illatam Deo, et velle sibi iterum
habere Deum tamquam ultimum finem et dominum, quem an-
tea fuit ante peccatum per quod intendit compensationem iniuriae
illa voluntas [illegible] compensatio, et hoc pertinet ad relig-
ionem, [illegible] autem ad poenitentiam.

Obiiceres iterum autem Adde [illegible] q. 32. art. 2. ad 2.
dicentem quod omnis quae ordinat ad placendum Deum habet volun-
tatem sacrificij et sic imperat a Latria seu religione, sed [illegible] pla-
cendum includit compensationem offensae [illegible] religio-
nis seu latriae compensat iniuriae Dei, et [illegible] poeni-
tentia et [illegible] idem [illegible]

Respondeo [illegible] clarius pro nostra non [illegible] ver-
ba antecedentia referunt [illegible] ad 2m. dicendum ni-
hil prohibet actum quod proprie unius virtutis est [illegible] attribui

attribui alteri virtuti, sicut ordinanti et imperanti ad suum finem. et hoc modo dare elemosynam ponit int. opera satisfactoria in quantum miseratio in defectum patientis ordinat ad satisfaciendum p culpa. post quae verba subiungit D. Th. sm autem q ordinat ad placandum Deum hit rationem sacrificij et impe ratur a latria. unde p. responsio ad 2m.

3m autem argumentum sic proponebat elemosina est opus satisfactorium: sed non est charitatis actus. ad 3 Respt. Angelicus Doctor q elemosina elicitive est actus charitatis mediante misericordia; imperative autem in quantum est opus satisfactorium est actus virtutis satisfacientis Deo, et in quantum sacrificium est actus religionis ubi clarissime distinguit duplex primum, alterum satisfactivum quod idem distinguit a religione, in qua convenit actus elemosinae in quantum est sacrificium: ergo iuxta Angelicum Doct. poenitentia quae est virtus satisfactiva distinguitur specie a virtute religionis, quae reddit Deo debitum cultum.

2o probat principaliter D. 3 Caietanum, magis conveniunt donum timoris et virtus religionis, quam poenitentia et religio; sed propter diversum modum tendendi in Deum distinguuntur realiter et specie donum timoris et religio: ergo multo magis propter diversum modum tendendi poenitentia et relig. distinguuntur realiter et specie. mai. probat, quia religio et donum timoris conveniunt in reverentia Dei, actus enim proprius tam religionis quam doni timoris est revereri Deum; poenit. autem et religio non ita videntur convenire, nam actus prop. virtutis religionis est exhibere cultum Deo; actus vero proprius poenitentiae est detestari peccatum cum intentione placandi, et solum materialiter conveniunt seu in obliquo materiali, nimirum in hoc quod est exhibere honorem Deo: ergo magis conveniunt donum timoris et religio, quam poenitentia et religio.

Min. autem probat, nam donum timoris solum distinguitur a virtute religionis, quia licet revereatur Deum, formale motivum talis reverentiae non est solum excelentia Dei ut supereminet omnibus creaturis possibilibus, sed excelentia divina ut potens est infligere malum: actus vero reverentiae prout elicitur a religione etiam tendit in excelentiam Dei, ut dicit supremam perfectionem, abstrahendo ab hoc, quod possit infligere malum, sive non possit, tantum enim respicit illam supereminentiam ut imparticipabilem a creaturis secundum illum modum excelentiae supremae, immo respicit excelentiam sive Deum, ut benefactorem: tantum non abest ut respiciat illum, ut potentem infligere mala.

3o suadetur, nam religio et poenit. licet sint virtutes ad alterum, hoc est partes pot. iustitiae, ut definit.

Specia-

specialiter probabimus art. sequenti, et propter hanc rationem utraque virtus respicit etiam Deum; tamen virtutes quae sic ad alterum non spectant ex tendentia ad alterum sed ex obiecto formali, et pro proprio quem respiciunt, sed poenitentia et religio habent diversum obiectum formale: ergo distinguuntur specialiter et specie, quamvis in hoc conveniant in hoc quod sint ad alterum, scilicet ad Deum.

Probatur minor quia obiectum poenitentiae praeter Deum est compensatio pro iniuria illata, ita stricte, ut si non sit compensatio, nullatenus sit actus poenitentiae; obiectum vero religionis est cultus exhibitus a creatura, sive exhibeat compensationem de iniuria sive non: ergo obiecta poenitentiae et religionis distinguuntur specialiter et specie, cum non conveniant poenitentia et religio in ratione virtutis: antecedens probatur, respectus includens aliquam specialitatem distinguitur specie ab eo, quod potest salvari sine illa specialitate, sed poenitentia includit specialiter aliquam specialitatem, nimirum compensationem pro peccato, sine qua potest salvari religio, si quidem specialitas virtutis religionis salvatur in hoc quod est exhibere cultum Deo quamvis non intendatur compensatio: ergo religio et poenitentia distinguuntur specialiter.

Contra istam [illegible] arguit 3° contra Caietanus dupliciter, et ex parte subiecti et ex parte obiecti: ex parte quidem subiecti in hunc modum: si poenitentia distingueretur a religione non esset virtus, sicut probabitur sit art. praecedenti, et vere et pro[prie] virtutem, necessario dicendum non distingui a religione: antecedens probatur nulla virtus praeexigit habentem ipsam prius fuisse sub eius contrario, sed poenitentia praeexigit poenitentem fuisse sub peccato, quod poenitentiae contrarium: ergo poenitentia praecise sumpta ut [illegible] distincta ab aliis virtutibus non est virtus.

Confirmatur, virtutum semina sic sunt nobis insita, ut possint a nobis adquiri cum divino auxilio et recta ratione, ita ut non sit nobis necesse nos peccare, si omnes habendae sunt virtutes in actu; sed poenitentia haberi nequit nisi praecedente peccato, et propterea non fuit in Christo Domino, in quo omnes fuerunt virtutes: ergo =

nec evanescit confirmatio, si dicatur quod poenitentia est virtus infusa, et ideo non sunt insita nobis semina ad eius adquisitionem = non vero est quidem iudicium de virtutibus adquisitis et de infusis, quae quantum ad hoc quod haberi possunt absque praesuppositione necessaria peccati. Respondeo ad argumentum negando antecedens, ad cuius probationem negata maiori, distinguo minorem: praeexigit poenitentem fuisse sub peccato ut virtus est, habitus nego minorem, ut actus est, concedo minorem, et nego consequentiam; quod aperte constat ex dictis art. 1. ubi dictum est poenitentiam non esse a Deo relegandam a choro virtutum, quia eius actus supponit peccatum, non in habitu poenitentia ut est virtus et habitus illud non supponit ut constat in Adamo existente in

statu

Statu innocentiae, in quo nullum erat peccatum et tamen Adamus habuit virtutem poenitentiae, quia erat peccabilis. Actu primario poenitentiae nullum est inconveniens quod supponat peccatum, quia illud supponit ut praeteritum et tendit ad destructionem illius, quatenus est ad Deum offensum et creatum = Ad confirmationem patet solutio ex proxime dictis.

2.° Arguit Caietanus, et quam probat sententiam ex primo, debitum speciale poenitentiae est offensae Dei utpote quasi bitis sui propria specialiter, ergo talis debitum non erat specialem virtutem constitutam ab omnibus aliis. Sed minor probat, supplet, 1.° inter homines debitum hoc laudabili actu voluntario stringit, ut cum aliquis homo, qui alium offendit humiliat se illi, et satisfacit, et dolendo de offensa, et cubiendo ... se odio se malo... et ad compensandum illam per istos actus recuperat offensi gratiam, iuxta illud, parcere subiectis, et debellare superbos. et tamen nulla virtus specialis constituta ab omnibus aliis ponitur qui tale debitum ... loquendo nullo est generalis virtus specialis ad compensandam offensam Dei.

2.° probat minor. Ad huiusmodi compensationem inveniri est virtus sufficiens, scilicet religio, sed non est ponenda alia ... poenitentiae distincta a religione. Antecedens probat, actus religionis est virtutis ... se Deo, reddens quod debitum est Deo, non minus offensio ... quam benefactori, sed ... actus poenitentiae. Sed antecedens probat, religio ex sui conceptu formali reddit debitum Deo, in tota latitudine, ergo debitum reddere in sua latitudine comprehendit debitum non minus offensio quam benefactori: Sed ...

Explicat utrumque argumentum, non duo actus attribuunt poenitentiae 1.° compensatio pro culpa; 2.° pluens poenas pro culpa: ... consistit in tribus, scilicet in displicentia de offensa ... in ... et in summissione ad offensum, et his tribus ... culpae ... inter haec 1.° displicentia de offensa ... Deo est actus charitatis, eiusdem enim est charitatis gaudere de bono divino, et dolere de offensa facta illi.

2.m et 3.m scilicet confessio interior et exterior peccati atque summissio ad Deum offensum est actus virtutis religionis ad illam pertinet, ut confessio offensae fiat, et summitas offensi Deo, quod probat a Caietano, actus religionis est, quo divinam excellentiam et nostram subiectionem ad Deum confitemur, ... interior confessio, et voluntaria summissio, in utraque confessione ... Sed minor probat, non confitetur Deo adversus se in confessione iustitiam suam, summittendo se, et confessione et summissione subiectionem suam fatetur et excellentiam divinam, huic se summittit, cuius excellentissime omnipotentia parcendo maxime manifestatur, cuique proprium est parcere et misereri. ...

compensa-

ɔpensatio pro offensa ē actus relig. elicitus.

Resp. ad argumentum negata mai. neg. min. ad cuius probationem etiam negat min. q ad eliciendos actus illos, nimirum dolorem de offensa, et subiectionem ad personam offensam assignat specialis virtus iustitiae videlicet commutativa, illa v. compensat aes offensas, et iniurias humanas; et q respectu Dei non potest dari in genere iustitiae ponit specialis virtus moralis scilicet paenitentia quae quando tantum potest compensat iniuriam illatam Deo.

Ad 2um probationem min. negat ant., ad cuius probationem distinguo mai. et virtus relig. subiicere se Deo, illi quae reddere debitum, et nomine offenso, quam beneficiario, ita ut reddere debitum Deo offenso sit pars subiiciabilis virtutis relig. nego mai. si pars materialis, seu obiectum materiale concedo mai. et distinguo min. illa ē actus paenitentiae ut dicit ordinem causalit. et nec. ad Deum offensum, tamquam ad obiectum formale specificans paenitentiam concedo min. tamquam ad obiectum materiale, seu per accidens nego min. ad probationem mai. distinguo mai. religio ex suo respectu facit ut reddit debitum Deo, in tota sua latitudine, abstrahens a reddere debitum Deo offenso, tamquam a subiiciabili nego mai. tanquam a parte materiali concedo mai. et eodem modo distinguo min.

Ad explicationem utriusque argumenti respondendo, q actus attributi paenitentiae sunt duo: 1. compensatio pro culpa et 2. luere poenas pro culpa, et similiter concedimus q 1. sit in tribus ... negamus tamen, q displicentia peccati et offensae factae Deo, sit actus charitatis omnibus modis, sed distinguendum ē, q displicentia de offensa ē duplex.

Alia ē simplex displicentia de offensa, sm q opponit Deo, ut ē summum bonum in se, q ē actus charitatis, et haec roe huius actu eiusdem rationis dolet de peccato commisso a se et de peccatis a proximo commissis, q utrumque peccatum ē contra Deum ut ē summum bonum. Alia autem displicentia seu dolor, ab eodem paenitente de peccato commisso, q dolet, et haec roe ē actus proprius virtutis paenitentiae ut distinguitur a charit. nam paenit. solum potest dolere de peccato a paenitente commisso, et ideo paenit. dicitur virtus a charitate, q ē nobis difficultas, nam difficilius ē dolere de peccato proprio, et intendere correctionem illius, quam dolere de peccato alieno, illud quae corrigere.

Et per hanc doctrinam, inter utramque displicentiam et dolorem reperitur ..., scilicet q dolor elicitus a paenit. respicit Deum ut vindicativum et iustum: displicentia v. elicita a charitate solum respicit Deum, ut summum bonum, et econt. absolute negamus ... illam Caietani, nimirum q ait displ. de offe-

de offe-

de offensa illata Deo sit actus charitatis. de 2° et 3° p. hu-
ius actus, videlicet confessione et summissione ad offensum, eo-
dem modo distinguntur, quia confessio, ut elicit actus respicit De-
um ut supremum Dominum, ut autem elicitur a paenitentia
debet ei de proprio peccato commisso, ut respicit Deum ut vindi-
catorum et iustum, et idem est de summissione.
3. 33. detestari peccatum, seu odio prosequi illud,
sm quod offensivum Dei, seu iniuria Dei vel velle destruere pec-
catum, sm quod offensa Dei cum intentione compensandi illud
est proprius et primarius actus virtutis paenitentiae sm quod di-
stinguitur a charitate, et nullo modo talis actus elicitus
convenit a charitate. haec 33. est expressa mens D. Th. infra
et item cap. huius art. D. Th. sequuntur omnes eius discipu-
li sup. hunc art. Utraque pars 33. probatur simul, quia eadem
est ratio loquendo; et totum corpus ad maiorem explicationem
videtur distincte proponi.
1. Ratio offensae in peccato est aliquod motivum ad de-
testandum illud distinctum a malitia et esse peccati, quia li-
cet malitia et esse peccati sit formale motivum ad actum
detestationis seu odii peccati eliciti a charitate, tamen de-
testatio peccati ut est offensa Dei, et iniuria illius, elicitur ab
alia virtute distincta a charitate, quae debet esse alia, nisi paenitentia. Ergo
1. cons. probatur ex illo principio evidenti, in materia distinctionis virtu-
tum supra saepius repetito, nimirum, ubi est diversum motivum forma-
le est diversus actus virtutis specificatus ab illo, et consequenter diversa vir-
tus; ant. probatur, ratio offensae distinguitur a malitia et esse peccati
quomodocumque se teneat, nam ista sumitur per ordinem ad
rationem seu dictamen vel per ordinem ad legem. offensa vero sumitur ex
qualitate personae offensae, crescit enim et minuitur, iuxta excellentiam
vel minorem dignitatem personae offensae, quae distinguuntur inter se, et pos-
sunt esse diversa motiva formalia [illegible] duarum detestationum pec-
cati, quae sunt diversae essentiae.
Ant. evidens est probatur per id quod supra diximus [illegible] sententiarum de consti-
tutione essentiae peccati. nam peccatum vel est commissionis et consistit in ten-
dentia positiva ad dictamen dissonum rationi, vel ad rationem ut regu-
lam, vel ad legem prohibentem, aut tandem in privatione rectitu-
dinis debitae inesse actus, in quibus omnibus non ingreditur qualitas per-
sonae offensae, nisi in aliquo speciali peccato quod tendit in de-
honorationem personae, quod nullatenus est in omnibus peccatis mor-
talibus, in quibus fit specialis offensa Dei: ergo in illis necessario dis-
tribuendae sunt duae rationes formales, nimirum malitia seu esse peccati
et offensa facta Deo.
Explicatur hoc magis, et dicta ratio offensae elucidatur
ratio offensae Dei in peccato mortali resultans ex duobus principiis
ab esse, et malitia peccati est infinita simpliciter [illegible]

sentẽ D. Th. q aufert effectibus infinitatẽ dignitatem Dei:
l. in sentẽ probabili e infinitẽ sm q. q extrinsece spectat
e dignitate Dei, et ideo n communicat illi infinitatẽ simpli-
citer, ut v. g. ista peccata v.g. intemperantiæ, et iniustitiæ obiective .1.
modus e finitũ, q spectat ipsius obiectũ modi finitatis. Ergo offen-
sa Dei e diui. [illegible] motiuum formale ad detestationem pecca-
ti distinctum ab ipsa et malitia peccati, siquidem in offensa
reperiret diua roo deformitatis, quæ e infinita simpliciter l.
saltim sm q manente esse et malitia peccati obiectivi modi
finita. 2. pbat. D. p actum detestationis, seu odij peccati eli-
citum a charitate redit hoo ad amicitiam Dei, seu ex eo q reddat
ad amicitiam Dei n intelligitur ablata offensa p peccatum illata:
ergo pr. actum charit. requirit actus pœnitentiæ ad auferendam illam. Mi-
nor [illegible] e, n charitas [illegible] e amicitia [illegible] Deum et hoiem; ergo p eius
actum fit hoo amicus Dei: min autem pbat, n in creatis quantum-
bis hoo, cui irrogata e iniuria in sumo l. in honore, ad mittat offen-
sorem ad suã amicitiam n aufert iniuria illata, s necessaria e
distinctio p quam hoo offensus restituat in pristinum honorem l. fa-
mam: ita licet p actum charitatis peccator admittat ad ami-
citiam Dei n intelligitur iniuria illata Deo ablata, s erit neces-
ria pœnit. ad auferendam iniuriam.

Cuius roo e, q actus charitatis p quem hoo a Deo recipitur
[illegible] solum respicit peccatum, n tamen personam offendentem
in quam debet fieri vindicatio, q requirit ad auferendam iniuriam:
q odium peccati elicitum a charitate n opponit peccato, sm q e in-
iuria seu offensa: ergo omnino nec. e odium seu detestatio pec-
cati elicita a pœnit. p quam intendat hoo destruere peccatum
et sumere vindictam in se ipso de illo, q absque dubio pertinet
ad pœnitentiam ut distinctam a charitate, q expressis verbis docet
D. Th. in responsione ad 1m huius art. 2

3. pbat. D. in quolibet peccato mortali, vt in peccato
intemperantiæ tria reperiuntur: 1m e aversio ad obiectum
dicto bonum roi oppositum obto temperantiæ. 2m q sequitur ex 1o
nimirum aversio a Deo ultimo fine, q opponitur charit. et
3m e q sequitur ex 2. et fundatur in illo, scit iniuria seu offensa
Dei, quæ resultat ex aversione a Deo ultimo fine: ergo triplex
odium seu detestatio requiritur istas tres deformitates elicitum a
tribus virtutibus distis: de 1. detestatione satis constat ex dictis
in dub. antecedentis, q eliciat a virtute temperantiæ opposita.
2m elicit a charitate, n aversio a Deo ultimo fine
opponit ex diametro conversioni ad Deum ultimum finem,
quæ e actus proprius et primarius charit. ergo ad detestandam
3m deformitatem nec. erit alia virtus, s nequit e alia, nisi
pœnit. ergo roo pbat, q specialem honestatem habet odio pro pec-
catis, ut dicit scit aversionem ad obiectum bonum [illegible]

et det-

it determinatae et specialis Virtus, ut temperantiae et sic de alijs; et quod detestari aversionem a Deo ultimo fine et bonum honestum speciale, talis detestatio pertinet ad virtutem charit: sed quod bonum est et honestum detestari peccatum ut est iniuria et offensa Dei, ergo talis debet alicui virtuti, scilicet paenitentiae, ad quam talis detestatio pertineat.

Arguitur probat Nr. destruendo fundamentum Vasquez detestari peccatum cum intentione compensandi iniuriam Deo illatam non est actus unicus, indivisibilis formalit; compensare iniuriam Deo illatam est actus virtutis paenitentiae, ut dictum est a charitate: ergo et odio ipsius peccatum cum tali intentione erit actus proprius paenitentiae. probatur mai. detestari peccatum cum intentione compensandi iniuriam Deo illatam est idem quod tendere ad iniuriam, ut compensabilem; sed tendere ad iniuriam ut compensabilem est unicus et indivisibilis actus formalit: ergo. probatur mai. tendere ad iniuriam ut compensabilem nequit fieri per actum prosecutionis, quia nemo intendit compensare iniuriam illatam diligendo Deum et amando: sed tendit solum per detestationem, id est per odium aversivum: sed idem est formalit detestari peccatum cum intentione compensandi iniuriam illatam, ac tendere in iniuriam ut compensabilem: probatur min. tendere in aliquod obiectum vestitum aliqua ratione formali non est elicere duos actus, alterum tractum ad obiectum, alterum tractum ad rationem formalem; quia videntur potius in actibus sibi potentiam: sed tendere in iniuriam illatam Deo sub ratione compensabilis non infert duos actus, alterum tractum ad peccatum, alterum tractum ad compensationem; est unicus et indivisibilis, qui sit detestatio peccati sub ratione compensabilis, sive cum intentione compensandi.

Explicatur et apponitur aequivocatio Vasquez; ille enim existimat duplicitem esse actum explicatum in istis verbis, detestor peccatum cum intentione compensandi illud. 1um ait reponi in detestatione peccati, 2um in compensatione illius; aequivocatur autem iste auct. praedicta verba, cum per illa solum significet unicus actus formalit indivisibilis. enim proprium intellectus et voluntatis habere actus reflexos; ut actus, quo intellectus intelligit hominem, intelligit se intelligere, et voluntatis actum, quo diligit Deum, diligit se diligere; et tamen propter talem reflexionem non constituitur duplex actus formalit, sed tantum virtualit: sed ergo aliquis detestatur peccatum cum intentione compensandi illud, idem est ac si compensando vult compensare peccatum, vel detestando vult compensare, non enim formalit est duplex actus, sed solum virtualit et reflexive; verum est quod si talem reflexionem vellet explicare voluntas in actu signato est per aliquem actum, qui coincideret cum 2o ut diligo Deum et volo diligere eum explicite voluntatis 1us actus, aequivalet et formalit pertinet ad eandem virtutem charitatis: iste actus, volo compensare

detestando peccatum l. detestor cum intentione compensandi, et velit et p[er]tinet ad eandem virtutem paenitentiae.

Obiicies c[ontra] istam 2[a]m sententiam cum Varquez, q[uod] e[st] fundatum 4[a]e sententiae, odium et detestatio peccati ut e[st] offensa Dei et velle compensare Deo, aut e[st] idem actus voluntatis, aut duplex, 1[m] dici n[on] p[otes]t, si in dicat, odium et detestatio pecca[ti] n[on] e[st] naturaliter actus a charitate. [E]rgo min. p[ro]b[atur]. q[uia] probat. [a]ssume, q[uod] intentio et electio s[un]t idem actus realiter ... ut probat idem Varquez l. c. disp. 33 cap. 2.

Assume etiam, q[uod] dato et n[on] concesso q[uod] possint e[ss]e idem actus intentio et electio, e[st] tamen necessarium, ut debeat illius actus habere ordinem finis et medii int[er] se, s[ed] in actu detestationis peccati ex motivo compensandi iniuriam illatam Deo n[on] p[otes]t reperiri iste ordo. [E]rgo probat min. q[uia] obiectum huius actus e[st] peccatum ut e[st] c[ontra] Deum summum bonum, cuius peccati odium e[st] et satisfactio faciendo Deo, s[ed] sub utraque ratione respicit hoc obiectum ab actu voluntatis p[er] ... q[uia] ibi n[on] p[otes]t reperiri tendentia ad velle ad finem, et appetitus ... p[ro]pt[er] finem. [E]rgo in illo actu n[on] reperitur ratio intentionis et electionis.

2[a] pars min. p[ro]b[atur], n[am] si ponantur duo actus, alter q[ui] sit odium et detestatio peccati ut e[st] offensa Dei, et alter, q[ui] sit compensatio eiusdem offensae ingratae, l. isti actus nullum ordinem h[abe]nt int[er] se, s[ed] disparate se h[abe]nt l. aliquem ordinem int[er] se servant; si 1[m] h[abe]tur intentum, sc[ilicet] q[uod] sint duo actus omnino diversi, et ...[n]t p[er]tinentes ad duas virtutes: 1[us] i[d] e[st] odium peccati ad virtutem charitatis et 2[us] ad aliam virtutem assignandam.

Si 2[m] quemcumque ordinem servet iste actus semp[er] odium offensae divinae e[st] actus charitatis. [E]rgo p[ro]b[atur] ant., n[am] l. odium peccati ut e[st] offensa Dei e[st] prior, et actus intentionis, compensatio autem offensae, posterior et actus electionis, et hoc modo subordinantur, actus prior sc[ilicet] odium peccati ut e[st] offensa Dei retinebit suam speciem, nec aliam mutuabit a posteriori actu, q[uia] prius ut prius n[on] dependet a posteriori; s[ed] sm se odium illud e[st] actus charitatis. [E]rgo quatenus intentio e[st] etiam erit actus charitatis.

Si v[ero] isti actus aliter ordinent, ita ut compensatio offensae Dei sit prior, et detestatio peccati sit posterior, dato tamen a[d]d[u]c n[on] seq[uitur], q[uod] odium offensae n[on] sit actus charit[ati]s, q[uia] quamvis actus odii offensae imperet a compensatione semp[er] tendit ad suum motivum, q[uod] e[st] Deus, ut summum bonum in se: [E]rgo semp[er] manet actus charitatis.

Tandem p[otes]t fieri ordinatio horum actuum q[uod] utraque sit actus intentionis, quorum unus sit actus reflexus ca-

xus cadens supra alterum, et hinc illum p obto, atque versit ec̃ proprium finem p̃t p̃onem, q̃ n̄ ita ordinatur, q̃ tunc actus operandi offensio in Deo erit actus istorum horum iustum factum sine quo et Deum p̃ finem cujus odium v.º peccati vt est offensio Dei habet obiectum p̃ fine illecto et peccatum est in vt cadit sub directione, et eo ut erunt duo actus omnino diui in spe, alt. p̃tinens ad charit. et alter ad aliam virtutem. Jtem odium peccati vt ẽ offensio Dei erit actus charit. et n̄ pœnitentiæ.

Ad argumentum nego maiorem. Ad prob. ad cuius probationem dicitur in 3.º n.º q̃ licet hoc peccatum sicut intentionem operandi i vnio ut actus indiuisibiles, licet virtualiter sit duplex sicut diligo Deum malui hoc q̃ vellem diligere Deum et diligere Deum, et n̄ necesse distinguant duo actus q̃ ratione q̃ illi actus sint reflexiui; altera m. q̃ si aliquis vellet elicere duplicem actum posset, alterum scilicet vellem diligere Deum, q̃ explicaret actum internum hoc q̃ vellem diligere Deum, et in exercitio q̃ ordinat, licet actus simpliciter diligere Deum exercitio q̃ actus formaliter manifeste refert ex dictis.

Dub. 2. in quo genere causæ actus pœnitentiæ, q̃ est contritio, expellat peccatum?

Titulus dub. supponit factum pœnitentiæ q̃ contritio expellere peccatum, quam supp. asserit et tradit Concil. Trid. sess. 14. c. 4. Dub. 2. et ẽ de fide dogma, q̃ probatur ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 4. ubi dicit: hanc contritionem aliquando charitate perfectam esse, hominemque Deo reconciliare ... cum contritione ... Lutherus dicens ... impugnat Lugo in tom. de pœn. disp. 5. sect. 8. ubi refert ... censuras ... aliquos asserere ... et fere eundem ... errore ... Bajus damnato ... Pontif. Pio V. et Greg. 13. ... assertionem ... temerariam ... de his censuris nostra supp. ... titulo dub. veritate m̃ ... et ab omnibus Theologis ... accepta. quo supposito, inquirit dub. in quo genere causæ contritio ad remissionem peccati?

Triplex igitur potest ẽ genus causæ, in quo contritio potest

posset concurrere ad expulsionem peccatorum, et in genere causae [illegible]
[illegible] potest, quae reducitur ad genus causae materialis, quae dispositive se
[illegible] materialis [illegible] disponat ad recipiendam formam
[illegible] calor [illegible] in aqua, qui dum ponit [illegible]
[illegible] aquae [illegible] expellere formam a qua [illegible]
[illegible] in genere causae materialis.
[illegible] in genere causae formalis dicitur [illegible] unam formam expel-
lere [illegible] immediate opponuntur [illegible] formalis
[illegible] corpori [illegible] in eodem subiecto: exemplum est [illegible]
[illegible] de nigredine introducta in subiecto in quo erat albedo:
nigredo [illegible] expellit albedinem [illegible] alterius
[illegible] et immediate opponit albedini
[illegible]
[illegible] in genere causae efficientis, quando [illegible] efficiens ex-
pellit formam [illegible] in [illegible] subiecto introducendo in illud
formam oppositam et effectum incompatibilem cum illa [illegible]
[illegible] subiecto, ut [illegible] ignis introducens formam ignis [illegible]
[illegible] in aqua, expellit effective formam [illegible] hoc [illegible] genus
causae efficientis duplex [illegible] aliud genus causae efficientis phi-
sicae [illegible] aliud genus causae moralis [illegible]
[illegible] causa efficiens moralis [illegible]
differunt in hoc [illegible] physicum [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] peccatum illum in genere causae dispositivae [illegible] dispone-
[illegible] ad [illegible] gratiae habitualis [illegible]
remittuntur peccata [illegible] expellat in genere causae for-
[illegible] incompatibilitatem cum peccatis [illegible] si [illegible]
[illegible] ab [illegible] in eum [illegible]
[illegible]
[illegible] formam [illegible]
[illegible] expellere peccatum [illegible]
[illegible] in genere causae efficientis [illegible]
[illegible] in aliud genus causae efficientis [illegible] physicum
[illegible] tantum.
[illegible] potentia [illegible] expellere peccata in
genere causae dispositivae [illegible] animam ad gratiam
[illegible] expellere pec-
catum [illegible]
[illegible] remittuntur peccata [illegible]
[illegible] 14 [illegible] 3 [illegible] tom. 9.
[illegible] 3 [illegible]
2. [illegible] poenitentiae habitum
concurrere effective physice ad remissionem peccatorum:
hanc

honi desinendent usque ad ob. prudentum collati, et cuius admitte-
bus casus in suum effectum moralem in peccati destenta-
tur hoc specialiter probat ultra [illegible] in argumentis sub. 2.
n. 49 et n. 68 et cursus 100 postea videbit.

§. 3º et ultima sententia est Suarez ubi supra disp. 8. sect.
3. asserentis habitum poenitentiae solum concurrere effecti-
ve moraliter ad destructionem peccati, n. 8. actum poenitentiae
dicta, nec effective moraliter saltem concurrit ad destruc-
tionem illius.

§. II. non solum habitus, etiam actus poenitentiae
expellit peccatum effective moraliter: haec II.a stat prima
sententia et ex primis 2.a et 3.a est tamen expressa D. Th. in locis pri-
mo referendis pro II.a prima pars illius probatur: habitus poeni-
tentiae satisfacit, tamquam virtus principalis satisfactionis pro pecca-
tis, residentis in re offensae Dei illatae: ergo concurrit effec-
tive moraliter ad expulsionem peccatorum: conseq. probatur omnis
satisfaciens pro offensa concurrit effective concurrit effective
moraliter ad expulsionem offensae: ergo etiam habitus poe-
nitentiae. conseq. haec probatur satisfaciens pro offensa aufert
offensam ponendo aliquid moraliter [illegible] cum of-
fensa: ergo tollit offensam effective moraliter. ante probatur,
non inaequalitas, quam intulit offendens per aliquam actio-
nem debet auferri effective moraliter non per aliam, nisi
per satisfactionem: ergo probatur maior. offensa, si possibi-
le est auferri per aliquam formam, quae illam expellit forma-
liter: ergo per aliquam actionem debet effective auferri:
probatur omnis, omnis forma est terminus alicuius actionis: ergo etc.

Minor probatur in 1. non in humanis satisfactione,
quae iuxta prudentum iudicium reddit honorem, aut
famam ablatam per actionem iniuriosam; ergo ho-
nor, aut fama est forma opposita infamiae aut carentiae ho-
noris, et huiusmodi iudicium prudentum fundat
in natura rerum, ut pertinet ad genus moris, et huiusmo-
di moralitates sunt quaedam affectiones hominum iuxta indi-
tium hominum prudentum; non sicut prudenter iudicant
inhonorationem aut infamiam, hoc reddi infamem et in-
honoratos; ita et dispositam satisfactione sufficienti ab of-
fendente iuxta arbitrium prudentum hoc restituunt
in pristinum statum honoris et famae: ergo in univer-
sum verum est, tam in humanis, quam in divinis, quod honor
restitutus per satisfactionem aufert carentiam honoris,
hoc est iniuriam et offensam formaliter, et satisfactionis effective
moraliter.

Ante 2. discursus probatur; nimirum quod poeni-
tentia satisfaciat pro peccatis dicatur in re offensae et
iniuriae; non in 2. certissimum est, quod hoc constituitur in gratia
potest

possit satisfacere pro pœnis temporalibus, quæ debentur peccatis præteritis, etsi iam sit pro culpis venia data; deinde in 1ª iustificatione etiam [illegible] satisfacit pro offensa peccati mortalis et privatæ pœnæ æternæ. Habitus virtutis pœnitentiæ satisfacit pro peccatis [illegible] sine offensa; 2ª pars probatur: nam gratia habitualis quamvis expellat peccatum, infinitum malum [illegible], non tamen [illegible] malum Dei, id est offensæ: offensa ex natura rei ad sui expulsionem exigit satisfactionem ex parte offendentis, nam æqualitas læsa ab offendente exigit restitui ab eodem, qui læsionem intulit, alias ex natura rei semper remaneret offensa, quia iuxta iudicium prudentum non aufert quamvis offensus admittat ad sui amicitiam offendentem, et amicitiam permutat iudicio prudentum, [illegible] de iactura aut honoris [illegible].

Dico 3ᵘᵐ in 1ª iustificatione antecedere gratiam habitualem omnino, cum sit [illegible] et continet in se vim ad satisfaciendum, quia valor satisfactionis, sicut et meriti, sumit [illegible] tamquam a radice a gratia habituali; unde [illegible] satisfactio in 1ª iustificatione non debet attribui virtuti pœnitentiæ [illegible] [illegible] ad expellendum peccatum mortale.

[illegible] in [illegible] sententia D. Th. de qua 1. 2. q. 113 art. [illegible] etiam in 1ª iustificatione præcedit habitus pœnitentiæ et gratia habitualis, tamquam [illegible] effectibus, in qua [illegible] sit [illegible] obiectio, [illegible] gratia habitualis et habitus pœnitentiæ in fieri, sive infusi et gene[illegible] auxilii, sive [illegible] Dei [illegible] animam ad se [illegible] priores [illegible], [illegible] gratiæ habitualis et habitus pœnitentiæ in facto esse, sive in infusione, et ut fit [illegible] aliquam [illegible] subiecto, quod idem est [illegible] habitus se [illegible] ex parte subiecti [illegible] [illegible] [illegible], quæ [illegible] auxilio præcedit in 1ª iustificatione gratiam habitualem [illegible].

Dico [illegible] etiam [illegible] [illegible] causis [illegible] gratiam habitualem [illegible] quamvis in eodem instanti temporis [illegible] cum gratia, quare contritio etiam in priori naturæ intelligatur in fieri, et non satisfaciens, tamen in instanti [illegible] realiter informatur gratia et in eodem instanti vere et realiter satisfacit, quia ad hoc [illegible] requiritur quod elevetur ab ipsa gratia habituali, [illegible] sufficit quod recipiat modum informationis ab illa, quem sine dubio recipit in illo instanti, sicut et valorem ad hoc [illegible] meritorium vitæ æternæ.

Dico [illegible] ad [illegible] hac opinione, sub [illegible]

contritionem procedere a gratia habituali, sequitur quod antecedenter ad contritionem sit totaliter [illegible] peccatum mortale, siquidem intelligitur ante contritionem gratia habitualis in subiecto, quae sicut est habitualis caritas [illegible] [illegible] remissio totius peccati, ut definit Concilium Tridentinum in relatis locis. [illegible] nihil remanet in peccato, quod destruat poenitentiam, nam remissio peccati fit per gratiam antecedentem; remisso autem peccato etiam remittitur offensio Deo illata, quae est consequens [illegible] contrario [illegible] malitiam peccati.

[illegible] offensa sit [illegible] peccati [illegible] eandem actionem, per quam ponit malitiam peccati et [illegible] peccatum [illegible] offensa [illegible] ab[illegible] seu expulsione [illegible] [illegible] peccati [illegible] [illegible] ordinariam [illegible] [illegible] ad creaturam tamquam ad ultimum finem [illegible] [illegible] peccati [illegible] offensa [illegible] gratia habitua[illegible] [illegible] quamvis [illegible] sit in genere [illegible] [illegible] habitualem [illegible] [illegible] moralitatem offensivam [illegible] peccati et [illegible] expellentia [illegible] ab eodem subiecto [illegible] [illegible] magis explicat [illegible] non est necessarius [illegible] [illegible] [illegible] Dei, verum expellendam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispositione [illegible] calore [illegible] [illegible] quamvis [illegible] expellere [illegible] gratia habitualis [illegible] expellat malitiam peccati [illegible] contritionem [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iniuriam Dei [illegible] expellendam offensam et [illegible] [illegible] [illegible] et ad expellendam offensam [illegible] [illegible].

Dices [illegible] [illegible] 3. [illegible] 2. [illegible] gratia [illegible] expellet offensam [illegible] numquam [illegible] Deo illatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non posse expellere offensam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei

Dei ad equalitatem q ad hoc requiritur satisfactio infiniti valoris, qualis fuit in actibus eli citis a Christo Domino, ita tamen q contritio supponit hominem habere gratiam habitualem p aliquo priori, quo saltem gratia instans contritionem, et simulliter supponit hominem ce amicum Dei, quamvis n sit satisfac. to ad equalitatem e sufficient, et e satisf. amica sibi et ind cedere in conditione expellit iniuriam, n n. int amicos requirit sanitas que p fecta, sicut requirit int eos, q admictuntur amicit n n, et maxime r respu Dei, q cum sit supremus dominus post cedere iuri particulari, q ssit ad exigendam equalem satisfactionem in offensa, ut e iudex ordin. et sic ius p piata sic, cui satis ce dit ppt amicitiam, quam ssit lic p gratiam habitualem ex meritis Christi Domini, que fuerunt satisfact. de toto rigore iustitie ad expellen dum debitum, q maximus carendi gratia et amicitia Dei.

2a pars n. pbat. actus virtutis penitentie causalitas eiusdem habitus penitentie, f eodem genere cause, quo habitus concurrit ad expulsionem offense ex parte in peccato mortali concurrat etiam actus: con. pbat, causalitas cause efficientis, ita pertinet ad genus cause efficientis, ut constituat causam in actu 2o. causatiom, sicut virtus formalis constituit causam in actu 1o. virtus formalis concurrit in genere cause efficientis f etiam causalitas 1m. ant pbat, q actio in nostra opinione e causalitas cause efficientis, contritio e actio habitus virt. penitentie f e eius causalitas.

Dices, q satisf. formalis consistens in actione solum e forma opposita cum iniuria f solum expellit iniuriam in genere cause formalis: ant pbat, satisf. n ponit aliquem effectum moralem impossibilem cum iniuria distinctum a b ipsa contritione: f contritio n expellit effective moraliter iniuriam, etiam tamquam causa litas cause efic. cons pbat, q solum causa efficiens producit aliq impossibile cum forma opposita, etiam a causalitate. et ab act. procedit effectus impossibilis cum forma contraria; f si assignetur n pcedit sit in nequam ab actione aliq morale distinctum ab ipsa contritione et impossibile cum iniuria contritio n expellit peccatum effective in ratione tamquam actio virt. penitentie, que causa expulsionis, f solum exit forma expellens moralitatem offense formaliter.

R. d. 1o. n actio sm rationem actionis, numquam expellit formam contrariam a passo in genere cause formalis, f necessario ut e actio virt. penitentie pbat ant, n actio sm rationem formalem actionis solum e forma agentis, passum autem ei illud in forma solum e sm rationem formam accid. f solum sic sit post actio expellere ab agente aliam actionem contrariam a passo semper expellit effective formam op-

posi-

potiùm agentis. vel quia non producunt ministerii actio maneat
tum in agente: Sed intelligitur solum si habet intrinsece respectum
ad obiectum, quod accidit ex eo quod est de tali forma.

Ad 2um. r. probatur verum, quod ab actione ministerium fra[illegible]
actionis nec per illum denominatur agens, nec possum ego contra
formaliter denominari ministerium ratione actus, exequo
probatur contra. Nos contra accidentalem solum expellit a[illegible]
subiecto formam sibi oppositam, in autem formam per accidens
accidentalem in se ipso partem ... cum accidentibus
non opponitur formaliter sibi accidentaliter; solum effectus
non habet actio expellit formam a parte.

2a. Contritio producit aliquid morale impossibile cum in-
iuria illata Deo: fama non offensam moralem expellit iniuri-
am aliquam probat, actio iniuriosa producit eam entitatem contra aliquem
rem moralitatem offensum per quam dicitur offensum; quae mo-
ralitas remanet habitualiter in offenso, ... quae actio
satisfactiva aliqua moralitas producit in offenso, per quam fru-
strà tollat iniuria habitualis. a[illegible] satisfactione eodem
modo reputabit offensum, ac antea, ... quod actus non opponitur
immediate formae habitualiter existenti, sed solum formae habituali
... habitualiter existens, ... non ... : ... requirit.
sufficit in genere causae efficientis aliquid morale expellens offensam
aliàs non expelleret.

Probatur, quia secundum horum prudentum iudicium persona, cui
fit satisfactio, redit in pristinum statum honoris et famae de-
perditum per actionem iniuriosam, sed secundum iudicium horum pruden-
tum habet aliquam moralitatem honoris et famae, quam prius
perdiderat per offensam, hanc moralitatem producit satisfactio, et contritio effect[illegible]
moraliter efficienter, tamquam actio satisfactoria: sed contritio effect[illegible]
moraliter expellit offensam.

Arguitur 1o. D. Thomam contra ex 1o. sent. auct. D.Th. q. 28.
de verit. art. 8. ad 2. ubi ait, contritio, quantum ad maculam et
reatum paenae se habet solum per modum dispositionis, solum expel-
lit peccatum habitualiter existens in anima per modum disp.
et 1a 2ae. q. 113. art. 8. numerans 4or quae requiruntur ad iustificat.
ponit, scilicet infusionem gratiae, dilectionem Dei, detestationem
et remissionem peccatorum dicit, quod dilectio et detestatio pecca-
ti se tenent ex parte subiecti, tamquam dispositio ad remissionem
culpae, quae est ultimus finis, et ideo hi duo motus ... ...
sed D. Th. solum requirit paenitentiae actus, ut dispositio ad remis-
sionem peccatorum.

Et tandem 3a p. q. 86. art. 2. et seq. art. 4. ad
2. dicit, quod remissio peccatorum, sicut et ... solum ...
fecerunt ... tamquam effective; et ... peccatorum non est de-
pendenter ... solum dependet ab illo tamquam
a dispositione contritio. 1a. probat, quia in hoc discriminantur gratia
operans et cooperans, quod effectus gratiae operantis so-
lum p-

[illegible] sed [illegible] effecta [illegible] in [illegible] arbitrio [illegible] [illegible] libero [illegible] libero arbitrio [illegible] effectum [illegible] peccatorum [illegible]

Ad [illegible] D. Th. [illegible] per [illegible] [illegible] gratiae habet et peccatum [illegible] solum [illegible] expellunt [illegible] [illegible] peccatum [illegible] et [illegible] [illegible] non effective moraliter, sed effective [illegible] eamdem [illegible] rationem.

Ad 2.m [illegible] contritionem habere duplicem prioritatem respectu ad remissionem peccatorum, prioritatem et respectu [illegible] subiecti, 2. consideratur in ratione [illegible] ex parte agentis, ut docet D. Th. in eodem art. ad 1.m secundum quam prioritatem exigit causalitatem causae efficientis et expellit peccatum effective moraliter, [illegible] peccatum habet rationem offensivae effective [illegible] sed [illegible] habet rationem voluntarii, ut diximus in praecedentibus.

Ad 3. [illegible] remissio, et iustificatio [illegible] effectus gratiae operantis, [illegible] peccatum est malum hominis, et relinquit maculam in anima [illegible] peccatum [illegible] offensa Dei et habet rationem voluntarii excludit a poenitentia [illegible] moraliter, et hac ratione aliquorum sententiam procedit expulsio peccati a gratia cooper.

Arguitur 2.o contritio seu actus primarius poenitentiae solum [illegible] contritionis dispositive ad infusionem gratiae habit. [illegible] solum concurrit dispositive ad remissionem peccatorum. [illegible] evidens est, si consideretur [illegible] dumtaxat [illegible] virtutis poenitentiae sine aliquo alio respectu, licet evidens non sit, [illegible] consideratur [illegible] est pars sacramenti poenitentiae [illegible] ut habet in voto sacramenti poenitentiae, non ut pars sacramenti concurrit ut instrumentum omnipotentiae divinae, et [illegible] in alio genere, quam in genere disp. [illegible] si consideretur, ut habet votum sacramenti, [illegible] extra sacramentum est opinio plurium non [illegible] concurrere effective ad remissionem peccatorum; [illegible] de contritione sublatis respectibus solum remanet ut est actus virtutis poenitentiae, et sed [illegible] rationem [illegible] evidens est, non contritio eiusdem rationis est in lege veteri, ac nobis in lege veteri solum concurrebat ut dispositio ad gratiam habitualem, [illegible] eamdem rationem concurrit in lege gratiae.

[illegible] probatur: quia iuxta [illegible] Trident. sess. 6 cap. 7 et canone 11 [illegible] dum homo per gratiam habitualem iustificatur remittuntur et peccata et anima renovatur per iustitiam inhaerentem: [illegible] quae solum est [illegible] ad gratiam iustificantem solum expellit peccata dispositive [illegible] probatur, quod ad huiusmodi remissionem peccatorum non aliter concurrit [illegible] quam mediante concursu in gratiam habitualem, quae formaliter et immediate expellit peccata; [illegible] concursus [illegible] dispositivus: [illegible]

[illegible]

Statur ex eodem Trid. sess. 6. cap. 7. ubi numerat causas iustificationis, et remissionis peccatorum; et nullo loco solum attribuit contritioni causalitatem dispositivam, non autem formalem aut efficientem: ergo solum hanc causalitatem exercet circa remissionem peccatorum.

Respondeo ad hoc argumentum. textu ante negando, ad cuius probationem explicatur textum. Textus tridentinus de peccatore, qui malum habet, et non dicit privationem gratiae habitualis, non tamen de peccato in ratione offensae, quod haec ratione expellitur effective moraliter a poenitentia ut explicavimus; remanet in hac, non sunt etiam de peccato in ratione voluntarii, quod sub hanc rationem de potentia et ordinario modo solum expellitur per retractationem effective non physice, ut probabitur in 2.

Quamvis modo extraordinario de potentia Dei absoluta, alter[illegible] per gratiam habitualem posset tolli peccatum sub ratione quo enim retractatione et tractus offensae, et[illegible] quamvis gratia habitualis sola infunderetur, nec elicerent actus poenitentiae, formaliter expelleret peccatum sub ratione, quod tamen de potentia et ordinario modo ad expulsionem ipsius requirit, et expelleret non solum ut tale, sed alio eminenti intentum in eo, sed formaliter ut convenit, ratione peccati per se negat gratiae habitualis et autem in specie [illegible] et [illegible] ita inequum formaliter expellens.

Ad Confirmationem. Concilium solum attribuit contritioni causalitatem dispositivam respectu iustificationis, in quantum iustificatio importat sanctificationem et renovationem interiorem, et etiam remissionem peccati, ut est malum hominis, non tamen excludit quod ratione satisfactionis peccato in ratione iniuriae, et illud expellat in ratione voluntarii [illegible] gratiae habitualis, nec est satisfactio formalis, nec voluntaria formalis, sed tantum causalis et ut primum quo.

Arguit 3o ratione quam adducit [illegible] 3. huius art. ad tendendum actum poenitentiae expellere peccatum effective et expellere formaliter non ideo datur virtutem specialem, sed ponit [illegible] hac ratione nullo est: ergo nec verum est poenitentiam concurrere effective ad expulsionem peccati mortalis est certum minor probatur: charitas est virtus specialis, et tamen non expellit omnia peccata effective, sed solum formaliter: ergo quamvis poenitentia expelleret peccata solum formaliter non excluderet a ratione virtutis specialis.

Respondeo ad argumentum. intentum Angelici praecipue est probare, quod poenitentia excludit omnia peccata effective, quod non habent specie virtutes, quod nec aliquo in particulari expulsio, vel formalis virtutes simul, nec aliquo in particulari; et specialem rationem virtutis, nec distinctionem ab aliis non requirit specialem rationem virtutis, erunt autem speciales virtutes ex aliis, quod ex hoc excludit, unde charitas non est specialis virtus. ex hoc quod excludit alio ex suo specifico formali, quod respectu poenitentiae est formalis omnia peccata, et ex suo specifico formali, quod respectu poenitentiae dicta in 6. praecedenti ad dicto quod illa expulsio non est formalis, sed effectiva.

Dico 2o. Virtus poenitentiae expellit effective physice peccatum et in eodem genere causae efficientis, et, sive actus primarius poenitentiae expellit etiam peccatum: Dico hic quo ad utramque partem

Statur

Statuit 2.a 2.m sententiam nostram in prima defendunt D. Bona-
ventura in 4. dist. 22. art. 2. q. 1. Durandus ibidem q. 2. So-
tus q. 2. art. 1. et distinctione 15. q. 2. art. 6. in eodem modo illa
probant predicti auctores non solo de virtute poenitentiae probat, quod pro-
ducit contritionem incompossibilem physice cum peccato, et [illegible]
[illegible] habebat, quod [illegible] illarum [illegible] quae
[illegible] in suo [illegible] nullum effectum [illegible] dispositionem
producant, ni [illegible] omnis physice agunt in expulsionem [illegible]
Ad probat solo exemplo caloris, quod cum sit [illegible] et ex-
pellit frigus a subiecto, non solum calor existens in igne agen-
te, [illegible] calor receptus in subiecto, et ac [illegible] producens
in quo [illegible] calor a [illegible] quaecum sit [illegible]
oppositum [illegible] dum [illegible] expellit a subiecto [illegible]
oppositum [illegible] cum illa, quare ad explicandum expulsio-
nem peccati ingeniose [illegible] ut distinguit ab [illegible] expul-
[illegible] exemplo [illegible] quae [illegible]
operatio.

Verum hoc fundamentum solum quod [illegible] dicitur poenitentiae
[illegible] et ad [illegible] quod in [illegible] eadem
sententia, nulla qualitas potest effective physice aliquid agere
in subiecto in quo est, et maxime [illegible] subiecti, [illegible]
dem esset agens et patiens in eadem [illegible] deinde ea qualitas
[illegible] ut dicat [illegible] in suo genere, videlicet ef-
fective [illegible] producat aliquam formam, seu effectum phy-
sice in subiecto incompossibilem cum forma [illegible] non potest
verificari de [illegible] actu poenitentiae, quod nihil physicum pro-
ducit in anima incompossibile cum peccato.

2.° alii probant nostram predictam, quod poenitentia [illegible]
[illegible] dicunt expellere effective physice peccatum non quod proxi-
me illud expellant, sed remote; expellunt enim affectum et incli-
nationem voluntatis ad aversionem a Deo et aversionem ab ul-
timo fine, a qua [illegible] dependet [illegible] et denominatio peccati, et intro-
ducunt physice oppositam determinationem, [illegible] quate-
nus illam convertunt ad Deum, quod quidem non fit sine aliqua mu-
tatione physica.

Nec tandem poenitentia facit istam conversionem ad Deum, et
mutationem voluntatis sub [illegible] et respectu [illegible] iusti
et vindicativi expellendo oppositum affectum, quatenus iniquus et
iniustus erat Deo, et hoc est [illegible] peccatum effective, qua-
tenus remissibile est a Deo hac cooperante, ut docet D. Th. in re-
sponsione ad 3. huius art.

[illegible] Conversio enim et aversio, quae relinquitur ex peccato in volun-
[illegible] opponitur conversioni quatenus fit per charitatem, [illegible] quatenus iniusta
et iniuriosa aversio a Deo, utrumque enim habet ex ratione peccati
[illegible] opponitur charitati et [illegible] poenitentiae, si [illegible] a charitate expellit
physice peccatum, quatenus illi opponitur aversio dilectionis
Dei [illegible] quam determinationem introducit charitas, quam-
[illegible] gratia non producat.

[illegible]

Itā expellit peccatum a pœnitia, quatenus elicit actum expie... et ... quo mutat voluntas, ne sit impia et iniusta erga Deum, et hoc ē phisice expellere peccatum introductu ē ... illam determinationem et affectum voluntis, et expell... oppositam aversionem, quatenus erat iniusta et offensiva Dei; nec tamen p hoc pœnitia producit l. unit gratiam iustificantem, quæ ē gratia habitualis, sicut nec charitas.

S. hic modus explic... licet multa ... videt tamen in ... deficere. 1m ē q. im hanc explicationem nostra ... n videt ... a ... sentā, quam impugnamus ... solum videt ... expellit peccatum, ... hoc ... causa ... ad gratiam ... illa n. ... ad gratiam remote opponit ... in hac explicatione ... remote; ... 2m ē illud, q. ... ... expulsionem peccati factam a pœnitia e ... effectibus.

... hæc ... pœnitia ... effective ... ad expulsionem peccati, ut ... pœnitia autem effective ... gratia, q. declarat exemplo caloris ... in igne, et ... effective ... ad expulsionem frigoris ... in aqua ... calor ... in aqua a calore ignis solus expellit ... frigus, n autem ... effectus ... a pœnitia ... ut ...

Ob explicat q. ... expellere peccatum ... in gen... ... et cum hoc fiat remote ... expellere peccatum.

S. revera ... 3 explico et nostra ... Bonav... ubi ... specialiter ... expellit peccatum effective, q. licet ... vitalis et ... a peccato, vitalis autem ... expellere ... hæc ... recedere a peccato ... speciale ... n ... actus alio ... virtutum, ... vitalis a ... peccato ... n ... aliquo ... in hoc ... vitalis a peccato ... gratia, quam ... et ... D. Bonav. ... virtus ... pœnitiæ ... virtutes ... ex alio.

... aliter probandi ē nostra ... de iustif. hominis, quo modo ... hanc ... supp... ē ... in ea actus charitatis, et actus ... pœnitiæ, ... ad ... a quo ... peccato, et in hoc casu ... virtutem pœnitiæ et actum eius ... effective phisice ad expulsionem peccati, ... posse expulsio peccati fieri sine ... effec... pœnitiæ, ... q. ... 86. sequenti.

... hunc modum ... nostra ... voluntas ... gratia intima et ... in ... peccati, q. ... in tantum ē peccatum ... voluntas ... pœnitia effective, phisice, et immediate ... ipsum peccatum ... phisi-

phisice, effective et immediate expellit a se istam. cons. probat. quod quo cumque ab aliquo agente destruit effec. debet phisice alia. forma intrinseca, seu formam intrinsecam rei, sine qua res ita reservari non potest, tale agens dicitur simpliciter destruere rem; sed ratio voluntarii in peccato est formalitas et forma intrinseca huiusmodi: sed in poenitentia destruit effective phisice et immediate rationem voluntarii in peccato destruit etiam peccatum. mai. huius discursus debet intelligi non abstrahendo a concomitantibus, quae opponuntur cum aliis formis intrinsecis rei, ut in progressu ...

Dicitur ... et probatio discursus, qui adstruit rationem voluntarii ... intrinsecam in ... peccati et formam intrinsecam. ... certa est ... ut ... nullus dubitare posset, maxime ... sit formam ... et indispensabiliter inexum ... peccati ... probat. poenitentia effective phisice ... rationem voluntarii repertam in peccato: ... effective phisice destruit rationem voluntarii repertam in peccato ... ratio voluntarii ... in peccato ... actus ... poenitentiae ... procedit effective phisice ... virtute ... actus ... probat. ... agens producens effective phisice aliquem effectum ... cum alia forma destruit effective phisice talem formam ... rationem voluntarii ... in peccato ... effective phisice a poenitentia, et hec opponitur phisice, ... genus voluntarii ... genus phisicum ...

Dices rationem voluntarii repertam in peccato habituali ... in causa, hoc est peccatum habituale ... voluntarium ... in peccato actuali preterito, tamquam in causa, cum igitur peccatum actuale ... ... actus poenitentiae nequit illud destruere, et ... nec rationem voluntarii in peccato habituali repertam ... nequit destruere peccatum habituale ... voluntarium cum tamen sit voluntarium in causa, ... ut voluntarium non destruit, neque etiam ... illius.

... agens potens destruere causam, potest etiam destruere effectum dumtaxat ab illa causatum; ... actus poenitentiae ... retractatio pecc. actualis, ut voluntarium potens est destruere voluntarium peccati actualis, quod est causa unica peccati habitualis in quantum est voluntarium ... probat mai. agens potens destruere causam, potest destruere ... cumque dependentiam effectus ab illa, ... destructo ..., a quo ... dependet destruit dependentia ab illa, dependentia ... ... ordinem ad causam, a qua dependet. probat min. ... actus poenitentiae ... retractatio ... possibilis destructio peccati actualis in ratione voluntarii ... possunt ... in eadem voluntate actus voluntarius, et eius retractatio ... etiam possibilis est destructio cuiuscumque dependentiae sub ista ratione.

Confirmatur, ... voluntarium peccati habitualis ... intelligitur ... in quantum ... retractatio ... retractationem destruit ... ut ... in lege et in ... moment. cons. probat, ubi negatio est ... affirmatio est causa affirmationis ... non retractatio ... destructionis rationis voluntarii ... retractatio est causa destructionis rationis voluntarii.

Dices 2º

Dices 2°: Voluntarium permanens in peccato habituali relictum ex peccato actuali esse aliquid morale, unde quamvis actus poenitentiae destruat talem rationem voluntarii, destruet aliquid physicum sed aliquid morale: ex quo deduci non potest actum poenitentiae debere concurrere effective physice ad expellendum peccatum, quia ad hoc requirebatur quod ratio voluntarii restantis in peccato habituali esset aliquid physicum, cuius non physica ex actionis debet esse aliquid physicum.

Sed contra est, quia aliud est aliquid esse physicum, aliud autem eius existentiam esse physicam, bene enim autem compatitur essentiam rei esse in genere physico et permanere moraliter, quia existentia in statu physico corrupta est. Sed ex eo quod voluntarium peccati actualis dicatur permanere moraliter non tollitur quia voluntarium sit physicum et necessario sit actu physico destruendum, ut ante probavi, in sententia communi theologorum sacramenta quae recedente sua actione causant gratiam in se aliquid physicum, licet solum dicant permanere moraliter, et hoc maxime patet in actibus voluntatis per quos detrahit voluntas ad tendendum in aliquod obiectum, tamquam in ultimum finem, quae tendentia semper in illo permanere nisi ipsa potentia voluntatis aliter se determinaverit, et oppositum actum elicuerit, quia existens in sentibus et inhaerens (?) tendentis, voluntarium quidem est aliquid physicum ut potentia procedens ab aliqua potentia physice concurrente: sed licet existentia sit moralis, tamen per eam destruens debet esse physica.

Confirmatur: non ad destruendum voluntarium quod relinquitur in peccato habituali requiritur modo ordinario et per se causa physica operans per actionem physicam: sed illud physicum est, contra probatur, ad expulsionem contrarii necessario requiritur forma et actio contraria eius demum generis: sed quod cumque requirit causam physicam et actionem physicam, id quod expellitur erit aliquid physicum. probatur antecedens: ratio voluntarii reperta in peccato habituali per se et ordinario modum tolli nisi per retractationem voluntatis, quae absque dubio aliquo physica actione procedens physice a voluntate. Ergo.

Et istae rationes procedunt in sententia eorum qui asserunt peccatum habituale consistere in aliqua moralitate seu denominatione extrinseca relicta ex peccato actuali praeterito: caeterum quia sententia probabilis et plurium thomistarum asserentium peccatum habituale consistere in conversione habituali ad obiectum dissonum rationi, quae conversio, licet aliquid morale sit formaliter, fundamentaliter tamen et idem nihilominus est aliquid physicum, sicut et peccatum actuale; et quia etiam alia sententia est non minus probabilis asserens quod peccatum habituale solum consistit in macula, quae est privatio nitoris gratiae; haec autem privatio pertinet ad genus physicum, est enim carentia formae physicae, nimirum gratiae, sicut quaelibet privatio formae physicae.

Quia igitur illae duae sententiae relatae sunt probabilissimae et constituunt peccatum habituale in genere physico saltem secundum aliquam rationem, necesse est dicere iuxta illas, quod ratio voluntarii in peccato habituali reperta sit physica; quia cum voluntarium pertinet ad genus physicum, et simpliciter subiectum sequitur necessario quod unio sit physica, et quod ibi inveniatur voluntarium habituale, secundum quod est proprie membrum divisionis voluntarii, sicut peccatum habituale est membrum divisionis peccati. Unde sicut primo dividitur peccatum in actuale et habituale: ita etiam voluntarium; sed in hac ultima divisione est aliquid formaliter physicum: ergo et membra.

2ª pars Dubii scilicet quod contritio effective physice expellat peccatum, probanda eodem modo, sicut prima pars praecedentis Dubii de expulsione; non moralis contritio est causalitas physica a causa efficiente, quae est poenitentia: sed non poenitentia concurrit effective physice ad destructionem peccati: ergo contritio concurret effective physice. probatur consequentia, quia causa efficiens

phi-

5

physice concurrit effective physice mediante sua actione tamquam vi ... formali in actu 2º. Si actio nullatenus possit excludi a genere concurrendi effective physice, tamquam causalitas.

Dices actum pœnitentiæ aliquomodo physice concurrit ad expulsionem peccati, et in genere causæ formalis, quod voluntarie in actu pœnitentiæ opponitur solum in hoc genere cum voluntarie ... in actuali peccato, et eo in habituali. Unde directe expelleret formaliter peccatum actuale, si esset in habitu, indirecte autem et eo tunc peccatum habituale ... ... solum quatenus effective ... expellat peccatum habituale ... expulsio est effective, hoc autem ... quam ... physicum ... peccatum pœnitentiæ impossibile physice cum peccato habituali, ... ad expulsionem physicam effectivam.

Si dicas, peccatum actuale detrahit actualiter voluntatem ad tendentiam voluntariam in obiectum dilectum ..., et ... non tantum dicit voluntas actiones tendens per actionem ... , ... passive detrahit, atque actus pœnitentiæ quatenus ... opponitur formaliter cum peccato actuali, quatenus voluntati ... illud ... , et tendens actiones ... expellit detrahentem passivam, seu volitionem ... detractam effective physice. ... ... actio voluntatis et hic ... cum aliis actionibus ... ... , sicut et quaelibet alia actio in actu 1º et denominare ... ens; et hic aliud ... proprium, quo voluntas se detrahit per ... suam reflexionem, ... alia actio agentium ... , quae per alias actiones solum constituunt ... agentia, non tamen ... passive recipiunt. ... minor quod actum pœnitentiæ respectu destructionis passive quam hic voluntas per peccatum actuale ... ut formaliter illi opposita. ... ut actione illam expellens ... quod illum expellit physice et non formaliter ... effective physice ...

Explicatur hoc: peccatum actuale ut actio, et actus pœnitentiæ etiam ut actio opponuntur formaliter, quia cum sint actiones oppositæ quae in genere causæ formalis actuant et denominant voluntatem impossibile simul ... simul voluntas velle aliquid et illud idem retractare ... velle aliquid et simul illud nolle, at vero actus pœnitentiæ ut actione ... non tantum opponitur volitioni ... ut actio de ... etiam ut detractio voluntatis; atque volitioni, ut detractio est passive accepta, non opponitur formaliter quia non ... eiusdem generis, sicut non sunt actio et passio; ... illi opponitur effective, idest expellit illam effective, sicut actio expellit effective passionem sibi oppositam quamvis formaliter expellat actionem ... oppositam.

Contrarium, quod dicebat in solutione primum quod actus pœnitentiæ non ducat aliquem physice impossibilem physice cum peccato habituali ... voluntarie expulsio ... ... actio, quae non est stricte formaliter de genere actionis ... ... , ... actiones sensu externo, et actiones intus et voluntatis ... ... grammaticales actiones, hoc explicatur per modum actionis, non ... de genere actionis, ... de genere quo ... ... possunt ... ...

Dicuntur autem actiones quae actuant potentia, et ... in actu 2º qua ... dicunt concurrere active sicut et potentiæ, quae verificari necesse est de contritione quae est causalitas habitus pœnitentiæ

et eo

et coent concurrat in eodem gen, q pænitentia quamvis n producat aliquem trum physicum, cum eius oppositio cum peccato, ipsaque e eius possibilitas, n p modum fr, s p modum causa stabilitatis.

Altera asserente, quæ verior e, om actionem etiam intus et voluntatis semp fiere aliquem trum, q saltem sit aliqs modus productus, seu actio ipsa sm alium modum, sicut in facto e; distinguunt n. sed p fieri et factum in e saltem modalit, q duus modus e actionis in fieri et in facto e, et hoc 2m sa fiet vtr tus respiciu 1. in qua senta asserta justitiam producere posset nmo impossibile cum peccato re et retractatm in facto e, q repugnat cum volunt peccati habituali, sm modum explicatum.

Dices: actum pœnitentiæ concurrere physice effective ad expulsiom peccati tri vo maximè, l. inimice offensæ, alias nisi vo e excogitabi his n peccati; n 1m, cum macula sit immediate in anima, actus v. pænitentiæ in voluntate, neqt illius expulsionem phis attingere, eo l. maxime q actus pænitentiæ in meliori contu supponit maculam pœnitentiam; nec 2m, cum vo offensæ sit moralis, ad quam trat actus pænitentiæ p modum satisfactionis, neqt trare efficient phis, s tam per satisfactionem, id e moralis.

Q autem nec actus pœnitentiæ concurrat efficient physice p q, cum habitus p suum actum concurrat ad expellendum offen tam satisfactoriè, quæ moralis, ideo solum concurrit moraliter effectiue ad istud vt peccati, quamvis actus, quo expellat peccatum, produc. phis ab habitu pænitentiæ, q licet pa tratu ad primam dispositionem sm physicam, n tamen in virtute fra d, sed in virtute fri imp fectioris, vt dictum est, et coent n requir potentia gratiam habitualem phis aut expulsionem maculæ efficere physicè.

D q actus pœnitentiæ concurrit effectiue mrale ad expulsm peccati in vo volun tarij iuxta dicta in 2. D. et idco falsum e n in venire in peccato aliam rem, sicut vom offe et maculæ, eidem fundatum vom factum a vo vo luntarij; ad id q dicit de habitu pænitentiæ constat ex dictis.

Articulus 3.

Vtrum pænitentia sit spes iustitiæ?

1. D. pænitentia stinet sub virtute iustitiæ commutatiuæ. 2. D. pænitentia respicit virtutem sm q, vnde n stinet sub virtute iustitiæ, tamquam pars potestatiua commutatiuæ, tamquam pars subiectiua.

Dub. vnicum.

V. DD. Diui Thomæ sint veræ?

In hoc dub. q sentiæ quæ referunt n ita inveniunt apud auctores, ideo superiore tandem duximus ab illis, l solum d ... quæst. pop. do argumta ex vna et altera parte, ita vt q. red dat an sensus sit vel et solutio dubitationis sit iuxta mentem D. Th.

1. Q 2a. et 2m. DD. arguit; n satisfactio elicita a pænitentia n solum n e qualis, s etiam neque imp fecta; q falsum e dicere q pænitentia stinet sub iustitia commutatiua. cons p. q quælibet virtus stentia stinet sub iustitia commutatiua elicit actum satisfactorium, saltem imp fecta sub iustitia, offensa illata, sed actus pænitentiæ saltem imp fecte n e satisfactorius p offensa Deo illata, vt virtus pænitentiæ stinet sub iustitia commutatiua. ans p. probatio, seu actus pænitentiæ, q tunc vagit in iustificatione antecedit ad alium habitualem justificantem, q p gratiam habitualem iustificantem grati remittit offensa illata ... mu eti-

nec etiam imperfecte satisfacit Deo pro offensa illata. mai[or] est eiusdem, non
attritio est dispositio, sicut amicitia reddit proxime capax gratiae iusti-
ficantis: quo antecedit gratiam iustificantem. Min[or] conc[editur]: quod dispositio
praecedit seu antecedit formam ad quam disponit. Minor autem probatur
tum discursu ex illo Pauli ad Romanos 3. iustificati gratis
per gratiam ipsius: quo nullus actus praecedens gratiam potest fieri
satisfactionis pro offensa illata Deo. conc[editur] quod tunc hoc gratis non iusti-
ficaret, si intuitu actus praecedentis.

Dices: quod iustificari gratis solum opponitur merito non vero satisfac-
tioni, quia meritum ex iustitia exigit praemium, quod nullum aliud in
hoc casu post unionem gratiae iustificantis repugnat autem quod gratia
det gratis ex una parte et ex alia ex iustitia, et continet implicat, quod
actus antecedens gratiam sit meritorius eiusdem; hoc autem non re-
pugnat cum satisfactione; quia satisf[actio] solum respicit offensam, et
licet ex suo conceptu non praesupponit amicum cum offenso, neque
infert illam, non licet maneat inimicus, et offerat sufficientem
satisfactionem offenso, tenet offensus acceptare praedictam satisfactionem
unde bene stat ipsam gratiam, quae gratis det cum satisfactione anti.

S[ed] d[ico]: non remissio peccati, in quantum offensa, respicit satisfac-
tionem, quia sic opposita offensae est satisfactio: sed attritio antece-
dit gratiam iustificantem, ut satisfactio; gratia iustificans
expellit gratis peccatum in ratione offensae. Deo conc[edo] quod particula
gratis excludit quod post antecedentem gratiam iustificantem cu-
ius intuitu dat gratiam: sed L. neg[o] min[orem] et quod gratia iustificans remit-
tat gratis offensam; aut neg[o] min[orem] et quod attritio sit satisfactio pro offen-
sa illata Deo, etiam imperfecta, et quod ex alia parte antecedat gratiam,
ita quod intuitu illius gratia conferatur.

S[ed] d[ico] 2[do] non ex altera parte obicies 2° arg[umento] cum quo utuntur
auct[ores] 3a p. q. 1 art. 2. disputantes de satisfactione pro peccato hominis pro
peccato mortali, nisi attritionem imperatam ab actu charitatis
reddit Deo quod ablatum est per peccatum, sed attritionem satisfacit hoc
ad aequalitatem peccato: quo actus attritionis est actus iustitiae stricte et ri-
gorose dicti. Cons[equentia] p[robatur] quia ad iustitiam rigorosam solum requiritur,
quod reddat aequale ablato: sed per peccatum homo aversus a Deo, tam-
quam ab ultimo fine, et per illud offendit Deum: sed utraque ra-
tio aversionis, quam offensae recompensat per actum attritionis, et di-
lectionis Dei: quo min[or]: p[robatur] quia per dilectionem convertit homo ad Deum
tamquam ad ultimum finem: sic reddit Deo id quod ablatum est;
nam maxima aversio ab ultimo fine; per attritionem vero reddit Deo
honor ablatus per offensam; nam eius actus est detestatio peccati cum
intentione recompensandi. R[espondeo]

Dices: quod totum quod homo reddit Deo per actum charitatis et pae-
dum poenitentiae est alias illi debitum, etiam si homo non peccasset unde non
potest per talem exhibitionem recompensare offensam illatam Deo
oriam ex peccato.

S[ed] d[ico] E: quod etiam humiliatio hominis, et amor Dei super omnia de-
bebant Deo a homine, quamvis non peccasset, tamen dolor seu attritio de offen-
sa Dei non est debita ante peccatum, quia ante peccatum homo non tenetur
poeniteri nec dolere de peccato; sicut diximus supra dictum est, quia actus poe-
nitentiae supponit peccatum praeteritum ex hoc: sed possit inimicam ali-
reddit Deo quod ante peccatum non debebat, et hoc aliquis propor-
tionalis, et tantum divinum, quantum fuit ablatum.

Sed obstat: non Xpo Deo homine reddidit Deo aequalem satis-
factionem pro peccato etiam attritio imitabilis rigorose

tantum

ta ut verior certat docet 3. p. q. [illegible] art. 2. [illegible] non aliter reddidit Xpus Do-
minus hanc recompensationem equalem; quam merendo nobis
gratiam et auxilia, quae actus charitatis et contritionis hoc eli-
cerent; quia dispositi per ipsa iustificamur peccato, sine alio nobis
favore, et tollitur sit mea offensa: signum, quod gratia actus contrit.
et dilectionis satisfaciunt pro peccato ad aequalitatem, quia ali-
quo remaneret offensa, et non totaliter auferretur ab anima. [illegible]
[illegible] idem [illegible] actum contritionis et dilectionis satisfaciunt [illegible]
hoc ad aequalitatem pro peccato, et consequenter paenitentia est sub
iustitia commutativa, tamquam pars subiectiva illius, et
non tantum tamquam potentialis. = his omnibus non obstanti-
bus pro utraque parte ponderatis sit

Sit Nostra conclusio: paenitentia est pars et species iustitiae commutativae non
rigorose sumptae, sed communiter acceptae, quod idem est, paenitentiam esse partem
potestativam iustitiae commutativae, seu esse iustitiam [illegible]
reductive = 1a pars conclusionis probatur: nam hoc per actum paenitentiae intendit
recompensare Deo, quod ablatum est per peccatum: ergo actus paeni-
tentiae est actus virtutis pertinentis ad iustitiam commutativam. ant.
[illegible] definitio paenitentiae, consequentia vero probatur: nam solum ad virtutem iustitiae com-
mutativae pertinet restituere id quod ablatum est, et resarcire
ablata damna: sed cum paenitentia fiat idem motivum et finem,
illa erit pars iustitiae commutativae. probatur ant.: nam haec est differentia inter
iustitiam commutativam ex una parte, et inter iustitiam distributi-
vam et legalem ex alia, quod iustitia distributiva solum respicit
bona communia ut dividenda partibus alicuius communitatis, secundum proportio-
nem geometricam; iustitia vero legalis solum respicit bonum commune,
ut illud sit servandum; iustitia vero commutativa respicit aequ-
alitatem rei ad rem secundum proportionem arithmeticam, quod est idem, ac
reddere unicuique in particulari, secundum quod ei debetur, et consequenter ad
illam pertinet resarcire omnia damna illata, tam in re sua
materiali, quam in honore et fama: sed quaecumque virtus inten-
dens resarcire praedicta damna illata, erit pars ius-
titiae commutativae.

2a probatur conclusio; quia virtus continet sub se, quod attingit moti-
vum eius, sicut ad primarium quantum pertinet quod habet ro-
nem partis extrinsecae, et pertineat directe et per se ad genus
[illegible] rationem continuativi et [illegible] si solum pertinet
reductive ad idem genus, unde verissimum est quod [illegible]
reductive ad aliquam rationem generis, sive directe sive indirecte,
pertinet ad aliquam rationem, aliqua ratione debet participare illa, [illegible] participat
virtutem [illegible] fidelem, et est de [illegible] bona communia [illegible] participat [illegible]
aliquo modo aliquam rationem huius vel illius generis [illegible]
reductive pertinet ad illud genus; cum paenitentia est ad do-
[illegible] reductive pertinet art. 3. [illegible] fiat secundum quandam commuta-
tionem [illegible] in honore offenso Dei, reddat quaedam voluntaria
[illegible] ut scilicet per offensis cuius tollitur offensa, et Deus reddit pla-
[illegible] emendatio [illegible] reddendo gratiam, inde fit quod paenitentia sit pars ius-
titiae commutativae [illegible]

[illegible] 3a pars [illegible] scilicet quod paenitentia non sit pars subiectiva iustitiae
commutativae [illegible] iustitiam reddet aequale, sed iustitia
solum [illegible] et in rigore [illegible] paenitentiam hoc non reddit, nec [illegible]
sumat [illegible] reddere aequale [illegible] offensae [illegible] illata [illegible]
[illegible] paenitentia non est pars simpliciter [illegible] sub
superioris ordinis [illegible] rigorose sumpta [illegible] iustitia
[illegible] distinguitur ab aliis virtutibus respicit medium [illegible] est tri-

tribuat unicuique ius suum, et intendit æquare duos, ita
ut nullo modo remaneat aliqua inæqualitas, in illo, l.
aliqua læsio. min. autem probatur, q. suo sig.o roes iam insi-
nuatas; con. vero bene infertur.

Dices: est manifesta in iustitia commutativa rigorosa
sumpta reddere æquale cum effectu, sed quod specialiter munus est, con-
tendere auferre inæqualitatem, quantum possibile
est, si debitor solvere possit, si tamen intendat æquale conet
et taliq aliud non obligat ex vi iustitiæ commutativæ. exemp-
lum est, q. interficit hominem facit iniustitiam, q. tamen non po-
test restituere vitam ablatam ex vi iustitiæ commutativæ,
tenet ad aliquam restitutionem in bonis inæqualibus, sm ar-
bitrium viri prudentis; similiter q. debet centum, ex vi iusti-
tiæ commutativæ, si non potest solvere nisi quinquaginta eliciat
actum virtutis iustitiæ commutativæ, et solum reddat inæqualita-
te, immediate respu iustitiæ commutativæ, q. reddat æquale cum
effectu, quantumvis pœnitentia non reddat æqualem offensam
illatam, q. tamen intendit reddere, et ideo est impos-
sibile pertinebit per se ad rationem iustitiæ commutativæ rigorose sumptæ.

Sed neg. con. non ideo est per accidens respu alicuius virtu-
tis, non tollit id, quod per se convenit illi virtute; sed iustitia commutati-
va reddit per se æquale, et respicit æqualitatem rei ad rem: er-
go reddere æquale impossibilis est in-
do per se impossibile; licet si est impossibilitas contingat per
accidens non auferat exam virtutis iustitiæ commutativæ. maior
est evidens: nam id quod est per accidens, respu alicuius esse, nihil
tollit esse ab illa, ut patet de omnibus accidentibus respu
subiecti. min. autem est, nam q. per se alia respicit ab aliqua
a virtute, si illud ponitur impossibile, semper impossibilis
etiam est virtus illa; q. patet in inductione in omnibus virtutibus
Christi Domini, quæ ab intrinseco, et omnibus modis impeccabilis,
et impossibilis est habitus pœnitentiæ in illo, nam pœnitentia respicit per se
peccatum destruendum ut possibile: sed ideo cumque iustitia
per se quatenus eamur, respicit per se reddere æquale, quod est impossibi-
le tempore, erit etiam virtus impossibilis, et ergo respu
Dei negat hoc reddere æquale pro peccato mortali, q. est im-
possibile: etiam iustitia erit impossibilis.

Exempla autem, quæ adducunt nihil convincunt:
nam ille non potest reddere aliquo debito æquali; non tamen po-
test reddere dimidium, tenetur ex iustitia reddere, q. possi-
bile est illi absolute loquendo reddere æquale; licet per accidens
et sm quod non possit. exemplum etiam de interfectione ho-
minis nihil magis efficit; tum quia sm æstimationem prudentum
privare interfectorem vita, est pœna æqualis; et hoc satis
est ad hoc q. non tenetur pati mortem a iudice, per quod intelligi-
tur satisfacere ad æqualitatem. tum etiam, q. quælibet
alia pœna imposita a iudice respectu l. fit ex sententia iudicis,
cuius non tenetur ex iustitia satisfacere ut pecuniam etiam rei-
per se fit mediante aliquo contractu, et tunc, tenet etiam
ex iustitia rigorosa contractus; si tamen non adsit
sententia iudicis, aut interveniat contractus, tenebit homicida
ad restitutionem quorumcumque bonorum, quæ deperdita sunt
mortis, et ad resarciendum quælibet damna. adhuc autem
tenet ex iustitia rigorosa q. post satisfactionem facere ad
æqua-

æqualitatem; an autem teneat ad aliquid aliud, disputat in
materia de homicidio.

Probat argumentum non ad rigorosam iustitiam duo requirunt
[illegible] 1.^m est quod interveniat rigorosum debitum: 2.^m quod possit red-
di æquale, et quod iustitia sit inter æquales, et unum non suf-
ficit sine altero, ad statuendam rigorosam iustitiam:
quamvis 1.^m inveniatur in peccatore, nimirum rigorosum de-
bitum, [illegible] excludere, quod licet Deus possit exigendum ab hoc,
actus preceptos, tamen 2.^m est impossibile, quia Deo esset imposi-
bilis iustitia hominis ad Deum in satisfactione pro peccato mor-
tali: [illegible] videtur notum, tum et philosophis, tum tantum theo-
logis, id communiter
asserentibus id, et non minus ex theologia [illegible] imperfecte pro pec-
asserentibus. Dices: pœnitentia, si satisfacit imperfecte pro pec-
cato, satisfacit partialiter pro illo: [illegible] ut sequitur.

Dices: pœnitentiam, si satisfacit imperfecte pro peccato, satisfa-
cere partialiter pro illo: quia licet non satisfaciat hoc per pœnitentiam pro pec-
cato mortali ad æqualitatem secundum omnem rationem peccati, satisfacit ad
æqualitatem pro peccato mortali secundum aliquam rationem illius: [illegible]
satisfacere imperfecte est satisfacere partialiter: [illegible] satisfacere[t] imperfec-
te erit satisfacere partialiter, [illegible] probatur: nam sicut tota satis-
factio æqualis correspondet toti debito, ita pars satisfactionis æqualis
correspondebit ad æqualitatem parti debiti; sicut quod totus locus
correspondet totaliter et æqualiter locato, [illegible] pars loci correspon-
det parti locati, et illam partialiter continet.

Probatur: quia si pœnitentia per suum actum satisfacit pro pec-
cato necessarium erit dicere, quod destruat debitum [illegible]
[illegible] saltem aliquam partem; non [illegible] est intelligibile, quod
[illegible] destruat totum [illegible] saltem aliqua pars et
[illegible] destruat, et [illegible] satisfacit [illegible]
aliquid [illegible] iustitia rigorosa [illegible]
[illegible] ad [illegible] iustitiæ [illegible]
[illegible] potest [illegible] satisfacere aliquo modo [illegible] iustitia [illegible]
[illegible] alias non est iustitia [illegible]
[illegible] perfecta.

[illegible] in argumento [illegible] ex falsa intelligentia huius, [illegible] imperfectum
[illegible] ostendit et declarat, nam perfectum
[illegible] satisfacere et imperfecte [illegible] sumit dupliciter: uno modo,
ut docet [illegible] imperfectio sicuti [illegible] quæ est imperfecta
[illegible] essentia rei [illegible] sicut fides [illegible]
imperfectio comparata ad claritatem [illegible] fides [illegible] claritatem
perfectionem numquam [illegible] fides [illegible] alio modo dicitur imperfectio,
imperfectio [illegible] in eadem specie, ut [illegible] accidit
[illegible] rei imperfecte [illegible] imperfectio [illegible] imperfecta [illegible] elice-
[illegible] perfectam; non tamen perfectissimam,
[illegible] in exemplo posito [illegible] puer [illegible] elice-
re aliquam operationem [illegible] non tamen perfectissimam,
aut perfectam [illegible] intelligere [illegible] posita distinctione
[illegible] perfecte [illegible] Arguitur.

[illegible] satisfactionem perfectam [illegible]
[illegible] satisfaciendum perfecte, sicut rigorose
[illegible] non satisfacit [illegible] pœnitentia [illegible] æqua-
iustitia [illegible] cum

tis dum offensa, quae est inf.a aut super ordinaria, nequit satisfactio
sit int. equalis, cum sit Deus et ho[illegible] [illegible] e imperfecta
ans [illegible] ex 3. p. q. 1. art. 2. et [illegible] n. satisf. perfecta, quae debit
offensa infinita aut super [illegible] [illegible] infinita aut
super ordinis, quaelibet satisfactio finita [illegible] infer. ordinis
[illegible] aequalis [illegible] satisf. infi. [illegible] super ordinis [illegible] imperfectio
finita [illegible] satisfactionis finitae et imperfectae, ex quo
[illegible] id quod adducit de satisfactione particulari [illegible]
[illegible] particularis [illegible] satisf. [illegible] solvit [illegible] debito, maiorem
[illegible] satisf. [illegible] debitum [illegible]
[illegible] aut super ordinariis, satisf. [illegible] et infer. ordinis
[illegible] umquam erit satisf. partialis, [illegible] aequalis imperfecta,
et quae eget acceptatione creditoris.

Instabis: n. satisf. elicita a paenitentia [illegible] indivisi-
bilis, sicut et offensa: [illegible] eam, aut tollet tota offensa ad aequa-
litatem, aut tota erit offensa ex acceptatione creditoris, [illegible]
[illegible] irreparabilis [illegible] offensa, quae incurrit [illegible] ablatio-
nem honoris et famae [illegible] invisibilis, [illegible] sicut et honor in-
[illegible] offensa per satisfactionem, quae sit [illegible]
[illegible] satisfactio [illegible] fama et honor ad aequalitatem
[illegible] ex acceptatione [illegible] invisibile, aut totum
aufert aut nihil [illegible] auferri, vere totum aufert.

Dices iterum: probabilis [illegible] ex loco
[illegible] hominem iustum posse satisfacere ad aequalitatem
[illegible] venialibus, ita [illegible] satisf. elicita a paenitentia [illegible]
[illegible] vere et proprie erit pars subiectiva iustitiae [illegible]
[illegible] simpl. [illegible] et [illegible]
[illegible] rigorosa.
[illegible] n. satisf. pro peccatis venialibus [illegible] actus secundarii
paenitentiae [illegible] quamvis satisf. pro venialibus sit ad aequalitatem
[illegible] paenitentiam [illegible] rigore [illegible] iustitiam, [illegible] paenitentia
[illegible] et [illegible] ad auferendam offensam [illegible], quae sim-
pliciter [illegible] offensa, et secundario ad abolendam offensam [illegible],
[illegible] peccatum veniale, [illegible] quam [illegible] offensa [illegible]
[illegible] ad offensam [illegible] offensa [illegible] intelligit
[illegible] simpl. et absolute, sed secundario illud
[illegible] sicut album primo et [illegible] significat album
[illegible] album [illegible] secundario ut album [illegible]
[illegible] et [illegible] instituta sit [illegible] ad auferendam offensam di-
[illegible] paenitentia [illegible] ordinabilis ad tollendam [illegible] nimirum
[illegible] peccati mortalis, et secundario [illegible] peccati [illegible]
[illegible] ordine secundo [illegible]
[illegible] autem [illegible] paenitentia [illegible] rigorosa [illegible] satisf.
[illegible] quale [illegible] pro peccatis venialibus.
[illegible] Ad [illegible] in [illegible] posita [illegible]
[illegible] distinguo ans, [illegible] antecedit gratiam
[illegible] in [illegible] dispositionis, tamquam infor[illegible]
habitualem [illegible] quatenus satisf. et [illegible] gratiam
[illegible] intellig. [illegible] in eodem instanti, [illegible] dictum [illegible] supra
habitualem in eodem instanti, in quo [illegible] gratia, [illegible] gratia [illegible]
[illegible] in [illegible] ab illo, ut fert verior [illegible]
[illegible] a gratia habit. [illegible] hanc [illegible] satisf.
[illegible] peccatis [illegible] offensae

Ad 2.um

Ad 2. d^a 2. 𝔇^m: Dico numquam verificari q. p dilect.^m Dei sup. oia, et p charita. tem, p pœnitiam et contritionem re- spons. det Deo, et restituat q. ablatum e p peccatum, q. in istis actibus numquam subiit eit psona infinita; q. riq. rebat ad hoc q. fiet e q. ualis satisfactio redderet q. ablatum erat. Et id, q. tantu pt ad impretionem solut. Ad 2. ant. argum. Dico q. licet ante peccatum n debeat omino, in q.^m e dolor de peccato, n debit ta men ad equalem satisfactionem, q. actus, q. satisf. eliciat a psona infinita.

Ad 3.^{tia} p. Dico q. Xpus Dominus absolute et simp. satisfecit Deo p peccatis generis humani de toto rigore iustitiæ, n solum prome- rendo p nobis gratiam et auxilia, q. eliceremus satisf.^{m} p para- nda ad peccata. Verum e q. hæc satisf. Xpi Domini n e infsesuf- ficiens, n tamen habet efficaciam, ni sei applicet nobis satis- factio Xpi et eius passio, media gratia habit. et sacramen- tis, et q.^m ad hoc m eruit nobis, collationem gratiæ et auxilio, rum.

Art. 4. V. voluntas sit propriu subiectum pœnitiæ?

1^a conclusio: pœnitia in q.^m e passio, e in concupiscibili: 2^a 𝔇.^o pœni- tia in q.^m virtus e in voluntate.

Circa hunc art. disputari solet, an in volunt. Xpi Domini fu- erit virtus pœnitiæ? sed hæc disp.^o priam sedem obtinet 3. p. q.^e 1. de gra- tia Xpi; similiter solet disputari, an virtus pœnitiæ remaneat in bea- tis; de quo in mata de beatitudine: et denique disput. solet an sit in Angelis, in Beatissima Virg. Maria, et in Adamo; de q. oibus in suis locis ex professo disputat, ideo quæ ab illis abstinemus.

Art. 5. V. principium pœnitiæ sit ex timore?

𝔇. C: actus pœnitiæ a timore servili pcedit, sicut a 1.º motu affectus, ad hoc ordinato; a timore autem filiali, sicut ab immediato, et p- ximo principio.

Art. 6. V. pœnitentia sit 1.^a virtutum?

1^a 𝔇.^o: pœnitia n e simp.^r 1^a virtutum, nec ordine temporis, nec ordine naturæ.

2.^a 𝔇.^o: quantum ad aliq., pœnitentia int. cæteras virtutes e 1.^a ordine temporis, q.^m ad eius actum, q. 1.º occurrit in ius- tificatione impii.

Questio 86.

De effectu pœnitentiæ, quo ad re=missionem peccat.^m mortalium.

Art. 1. V. p pœnitentiam omnia pec=catta remittantur?

1.^a 𝔇.^o erroneum est dicere, quod homo per pœ- nitentiam n possit dolere de aliquo peccato.

2.^a 𝔇.^o erroneum e dicere, q. p veram pœ- nitentiam n possit remitti aliq. peccatum omne.

Art. 2.^s V. sine pœnitia peccatum remitti possit?

𝔇.^o e:

DD.ᵒ ē: impossibile ē peccatum actuale mortale sine paenitentia p remitti.

Loquendo de facto, et sm providentiam Dei ordinariam certum ē q nullo modo possit remitti peccatum mortale absque paenitentia; hoc n. manifeste constat ex text. Sacrae scripturae. Luc. 13. nisi paenitentiam gereritis, oēs simul peribitis: Ezech. 18. convertimini, et agite paenitentiam ab oībus iniquitatibus vestris, et non erit vobis iniquitas in ruinam. Act. 8. paenitentiam age ab hac nequitia tua, et roga Deum, si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui: accedit ad hoc definitio Concilij Trid. sess. 14. cap. 4. fuit quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum, hic contritionis motus necessarius: sine paenitentia nullo tempore data ē peccatorum remissio hoībus lapsis.

Etiam convincit ratio D. Th. quae fundatur in hoc, q aversio peccatoris ab ultimo fine ē voluntaria et consequenter nequit auferri connaturaliter sine mutatione voluntatis, per actum retractationis; nam licet de potentia absoluta retractatio habitualis in habituali paenitente, et retractatio eminentialis in gratia habituali quae sufficeret poterat ad destruendam roem voluntarij habitualem in peccato habituali existentem, quia tamen roō voluntarij in peccato habituali causata ē ex peccato actuali, q ē actus voluntatis, inde provenit, q connaturalis modus expulsionis exigat actualem retractationem voluntarij l. rps in peccato, et naturalis n. modus expulsionis, q formam contrariam exigit ut forma expellenda sit eiusdem roīs, cum ea, quae introducit formam oppositam.

Docta haec ē Angelici praeceptoris in hoc art. ad 1. ubi tradit differentiam inter expulsionem peccati originalis et peccati actualis; q originale expellit per gratiam habitualem dumtaxat ut constat in parvulis, in quibus nullus ē actus virt. paenitentiae, cuius roō ē, q peccatum originale solum ē voluntarium in capite, ex actu n. Adami, sub quo erat caput totius generis humani, provenit q peccatum parvuli dicatur voluntarium non ab actu proprie voluntatis; (sicut actus manus dicitur voluntarius non a voluntate manus, q in manu nulla ē voluntas, sed a voluntate totius suppositi), quare sufficit forma l. habitualis voluntaria qualis ē habitus paenitentiae l. eminenter voluntaria, qualis ē habitus gratiae habitualis ad expellendam roem peccati originalis.

At vero cum peccatum habituale in adulto, et roō voluntarij in eo reperta causetur ex actu voluntatis scil. ex peccato actuali; necesse ē, q ad expulsionem connaturalem peccati habitualis requiratur retractatio actualis eiusdem voluntatis, quae sit causa destructionis voluntarij oppositi: sicut ad hoc, q valor monetae destinatae hēat, ut cadat, necessaria ē retractatio voluntatis eiusdem Principis l. alterius hentis eamdem potestatem, q constituit valorem monetae, q cum talis institutio valoris monetae processerit ab actu voluntatis Principis, connaturali modo nequit abrogari talis valor, nisi per actum contrarium eiusdem voluntatis, q sit actualis retractatio.

Ex hac doctrina colligitur solutio aliquarum obiectionum. 1ᵃ ē, q dicit, q relinquitur ex peccato solum ē aliquid morale: ergo ad expellendam illam non requiritur aliqua mutatio physica, sufficit n. q contrarium expellens sit eiusdem generis moralitatem. Resp. dato et non concesso antecedenti, nego consequentiam; q cum illud morale contrarium hēat ex actu voluntario, necesse ē, q contrarium, licet sufficiat q sit morale, oriatur ex actu contrario voluntatis, nimirum ex retractatione actuali, quae ē actus paenitentiae, ut hac roē connaturaliter fiat expulsio peccati. 2ᵃ ē:

2

2ª e: q. sm Ath. et eius roj efficaciam solum videt e necy.m q. p voluntatem divinam, qua parcendy e peccator, p ducat aliqua gratia in anima, scet l. gratia habit. l. ha bitus pœnitiæ, n tamen e necessum ut c elicitat actus pœnitiæ.

R, q. connaturalis modus expulsionis peccati debet fieri p fram contrariam fralit peccato; p fram, inquam, contriam, n solum virtualit et eminent s fralit; cu m autem roi voluntary repti in peccato, n opponat gratia habit. et habitus pœnitiæ fralit, s actus pœnitiæ, dumtaxat, q e fralis retractatio et detestatio peccati; inde e q. de facto, et sm potam ordinariam Dei n expellat peccatum sine actu frali pœnitiæ, ut servet connaturalis modus expulsionis debitus s m naturas rerum: = et p hoc etiam R ad id q. poterat obiici de solo actu charitatis, q eminent ctinet actum odij et detestationis peccati elicitum a pœnitia. q. v.o dic m sit de pota Dei absoluta videbit in dub. sequenti.

Dub. 1m

V. de pota Dei absoluta, possit expelli, vel remitti q. pecc m. absque actu pœnitentiæ?

Duplicem sensum p ot facere titulus dubij. 1.e an de omnipotentia Dei absoluta possit remitti peccatum (et loquimur de peccato mortali) sine actu frali pœnitiæ; hoc e sine actu elicito a virtute pœnitiæ, ut dicto ab actu charitatis, q eminent ctinet actum pœnitiæ, ut pote imperat ab illo, et n eminent ctinet actum pœnitiæ distinguit ab habitu pœnitiæ infuso, q. e causa actus pœnitiæ, sicut quilibet virtus e causa sui actus.

Et si mittit sm q actus pœnitiæ distinguit a gratia habit. in qua eminent ctinent oes virtutes infusæ et earum actus, et in hoc sensu titulus ingerit, an stante gratia habit. et habitu pœnitiæ, etiam req.rat ad expulsionem peccati actus fralis pœnitiæ, elicitus ab virtute pœnitiæ, et dimittit, an ita re grat, q etiam de pota Dei absoluta, quantumvis supaddat charit. actus, n possit remitti peccatum, sine actu frali pœnitiæ.

2.s sensus e loq. do de actu pœnitiæ, n solum fralit s etiam virtualit et eminent, eo modo, quo actus pœnitiæ ctinet in habitu pœnitiæ, l. in gratia habit. uali. l. in alia fra superiori, an scet de pota Dei absoluta possit remitti peccatum sine actu pœnitiæ, q. e ingerere an psonam extrinsecam, idonatio nem Dei, sine aliquo intrins.o in anima l. in eius pota possit remitti peccatum.

Ad primo fras, que po t sunt iustificare pret gratiam habitualem e visio beatifica in aliquorum Doctorum opinione ppt suam eminentiam et maximam pfectionum in qua opinione, ppt in peccato mortali existus, si raperet a D eo ad visionem beatificam ab eo, sine dubio, auferret peccatum, ppt incompatibilitatem eum visione Dei, in q ua summa consistit felicitas.

Alia

Alia autem fra iustificans e vnio hypostatica: vsq si hoi existenti in peccato mortali psona diuina vniret diua (qd e possibile) in hoc casu, sicut destrueret subxa creatam, ita et peccatum mortale, qa diuina psonalitas e sanctitas p essam, l. otinet sanctitatem p essam; sanctitas autem p essam excludit omnino qcumque peccatum, et maxime mortale.

Aliae autem fre iustificantes sunt gratia habit. habitus charit. habitus paenitiae, actus charitatis et actus paenitiae, et si sunt aliae fre iustificantes sm diuas opiniones Doctorum, de his n disputamus; s solum an de pota Dei absoluta in 2o sensu sit qui hoc possit iustificari sine aliqua ex his fris numeratis, et h sic intellim e de hoc a du ho, et extra sacramentum.

In 1o sensu tituli dubii 1a senta e Mag. Dominici de Soto in 4. dist. 15. q. 1a art. 2. dub. vltimo, et Mag. Petri de Soto sect. 4. de penita, et alis rum asserentium de pota Dei absoluta hoiem n posse iustificari sine actu frali, elicito a paenitia.

In 2o sensu dubii, 2a senta et celebris asserit de pota Dei absoluta posse remitti peccatum mortale absque oi actu paenitiae tam frali, qualis e otritio, quam habituali, qualis e habitus paenitiae, immo etiam asserit qd absque gratia habit. quae eminenter otinet actum paenitiae posse remitti peccatum mortale. qd e idem ac dicere Deum posse remittere peccatum mortale absque oi retractatione peccati, et absque oi dono supnatali, otinente habitualit l. virtualitr aut eminenter retractationem fralem, quae actus elicitus a paenitia, et coint remissionem peccati fieri posse de pota Dei absoluta p solam odonationem extrinsecam Dei. hanc sentam defendunt Scotus in 2. dist. 28. q. 1. et in 4. dist. 1. q. 6. et dist. 14. q. 1. et dist. 16. q. 2. Suarez tom. 4. in 3. partem disp. 29. sect. 4. et lib. 7. de fra cap. 23. et p ea refert in 1o loco Ochan, Gabrielem, Medinam complutensem et D. Bonaventuram in 4. dist. 17. art. 1. q. 1. eam sequunt Cuthert 1. 2ae q. 113. art. 2. dub. 2. Nunc in praesenti dub. 2. p cuius resolutione sit.

1a oo: remissio peccati mortalis habitualis de pota Dei absoluta post fieri sine aliquo actu frali, elicito a virtute paenitiae: in adulto carente vsu roi l. simplicit l. ad tempus. haec oo ita explicat: Deus post remittere peccatum de sua pota absoluta hoi adulto amenti l. dormienti, 1. etenim caret vsu roi simplicit, 2. solum ad tempus. quare oo vniversalis e, et in hoc sensu intelligenda: q cuilibet hoi adulto hanti tale impedimentum, ita vt n possit vti roe, nec sit liber, vndequaque veniat tale impedimentum, poterit Deus remittere peccatum mortale, absque oi actu virt. paenitiae, tam frali quam radicali.

haec oo ita explicata defendit ab auctoribus 2ae sentae et a pluribus aliis, refer indus in sequentibus oo. pr vnica roe: hoi adulto dormienti l. amenti post infundere Deus de pota absoluta gratiam habitum et ocs alias virtutes infusas: ergo poterit remittere peccatum mortale tali hoi absque oi actu paenitiae frali. cons. pt. n nulla apparet ro dicto, qua posset negari, q talis infusio gratiae habit. fiat a Deo, et omnimcet

cet hoi, amenti l. dormienti, cum ejus anima capax sit gratie
habit., sive dormiat, sive sit amens, cum nec somnus nec
amentia tollat capacitatem.

Ex p.te v.o omnipotentie Dei certum e. se extin-
dere ad oia, que n. implicant contradictionem: sed cum ex p.te ho-
is sit capacitas, etc ex p.te Dei sit pota, nihil pot obstare,
quominus Deus possit infundere gratiam dormienti l. amen-
ti. 1.a coa p.r n. posita gratia habit. in illo hoe redderet ille
gratus, et obtineret jus ad vitam divine dilectionis, et amicus Dei.
ergo remittet illi peccatum, cum n. ut modo supponimus pot
existere in eodem subjecto cum gratia habituali; tum sic a
talis remissio peccati fit absque ullo actu formali penitentie, quia
homo in illo statu eliciet nequit actum aliquem liberum, bo-
num l. malum: ergo nec actum formalem penitentie.

Dices, quod in illis casibus, si homo ille ante somnum
l. amentiam n. habuit aliquem actum, quo retractaret peccatum
mortale, n. potuit Deus in somno l. in amentia infundere
gratiam habitualem et consequenter nec remittere peccatum. Exemplum
sit, si aliquis ante somnum l. amentiam n. habuit desiderium
baptismi, quamvis baptizetur in somno l. in amentia n.
infunderetur gratia, que solet conferri per sac.m Baptismi: eodem
modo philosophice impressionem; e. n. eadem utriusque ratio:
n. peccatum manet voluntarium, dum n. fuerit retracta-
tum ma voluntate, ac proinde manebit peccatum formalit. si
voluntas n. eliciuit actum penitentie formalem, qui retractet.

Sed contra e.: n. in t. exemplum adductum nihil l.
efficit, quia Sacramentum baptismi, requirit desiderium illius an-
tecedens ex vi institutionis Xpi: Deus autem n. alligat sacra-
mentis ad conferendam gratiam, aut ad iustificandum hoem absolute.

Absolute tamen impugnat solutio: homo dormiens
aut amens, dum e. in illo statu, licet n. habuerit retractionem pec-
cati e. capax gratie habitualis: ergo pot Deus remittere peccatum
mortale absque actu formali penitentie: ant. p.r n. impotentia eli-
ciendi actum liberum n. tollit ab anima capacitatem recipiendi
gratiam habitualem, a capacitas recipiendi gratiam habitualem tantum
e. entitas anime, ut subordinata omnipotentie Dei, sed omnipotentia
Dei nullum impedimentum creatum ei pot resistere ut
suum sortiat effectum. coa autem l.a p.r quia si stante ca-
pacitate predicta in anima Deus n. posset infundere gra-
tiam se quaeret hoem in aliquo tempore roe alicuius sta-
tus habit. e. extra statum salutis, et n. posse salvari, etiam
de pota Dei absoluta, coem e. falsum: ergo.

2.a nostram D.nem stat fundatum t.e sententie ex du-
plici cap. e. desumptum, tum ex auct.e Angelici preceptoris, in
hoc art. tum ex roe; ex auct.e videtur probare suam sententiam; n. se-
mel et iterum reppetit impossibile e. remitti peccatum sine
penitentia, et loqt D.Th. de actu penitentie, ut videre e. in p.6.o n.

Nec sufficit dicere D.Th. intelligi e. de impossibi-
litate sm potam ordinariam Dei, n. impossibile apud D.Th.

simp

semper significat impossibilitatem absolutam et simpliciter; quod enim S. Th. intelligit suam naturam ex natura rei resolutoriam, et sine aliqua enphasi verborum Patet et eludit ut constat in pluribus Nostri Doctoris Thomae in quo explicat naturas rerum. S. Th. cum addit illam particulam impossibilem, per eam intelligit impotentiam non ordinariam, sed absolutam et simpliciter.

Hoc autem suadet argumentum: peccatum habituale in tantum est peccatum, in quantum est voluntarium; sed in tantum destruitur in quantum destruitur ratio voluntarii; sed ratio voluntarii destrui non potest, nisi per retractationem rationis voluntarii repertae in peccato: ergo indispensabilis est, etiam attenta potentia absoluta Dei ad remissionem peccati mortalis. [illegible] notae, et minor probatur quia non per easdem causas, per quas res producitur, destrui debet; sed voluntarium in peccato habituali omnino necessario, etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, oritur ex voluntatis actu: ergo indispensabiliter in ordine ad eamdem potentiam Dei absolutam requiritur actus voluntatis retractativus, ut destruatur.

Si dicas, requiri conversionem in Deum ad remissionem peccati mortalis (de quo postea sive falsum, sive verum sit); sed sufficit [illegible] per gratiam habitualem, per quam homo convertitur in Deum habitualiter et avertitur a creatura; est enim gratia habitualis forma quaedam et iustitia ullius, per quam rectificantur omnes animae potentiae, et ad Deum diriguntur, decum hac autem conversione habituali ad Deum omnino pugnat conversio habitualis ad creaturam, tamquam ad ultimum finem, reperta in peccato habituali.

In 2a est: non conversio ad Deum, quae fit per habitualem gratiam, diversae rationis est a conversione, quae fit per actum charitatis, et ab aversione a creatura, tamquam ab ultimo fine, quae fit per poenitentiae actum; sed ad remissionem peccati requiritur indispensabiliter conversio ad Deum, et aversio a creatura tamquam ab ultimo fine eiusdem generis et rationis cum conversione et aversione opposita reperta in peccato mortali: ergo conversio haec facta per gratiam habitualem non sufficit ad remissionem peccati mortalis. Probatur quia illa est habitualis, haec actualis; illa virtualis, et eminenter continens formalem, haec vero formalis; tum etiam, quia per primam numquam intelligitur retractata voluntas creata, per secundam autem constituitur retractata.

Tum quia conversio gratiae habitualis est physica per informationem cuiusdam qualitatis; conversio autem peccati habitualis est moralis, quia actus semel factus, et non retractatus moraliter permanere censetur: ergo per conversionem physicam habitus gratiae non requiritur conversio moralis, facta per actum formalem poenitentiae, quae tamquam contraria expulsiva [illegible] contrario [illegible] etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam, debent [illegible] subiecto eiusdem generis, non Deus negat expellere, etiam attenta potentia Dei absoluta, calorem per albedinem, nisi solum [illegible]; si enim attendat contrarios huius formalis solum, et quod expulsio caloris tribuatur albedini tamquam causae formali, implicat praedicta expulsio. tum

Jum denique, quia sanctitas Verbi uniti humanitati, est per
ysam sanctitas continens eminenter omnem sanctitatem cre-
atam, et creabilem, et tamen implicat aliquem effectum fra-
lem gratiæ habitualis, quidem a gratia habituali unio dicitur, nimirum
contineri humanitatis sanctum Christi Domini primum actuum sup-
naturalium, ita etiam repugnat quod voluntatis creata Christi Do-
mini sit primum actuum supernaturalium, sine gratia inhæ-
rente et donis supernaturalibus, ut etiam de potentia Dei absolu-
luta omnium negatur fieri: sicut licet gratia habitualis contineat emi-
nenter retractionem omnem actus, quia tamen semper erit necessaria retractio
quæ fit per actum pœnitentiæ, quia ad destructionem volunta-
riis peccati in peccato, necessaria est retractio eiusdem ro-
tis.

Objicies: quod licet Deus de potentia absoluta possit condona-
re peccatum mortale, quatenus est contra suam divinam dignitatem
absque actu formali pœnitentiæ, non tamen quatenus est contra legem naturæ,
et contra dictamen rectæ rationis, et sic quod dicit aversionem volunta-
tis a lege naturali; sed remissio peccati est de potentia Dei abso-
luta fieri non potest sine actu formali pœnitentiæ. Antecedens probatur, quia Deus non
potest dispensare in his, quæ intrinsece sunt de lege naturæ, ut quod men-
dacium sit licitum, vel quod odium Dei sit honestum, sed contra legem
naturæ est, et contra dictamen rationis intrinsece, quod homo non retractet per suum actum vo-
luntatis id, quod commisit contra Deum, ita ut sicut voluntarie aver-
sus est a Deo, tanquam ab ultimo fine, ita hanc voluntariam
aversionem retractet et detestetur: sed.

Ad hoc argumentum dico quod si aliquid probat convincit nostram
2am num. inferius ponendam, in qua asserimus esse indispensabiliter ne-
cessarium actum pœnitentiæ vel actum charitatis vel saltem actum attritionis,
excludentis omnem affectum peccandi, et hoc simul cum gratia ha-
bituali, ut remittantur peccata mortalia adultis utentibus
ratione, et potentibus proxime elicere actum liberum, non vero hoc esse
necessarium in dormientibus aut amentibus aut vel habentibus aliquod
impedimentum ad non utendum ratione, quia poterit Deus infundere
gratiam habitualem sine huiusmodi actibus. = 2o dico
admittendo authoritatem, et explicando illam contra hanc solutionem datam,
requiri actum explicitum vel implicitum, concedo, explicitum formaliter
semper, nego: nam cum gratia habitualis contineat radicaliter quod

het fralit actus pœnitiæ et charitatis, si subtus sit incapax ad hos actus eliciendos, quia se ipsam habitualis gratia præstabit conversionem habitualem omnium potentiarum ad Deum, tamquam ad ultimum finem, quæ sufficiet ad remissionem peccati mortalis in statu illorum hominum, sicut sufficit in pueris.

Ad argumentum autem in fra positum respondeo admissa cons. distinguo min. subsumptam, destrui non potest, nisi per retractationem fralem in subiecto capaci, concedo min. in subiecto incapaci nego minorem, vel alio modo, destrui non potest nisi per retractationem fralem vel radicalem, concedo min. per retractationem fralem semper, nego min. Contra has solutiones sup. relatas.

Dico 2ª Dº: homini existenti in peccato mortali, si habeat potestas intus et voluntatis moraliter proxime expeditas ad operandum, non potest remitti peccatum mortale, etiam de potentia Dei absoluta, absque contritione supernaturali excludente omnem affectum peccandi. Explicatur hæc Dº: dicitur in ea, si homo habeat potestas intus et voluntatis expeditas moraliter in potentiam proximam ad operandum, id est absque omni impedimento impediente usum rationis, quia potest contingere dupliciter: 1º si homo advertat se commisisse peccatum mortale et egere retractatione et dolore ad remissionem illius, in hoc casu si Deus infundat gratiam habitualem indispensabiliter homo eliciet actus retractationis et doloris: alio modo, potest contingere quod homo non advertat ad peccatum commissum sed alia negotia cogitet; in hoc etiam casu, si Deus vellit remittere peccatum, debet infundere gratia a qua necessario procedat actus fralis pœnitiæ, non quia ille actus sit necessarius, aut non liber, sed quia ita connectat cum gratia, ut non possit Deus de sua absoluta potentia intendere remissionem peccati, quin moveat voluntatem infallibiliter ad eliciendum actum fralem pœnitiæ dicitur etiam in Dº: vel absque actu frali charitatis, quia cum charitas actualis sive actus charitatis contineat eminenter detestationem peccati elicitam a pœnitentia, et hoc modo actus sufficiens erit simul cum gratia habituali ad expulsionem peccati mortalis.

Dicit

Dicit tandem 1. saltem absque attritione supernaturali exclu-
dente omnem affectum peccandi, quia potest dari attritio imperfecta in
sua specie, quae potius est velleitas, quam actus absolutus, et de hac non lo-
quitur 2o, quia non est sufficiens retractatio, ad quam requiritur quod excludat omnem af-
fectum peccandi.

Haec sententia ita explicata videtur esse expressa mens D. Th.
tum in hoc art. tum in art. 6. sequenti. in hoc art. ita ait, offensa autem
peccati mortalis procedit ex hoc quod voluntas hominis est aversa a Deo, per con-
versionem ad aliquod bonum commutabile. Unde requiritur ad remissionem
divinae offensae, quod voluntas hominis sic immutetur, ut convertatur ad Deum cum de-
testatione praedictae conversionis et proposito emendae, quod pertinet ad rationem poe-
nitentiae, secundum quod est virtus; et ideo impossibile est quod peccatum alicui re-
mittatur absque poenitentia secundum quod est virtus. In art. autem 6. in respo-
sione ad ultimum, dicendum quod actus poenitentiae virtutis habet quod sine
eo non potest fieri remissio culpae, in quantum est inseparabilis effectus
gratiae per quam principaliter culpa remittitur. Haec D. Th.

Quantum attinet ad verba huius articuli probat D. Th.
impossibilitatem remissionis culpae absque actu formali poenitentiae intel-
ligere deberi, etiam attenta potentia absoluta Dei, quia D. Th. opponit hanc
maiorem, non potest contingere quod Deus remittat offensam alicui absque im-
mutatione voluntatis eius, quod est dicere, Deus non potest remittere offensam
absque mutatione intra hominis, quae propositio intelligitur de potentia absoluta Dei,
a discipulis D. Th.: minorem autem subsumptam sic habet, haec mutatio
necessario debet fieri per actum virtutis poenitentiae: ex quibus propositionibus evidenter col-
ligitur: quod Deus de potentia absoluta Dei non potest remittere offensam
peccati mortalis absque actu formali poenitentiae; maior est certa, et evi-
dens est secundum discipulos D. Th. communem intelligentiam, minor reperitur in D. Th.
quod communiter naria est in D. Th. Praeterea, quia si loqueretur D. Th. solum de
potentia ordinaria non distingueret inter iustificationem extra sacramen-
tum et in Sacramento. Tandem, quia in art. sequenti eisdem verbis
negat unum peccatum mortale posse remitti sine alio, ait enim impos-
sibile est unum peccatum remitti sine alio, quam impossibilitatem communiter
authores et praecipue discipuli D. Th. explicant de impossibilitate, etiam in ordine ad
potentiam Dei absolutam; quod ita etiam debet explicari in hoc art. alias

eadem

eadẽ verba absque aliqua voce explicarent diversissime, sine aliqua additione l. retractione verbor. ex qq possit colligi duplex sensus. Verba allata ex art. 6. seq. vident eamdẽ veritatẽ ofirare; n. D. Th. in illis docet remissionẽ culpe n posse fieri absque actu pænitẽ, q actus pænitẽ ẽ effectus inseparabilis gratiẽ, qua qm prevalet culpa remittit. in qq verbis clarẽ denotat D. Th. qd de pota Dei absoluta n post fieri remissio culpe sine actu pænitẽ, sicut evidens ẽ in D. Th. q remissio culpe mortalis n post fieri sine gratia habituali iustificante. ut pbat D. Th. tum in hoc art. tum ex 1.2. q. 113. art. 2. q qd absque dubio supponunt discipuli D. Th. et idem erit dicendum in senta Angelici preceptoris de actu pænitẽ, de quo ait qd est inseparabilis effectus gratiẽ.

Ofirat. q idem D. Th. in 4. dist. 14. q. 2. art. 5. affert ad pbandũ eamdẽ ccl. qm ipse pbat, verba D. August. in lib. de pænitia, Nemo, inquit Augustinus, sue voluntatis arbiter ostitutus, post inchoare novam vitam nisi pæniteat eum veteris vitẽ. sub qua maiori subdit D. Th. minorẽ huiusmodi, sed nullus post oseq salutẽ, nisi in novitate vitẽ inveniat: et sine pænitia nullus salutem oseq post. in lis verbis D. August. ostituit cassum nostre ccl. nemo, inqt, voluntatis arbiter ostitutus, et addit, post inchoare novam vitam nisi pæniteat eum veteris vitẽ, quẽ ppo ita nota est ex tris, ut ex attenta Dei absoluta pota negari n possit, q hoem inchoare vitam novam, ẽ cogitare de actibus supnaturalibus eliciendis, et veteribus peccatis expellendis; n. credens se in statu peccati mortalis pmanere, et n intendens ab illo recedere, qd fit p actus pænitẽ, vellit inchoare novam vitam, quẽ ẽ supnaturalis. Vult simul duo odictoria, scet n recedere ab statu peccati mortalis, siqdẽ eum n pænitet, et simul recedere a peccato mortali, siqdẽ vult inchoare novam vitam, quẽ equivalet dicit recessum a vita veteri peccati mortalis. sub hac igit ppe, D. Th. subdit minus nota ex ex tris, nimirũ, nullus post osequi salutem, nisi in novitate inveniat, n. salus eterna ẽ gratia osumata, et salus huius vitẽ mortalis ẽ gratia habitualis, ut ẽ prius huius opis mentoris. Sed

in hoc

in hoc essentialiter consistit novitas vitae, in quo distinguitur a vita veteri, quae consistit essentialiter in statu peccati mortalis: ergo optime colligit D. Th. non posse hominem consequi salutem sine poenitentiae actu formali, quia salus consistit in inchoatione vitae, quod de potentia Dei absoluta debet intelligi, quia et minor et maior ita sunt verae, ut implicet contradictionem esse falsas, et cum consequentia sit bona, necessarium est, ut consequens ita sit verum, ut implicet contradictionem esse falsum.

Duplici ratione probanda est nostra conclusio utraque ex doctrina D. Th. desumpta, prima ex hoc articulo, procedit quae in hunc modum; peccatum mortale remitti non potest, etiam de potentia Dei absoluta, nisi voluntas hominis potentiam expedite moraliter eliciere actum liberum ita immutet, ut convertat ad Deum, a quo erat aversa; sed huiusmodi conversio ad Deum, et aversio a bono commutabili est actus formalis elicitus a virtute poenitentiae: ergo absque actu formali poenitentiae non potest remitti peccatum mortale, etiam de potentia Dei absoluta. maior probatur, voluntas hominis per peccatum mortale erat voluntarie, et perseverant aversa a Deo ultimo fine, et conversa ad bonum commutabile tamquam ad ultimum finem, in quo consistit essentia peccati mortalis: ergo dum aversio voluntaria hominis a Deo, quam habet voluntas creata non aufert per eamdem voluntatem, semper permanebit peccatum, etiam in ordine ad potentiam Dei absolutam. hoc consequentia probatur, quia voluntaria aversio a Deo dependet essentialiter in fieri et in conservari a voluntate creata: ergo destrui non potest, nisi ab eadem voluntate. antecedens probatur, quia voluntarium ita definitur, voluntarium est a principio intrinseco cum cognitione. supra quod voluntarium liberum solum addit indifferentiam principii; ergo voluntaria aversio a Deo dependet a voluntate creata essentialiter in esse, fieri et conservari, et consequenter voluntarium intelligi non potest, nisi dependent a voluntate, quia illa dependentia est essentialis: ergo voluntarium non mutabitur, nisi mutet voluntas creata, a qua essentialiter dependet; sed voluntas non mutatur circa idem obiectum, quod volebat, nisi retractando priorem actum: ergo obiectum illud, nimirum esse hoc aversum a Deo, semper erit voluntarium, nisi voluntas aversionem praeteritam retractaverit. minor autem prima est propriis discursibus probatur. quia retractatio aversionis, solum est detestatio illius cum proposito emendandi; formalis retractatio est actus formalis poenitentiae, ut dictum est: ergo

in quo discursum non excludimus actus charit. vel attritionis in ordine ad potentiam Dei absolutam. ut patet in 2. et 3. p. Nis.

Dicitur 1o cum Lugo tom. de poenitentia disp. 7 sect. 8. n.o 110. et sequentibus, quod voluntas habitualiter perseverans, vel potius iniuriis duplex est; alia, quae nihil est aliud, quam actus peccati praeteritus non condonatus a Deo, praebens fundamentum prudentibus, ut iudicent, proinde se habere peccatorem, ac si de facto perseveraret in ordine ad hoc quod Deus illi indignetur et avertatur ab illo. 2a voluntas perseverans eiusdem iniuriis non retractata a peccatore praebens fundamentum, ut prudentes iudicent hominem ita se habere, ac si de facto et physice eliceret actum iniuriis; quod ita explicat: ita se habet homo peccator iudicio prudentium, postquam elicuit actum iniuriis, ut si modo illi proponeret iniuriam placeret et approbaret factum: igitur loquendo de 1a voluntate habet ratio peccati vere et proprie, ratione cuius dicitur homo habitualiter et moraliter perseverans in peccato mortali, et esse maculatus; sed haec ratio solum tollitur per condonationem Dei, abstrahendo modo an sit duntaxat extra, vel ponat aliquid in anima, dummodo non dicat quod peccatum habituale tollitur necessario per actum poenitentiae aut charitatis etc.

Loquendo autem de voluntate perseverante moraliter 2o modo sumpta existimat Lugo, quod in ea nullo modo consistit peccatum. Tum quia solum illa voluntas est conditionalis, per voluntatem autem conditionalem non constituitur homo peccator, quia dependet a conditione non dum posita; tum etiam, quia solum est probabile, quod homini existenti in statu praedicto placeret iniuria, non si poneret forte non placeret. Unde homo arguitur non convincitur, hic homo peccavit, et non retractavit voluntatem, quia si modo proponeret iniuria placeret illi aut praeberet assensum. Non multi sunt, quibus non placeret, et quam non approbarent. Tum denique explicat praedictus author praedictam voluntatem exemplo, ex hoc quod quis voveat religionem habet Deus ius ad actum promissum speciali ex titulo, ex quo oritur quod obligatio voti non dependeat a voluntate humana, sed solum a divina, quae si cedat iuri suo, vel vice Dei summus Pontifex eius Vicarius propter iustam causam, et dispenset in voto, etiam inscio, aut invito vovente aufert obligationem voti, quamvis 1a voluntas vovendi non sit retractata, sed moraliter perseveret, nihil confert ad valorem voti, ita philosophatur de utraque voluntate explicata.

3a

Sed ad 1um: n lesio iuris diuini, que explat in 1o mo, in tantum ē peccatum imputabile á Deo, in quantum est voluntaria, n imputabilitas pecca- ti omnino tollit, si lesio diuini iuris voluntaria n sit, vt pt de accessu Jacob ad Liam; sed eo ipso quod ratio voluntarij n tollat á lesione iuris diuini, n tollit ratio peccati; sed ratio voluntarij n pot tolli per solam condonatione Dei, quia essentialiter pendet á voluntate creata, tamquam á proprio intrinseco, vt constat ex definitione voluntarij: ergo nisi ita immutetur voluntas, vt convertat ad Deum per actus pænitentiæ, numquam remittet peccatus habituale. =

2o: n propterea Lugo distinguit voluntatem perseverantem moraliter duplici modo, cum in 1o modo includat 2us, n voluntaria aversio preterita, in tantum prebet fundamentum vt iudicent prudentes post eam esse Deum offensum, et aversum ab hoe, in quantum iudicant esse voluntariam: sed prudentes iudicare n pot eam voluntariam perseverare, quia cognoscunt voluntatem n esse retractatam, nec aliud fundamentum prebe- ri pot ex parte peccati preteriti, quam ad perseverantiam voluntariam: ergo.

3a quia falso fingit voluntatem hominis per iniuriam, quod n retrac- tauit peccatum solum perserare conditionaliter, n perseverantia mo- ralis voluntatis n dependet ab aliqua conditione, nimirum si modo opponat per iniuriam placebit; sed perseverantia eius vnice depen- det ab eius causa immutata, que ē voluntas hominis; quod ita osten- dit, voluntas hominis, qua eligit per iniuriam, per quod ē aversa á Deo vltimo fine, et conversa ad bonum commutabile ē actus efficax, per quem effica- ciam permansit voluntas adherens bono commutabili, et aversa á Deo: ergo dum n fuerit ablata adhesio efficax voluntatis ad finem crea- tum semper intelliget permanere: sed adhesio efficax ad aliquem terminum, finem re, auferri n pot, nisi per conversione ad terminum terminus et finem 1. Vt ita dicat conversio efficax ad aliquem finem auferri n pot, ni- si per aversione efficacem ab eodem fine, aversio. n. et conversio im- mediate opponunt respectu eiusdem oppositione priuatiua, sicut re- cessus et accessus ad eundem terminum; sicut et conversiones ad oppositos fines simpliciter eadem oppositione opponunt, quia vna infert aversione á fine op- posito et econtra: ergo fieri n pot vt aversio á Deo vlto fine moraliter

perseve-

pseverare intelligat ablata nisi p. contrariam aversionem efficacem ad Deum ultimum finem, s. p. aversione a peccato, quae in actu praeteriti consistit.

Ex quo ruit doctrina huius authoris, quod homo, postquam peccavit mortaliter, sive placeat illi peccatum expresse, sive non placeat, semper intelligitur placere, dum non elicuerit retractionem efficacem, per quam sola destruitur pseverantia voluntatis efficacis peccandi, quia aliae voluntates sunt quaedam velleitates, quae non opponuntur volunt. effic., nec illam expellunt.

4.o Exemplum allatum, quo nihil minus ad oppositum potest adduci, arguitur: non obligatio voti quae nascitur ex libera hominis voluntate Deo promittentis aliquod opus bonum; ea posita voluntas promittentis nihil valet ad tollendam obligationem, sive ei postea placeat votum, sive non placeat, sive positive displiceat, ita firma manet obligatio, ut quovis modo non adimpleverit promissum semper peccavit: cuius ratio est, quia vovens voluntarie se subiecerit Deo, in his, ad quae non tenebatur, acceptata tamen a Deo promissione totum ius manet apud Deum, cui si non cesserit per se aut per dispensationem sui vicarii, semper stabile et firmum pseverat, quod si egerit homo, violat ius divinum, quae doctrina apud omnes certa est, ut potest explicans essentiam voti.

Verum ex ea nihil probabile potest colligi ad explicandam remissionem peccati mortalis, quod ita ostendit: nullus fidelis cuique dubitavit, nec dubitare potest, nisi in fide dubius sit, quod excedente retractione efficaci peccati mortalis, per contritione supernaturale formatam actu charitatis, Deus remittat peccatum praeteritum quod sit de causalitate, qua contritio concurrit ad huiusmodi remissionem, de quo dictum est quod praeced. art. 2. Nullus potest dubitare, nisi etiam in fide sit dubius, quod obligatio voti firma maneat, quamdiu vis homo efficaciter retractet voluntatem vovendi, quia ius divinum lesum per peccatum mortale, et ius acquisitum Deo ex promissione hominis toto caelo distat, et conveniens nihil probat: praeterea quia homo peccans mortaliter est causa non sublata Deo, immo sine ratione deficiendi est causa 1.a, quia primam ad malitiam peccati: et quoniam ad rationem malitiae voluntas est causa 1.a conservans: et sine retractione illius malitia semper pseverabit. per rationem: ideo entitas positiva non

potest

potest destrui absque suspensione divini concursus, quia Deus est causa prima in genere efficientis; sed voluntas est causa prima in genere deficientis: ergo deffectus destrui non potest sine suspensione libera voluntatis creatae, quae essentialiter nihil est aliud, quam efficax retractio peccati praeteriti. haec doctrina nulla ratione potest adaptari homini dormienti, et oblivioni ex voto orta, ut constat: ergo necesse est voluntas voventis aut eius retractio possit aliquomodo proportionari voluntati peccandi, et eius retractioni.

Dices 2º: ex his rationibus sequitur, non aliquid probant, de potentia Dei absoluta non posse remitti peccatum mortale homini dormienti aut amenti absque actu formali paenitentiae; consequens ex diametro pugnat cum prima conclusione: ergo vel illa vera non est, vel istae rationes nihil convincunt. Probatur sequela: homo dormiens aut amens in peccato mortali existens numquam peccatum praeteritum retractavit: ergo semper manebit, donec per actum paenitentiae retractetur.

Respondeo 3ª: nam homo dormiens aut amens, dum in illis statibus manet, habet se ut puer ante usum rationis, impotens omnino ad eliciendum actum liberum: ergo Deus de potentia absoluta potest infundere gratiam habitualem absque omni retractatione. antecedens evidens est; unde talis homo necessario debet extrahi ab illis statibus, ut possit elicere actum liberum. consequentia probatur, nam ille homo, ex eo quod sit impotens ad eliciendum actum liberum, est incapax ad recipiendum auxilium, ut eliciat actum paenitentiae, sed hoc non obstante ille homo est capax ad recipiendam gratiam habitualem: ergo ratione capacitatis potest Deus infundere gratiam habitualem de potentia Dei absoluta, quamvis non retractet peccatum praeteritum.

Dices 3º: homo existens in peccato mortali et potens elicere actum liberum, est capax gratiae habitualis: ergo illam potest Deus infundere, quamvis non eliciat actum paenitentiae peccatum praeteritum retractantem. Probatur consequentia, quia ratione capacitatis potest Deus infundere gratiam habitualem homini aut dormienti, aut amenti, non obstante quod non retractaverit peccatum: ergo ratione eiusdem capacitatis etc. Respondeo 3ª est:

S. d. est: q. hoo. sui compos et potens actum elicere pœnitiæ revera vult moraliter proximé conservare peccatum, dum illud non retractat: sed dum non fuerit hæc ablata voluntas moraliter perseverans, semper intelligetur manere in peccato, et consequenter non poterit Deus infundere gratiam, q. gratia et peccatum non possunt esse simul de pota Dei absoluta, in veriori senta D. Th.: hoo aute sui impos, et nullatenus impos elicere actum liberum roe impotentiæ non intelligitur pro illo statu q. vellit proximé conservare peccatum, non vt prudenter iudicet, q. aliquis indirecte non vellit aliquod opus facere, e contrarium in oi senta, q. possit et non faciat, et pota excusant ab illatione præcepti impotentes ad illud observandum: sed hoo pro illo statu duplici non intelligitur velle conservare peccatum, nisi remotissime, siquidem elicere non potest actum contrarium, per quem destruatur permanentia peccati præteriti.

Dices 4: retractatio nihil efficit ad remissionem peccati, sed solum disponit ad infusionem gratiæ, quæ formaliter remittit; atqui gratia potest infundi absque oi dispositione de pota Dei absoluta, sicut et quælibet forma alia phisica, q. Deo propter suam infinitam potam nulla pota creata resistit aut e improportionata: ergo. maior. probatur: q. actus pœnitiæ si aliquid in peccato auferret sua causalitate, esset offensa; atqui hanc non potest, q. offensa e in Deo moraliter tamquam in subiecto, satisfactio aute et retractatio elicita a pœnitia nihil ponit in Deo, q. sicut offensa e in offenso, ita honor in honorante: ergo.

Respondeo d. aio. 1º: q. ens morale non proportionatur enti phisico, nec quoad productionem, nec quoad permanentiam, nec quoad expulsionem vnius per se, seu contrarius, nec enim ens morale habet limitationem ex causis, nec maiorem aut minorem perfectionem, sed resultat positis talibus circumstantiis, quæ inducant prudentes ad iudicandum, nunc existere ens morale, nunc permanere esse in tali subiecto l. tali, modo expelli ab illo; quo posito sic arguitur: quamvis offensa illata per peccatum mortale iudicetur prudenter esse moraliter in Deo, tamquam in subiecto, et esse in illo adeo, ut quando per tale peccatum offendit Deum quatenus offendibilis e, ex hoc tamen non sequitur q. id quod concurrit ad remissionem illius intelligatur esse in Deo, tamquam in subiecto: sed ex eo q. retractatio elicita a virtute pœnitiæ non ponat aliquid moraliter in Deo, non sequitur q. non concurrat ad remissionem offensæ.

ani

Ans. pr.: quia, quamvis in humanis, homo, qui intelligitur offensus moraliter in se recipit offenssam et iniuriam secundum prudentum iudicium, et tamen satisfactio elicita á iustitia immutata non ponit aliquid in offensso: ergo tantum est, quod in ordine ad iudicium prudentum, sicut datur oppositio inter iniuriam et satisfactionem, ita in ordine ad idem iudicium datur expulsio et remissio iniuriae per satisfactionem, quatenus quando prudentes iudicant iniuriam esse propulsatam per satisfactionem moraliter aufertur, et iam non manet offenssa: ergo quamvis retractatio peccati preteriti, quae est actus poenitentiae nihil ponat morale in Deo, in quo moraliter intelligitur esse offensa, concurret tamen ad remissionem offensae, quia satis est quod exerceat oppositionem, et incompatibilitatem cum iniuria in ordine ad iudicium prudentum.

2o impugnatur: nam causalitas effectiva moralis (quam diximus sup. q. preced. art. 2. dub. 2. per actum poenitentiae exerceri circa remissionem peccati preteriti) ponit aliquid morale in Deo destructivum offensae: ergo propter carentiam huius moralitatis non debet negari contritionem habere causalitatem effectivam moralem circa remissionem peccati. ans. probatur supponendo doctam Caiet. in hoc art. quae verissima est, aliud est, inquit, Deum esse offensum á peccatore, aliud autem ultra hoc, quod est esse offensum Deum habere se ut offensum: primum enim scilicet esse offensum ponit denominationem moralem in Deo; 2m autem addit actum, quo se habet Deus ut offensus, constat autem, quod in hoc consistit, quod offensus se habeat, non abiicit á sua gratia offendentem, quod Dominus Ht. his explicavit verbis: offensus abiicit offendentem á sua gratia, remittitque offenssam, admittendo offendentem iterum ad suam gratiam, offenssa enim directe opponitur gratiae. hac supposita docta procedit argumentum: detestatio peccati cum proposito recompensandi, quae est satisfactio pro offenssa elicita á poenitentia movet moraliter voluntatem divinam, ut admittat poenitentem ad suam gratiam: ergo moraliter effective concurrit ad remissionem offensae: ergo ponit moraliter aliquid in Deo expulsivum offensae.

Ans. probatur: quia satisfaciens offert Deo satisfactionem pro offenssa: ergo moraliter movet divinam voluntatem. probatur cons. quia ideo

meri-

meritum movet moralit. divinam voluntatem ad premium; q offert Deo merens actum proprium in obsequium ipsius Dei, et consequent. movendo divinam voluntatem moralit. concurrit meritum effective moralit. ad consequutionem premij: satisfaciens offert satisfactionem pro iniuria illata Deo movet divinam voluntatem moralit. ad remittendam iniuriam. 1. consequentia probatur, q effective concurrere est movere aliq. moralit. q se habeat ut passum. 2.a consequentia q q voluntas divina dicitur mota moralit. per satisfactionem, siquidem intuitu illius remittit iniuriam: ergo satisfactio aliq. morale ponit in Deo, scilicet motionem passivam moralit. que concurrit ad remissionem offense, n tamquam equalis ex natura rei, sed tamquam sufficiens ex acceptatione divina, et tamquam satisfactio amicabilis.

3.o n licet offensa sit in offenso, et honor in honorante, necessario tamen n repugnat, q dominium honoris et fame sit in hoc honorato, sicut ergo hoc est Dominus bonorum fortune, ita esse Dominus fame et honoris, sive possidet famam et honorem: sed q per iniuriam et offensam aufert honor affective a Deo, aufert aliq. q est proprium Dei: ergo q per satisfactionem affective reddit honor Deo, reddit aliq. affective q antea erat ablatum per affectum: ergo satisfactio secundum estimationem prudentum ponit aliq. morale in Deo, scilicet possessionem honoris ablata affective. consequentia probatur, satisfactio in hominibus est vera restitutio et propria procedens a iustitia rigorosa commutativa, cuius essentia est, iterato statuere aliquem in dominium, vel possessionem rei sue; cui correspondet satisfactio elicita a penitentia respectu Dei, per quam hic satisfacit Deo imperfecte, eo modo, quo potest: ergo sicut in hominibus per satisfactionem offensus de novo statuit in possessionem honoris aut fame, ita per satisfactionem elicitam a penitentia de novo statuitur, affective Deus in possessione honoris, sicut in hominibus secundum estimationem

pru-

prudentum, quia satisf.o est vera restitutio honoris l. famae in offenso ponit aliquid morale, scilicet possessio ablata, per quam expellitur offensa; et in Deo effective ponet ab hoc aliquid morale eo modo, quo per ignorantiam iniuriae ponit aliquid morale; sed tum hac differentia, quod restitutio in creatis potest esse equalis cum offensa, quia potest eam ponere restituendo quod ablatum erat; satisfactionem autem elicitam á poenitentia, non potest Deo equale reddi, sed quamvis sit inequale ponitur in Deo, ex cuius acceptatione redditur sufficiens satisfactio concurrens ad remissionem offensae.

Ex 1a harum solutionum non licet inferre, quod Deus denominaretur offensus, quamvis in estimationem prudentum offensa non esset in Deo, quia suppositum est falsum, scilicet quod hoc possent prudentes iudicare; esset etiam tale iudicium destruens rationem offensae, quia offensa denominat offensum, tamquam passionem; sed passum denominat tamquam subiectum ... passionis ab ipsa passione: et offensa denominat offensum tamquam subiectum offensae; satisfactio vero ex natura sua solum dicit rationem actionis, et actio solum denominat agens et non passum, maxime tamquam subiectum: et neque ex ultima solutione est inferendum, quod licet satisfactio elicita á poenitentia ponat aliquid in Deo illud debeat esse infinitum, sicut et offensa; quia offensa habet quod sit infinita ratione obiecti ad quod, satisfactio autem quae est imperfecta, non restituit per illam totum id, quod ablatum erat, nisi ex acceptatione Dei, et ideo non adequat infinitatem divinam. intendens Deus ... sione ... quae adequat ... infinitate ...

Dices 5.o ex predicta ratione non infertur probativa sequitur, quod quamvis infunderetur gratia habitualis sine actu formali poenitentiae hominis existenti in peccato mortali non remitteret peccatum; consequens est falsum et contra D. Th: et tamen probatur sequela, quia iuxta rationem predictam requiritur conversio actualis in Deum tamquam in ultimum finem, et aversio actualis á bono commutabili, tamquam ab ultimo fine; sed gratia habitualis se sola non est actualis in Deum conversio, nec aversio actualis á bono commutabili: ergo.

Contra hanc

8

Ad hanc obiect. opponit 2a roo, ad pbanda eadem 1am p. Dijs: ex Verbis Ddi. deducta in hac quart. 6. seqti in fine. Vbi inqt, actus pœnitie Virtutis het, qd sine eo n' pont fieri remissio culpæ, in quantu e inseparabilis effectus gratiæ, qua prialiter culpa remittitur. Ex his Verbis sic trait argumentum, Deus n' pot infundere gratiam habituale hoi existenti in peccato mortali, et potenti elicere actu liberum, sine eo quod media gratia elicerat actu pœnitie: q nec poterit remittere peccatu sine actu pœnitie. 2a, cons. qa remissio peccati fit prialiter p gratiam habitualem, s gratia habitualis n' pot infundi sine actu frali pœnitie. ant p 1o. actus pœnitie virtutis e inseparabilis effectus grie: q n' pot infundere Deus sine actu pœnitie, ut sup. eius inseparabilitate.

Hec roo pot explicari in duplici senta: 1a asserens actus Dritionis elicitum in 1o. instanti impij iustificois pcedere tamqm á prio efficienti ab hitu grie et pœnitie, in qua senta sic arguitur, Dritio pcedit á gratia hituali sm qd gratia e in fieri et infundi, et p modum auxilij efficacis transeuntis; s implicat qd det auxiliu efficax sine actu, ad quem eliciendum dat qm e ex p Dei, licet m e ex p liberi arbitrij possit actus Drius elici p industria, qm het actus pœnitie: q n' pot infundi gria habitualis sine actu pœnitie. mai, vi-det certa in illa senta, q alit n' pot explicari, quomo hitus moveat ad eliciendum actum, n hitus si veluti dormientes et quasi potes, qui nisi applicent nihil efficient: q nisi hitus grie heat munus auxilij efficacis transeuntis verificari n' pot qd moveat et applicet potam ad opandum, min. p: qa auxiliu efficax transiens e causalitas quedam, que e participatio fralis summe actualitatis divine; s actualitas diva in hoc Dsistit qd careat oi potalitate phisica et metapha, et ita sit Dzuncta cum actione et effectu, quem intendit pducere, ut nulla roe, nulla potá

pota parit separari; [illegible] idq: [illegible] idq debet here creatura quae participo fralis divae actualitatis, qmvis ex eo fsit crea admisceat aliquas imperfectiones. cōa [illegible] gratia habitualis e participo fralis divae sanctitatis, n. patet. Secum aliq. peccatum mortale et charitas, quae e participo fralis divi amoris increati, ideo charitas trat ad summum bonum in se et lumen glie, q. e participo fralis luminis divini increati trat ad cognoscenda divinam essentiam in se, et nec de alijs participationibus fralibus quarum ro eadem e, q. participo fralis aliqua perfecti divini in hoc differt a participatione virtuali [illegible] propria [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] divini n participat [illegible] divini [illegible] propria [illegible] n trat ad cognoscenda divina [illegible] Deus [illegible] cognoscit [illegible] creationem [illegible] creatura [illegible]

Dices ad hoc arg. [illegible] plures doctores [illegible] auxilij efficacis in qualit transeunte [illegible] hec aute [illegible] [illegible] [illegible]

Dices 2. esto vera sit [illegible] [illegible] gratia habituali [illegible] auxilio [illegible] [illegible] transeunte [illegible] vera [illegible] participo [illegible] transeunte [illegible] auxilio [illegible] [illegible] in [illegible] inferre, [illegible] Deus n possit [illegible] creatura [illegible] [illegible] auxilium transeuntis efficacis, habitualis [illegible] [illegible] augmentum [illegible] gratia et charitas [illegible] [illegible] nec [illegible] nec maiori inten-

[illegible]

... ubi; et res ... asserendum sit in justificatione semper non posse ... hibitus in gratia ... auxilii efficacis transeuntis.

... est: nam gratia habitualis in 1º sui infusione, qua justificat impium, necessario habet infundi, et infusum esse; et gratia habitualis habet et movere potentiam, secundum quod est auxilium, et gratum facere subjectum, secundum quod est habitus per eam, quae est habitualis habet, secundum quod est habitus qui sit principium charitatis etc. atque stat et cum in principio infundi habet eamdem essentiam quam habet ut habitus, et ... habet modum principii actualis, auxilii ideo dicitur principium actuale operans, quod habet modum transeuntis et modum in fieri esse et ... esse cum est infundi: ...

Difficilius autem, quod nostra ... assignata in sententia asserente ... elicitam in instanti justificationis procedere tamen a principio efficienti ... auxilio efficaci per modum transeuntis distincto realiter a gratia efficaci; nihilominus ita efformatur argumentum in hac sententia ex dicta D. Th. 1. 2. q. 113. art. 3. in corp. ubi ait: in eo qui habet usum liberi arbitrii non fit motio a Deo ad justitiam absque motu liberi arbitrii, sed ita infundit donum gratiae justificantis, quod etiam cum hoc movet liberum arbitrium ad donum gratiae acceptandum in his qui sunt hujus motionis capaces: et art. 4. sequenti in corp. ait: motus liberi arbitrii requiritur ad justificationem, inquantum mens hominis movetur a Deo; Deus autem movet animam hominis convertendo eam ad seipsum, ut dicitur Psalm. 84. 2. alia littera: Deus tu convertens vivificabis nos; et art. 5. in corp. justificatio impii est quidam motus quo humana mens movetur a Deo ab statu peccati in statum justitiae, oportet igitur quod humana mens se habeat ad utrumque extremorum secundum motum liberi arbitrii; sicut se habet motus localiter motum ab aliquo movente ad duos terminos. haec D. Thomas. Ex his

Ex his omnibus, magis fiat argumentum; Deus infundens gratiam habitualem intendit convertere liberum arbitrium hominis ad Deum; sed non potest ex de potentia sua absoluta infundere gratiam habitualem, quin simul moveat liberum arbitrium ad huiusmodi conversionem, licet conversio fiat per auxilium distinctum a gratia habituali in hac sententia, est dicere; sed non conversio liberi arbitrii ad Deum in iustificatione impii procedit tamquam a principio efficienti ab auxilio distincto a gratia habituali realiter, Deus non poterit gratiam habitualem infundere, ex de sua absoluta potentia, quin simul tribuat predictum auxilium ad efficiendam huiusmodi conversionem. antecedens probatur: non iustificatio impii ita definitur, ut constat ex verbis allatis a D. Th. per quam motus, quo mens humana movet ab statu peccati ad statum iustitiae; sed Deus infundens gratiam habitualem intendit ponere iustificationem impii in sua essentia, sed intendit movere liberum arbitrium ab statu peccati ad statum iustitiae, sed liberum arbitrium movetur per suos actus; sed intendens Deus iustificare impium potentem elicere actum liberum, intendit ut liberum arbitrium eliciat actum, quo recedat ab statu peccati, qui actus elicitur a poenitentia, et quo ad statum iustitiae accedat qui est actus charitatis: Utraque consequentia discursus patet, quia si Deus intendat aliquem effectum ex efficacia, non potest non poni talis effectus qui est ex ordine, quem dicit ad efficaciam voluntatis divinae: sed Deus intendens conversionem hominis hominis ad se per iustificationem, movet liberum arbitrium, qua posita motione non potest non poni conversio, etiam non proveniat nisi necessitate consequentiae, non necessitate consequentis. Unde non potest infundi sine auxilio necessario ad huiusmodi conversionem simul cum gratia habituali iustificante.

Dices, Deum in iustificatione impii posse solum intendere mutationem habitualem, non actualem ab statu peccati ad statum iustitiae. hanc autem mutationem solum fieri per habitualem gratiam, qua habitualiter homo recedit ab statu peccati ad statum iustitiae, licet ordinaria providentia Dei semper intendat conversionem actualem peccatoris, ut de facto contingit.

Sed contra: non actio Dei movens liberum arbitrium potens proxime elicere actum non potest non movere ad aliquem actum liberi arbitrii: sed Deus iustificans impium potentem proxime elicere actum liberum intendit actualem mutationem ab statu peccati ad statum iustitiae et non so-

lum

tus hitualem. ans. p. : ois motio Dei passibe recepta in mobili potente elic. pxime actu n potest n movere mobile ad eliciendu actum; s. liberum arbitriu hois potentis elicere actu liberum, movet a Deo in iustif. impij: g n potest liberum arbitriu n elic. actu tendente p detestonem in peccatum, et in Deum p convers. mai p. q a alio moventis in mobili e actus mobilis, ide indispensabilit causat actum mobilis, q explicuit D. Th. in art. 3. relato ad 3. in iustif. inqt. grie iustificantis e quedam transmuto anime hume, et ideo e requirit motus p prius anime, ut anima moveat sm mu suum: g.

Cfrat exemplo D. Th. q comparat iustificone motui locali corporum; s. ita e de esa motus localis q ponat ex recessu a tno a quo et accessu ad tru ad quem, cu, de pota Dei absoluta n possit repiri sine illis: g nec iustificto impij pxime potentis elic. actum liberum poterit eu de eade pota absoluta sistere sine actu detestonis et conversionis.

2a pars concl. nimiru q de pota Dei absta possit remitti peccatm cu solo actu charit. sine actu frali penitie p : n actus charit e conversio fralit ad Deu et respectu sufficiens alicuius rois in peccato mortali repta; qua ablata licet indirecte, nario dm roo offense, et eis alia fralitas peccati mortalis: g cu solo actu char. post Deus de sua absoluta pota peccatu mortale: p. coa, q ablata roe fralit. peccati, directe l. indirecte, remittit et expellit omn. peccatum: ans p : n conversio voluntia repta in actu chatis, quo hoo convertit in Deu ultimu finem opponit directe aversioni repte in peccato, quo hoo recedit a Deo ultimo fine; s. implat q auferat a peccato mortali predicta aversio, et q n destruat ois alia fralitas in peccato mortali repta: g.

3a pars concl. ita certa e, ut pbabilit sentiant plures D.D. posse remitti peccatum mortale, eu de pota ordina, in casibus tm extraordinarijs cu solo actu charitatis, et sine actu frali penitie; duos igit casus assignant. 1us e, si alíqs existens in peccato mortali rapiat ad martyriu, q deindo accensus patiendi mortem p Xpto eliciat actu charitatis, ad illud Ioan. 13. maiore hanc dilectionem nemo het, ut anima suam ponat quis p amicis suis; et in tali casu nullus eliciet actu penitie, asserunt hoc predictu iustificari. 2us casus e, si quis naturalit et absque aliqua culpa obliviscat peccatorum mortalium, que commisit, et tunc ex motibus amris Deus

Deum super omnia prorumpat in actum charitatis, cui nihil videt obstare vt talem actum prorumpat, remittentem omnia et peccata mortalia absque omni actu formali pœnitentiæ, et quidem vt verum fatear, probabiliter de his duobus casibus potest admitti quod iustificet hoc absque omni actu formali pœnitentiæ, quia licet ex natura rei sit necessarius necessitate medij extra sacramentum, hoc tamen non impedit, quia stante oblivione naturali supplea[t] per actum charitatis, in quo eminenter continet actum pœnitentiæ; necessitas autem medij intelligi debet, quando homo memor est peccatorum mortalium quæ commisit.

3[m] casum ~~tradunt alij~~ — 3a pars conclusionis

quod cum gratia habituali iustificante intelligatur esse de potentia Dei absoluta sufficiens retractatio peccati habitualis, attritio supernaturalis excludens omnem affectum peccandi, et communiter ponunt Deum de potentia sua absoluta iustificare impium media gratia habituali et attritione supernaturali absque contritione perfecta et actu charitatis, probatur: nam Deus iustificat impium de facto in sacramento infundendo gratiam habitualem media attritione supernaturali, tanquam retractatione sufficiente et dispositione ex acceptatione Dei: ergo de potentia Dei absoluta extra sacramentum eodem modo potest fieri iustificatio impij: confirmatur, quia Deus ad iustificandum impium non alligat sacramentis, vt docet D. Thomas in hoc art.: ergo per se extra sacramentum potest iustificare impium cum sola attritione.

Dices: attritionem supernaturalem excludentem omnem affectum peccandi non esse sufficientem retractationem aversionis voluntariæ peccati mortalis, quia illa est aversio voluntaria a Deo tanquam ab vltimo fine; sed attritio supernaturalis excludens omnem affectum peccandi non attingit Deum tanquam vltimum finem cum sit imperfecta in genere doloris, et solum reddit tunc actum imperfectum: ergo peccatum mortale eodem modo manet voluntarium ac antea, quod est ... et ... ex natura rei, et sine se sufficiens dispositio ad gratiam habitualem, nec coniunctio ad gratiam habitualem in casu posito de potentia absoluta Dei tribuit ei virtutem ad efficacem retractationem, quia hæc debet esse actualis, quam habitus non tribuit, nisi vt prius actus, quia non habet respectu attritionis gratiam vt potest a gratia non procedens tanquam a principio elicitivo.

Respondetur: quod nemo potest negare quod attritio supernaturalis excludens omnem affectum peccandi non retractet, et reddat voluntarie tepidam in peccato mortali, et contrarie efficax voluntas opponitur voluntario peccati mortalis: et nemo potest affirmare, quod peccatum mortale maneat voluntarium sicut antea.

ans p², q̄ attritio supnatalis, que excludit oẽ affectũ pecc̃ nẽ velleitas ẽ actus absolutus et efficax volunt, et n̄ differt a c̄tritione pfecta, que summe dilectu, illam q pp̄ penas inferni aut fœditate peccati, n̄ tm̄ q̄m ad roẽ voluntij: ergo ẽ sufficiens retractio voluntij repti in peccato mortali.

Dices, si attritio sim se c̄ sufficiens retractio voluntij peccati mortalis: ergo qm̄ vis eliciat absque c̄sortio gr̄e hitualis retractabit voluntiũ peccati mortalis hitualis: ergo sine gr̄a hituali poterit remitti peccatum mortale hituale p̄ eõa, q̄ ablata roẽ voluntij voluntij peccati n̄ manet in roẽ peccati.

Rñdẽ: n̄ si hoc argũm aliqd pbat, pbabit etiã qd c̄tritio pfecta et actus penitentie n̄ ss pfecta retractatio peccati seu voluntij in peccato mortali repti, q̄ ẽ omnino falsum, p̄ seq., q̄ si esset pfecta et simpl retractio voluntij peccati mortalis sine predicta solutione n̄ eẽt nẽaria gr̄a hitualis ad remissioñe ~~gr̄e hitualis~~ peccati mortalis, q̄ ablata roẽ voluntaria a peccato mortali n̄ manet peccatum in roẽ peccati: ergo gr̄a hitualis dñ esset nẽaria ad remissioñe peccati mortalis, eo q̄ prius intelliget destructum peccatum p ablatm voluntij ab illo: ergo eodẽ mõ qm̄ ad hanc partẽ, quo debet sibi argutus factum c̄ c̄tritione pfecta, solvendum est c̄ attritione excludente oẽ affectum pecc̄. q̄ si nullam het vim (vt de facto n̄ het) c̄ actus c̄tritionis, nulla est hebit c̄ attritionem.

Vnde duo asserõa ss: 1m̄ ẽ, q̄ nullatenus p attritm̄ sicut nec p c̄tritionem remittit peccatum mortale sine interventione gr̄e hitualis, vt semp docet D. Th. vocans gr̄a hitualem fram̄, p qm̄ formalit remittit peccatum. 2m̄ ẽ, q̄ c̄tritio, q̄ ẽ recessus efficax a bono c̄mutabili tamqm̄ ab vlto fine c̄iungit nẽario cu gr̄a hituali, q̄ hoc n̄ post recedere a peccato mortali pfectiori mõ, qm̄ p c̄tritionẽ, nec accedere ad Deũ tamqm̄ ad vltimũ finem, qm̄ p amore sup oĩa, quare istis actibus nexa ẽ gr̄a hitualis p qm̄ hõ c̄iungit Deo, pfectius, qm̄ oĩbus alijs donis natalibus et supnatalibus: attritio vero qm̄cumque excludat oẽ affectum peccandi, et sic sufficiens retractio voluntij repti in peccato mortali, q̄ tm̄ p eam n̄ recedit hõ a bono mutabili tamqm̄ ab vlto fine, inde ẽ q̄ n̄ c̄iungat infallibilit cu gr̄a hituali, nec heat roẽ dispositionis correspondentis eius, s. tantũ ex vi institutionis Sacramenti, et ordinatione divina acceptante ea, tamqm̄ sufficiente dispositione, et hac roẽ c̄iungit cu gr̄a hituali, ex qua c̄iunctione het attritio qmdq elevatione, p qm̄ dicit actus supnatalis, itatus

tus, q. e in eod. instanti reali, in quo infundit gratia [illegible] per [illegible]. sicut et alij fidei et actus spei [illegible] illi aliq. vt intelligunt antecedere gratia habitualem sint informes, l. intelligant informes in priori naturae; ex quo sequitur q. [illegible] ista coniuncta cum gratia habituali e sufficiens retractio voluntatis repertae in peccato mortali, x media illa voluntas humana n habet [illegible] voluntatis ad peccatum, et media gratia habituali per se rectificante se, et ordinante ad vltimum finem supernaturalem, a quo erant aversae per peccatum, et hoc modo optime intelligitur quare expellat q. e in peccato mortali, nimirum voluntarium [illegible] ex actu peccati per attritionem excludentem oem affectum peccati, et aversionem habitualem ab vltimo fine supernaturali per gratiam habitualem.

3a. [illegible]: per solam denominationem extrinsecam absque mutatione intrinseca supernaturali animae impij non posse remitti peccatum mortale [illegible] potentia Dei absoluta. [illegible] sententiam, quam defendunt antiqui thomistae, Capreolus in 4. dist. 1. q. 2. ad arg. [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] art. [illegible] 1. 2. q. 113. art. 2. [illegible], quos sequuntur [illegible] moderni discipuli D. Th. in suis locis, et e expressa D. Th. [illegible] [illegible] sumitur, specialiter 1. 2. q. 113. art. 2. vbi in fine articuli concludit: et ideo non potest intelligi remissio culpae si n adsit infusio gratiae: [illegible] verba duo sunt ponderanda: 1m. [illegible] circa [illegible] [illegible] D. Th. de potentia Dei absoluta, n ait n potest intelligi, in quo certissime denotat q. nulla potentia potest fieri remissio culpae sine infusione gratiae, x q. aliud n potest intelligi: 2m. [illegible] [illegible] semper intelligit [illegible] sine alio, id e n posse separari [illegible] [illegible] inter duo n [illegible] [illegible] inter illa duo extrema; [illegible] [illegible] e q. infusio gratiae habitualis separari ab alio per potentiam Dei absolutam: [illegible] [illegible] exhis autem duobus [illegible] dicit mutationem intra animam et voluntatem: ex his autem [illegible] evidenter D. Th. sentire [illegible] Dei absoluta n posse remitti peccatum sine mutatione reali intra animam.

[illegible] potterat probari efficacia [illegible] D. Th. ex 1. 2. q. 113. art. 2. [illegible] verum ab ea supersedemus, [illegible] illam [illegible] expendimus, [illegible] in 113. relationem; [illegible] hanc [illegible] intendimus probare [illegible] mutatione reali intra, animam [illegible], [illegible] per gratiam habitualem, [illegible] illa, quae fit per actus attritionis et amoris Dei supernaturalis, [illegible] nunc [illegible] indispensabiliter requiratur [illegible] intra, quae [illegible] [illegible] gratiae [illegible] sanctificantis; [illegible] [illegible] re- [illegible] [illegible] existimamus sine mutatione intra reali, quae fit per [illegible] [illegible] remitti n posse peccatum mortale habituale.

Pro-

Probat 2º 1º: (supp. do q in mata de poenitentia disputamus que ad virtu moralis supernaturalis, nos loq. de hoc elevato ad fine supernatalem et tunc procedit argumentum) implicat contradictione subiectum aliquod transire de uno contradictorio existente intrinsece in eodem subiecto ad aliud contradictorium sine mutatione physica intrinseca; sed hoc ordinatus ad fine supernatalem, qui remittuntur peccata, transit de peccatore supernatalia et habenti in se inhaerentem peccatum mortale peccatorum et de averso a fine supernatali ad contradictorium statum: ergo de potentia absoluta Dei admittendum remissione sine nova mutatione physica intrinseca supernatalis. Maior probatur: nam si unum contradictorium existit realiter intrinseceque in subiecto, ut alterius possint verificari necesse est, ut primum expellatur a subiecto; sed expulsio formae intrinsece realiter nequit fieri nisi per mutatione reale intrinsecam: confirmatur huius discursus quia nam subiectum habens formam intrinsecam et postea non habens illa debet realiter et intrinsece quam antea: ergo mutatur realiter et intrinsece: ergo eodem, quod haec expulsio mutationis realis intrinsecam. Minor autem probatur discursus quia nam hoc per peccatum mortale manet intrinsece aversum a fine supernatali, manet eo cum macula, ac denique manet intrinsece dignus poena aeterna: ergo per remissionem peccati mortalis transit hoc intrinsece de uno statu contradictorio ad alium statum contradictorium.

Dices cum Suarez lib. 7. de gratia cap. 23. num.º 17. negando minorem, quia solum manet in peccatore transacto actu peccati mortalis quaedam denominatio moralis et intrinseca, cuius formalis est hoc peccasse, et statum non remissise peccatum, haec autem negatio offerri potest absque mutatione physica intrinseca, quia remissio ut sic in physica mutatione non consistit.

Sed contra est: nam si peccatum habituale non [illegible] aliquam privationem [illegible] formalis realis nimirum rectitudinis debitae in [illegible] sequitur quod ex natura rei non requiratur forma physica [illegible] ad expulsionem peccati [illegible] [illegible] ex peccato mortali [illegible] moralis [illegible] peccati mortalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intra [illegible] opposita ex natura rei [illegible] [illegible] [illegible] supernatalem ad remissionem peccati mortalis [illegible] [illegible] ex natura rei.

2.º: nullus potest, nec peccatum mortale induit in anima peccatoris privationem gratiae, quae non est elevatus ad formam spiritualem, non supponitur actione hoc debet gratia, spiritu privationem gratiae habitualis auferri non potest nisi per gratiam, et de potentia Dei absoluta: ergo peccatum mortale non potest auferri, nisi saltem infundatur gratia habitualis. Minor probatur, quia privatio alicuius formae auferri non potest per quam eam quae formam nisi per oppositam formam.

Dices: privationem gratiae habitualis non pertinere ad rationem peccati, sed esse poenam peccati in realis, poena autem potest auferri a [illegible] [illegible] sicut in censura. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccatore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potest nisi per formam oppositam introductionem, sicut censura [illegible] moralis alicuius boni spiritualis, sicut eius de iure [illegible] [illegible], ut possint recipere et ministrare sacramenta et [illegible] [illegible] possit [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] nunquam auferri recognita, nisi reddendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moralis, [illegible] privatio est censura; ergo peccatum mortale inducit privationem gratiae [illegible]: [illegible] privatio auferri non potest nisi per gratiam habitualem.

3.º non licet privatio gratiae sit poena [illegible] [illegible] a Deo, qui aufert gratiam suam a peccatore, privatio tamen gratiae, quatenus est voluntaria pertinet ad rationem peccati; [illegible] sub hanc formalitatem auferri non potest invito peccatore, imo est varia aliqua forma, per quam reddat voluntaria remissio peccati mortalis [illegible] [illegible] extra. Ante probatur 2.º quia peccator cognoscit quod peccatum mortale inducit privationem gratiae et amicitiae Dei, [illegible] hoc volumine committit peccatum mortale: ergo voluntarie saltem implicite vult privationem gratiae et amicitiae Dei; [illegible] velle privari gratia et amicitia Dei pertinet [illegible] ad peccatum mortale, non est velle gravissimum damnum spirituale incurrere: ergo minor probatur, quia dat causam damni, damnum quoque dedisse videtur; et maxime quod ex natura rei damnum hoc infallibiliter connexionem cum actione, et tenet hoc vitare tale damnum, quae omnia respiciunt in peccato mortali respectu privationis gratiae.

Instabit: non ex natura rei proveniunt a peccato mortali aversio a Deo, macula animae et dignitas poenae tamquam proprii effectus peccati: ergo naturae non debent auferri per aliquam formam oppositam: ergo condonatio sola extrinseca non sufficit remittere peccatum mortale. Probatur antecedens: quia illi effectus ita connaturales peccato, ut ab eo semper proveniant, nec Deus de suo libero statuto decrevit, ut aversio, macula et culpae poenae dignitas semper coniungerentur cum peccato: ergo utraque consequentia probatur: non ea, quae proveniunt ex natura alicuius formae non possunt mutari aut auferri ex solo libero arbitrio, et statu-

statuto superioris extrē absque positione formāli, l. suspensione concursus servantis; nihil ponit Deus formaliter illis effectibus intrē, nec suspendit concursum, qui non conservat peccatum aut effectus illius: ergo

3° impugnat solutio, admittendo id quod asserit, scilicet quod sit denominatio extrā id quod relinquitur ex peccato mortali et procedit in hunc modum argumentum. Denominatio extrā alicuius formae non aufertur, non aufertur nisi per mutationem intrinsecam realem alicuius extremi; sed peccator non mutatur intrē, Deus autem non potest mutari: ergo denominatio extrā ex peccato mortali relicta non aufertur. maior est evidens, in rebus enim non se habentibus et manentibus semper resultat eadem denominatio extrā, ut patet, quia paries dicitur visus, aut columna dicitur dextera.

Respondet Suarez ibidem non esse necessariam mutationem ex parte Dei, quia sufficit aeterna voluntas ut pro tali tempore non remittat peccata et pro tali remittat; sicut Deus ab aeterno potest statuere ut votum emissum ab homine obliget pro tali tempore, et illo transacto non obliget sine mutatione vovendis: similiter matrimonium contractum durare pro tali tempore, et postea dissolvi sine alia mutatione contrahentium.

Sed contra est: nam illa denominatio ex peccato relicta non solum provenit a negatione actus remissionis, sed etiam ab hoc peccante: quia licet illa negatio possit tolli a Deo sine aliqua mutatione, non tamen denominatio, quae quae peccatore provenit. antecedens probatur, nam illa denominatio non remissum supponit aliquid fundatur et aliquid denominat: ergo relinquitur aliquid transacto peccato quod denominet aut falso attribuit. antecedens probatur, nam id quod nihil est licet possit denominare non remissum, quia nomen infinitum potest praedicari taliter de eo quod est, quam de eo quod non est, sine aliquo discrimine, tamen ut remissum et non remissum respiciunt peccatum pro quo hoc denominatur peccator, ut substractum denominatum, sicut verificari non potest remissum de peccato quod nihil est, ita non remissum: ergo si transacto peccato non relinquitur aliqua denominatio praeter non remissum, numquam poterit verificari remissum l. non remissum siquidem nullum supponit subiectum, de quo verificet. Praeterea si adveniente condonatione extrā Dei verificat peccatum esse remissum, necessario debet esse aliquid subiectum de quo verificetur, sed hoc non potest esse solum non remissum: ergo debet aliquid substractum distinctum dari, de quo possit verificari remitti l. non remitti, quod videtur esse aliquid morale in horum sententia, et necessario dependens a voluntate quam ad conservationem non minus quam a Deo.

Dices 3°: substractum, de quo inquiritur esse hanc denominationem hoc peccasse = sed haec solutio frivola est, hoc quia id, quod Deus remittere nihil aliud esse quam hoc peccavisse, quod nullatenus dici potest, cum Deus

vere

vere remittat peccatum. Rz est, quia illa denominatio est post remissum peccatum manet in peccatore, nec Deus de sua absoluta potentia potest illam auferre, quia ad praeteritum non datur potentia. id autem quod addebat Suarez de obligatione voti et matrimonij vinculo ad rem non facit, quia voti obligatio omnino pendet ex acceptatione Dei, et indissolubilitas matrimonij est dependenter a Deo, ut supremo Domino et legislatore, quo dispensante, sine aliquo alio vinculum tollit. e contra vero macula secta et voluntaria aversio dependet a voluntate creata ut a causa per se, quae si non mutet, semper manebit aversa et maculata quamvis hae macula et aversio sint extrinsecae denominationes in peccato mortali relictae et similiter Deum esse offensum, quia vis denominatio extra non tollit nisi mutata causa formali, a qua provenit tamquam effectus formalis illius; per hoc esse aversum, et Deum esse offensum non sunt denominationes extrinsecae provenientes ab actu voluntatis divinae sed ab actu voluntatis creatae: ergo est si Deus per impossibile vellet auferre has denominationes non immutata voluntate creata, semper manerent, sicut esse visum, quae est denominatio extra, quam Deus non potest auferre nisi mutet visionem, quae est forma denominans.

2° principaliter suadetur: sequitur ex opposita sententia id sufficere ad remissionem peccati de potentia absoluta, quod haeretici nostri temporis existimant sufficere de facto; consequens est falsum: ergo. sequela probatur: nam haeretici adstruunt tamquam formam remissionis peccati de facto non imputationem eorum aut denominationem extrinsecam; sed id asserit de possibili 2a sententia. ergo. minor probatur, quia per formam quam assignant haeretici vere non tollunt peccata, ut definit Concilium Trid. sess. 5. c. 5. dum reddit rationem, quare in renatis per Baptismum omnino tollant peccata, scilicet quia in baptismate induunt novum hominem et renovat intus. et in sess. 6. cap. 7. reddit rationem, quare iustificati non modo reputantur sed vere iusti nominantur, ait, et sumus iustitiam recipientes in nobis, unusquisque secundum mensuram suam; sed in his duobus locis Concilium adeo quod formalis causa vere remissionis peccatorum omnino diversa ab illa, quam haeretici tradunt; ergo nulla alia est possibilis. antecedens probatur, quia si denominatio posset esse causa vere remissionis peccatorum possent haeretici respondere non damnari a Concilio Trid., quia illi non negant gratiam inhaerentem esse causam formalem remissionis peccati, sed affirmant esse est causam formalem denominationem extrinsecam Dei, quae non excludit a Trid. per suas definitiones.

3° Rz Suarez in 3. p. tom. 4. disp. 9. sect. 4. n° 17. Concilium damnare duos errores haereticorum: 1um est remissionem peccatorum non esse veram abolitionem ac destructionem peccatorum: 2um est iustificationem de facto fieri per solam remissionem peccatorum sine gratia inhaerente propter solam Christi iustitiam imputatam; quae sententia, est si intelligatur (sicut ipsi non intelligunt) de vera remissio-

nes

ne peccatorum est haeretica, seclusa exclusiva..

Hic est enim unus ex haereticis, ut refert Caietanus in Apolog. pro Concilio Trid. asserebat, quod quamvis homines remittebant peccata, verus intervenire iustificationem, ita ut vere remitterent peccata, specialiter contra hunc haereticum definivit Concilium Trid. per iustitiam inhaerentem hominem iustificari et non esse aliquam causam formalem remissionis peccatorum, ut constat ex huius haeretici responsionibus ad dictum Concilij: ergo plures haeretici, contra quos definivit Concilium Trid. esse necessariam gratiam inhaerentem ad remissionem peccatorum, confitebantur hominibus vere remitti peccata per condonationem extrinsecam. Praeterea Concil. Trid. in eadem ses. cap. 13. et 14. damnat haereticos asserentes hominem non iustificari nec absolvi, nisi certo credant iustificandi propter infirmatis et indispositionis peccata esse remissa, illum autem vere iustificari, si certo credat se absolvi a peccatis et iustificari: ergo haeretici, contra quos definit Concil. Trid. procul dubio affirmabant homini vere remitti peccata et hominem ab illis absolvi, alioquin non certe possent credere fide divina, ut haeretici requirebant, quia fidei divinae non potest subesse falsum.

Quod vero asserit Suarez haereticos tantum damnari propter exclusivam, quia scilicet excludunt gratiam inhaerentem a ratione remittendi peccata, quam falsum sit, probavimus ex professo 1.2. q. 113. art. 2. ubi impugnavimus late eius sententiam asserentem non esse contra Concil. si quis modo affirmet remissionem peccatorum fieri per favorem extrinsecum, dummodo ponat etiam gratiam inhaerentem, si mihi videri, si favor extrinsecus in sententia Suarez potest esse saltem de possibili, adeo quod ratio remittendi peccata, si in re ponatur, adeo quod remittet peccata, non hoc est eius error: gratia inhaerens frustra ponet, aut Suarez debet concedere duas causas adaequatas eiusdem effectus formalis, aut tandem neutram esse adaequatam ex natura sua, et consequenter de potentia Dei absoluta una sine altera non remittet peccata, quia causa formalis ad nullum effectum extendi potest de potentia absoluta, ad quem ex natura rei non extendebat, quia eius effectus formalis est ipsa forma communicata; Ex quo ulterius sequitur de potentia Dei absoluta non posse hominem absolvi a peccatis per solam condonationem extrinsecam Dei.

Ultimo probatur 2o: Sequitur ex opposita sententia quod Deus posset remittere peccatum mortale, antequam ab homine committatur, consequens est absurdum: sequela probatur, quia remissio peccati mortalis potest esse per solam condonationem extrinsecam Dei, sed condonatio extrinseca potest praevenire offensam committendam; Ut patet in hoc, quod posset condonare offensam committendam, nec in hoc involvitur aliqua implicatio respectu Dei: ergo minor vero, quod consequens sit absurdum, probatur, quia sequeretur, quod quidem hoc committit actu peccatum, non esset peccatum, quod quam falsum sit, constat, et est implicatio

qq

q. qa eliciat actu odij Dei et impediat: S. haec contra seq. quia peccatu remissu in co̅traria n. e peccatu; s. illud peccatu odij Dei esset remissu ant. q. quod actu contrahit peccatu n. esset peccatu mai. p. n. posita una fra opp. ta in subto altera fra opp. ta aut impedit ne recipiat aut expellit tam ante receptam; s. peccatu n. post expellere condonione extram Dei passivae antea recepta in hoc p. mu fig moralis: q. peccatu omittendu impedit ne recipiat in hoc. min. p. n. licet unu peccatu possit expellere condonione extra Dei remisibam alterius peccati, idq. tm peccatu condonatu n. post destruere sua condonione: q.

Lugo in tom. de poenitentia sect. 8. in ult. diffic. sect. concedit seq. huius arg. et negat min; assent. n. q. facta condonione Dei ant. cu actu odij omittendi, adhuc postea peccat eliciens actu odij, et dicit aversu pro illo instanti a Deo, in quo et expellit gra habitualis ac si n. praecessisset condono Dei, post illud instans dicet peccatu remissu eodq. mo ac si condono te- queret peccatu. = haec aute solut. plurima continet falsa: 1. e q. illa condono destrueret a peccato ac p. con. hoc vinceret Deu, q. p. in ista si peccatu q. omittit het oes suos effectus ac si nulla esset condono, in quos praecipuu e peccatu dignu ee, ut Deus illud odio prosequat; s. Deus n. post n. prosequi odio q. in se et intre e odio dignu: q. rursus Deus odio peccatu habere n. stat cu condonione cu idq. peccatu, q. condono essentialit excludit odiu: q.

R. Lugo q. in isto casu Deus odio het peccatu, s. n. psonam peccantis. = s. haec solut. implicat in dictis, n. peccatu constituit psonam fralit peccatore; s. implat q. Deus odio prosequat fram inhaerente in subto et n. subiecto: q. et q. odio prosequat peccatu Deus et n. peccatore, n. hoc solu odio prosequat Deus psonam, roe natu semp amat.

2. e. n. in ui casus, q. peccatu antea condonatu esset peccatum impoenitentiae finalis, tale peccatu condonatu numqm remitteret, n. in hoc saeculo, q. e ultimu, n. in alio, q. in alio n. remittit peccatu mortale: q. sic decedens damnaret ppt peccatu condonatu a Deo, quo nihil absurdius dici post. = 3. e q. illa condono nihil remitteret, et coent n. esse condono q. e omnino ca huius authoris sentia, p. n. condonat peccatu q. do e vere et proprie peccatu, scil. q. do fit et e praesens, et nec condonat q. do e praeteritu, n. peccatu ut sic omittit e caa et radix actus q. cuiuscumque habitualis inclinationis denominationis; s. id q. n. post destruere caa et radices actus q. alicuius denominationis n. potest destruere in e istam denominationem: q.

Ex hac

Ex hac doctrina et Dni colligit quid sit dicendum in alijs casibus, traditis in explicatione tituli dubij, in 1º de Vnione Verbi divini ad humanitatem quae antea in alio suppto existebat in peccato, quo admisso, l. dicendum est, quod quamvis non manet idem homo non verificatur id quod supponit dubium, nimirum, quod manens idem homo possent ei remitti peccata a Deo sine aliqua mutatione intrinseca, l. asserendum est quod revera mutatur realiter humanitas per vnionem Verbi, per quam sanctificatur, de quo in materia de incarnatione. = 2us casus est de homine existente in peccato mortali, quod rapetur ad visionem beatificam. admisso n. casu, dicitur quod per visionem beatificam quae est formaliter remissiva peccati, mutaretur homo realiter intrinsece, siquidem haberet aliquam formam realem, quam antea non habebat. = tandem 3us casus est, in quo Deus homine existente in peccato mortali, annichilaret et postea reproduceret, homo reproductus reproduceretur absque peccato, et absque illa mutatione intrinseca supernaturali; sed hic non est casus nostrae quaestionis, in qua exigitur quod continuaret idem homo, quod non contingit in praedicto casu.

Contra nostram Doctrinam arguitur 2º. 1. in hunc modum: remissio peccati mortalis formaliter ac praecise sumpta non dicit actionem physicam Dei ad extra, sed tantum denominationem ab actu interno Dei cum tempore temporali ad moralem effectum factum in homine: ergo ex parte intrinsece non requirit mutationem physicam ex parte hominis, cui fit talis remissio, nec per actum poenitentiae formalem, nec per radicalem: ergo non est talis mutatio simpliciter necessaria ad effectum remissionis peccati mortalis. l. consequentia probatur, quia si ex parte agentis non est physica actio: ergo nec requiritur ex parte passi. probatur antecedens quia ad effectum moralem non requiritur mutatio physica. antecedens probatur: voluntas Dei est efficax, et sola sufficiens ad remittenda peccata hominis non resistentis per actum peccati: ergo.

Confirmatur: non ablato debito carendi gratia a peccato, non remanet peccatum in homine peccati, sed Deus potest sua voluntate extra auferre tale debitum absque omni actu poenitentiae formali, l. radicali: ergo et peccatum. maior probatur: quia intrinsece et essentialiter includit in peccato mortali quod sit inimicus Dei: ergo quod illi debeat carentia amicitiae Dei, quae fit per gratiam. minor probatur: quia non homini habenti debitum vovi potest illud remittere sola sua voluntate, et tunc fiet ex debitore non debitor. ita potest Deus auferre debitum poenae absque aliqua mutatione physica hominis: ergo similiter debitum carendi gratia, et consequenter peccatum poterit Deus auferre absque aliqua mutatione physica. per consequentia a paritate rationis.

Ad

Ad arg. 3 R. neg. ant. n. ut pbat D. Th. 1. 2. q. 113. art. 2. n. post intelligi q. Deus alicui remittat peccata mortalia, qui diligat illum, et diligere n. post nisi causet aliqm bonitatem realem in subto, et cont. n. post ee remissio peccati mortalis, qn in-tre mutet subtum. = Ad confrat. 3 concessa mai. R. neg. min. ad cuius pb. satis dictum e., qua n. e. offerat oblig. voto a peccato habituali, et quomodo, qmvis tollat talis oblig. voti sine mutatione intra conventis n. tm peccatum habituale.

2o Arguit predicta sntia: ablata iniuria et offensa Dei in peccato mortali n. remanet peccatum mortale in ce peccati mortalis; s. Deus extra voluntate sua absque mutone intra peccatoris p. actum penitentie fralem, l. radicalem post remittere iniuriam et offensam: g. et peccatum m. adria, que het culpe maior pte nota videt, et presta pr. n. iniuria Dei, et aversio ab illo, tamq. ab ult. fine p. eode reputant.; s. ablata aversio a peccato mortali n. remanet peccatum mortale: g. et ablata iniuria. mai. huius discursus 2i pbr. ex D. Th. in 4. dist. dist. 18. q. 1. art. 2. questione 1. art. 3. sic dicente: in peccato duo s., sc. conversio ad commutabile bonum et aversio ab immutabili. et 2us hoc duo ii effectus peccati, ingens indignatio Dei ad nos aversioni peccati corre-spondens: aliud e. pena in ordinatam conversionem ordinans; s. indigno Dei fralit. res. et iniurie et offense, ut p. se: g. aversio et iniuria p. eode reputant. in peccato mortali.

Min. 2 huius discursus pbr. ex D. Th. 2. 2. q. 20. art. 3. ubi ingt, si posset ee conversio ad bonum commutabile sine aversione a Deo, qmvis esset inordinata conversio, n. esset peccatum mortale. min. v. pria-tis discursus pbr., 3 q. peccatum habituale consistit essalit. in privatione conformitatis cum lege: g. n. reqrit ad expulsione illius muto alt. qua phisica subti. pr. cum, ad expuls. illius sufficit condono aliqua facta a Deo, q. ius hebat ut n. violaret lex, et sic servat pportio int. fram expellenda et causalit. m. requisita ad eius expulsione; ita est q. int. hoes sicet iniuria, qui remittit, dicat privatione conformitatis ad ius offensi re-mitti post p. extrg. condonatione: g. est offensa facta Deo.

Ad hoc arg. m R. concessa mai. neg. min. ad cuius 1a pb. transeat ant., et nego cons., q. ad remissione offense reqrit. conciliationis benevolentie offensi, que in Deo n. e. sine pducte intri doni. =

Ad 2.

Ad 2. prob. connexo anti, nego coam, quia ut docet D. Th. 1. 2. q. 110. art. 1. diuā ē roō remissioni offensę, ut fit ab hoē, ab ea, quę fit á Deo. = 2.° Resp. quod licet sit impossibile offensa resp.ta in pecc.to posset remitti á Deo per solā adonone extram, si respiret separata ab omi alia fratione peccati scunitastm cum malitia peccati ut ē maly hoīs post remitti seu n abstrahit a concomitantibus narys ad expulsio macule & dignitatis intrę pene istę, quia hęc n aufert sine mutone intra subki.

3.° obiicies: si muto intra regrit ad remiss. culpę mortalis eo, l. maxime quia voluntas n retractata semp intelligit manere voluntas autē n post retractari per solam intnam voluntatē Dei, sed ex hac roē seq.r remiss. peccati fieri n posse per solam griā hituale de pota Dei absoluta; coens ē contra coē Theologorum sic paucis exceptis relatis l. P. Jans. seq. probat: tum quia infusio hitus in tali casu n esset voluntia; ergo n post mutari voluntas a priori volunt. tum etiam quia muto per griā hitualem dicere n post volunt. priori, quia illa ē tantum hituale, hęc autē voluntas dicit quasi actualis ex vi preteriti actus. tum denique quia versio per griā hitualem ē phisica, altera vero aversio seu aversio ex actu preterito relicta, ē moralis; sed istę n opponunt, cum sint diuorum ordinum: ergo.

Ad hoc argum.m (quatenus directe militat contra istam nostram asserentem indispensabiliter regri mutone intram ad remissione peccati) resp. quod sufficit muto phisica, quę fit per griā hituale, in qua omis retractatio peccati, quantumvis perfecta, respit radicaliter l. dicit, quod ut verificet n sapise de pota Dei absoluta quęlibet muto intra supnatalis, licet fiat per actus contritionis aut charitatis.

Obiicies 4.° remissio peccati post fieri per actus charitatis de pota Dei absoluta sine hitu griæ, ut plures defendunt, sim illiter etiam post per hitum fieri sine aliquo actu, ut comunis fert opinio: ergo absolute post sine hitu, aut sine actu fieri, & coent absque omi actu fra. l. radicali penitie. coā probat, quia remissio peccati n exigit nario hitum nec nario actum: ergo absolute nullum ex his petit nario: ergo post fieri remissio peccati mortalis, n interveniente uno, nec alio.

Ad hoc argum.m ommitt ando, & nego coam, quia quod determinate regrit ē muto supnatalis intra, quę post fieri, l. per griā hituale, l. per actum contritionis aut charitatis, unde hęc ē mala coa, in aliqua sic post fieri remissio peccati sine actu, et in alia sine hitu: ergo post fieri sine actu l. hitu argumentamur a determinata ad confusam natiue; sicut ista ē mala coa iste equus n regrit ad equitandum, l. iste: ergo n regrit equus ad equitandum.

ita

ita similiter in alia s., mutio, quae fit per habitum non requirit ad remissionem peccati mortalis, et in alia mutio, quae fit per actum, non requirit: ergo in aliqua istarum non requirit mutio aliqua ex istis est eadem mala consequentia, nam secunda dicens necessarium habitum ad remissionem peccati requirit actum; altera vero est quae requirit.

Obiicies ultimo: in sententia plurium Thomistarum ratio formalis peccati habitualis consistit in aliqua entitate positiva: ergo potest Deus sine aliqua mutatione intra per actum formalem, l. radicalem destruere peccatum. consequentia probatur, quia Deus omnem entitatem positivam conservat, tamquam vera causa et per se: ergo eamdem destruere potest suspendendo concursum conservantem: sed haec suspensio fit absque aliqua positione formae in subiecto: ergo potest destruere entitatem positivam peccati habitualis conservantem, suspendendo concursum conservativum illius, et consequenter potest destruere peccatum mortale habituale absque mutatione intra supernaturali per actum formalem, l. radicalem poenitentiae.

Dupliciter respondetur ad hoc argumentum: 1.º concesso antecedente, nego consequentiam, quia illud positivum, quod est in peccato habituali dependet tamquam a causa per se a voluntate creata, quae nisi immutetur, semper illud manebit voluntarium et consequenter peccatum. = 1. 2.º respondetur, quia illud positivum non potest a Deo, nisi ex speciali benevolentia erga hominem, quae intelligi non potest sine aliqua mutatione supernaturali intra. alia circa hunc articulum excitari poterant dubia, sed propter angustiam temporis relinquuntur, ut ad graviora transgrediamur.

Articulus 3.us

Utrum possit per poenitentiam unum peccatum sine alio remitti?

Respondeo est: impossibile est per poenitentiam unum peccatum sine alio remitti.

Dubium Unicum.

Utrum de potentia Dei absoluta per veram poenitentiam possit remitti unum peccatum mortale sine alio?

Non disputatur hoc quod de potentia ordinaria, quia de eo D. D. ut certum supponunt sine fide [?] non posse unum peccatum mortale sine alio remitti. in hoc dubio 1.a sententia est P. Suarez in hoc art. disp. 10. sect. 1. n.º 7. asserentis per veram poenitentiam, quae in contritione consistit, posse remitti unum peccatum mortale sine alio. 2.a sententia est D. Th. et omnium Thomistarum et aliorum, et est nostra conclusio.

De potentia Dei absoluta non potest remitti unum peccatum mortale sine alio per veram pœnitentiam, quæ consistit in perfecta contritione. Ratio hæc nostra. Nam contritio perfecta sua essentia detestatur rationem formalem peccati mortalis: ergo detestatur illam in quocumque subiecto reperiatur: ergo omnia peccata mortalia sub ratione peccati mortalis: ergo per contritionem omnia remittuntur aut nulla. ant. prob.: nam primaria materia contritionis est ratio formalis peccati mortalis sub ratione compensabilis, quatenus a veniali distinguitur: ergo obiectum primarium detestationis per contritionem est ratio formalis peccati mortalis. 1a cons. prob.: nam ratio formalis alicuius speciei non diversificatur per subiecta materialia; sed formaliter indivisibilis: ergo si actus perfectus pœnitentiæ est detestatio rationis formalis peccati mortalis, erit detestatio illius in quocumque subiecto inveniatur.

Explicatur ratio ex doctrina D. Th. in solut. ad 3. peccata mortalia, quamvis non sint nexa, quantum ad conversionem ad bonum commutabile, tamen quantum ad aversionem a bono incommutabili sunt connexa, et ex hac parte habent rationem offensæ, quam oportet per pœnitentiam tolli. ex his ita arguit. pœnitentia per contritionem destruit aversionem, quatenus fundat rationem offensæ, et in hoc consistit contritionis essentia, sed non tollit aversionem, si habeat aliquod peccatum mortale: ergo contritio aufert omnem aversionem aut nullam. min. prob.: quia semper verificatur quod subiectum maneat aversum a Deo: ergo non tollit aversionem subiecti. = aliter formatur ratio ex verbis D. Th. Vera pœnitentia dolet de peccatis mortalibus, quia sunt contra Deum, super omnia Deum summe dilectum: ergo implicat quod sit vera pœnitentia, quin sit de omnibus peccatis mortalibus. ant. est certissimum, et cons. prob.: nam implicat, quod Deus diligatur super omnia et subiectum non referat ad ipsum, ac proinde maneat absque peccato.

Sit 2a ratio pro nobis: contritio perfecta est retractatio voluntariæ aversionis, per quam constituitur peccatum mortale: sed implicat quod homo retractet aversionem unius peccati voluntariæ, quin retractet aversionem omnium: ergo. min. prob.: retractatio voluntariæ aversionis ratione sui destruit omnem aversionem a Deo, quia voluntas eodem modo se habet in una aversione, ac in alia. ant. prob.: nam voluntas ideo aliter se habet in conversione ad obiecta distincta, quia in diversis obiectis reperit diversitatem boni; sed in aversione a Deo nullam reperit rationem boni, quia aversio est malum sine aliqua ratione, et nullus intendens ad malum operatur: ergo.

Dices: ex hac ratione seq. contritionem solam sufficere ad remissionem peccati mortalis, et consequenter esse formam iustificantem, quod falsum est. = Resp. neg. seq.: nam aliud est, quod contritio concurrat ad remissionem peccati mortalis, quæ retractat voluntariæ aversionem, aliud quod id possit sine coniunctione ad gratiam habitualem: primum est verum, 2um autem falsum, quia quod sit efficax et sufficiens habet ex coniunctione ad gratiam habitualem, vel quia procedit ab ea effective, vel quia essentialiter exigit conven-

coniungi cum gratia habituali in eodem instanti, quare si contritio consideraret in priori naturae, ut antecedit gratiam, intelligeret remittere peccata, et multo minus si per possibile vel impossibile sine gratia daretur, quia in 1° casu consideraret, ut fuis, in 2° revera esse infris, et non formaliter attingit Deum ultimum finem super omnia dilectum, tamquam filiatio et participatio Dei quae requirit ad hoc quod ut retractio aversionis voluntatis remittat peccata, nam per hanc remissionem homo tendit in ultimum finem perfecte, ut est obiectum beatitudinis. Si n. homo non habeat gratiam habitualem, nec contritio nec actus charitatis est tendentia perfecta ad obiectum beatitudinis, et consequenter non remittet peccata, quae avertunt ab ultimo fine. quam doctrinam desumpsi ex D. Th. in art. 6. huius quaestionis his verbis. actus paenitentiae virtutis habet, quod sine eo non possit fieri remissio culpae, in quantum est inseparabilis effectus gratiae, per quam culpa remittitur. Et q. praeced. art. 2. ad 3. inquit. paenitentia expellit peccatum effective, in quantum operatur ad destructionem peccati, prout est remissibile ex divina gratia habente cooperante. Unde D. Th. in utroque loco remissionem peccati attribuit paenitentiae actui, in quantum coniungit cum divina gratia habituali et non aliter.

Arguit P. Suarez contra nostram sententiam: licet contritio perfecta essentialiter sit dolor de omnibus peccatis mortalibus, eius tamen causalitas ad remissionem eorum est dispositiva et moralis pendens quantum ad actualem causalitatem ex acceptione divina; sed quae pendent ex acceptione divina possunt mutari: ergo posset Deus non remittere peccata, contritione supposita; ergo posset remittere unum sine alio. = Confirmatur, non obstante convenientia unius alicuius scientiae sub una ratione formali post intuitu unius assentiri et non alteri: ergo non obstante convenientia peccatorum mortalium in aversione a Deo poterit homo conteri de uno et non de alio. item attritio post detestari unum peccatum mortale imperfecto modo et non aliud: ergo et contritio. = denique post veniale: ergo et mortale

Respondeo ad argumentum quod quamvis gratis admittamus contritionem habere causalitatem ad remittendum peccata pendentem ex acceptione divina, nihil probat argumentum, quia contritio perfecta detestatione peccati mortalis ut est contra Deum, exercet suam causalitatem; detestatio peccati, ut est contra Deum comprehendit omnia peccata mortalia sub ratione peccati mortalis, quae ratio, cum sit indivisibilis destruit per contritionem ea ratione, qua contritio concurrit ad peccati remissionem. Unde admitto quod Deus posset de sua absoluta potentia remittere peccatum mortale sine contritione, non tamen, posita contritione, remittere unum sine alio, quia Deus sua absoluta potentia non potest destruere esse verum =

Ad confirmationem respondeo, ad 1. exemplum, quod de ratione formali scientiae dicatur, quod quidam via sit media, quae cognoscunt illationes divinae, inde est quod quis possit habere scientiam unius conclusionis et non alterius, quod non contingit in assensibus fidei, quia unum est fo-

e soluz mediuz l. testimonium venti. idq quae e dicendum de roe frali pec mort. que q indivisibilis e, n potest quis dolere de illa in vno sed et n in alio. = Ad 2. exemp. dicendum, q attritio, quae e dolor secludens oe affectum pec mortalit n post ee de vno peccato mortali et n de alio, q dolet de illo sub roe frali peccati mortalis, qmvis et ppt Deu summe dilectu n sit s ppt penas inferni. ad 3. exemp. dicet q seq ubi assignabimus ordinem remissionis peccatorum mortalium et venialium, quae fit p contritione, in art. 4. 5. et 6. huius q. nihil vetat dicere, q gravem ingerat difficultatem. et haec de hac q. 86.

Q. 87.

De remissione peccatorum Venialium.

Articulus 1us. Vtrum veniale peccatum possit sine poenitentia remmitti.

1a dicendum: peccatum veniale remittit p poenitentiam.

2a dicendum: ad remissionem peccati venialis n sufficit habitualis displicentia qua fit habitus charitatis l. poenitentiae. = 3a dicendum, ad remissionem peccatorum venialium requirit aut sufficit displicentia virtualis illius. quae in hoc consistit, q aliquis hod ferat in Deum et in res divinas sm affectum vt qq sibi occurrerit q ab hoc motu retardant, displiceret et doleret se ommisisse, et si actu de illo n cogitaverit.

Ex his sibus D. Th. hec 1o q p actus contritionis pfecte remittit peccatum veniale absque vllo dubio. 2o q habitus virtutis poenitentiae aut charitatis n remittit peccatum veniale, q alias virtus charitatis et poenitentiae n compateret secum peccatum veniale, q qm falsum sit, constat. 3um e, q displicentia virtualis peccati venialis in 3a dicendum explicata sufficit ad remissionem peccati venialis.

Articulus 2us. Vtrum ad remissionem peccatorum venialium gratiae infusio requirat.

1a dicendum: ad hoc q peccatum veniale tollat n requirit q infundat aliqua gratia habitualis, s sufficit aliquis motus gratiae l. charitatis ad eius remissionem.

hec

Hæc 3ª ita explicatur: gratia habitualis et habitus charitatis per se et formaliter non opponuntur cum peccato veniale, quia simul stat peccatum veniale cum habitibus his. Unde cum infusio gratiæ habitualis vel charitatis debeat esse vel productio simpliciter horum habituum, ut in 1ª infusione fit, vel productio alicuius habitualis ~~productionis~~ perfectionis, ut fit in augmento; inde est quod talis infusio non requiratur ad remissionem peccati venialis, quia illud solum requiritur ad huiusmodi remissionem quod per se et naturaliter cum peccato veniali opponatur. quare in sententia S. D. Th. de qua 1. 2. q. 44. asserente, quod gratia et charitas non augent per actus charitatis remissos, nam si quis habens habitum charitatis ut 10, eliciat actum ut 7. non infunditur gratia habitualis nec habitus charitatis est sine perfectione, in hac ingenio sententia dicendum est quod possunt remitti peccata venialia sine aliqua infusione gratiæ habitualis aut charitatis, dummodo per talem actum remissum hoc displiceat de peccato veniali.

2ª 3ª: in adultis, quia non contingit esse infusionem gratiæ habitualis sine motione liberi arbitrij in Deum et in peccatum. ideo quandocumque de novo gratia infunditur, peccata venialia remittuntur.

Articulus 3ᵘˢ

Utrum peccata venialia remittantur per aspersionem aquæ benedictæ, et cetera huiusmodi?

1ª 3ª: per omnia sacramenta, in quibus gratia habitualis infunditur, peccata venialia remittuntur. hæc 3ª patet ex 2ª 3ª præcedentis articuli. = 2ª 3ª: per sacramentalia, quæ fiunt cum aliquo motu detestationis peccatorum remittuntur peccata venialia; et hoc modo confessio generalis, tunsio pectoris et oratio Dominica operantur ad remissionem peccatorum venialium. = 3ª 3ª: per sacramentalia, quæ fiunt cum aliquo motu reverentiæ in Deum et ad res divinas remittuntur peccata venialia, et hoc modo benedictio Episcopalis, aspersio aquæ benedictæ, quælibet sacramentalis unctio, oratio in Ecclesia dedicata et si aliqua sunt huiusmodi operantur ad remissionem peccatorum venialium.

Q. 89. de Reviviscentia meritorum.

Q. 89. de Reviviscentia Virtutum per pœnitentiam.

Art. 1. Vtrum per pœnitentiam Virtutes restituantur?

Conclusio est. per pœnitentiam omnes virtutes restituuntur. hæc conclusio est vltius, verum solum debet intelligi de recuperatione virtutum infusarum quæ habent se vt passiones respectu gratiæ, vnde cum gratia restituatur per pœnitentiam, necesse est quod etiam restituantur omnes Virtutes infusæ, quod signat Concil. Trid. sess. 6. cap. 7. inquit enim, quod impij in iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa, accipit homo fidem, spem et charitatem, charitas autem sine alijs virtutibus esse non potest, quia per charitatem homo iustificatur circa finem vltimum, vnde oportet quod etiam reuiuificet circa media, sine quibus ad talem finem non tendit. = sed obijcies, Virginitas est vere et proprie virtus infusa, et innocentia etiam 1. virtus 1. perfectio virtutum; sed Virginitas et innocentia deperditæ reparari non possunt: ergo non omnes virtutes recuperantur per pœnitentiam. minor probatur, quia Virginitas consistit in totali inexperientia rei venereæ; et innocentia in integritate mentis ab omni peccato; sed istæ Virtutes deperditæ recuperari non possunt, quia ad præteritum non datur potentia: ergo.

Respondeo conclusio doctoris D. Th. 2. 2æ. q. 152. art. 3. ad 3. quod Virginitas potest considerari dupliciter: 1o. quantum ad id quod formale est in virtute, quod consistit in habitu cum inclinatione et proposito numquam experiendi venereæ delectationes; 2o. quantum ad id quod dicitur de materiali, nimirum integritas carnis, vt inexperientia rei venereæ: si consideretur 1mo per pœnitentiam recuperatur Virginitas deperdita; si vero consideretur 2do, numquam recuperatur, quia ad præteritum non datur potentia, et idem dicendum est de innocentia, exemplum est in virtute magnificentiæ: si enim quis magnificus consumpsisset diuitias suas, per pœnitentiam peccati non restituuntur diuitiæ, restituit tamen virtus magnificentiæ, quia restituit propositum et inclinatio vtendi diuitijs magnificentiæ conformiter tamen ad rectam rationem.

de Virtutibus tamen adquisitis aliter dicendum est, scilicet quod non restituantur in ipsa iustificatione impij, sed postea generantur de nobo per multiplicationem actuum virtutum; quod ergo in conclusione dicitur quod restituuntur omnes virtutes per pœnitentiam non debet intelligi de eisdem numero virtutibus, sed de similibus, et de virtutibus eiusdem speciei cum virtutibus deperditis.

Art. 2us. Vtrum per pœnitentiam resurgat homo in æqualem virtutem?

Dico 4.º: Pœnitens aliquando resurgit in maiori gratia, quam antea habuerat, quandoque autem in aequalem, quandoque vero in minori, et eadem est ratio de virtutibus, quae gratiam consequuntur.

Articulus 3.us

Utrum per pœnitentiam restituat homo in pristinum statum?

Respondeo: Dignitatem principalem, qua homo erat computatus inter filios Dei, recuperat homo per pœnitentiam, non tamen post hoc recuperare dignitatem secundariam, scilicet innocentiae, ut aliquando maius aliquando recuperet. Ad hunc articulum et praecipue ad 2.am est dubium.

Dubium Unicum: Utrum gratia habitualis deperdita per peccatum mortale, tota in integrum restituatur per quemcumque actum pœnitentiae.

In titulo dicitur tota in integrum, ut comprehendat tam gratia, quae infusa est ex meritis praecedentibus, quam illa, quae collata est ex opere operato per sacramentum, nimirum per Baptismum, pœnitentiam etc. De utraque est gratia quod procedit, num utraque gratia deperdita est per peccatum mortale, et de illa inquiritur, an tota in integrum restituatur semper an aliquando restituatur aliqua eius pars? Verbi gratia, si gratia, quae erat ante peccatum habebat gradus 10, an omnes illi restituantur, vel an aliquando restituantur 3. aliquando 4.or et dicitur tandem per quemcumque actum pœnitentiae, quod vel sit intensus vel remissus, quod vel sit contritio extra sacramentum, vel attritio intra sacramentum, dummodo talis actus sit dispositio ad infusionem gratiae, vel ex natura rei, ut actus pœnitentiae, vel ex electione, ut attritio.

In hoc dubio 1.a sententia asserit totam gratiam habitualem amissam per peccatum mortale restitui in integrum per quemlibet actum pœnitentiae sive extra, sive intra sacramentum dummodo talis actus sit dispositio sufficiens ad infusionem gratiae. Hanc sententiam sequuntur ex antiquis Henriquez quodlib. 9. q. 24. praecipue in solut. ultimi. Occam in 4. q. 9. ad 6. dub. Gabriel in 4. dist. 14. q. 3. art. 3. dub. 3. Almainus ibidem dist. 21. q. 1. art. 2. Maior ibidem q. 1. ex Modernis Ioannes de Medina in eodem de pœnitentia tit. 1.

art. 1. q. 8. Suarez in relect. de reviviscentia meritorum disp. 2. sect. 2. Vazquez in pres. dub. 3. Lugo disp. 11. sect. 1. et seqq. et alij extra Scotistas.

Probatur 1°: quia pœnitentia respectu gratiæ amissæ solum habet rationem removentis prohibens: sed remoto prohibente, tota gratia amissa restituitur, aut nulla pars illius recuperatur manente actu pœnitentiæ: ergo. antecedens probatur, quia respectu gratiæ amissæ non habet rationem dispositionis, sicut respectu gratiæ, quæ de novo infunditur, sicut gratiæ, quæ numquam fuit in subjecto: sed aliter comparatur ad gratiam amissam quæ recuperatur, et aliter ad gratiam, quæ de novo infunditur; sed ad gratiam comparatur per modum dispositionis, quia ad illam non comparatur ut dispositio: sed per modum removentis prohibens. 1.a consequentia probatur, quia removens prohibens nihil aliud agit, quam tollere impedimentum a subjecto, propter quod forma recipi non poterat in eo; sed hæc causalitas non magis respicit unam partem formæ, quam totam formam: sed ablato impedimento aufert respectu totius formæ, vel respectu nullius partis aufert.

Dices: quod licet actus pœnitentiæ solum sit removens prohibens respectu gratiæ amissæ, tamen in hoc habet magis et minus, sicut quilibet actus habet maiorem vel minorem intensionem formæ amissæ, quare actus pœnitentiæ intensior aufert impedimentum a subjecto, non solum ut recipiatur forma, scilicet gratia amissa in quolibet gradu, sed aufert impedimentum ut possit recipi in intensione proportionata prædictus actus. = Contra, quia removens prohibens aut tollit impedimentum totum, aut totum partem illius, hoc 2um in præsenti implicat dici non potest, quia actus pœnitentiæ omnino destruit peccatum mortale, quod solum est impedimentum ad gratiam amissam: sed dicendum est 1um: sed nihil impedimenti remanet: sed quilibet actus pœnitentiæ, quantumlibet remissus removet totaliter prohibens sicut et intensius: sed in removente prohibens, sicut est actus pœnitentiæ non reperitur magis et minus sed gratia, vel totaliter recuperat, vel nihil illius.

2°: quia gratia habitualis amissa per peccatum mortale, vel numquam redditur, vel aliquando recuperatur: 1um non videtur dicendum, quia dona Dei sunt sine pœnitentia, ut ait Apostolus, hoc est ablato impedimento semper remanent et perseverant. si 2um dicatur, quæritur quænam sit dispositio requisita ut recuperet gratia habitualis, si dicatur quod est actus pœnitentiæ intensius; contra: quia si daretur gradus determinatus ad quem possit pervenire actus pœnitentiæ et adulteriorem non possit, potest enim magis ac magis crescere in infinitum syncategorematice; si vero dicatur quod summa contritio est dispositio requisita, quæ hic et nunc

haberi

heri post, et aut summe huic ∂trit.ⁱ correspondeat recuperō habitus griæ depditæ, et medietati medietas, et 4.ᵗᵉ partⁱ 4.ᵃ pars etc. =

Rɛ: q. gria amissa ex natā rei n. het aligm pportionē cu tali intentione, nec het aligm connectionē cu illa, q. gria amissa aligdo ē maior, aligdo minor; ∂tritio autem debet eē summa, quæ hic et nunc ex auxilio Dei heri post; s. illud, q. aligdo ē minus aligdo maius, n. het pportionem cu summo determinante, n. ingm pportionē frē cu dispoē, nec illud post exigere aut reqrere, n. pportio n. alia qua reqreret, esset, q. si gria hitualis amissa esset intensa, actus ∂tritionis deberet esse intensus, si autē gria amissa fuisset remissa, sufficeret tamqm dispoē actus ∂tritionis remissus.

Eodem mō impugnat solutō aliorū asserentiū solutio aliorum asserentium ∂trit.ᵉ reqsitam ad totius griæ depditæ restitutionem debere eē summam n. solum respū auxilii diuini, s. respū status peccatoris et quantitē peccatorū, a qq resurgit, ita vt illa sit summa, quæ a peccatore desiderari potē ad obtinendā remissionem oiū peccatorum et pœnarum, quæ p. illis debent.; impugnat. inquā eodem mō hæc solutio, q. n. poē ratū rō, quare gria amissa maior l. minor, het pportionem et connexionē cu hac summa ∂tritione.

Si tandē dicat regulam huius pportionis eē solā Diuinā misericordiā et voluntatē trae, quæ beneficio recuperationis griæ habitualis attendens n. solum absentem, s. etiā ad præteritā charitatis et ∂tritionis dispositionem voluit vt pptē nouam griam correspondentē præsenti dispositioni aligd amplius de præterita recuperaret, vt potē q. a liberalisē ad reparationē griæ depditæ. = Rɛ: q. a voluntē et absque fundato dictum hoc eē videt, q. recurrere ad misericordiā Dei et ad dispoē n. het fundatum in Scriptura, neque in aliqua roē pbabili, q. sicuti illa solutō philosophat, ita pbabilius philosophandū videt. Q.ᵃ posita quolibet actu pœnitē Deus liberaliē largit et infundit totā griam hitualem depditam, quoniā ablato impedimento pecc. Deus pptē summam misericordiam suam iterū admittit hoē ad suam amicitiam, ita videt magis conē dicendū q. confert totam griā ablatā p. pecc.

3.ᵒ: n. si n. restitueret tota gria amissa ablato peccato, max.

quae mensura est eius influxus et intensio actus pœnitentiae, tamquam dispositio phisica, actus autem charitatis et pœnitentiae eliciti in tempore gratiae amissae, cum non existant phisice non possunt habere rationem dispositionis phisicae. = Sed haec ratio falsum supponit, nimirum quod requiritur dispositio phisica ad gratiam deperditam iterum habendam, tum quia probabilius est attritionem et actus charitatis solum esse dispositiones morales etiam ad gratiam novam de novo infundendam: ergo multo magis ad recuperationem gratiae deperditae; tum etiam, quia dato et non concesso quod sint dispositiones phisicae ad novae gratiae infusionem, non tamen ad gratiam amissam restituendam, quia illa gratia iam infusa fuit manente dispositione phisica, unde in eius restitutione solum requiritur ablatio impedimenti, et quod actus preteriti moraliter existant, quod idem est ac si phisice existant quantum ad effectum.

Exemplo ostenditur idem in Sacramento baptismi, quod tamen cotiens ut sicut et caetera sacramenta quando existit phisice, phisice causat gratiam, si recipiens non accedat cum fictione, hoc est cum complacentia peccati mortalis: si autem accedat cum complacentia peccati mortalis, licet verum sit sacramentum non causat pro illo tunc gratiam, postea autem recedente fictione, scilicet per attritionem, vel per susceptionem sacramenti pœnitentiae, sacramentum baptismi causat gratiam tamquam instrumentum morale, quia eodem modo se habet, ac si existeret phisice ablato impedimento peccati mortalis. ex hoc exemplo patet et manifestatur ratio precedentis, nam gratia 1a, quae postea amittitur per peccatum mortale est causata in anima media dispositione, scilicet attritione et actu charitatis tunc phisice existentibus, deperditur per peccatum mortale, quod si ab illo homo per pœnitentiam recedit, restituitur etiam mediis actibus preteritis charitatis et attritionis quae eodem modo se habent, et moraliter causant, et eodem modo se habent ac si phisice existerent. hic modus philosophandi valde consentaneus est rationi et modo operandi Dei, quem si aliquis negaverit, tenetur reddere alium modum congruentiorem, quem si non reddiderit, hunc mecum philosophari tenetur.

Dico 1o: Pro explicatione veritatis dico 1o: non semper in iustificatione impii tota gratia amissa per peccatum mortale restituitur. haec non statuit q. 1. 113, et est expressa D. Th. in hoc art. in corp. et ab omnibus eius discipulis, et ratione eiusdem D. Th. non semper quod impius iustificatur elicit actum pœnitentiae habentem equalem intensionem cum intensione gratiae habitualis amissae: ergo non semper restituitur tota gratia habitualis amissa. consequentia evidens est, et antecedens probatur, quia gratia habitualis non infunditur, nisi iuxta mensuram dispositionis elicitae a recipiente: ergo quando mensura non est proportionata

inde-

intensi gratiae amissae tota gratia amissam restituit. antecedens probat D. Th. hac ratione generali, formae quae possunt suscipere magis et minus, intendunt et remittunt secundum diversam dispositionem subiecti; sed gratia habitualis potest suscipe-re magis et minus, ut constat, ergo non remittit, nec intendit nisi etc.

Explicat in particulari ratio ex doctrina Concilij Trid. ses. 6. cap. 7. ubi explicans in qua qualitate infundat gratia in iustificatione impij ait, iustitiam in nobis recipientes, unusquisque secundum suam mensuram, quam partit Spiritus sanctus singulis prout vult, et secundum propriam cuius-que dispositionem, quae consistit in actibus charitatis et paenitentiae, quae secundum quod intendunt, vel remittunt, maior vel minor infundit gratia habitualis.

Haec doctrina Concilij Trid. explicat infusionem gratiae habitualis fieri a Deo, conformiter ad nostram dispositionem, quae potest suscipere magis et minus, non licet Deus possit infundere gratiam aliter (de quo modo non disputamus) tamen secundum providentiam generalem. Vide Marium, quod eadem ratio servet in ordine naturae et gratiae, quia fundamentum est eiusdem ratio in utroque ordine naturae et gratiae, et solum est dif-ferentia ex parte subiecti, non aliud dictum est naturale et supranaturale. ex qua doc-trina sic infertur argumentum in terminis est maior secundum Concil. Trid. gratia ha-bitualis, secundum cuiuscumque dispositionem infundit: sed proportionaliter maius adaequate ad intensionem actus paenitentiae, quae est dispositio propria ad gratiam habitualem, tribuit maior vel minor gratia habitualis: sed habitualis gratia amissa non tribuit tota si actus elicitus a paenitente proportionatus non sit: ergo per quemlibet actum paenitentiae sive intensum sive remissum non restituit tota gratia habitualis amissa. antecedens est 1a. consequentia est expressa doctrina Concil. Trid. et 2a. probatur, quia gratia ha-bitualis amissa infundit de nobo physice, ac si antea non praecessisset in alia dicta numero. et tamen eiusdem speciei et similitudinis illi: sed ex parte subiecti infusio gratiae habitualis amissae requirit quod est ex natura rei eamdem dispositionem, quam noua gratia requirit, sed consequentia, quia ratione naturae et eiusdem praesertim gratia infundit secundum cuiusque dispositionem; sed gratia amissa habet eamdem naturam physice et eadem praesertim, et physice infundit, sicut noua, ergo.

Dices: quod licet gratia amissa sit eiusdem rationis physice cum gratia noua, et quod est ex parte gratiae in genere physico non sit aliqua differentia, tamen quia actus paenitentiae et cha-ritatis non fuerunt physice in genere dispositionis sed tantum moraliter, inde est quod et si actus praeteriti physice non existant, eodem modo concurrunt ac si physice existerent, quia ad concursum moralem non requirit existentia physica, sed satis est si aliquando praecesse-rint

runt et habuerunt exam phis. ex qua remaneret quedam exig. moralis in subio ad illam griæ depditam ablato impedimto.

Sdo. Dico: n dato, et n pcesso q ptritio solu sit disp. moralis ad infusionem griæ, tm negari n pot q gria infundat maior l. min sm maiorem l. minorem intensionem aut pfectionem phis eam ptritis. qmtumvis hec maior l. min pfectio solu pcurrat moralit ad infus. griæ, q n e repugnabile aliq, ut pportionet gria in infusione, nin intensio aut pfecti. phisica: sicut licet actus chatis in genere meriti solu pcurrat moralit maior l. min pmiu merit solum desumit ex maiori l. min pfectione phisica actus chatis. hinc sic arguit: gria amissa phie loquendo eode momto infundit in iustificatione impij, ac si nunqm extitisset: ergo ex pte subiti alter disp. moralit pcurrens pportionate pfecti phisicæ griæ, que infundit, l. n sufficit illa disp. precise. ans e certum, et in ss. asserentibus pte. et l. pba. q alias n infunderet X. cuiuscunque disponit, n disp. precedens iam functa e suo munere in genere morali: ergo neqt idem munus iterum exercere, q n e duplex fundm ditum huius duplicitatis causalitatis: ergo nec e duplex causalitas. pbatur pa. q causalitas hec moralis sumit et pvenit ex aliquo fundo, ubi n distinguit duplex fundum, nec duplex causalitas et.

Pfirmat et explicat: in casu de quo disputamus repit duplex infusio phisica griæ realit dista, antiqua scet et nova, et duplex fra dista num, que recipit, pp gria, que infundit in iustificatione impij distinguit realit et numero a gria l. infusa: ergo ex pte subiti debet dari duplex dispositio realit dista; q n sufficit illa que precessit. pbatur pa. q ille mutatione ex nata rei debent cause diste scet fralis et dispositi bus q eade fra ex nata rei n bis pducit, nec eadem disp. bis disponit subim ad recipiendas duas fras in duo tempore.

Dices iterum: ptritionem ut veniatem in iustificatione impij disponere ad infusionem et recupsonem griæ amisse; sed ea solu disponit in genere removentis prohibens eius causalitas dispositiva n fundat in maiori l. min pfectione intensiva, s in spe ptritionis, qua posita, tolli impedim removet, nimirum peccatum omnino destruet, remoto autem impedimento resurgit exiga moralis preteritorum actuum, que pportionat cum pfectione maiori l. min griæ amisse, que iterum infundit.

Sdo. a

§ C.ᵃ 3ᵃ q' contritio praesens removet et hac ratione disponit subiectum ad infusionem gratiae secundum propriam speciem est in minimo gradu; atque gratia habitualis non solum recipit secundum propriam speciem et exigentias secundum perfectionem et intensionem, non subiectum quod recepit gratiae habitualis ut 4or. non solum dicit quod ratum semper est gratum ut 4. quod ad receptionem huius perfectionis exigitur ex natura rei non tantum ablatio impedimenti sed est aliqua maior perfectio in dispositione, alias gratia deberet infundere aequaliter [illegible] unius cuiuscumque dispositionem, immo semper infunderet aequaliter in omnibus iustificatis, cum omnes impii qui iustificantur ex natura rei habeant actum poenitentiae sufficientem ad infusionem gratiae, et consequenter ad expulsionem peccati mortalis, quod impedit. Recurrere autem ad exigentiam moralem actuum praeteritorum parum iuvat, ut probatur, et praeterea semper gratia, quae suscipit magis et minus, ut est virtus moralis acquisita, dico recipit realiter et physice, est si amissa recuperet, requirit dispositionem praesentem, nec sufficiat plures actus elicitos fuisse ab ea, quae existebat, quod moraliter modo, quod restituit possunt dicere praesentes per ablationem impedimenti sed eodem modo dicimus de gratia amissa, si restituat, quod ad hoc quod requirere dispositionem praesentem non differunt virtus moralis acquisita et gratia, nec adversarii possunt aliquam differentiam probabilem inter illas in modo differre, cum principium, in quo fundat [illegible] D. Th. verissimum sit, nimirum quod formae, quae recipiunt magis et minus intendunt et remittuntur iuxta diversam dispositionem subiecti, de quarum numero gratiam habitualem decernit Concil. Trid. ubi sup. cum ait, recipientes iustitiae gratiam habitualem secundum suam quisque mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult secundum propriam dispositionem et cooperationem cuiusque, et consequenter ex natura rei semper recipiet eius perfectio et intensionem [illegible] intensionem et perfectionem actus poenitentiae.

2ᵃ p.ᵒ Dico 2º: in quacumque iustificatione impii, quae fit post amissam gratiam habitualem semper restituit aliquos gradus gratiae deperditae. Haec p.º videtur esse communis inter D.D. Cauer. h. [illegible] [illegible] postea asserunt gratiam deperditam numquam restitui in hac vita mortali, sed in alia vita, si nostra [illegible] et arguitur affirmantium totam gratiam deperditam, in iustificatione impii recuperari, et arguitur Thomistarum asserentium aliquando plures, aliquando pauciores gradus

gradus gratiae restituti: hic omnes DD. conveniunt quod semper aliqui gratiae deperditae re-
cuperat, solum autem probandum est quare hoc fiat, cum in iustificatione impii
semper infundantur tot gradus gratiae novae, quot sunt actus poenitentiae gradus, quibus
tot correspondent proportionaliter loquendo exacta exigentia ex parte dispositionis; quare
videtur sine ratione affirmari etiam ex gratia amissa aliquos alios gradus gratiae
correspondere. Sit de hoc in sequenti conclusione.

3ª: Dico 3º: inter omnes modos asserendi quod gradus gratiae amissae in iusti=
ficatione impii infunduntur, et restituuntur, mihi probabilior visum semper asse-
rere tot gradus gratiae amissae restitui, quot sunt gradus intensivi actus poenitentiae, quae
est dispositio ad iustificationem; seu ut facilius dicam, tot gradus gratiae amissae recuper-
ari, quot gradus gratiae novae infunduntur. hanc sententiam latius disputavi et probavi
in materia de charitate et de merito in communi. Explicatur 1º: aliquis habeat 10 gra-
dus gratiae habitualis, hic peccavit mortaliter, ex quo peccato perdidit omnes 10 gra-
dus gratiae; et postea iustificatur cum actu poenitentiae ut duo, in isto casu infun-
duntur duo gradus gratiae novae, et alii duo gradus gratiae amissae, unde resur-
git cum 4or gradibus gratiae, et consequenter in minori gratia, quam antea habebat, quia an-
tea habuit 10 gradus. alius cum habuisset 10 gradus gratiae, eos peccando amis-
sit, in iustificatione elicuit actum poenitentiae ut 5. iste resurgit in aequali
gratia cum amissa, nam recipit 5. gradus gratiae novae, et alii duo gradus poeni-
tentiae amissae, unde resurgit cum 4or gradibus gratiae et 5. deperditae gratiae; alius de-
nique poenitet ut 6. facta eadem suppositione talis resurgit cum maiori gratia, quam an-
tea habebat, nam infunduntur 6. gradus gratiae novae, et alii 6. gradus gratiae amissae, ideo-
que resurgit cum 12. gradibus gratiae, antea autem ex suppositione solum habebat 10
gradus. quare iuxta hanc explicationem venit intelligendus D. Th. in 3. 2. art.
docens quod hoc aliquando per poenitentiam resurgit, in aequali gratia, aliquando in minori, aliquando in maiori.

Probatur 3ª pars explicata dupliciter: 1º, impugnando breviter modos, qui diver-
simode asserunt restitui gratiam deperditam: 1us est asserens totam gratiam amis-
sam restitui si poenitens in iustificatione eliciat summam contritionem, quae hic et
nunc haberi potest ex auxilio divino, et meditatione illius, meditatione gratiae, ergo quae
est 4a pars, quae minus, praeterquam quod est impugnatus impugnatione tradita in 2 argumento 2ae
sic; ulterius impugnatur, quia contritio dicitur summa quae haberi potest hic et nunc ex
auxilio, et tunc quaeritur, an ex auxilio efficaci, an ex sufficienti, si 1um
contritio summa dicitur quaelibet, quae de facto elicitur, quia auxilium efficax,
ita

ita detrate dat ad actum talis intensionis, ut ex vi efficaciæ auxilij nullus alius actus elici possit. Unde quilibet actus remississimus comparatus ad efficaciam talis auxilij erit summa stritio, et consequenter posito quolibet actu pœnitentiæ tota gratia amissa restituetur, si vero dicatur 2.º secundum, quod stritio detur summa, quæ haberi possit, comparata ad auxilium sufficiens nulla erit detrata stritio, quia auxilium sufficiens tribuit vires ad quemcumque actum stritionis detrate ad hunc vel illum; sicut homo habens gratiam habitualem quantumlibet minimam, poterit elicere actus perfectissimos charitatis, quia gratia est radix et virtus, et in minima quantitate cuiuscumque meriti, quantumcumque intensi, ut docet D. Th. 1.2. q. 114. art. 8. ad 2. eadem est de auxilio in ratione sufficientiæ.

2.us modus relatus in eodem 2.º argumento 1.æ sententiæ, præter impugnationem ibi factam, ulterius impugnatur, quia nimis difficile est, et raro contingens, elicere stritionem ita perfectam, ut remittat omnem pœnam pro culpis, maxime quando culpæ gravissimæ sunt, immo videtur miraculosum, et iuxta hunc modum asserendus erit ferè numquam restitui totam gratiam amissam, quod videtur incredibile in hac sententia affirmante esse recuperabilem in hac vita totam gratiam deperditam, et præterea quando gratia amissa minimæ intensionis est, et peccata quæ amittit, plura et gravissima, non videtur congruus divinæ misericordiæ, sitamen gratia est recuperabilis, quod eliciat stritio ad eius restitutionem, quæ deleat omnia peccata quo ad pœnas, hæc enim erit intensissima; quare non servabit proportio inter gratiam et stritionem, quæ ex natura rei requirit, immo est difficilem exigit Deus pro minima gratia restituenda, quo eius liberalitas præcipue in restituenda gratia amissa elucet et magnificat.

3.us denique modus, qui ad solam voluntatem Dei reddueit quantitatem gratiæ amissæ in pœnitentia restituendæ, impugnatur, quia tam excluderet necessariam dispositionem ex parte subiecti recipientis, quod videtur esse contra mentem Concilij Trid. decernentis quantitatem gratiæ infundendæ mensurari non tantum voluntate divina, sed etiam dispositione propria et cooperatione ex parte subiecti et quantitate, sicut etiam servat optimus modus divinæ providentiæ operantis secundum exigentiam naturarum, quæ producunt, quod non servat opinio prædicta, nisi reddueentem ad solam voluntatem Dei quantitatem gratiæ amissæ infundendæ in iustificatione. 2.º pro 3.º

2.º q. N. extensivè actus pœnitiæ in iustificone impij gerit vicem duplicis disposit.s, alia q.a respicit griã novã, alia q.a reparat subtum ad recipiendã griã depditam: & tot gradus griæ amissæ restituunt, quot gradus griæ novæ infunduntur. 4.º 2.º coã, q. n. ē maior roõ, quare talis gria nova infundat, ē n. equalis gria antiqua. ans. ẽ respũ disp.s ad griã novam apud deũ ē certum, de preparone v.º ad griæ antiquæ restitut.m 1.º 2.º, n. est cstans ē apud deũ, pœnitiæ actus removere pecc.m, q. ẽ prohibens restitut.m griæ amissæ; s. in hac suscipit magis & minus, si aliq.do removet plus, aliq.do minus impedt.i: & ẽ quant.m remotionis impedim.ti restituat gria ans, q.a depdita. min. 2.º p., n. licet q.ẽ ad restitut.m griæ amissæ quo ad subam, eius peccatũ mortale sit impedimentũ, & hoc tollat p quemcumque actũ pœnitiæ, tamen q.ẽ ad nũm, id ē q.ẽ ad mai.m quant.m griæ amissæ, l. min.m, n. solum peccatum ē impedim.m, s. etiã recip.it quedam indisp. negativa, id ē n. se disponere ad talem intens.m griæ ut 8: & eliciens actum pœnitiæ ut 8. in iustificone impij, n. solũ pecc.m mortale, q. ē impedim.m, quo ad subam eius tollit, s. etiã impedimentũ ad recipiendam griã in tali quantitate.

Dices cum Lugo ubi sup. q. sine aliquo fundato in hac s.a n. egat restitutio totius griæ depditæ, n. si ctritio ut duo gerit vicem duplicis disposit.s, roẽ cuius infundit gria ut 4. cur est coent n. diceret gerere vicem multiplicis dispos.s ut duo in ordine ad griã ut duo, quæ data ē p talia merita & similit. ad aliqm griam ut duo, quæ data ē p alia merita, & sic de ceteris; q. ē dicere, dato q. sit inveniens in hac s.a q. utraque gria, scet noba & antiqua, quæ simul infundit excedat quant.m disposit.s absolutè et n. respectivè, cur ẽ debet reputari inveniens asserere ctrit.m ut duo subire vicem multiplicis dispos.s in ord.e ad multiplicem griã ut duo, qm vis tota gria simul supposita excedat quant.m absolutam disp.s, n. tm excedat, si sumat respectivè.

S. 2.º ẽ: in 1.ª q.a D. th. in hoc art. absolutè docet griã in mai., l. min. quant.e infundi, q.a maior, l. min. quant.e recip.it in dispos.e; & ex alia p.te Loq.r D. th. in 4. dist. 14. q. 2. art. & in solut. ad 1. et 2. de ctritione, sm q. disponit ad restitut.m griæ antiquæ, ait: Sicut ventus auferens nubem nobis lumen solum restituit, ita pœnitia, tanqm removens prohibens griã gratum facientem, & oẽs virtutes nobis restituit, ex

qua

qua docta D. Th. in his duobus testimonijs, procedit sic argum. contra doctam D. Th.: =
quantitas gratiæ non infundit, nisi secundum dispositionem; sed dispositio, quæ est actus præparans
animæ ad restitutionem gratiæ deperditæ: ergo quantitas gratiæ deperditæ secundum mensuram dispositionis
infundit. = Confirmatur et explicatur exemplo adducto a D. Th. licet non attritio
disponat ad restitutionem gratiæ antiquæ per modum removentis prohibens, tamen non reddit
dit indivisibili modo sine impedimentis, nimirum indispositionem negativam, nec
disponit indivisibili modo ad intensionem gratiæ; non ventus non aufert semper to-
taliter nubem, quæ impediebat lumen solis nobis restitui, sed aliquando ma-
gis, aliquando minus: sic ergo dicendum est in nostro D. Th. de attritione removente prohibens gratiam
am antiquam nobis restitui.

2.º Impugnatur solutio. non attritio non habet aliquem respectum ad mensura
ta præcedentia, tamquam ad formam, ad quam disponit; sed duntaxat habitudine
dispositionis respicit gratiam habitualem deperditam, quæ vigerat ut 10; at quod attritio
ut duo non est proportionata cum 10 gradibus gratiæ, sed tantum cum duobus: ergo solum
disponit ad restitutionem duorum graduum gratiæ et non ad plures, quomodo-
cumque et quandocumque non sint infusi a Deo. maior probatur: habitualis gratia
antiqua solum fuit ex meritis quæ debita fuerit subiecto, in quo habeat ro-
em formæ; sed illa ex se est forma exigens ex natura rei dispositionem proportionalis qu-
antitatis: ergo ex eo quod aliter sit collata hic 1. alii gradus gratiæ antiquæ non seq-
tur quod attritio servet non multiplicis dispositionis ut duo respectu quorumcum-
que duorum graduum: ergo absolute solum attritio ut duo disponit ad duos
gradus gratiæ antiquæ reparandos, et non ad quemcumque binarium graduum gratiæ
antiquæ. Probo eam, quia solum habet proportionem cum binario aliquo determinan-
te, non autem omnis graduum binarius tribueret sine aliqua proportione quantitatis
disponentis tribueret, et tamen ex natura rei non esset aliqua exigentia dispositionis et formæ.

3.º non attritio, ut duo, licet disponat ad eamdem proportionalem quan-
titatem gratiæ novæ, disponit tamen ad similem quantitatem gratiæ antiquæ deperditæ, nec
una dispositio opponitur cum 2. sed ... quod si nulla gratia præcessisset solum subiectum
habens talem dispositionem esset aptum natum ex natura rei ad recipiendum duos gradus gratiæ
novæ, quando gratia præcessit ablato impedimento per dispositionem ut duo, reddit subiectum aptum natum
ex natura rei ad recipiendum alios duos gradus gratiæ antiquæ: ergo una non dispositio
non opponit cum alia. ... quod hæc si, quam defendimus conveniret cum opposita, in hoc quod
asserit gratiam antiquam deperditam in hac vita posse restitui, sed ex natura
rei non

vel n post restitui, nisi media disp. proportionata cum utraque gratia nova et antiqua: et maior est certa, et minor ad summum probatur, quia non infundit Deus cuiuscumque dispositionem quoad tertium est, quia cuiuscumque dispositio in iustificatione impii correspondet gratia nova: ergo ut restituatur gratia antiqua simul cum nova proportione non post alium modum aptior inveniri, quam quod contritio gressens gerat vicem duplicis dispositionis.

Sed contra hanc doctrinam est obiectio de Phineis in D. Th. asserentis de actibus remissis charitatis non correspondere augmentum gratiae novae statim dandae, nec gratiae antiquae, quam meruit aliis actibus antiquis antibus: in hac doctrina fuit ita argumentum, sequitur quod sit peioris conditionis homo existens in gratia eliciens actum charitatis remissum, quam peccator, qui iustificatur cum actu remisso poenitentiae; consequens est falsum: ergo et antecedens. Sequela probatur: non actibus remissis charitatis hominis existentis in gratia, id est actibus minoribus aut aequalibus intensione, comparatione facta ad intensionem habitus charitatis nihil augmenti, quamvis actibus remissis illud homo mereatur, statim tribuit; sed actibus poenitentiae quantumvis remissis hominis, qui iustificatur post gratiam amissam, correspondet duplex quantitas gratiae, altera novae, altera antiquae, quorum quaelibet aequalis est cum intensione actus: ergo homo existens in gratia peioris est conditionis, quam impius qui iustificatur. Minor probatur, quia homo iustus est per actus remissos movetur, et tamen ei non datur augmentum, usque ad dispositionem, qua se praeparet ad augmentum; peccator autem, qui iustificatur nihil meretur, ex impio vero fit gratus, iustus, et hoc non obstante acquirit duplicem quantitatem gratiae: ergo.

Respondeo negando sequelam, quia ad hoc, quod homo iustus eliciens actum remissum charitatis in ordine ad recipiendum augmentum charitatis diceretur peioris conditionis, quam impius iustificatus post amissam gratiam, erat necessarium quod caetera sint paria attenta natura rerum et statibus causarum, non alias idem haberent tenerent solvere auctores oppositae sententiae in eadem doctrina D. Th. non ipse docet, quod actibus remissis charitatis non correspondet gratia nova aliqua, quae statim detur: et tamen certum est, quod gratia nova infunditur cuicumque disposito, et quamvis contritio sit remississima, illi est correspondet aliquis gradus gratiae novae, quem statim confert et in eodem instanti infundit quousque potest fieri idem argumentum, sequitur quod homo iustus eliciens actus remissos charitatis sit peioris conditionis, quam impius, qui iustificatur cuius teneant solvere praedicti auctores praedictum argumentum, eamdem solutionem, quam illi adhibuerint, et nos adhibemus.

Praeterea, solutionem supra occurrimus ei, quia attenta natura rerum non augetur habitus charitatis, si sit intensior, pariter remissos, id est minus intensionis, quia non est in potentia ad illos gradus, quos mediis actibus remissis poterant tribui requirit. non ad

ad hoc q patiens recipiat formam, q sit in pota ad illam, et roe n. cuiuscumque
repugnantia est, q n recipiat id q het. Unde cum hitus chatis ia heat to grad.
intensionis et actus remissus sit ut duo in roe dispositionis, nihil pot sup-
addere, cum sit inferior intensione, q clare ꝓ, q in aug hitus requirit, q ny-
gm intendit ꝓ actus minus intensos, q quantum ad hoc eadem roo militat in utro-
que, n dispo in gene natali et supnatali het eamdem exigentiam, et coent
debet servari eadem proportio int dispm, et formam ad qm disponit. Recurrere
autem ad rnem meriti, qm het actus chatis remissus alterius loci e dispu-
tare, an ex hoc sumat solidum fundatum, ut aug m chatis stati debeat.
Verum in Schola D. Th. in qua asserit semp cum roe meriti int veni-
re roem dispositionis e q n dat precisse roo meriti separata, sed simme-
ta indispensabilit cum roe dispositionis ex nata rei, qm vis roe l. n repugna-
naret, q aug m stati dat, repugnat in roe 2, de quo mo alio verbit, et e eadem
roo de aug to hitus adquisiti et infusi.

Ex hac d., et ex mo dictis collig impugno sentiae aliquorum
asserentium gratiam amissam restitui in iustificatione impij, ꝯrit ad aug m
grae in iustificatis in qa sm sententiam magis acceptam in Schola D. Th.
actibus remissioribus, qm sit hitus chatis, nihil grae novae aut antiquae
stati dat, sed solum actibus intensioribus, q excedant quant intensi hitus cha-
tatis, q excessui aliq correspondet grae novae et aliq antiquae propor-
tionalit, q dum ad quant m excessus, ita asserit nec ii, de dispositionibus
requisitis in iustificatione impij, si n. n excederent totum latitudinem grae ami-
ssae gradibus, qq excederent predictae dispositiones correspondet ꝓportionalit
qualitas eiusdem grae antiquae amissae.

Verum hae solut. Licet ꝯrit loquat ad aug m grae, n vero ad
natam rerum, quae aliud requirunt in aug to hitus, aliud q in produc tione
hit, n aug m respicit disp m respective ad intens, qm het hitus, ita ꝓductio re-
putet dispo sufficient disponens, si sit min y aut equali intens y
cum hitu: sicut nec caa efficiens inducit effm, q e min y aut equalis ia
cum patiente et ꝑfecty, n n. callidy ut unum aut ut duo pot
augere calorem ut duo existentem in alio subto, in productione y cum
subtum recipiens nihil ꝯtineat fae pot recipere eamdem illius ꝑfe-
ctionis aut disp y quant m sive sit magna sive parva, dummodo exigen-
tia dispositionis attingit absolute, ꝯ asser. e in iust impij ꝓportionalit ad
quant m actus ꝑnitis restitui gratiam amissam, l. in toto, l. in p, et inhor-

di griam de novo, qndo utraque simul sumpta excedit quantm dig.

Dico 4o: aliquando contingit quod in hac vita mortali non restituat tota quantitas amissae gratiae, semper tamen restituit in alia vita quod non recuperatur in hac. 1a pars dicti infertur evidenter ex dictis, nam ad restituendam totam gratiam amissam, requirit aliqua dispositio, cui correspondeat gratia quam amisit, ut vel unius actus vel plurium: sed secundum dictum praecedentem aliquando in hac vita non restituit tota gratia amissa.

2a pars dicti defendit potiori iure ab Auth. affirmantibus numquam in hac vita mortali totam quantitatem gratiae amissae aut illam gratiae restitui: hos autem refert et sequitur Araujo in q. dub. 9. num. 31 et 32. quia non status alterius vitae est recipiendae status praemii pro meritis, scilicet visionis beatificae pro actibus charitatis et aliarum virtutum, sed in utroque statu recipit beatus totam quantitatem beatitudinis essentialis correspondentem omnibus meritis, licet aliquando per peccatum mortale mortificata fuerint: ergo recipit totam gratiam amissam, est prima praemii: maior et minor non supponunt, maior quidem tamquam certa apud omnes, minor tamen tamquam recepta fere ab omnibus, saltem ut probabilior. consequentia, quia quamvis beatitudo et gratia consummata est praemium pro meritis, sed est gratia habitualis in se, ut medium ad illam; atque de facto in alia vita dabit tota quantitas beatitudinis pro meritis, tamquam praemium illorum, ergo est tota quantitas gratiae habitualis dabit, si non fuerit restituta in hac vita, quia haec ultima consequentia, quod nullus possit consequi terminum ultimum, nisi prius attingat terminum medium: ergo nec praemium ultimum sine suo medio, maxime quando habent connexionem inter se, sicut gratia et beatitudo. hac ratione utitur D. Th. 1. 2. q. 114. art. 8. in corp. ad probandum hominem posse mereri augmentum gratiae.

Dices: gratia amissa per peccatum mortale, quae non restituit in hac vita, non habet aliam causam, sive nunc non restituitur, quam defectum dispositionis requisitae, sed hoc in principio alterius vitae habet dispositionem requisitam ut in integrum restituat: ergo tota in integrum restituit. maior [illegible], non sola ea ratione impugnamus; sed nego minorem, quia non semper imperfecti in iustificatione habent dispositionem proportionatam toti intensioni gratiae amissae. minor

gratia
p. g.

p. q anima separata n. het impedim. quominus toto conatu supernata-
li tendat in Deu ut ultimu finem et n. avertat a bono mutabili;
s. mat. supnatalis mensurat ex quant. auxilij l. grae habitualis q.
mig auxilij sciderati; q in alia vita anima separata het. totu grã
habitualem correspondentem toti mati, l. q. cu grã mat. l. het conexione
cu auxilio et cu actu tamqm cu dispone et dispo pro.

Dices: hac vone toti pbari actu elicitu ab anima separata
esse intensum, n. v. pportionatu toti latitudini grae amissae, sed q. ille
natus ex nata rei eo ad tendit ut restituat q. fuerat p pec. amissum
q. n. toto mati fert voluntas elicit actu pportionatu toti latitudini
grae amissae. ans p. n. q. illu actu n. solu detestat de pec. absolute omne,
q fuit cau amissionis grae; simul detestat pec. ...
amissam, et hoc toto mati: q. ... ex amore boni voluntas
semp detestat malum: q. ex desid. grae amissae detestat pec. q fuerat ca-
usa amissionis grae: q. cu voluntas in alia vita nullu heat impe-
dimentu et toto mati tenderet grã amissam, mati pportionatus erit
toti latitudini grae amissae. Predictam duplicem vonem tradit D. Th.
in addit. ad 3. p. q. 93. art. 3. in corp. his verbis: prius distib. man-
sionum sive gradus beatitudinis e duplex, pinquum scet, et remotu
pinquum e diva dispo, quae erit in beatis, ex qua contingit diva p-
fectionis in opone beatitudinis; sed prius remotu e meritu quo tale
beatitudinem consequuti: l. mo distinguent mansiones 2. chatem sa-
nig, quae q. in eo fuerit pfectior, tanto eu reddet capaciorem divae cha-
ritatis, ... ei aug. auget pfectio visionis divinae. 2 v mo distingue mansiones
... chatem viae tamqm disp. ex nata rei actus chtis patriae; act. n.
chatis viae, si fuerint remissi, n. hierunt dispones, ex eorum defectu
ne datum stat aug. grae verum, q. meruerunt aug. grae, meruerunt
q. erat nary ut n. frustraret suo premio, et unus ex requisitis e pri-
illa alt. chatis quae pportionata disp. ad aug. grae.

5a Dico. Dico Vltimo: Gratia collata p Sacram media disp. eodem
mo restituit p poenitaq, sicut gra ex meritis collata; gra v, quae confert
ex vi Sacram. sine pvia disp. tota restituit p quecumq actu pcat.

Expli-

Explicat 2°: sacr.ta baptismi et extremae unctionis possunt conferre gratiam sine dispositione, ut patet in parvulis; alia vero sacr.ta quae solum conferuntur adultis, nunquam causant gratiam sine dispositione suscipientis; gratia ergo collata sine dispositione totaliter restituitur per quemcumque actum poenitentiae; gratia vero collata media dispositione restituitur sicut gratia collata ex meritis, iuxta seriem dictam 2a hic n. statuit Vazquez t. 2. disp. 127. cap. 7. n. 55. asserente gratiam collatam ex opere operato per sacram, nunquam restitui per quamcumque contritionem, et intensiorem poenitens teneat. 1a pars 2i patet, quia gratia collata per sacram media dispositione, habet modum specialem, scilicet habitudinem ad dispositionem, intuitu cuius datur: ergo nunquam restituitur nisi intuitu dispositionis: consequentia probatur, quia forma exigit introduci iuxta proprium modum quem habet; atqui gratia collata per sacram adultis, licet conferatur ex opere operato habet specialem modum, scilicet quod detur intuitu dispositionis: ergo hic non potiori iure probat de 1a gratia collata media contritione, quae contritio est dispositio ad gratiam collatam extra sacr.ta propria.

Obiicies: seq.r: sequitur ex hoc quod restituat saepe gratiam collatam ex opere operato per sacram ordinis et matrimonii; consequens est falsum: ergo. Consequentia patet, nam saepe contingit quod homo post amissas has gratias non se disponat ad quantitatem ordinariam harum; sed huic non restituuntur huiusmodi gratiae: ergo. Minor patet, quia aliae gratiae sacramentales conferunt ad speciales effectus necessarios ad servandum bonum Ecclesiae; gratia enim collata per sacram ordinis confertur ad recte ministranda sacr.ta, et exercendos ordinis actus; sed inconveniens est quod homo per totam vitam careat gratia necessaria: ergo.

Respondeo in 1o impugnando Vazquez affirmantis gratiam collatam per sacram et per peccatum mortale amissam, nunquam restitui: hoc enim est inconveniens. In nostra autem 2a 1. restituitur tota quando collata est sine dispositione; 1. si collata fuerit cum dispositione restituitur si homo se disponat, alias sibi imputet. = 2° Resp. distinguendo consequens, non restituitur quo ad auxilia, quae conferunt ex vi sacramenti nego; concedo quo ad entitatem et quantitatem gratiae habitualis collatae per sacramentum, concedo consequens, ex quo nullum sequitur inconveniens, quod homo existens in gratia cum talibus auxiliis, poterit recte ministrare sacr.ta et exercere actus matrimonii.

5°

Ad hanc solut. mam. videri obiicit: auxilia haec ideo dicunt conferri ex vi Sacramenti, quia sacramentum confert gratiam talit. modificata ut exigat illa auxilia: sed si saepe non restituit gratiam gratiae sacramentalis, nec minus illius, ergo non conferent minus auxilia.

R. disting. ans: auxilia conferunt vi gratiae collatae quo conferunt per se, concedo ans, quo conferunt per accidens nego ans: auxilia n. requirunt per se ad causandam gratiam per se, ideoque fuerint si supernaturalia et spirituali modo, requirunt gratiam habitualem cum spirituali modo, per accidens autem conferunt auxilia solum ex vi sacramenti, quia semper habet effectum ablato impedimento, quod potuit peccatum, nec ex hoc licet inferre quod habeat effectum ablato impedimento etiam quoad entitatem et modum gratiae habitualis, quia haec exigit dispositionem, quam non requirunt auxilia. = 2o Resp. quia auxilia data ex vi Sacramentorum duntaxat sint sufficientia, alias suscipiens Sacramentum fructuose numquam peccaret in illa materia, vel recipiens Sacramentum ordinis fructuose semper digne ministraret, quod quam falsum sit, apertissime constat.

2a pars. Dico: non gratia collata parvulis per Sacramentum baptismi, et confirmationis, ita confert ex opere operato, ut non requirat ex parte suscipientis dispositionem sive aliquem actum: si amissa per peccatum, totam in integrum restituit impedimento ablato. ans est certissimus, et communis: illa Sacramenta causant gratiam ablato impedimento. ans prob. non fide susceptionis recedente fictione, quae est impedimentum gratiae causant: est potiori iure digne et fructuose suscepta gratiae restituunt amissam.

Dices: in 1o casu, quia ficte suscipiunt causare gratiam, in 2o non causare, quia functa sunt iam suo munere, ad quod instituta sunt, in causandum gratiam. sed contra: non vis Sacramentorum ad semel causandum gratiam ablato impedimento et recedente fictione sumitur infinito valore meritorum Christi: sed non coarctat ad semel causandam gratiam. sed contra quia causa principalis non limitat ad aliquem effectum producendum, nec est instrumentum illius, quod si adversarii negaverint, non tamen negare possunt, quod ita stringent.

Resp.

Rões autem, quas reddit Vazquez, nulli⁹ sūt momenti; n̄ asserere n̄ esse revelatū et sveniri nec de fide, n̄ tm̄ excludit maiᵗᵐ pbabilitatē nostre sn̄ē, quē fundat in efficatia Sacramentorū desumpta ex infinito valore meritorum Xpti ad causandā grām impedimento remoto, dicere vº grām Sacramᵗⁱ baptismi eē lʒ et regeneratᵃᵐ, alteram tamen quē post restituit nec posse esse lʒ nec regenerativā, sᵈ potius secundā et resuscitativam, q̄ talis grā e pᵖ sel, et regenerativa pᵖ accidens, 2ᵃ resuscitativa, quē sūt se n̄ opponunt.

Ad arg. contra sn̄ē 1ᵃ ad 1. Respº solutᵐ datam ibi eē optimam; ad replicam respº ꝯcessa maiⁱ disting. min.: respū imp, q̄ ē peccatum mortale et in ordᵉ ad griam sm̄ se, q̄ ad subm eius et spem suis, ꝯcedo min., respectu imp. q̄ ē disp.º negativa in ordᵉ ad griam, sm̄ gradum intensionem, sev ad griam sm̄ modū, nego min. n̄ in ordine ad 1. indeffectibilit se het, et ideo n̄ ē nāriū q̄ talem tollat indispositᵐ negativam, sed satis ē q̄ tollat aliqᵃ ꝑportionatē ad dispositionem intensionis, sev maioris aut minoris quantᵗʸ actus penitentiē, xᵃ dicta in 1ᵃ pᵉ.

Ad 2. Rº pbare 3. pᵐ: ad 3. respº veram esse maiorē. Verum dato q̄ sit falsa, et q̄ solū actus penitentiē sit dispº moralis ad influᵐ grē, respondeo xᵃ sᵐ 2ᵉ pᵗ q̄ dispº moralis reqrit exām phisicam fundati; n̄ ꝑfectio moralis dispositiva desumit ex ꝑfectē phisica actus, sicut licet causalitas meriti sit moralis, reqrit exām phisicam sui fundati ex quo sumit maiᵐ l. min. denominationē meriti, unde ex maiⁱ l. minori ꝑfectione phisica actus eē illius intentione desumit maiʳ l. minʳ ꝑfectio moralis dispositiva, maxime q̄ dispº moralis reddūt ad roē meriti de ꝯgruo; meritū autē q̄ est quē ad genᵘ cā efficientis, quē nāriō reqrit exām phisicam ad exercendā suam causalitatem, q̄ de meritis transactis verificari nequeunt. quomodo sacramentū ficte susceptū, recedente fictione causet griam, n̄ē huius loci, nec eā in quo genere ut ꝑtinet ad materiam de baptismo, ꝑ nunc autem dicit q̄ cū Deus sit causa prīa bis grē collatē ꝑ sacramentum, intendens eam ꝑ sacramentū conferre n̄ ponentibus obicem, inde ē q̄ licet causet prīa, q̄ Sacramᵗᵘˢ

exi-

existit phisice. 2. postea Deus motus a reparatione passionis Jesu Christi Domini nostri existente in Sacramentis, careat gratiam, quamvis Sacramentum non existat phisicé, et haec motio moralis erat Dei, est in tali casu causalitas moralis Sacramentorum respectu gratiae; hoc in praesentiarum non desistit, quia causa gratialis phisicé existens non datur, nam merita praecedentia phisicé non existant solum quod existit contritio, quae est dispositio ad introductionem formae, nempe gratiae, et haec non semper habet intensionem proportionatam toti quantitati gratiae amissae, quare aut restituenda est gratia amissa sine aliqua dispositione, quod esse falsum constat, aut quod verius est non semper restituitur tota, sed quantitas contritionis, ut explicatum est in 3a. disputatione. et haec de tota materia poenitentiae dicta sufficiant ad laudem Dei omnipotentis, Sanctissimae Virginis, Mariae, nec non Sanctissimi eius Sponsi Divi Josephi et omnium Sanctorum in Ecclesia triumphanti Astantium.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Questiones D. Scot